

Elżbieta Wierzbicka

BREZOWIE

DZIEJE RODU I SPUŚCIZN AKTOWYCH

Inwentarz zespołu akt Archiwum Brezów z Siekierzyniec
1555–1945

Lublin 2013

Brezowie.
Dzieje rodu i spuścizn aktowych

Archiwum Państwowego
w Lublinie

Elżbieta Wierzbicka

Brezowie. Dzieje rodu i spuścizn aktowych

**Inwentarz zespołu akt
Archiwum Brezów z Siekierzyniec 1555–1945**

Archiwum Państwowe w Lublinie
Lublin 2013

Wydawca:

Archiwum Państwowe w Lublinie
Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

Recenzenci:

prof. dr hab. Krzysztof Skupieński
dr Jarosław Zawadzki

Adiustacja i korekta:

Anna Paprocka

Indeksy:

Elżbieta Wierzbicka

Na okładce:

Fragment patentu szlacheckiego Brezów z 1803 roku
(ze zbiorów Teresy Brezy-Rau)

Ilustracje:

Michał Zawada, Elżbieta Wierzbicka

Copyright by

Archiwum Państwowe w Lublinie

ISBN 978-83-926895-7-7

ISBN 978-83-64806-05-6

Projekt typograficzny i skład:

Tomasz Gąska

Druk i oprawa:

Petit. Skład–druk–oprawa
www.petit.lublin.pl

Dofinansowano ze środków Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych

Spis treści

Wstęp	7

Część I

Rozdział I	Dzieje rodu Brezów	13
Rozdział II	Rodziny spokrewnione i skoligacone, inni aktotwórcy	39
	Czarneccy h. Prus III	39
	Rohlandowie h. Pogoń	43
	Mikoszewscy h. Dąbrowa	45
	Potoccy h. Szeliga	46
	Radziwińscy (Luba Radziwińscy) h. Lubicz	46
	Inne rody	48
	Jabłonowscy h. Prus III	48
	Rzeczyccy h. Janina	50
Rozdział III	Dzieje „muzeum” i archiwum Brezów	51
	Achilles Breza (1845-1905) jako twórca archiwum	51
	Kształtowanie się archiwum Brezów do 1945 r.	67
Rozdział IV	Archiwum Brezów z Siekierzyniec w zasobie Archiwum Państwowego w Lublinie	81
Rozdział V	Inne archiwa Brezów	99
	Archiwum Państwowe w Lublinie	99
	Archiwum Brezów w Stawie 1843-2005	99
	Akta ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1501-1926	104
	Inne akta dotyczące Brezów	104
	Archiwum Państwowe w Poznaniu	105

Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu	105
Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie	106
Zbiory Teresy Brezy-Rau i innych osób	108
Źródła i bibliografia	111

Część II

I. Inwentarz zespołu akt Archiwum Brezów z Siekierzyniec	125
Uwagi do inwentarza	125
Wykaz serii i podserii zespołu	126
Inwentarz	129
1. Archiwum i „muzeum” Brezów – ewidencja, materiały ogólne do historii rodu	129
2. Brezowie – materiały osobiste i majątkowe	133
3. Akta majątkowo-gospodarcze Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów	173
4. Brezowie – korespondencja	183
5. Czarneccy – akta osobiste i majątkowe	212
6. Rohlandowie – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze	234
7. Rodziny i osoby spokrewnione i spowinowacone z Brezami – akta osobiste i majątkowe	243
8. Książęta Jabłonowscy – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze	256
9. Inne rody i dobra	263
10. Varia	271
11. Teki, obwoluty i wywieszki z archiwum Brezów	277
II. Konkordancja sygnatur	279
 Aneksy genealogiczne	 285
 Indeks osobowy	 307
Indeks geograficzny	333
 Ilustracje	 339

Wstęp

Edycje inwentarzy zespołów archiwalnych z różnych względów są dość rzadkie. Kilka przesłanek zdecydowało o tym, że inwentarz archiwum Brezów został uznany za zasługujący na publikację, pomimo że ród ten nie należał do szczególnie znanych i wpływowych¹. Nieliczni jego członkowie piastowali ważne urzędy, niektórzy zapisali się w dziejach powstań narodowych oraz literatury pięknej i publicystyki (Eugeniusz, Adam i Tadeusz Brezowie). Samo archiwum ani nie jest duże, gdyż liczy tylko 536 jednostek aktowych (4,3 m.b. akt), ani nie zawiera szczególnie wyjątkowych dokumentów, poza tym jest niekompletne. Zachowane archiwalia są jednak ważnym świadectwem dziejów średniozamożnego polskiego rodu szlacheckiego na Ukrainie, a także rodzin z nim spokrewnionych, głównie w okresie od połowy XVIII w. do początku XX w., materialnych, religijnych i kulturalnych warunków ich życia – jako poddanych Cesarstwa Rosyjskiego – oraz ich zabiegów o utrzymanie polskiego dziedzictwa kulturalnego i pamiątek rodowych, w tym archiwaliów. Dają możliwość wzbogacenia wiedzy o wielu przedstawicielach tego rodu, w tym o kilku uczestnikach powstania listopadowego, nietuzinkowym twórcy archiwum Achillesie Brezie czy jego krewnym Antonim Mikoszewskim, uczniu Jędrzeja Śniadeckiego, a także np.

¹ Użycie w opisie dziejów Brezów terminu „ród”, a nie „rodzina”, uzasadnia ich stosunek do własnej przeszłości, nawiązywanie do pochodzenia z rycerskiego rodu Briesenów, kultywowanie więzi oraz ich symbolu – herbu Breza. Nie jest to sprzeczne z zasadami przyjętymi w badaniach genealogicznych, pozwala też na używanie określenia rodziny, tj. męża, żony i ich dzieci, w znaczeniu obecnie stosowanym. Włodzimierz Dworzaczek, *Genealogia*, Warszawa 1959, s. 15-18, 39. Jarosław Dumanowski, „*Domus, gens, familia*”. *Więzi rodowe szlachty polskiej w czasach saskich*, [w:] *Między barokiem a oświeceniem. Obyczaje czasów saskich*, Olsztyn 2000, s. 20-26.

o sprawach majątkowych ksiąg Jabłonowskich. Archiwum zawiera dużą, nieproporcjonalną do rozmiarów, ilość wątków informacyjnych o osobach, miejscach i sprawach, wyróżnia je stosunkowo obfita i niemal kompletna korespondencja rodziny Hipolita Brezy i jego syna Achillesa z drugiej połowy XIX w. Interesujące są same losy tego archiwum, jego powstawania, opracowywania i troski o jego zachowanie. Gdy ostatecznie w 1921 r. część pow. ostrogskiego z wsią Siekierzyńce, wołyńską siedzibą Brezów, przypadła Rosji, Stanisław Breza, syn twórcy archiwum, przeniósł się na Lubelszczyznę, gdzie mieszkała jego siostra Helena Rohland. Pozbawienie jej majątku na skutek reformy rolnej w 1944 r. to kolejny etap w życiu rodziny, a także zmiana losów pamiątek rodzinnych i biblioteki oraz archiwum siekierzynieckiego, którego część trafiła do zasobu Archiwum Państwowego w Lublinie. Kwestie te wpłynęły na decyzję o szerszym upowszechnieniu wiedzy o tym archiwum, a zarazem o rodzie Brezów oraz o rodach i osobach, których archiwalia zostały do niego włączone. To interesujące archiwum „kresowe”, jedno z nielicznych w zasobach polskich archiwów i bibliotek, było już wykorzystywane do badań naukowych, w tym jako materiał źródłowy obszernej pracy Tadeusza Epszteina *Z piórem i paletą. Zainteresowania intelektualne i artystyczne ziemiaństwa polskiego na Ukrainie w II połowie XIX w.*² oraz kilku artykułów mojego autorstwa.

Wydawnictwo złożone jest z dwu części – opisowej oraz inwentarza akt. Część pierwsza zawiera zarys dziejów rodu Brezów, obszerniejszą charakterystykę postaci Achillesa Brezy, twórcy archiwum, i jego rodziny, informacje o innych rodzinach i osobach, których archiwalia znalazły się w archiwum siekierzynieckim, niekiedy dość szczegółowe, następnie opis dziejów jego powstania jako części „muzeum” Brezów i dalszych losów oraz opracowania w lubelskim Archiwum. Scharakteryzowane zostało też drugie archiwum Brezów, które niedawno znalazło się w zasobie Archiwum w Lublinie, a mianowicie Archiwum Brezów w Stawie, będące darem członków innej linii rodu. Są też informacje o archiwaliach Brezów przechowywanych w innych instytucjach oraz zbiorze Teresy Brezy-Rau. Materiałem uzupełniającym do obu części są raporty z bazy genealogicznej, wypełnianej w czasie opracowania akt oraz tablica przodków i potomków Achillesa Brezy.

Przedstawiony inwentarz analityczny jest efektem opracowania tego archiwum, zakończonego w 2009 r. Załączone zostały też indeksy osób i miejscowości występujących tak w części wstępnej, jak i w inwentarzu, a także konkordancja sygnatur jednostek aktowych nadanych przy poprzednim

² Warszawa 2005.

opracowaniu w Archiwum Państwowym w Lublinie w 1952 r. z obecnymi. Wydawnictwo ilustrują fotografie materiałów archiwalnych z Archiwum Brezów z Siekierzyniec, a także będących w posiadaniu Teresy Brezy-Rau.

Piśmiennictwo o rodzie Brezów jest stosunkowo obfite, choć brak monografii rodu. Skromniej przedstawia się dorobek, jeśli chodzi o inne rody czy osoby, twórców archiwaliów znajdujących się w zespole, z wyjątkiem Jabłonowskich czy Czapliców. Zasadniczo są to wydawnictwa genealogiczno-biograficzne, a więc różne herbarze, *Polski słownik biograficzny* czy *Słownik biograficzny oficerów powstania listopadowego*. Interesującym uzupełnieniem do ich dziejów są pamiętniki z różnych epok: Wirydianny z Radolińskich Fiszerowej, szwagierki Stanisława Brezy, niestety raczej mało wiarygodne zapiski Adama Raczyńskiego, wspomnienia Anny z Chodkiewiczów Pruszyńskiej czy na wpół biograficzny esej Tadeusza Brezy. Cenne były drobniejsze wzmianki w innych pamiętnikach, np. ks. Antoniego Jabłonowskiego, i dziennikach Zofii Nałkowskiej. Głównym źródłem do opisu dziejów Brezów oraz mniej znanych rodzin były same akta z obu zespołów akt Brezów przechowywanych w Archiwum Państwowym w Lublinie, przede wszystkim dokumenty, które pozwoliły również na sprostowanie niektórych opublikowanych informacji. Konieczne natomiast było i jest traktowanie z dużą ostrożnością danych znajdujących się nie tylko w zgromadzonych w zespole materiałach o charakterze genealogiczno-biograficznym, ale i w dokumentach, gdyż zawierają sporo informacji błędnych lub sprzecznych, głównie związanych z datacją. W tych zespołach znajduje się również kilka dzienników oraz niewielkich i na ogół szczątkowo zachowanych zapisków pamiętnikarskich – Achillesa Brezy, jego córki Heleny, krewnych braci Stanisława i Józefa, wnuków Józefa Brezy, a także Antoniego Mikoszewskiego. Najbardziej spójny charakter mają dzienniki z podróży Heleny z Brezów Rohland z 1898 i 1925 r. oraz jej notatki z 1938 r., które w tej grupie materiałów są niewątpliwie wiarygodnym źródłem informacji. Sporo interesujących wiadomości o Brezach zawierają niewydane pamiętniki Karola i Stefana Stablewskich, przechowywane w zasobach innych instytucji, brak ich natomiast w zapiskach Ksawerego Drzewieckiego³. Na wiele uzupełnień pozwoliły wyniki kwerendy w innych zespołach przechowywanych w Archiwum Państwowym w Lublinie,

³ Rękopis krewnego Brezów, Ksawerego Drzewieckiego z Tetylkowa, członka krzemienieckiej komisji cywilno-wojskowej, a następnie pierwszych struktur władz rosyjskich, z końca XVIII w. Przechowywany w Archiwum Narodowym w Krakowie (dalej: AN w Krakowie), określany jest jako „pamiętnik”, zawiera przede wszystkim teksty cyrkularzy i tylko kilka notatek gospodarczych. W księdze tej brak kilkudziesięciu stron, ale – jak wskazuje oryginalny

głównie związanych z losami Heleny Rohland i jej brata Stanisława, w Archiwach Narodowym w Krakowie i Państwowym w Poznaniu, w Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, w zbiorach rękopisów Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie, Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie oraz Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie. W tej ostatniej znajdują się też pozycje z księgozbioru siekierzyńskiego. Ważne dane zostały odnalezione w ukraińskich archiwach obwodowych w Równem i Łucku. Niektóre kierunki poszukiwań nie przyniosły pozytywnych rezultatów. Między innymi w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie nie odnaleziono istotniejszych dokumentów dotyczących Stanisława Brezy, z wyjątkiem informacji w aktach Archiwum Sejmu Czteroletniego, w Archiwum Państwowym w Warszawie archiwaliów odnośnie do studiów Achillesa i Urbana Brezów w Szkole Głównej Warszawskiej, a w zbiorach rękopisów Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego materiałów do spraw Brezów i Rohlandów.

Przedstawiony zarys dziejów rodu nie pretenduje do roli pełnej monografii Brezów, a tym bardziej rodów spokrewnionych i skoligaconych, skupia się na ważniejszych faktach oraz informacjach przydatnych przy korzystaniu z archiwaliów zgromadzonych w tym zespole akt. Odnalezienie nieznanych do tej pory źródeł, w tym dotyczących przeniesienia się Brezów na teren Polski czy ich losów na Ukrainie, choć nie tylko, z czasem pozwoli uzupełnić lub sprostować niektóre dane zawarte w części opisowej, a także w inwentarzu akt.

Publikacja przybliży burzliwe losy Brezów, typowe dla wielu polskich rodzin szlacheckich i ziemiańskich, ale dość wyjątkowe, jeśli chodzi o poziom intelektualny i działalność wielu przedstawicieli tego rodu oraz ich pietyzm w dążeniu do zachowania dziedzictwa kulturalnego. Jej celem jest zachęta do dalszych badań nad ich losami, a także zwrócenie uwagi czytelników na spuścizny archiwalne swoich rodzin i ich historię.

tytuł – nie był przeznaczony do zapisków o charakterze osobistym i pamiątnikarskim, AN w Krakowie, zespół akt zachowanych szczegółowo, nr 32/14.

Część I

Rozdział I

Dzieje rodu Brezów

Badania nad pochodzeniem rodu Brezów, herbu własnego, prowadziły do różnych wniosków. Wywodzony był od śląskiego rodu Berezów lub francuskiego Brézé, a także niemieckiego Briesenów. O ich francuskim pochodzeniu zdecydowanie wypowiedział się Kasper Niesiecki, pierwszy heraldyk, który pisał o Brezach i ich herbie, i ta koncepcja utrwaliła się w tradycji rodzinnej. Adam Raczyński w swoich pamiętnikach dowodził, że Brezowie wywodzą się z arystokracji francuskiej, a ojciec Antoniego Brezy, czyli Michał Breza (1718-1771), wyemigrował z Francji na początku rewolucji francuskiej⁴. Obecnie dominuje pogląd, że ród wywodzi się z Marchii, jego przedstawiciele osiedlili się na Śląsku, a następnie w Polsce – do takiej konstatacji przyczyniły się też prace Achillesa Brezy, głównego twórcy omawianego archiwum. Należy dodać, że niektórzy z Briesenów utrzymywali ściślejsze związki z Francją, a Teodor Żychliński dopuszczał możliwość, że byli rodziną hugenocką, która po wypędzeniu z Francji osiedliła się w Niemczech. Trudności w badaniu korzeni tego rodu powoduje prawdopodobna ewolucja pisowni nazwiska Briza–Bryza–Breza⁵.

Herb Breza ma pole trójdzielne od centrum, trójbarwne: 1 pole – czerwone, 2 – niebieskie i 3 – srebrne, to ostatnie określane jest niekiedy (m.in.

⁴ Z *pamiętników Adama Raczyńskiego majora b. wojsk polskich*, „Athenaeum”, t. 4 (XCII), Warszawa 1898, s. 218.

⁵ Kasper Niesiecki, *Herbarz polski*, wyd. Jan Nepomucen Bobrowicz, t. 2, Lipsk 1839, s. 290-292. Teodor Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, R. VII, Poznań 1885, s. 3. Hipotezę Żychlińskiego raczej wykluczają badania Włodzimierza Dworaczka, *Teki Dworaczka – Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów wielkiej własności w Wielkopolsce, Poznań – Brezowie* (dalej: *Teki Dworaczka*), publikacja internetowa Biblioteki Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk (dalej: BK w Kórniku), <http://teki.bkpan.poznan.pl/>

przez Niesieckiego) jako białe. Pola oddzielają wąskie pasy koloru złotego, na niektórych wizerunkach widoczne tylko jako linie. Herb nie ma godła właściwego⁶.

Na teren Wielkopolski Brezowie przybyli w XVI w. i zapewne pierwszymi dobrami, które nabyli, była wieś Goraj (Goray), położona na pograniczu Polski i Brandenburgii w woj. poznańskim⁷, a także części w Korbielowie, Niepotrzebowie i w mieście Lewice. W latach 1591-1592 wszedł w ich posiadanie Ernest Breza (zm. ok. 1611), syn Jana Krzysztofa, wspólnie z żoną Barbarą, wywodzącą się z arystokratycznego rodu Schoeneich (Schöneich, Szezech, później uzyskali tytuł książęcy) von Karolath. Małżonkowie zaczęli się podpisywać jako „Brezowie z Goraja”. Brat Ernesta Krzysztof posiadał natomiast Cybalin na Śląsku. Barbara Breza, która przeżyła męża o kilkadziesiąt lat, znana jest jako fundatorka kościołów w Goraju i Lewicach. Brezowie mieli dwie córki – Barbarę, zapisaną w historii czterema małżeństwami i czynami kryminalnymi, oraz Potencjanę, która również zawarła cztery związki małżeńskie. Z ich sześciu synów, dwóch – Ernest Albert (Wojciech) i Mikołaj Tytus, pozostawiło potomstwo. Linia od Ernesta Alberta Brezy (zm. przed 1651) w linii męskiej przetrwała jeszcze trzy pokolenia i wymarła w połowie XVIII w.

Mikołaj Tytus z Zofią Żychlińską miał córkę Mariannę, żonę Bogusława Chłapowskiego, oraz dwóch lub trzech synów. Wyjątkową karierę zrobił starszy z nich – Wojciech Konstanty Breza (ok. 1625-1698), przywódca wielkopolskiej szlachty, poseł na sejmy, dyplomata i senator – kolejno kasztelan poznański, wojewoda kaliski i od 1692 r. wojewoda poznański. Z trzech małżeństw z Denhoffówną, Weyherówną i Opalińską nie pozostawił męskiego potomstwa, jedyna córka Teresa Magdalena została zakonnicą. Rozwijała się też kariera jego brata Adama, po Wojciechu od 1666 r. łowczego poznańskiego, a od 1682 r. kasztelana santockiego. Zmarł pomiędzy

⁶ Elementy zewnętrzne herbu ulegały zmianie. U K. Niesieckiego, *Herbarz polski*, t. 2, s. 290, tarcza umieszczona jest w owalnym kręgu, otoczonym z dwóch stron gałązkami i zwieńczonym koroną szlachecką. W zespole Archiwum Brezów z Siekierzyniec (dalej: ABS), sygn. 10, zachował się wizerunek dużo bogatszy, jeśli chodzi o elementy zewnętrzne – tarcza podtrzymywana jest przez dwa orły srebrne, na tarczy hełm z koroną szlachecką, a z boku złote pióra, na koronie klejnot – niebiesko-biało-czerwone skrzydło, pod tarczą dewiza „Pro Deo ac Patria”. Były też różnice w klejnocie, np. w herbie Wojciecha Brezy z XVII w. są to pióra. Gałąź Brezów posiadająca tytuł hrabiowski umieszczała koronę hrabiowską, Juliusz Ostrowski, *Księga herbowa rodów polskich*, z. 2, Warszawa 1898, s. 59.

⁷ W XIX w. wieś Goraj położona była w pow. międzychódzkim, liczyła niespełna 300 mieszkańców, *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* (dalej: SGKP), wyd. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, t. 2, Warszawa 1881, s. 698.

1688 a 1690 r. Jego dzieci były kontynuatorami rodu i spadkobiercami stryja Wojciecha. Około 1698 r. Brezowie zdecydowali się na sprzedaż polskiej kolebki rodu – Goraja.

Adam Breza z małżeństwa z Ewą z Grudzińskich miał trzy córki i sześciu lub siedmiu synów⁸. Andrzej został duchownym, kanonikiem poznańskim, deputatem na Trybunał Koronny. Aleksander, też kanonik poznański i cysters w Koronowie, wymieniany jest jako syn Adama, ale brak jednoznacznego potwierdzenia tego w źródłach. Z pozostałych synów tylko Mikołaj (zm. 1746) aktywnie uczestniczył w samorządzie szlacheckim woj. poznańskiego i kaliskiego, nie piastował jednak urzędów⁹. Żaden nie zdobył znacniejszej pozycji majątkowej. Potomstwo męskie zostawili trzej synowie Adama: Mikołaj (synowie Adam, Jan, Józef), Franciszek (syn Wojciech) i Jan Dominik, córki zaś mieli Michał i Antoni Brezowie.

Jan Dominik (zm. 1737 lub 1738) był niekiedy niewłaściwie określany jako kasztelan, a nie kasztelanic santocki lub też błędnie „sandecki”. Z Katarzyną z Kierskich, kasztelanką rogozińską, miał siedmiu synów i cztery córki. Dwoje z nich, a mianowicie Katarzyna i syn urodzony w 1734 r., zmarło przed ojcem. W połowie XVIII w. najstarsi synowie Jana Dominika i Katarzyny Brezów – Michał Samuel i Onufry – pojawili się na Ukrainie. Podział sporego majątku po nim – w skład którego wchodziły m.in. Pawłowice i kilka innych wsi w woj. poznańskim oraz Dąbrowa w pow. kcyńskim w woj. kaliskim – był bowiem przez dłuższy czas niemożliwy z uwagi na zapis dożywocia dla matki na Dąbrowie. Ponadto perspektywa podziału schedy pomiędzy ośmioro dzieci wskazywała na konieczność podjęcia starań o poprawę sytuacji majątkowej. Zapewne za sprawą Stanisława Wincentego Jabłonowskiego, wojewody rawskiego, który zatrudniał Michała, a posiadał dobra w Wielkopolsce i na Ukrainie, Michał i Onufry Brezowie w latach 40. XVIII w. przenieśli się na Wołyń¹⁰.

Onufry Breza (ok. 1719-1794) został miecznikiem włodzimierskim, a w 1780 r. deputatem na Trybunał Koronny Lubelski z woj. wołyńskiego. Poślubił Helenę, córkę Antoniego Józwickiewicza, cześnika mścisławskiego.

⁸ Kazimierz Piwarski, *Breza Wojciech Konstanty (zm. 1698)*, *Polski słownik biograficzny* (dalej: PSB), t. 2, 1936, s. 434-435. ABS, sygn. 7, s. 9-10. *Urzednicy wielkopolscy XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. Adam Bieniaszewski, Wrocław 1987, poz. 461, 759, 780-781, 1015, 1135.

⁹ Mikołaj trzymał królewszczyznę Budzyń i Sokołowo w pow. poznańskim. *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1696-1732*, wyd. Michał Zwierzykowski, Poznań 2008, s. 19, 415, 420, 519, 522, 671, 676, 687. Tylko raz w aktach sejmikowych odnotowano obecność Jana Dominika, tamże, s. 953.

¹⁰ Helena Wereszycka, *Jabłonowski Antoni Barnaba (1732-1799)*, PSB, t. 10, 1962-1964, s. 216-218.

Miał trzech synów i dwie córki – Franciszkę, żonę Józefa Roguskiego, i Barbarę, zamężną z Kubickim. Starszy syn Konstanty (1766-1792), porucznik kawalerii narodowej w pułku Karwickiego, poległ pod Dubienką i nie pozostawił potomstwa. Drugi Stanisław został właścicielem Rudki i Perespy w pow. łuckim, wyprocesowanej przez ojca za długi od ks. Woronieckiego. W 1803 r. wraz z rodzeństwem stryjcznym po Michale uzyskał potwierdzenie szlachectwa w gub. wołyńskiej. Rodziny nie założył. W młodości zmarł trzeci syn Tadeusz, nie było więc kontynuacji rodu w linii męskiej z potomstwa Onufrego¹¹.

Michał Breza (1718-1771) łączył funkcje jurystowskie z gospodarowaniem. Najpierw zatrudniał go Stanisław Jabłonowski, a następnie jego syn Antoni Barnaba, późniejszy kasztelan krakowski. Breza w różnych okresach był szyprem w ich dobrach, czyli osobą odpowiedzialną za spław produktów z majątków, komisarzem dóbr i plenipotentem¹². Zapewne z pomocą S. Jabłonowskiego ok. 1751 r. został stolnikiem lubaczowskim. Sprawa posiadania przez niego tego urzędu jest dość niejasna. Z tym tytułem występował w dokumentach od 1752 r. do końca życia, a tymczasem w wykazie urzędników figurują w tym okresie trzy inne osoby, o Michale Brezie jest tylko wzmianka¹³.

12 stycznia 1751 r. poślubił Ewę Żórawską, córkę Franciszka (ur. 1695 – zm. ok. 1753), komisarza dóbr Stanisława Jabłonowskiego, i Katarzyny z Chebdów (Hebdów, ur. 1699 – zm. przed 1758). Małżeństwo to było dla niego korzystne materialnie. Majątek po jego ojcu mógł być podzielony dopiero po śmierci matki, która zmarła kilka lat później pomiędzy 1759 a 1761 r. Posag Ewy Żórawskiej, wynoszący 40 tys. zł, został zapisany po połowie na dwóch wsiach – Chorostku i Kutkach (wówczas w pow. łuckim), należących do Jabłonowskich, a których posiadaczami zastawnymi byli Żórawscy. Michał i Ewa Brezowie osiedlili się w Chorostku, na którym w 1755 r. uzyskali zapis dożywocia, natomiast po śmierci Żórawskich weszli w 1758 r. w zastawne posiadanie obu wsi. W 1768 r. trzymali w zastawie także wieś Charkowce. Mieli kilkoro dzieci – Teodor Żychliński twierdził,

¹¹ ABS, sygn. 7, s. 81, 121-122, 129-130, 189, sygn. 18-20.

¹² Życzliwie pisze o nim Antoni Jabłonowski, *Pamiętnik księcia Antoniego Jabłonowskiego, kasztelana krakowskiego*, wyd. Adam Bielowski, Lwów 1875, s. 46-47, 58, 77-78, 99.

¹³ W intercyzie ślubnej ze stycznia 1751 r. występuje jako towarzysz wojsk ks. Jabłonowskiego, a w momencie dokonywania zapisu posagu żony w 1752 r. już jako stolnik, ABS, sygn. 1, s. 186, 190, sygn. 4, s. 20. Nie odnaleziono aktu nominacji i ewentualnej rezygnacji z funkcji, *Urzednicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII wieku. Spisy*, oprac. Henryk Gmiterek, Ryszard Szczygieł, Kórnik 1992, poz. 998-1001.

że było ich czternaścioro, siedmioro z nich ponoć zmarło w niemowlęctwie, natomiast Kazimierz Pułaski pisał tylko o ich dwóch synach zmarłych w dzieciństwie, Feliksie i Kajetanie, przy czym ten ostatni może być też tożsamy z Kajetanem Stanisławem. Na podstawie zachowanych źródeł z całą pewnością można stwierdzić, że było ich przynajmniej pięcioro. Czworo dzieci dożyło pełnoletniości: trzech synowie – Stanisław (Kajetan Stanisław), Antoni i Maciej, oraz jedna córka – Ewa. Druga córka Joanna, wspomniana jako niepełnoletnia w dokumentach z postępowania spadkowego po ojcu, zmarła przed 1780 r.¹⁴ Michał Breza, wówczas komisarz generalny dóbr Jabłonowskiego, został zamordowany we dworze w Chorostku 8 października 1771 r. podczas napadu jednej z band nadal grasujących po „rzezi humanńskiej”. Dwór został ograbiony, w tym ze znacznej sumy należącej do Jabłonowskiego¹⁵. Wdowa po nim pod koniec 1773 r. poślubiła Wojciecha Potockiego h. Szeliga, podczaszego kruszwickiego (aneks I).

W sprawie podziału schedy po Michale Brezie 8 września 1780 r. został spisany wyrok sądu polubownego, któremu przewodził ks. Antoni Jabłonowski. Niestety do podziału zostało łącznie tylko 61 tys. zł, czyli każde z żyjących dzieci otrzymało zaledwie po 15 tys. zł. Stanisław i Antoni Brezowie, tak jak ojciec, musieli więc szukać własnej drogi kariery i możliwości zdobycia środków do życia. Zapewne dlatego też obaj tak późno założyli rodziny. Dwoje młodszych dzieci – Maciej i Ewa – wraz ze schedą pozostało jeszcze pod opieką matki i ojczyma Potockiego¹⁶.

Ewa z Brezów (zm. 1801), córka Michała i Ewy, 21 maja 1788 r. została żoną Tomasza Wojnarowskiego (Wojnarowski), kapitana wojsk koronnych, z którym miała syna Antoniego (1790-1868). Był on również wojskowym, służył w armii Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego. Za kampanię 1812 r. został odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*, był m.in. adiutantem Wincentego Krasińskiego. Został zdymisjonowany w 1833 r. w randze pułkownika. Nie założył rodziny. Wojnarowscy mieli też dwie córki – Teklę (zm. po 1829) oraz upośledzoną Ewę (zm. po 1853)¹⁷.

¹⁴ ABS, sygn. 23-25, 30, 32. T. Żychliński, *Rocznik*, R. VII, s. 7. Patrz przyp. 163.

¹⁵ Sprawcami byli Żydzi, którzy popełnili już niejedno przestępstwo, zostali ujęci i powieszeni. Brezie zrabowali aż 100 tys. zł, zapewne niebędących jego własnością, ABS, sygn. 27.

¹⁶ Miejscem pertraktacji był pałac Jabłonowskich w Annopolu. Trzy odpisy tego wyroku (wyciągi z akt grodzkich łuckich z różnych lat) oraz dwie plenipotencje sto lat później Achilles Breza powierzył do odczytania i zrobienia opisów jakiemuś historykowi lub archiwście, opatrzył pieczęcią i włączył do swoich zbiorów historycznych. Akta były też zabezpieczane fizycznie, ABS, sygn. 30.

¹⁷ ABS, sygn. 7, s. 234-235, sygn. 32, 33.

Najstarszy syn Michała Brezy, **Stanisław Kajetan (1752 lub 1754-1847)**, został kolejnym w rodzie senatorem – ministrem stanu Księstwa Warszawskiego¹⁸. Tak jak młodszy bracia był wychowankiem pijarów (Międzyrzecz Korecki i Collegium Nobilium w Warszawie), ale studiował też w Strasburgu, towarzysząc Stanisławowi Pawłowi, synowi ks. Antoniego Jabłonowskiego. Był bliskim współpracownikiem Jabłonowskiego, przede wszystkim zawiadywał, i to pomyślnie, jego majątkiem. W 1787 r. wykupił od braci i krewnych Dąbrowę oraz Komorowo, co pozwoliło mu na piastowanie różnych funkcji na terenie Wielkopolski. Był posłem na sejm z pow. gnieźnieńskiego w 1784 r. i w drugim składzie na Sejm Czteroletni w latach 1790-1792. Przejawiał dużą aktywność w okresie od stycznia 1791 r. do maja 1792 r., wielokrotnie zabierał głos w dyskusjach nad różnymi zagadnieniami: skarbowymi, wojskowymi, dotyczącymi królewsczych, ustroju sądów, funkcjonowania komisji, a także praw miast. Należał do Towarzystwa Przyjaciół Konstytucji 3 Maja¹⁹. Po III rozbiorze Polski często przebywał w Dreźnie. W 1798 r. otrzymał saski tytuł hrabiowski, który w 1889 r. potwierdzili jego wnukowie²⁰.

Od lat 70. XVIII w. był dobrym znajomym Józefa Wybickiego (1747-1822), któremu ks. A. Jabłonowski dał podwojewódzstwo poznańskie i umieścił na swoim dworze. Zapewne wówczas się poznali. Wybicki był nawet plenipotentem Brezów. Po wkroczeniu wojsk Napoleona, dzięki rekomendacji Wybickiego, Breza otrzymał ważne funkcje, najpierw lokalne w Wielkopolsce, później w rządzie Księstwa Warszawskiego, włącznie z ministerialnymi²¹. Aktywnie uczestniczył w tworzeniu struktur administracyjnych Księstwa Warszawskiego. Na początku 1807 r. został dyrektorem spraw wewnętrznych i zastępcą dyrektora skarbu Komisji Rządzącej. 5 października 1807 r. otrzymał stanowisko ministra-sekretarza stanu przy ks. Fryderyku Augustie, które piastował do 1815 r. Mieszkał z rodziną w Dreźnie, później w Pradze, a po upadku Napoleona wrócił do Wielkopolski. Otrzymywał pruską pensję rządową, która jednak nie uchroniła od licytacji za długi części jego dóbr. Zmarł w Świątkowie 7 lutego 1847 r.

23 maja 1793 r. poślubił Antoninę z Radolińskich (1771-1845), córkę Józefa i Katarzyny z hr. Raczyńskich, młodszą siostrę pamiętnikarki Wirydianny

¹⁸ Adam Skałkowski, *Breza Stanisław (1752-1847)*, PSB, t. 2, s. 433-434. ABS, sygn. 7, s. 131-134, sygn. 34, 35.

¹⁹ Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (dalej: AGAD w Warszawie), Archiwum Sejmu Czteroletniego 1788-1792, Dziennik, sygn. 22-24.

²⁰ ABS, sygn. 144, potwierdzenie tytułu dla Edwarda Brezy w 1889 r.

²¹ Józef Wybicki, *Życie moje oraz Wspomnienie o Andrzejku i Konstancji Zamoyskich*, wyd. Adam Skałkowski, Wrocław 2005, s. 166-167, 319, 330, 359, 361.

Fiszerowej. Po ślubie Brezowie zakupili niewielkie dobra w Wielkopolsce: Świątkowo koło Janowca (na północ od Gniezna), a później kilka innych wsi²². Ich dzieci były kontynuatorami nowej wielkopolskiej linii rodu (aneks II). Trzej synowie zmarli w dzieciństwie, jedyna córka Julia (1799-1882) została żoną Eustachego Wołłowicza, z którym miała trzech synów. Z pięciu synów Stanisława i Antoniny, którzy dożyli pełnoletniości, dwaj najstarsi Henryk i Tytus nie pozostawili potomstwa. Henryk (1800-1843), adiutant gen. Antoniego Woronieckiego w powstaniu listopadowym, nie założył rodziny, natomiast Tytus (1801-1865), sekretarz generalny skarbu we władzach powstania listopadowego, a później urzędnik bankowy, był żonaty z Jadwigą Wierzińską. Kolejny syn Eugeniusz (1802-1856) również uczestniczył w powstaniu, został wybrany na sejm z okręgu słonimskiego. Zagrożony karą śmierci wyemigrował do Francji. Próbował swoich sił w działalności gospodarczej, parał się również pracą literacką i publicystyczną, którą kontynuował także po powrocie na ziemie polskie. Ambitny, znajdujący się w stałych kłopotach materialnych, naraził się polskiej opinii publicznej krytyką wad narodowych. Pod koniec życia przeniósł się do Warszawy. Z Matyldą Maybaum (zm. 1858), naturalną córką ks. Ludwika Radziwiłła (1773-1830), ordynata kleckiego, miał trzy córki i syna Eustachego (1831-1860), porucznika w wojsku rosyjskim, który nie założył rodziny. Jedna z córek zmarła w dzieciństwie, kolejna Emilia (1829-1901) poślubiła Jana Orłowskiego, a Gabriela (1827-1917) prawnika Antoniego Wrotnowskiego (zm. 1900). G. Wrotnowska była jedną z założycielek apostołatu Zmartwychwstańców w Rzymie. Syn Wrotnowskich Lucjan (1847-1902), również prawnik, był znanym działaczem kulturalnym, m.in. jednym z założycieli Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie, redaktorem, a następnie właścicielem warszawskiego czasopisma „Słowo”. Był zaprzyjaźniony z Brezami z Wołynia, prowadził też ich sprawy prawno-majątkowe. Z małżeństwa z Marią z Tabęckich miał syna Stanisława, również prawnika.

Kolejny syn Stanisława Brezy – Fryderyk August (1808-1873), także powstaniec listopadowy, został oficerem wojsk saskich. W 1844 r. poślubił Karolinę Dorotę Rozalię Stierneld (1823-1877), przybraną córkę barona Gustawa Nilsa Algernona, saskiego ministra spraw zagranicznych, i Doroty

²² O rodzinie swojej siostry pisała Wirydianna Fiszerowa, *Dzieje moje własne i osób postronnych*, Warszawa 1998, s. 108-109, 195-205, 245, 292-293, 367. W sumie przedstawiła S. Brezę w dość niekorzystnym świetle, a jego małżeństwo z jej siostrą jako niezbyt udane. Podkreśliła jednak jego zręczność w prowadzeniu interesów Jabłonowskich, sporo miejsca poświęciła jego związkowi z Teklą Jabłonowską. A. Skałkowski, *Breza Stanisław (1752-1847)*, s. 433-434.

Anny z hr. Engeströmów. Rodzicami Doroty byli Wawrzyniec hr. Engeström (1751-1826), kanclerz Szwecji, i Rozalia z Chłapowskich²³. Brezowie przejęli po Engeströmach położony koło Poznania majątek Jankowice z pałacem. Trzej synowie Fryderyka Augusta i Karoliny, zapewne z uwagi na sytuację po zjednoczeniu Niemiec, przenieśli się do Galicji. Henryk Gustaw (1844-1900) po odbyciu służby w wojsku austriackim gospodarował w swoich majątkach – Podleszanach i Książnicach. Ze związku z Henryką z Lanckorońskich miał syna Stanisława Karola (1879-1955), kontynuatora galicyjskiej linii Brezów. Utrzymywał bliskie kontakty z krewnymi z Wołynia, głównie z Achillesem Brezą, wnukiem Antoniego. Brat Henryka – Edward August (1847-1906), służył w wojsku austriackim, był oficerem w formacjach ułańskich. Prawdopodobnie nie założył rodziny. Najmłodszy z synów Fryderyka Gustawa – Fryderyk August Leon (1859-1908), absolwent Politechniki w Zurychu (1884), był właścicielem Zawadzia i Witowic w Galicji, pracował też w starostwie tarnowskim. Jego syn ze związku z Marią Żabą – Edward Fryderyk, był wojskowym, zginął w obozie w Oświęcimiu w 1943 r., drugi zmarł w młodym wieku. Mieli też córkę Marię Dorotę²⁴.

Najmłodszy syn Stanisława – Włodzimierz (1812-1876), kształcił się w Saksonii, był kadetem i studentem Uniwersytetu w Lipsku. Za wystąpienia polityczne skazano go na karę więzienia i osadzono w więzieniach w Saksonii i Prusach. Po uwolnieniu kontynuował działalność patriotyczną i polityczną. W pismach niemieckich publikował artykuły na temat ucisku narodowościowego w Wielkim Księstwie Poznańskim, dwukrotnie posłował na sejm pruski, zajmował się też sprawami nauki. Po ojcu przejął dobra Świątkowo i unowocześnił gospodarowanie w nich. W 1848 r. ożenił się z Wandą z Wierzbnińskich (1825-1913), której siostra Jadwiga kilka lat później poślubiła z kolei jego brata Tytusa. Mieli syna Adama (1850-1936), dziennikarza warszawskiego, redaktora „Słowa”, i córkę Marię (ur. 1856), żonę ekonomisty Teodora Kalksteina (1852-1905). Drugi syn Włodzimierza, Stanisław, zmarł w dzieciństwie. Maria Kalkstein odsprzedała Świątkowo bratu, a ten w 1885 r. jej mężowi, jednak wkrótce potem dobra stały się własnością niemiecką²⁵.

²³ Litografia wizerunku Rozalii z Chłapowskich hr. Engeström, ABS, sygn. 526.

²⁴ ABS, sygn. 143, 144. *Teki Dworzaczka*, „Dziennik Poznański”, 1884, nr 87. Zdzisław Grot, *Breza Eugeniusz (ur. 1802)*, PSB, t. 2, s. 430-432. T. Żychliński, *Złota księga*, R. VII, s. 7-8. Robert Bielecki, *Słownik biograficzny oficerów powstania listopadowego*, t. 1, Warszawa 1995, s. 248-249, tutaj błąd w notce biograficznej Henryka Brezy, część danych dotyczy jego bratanka Henryka Gustawa.

²⁵ ABS, sygn. 144. Zygmunt Wygocki, *Breza Włodzimierz (zm. 1876)*, PSB, t. 2, s. 434. Marian Wachowski, *Kalkstein Teodor (1851-1905)*, PSB, t. 11, 1965, s. 488-489. *Teki Dworzaczka*, „Dziennik Poznański”, 1883, nr 217.

Młodszy synowie Michała Brezy, stolnika lubaczowskiego, Antoni i Maciej pozostali na Ukrainie. Obaj nadal związani byli z Jabłonowskimi. **Maciej Breza (1760-1836)** prowadził ich interesy, dzierżawił Bilczyn należący do Maksymiliana Jabłonowskiego, zarządzał m.in. miasteczkiem Bazalia i dobrami księżniczki Teresy Jabłonowskiej, córki Antoniego, oraz jego brata stryjecznego ks. Macieja Jabłonowskiego (1757-1844). W 1805 r. z bratem Antonim założył kampanię handlową. Po jego śmierci pomagał jego rodzinie, m.in. w latach 1826-1830 gospodarował w Siekierzyńcach. Rodziny nie założył²⁶.

Antoni Breza (1758-1818)²⁷ był chorążym regimentu ostrońskiego ks. Antoniego Ponińskiego (patent królewski z 30 maja 1777 r.), sekretarzem w Departamencie Skarbowym (1784), wreszcie szambelanem Stanisława Augusta Poniatowskiego²⁸. Związany z Jabłonowskimi, po udzieleniu niewielkiej pożyczki ks. Antoniemu Barnabie Jabłonowskiemu otrzymał w dożywotnią dzierżawę (dokument sporządzony w Annopolu 23 grudnia 1792 r.) wieś Siekierzyńce, wówczas w woj. wołyńskim, w pow. krzemienieckim, która przez następne 125 lat była główną siedzibą Brezów na Wołyniu²⁹.

W XIX-wiecznym *Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego* znalazły się informacje o pięciu wsiach o nazwie Siekierzyńce: wszystkie były położone na terenach wschodnich I Rzeczypospolitej, w pow. tomaszowskim, husiatyńskim, winnickim, kamienieckim i ostrońskim, a właścicielami tej ostatniej stali się Brezowie. Jest to duża wieś położona na wzgórzach w odległości 23 km na południe od Ostroga. Już w XIX w. w pobliżu brak było lasów i tak jest obecnie. Z uwarunkowań geograficznych należy wspomnieć o rodzaju gleby: tutejszy żyzny czarnoziem umożliwiał właścicielom i włościanom efektywne gospodarowanie. W XIX w. okolice te charakteryzowała obfitość sadów owocowych³⁰.

²⁶ ABS, sygn. 7, s. 97, sygn. 36-41, 452-468.

²⁷ Data urodzenia Antoniego, tak jak jego brata Stanisława – 1752 lub 1753 r. – jest trudna do weryfikacji. Achilles Breza posiadał odpis metryki chrztu Antoniego w Chorostku (parafia Krzewin) z datą 7 lutego 1758 r., zbieżną z datą dzienną zgonu Stanisława, co potwierdza częściowo metryka zgonu sporządzona w Krzemieńcu w 1818 r., w której jego wiek określono na ok. 60 lat, ABS, sygn. 3, s. 27, sygn. 42. Jednakże w metryce zgonu wpisanej do akt parafii w Kuniowie podano, że miał 56 lat, Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego w Łucku (dalej: APOW w Łucku), Łucko-Kowelski Dekanat, op. I, sygn. 96, s. 49. Zważywszy na zdarzające się w dacie pomyłki, występujące w materiałach Achillesa Brezy nawet wtedy, gdy dysponował dokumentem, podana przez niego data 1758 r. nie jest do końca pewna.

²⁸ ABS, sygn. 7, s. 39-40, sygn. 43.

²⁹ ABS, sygn. 51.

³⁰ W notce jest też charakterystyka mieszkańców Siekierzyńnic („zamożni” i „przystojni”), co wskazuje na autorstwo A. Brezy, SGK, t. 10, Warszawa 1889, s. 521-522.

Pierwotnie wieś Siekierzynce należała do Ostrogskich, następnie do Koniecpolskich, na początku XVIII w. klucz ostrogski posiadali Jabłonowscy. Według opisu stanu majątkowego zmarłego w 1702 r. Stanisława Jabłonowskiego (1634-1702), hetmana wielkiego koronnego, wśród dziesięciu kompleksów dóbr, jakie posiadał w woj. ruskim i wołyńskim, był klucz ostrogski, do którego należała połowa Ostroga, miasteczko Kłopotyn i Berezów oraz kilkadziesiąt wsi, w tym właśnie Siekierzynce, a także Płużne³¹. Dobra uległy wówczas podziałowi pomiędzy dzieci hetmana, Siekierzynce otrzymał Jan Stanisław (1669-1731), wojewoda ruski. Z kolei w 1737 r. jego synowie dokonali działu majątkowego i najstarszy z nich, Stanisław Wincenty (1694-1754), wojewoda rawski, przejął kilkadziesiąt wsi w „księstwie ostrogskim”, w tym „Siekirzyńce”, należące do majątności płużańskiej, a także Krzywin, Korostek i Hlinniki, klucze bohuszowski i niżniowski³². Później większość z tych dóbr otrzymał jego jedyny syn Antoni Barnaba (1732-1799), kasztelan krakowski. Ostatnim właścicielem przed przejęciem Siekierzyniec przez Brezów był jego syn z drugiego małżeństwa z Teklą z Czapliców (1758-1820) Maksymilian Jabłonowski (1785-1846). Jednak to nie Siekierzynce, ale wspomniany Korostek, z czasem nazwany Chorostkiem, położony w linii prostej ponad 40 km na północny wschód od Siekierzyniec, był pierwszą siedzibą Brezów. Jak już była mowa, w 1792 r. Antoni Jabłonowski oddał Siekierzynce w dożywotnią dzierżawę swojemu plenipotentowi Antoniemu Brezie, a następnie również jego żonie Annie z Czarneckich za czynsz roczny w wysokości 6,5 tys. zł. Maksymilian Jabłonowski zmniejszył go do 5 tys., a w 1804 r. rozszerzył uprawnienia na najstarszego syna Brezów – Józefa³³. W 1796 r. A. Breza wziął też w dzierżawę należący do Jabłonowskiego folwark w Gnojnicach w pow. ostrogskim³⁴.

Na mocy traktatu rozbiorowego zatwierdzonego przez sejm grodzieński 22 lipca 1793 r. tereny, na których mieszkali Brezowie, znalazły się w zaborze rosyjskim. Antoni i Maciej Brezowie nie wzięli udziału w wojnie z Rosją i insurekcji kościuszkowskiej. Szczególne represje zaborcy objęły Jabłonowskich, co być może wpłynęło na kształt umowy z Brezą w sprawie Siekierzyniec. W pierwszych latach po utracie niepodległości, zwłaszcza za rządów Pawła I, dla polskiej szlachty niedemonstrującej jawnie postawy

³¹ Marek Wagner, *Stanisław Jabłonowski (1634-1702). Polityk i dowódca*, Siedlce 1997, s. 231.

³² Ekstrakt z akt grodzkich halickich wpisu dokumentu działowego wniesionego do akt grodzkich lwowskich 8 lutego 1737 r., Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu (dalej: Ossolineum), sygn. 11752/III, s. 1733-1742.

³³ ABS, sygn. 51.

³⁴ ABS, sygn. 53.

antyrosyjskiej jedną z uciążliwszych zmian był obowiązek udowodnienia szlachectwa w związku z objęciem jej takimi samymi prawami, jakie posiadała szlachta rosyjska. Brezowie wypełnili go w 1803 r. Patentem wystawionym w Żytomierzu 8 października tego roku potwierdzone zostało szlachectwo braci Stanisława, Antoniego i Macieja oraz Stanisława, syna Onufrego, i Józefa, najstarszego syna Antoniego Brezy³⁵.

11 lutego 1793 r. Antoni Breza poślubił Annę z Czarneckich (1771-1829), córkę Nikodema, starosty dańcowskiego, i Teresy z Drzewieckich. Ślub odbył się w Juśkowcach (pow. krzemieniecki), w dobrach dziadków Anny, Felicjana Drzewieckiego, podkomorzego krzemienieckiego, i Anny z Błędowskich³⁶. Brezowie mieli szesnaścioro dzieci, z których pięć córek (Dorota, Joanna, Tekla, Teresa, Róża) i tyluż synów (Józef, Achilles, Hipolit, Maksymilian, Teofil) dożyło pełnoletniości (aneks III). Miejszem ich edukacji w zasadzie był niedaleki Krzemieniec, w którym Brezowie posiadali dom po Drzewieckich. Dziewczęta były na pensji Anieli Rosiękiewicz w Krzemieńcu, egzaminy zdawały w tutejszym Liceum. Po śmierci ojca (1818) w opiece nad nimi uczestniczyli stryj Maciej i wuj Kajetan Czarnecki. Tylko Dorota wyszła za mąż, w 1824 r. poślubiła Ignacego Starczewskiego (1789 – po 1847). Zmarła w rok później, nie pozostawiając potomstwa. Pozostałe córki, poza Teresą, od lat 30. mieszkaly z wujem Kajetanem Czarneckim. Po jego śmierci, w 1854 r. przeniosły się do Warszawy i utrzymywały się z niewielkich kapitałów. Cenioną seniorką rodu była najdłużej żyjąca Joanna, która zmarła w 1897 r. w wieku ponad 95 lat. Natomiast Teresa Breza związała się z rodziną syna Jegora Kankrina, w latach 1823-1844 ministra finansów Rosji. Kankrin był wojskowym, ambasadorem rosyjskim w Paryżu. T. Breza podróżowała z jego żoną, była m.in. we Włoszech. Zmarła w 1890 r. w Wesołej w gub. jekaterynosławskiej³⁷.

Antoni Breza zajmował się rolnictwem i handlem oraz interesami Jabłonowskich. Pozostawił po sobie majątek wyceniony na 380 tys. zł, ale dwa

³⁵ Julia Rudakowa, *Zmiany pozycji społecznej szlachty w Cesarstwie Rosyjskim w okresie od drugiego rozbioru Rzeczypospolitej do 1801 r.*, [w:] *Nad społeczeństwem staropolskim*, t. 1, *Kultura, instytucje, gospodarka w XVI-XVIII stuleciu*, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2007, s. 203-217. Opis patentu w karcie osobowej Józefa Brezy, tamże błędna informacja o Henryku, synu Stanisława, ABS, sygn. 7, s. 81. Achilles Breza posiadał jego oryginał, obecnie w zbiorach Teresy Brezy-Rau. Jego tekst powtórzony został w późniejszych dokumentach wpisu do ksiąg szlacheckich młodszych synów Antoniego z 1832 r., ABS, sygn. 8, s. 1-7.

³⁶ W intercyzie ustalono posag w wysokości 25 tys. zł i wyprawę o wartości 7 tys. zł, ABS, sygn. 49, sygn. 7, s. 39-40, 166-167.

³⁷ ABS, sygn. 7, s. 289, sygn. 63-70. *Leksykon. Historia świata – Rosja*, red. Witold Sienkiewicz, Warszawa 2001, s. 124.

podstawowe folwarki – siekierzyniecki i juwkowski, dawały tylko ok. 20 tys. zł rocznie. Było to zbyt mało na utrzymanie tak licznej rodziny, a tym bardziej na to, aby synowie mogli się usamodzielnąć, zwłaszcza że matka miała zapisane dożywocie na dobrach. Synowie: Józef, Achilles, Hipolit, Maksymilian i Teofil uczyli się w Liceum Krzemienieckim (do 1818 r. Gimnazjum, od 1819 r. Liceum Wołyńskie) i należeli do wyróżniających się uczniów. Achilles i Hipolit rozpoczęli edukację w Międzyrzeczu Koreckim, ale kończyli ją w Krzemieńcu. Bracia wstąpili do wojska Królestwa Polskiego, najstarszy Józef w 1815 r., młodsi zaś pod koniec 1828 r. zostali przyjęci do grenadierów gwardii³⁸. Czterech z nich wzięło udział w powstaniu listopadowym³⁹.

Józef Breza (1795-1877) po ukończeniu z wyróżnieniem Liceum Krzemienieckiego rozpoczął karierę w wojsku jako konduktor w korpusie inżynierów. Dość szybko awansował, w 1818 został podporucznikiem, w 1829 porucznikiem, a 27 lipca 1830 r. otrzymał stopień kapitana. Został odznaczony Orderem św. Włodzimierza i Orderem św. Anny. Rodzaj służby wymuszał częste zmiany miejsca pobytu i zadań, odbył m.in. kampanię przeciwko Turcji. Był członkiem warszawskiej loży masońskiej „Kazimierz Wielki” (1819). Odznaczył się w powstaniu listopadowym, był m.in. szefem sztabu dywizji gen. Antoniego Jankowskiego i z tego okresu pochodzi bardzo pozytywna ocena jego talentów wojskowych, sformułowana przez Władysława Zamoyskiego. 10 sierpnia 1831 r. otrzymał awans na stopień podpułkownika i został odznaczony złotym krzyżem *Virtuti Militari*. Wkrótce potem, być może na skutek mordu na podejrzanym o zdradę i już usuniętym z armii Jankowskim, poprosił o dymisję, którą otrzymał we wrześniu 1831 r. Miesiąc później odnowił przysięgę wierności carowi, ale nie powrócił na tereny zaboru rosyjskiego. Jako jedyny z braci powstańców nie wyemigrował, lecz skorzystał z możliwości stworzonej przez gen. Dezyderego Chłapowskiego i osiedlił się w Wielkim Księstwie Poznańskim. 6 kwietnia 1834 r. poślubił w Poznaniu zamożną Konstancję z Mycielskich (1807-1874), córkę Stanisława i Anny z Mielżyńskich, z którą miał kilkoro dzieci. Była to druga linia wielkopolska Brezów (aneks IV). Po Mycielskich przejęli dobra Więckowice w pow. poznańskim, gdzie po pożarze zbudowali nowy pałacyk, oraz zakupili Murzynowo (sprzedane w 1876 r.) i Ceraadz.

³⁸ Józef i Achilles zostali w Liceum odznaczeni srebrnym i złotym medalem. W zbiorach w Siekierzynach w latach 80. XIX w., wbrew opisowi w katalogu pamiątek, był srebrny medal Józefa, a nie złoty Achillesa, ABS, sygn. 2, s. 78, sygn. 71-72, 74. List wspólny Maksymiliana, Teofila i Hipolita do matki, Warszawa, 4 stycznia 1829 r., ABS, sygn. 182, s. 125-128.

³⁹ Biogramy Brezów: Achillesa, Augusta, Ferdynanda, Henryka, Józefa, Maksymiliana, Teofila, R. Bielecki, *Słownik biograficzny oficerów*, t. 1, s. 248-249.

Józef Breza należał do szanowanych obywateli Wielkopolski, wyróżniał się postawą patriotyczną⁴⁰.

Synowie Józefa i Konstancji Brezów – Stanisław (1836-1902) i Konstanty (1842-1906), poślubili w 1872 r. siostry Zofię (1856-1919) i Annę Czapskie (1850-1930). Były córkami Mariana Czapskiego (Hutten-Czapskiego, żył w latach 1816-1875), i Justyny z Rostworowskich (1823-1856), właścicielki Miropola na Wołyniu. Ojca za działalność w czasie powstania styczniowego zesłano na Syberię, a jego dobra kiejdańskie skonfiskowano. Represje dotknęły też jego syna Stanisława. Obie siostry były działaczkami społecznymi, Anna parała się również twórczością literacką, głównie religijną⁴¹.

Zofia z Czapskich była drugą żoną Stanisława Brezy, pierwsza Jadwiga z Grabowskich zmarła w 1870 r. Jego trzech synowie z obu związków zmarli w dzieciństwie. Przejął Więckowice i kupił Lednagórę. Konstanty gospodarował natomiast w Zborowie. Pozostawił potomstwo – czterech synów i dwie córki, podobnie jak jego siostry Anna i Maria.

Anna Breza (1835-1907), żona Stefana Stablewskiego, miała czterech synów i córkę Annę. Troje dzieci Marii Brezy (1837-1885), żony Bogusława Bojanowskiego (1830-1907), zmarło bezpotomnie w młodym wieku. Wszyscy utrzymywali bardzo bliskie kontakty z Brezami zamieszkającymi na Wołyniu i Lubelszczyźnie. Zachowane w bibliotekach, niewydane pamiątki syna Anny – Karola Stablewskiego (1855-1941), a także jego syna – Stefana (1895-1985), są interesującym przyczynkiem do dziejów Brezów⁴².

Kolejni synowie Antoniego i Anny z Czarneckich – Achilles (1805-1839), Maksymilian (1807-1890) i Teofil Brezowie (1808-1887), w dniu wybuchu powstania listopadowego stacjonowali w Warszawie i prawdopodobnie wzięli udział w wypadkach Nocy Listopadowej. Walczyli w powstaniu w 13 pułku

⁴⁰ „Karta” Józefa Brezy, ABS, sygn. 7, s. 81-82, sygn. 74. Achilles Breza odnotował zachowane dokumenty dotyczące m.in. jego służby wojskowej, zapewne część z nich tylko przejściowo była w jego posiadaniu. Jan Giergielewicz, *Breza Józef (1796-1877)*, PSB, t. 2, s. 432. Władysław Zamoyski, *Generał Zamoyski 1803-1868*, t. 2, Poznań 1913, s. 256, 263-264. Jacek Tupalski, *Generał Dezydery Chłapowski 1788-1879*, Warszawa 1983, s. 262-263.

⁴¹ Zygmunt Wygocki, *Breza Zofia (1850-1919)*, PSB, t. 2, s. 435. Stanisław Jan Rostworowski, *Monografia rodziny Rostworowskich. Lata 1386-2012*, Warszawa 2013, s. 1642-1645. Przydomek „von Hutten” został nadany Czapskim wraz z pruskim tytułem hrabiowskim dla zaznaczenia pochodzenia z rycerskiego rodu Huttenów – spolszczona wersja tego nazwiska – Czapscy. Nie używali go niektórzy członkowie tego rodu.

⁴² Karol Antoni Stablewski, *Moje wspomnienia 1855-1940*, Ossolineum, rkp. 15981/I. Stefan Stablewski, *Wspomnienia osobiste osnute na tle 25 siedzib ziemiańskich w Wielkopolsce, Spisał Stefan Stablewski*, 1969, mszp., BK w Kórniku, nr 12902, wzmianki o Więckowicach na s. 51-53, o Brezach też na s. 22-23, 49. Szymon Rudnicki, *Stablewski Stefan Florian (1895-1985)*, PSB, t. 41, 2002, s. 266-268.

piechoty liniowej, awansowali na stopnie podporuczników. Nie złożyli przysięgi na wierność carowi i w październiku 1831 r. przeszli do Prus z głównymi siłami powstańczymi pod dowództwem gen. Macieja Rybińskiego. Akt amnestii cara Mikołaja I ogłoszony 1 listopada 1831 r. nie obejmował uczestników wypadków z 29/30 listopada, oficerów oraz powstańców z Litwy, Wołynia i Podola, niechybnie czekała ich więc surowa kara. Wybrali emigrację na Zachód i dalszą walkę. W styczniu 1832 r. Achilles i Maksymilian byli już we Francji, prawdopodobnie dotarli z którąś ze zorganizowanych kolumn i trafili do zakładu w Awinionie. Teofil przybył w lutym 1832 r., został skierowany do Basançon i tu na własną prośbę przenieśli się w 1833 r. starsi bracia. Zaangażowali się w życie polityczne Wielkiej Emigracji, choć ich stanowiska, np. w kwestii oceny poczynań ks. Adama Czartoryskiego, były odmienne. Teofil został przyjęty do loży masońskiej „Wytrwałość-Nadzieja”, w 1839 r. został członkiem Klubu Polskiego. Achilles należał do niego od 1837 r. Wszyscy trzej wraz z kilkuset ochotnikami z zakładu w Besançon uczestniczyli w wyprawie frankfurckiej – marszu na pomoc powstaniu we Frankfurcie nad Menem, stolicy Związku Niemieckiego. Rozruchy w mieście trwały tylko jeden dzień (3 kwietnia 1833) i niedoszli powstańcy pozostali w Szwajcarii. Achilles i Maksymilian zostali uwięzieni w Genewie, gdyż zaangażowali się w kolejną akcję – w przygotowanie wyprawy do Sabaudii, organizowanej przez Józefa Mazziniego. Tymczasem chory Teofil Breza powrócił do Francji, zamieszkał w Paryżu. Wkrótce dołączył do niego Achilles, który podjął pracę jako inżynier przy budowie mostu i tu zmarł 17 września 1839 r. Również Maksymilian powrócił do Francji i mieszkał kolejno w Angoulême, Tuluzie i Wersalu, a przenosiny związane były z kolejnymi zajęciami przy katastrze oraz kopiowaniu francuskiego malarstwa religijnego. Teofil był też zatrudniony przy budowie mostów i w żegludze, wraz z gen. Henrykiem Dembińskim zajął się wynalazczością. Skonstruowali system wentylacyjny, który w 1847 r. prezentowany był na Wystawie Przemysłowej w Brukseli. Breza zajmował się też preparatami antykorozyjnymi. Wkrótce potem obaj bracia wrócili na ziemię polskie, najpierw do Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Maksymilian pozostał tutaj, zamieszkał w Murzynowie, należącym do brata Józefa, zajął się gospodarowaniem, głównie ogrodnictwem. Zmarł w Więckowicach 10 czerwca 1890 r.⁴³

⁴³ R. Bielecki, *Słownik biograficzny oficerów*, t. 1, s. 248-249; tenże, *Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji 1831-1837. Materiały z archiwów francuskich*, Warszawa-Łódź 1986, s. 10-11, 16-17, 58, 78. Wacław Tokarz, *Sprzysiężenie Wysockiego i noc listopadowa*, Warszawa 1980, s. 157-158, 203-208. Zygmunt Wygocki, *Breza Maksymilian Wincenty (1807-1890)*, PSB, t. 2, s. 432. ABS, sygn. 7, s. 2-3, 99-101, 143-144, tamże akta: Achillesa Brezy, sygn. 71-73;

Teofil Breza po otrzymaniu amnestii carskiej w 1857 r. przeniósł się do Warszawy i zamieszkał z siostrami. Obracał zgromadzonymi kapitałami, udzielając pożyczek, m.in. lokowanych na dobrach Boby koło Kraśnika. Wyjeżdżał też na Wołyń i Podole, a w czasie jednego ze swoich pobytów wziął udział w wykopaliskach prowadzonych w Siekierzyńcach przez bratanków Achillesa i Urbana. Zmarł w Warszawie 23 października 1887 r.⁴⁴

Żaden z trzech braci nie założył rodziny i nie pozostawił potomstwa.

Jedynym synem Antoniego Brezy, który nie wziął udziału w powstaniu listopadowym, był **Hipolit (14 września 1806 – 1 października 1882)**. W związku ze śmiercią matki (4 marca 1829) na początku 1830 r. wystąpił z wojska, aby zająć się sprawami materialnymi i utrzymaniem niezbyt znacznego już majątku. Wobec braci – uczestników powstania, których najpierw oczywiście poszukiwano, orzeczono przepadek mienia. Jednak nieuregulowane sprawy własnościowe Chorostka i Siekierzyniec oraz domu w Krzemieńcu, a także sumy 30 tys. rubli, które miała posiadać Anna Breza na dobrach swojego brata, oraz działy nieprzeprowadzone jeszcze po jej śmierci stanowiły ochronę przed ich przepadkiem. Kilka sądów i Wołyńska Komisja Likwidacyjna ustalały stan majątkowy powstańców jeszcze w połowie lat 40. W kwestii posiadania Siekierzyniec orzeczono, że w myśl układów z Jabłonowskimi stanowią one własność najstarszego syna Józefa, co do którego błędnie stwierdzono, że nie brał udziału w buncie. Rodzina solidarnie uczestniczyła w przedstawianiu władzom – w jak najbardziej niejasny sposób – stanu prawnego jej majątku, zwłaszcza co do różnych sum, a dobra ziemskie starała się jak najszybciej wykupić⁴⁵. Ignacy Potocki, brat przyrodni ich ojca, wykupił Chorostek od Jabłonowskich, a Hipolit Breza przejął Siekierzyńce.

17 sierpnia 1837 r. Hipolit Breza poślubił Honoratę (Honorynę) z Radziwińskich (1816-1863), córkę Felicjanny z Mikoszewskich (zm. po 1850) i Godfryda Radziwińskiego (zm. 1836). Była wnuczką Filipa Radziwińskiego, konfederata barskiego, komendanta twierdzy jasnogórskiej, później cześnika wołyńskiego (aneks XVII)⁴⁶.

Maksymiliana Brezy, sygn. 75; Teofila Brezy, sygn. 76-78, 214; ich korespondencja, sygn. 208-216. *Teki Dworzaczka*, „Dziennik Poznański”, 1890, nr 134.

⁴⁴ ABS, sygn. 75, 76. Data dzienna śmierci Teofila Brezy – 22 października, *Teki Dworzaczka*, „Dziennik Poznański”, 1887, nr 247.

⁴⁵ Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego w Równem (dalej: APOR w Równem), Ostrogski Sąd Obwodowy w Równem (f. 220), op. IV, sygn. 24, 29, 341, op. IV, sygn. 460.

⁴⁶ ABS, sygn. 7, s. 69-70, 190, sygn. 79, 81. Filip Radziwiński był żonaty z Pauliną z Pruszyńskich, oprócz Godfryda mieli jeszcze dwóch synów Wincentego i Jana, Wacław Szczygielski, *Radziwiński Filip (ur. ok. 1745)*, PSB, t. 30, 1987, s. 92-96.

Hipolit Breza wspólnie z żoną kontraktem z 6 kwietnia 1843 r. wykupił Siekierzyńce z wsiami Stare i Nowe Hucisko od Maksymiliana Jabłonowskiego, płacąc 31 tys. rubli srebrnych, natomiast w 1854 r. nabył od Potockiego również Chorostek i pobliski las Kuraż⁴⁷. Nie zamierzał przy tym lekceważyć treści umowy, jaką zawarli rodzice, i przekazał Józefowi uzgodnioną w 1839 r. sumę 3 tys. zł⁴⁸.

Gospodarowanie tak w Siekierzyńcach, położonych na wyżynnych, ale żyznych terenach, charakteryzujących się dobrymi warunkami do rozwoju sadownictwa, jak i w innych dobrach nie było jednak łatwe. Reformy rolne w Cesarstwie Rosyjskim z lat 40. oraz 60. XIX w. zmierzały przede wszystkim do ograniczenia stanu posiadania właścicieli – Polaków, którzy od 1865 r. nie mieli prawa do nabywania ziemi. Również powierzchnia dóbr siekierzyńskich zmniejszyła się i w 1870 r. wynosiła 1310 dziesięcin (zapewne tzw. skarbowych, tj. 1431 ha) wycenionych na 32 700 rubli. W Chorostku mieli Brezowie ponad 554 dziesięciny gruntu (605 ha) oraz las Kuraż (ponad 32 dziesięciny, czyli ok. 35 ha) o łącznej wartości 17 220 rubli. Dane z przeprowadzonego w 1890 r. spisu własności ziemskiej do wymiaru kontrybucji wskazują, że obszar ich dóbr był nieco większy – Chorostek obejmował 709 ha, wszystkie określone jako grunty orne, Siekierzyńce zaś 1357 dziesięcin (tj. ponad 1482 ha), z których 1012 dziesięcin stanowiły grunty orne, a 345 dziesięcin obszary leśne⁴⁹. W dobrach funkcjonowały młyny, w Siekierzyńcach została też wybudowana nowa gorzelnia. Te nieźle zagospodarowane majątki, obejmujące łącznie prawie 2100 ha – a uważano wówczas, że posiadanie już 500 ha umożliwia dostatni byt – powinny zapewniać dobre warunki życia rodzinie Hipolita Brezy. Jednakże początkowo dobra były obciążone różnymi długami, nie zawsze też uzyskiwano dobre plony, a właściciele – tak jak inni ziemianie – borykali się przez cały czas z trudnościami stwarzanymi przez rosyjskie władze. Dochody ograniczały też klęski żywiołowe, przejścia szarańczy i epidemie. Pojawiły się również problemy prawne, gdyż przejęcie Chorostka zakwestionowała dalsza rodzina Ignacego Potockiego⁵⁰. Restrykcje kulturowe i wyznaniowe pogarszały jesz-

⁴⁷ Zakup objął 265 poddanych, APOR w Równem, Ostrogiński Sąd Obwodowy w Równem, op. IV, sygn. 55, 196.

⁴⁸ ABS, sygn. 7, s. 82.

⁴⁹ Tadeusz Epsztein, *Polska własność ziemska na Ukrainie (gubernia kijowska, podolska i wołyńska) w 1890 roku*, Warszawa 2008, s. 414-415, 422-423.

⁵⁰ ABS, sygn. 151-153. APOR w Równem, Ostrogiński Sąd Obwodowy w Równem, op. IV, sygn. 283. W aktach tego sądu zachowały się materiały z procesu H. Brezy z potomstwem ciotki Ignacego i z Edwardem Potockim z lat 60. XIX w., dotyczące zakupu i sprzedaży drobnych

cze warunki życia, w sumie cięższe niż w Królestwie Polskim. Dużo wcześniej niż w Królestwie wprowadzono język rosyjski do wszystkich urzędów, zlikwidowano szkolnictwo polskie, w tym ośrodek krzemieniecki, ograniczano praktyki religijne innych wyznań niż prawosławne. Od XVIII w. w Siekierzyńcach istniała parafia grekokatolicka, w XIX w. czynna była jeszcze drewniana cerkiew z 1739 r. Brezowie jako katolicy należeli do znacznie oddalonej parafii w Kuniowie, ale stosunki z duchownymi unickimi w ich majątku były niewątpliwie dobre (chrzty dzieci). Zmieniła to likwidacja w Rosji wyznania grekokatolickiego (1839). Wówczas wzrósł jeszcze ucisk religijny oraz zwiększyły się obciążenia właścicieli różnymi świadczeniami na rzecz cerkwi prawosławnej, np. od 1874 r. Brezowie musieli finansować prawosławną szkołę cerkiewną w Siekierzyńcach. Hipolita i Honoratę Brezów cechowała postawa patriotyczno-religijna, podobnie jak ich dzieci. Gorliwie wypełniali obowiązki religijne, zaangażowali się też w budowę nowego kościoła parafialnego w Kuniowie⁵¹. Dla domu Brezów dodatkowym ciężarem była choroba Honoraty Brezy – depresja, która doprowadziła ją do samobójczej śmierci 25 stycznia 1863 r.

Siedmioro dzieci Hipolita i Honoraty: Michalina, Maria, Dorota, Achilles, Urban, Roman i Anna, to następne pokolenie tej wołyńskiej linii rodu (aneks V). W dzieciństwie zmarło ich ósme dziecko – pierworodna córka Stefania (1838-1841). Starsi synowie Achilles i Urban w latach 50. podjęli naukę w Gimnazjum Realnym w Warszawie, a następnie studia w Szkole Głównej Warszawskiej. W latach 60. brali udział w jakichś tajnych spotkaniach i manifestowali swój patriotyzm np. przez noszenie narodowych emblematów, ale nie przystąpili do powstania styczniowego, zresztą w chwili jego wybuchu najstarszy Achilles nie miał jeszcze 18 lat. Żywo interesował się jednak ówczesnymi wydarzeniami, np. w swoich spisach odnotował znane sobie osoby, które zginęły w powstaniu⁵².

Achilles Jan Tytus Breza (1845-1905) w 1869 r. ukończył Wydział Prawa i Administracji Szkoły Głównej Warszawskiej, ale sytuacja popowstaniowa nie sprzyjała podjęciu na stałe zawodu prawnika. 15 października 1870 r. poślubił w Starymkonstantynowie pochodzącą również z Wołynia Felicję z Pruszyńskich, córkę Mieczysława (zm. 1871) i Heleny z Czczelów

działek w Chorostku oraz nieprawidłowości w funkcjonowaniu gorzelni w Siekierzyńcach, tamże, sygn. 28, 243, 286, 719.

⁵¹ ABS, sygn. 79-81. W 1862 r. w Siekierzyńcach mieszkało tylko 73 katolików. Brezowie regularnie przystępowali do spowiedzi, APOR w Równem, Dekanat ostrogski (f. 171), Księgi spowiedzi, op. IVa, sygn. 7, 9, 12, 72a, 79.

⁵² ABS, sygn. 107, s. 157-158.

(zm. 1891), siostrę szkolnego kolegi Edwarda (aneks XI). Felicja również kształciła się w Warszawie. W posagu otrzymała m.in. wieś Cecyniówkę w pow. rówieńskim (w 1890 r. 768 ha), którą w 1880 r. sprzedała bratu Bronisławowi. Również z tą rodziną połączyły Brezów nie tylko sprawy materialne i towarzyskie. Achilles załatwiał w Rzymie dla szwagra Bronisława tytuł szambelana papieskiego i hrabiego. Felicja miała jeszcze dwóch braci, wspomnianego Edwarda, którego drugą żoną była Anna z Chodkiewiczów (1880-1962), autorka opublikowanych wspomnień⁵³, oraz bezżennego Jana Nepomucena (1854-1918), a także siostrę Ksawerę Chojecką (1843-1929).

Rodziny założyli również bracia Achillesa oraz jedna siostra, najstarsza Michalina, i pozostawili po sobie potomstwo (aneksy VI-IX).

Urban (1 lipca 1848 – 29 lipca 1900) studiował na Wydziale Matematycznym Szkoły Głównej Warszawskiej, ale ostatecznie zajął się gospodarowaniem. Poślubił Annę (1845-1912) z hr. Ledóchowskich, córkę Leona (1812-1850) i Laury z Czosnowskich, z którą miał trzy córki i synów bliźniaków – Bronisława (1884-1945) i Konrada (1884-1893) (aneks VII). Urban Breza objął najpierw część Siekierzyniec, a później osiadł z rodziną w majątku rodzinnym żony w Matwijowcach w pow. krzemienieckim. Nastąpiło to zapewne po śmierci brata Anny, Mieczysława Ledóchowskiego (1844-1879), który był też kolegą szkolnym Brezów. Po dojściu do pełnoletności jego syna Leona Ledóchowskiego, Urban Breza wziął w dzierżawę inny majątek, ale po bankructwie wrócił do Matwijowic, natomiast jego rodzina mieszkała w Żytomierzu. Zmarł w 1900 r. na skutek nieszczęśliwego wypadku⁵⁴.

Najmłodszy z braci Brezów Roman (ur. 3 sierpnia 1850 – zm. przed 1927) w 1888 r. ożenił się z Rafaelą Wilczyńską, z którą miał troje dzieci (aneks VIII). Po śmierci ojca gospodarował w dobrach chorostkowskich⁵⁵.

Michalina Breza (1840-1893) w 1862 r. poślubiła Jana Mogilnickiego. Mieli córkę, zmarłą w dzieciństwie, oraz syna Stefana (ur. 1868 – zm. po 1918), który jako że miał „zmacony umysł”, był pod opieką Achillesa Brezy, a później jego syna Stanisława (aneks IX). Pomimo że konieczne było jego

⁵³ Pruszyńscy należeli do jednych z najzamożniejszych rodzin na Ukrainie, w 1890 r. posiadali ponad 30 tys. dziesięcin ziemi, co nie przekładało się jednak na wielkość posagów dawanych córkom, T. Epsztejn, *Polska własność*, s. 35, 444-445. Anna Pruszyńska, *Między Bohem a Słuczą*, oprac. Mieczysław Pruszyński, Wrocław 2001.

⁵⁴ W wydawnictwach nazwa majątku Ledóchowskich podawana jest w różnych wersjach – Matwijkowce lub Matwijowice, Matwiejowice, T. Epsztejn, *Polska własność*, s. 386-387; ABS, sygn. 7, s. 148-149, sygn. 92. APOR w Równem, Dekanat ostrogiński, Księgi metrykalne, sygn. op. 1/13, k. 73.

⁵⁵ APOR w Równem, Dekanat ostrogiński, Księgi metrykalne, sygn. op. 1/16, k. 161.

ubezwłasnowolnienie, miał sporą wiedzę, doskonale znał język francuski, zajmował się genealogią i heraldyką oraz wynalazkami⁵⁶.

Pozostałe córki Hipolita Brezy nie założyły rodzin. Najstarsza Maria Leontyna (1841-1889) prowadziła ojcu dom i wraz z nim okresowo mieszkała w Krakowie. W roku szkolnym 1881/1882 była słuchaczką Kursów Wyższych dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie, później mieszkała z najstarszym bratem. Zmarła w Krakowie i została pochowana na Cmentarzu Rakowickim⁵⁷.

Dwie młodsze córki – Dorota (1843-1886) i Anna (1856-1900), wstąpiły do zakonu. W 1870 r. Dorota została karmelitanką i przyjęła imię Maria Józefa. Najpierw była w zgromadzeniu w Poznaniu, a później w Krakowie na Łobzowie i tu zmarła⁵⁸. Natomiast najmłodsza Anna najpierw uczyła się w szkole Zgromadzenia Córek Najczystszej Serca Najświętszej Marii Panny (sercanek) w Poznaniu, później przebywała w Krakowie, a w latach 1877-1879 uczęszczała na Kursy Baranieckiego, uzyskując stosowne świadectwo⁵⁹. Niewątpliwie była osobą uzdolnioną, jednak cierpiała na zaburzenia nerwowe, zapewne związane z przedwczesną śmiercią matki. Przebywała w kilku zgromadzeniach sercanek w Poznaniu, Pradze, Riedenburgu w Bawarii i w Paryżu, gdzie w 1890 r. złożyła śluby zakonne. Osiedła u sercanek we Lwowie, tu zmarła 29 listopada 1900 r. i została pochowana w grobowcu sercanek na Cmentarzu Łyczakowskim⁶⁰.

Achilles Breza wykonywał drobne funkcje prawnicze, ale ponieważ ojciec w chwili założenia przez niego rodziny dokonał już pierwszego podziału nieruchomości, a właściwie dochodów z nich oraz całości majątku ruchomego, łącznie o wartości przeszło 100 tys. rubli, nie musiał więc szukać źródeł utrzymania. Otrzymanie posady w administracji czy sądownictwie było zresztą bardzo trudne. W 1880 r. Hipolit Breza oddał starszym synom w dzierżawę Siekierzynce, a sam z najmłodszym synem Romanem formalnie objął Chorostek. Czasowo mieszkał w Krakowie z Achillesem i jego rodziną. Zmarł w Warszawie 1 października 1882 r.⁶¹ Bracia przejęli osta-

⁵⁶ ABS, sygn. 7, s. 277-278, sygn. 89-91. Tadeusz Breza, *Nelly. O kolegach i o sobie*, Warszawa 1970, s. 20-22, 37-38.

⁵⁷ ABS, sygn. 7, s. 265-266, tamże rysunek jej grobowca. AN w Krakowie, Kursa Wyższe dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie 1868-1934, sygn. 1, k. 979.

⁵⁸ ABS, sygn. 7, s. 231, sygn. 88 i 280.

⁵⁹ Celując zdała egzaminy z historii i literatury polskiej oraz powszechnej, AN w Krakowie, Kursa, sygn. 1, k. 580v., 581, 853, 1103, sygn. 11, k. 121.

⁶⁰ ABS, sygn. 7, s. 219, sygn. 86-87.

⁶¹ Hipolit, Achilles i Maria Brezowie figurują w spisach mieszkańców niestałych Krakowa z 1880 r. Mieszkali wówczas przy ul. Krupniczej 8, AN w Krakowie, Spis ludności Krakowa 1880, ludność niestała, t. 1, k. 56v.

tecnie majątek, a Achilles zawiązał z Urbanem spółkę do gospodarowania w Siekierzyńcach i modernizacji produkcji rolnej. Po kilku latach Achilles spłacił brata i przejął całość dóbr siekierzyńskich. Założył wówczas nowy folwark, któremu w nawiązaniu do polskiej kolebki rodu Brezów nadał nazwę Goraj⁶². Jak najwięcej czasu starał się jednak poświęcać pasjonującym go zagadnieniom społecznym i badaniom historycznym oraz działalności społecznej. Przez blisko dwadzieścia lat mieszkał wraz z rodziną w Krakowie, w domach przy ul. Krupniczej. Tu urodziły się dwie córki Achillesa i Felicji – Helena (1877) i Anna (1887). W Krakowie zatrzymała ich na dłużej m.in. edukacja dzieci, choć syn Stanisław ostatecznie został wysłany do szkoły w Tarnopolu. Do pomocy w wychowaniu córek zatrudnili Marię Paul, nauczycielkę pochodzącą z zaboru pruskiego⁶³. Opuścili Kraków ok. 1892 r. prawdopodobnie ze względu na zaniechanie przez syna studiów, który pomimo tego u schyłku wieku często bywał w Krakowie⁶⁴.

Achilles Breza po powrocie na stałe na Wołyń zaangażował się w odbudowę zabytkowego kościoła rzymskokatolickiego w Ostrogu, który spłonął w 1889 r., i w jego obronę przed przekształceniem w cerkiew prawosławną. Faktycznie kierował nieformalnym komitetem odbudowy zawiązanym w 1896 r. pod przewodnictwem ks. Romana Sanguszki. Breza swoim majątkiem zaręczył władzom, że przedsięwzięcie zostanie ukończone. Bardzo absorbujące było załatwianie spraw urzędowych, w tym z władzami kościelnymi, ustalanie kwestii technicznych i finansowych z architektami i budowniczymi, a także zbiórka pieniędzy. Dodatkowej aktywności wymagała obrona praw katolików do tego kościoła, którego zniszczenie w czasie pożaru władze chciały wykorzystać do przejęcia na potrzeby obrządku prawosławnego. Konieczne było m.in. sięgnięcie do dokumentów związanych z fundacją kościoła znajdujących się w archiwum Sanguszków – ich odpis jest w Archiwum Brezów wraz z innymi archiwaliami komitetu. Z pewnością właśnie wtedy archiwum w Zasławiu wzbudziło zainteresowanie A. Brezy, który na początku XX w. prowadził w nim kwerendę, szukając śladów historii rodziny. Prace komitetu zakończyły się sukcesem – parafia katolicka utrzymała kościół, który po odbudowie został ponownie konsekrowany 24 września 1898 r. Upamiętnia to znajdująca się wewnątrz świątyni tablica,

⁶² ABS, sygn. 151.

⁶³ Figurują w Spisie ludności miasta Krakowa z r. 1890, t. 15, księga ludności niestalej, k. 213. Mieszkali w 6-pokojowym mieszkaniu przy ul. Krupniczej nr 5 (nr hipoteczny 16, mieszkanie nr 8).

⁶⁴ Notka z 1892 r. dotycząca sprzedaży mebli z uwagi na wyprowadzkę z Krakowa, ABS, sygn. 2, s. 90, sygn. 131.

na której wymieniony jest Achilles Breza⁶⁵. Ze sprawą tą prawdopodobnie wiązała się podjęta przez niego w tym samym roku trwająca ponad miesiąc podróż do Włoch w towarzystwie żony, córki Heleny i Anny Stablewskiej z Wielkopolski, wnuczki płk. Józefa Brezy. Być może w czasie dłuższego pobytu w Rzymie otrzymał godność szambelana papieskiego.

Z Felicją z Pruszyńskich miał czworo dzieci: syna Stanisława i córki – Helenę, a także zmarłe w dzieciństwie – Marię (1882-1883) i Annę Joannę (1887-1894) (aneks VI). Po ślubie syna przekazał mu majątek. Z uwagi na szczupłość siekierzyńskiego dworu, dla siebie, żony i córki oraz podopiecznego Stefana Mogilnickiego przebudował stojący nieopodal drugi dworek, zbudowany w latach 60. dla siostry Michaliny. Wkrótce zresztą córka wyszła za mąż i przeniosła się na Lubelszczyznę. I on, i żona dużo podróżowali, podtrzymując przy tym żywe więzi z krewnymi.

Zmarł 17 czerwca 1905 r. w bawarskim uzdrowisku Wörishofen, został pochowany na cmentarzu w Niepruszewie (pow. poznański, niedaleko Więckowic), który pod koniec XIX w. stał się nekropolią rodu.

Po śmierci męża Felicja Breza prowadziła dość ruchliwy tryb życia, często przebywała u rodziny w Wielkopolsce. Interesowała się literaturą oraz sprawami religijnymi, nieco czasu poświęcała domowym zbiorom archiwalnym. Wyjeżdżała na kuracje do Wörishofen, ale jej sytuacja materialna nie była najlepsza. Zmuszona była sprzedać niektóre eksponaty ze zbiorów męża, np. XVI-wieczną uprząż, którą zaoferowała do zakupu Muzeum Czartoryskich w Krakowie i w tej sprawie korespondowała z dawnym znajomym prof. Stanisławem Tomkowiczem⁶⁶. Straciła kilku bliskich krewnych, w 1910 r. został skrytobójczo zamordowany jej brat Edward Pruszyński, żonaty z Anną z Chodkiewiczów, a w czasie wojny i rewolucji październikowej zginęli bracia Jan (1918) i Bronisław (1918) oraz brat stryjeczny Mieczysław (1916). Po wojnie majątki Pruszyńskich położone w pow. starokonstantynowskim (Wolica, Rześniówka, Semerynki, Beregiele, Werbodyńce, Brażyńce, Wolica Kierekieszyna) zostały po radzieckiej stronie (aneks XI)⁶⁷.

⁶⁵ M.in. korespondencja Achillesa Brezy z Romanem Sanguszką, ABS, sygn. 116, 117. Władysław Knapieński, *Sprawa o kościół w Ostrogu na Wołyniu*, Lwów 1892, reprint z przedmową ks. Władysława Kowalowa, Biblioteka „Wołania z Wołynia”, t. 16, Biały Dunajec–Ostróg 2000. Notatka członka komitetu odbudowy Stanisława Mogilnickiego o planowanym rozpoczęciu prac i roli A. Brezy, *Ostróg, gub. wołyńska, 19 lutego*, „Kraj”, 1897, nr 9, s. 22.

⁶⁶ Jej trzy listy z Wörishofen, 23 kwietnia i 10 maja 1911 r., oraz z Bad Hall koło Wiednia, 24 października (b.r.). Pisała także o sprawach literatury i kultury, Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, rkp. 1977, k. 161-165.

⁶⁷ O śmierci Pruszyńskich, napadach i zniszczeniu ich majątków: A. Pruszyńska, *Między Bohem*, s. 59-60, 90; Zofia Kossak-Szczucka, *Pożoga*, Wrocław 1998, s. 31, 50-53, 141, 248; Mieczysław Pruszyński, *Migawki wspomnień*, Warszawa 2002, s. 16-17.

W 1918 r. przeniosła się do Polski, dość często zmieniała miejsce pobytu. Jej losom poświęcił nieco miejsca w swoich wspomnieniach Karol Antoni Stablewski, syn Anny z Brezów. Podkreślił cechujące ją życzliwość i hart ducha oraz jej starania o pielęgnowanie więzi rodzinnych, w tym z krewnymi męża z Wielkopolski. Zmarła w czasie pobytu u córki w Żabiej Woli 24 grudnia 1930 r.⁶⁸

Helena Breza uczyła się w Krakowie, w 1901 r. poślubiła Pawła Rohlanda (patrz dalej: „Rohlandowie”).

Stanisław Breza (Siekierzyńce, 20 sierpnia/1 września 1871 – Żabia Wola, 10 marca 1938)⁶⁹ w 1890 r. zdał maturę w Gimnazjum Wyższym w Tarnopolu, powstałym z przekształconego wówczas jezuickiego Zakładu św. Stanisława Kostki. Następnie rozpoczął studia w Studium Rolniczym otwartym właśnie w 1890 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po dwóch semestrach zrezygnował jednak z nauki, odbył natomiast praktykę gospodarczą⁷⁰. 18 stycznia 1900 r. poślubił w Warszawie wychowaną we Francji Marię z Żółkiewskich (1877-1941), córkę Antoniego Maurycego (zm. 1909) i Katarzyny z Werycha-Darowskich (ok. 1840-1879)⁷¹. Ojciec przekazał mu gospodarowanie w Siekierzyńcach, zapewniając sobie i żonie pewien udział w dochodach. Brezowie mieli dziesięcioro dzieci, w tym dwóch synów – Achillesa i Tadeusza, oraz córki, z których dwie zmarły w wieku niemowlęcym (aneks X).

Materialna sytuacja rodziny Stanisława na początku XX w. nie była dobra. Siekierzyńce musiały utrzymać dwie rodziny, a w 1902 r. został wypłacony posag jego siostrze Helenie Rohland w wysokości 25 tys. rubli srebrnych. W 1901 r. Maria Breza przejęła co prawda rodzinny majątek Żółkiewskich – Korżowską Słobodę w pow. humańskim (580 ha)⁷², ale niestety był on znacznie obciążony. W spisie wyborców do Dumy z 1905 r. Stanisław Breza

⁶⁸ ABS, sygn. 126; K. A. Stablewski, *Moje wspomnienia 1855-1940*, s. 58-62.

⁶⁹ Data urodzenia Stanisława jest przykładem błędów związanych ze stosowaniem w Cesarstwie Rosyjskim kalendarza juliańskiego. Urodził się 20 sierpnia wg starego stylu, czyli 1 września zgodnie z nowym stylem. W karcie syna w swojej kartotece A. Breza „przeliczył” ją dwukrotnie i zapisał jako datę urodzenia 1/13 września. Z kolei na świadectwie maturalnym widnieje data 2 września, ABS, sygn. 7, s. 139, sygn. 131-136.

⁷⁰ Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (dalej: AUJ w Krakowie), Akta Senatu II, sygn. 483 B, k. 2, nr wpisu 782, sygn. 484 B, k. 2; Wydział Filozoficzny II, sygn. 312, 313, b.s.

⁷¹ Niepochlebnie o członkach rodziny Darowskich, ale pozytywnie o Katarzynie jako osobie dobrej i pełnej wdzięku, a cechy te odziedziczyła jej córka, wspominał lekarz Władysław Matlakowski, *Wspomnienia z życia przeszłego i teraźniejszego (1850-1895)*, Wrocław 1991, s. 262, 313-316. W czasie pobytów na Ukrainie i w Zakopanem prawdopodobnie nie poznał Brezów.

⁷² T. Epszstein, *Polska własność*, s. 84-85.

wykazany został jako właściciel 1393 dziesięcin (1531 ha) w Siekierzyńcach – a więc mimo wszystko wykorzystał przywróconą wówczas możliwość zakupu ziemi przez Polaków, podobnie jak stryj Roman, który miał wtedy w Chorostku 667 dziesięcin (ponad 728 ha)⁷³. Później Brezowie musieli jednak sprzedać część gruntów rolnych i lasu z dóbr siekierzynieckich, zapewne w związku ze spłatą kredytu.

Jeszcze przed wybuchem wojny miejscem edukacji dzieci Stanisława i Marii stał się Lublin, położony bliżej Siekierzyniec niż Warszawa i tańszy. W 1912 r. Maria z Żółkiewskich Breza nabyła nieruchomość w Lublinie – dom przy ul. Górnej 4 (Namiestnikowska), który sprzedała w 1921 r.⁷⁴

W Lubelskiem mieszkali spokrewnieni z Brezami Przewłockcy, potomkowie Józefa, powstańca listopadowego. Śladem utrzymywania kontaktów z nimi są m.in. pobyty tutaj Achillesa i Urbana w czasie wakacji w latach 60. XIX w., a z okresu późniejszego korespondencja Achillesa z Konstantym Przewłockim, synem Józefa. Zachowało się też inne świadectwo – egzemplarz pracy Achillesa Brezy o Le Playu, dedykowany siostrze Konstantego Zofii Kowerskiej⁷⁵. Związki Brezów z tymi terenami zacieśniły się jeszcze po ślubie w 1898 r. Marii Brezy (1878-1926), z wielkopolskiej linii rodu, wnuczki Józefa, z Antonim Janem Rostworowskim (1871-1934), właścicielem Kębła (Kębło) i Milejowa⁷⁶. Utrzymywali z Brezami z Wołynia bardzo ożywione kontakty. Oczywiście najważniejszy był fakt zamieszkiwania w Żabiej Woli Heleny Rohland, która stała się oparciem dla krewnych.

Losy rodziny Brezów od wybuchu I wojny światowej są trudne do prześledzenia na podstawie archiwaliów z Archiwum Brezów, niewiele udało się też odszukać innych źródeł informacji o nich, a jednym z nich są nieliczne wzmianki zawarte we wspomnieniach Tadeusza Brezy⁷⁷. Interesujące informacje dotyczące dziejów rodziny w XX w. znalazły się w przypisie do

⁷³ Zygmunt Radzimiński posiadał wówczas w Siwkach 750 dziesięcin, a wuj Edward Pruszyński w Iliaszówce – 295, APOR w Równem, Ostrogska Powiatowa Komisja do Wyborów do Duny Państwowej 1905-1906 (f. 390), sygn. I/1, k. 5, 5v.

⁷⁴ Archiwum Państwowe w Lublinie (dalej: AP w Lublinie), Hipoteka Miasta Lublin, nr 190; tamże, Akta miasta Lublina 1915-1918, sygn. 312.

⁷⁵ Dedykacja podpisana w Józowie pod Bychawą 7 października 1897 r., egzemplarz w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie, sygn. 454349. Konstanty Rostworowski, *Zmierzch Gałęzowa*, Lublin 2007, s. 12-14. Sześć listów od Konstantego Przewłockiego z lat 1898-1901, ABS, sygn. 262, s. 195-221.

⁷⁶ Wojciech Roszkowski, *Rostworowski Antoni Jan (1871-1934)*, PSB, t. 32, 1990, s. 181-183. S.J. Rostworowski, *Monografia*, t. 2, s. 1773-1780.

⁷⁷ T. Breza, *Nelly*, głównie rozdział pt. *Hłanio*, s. 20-38.

dzienników Zofii Nałkowskiej w związku ze wzmianką o Achillesie, synu Stanisława⁷⁸.

Z Brezów nikt nie zginął w zawierusze wojennej i rewolucyjnej, choć rodzina musiała uciekać do Odessy, a czasowo przenosiła się również do Ostroga. W 1917 r. Stanisław Breza został pierwszym komisarzem polskim w tym mieście, aktywnie zajmował się m.in. sprawami szkolnictwa. Granica ustalona przez pokój brzeski w 1918 r. podzieliła pow. ostrogski, Siekierzynię pozostały po wschodniej stronie, ok. 20 km od granicy. W czerwcu 1918 r. Stanisław Breza wydzierżawił na dwa lata dobra siekierzynieckie, wówczas o powierzchni 1026 dziesięcin. W październiku tego roku rodzina musiała opuścić dwór, ewakuując mienie ruchome do Polski, i tymczasowo zamieszkała w Lublinie. S. Breza wyjeżdżał jeszcze na Wołyń, w 1919 r. bywał w Ostrogu, przewożąc towary dla Rady Opiekuńczej Powiatu Ostrońskiego, której był członkiem, a także w sprawie rozliczeń i zamknięcia dzierżawy oraz odszkodowania. Być może szukał też nowego miejsca do osiedlenia się. Ostatecznie kupił pod Lublinem grunty z willą w Kolonii Sławinek i folwark Płusowice, a w 1920 r. dom z ogrodem w Puszczykówku, wówczas w pow. średzkim⁷⁹. Przez kilka lat zarządzał dobrami milejowskimi Antoniego Rostworowskiego. W 1927 r. podjął pracę w administracji Ordynacji Zamojskiej ze Zwierzyńca, został leśniczym w leśnictwie w Wilkołazie. Pomagała mu siostra Helena Rohland i rodzina z Wielkopolski. Dzieci uczyły się najpierw w Lublinie, synowie w Szkole Lubelskiej Filologicznej, potem przenieśli się do Gimnazjum w Krotoszynie, gdzie Achilles zdał maturę. W 1936 r. po przejściu na emeryturę Stanisław przeniósł się na stałe do siostry do Żabiej Woli, tu ulokował archiwum i księgozbiór siekierzyniecki. Zamieszkała tutaj też żona i młodsze córki uczące się w Lublinie. Oboje zmarli w Żabiej Woli, Stanisław 10 marca 1938 r., a Maria 28 maja 1941 r.⁸⁰

Z dzieci tylko córka Maria (1904-1961) nie założyła rodziny. Synowie zawarli po dwa związki małżeńskie. Achilles (1903-1965) najpierw poślubił Irenę Przyborowską, z którą miał syna Achillea (1939-1963), a następnie Violantę, córkę gen. Wiktora Thommè (dzieci Jarema i Jolanta). Studiował na Uniwersytecie Warszawskim oraz rolnictwo w Belgii, po wojnie ukończył

⁷⁸ Zofia Nałkowska, *Dzienniki*, t. 4 (l. 1930-1939), oprac. Hanna Kirchner, Warszawa 1988, s. 44, 54-57, przyp. 9.

⁷⁹ ABS, sygn. 167. Puszczykówek obecnie w obrębie miasta Puszczykowo w pow. poznańskim.

⁸⁰ ABS, sygn. 167-170. Elżbieta Wierzbicka, *Praca i rozrywka w majątku Żabia Wola Pawła i Heleny Rohlandów*, [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie V. Praca i życie codzienne w majątku ziemianskim. Materiały V sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamojskich w Kozłowie w dniach 12-14 października 2011 r.*, Lublin 2012, s. 90-91.

studia inżynierskie. Pomagał ciotce Helenie Rohland gospodarować w majątku Żabia Wola, który miał przejąć. Kierował też reklamą firmy Polski Fiat, znany był w kręgach artystycznych i towarzyskich II Rzeczypospolitej. Walczył w kampanii wrześniowej, później powrócił do administrowania majątkiem, zarządzał też dobrami Celejów. Po wojnie przeniósł się z rodziną na Pomorze, w Gdańsku pracował m.in. w Caritasie⁸¹.

Tadeusz Breza (1905-1970) był pod opieką Karola i Anny Stablewskich z Antoninka koło Poznania. Zdał maturę w Poznaniu, przez pewien czas był w nowicjacie benedyktyńskim w Belgii, następnie studiował filozofię na Uniwersytecie Warszawskim i podjął pracę w Ministerstwie Spraw Zagranicznych w związku z działalnością kulturalną. Studia ukończył w Londynie. Później pracował w „Kurierze Porannym”, kierował „Teatrem Małym” założonym przez Tadeusza Boya-Żeleńskiego. W 1936 r. debiutował powieścią *Adam Grywałd*. Po wojnie pomyślnie rozwinęła się jego kariera literacka, pełnił też funkcje dyplomatyczne w Paryżu i Rzymie. Z oznak jego związków ze stronami rodzinnymi można przytoczyć fakt posługiwania się przez niego pseudonimem literackim „Siekierzyniecki”, a także umieszczenia akcji wydanej w 1952 r. powieści *Uczta Baltazara* w Pszczelej Woli, którą autor odwiedził po wojnie. 28 kwietnia 1933 r. poślubił Katarzynę Turno, a następnie Zofię Nycz (1903-1991), w obu tych związkach pozostał bezdzietny⁸².

Córka Anna, najstarsze z dzieci Stanisława i Marii Brezów, urodziła się w Warszawie 23 listopada/6 grudnia 1900 r. Podjęła studia na Uniwersytecie Lubelskim, które prawdopodobnie przerwała po wybuchu wojny polsko-radzieckiej. Ostatecznie zdobyła wykształcenie pielęgniarские, pracowała m.in. w pociągu sanitarnym. Później wyjechała za granicę, od 1929 r. była stewardessą, pielęgniarką i tłumaczką, pływała na statkach linii oceanicznych Royal Mail Line. Zajmowała się również pracą literacką, pisała nowelki i artykuły prasowe po polsku i po angielsku. W 1939 r. poślubiła Anglika Filipa Nicolle, otrzymała obywatelstwo brytyjskie. W okresie II wojny światowej pracowała w Ministerstwie Informacji Rządu Polskiego w Londynie. Zmarła w Londynie 16 kwietnia 1968 r.⁸³

⁸¹ ABS, sygn. 138. E. Wierzbicka, *Praca i rozrywka*, s. 84, 90. K. Rostworowski, *Zmierzch*, s. 51, przyp. 76.

⁸² ABS, sygn. 141. Ossolineum, akcesja nr 91/95 i rękopisy 15843-15887. *Teki Dworzaczka – Metrykalnia*. Mieczysław Dąbrowski, *Tadeusz Breza*, Warszawa 1982. T. Breza, *Nelly*, s. 11-38, 183-185, 415.

⁸³ ABS, sygn. 139, 140. Rękopisy dwóch nowelek jej autorstwa, AP w Lublinie, Archiwum Brezów w Stawie (dalej: AB w Stawie), sygn. 117. List Tadeusza Brezy do żony Katarzyny,

Michalina Breza (1907-1980) została lekarzem, wyszła za mąż również za lekarza Stefana Dorabialskiego, używała nazwiska rodzowego. W czasie okupacji należała do Armii Krajowej. Ich syn Krzysztof w 1987 r. przyjął nazwisko Breza.

Helena (1910-1996) w 1943 r. poślubiła w Krężnicy Jarej Mariana Wierzbickiego. Krystyna, właściwie Jadwiga Krystyna (1913-2003), plastyk, zawarła dwa związki, pierwszy z Bohdanem Jurczyńskim, a po jego śmierci ze Stefanem Garlickim.

Najmłodsza Teresa, z wykształcenia inżynier architekt, poślubiła Romana Rau, przyjmując nazwisko Breza-Rau. Obecnie mieszka w Brukseli⁸⁴.

1 sierpnia 1933 r., w sprawie pisania przez nią reportażu do „Kuriera”, Ossolineum, akcesja nr 91/95, b.s.; jej listy do brata, tamże, rkp. 15871/II. Informacje od Teresy Brezy-Rau i siostrzeńca Pawła Wierzbickiego oraz dane z jej zbioru.

⁸⁴ ABS, sygn. 138.

Rozdział II

Rodziny spokrewnione i skoligacone, inni aktotwórcy

Czarneckcy h. Prus III

Małżeństwo Antoniego Brezy z Anną z Czarneckich spowodowało kilkadziesiąt lat później przejście do archiwum Brezów nie tylko dokumentów jej brata Kajetana, ale również części archiwaliów związanych z tym rodem lub z ich dobrami sięgających XVI w.

Jedna z gałęzi Czarneckich już od połowy XVI w. mieszkała na Ukrainie. Przodkiem Anny Brezy był Marcin Czarnecki (zm. ok. 1715), który najpierw odznaczył się jako wojskowy, później został stolnikiem braclawskim, następnie podkomorzym braclawskim, był też deputatem do Trybunału Koronnego. Ze związku z Anastazją z Zaleskich pozostawił czterech synów, z trzema z nich – Marcinem (Marcjanem), Sewerynem i Kazimierzem, podpisał elekcję Augusta II. Czwarty – Antoni Józef (zm. 1717), pułkownik, deputat na Trybunał Koronny w 1711 r., następnie sędzia ziemski braclawski, z małżeństwa z Barbarą Wyszotrawczanką, 1° v. Głogowską, nie pozostawił potomstwa, prawdopodobnie tak jak dwaj bracia Kazimierz i Seweryn. Natomiast Marcin (zm. 1717), pułkownik królewski, od 1706 r. starosta dmitrowski, później rudziński, a po ojcu stolnik braclawski (1710), zgromadził z żoną Marianną z Hulewiczów spory majątek. Mieli dwie córki – Annę, zamężną z Leduchowskim (Ledóchowski), i Izabellę – z Korzeniowskim, oraz pięciu synów, z których dwóch – Ignacy i Karol – zmarło wcześniej. Franciszek był cześnikiem wołyńskim (1731) i starostą rudzińskim, Jan – cześnikiem wołyńskim (1730), starostą salnickim i stolnikiem wołyńskim po

bracie Michale (1754), choć prawdopodobnie nominacja ta nie została zrealizowana. Nie wiadomo nic o ich potomstwie. Natomiast Michał, właściciel Zawiszowa, od 1740 r. stolnik wołyński, a od 1754 r. podkomorzy derpski, z Joanną z Kniehińskich miał trzech synów i córkę Krystynę, żonę Emeryka Ostrowskiego, sędziego grodzkiego winnickiego. Najstarszym z nich był Franciszek, drugi Feliks pełnił urząd starosty dmitrowskiego (1759) i od 1765 r. podstolego krzemienieckiego, a zapewne najmłodszy Nikodem był starostą dańczowskim. W XVIII w. Czarneckcy posiadali lub trzymali w zastawie liczne dobra w woj. wołyńskim, głównie w pow. łuckim, z dziedzicznych posiadali m.in. Satyjów, Diadkiewicze (Diadkowicze), Werchy, miasteczka Krupy, Stobychwa, Tuczyn⁸⁵.

Nikodem Czarnecki (chrzest w 1750 – zm. przed 15 sierpnia 1794) prawdopodobnie pobierał nauki w Akademii Zamojskiej, ale nie występuje w niekompletnych spisach jej uczniów z drugiej połowy XVIII w.⁸⁶ Jego wnuk Adam Raczyński twierdził, że dziadek był uczestnikiem konfederacji barskiej, w której miał dowodzić stuosobowym oddziałem strzelców, a także wojny w 1792 r. Według niego był dwukrotnie żonaty, pierwszą żoną miała być córka Kazimierza Steckiego, kasztelana kijowskiego, czego nie potwierdzają biogramy Steckich⁸⁷, drugą Teresa z Drzewieckich (zm. przed 1793), córka Felicjana, podkomorzego krzemienieckiego, i Anny z Błędowskich (aneks XII). Ze związku z Drzewiecką do pełnoletniości dożyło czworo dzieci: trzy córki – Anna, żona Antoniego Brezy, Elżbieta i Józefa, oraz syn Kajetan.

Nie wiadomo, kiedy otrzymał starostwo dańczowskie. Był osobą przedsiębiorczą, wiele uwagi poświęcał sprawom gospodarczym, toczył liczne procesy o dobra i dochody, ale nie był obojętny na sprawy Polski. W latach 90. – podobno zagrożony represjami rosyjskimi – oddał dzieci pod opiekę ich babki Anny Drzewieckiej i uciekł do Galicji. Jednakże wiosną 1794 r. był w Werchach, zmarł najpóźniej w sierpniu tego roku⁸⁸. Opiekę na dziećmi

⁸⁵ Adam Boniecki, *Herbarz polski*, t. 3, Warszawa 1900, s. 289-290. Z obszernego sumariusza dokumentów, papierów dotyczących dóbr i spraw zmarłych Marcina i Marianny Czarneckich z 1735 r. wynika, że posiadali kilka wsi lub części, dzierżawili m.in. połowę Ostroga, ABS, sygn. 275, s. 49-56, 69-72, 75, sygn. 279-281.

⁸⁶ W roku 1779/1780 wpisany jest tylko piętnastoletni Józef Czarnecki, *Album studentów Akademii Zamojskiej 1595-1781*, oprac. Henryk Gmiterek, Warszawa 1994, s. 447.

⁸⁷ Henryk Palikij, *Stecki Kazimierz (zm. 1748)*, PSB, t. 43, 2004-2005, s. 82-86 i biogram jego syna, Maria Czeppe, Elżbieta Orman-Michta, *Stecki Jan Kazimierz (zm. 1820)*, tamże, s. 70-73.

⁸⁸ O ucieczce do Galicji i porwaniu Kajetana, *Z pamiątek Adama Raczyńskiego*, „Athenaeum”, t. 2 (XC), Warszawa 1898, s. 301-303. List Nikodema Czarneckiego do Antoniego

i ich majątkiem, w którego skład wchodziły dobra Satyjów, Diadkiewicz, Michałówka, Stobychwa, Werchy i dwie duże wsie w Galicji, przejął zięć Antoni Breza, który zrezygnował z należnego mu z tego tytułu dochodu „10-go grosza”. Zarządzał dobrami Kajetana i jego siostr do 1808 r. Dopiero w 1815 r. rodzeństwo ostatecznie skwitowało Brezę z opieki i zamknęło postępowanie spadkowe po rodzicach, choć trwały jeszcze inne rozliczenia i procesy⁸⁹.

Elżbieta Czarnecka (zm. przed 1852) wyszła za mąż za Józefa Raczyńskiego i miała dwóch synów – Adama (1800-1869) i Ludwika (zm. 1866), oraz dwie córki – Katarzynę, żonę Widawskiego, i Balbinę, zamężną z Ellaszewiczem. Obaj Raczyńscy służyli w wojsku Królestwa Polskiego i wzięli udział w powstaniu listopadowym. Adam otrzymał awans na kapitana i został odznaczony złotym krzyżem *Virtuti Militari*. Po internowaniu przez Austriaków złożył przysięgę wierności carowi. Spisał pamiętniki, których fragmenty zostały opublikowane. Jego brat Ludwik po upadku powstania był chyba przez pewien czas na emigracji⁹⁰.

Józefa Czarnecka (zm. przed 1852) poślubiła Konstantego Przewłockiego (1783-1837), rotmistrza wojsk Księstwa Warszawskiego, uczestnika powstania listopadowego i emigranta we Francji. Mieli dwóch synów Zenona (1805-1875) i Józefa (1808-1861). Józef Przewłocki też wziął udział w powstaniu i kilkanaście lat spędził na emigracji. Po powrocie do kraju poślubił w 1845 r. Zofię z Koźmianów. Osiedlili się na Lubelszczyźnie i nabyli m.in. Wolę Gałęzowską. Z Brezami łączyły ich sprawy spadkowe i towarzyskie. Syn Józefa, Konstanty Przewłocki (1857-1930), absolwent Politechniki Ryskiej, był działaczem gospodarczym i patriotycznym, jednym z inicjatorów założenia Uniwersytetu Lubelskiego, a wcześniej Szkoły Lubelskiej. Był właścicielem Woli Gałęzowskiej, Józefowa oraz po Czarneckich Werchów na Wołynie⁹¹.

Brezy, Werchy, 8 kwietnia 1794 r., ABS, sygn. 282-298. Według notatki Achillesa Brezy (ABS, sygn. 185, s. 5-6) zmarł 9 lutego 1795 r. w „Krupem” (miasteczko Krupy w pow. łuckim należało do Czarneckich), jednak przeczy temu zachowany w zespole skrypt Feliksa Hulewicza dotyczący sprzedaży mienia po zmarłym N. Czarneckim z 15 sierpnia 1794 r., ABS, sygn. 7, s. 166, sygn. 291, s. 26-27. Jest to przykład, niestety, dość częstych błędów w materiałach genealogicznych Achillesa Brezy.

⁸⁹ ABS, sygn. 7, s. 39. Dokument skwitowania został podpisany w Siekierzyńcach, ABS, sygn. 60, sygn. 298-301, 311, 332.

⁹⁰ Z *pamiętników Adama Raczyńskiego*, „Athenaeum”, t. 2, s. 300-339, 513-550, t. 4, s. 218-239.

⁹¹ Notki biograficzne o Józefie Przewłockim, Adamie i Ludwiku Raczyńskich, R. Bielecki, *Słownik biograficzny oficerów*, t. 3, Warszawa 1998, s. 344, 360-361. Z *pamiętników Adama*

Jedyny syn Nikodema **Kajetan Czarnecki (1789-1852)** został ponoć porwany spod opieki babki Drzewieckiej i umieszczony u bazylianów na Litwie. Uczył się w kolegium pijarskim w Międzyrzeczu Koreckim, później w Gimnazjum Krzemienieckim oraz wiedeńskim Terezjanum (aneks XIII). Na czele szwadronu kawalerii, który wystawił własnym kosztem, wziął udział w wojnie 1812 r. Później piastował różne funkcje publiczne, m.in. marszałka powiatów kowelskiego i nowogradwołyńskiego. W 1818 r. poślubił Antoninę z Krukowieckich (1793-1833), młodszą córkę Ignacji z Koziembrodzkich (zm. 1823), 1° v. Szeptyckiej, i szambelana Michała Krukowieckiego (zm. 1815). Starsza córka Krukowieckich Genowefa była żoną Erazma Rakowskiego, marszałka powiatu kamienieckiego (dzieci – Albert, Idalia i Fanny-Joanna). Rodzeństwo przyrodnie Antoniny i Genowefy, z pierwszego związku Ignacji z Michałem Onufrym Szeptyckim, to Tekla Zofia, która została żoną Norberta Kunaszowskiego (syn Hieronim i córka), oraz Marcin Szeptycki (aneks XIV).

Kajetan Czarnecki, zapobiegliwy w kwestiach majątkowych tak jak ojciec, dostał w spadku wieś Werchy i miasteczko Stobychwę (najpierw pow. łucki, później kowelski). Żona zapisała mu dożywocie na otrzymanych po ojcu Kustowcach, dużej wsi w pow. nowogradwołyńskim, wycenionej w chwili działów w 1824 r. na 570 tys. zł. Drugi majątek po rodzicach – klucz suraski położony w pow. krzemienieckim – przejęła siostra Genowefa Rakowska. Czarnecky mieszkali najpierw w Stobychwie, a następnie w Kustowcach. Po bezpotomnej śmierci Antoniny powstał spór majątkowy pomiędzy Kajetanem a jej rodziną, choć wcześniej stosunki rodzinne układały się dobrze. Czarnecky nie mając własnego potomstwa, pomagali Annie i Antoniemu Brezom w wychowaniu ich dzieci. Prawdopodobnie to oni zaaranżowali związek Doroty Brezy z Ignacym Starczewskim, z którym Kajetana łączyły różne interesy. W 1833 r., po śmierci żony, zamieszkały z nim trzy córki Brezów – Joanna, Tekla i Róża. Pod koniec życia nabył jeszcze wieś Bajrakówkę w gub. podolskiej, którą zarządzał krewny Michał Czarnecki. Po jego śmierci z transakcji tej wycofali się spadkobiercy (Brezowie, Przewłoccy, Raczyńscy) i odstąpili ją Bolesławowi Potockiemu z Niemirowa. Kajetan Czarnecki zmarł w Kustowcach 7 września 1852 r. W jego testamencie uwzględnieni zostali wszyscy krewni, ale dobra przejęły rodziny młodszych sióstr – Przewłoccy Werchy, a Adam i Ludwik Raczyńscy

Raczyńskiego, „Athenaeum”, t. 2, s. 300-339, t. 4, s. 218-239. K. Rostworowski, *Zmierzch*, s. 11-14; informacja o Konstantym Przewłockim, tamże, s. 14, przyp. 11.

Stobychwę. Po śmierci Adama Raczyńskiego, który zmarł w Stobychwie 30 grudnia 1869 r., Przewłockim przypadły również i te dobra⁹².

Rohlandowie h. Pogoń

Helena (1877-1954), córka Achillesa i Felicji Brezów, poślubiła 28 października 1901 r. w Warszawie Pawła Rohlanda (1873-1926), właściciela majątku Żabia Wola w pow. lubelskim. Był jedynym synem Romana (1821-1894) i Amelii z Ostrowskich (1836-1910), wnukiem gen. Franciszka Rohlanda (1779-1860), powstańca listopadowego, i Pauliny, córki prezydenta Lublina Beniamina Finke de Finkenthala⁹³ (aneks XVIII). Po upadku powstania listopadowego i powrocie z zesłania F. Rohland zakupił leżące w pow. lubelskim dobra Tuszów, gdzie zamieszkał, oraz Żabią Wolę. U schyłku XIX w. dobra były w posiadaniu jego dwóch wnuków, Jana (1853-1930) – syna Michała – majątek tuszowski i Pawła – żabiowski (1100 mórg ziemi, z czego blisko połowę stanowiły lasy) ze znacznie mniejszymi dobrami Bychawka C i Wierciszów. Paweł Rohland zamieszkał z żoną w Żabiej Woli, gdzie rozbudowali dworek z połowy XIX w. (obecnie znajduje się w części wsi przemianowanej w 1946 r. na Pszczelą Wolę)⁹⁴. Prowadził wzorowe gospodarstwo, a jednym z ważniejszych źródeł dochodów była hodowla koni remontowych, cugowych i gospodarskich, a także prowadzenie pasieki. W pobliżu dworu wybudował nowe stajnie cugowe. W czasie I wojny światowej majątek poniósł znaczne straty, które Rohlandowie z trudem wyrównywali po jej zakończeniu. Paweł Rohland był działaczem gospodarczym, społecznym i oświatowym. Zmarł w Żabiej Woli 2 stycznia 1926 r. Był on przedostatnim męskim potomkiem rodu. Ostatni – brat stryjeczny Jan, właściciel Tuszowa, zmarł w 1930 r.

Nie mieli dzieci i cały majątek przeszedł na żonę. Helena Rohland podjęła samodzielne gospodarowanie, wspierała rodzinę brata i męża oraz dalszych krewnych. Reformy rolne i problemy materialne zmusiły ją do sprzedaży części gruntów i lasów. Prowadziła dom otwarty, goszcząc m.in. wygnańców z kresów wschodnich, synów Edwarda Pruszyńskiego – Ksawerego, pisarza, i Mieczysława, ekonomistę, później lotnika i publicystę, oraz ich matkę,

⁹² ABS, sygn. 302-331, 333-346.

⁹³ Zbigniew Zacharewicz, *Rohland Franciszek (1779 lub 1780-1860)*, PSB, t. 31, s. 494-497. O sprawach rodzinnych i majątkowych Rohlandów, E. Wierzbicka, *Praca i rozrywka*, s. 76-98.

⁹⁴ Zmiana nazwy majątku nastąpiła z dniem 2 sierpnia 1946 r. na mocy Zarządzenia Ministra Administracji Publicznej z 12 lipca 1946 r., Monitor Polski, 1946, nr 70 poz. 133.

wspomnianą już Annę z Chodkiewiczów. W Żabiej Woli zmarła w 1930 r. matka Heleny. Przejściowo przebywał tu również Bronisław Breza, syn Urbana, inżynier dróg i mostów, z żoną Marią z Korsaków, a w 1936 r. zamieszkał brat z żoną i oczywiście okresowo w Żabiej Woli bywały ich dzieci.

W okresie okupacji hitlerowskiej Helenie Rohland udało się utrzymać majątek, udzielała też pomocy potrzebującym, m.in. ukrywali się tu Tadeusz Sygietyński i Mira Zimińska. Utraciła go na skutek reformy rolnej, 26 września 1944 r. Żabia Wola została przejęta na potrzeby jej realizacji⁹⁵. Zamieszkała pod Lublinem, później w 1945 r. przeniosła się do Krakowa, a pod koniec życia przebywała w Puszczykowie koło Poznania u bratanicy Heleny Wierzbickiej i tu zmarła w lutym 1954 r.⁹⁶

Poszukiwanie materiałów archiwalnych Rohlandów w celu pozyskania szczegółowych danych związanych z Brezami z okresu XX w., które uzupełniłyby informacje na ich temat uzyskane z nielicznych akt z tego okresu znajdujących się w zespole, przyniosły skutek negatywny. W tym okresie były przynajmniej dwa odrębne archiwa Rohlandów – w Żabiej Woli, z którego najważniejsze dokumenty zabrała zapewne Helena Rohland, opuszczając majątek, oraz drugie w Tuszowie⁹⁷. Archiwalia, w tym związane ze służbą wojskową, najbardziej znanego członka rodu gen. Franciszka Rohlanda pozostały po jego śmierci w Tuszowie, gdzie mieszkał, ale niektóre materiały osobiste znalazły się w Żabiej Woli. Możliwe, że jego wnukowie Jan i Paweł podzielili się najstarszymi dokumentami i księgozbiorem dziadka lub też po sprzedaży Tuszowa w latach 30. XX w. archiwalia czasowo zdeponowane były w Żabiej Woli i później nie zostały zabrane w całości. W 1961 i 1964 r. córka Jana Rohlanda z Tuszowa, Janina zam. Ciświcka, sprzedała Archiwum Głównemu Akt Dawnych w Warszawie niewielkie archiwum wojskowe po gen. F. Rohlandzie. Skupiono się wówczas wyłącznie na dokumentach urzędowych z okresu dowodzenia przez niego 7 pułkiem piechoty liniowej oraz związanych z udziałem w powstaniu i krótkim okresem stacjonowania w Prusach (przekroczył granicę pruską 15 lipca 1831 r.) i nie sporządzono żadnej informacji o zachowaniu, a także zawartości tego archiwum rodzin-

⁹⁵ AP w Lublinie, Urząd Wojewódzki Lubelski 1944-1950, Wydział Rolnictwa, sygn. 2856 i Dział Rolnictwa, sygn. 2860; Wojewódzki Urząd Ziemski 1944-1947, sygn. 414, s. 8, sygn. 415, 786, 803.

⁹⁶ Jej dwa listy z Krakowa z 25 marca i 20 listopada 1951 r. do Józefa Brezy z wielkopolskiej linii Brezów, mieszkała wówczas w domu opieki. List do niego od Mariana Wierzbickiego z 11 grudnia 1946 r., AB w Stawie, sygn. 70.

⁹⁷ O zbiorach w Tuszowie nic nie wspominał Edward Chwalewik (*Zbiory polskie*, t. 2, Warszawa-Kraków 1926-1927, s. 541), który w latach 20. scharakteryzował tylko bibliotekę Pawła Rohlanda.

nego⁹⁸. Należy dodać, że ani w okresie służby wojskowej, ani powstania i pobytu w Prusach Brezowie nie zetknęli się z Rohlandem, toteż brak informacji o nich w jego dokumentacji.

Mikoszewscy h. Dąbrowa

Felicjanna Radziwińska, matka Honoraty Brezy, była córką Franciszka Mikoszewskiego (zm. 1803), szambelana Stanisława Augusta i podkomorze-go zasławskiego, oraz Anieli z Kołyszaków. Mikoszewscy mieli kilkoro dzieci. Najstarszy syn **Antoni Mikoszewski** (1777-1858) z wykształcenia prawnik (Kolegium Prawa Cywilnego we Lwowie), a także chemik (Uniwersytet Wileński), był znawcą rolnictwa i myślistwa, literatem amatorem, a także muzykiem i rysownikiem. Zubożały, dzierżawił i zarządzał różnymi majątkami na terenie Ukrainy. W ostatnich kilkunastu latach życia mieszkał najczęściej u Sosnowskich w Nowomalinie, pomagając im w kwestiach prawnych i gospodarczych, a rzeźbiarzowi Tomaszowi Oskarowi Sosnowskiemu (1810-1886) w sprawach artystycznych. Często przebywał w Siekierzyńcach i tu znalazła się część jego archiwum. Był żonaty, ale prawdopodobnie nie pozostawił potomstwa. Zmarł w lutym 1858 r. w Nowomalinie⁹⁹. Oprócz Felicjanny miał siostrę Eufrozinę, żonę Kajetana Malinowskiego, oraz dwóch braci, Kajetana i Franciszka Ksawerego (zm. 1850), kolejno właścicieli Ledóchówki w pow. starokonstantynowskim. Kajetan (1783 – zm. ok. 1831 w niewoli), oficer napoleoński i powstaniec listopadowy, poślubił Dorotę (Doratę), córkę Tomasza Kołyszki (1760 – ok. 1844), brata gen. Benedykta Kołyszki, powstańca kościuszkowskiego i listopadowego¹⁰⁰. Kajetan Mikoszewski miał syna Benedykta i córkę Gertrudę, żonę barona Waldenau, a jego brat Franciszek Ksawery ze Skiporówną syna Henryka (aneks XVI).

⁹⁸ AGAD w Warszawie, Papiery gen. Franciszka Rohlanda 1819-1831, zespół opracowany przez Mirosława Jeziorskiego, inwentarz ze wstępem, 1997-1998 r. Brak jakichkolwiek adnotacji dotyczących wcześniejszego porządkowania tych archiwaliów, AGAD w Warszawie (akta własne), sygn. 18/10, s. 18-26 (patrz: rozdział V pt. *Inne archiwa Brezów*).

⁹⁹ ABS, sygn. 398-428. Oskar Sosnowski zdjął jego maskę pośmiertną, być może wykonał rzeźbę, list Hipolita Brezy do żony z 20 lutego 1858 r., tamże, sygn. 2, s. 15-18.

¹⁰⁰ Notki biograficzne o B. Kołyszce i K. Mikoszewskim, R. Bielecki, *Słownik biograficzny oficerów*, t. 2, s. 302, t. 3, s. 145. Wymieniony jest jako Antoni Mikuszowski w wydawnictwie *Archiwum Kuratorii Wileńskiej ks. Adama Czartoryskiego*, oprac. Jacek Lipski, Kraków 1926, poz. 132.

Potoccy h. Szeliga

Jedynym potomkiem, który dożył pełnoletności, z drugiego małżeństwa Ewy z Żórawskich Brezy z Wojciechem Potockim (zm. 1825) h. Szeliga, podczaszym kruszwickim, był Ignacy (ok. 1775-1858), gdyż ich dwie córki – Maria i Janina, zmarły w dzieciństwie (aneks XV). Ignacy zawarł dwa związki małżeńskie, pierwszy z Emilią z Felińskich (zm. 1805), poetką amatorką, siostrą literata Alojzego, a następnie z Moniką z Dutkiewiczów. Z pierwszego związku miał jedynego syna Alberta (Wojciecha), żyjącego w latach 1801-1848. Był on pisarzem, poetą oraz podróżnikiem, człowiekiem utalentowanym, lecz o niespokojnym charakterze i barwnym życiorysie. Za działania patriotyczne został wcielony do armii rosyjskiej, awansował do stopnia pułkownika. Przez wiele lat uczestniczył w administrowaniu Mingrelią (Kaukaz). Zmarł na malarię w pobliżu Tbilisi. Nie założył rodziny i nie pozostawił potomstwa.

Od końca XVIII w. Potoccy posiadali Chorostek. Najpierw Wojciech z żoną dzierżawił go od Jabłonowskich, a następnie przejął i wykupił go ich syn Ignacy. Jego majątek znacznie obciążyły długi Alberta, toteż kilka lat po jego śmierci, w 1854 r. sprzedał Chorostek Hipolitowi Brezie, zapewniając sobie dożywocie. Ignacy Potocki zmarł w Chorostku w 1858 r.¹⁰¹

Radziwińscy (Luba Radziwińscy) h. Lubicz

Koligacja Brezów z Radziwińskimi przez małżeństwo Hipolita z Honoratą, córką Felicjanny z Mikoszewskich i Godfryda Radziwińskiego (ok. 1780-1836), spowodowała powstanie ścisłych związków majątkowych i rodzinnych tych rodów (aneks XVII).

Hipolit Breza wraz ze szwagrem Włodzimierzem Radziwińskim (1813-1844) zarządzał dobrami zawadynieckimi należącymi do Wincentego Radziwińskiego, podkomorzego zaslawskiego, stryja Włodzimierza i Honoraty. Po śmierci Włodzimierza Hipolit został opiekunem jego jedynego syna i Julii z Potrykowskich (2° v. za Zygmuntem Małachowskim) – Zygmunta (1843-1928), późniejszego genealoga, heraldyka, historyka i archeologa¹⁰².

Zygmunt Radziwiński odziedziczył dobra na Wołyniu, najpierw mieszkał w Zawadyńcach, a później w Siwkach. W 1904 r. przeniósł się do Lwowa, gdzie

¹⁰¹ Juliusz Gomulicki, *Potocki Wojciech (Albert) 1801-1848*, PSB, t. 28, 1984-1985, s. 230-231. ABS, sygn. 429-437.

¹⁰² Stefan K. Kuczyński, *Radziwiński Zygmunt (Luba Radziwiński) 1843-1928*, PSB, t. 30, 1987, s. 108-110.

kontynuował prace naukowe i społeczne. Z Anielą z Czosnowskich (1845-1929) miał córki – Marię, Teodorę, Zofię i Julię, oraz synów – Włodzimierza (1871-1929), Stanisława (1875-1963) i Witolda (1881-1917). Zygmunt Radziwiński był zaprzyjaźniony z dziećmi Hipolita, zwłaszcza z Achillesem. Obaj byli prawnikami, a Radziwiński – choć nie ukończył studiów prawniczych na Uniwersytecie Kijowskim – przez wiele lat był prezesem zjazdu sędziów pokoju. Ich pasją stała się historia, obaj byli wolnymi słuchaczami na Uniwersytecie Jagiellońskim. Radziwiński został cenionym naukowcem w dziedzinie nauk historycznych. Był m.in. założycielem Towarzystwa Badaczy Wołynia. Jego fundamentalnymi pracami były *Monografia XX. Sanguszków*¹⁰³ oraz niektóre części siedmiotomowej edycji ekscerptów dokumentów książąt Sanguszków z archiwum w Sławucie, wydawanej od 1887 r. częściowo wspólnie z kustoszem tego archiwum Bronisławem Gorczakiem¹⁰⁴. Był twórcą ważnego, zwłaszcza dla badania dziejów Wołynia, archiwum historycznego gromadzonego w siedzibie rodowej w Berehu (pow. dubieński), które zachowało się do dziś. Dysponując odpowiednimi środkami i rozległymi kontaktami, zdołał zgromadzić archiwalia dotyczące wielu rodów, osób i miejscowości, a także urzędów. Odrębną część stanowią materiały związane z Radziwińskimi, również z linią zamieszkałą na Lubelszczyźnie, oraz akta rodzin spokrewnionych, Mikoszewskich i Pruszyńskich, których dokumenty są też w archiwum z Siekierzyniec. Podobnie jak w Archiwum Brezów z Siekierzyniec ważną część tego archiwum stanowi korespondencja znanych osób – nie tylko rodzinna, ale również „historyczna”. Na początku XX w. Zygmunt Radziwiński przeniósł część swoich zbiorów do Lwowa, w czasie I wojny światowej trafiły tu pozostałe archiwalia. Podarował je Ossolineum i obecnie znajdują się w zbiorach Lwowskiej Naukowej Biblioteki im. Wasyła Stefanyka¹⁰⁵.

W Siekierzynicach mieszkała do śmierci teściowa Hipolita Brezy Felicjanna Radziwińska (zm. po sierpniu 1850), a także jej córka Róża, która zmarła pomiędzy 1844 a 1847 r.¹⁰⁶

¹⁰³ Zygmunt Luba Radziwiński, *Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta Fedora Olgierdowicza X. Ratneńskiego*, t. 1-2, Lwów 1907, 1911.

¹⁰⁴ *Archiwum książąt Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*, t. 1-7, Lwów 1887-1911, zostało wydane nakładem ks. Romana Sanguszki.

¹⁰⁵ Przemysław Dąbkowski, *Archiwum bereńskie Luba-Radziwińskich obecnie we Lwowie. Opis konserwatorsko-archiwalny*, Lwów 1919. Obecnie Archiwum Radziwińskich liczy 430 j.a., *Archiwa rodzinno-majątkowe w zbiorach państwowych we Lwowie*, oprac. Stanisław Pijaj, Warszawa 1995, s. 59-61.

¹⁰⁶ Testamenty Felicjanny i Róży Radziwińskich, ABS, sygn. 438. W sierpniu 1850 r. F. Radziwińska została matką chrzestną wnuka Romana Brezy, APOR w Równem, Dekanat ostrogski, Księgi metrykalne, sygn. op. 1/16, k. 161.

Inne rody

Jabłonowscy h. Prus III

Majątki ziemskie Jabłonowskich wzrastały na terenie Wołynia w XVII i XVIII w. kosztem ordynacji ostrogskiej. Stanisław Jan Jabłonowski (1634-1702), hetman wielki koronny, wszedł w posiadanie jej części, a mianowicie dóbr ostrogskich. W dziale rodzinnym z 1737 r. pomiędzy jego wnukami – Stanisławem Wincentym, Janem Kajetanem i Dymitrem Aleksandrem, część, do której należał klucz płużański z Siekierzyniami i „księstwo ostrogskie” z Chorostkiem, otrzymał Stanisław Wincenty Jabłonowski (1694-1754), wojewoda rawski¹⁰⁷. Jego rozległe dobra na Wołyniu i w Wielkopolsce odziedziczył jedyny syn **Antoni Barnaba Jabłonowski (1732-1799)**, wojewoda poznański, od 1782 r. kasztelan krakowski. A. Jabłonowski był dwukrotnie żonaty. Z Anną z Sanguszków (1730-1765) miał syna Stanisława Pawła (1762-1820) i córki – Dorotę, żonę Józefa Czartoryskiego, stolnika litewskiego, oraz Teklę, zamężną z Jerzym Potockim, starostą tłumackim. Dziesięć lat po śmierci pierwszej żony, w 1776 r. poślubił Teklę z Czapliców h. Kierdeja (1758-1820), córkę Celestyna i Anny z Drzewieckich, podkomorzanki krzemienieckiej. Anna Drzewiecka, córka Piotra (zm. 1765) i siostra Felicjana, była ciotką Teresy, żony Nikodema Czarneckiego. Ze związku z Teklą miał Jabłonowski dwoje dzieci – Teresę, kanoniczkę wiedeńską (1778-1863), która nie założyła rodziny, oraz syna Maksymiliana (1785-1846) (aneks XIX).

W 1808 r. Maksymilian Jabłonowski osiedlił się w Krzewinie (Krzywini) w pow. ostrogskim i aktywnie uczestniczył w życiu publicznym, m.in. w organizacji oświaty, w tym Liceum Krzemienieckiego. Po nominacji w 1820 r. na senatora-kasztelana Królestwa Polskiego mniej angażował się w sprawy Wołynia, a po powstaniu listopadowym najczęściej przebywał w Warszawie i zmniejszał swój stan posiadania na Ukrainie, co pozwoliło Brezom i Potockim na uregulowanie spraw własnościowych Siekierzyniec i Chorostka. Zapewne wspierał karierę wojskową Brezów, choć po powstaniu listopadowym ich drogi „polityczne” nieco się rozeszły. W 1811 r. poślubił Teresę z Lubomirskich (1793-1847), z którą miał dwoje dzieci: Władysława i Jadwigę, od 1837 r. żonę Marcelego Lubomirskiego (1810-1865), syna Józefa i Doroty ze Steckich (aneks XX). Przyjacielem Lubomirskich był wspomniany Albert Potocki, syn Ignacego. Jabłonowscy posiadali liczne dobra i rezydencje: na Wołyniu, m.in. w Annopolu, w pobliżu którego

¹⁰⁷ Ossolineum, rkp. 11752/III, s. 1736.

znajduje się Chorostek, Kuniowie, Krzewinie, Płużnem oraz w Wielkopolsce – w Międzyrzeczu i Racot.

Ojciec Tekli Jabłonowskiej, Celestyn Czaplic (1723-1804) h. Kierdeja, łowczy koronny, wielokrotny poseł na sejm i marszałek sejmu, który przeszedł do historii pod jego nazwiskiem (1766), był także autorem piosenek i wierszy (aneks XXII). Miał drugą córkę Teresę, która została żoną Franciszka Ksawerego Woyny (1750-1813), posła polskiego w Wiedniu, a później wicekanclerza Kancelarii Nadwornej Galicji. Ich córka Karolina poślubiła ks. Ludwika Jabłonowskiego (1784-1865), syna Macieja (1757-1844), brata stryjecznego Antoniego Barnaby Jabłonowskiego. Maciej był synem Dymitra Aleksandra (aneks XXI). Antoni Breza na przełomie XVIII i XIX w. był również jego plenipotentem.

Załatwianie spraw gospodarczych, prawno-majątkowych, a zapewne i interesów politycznych, towarzyszenie w podróżach itp. to zakres usług świadczonych Jabłonowskim przez Michała Brezę i jego trzech synów, a także jego teścia Franciszka Żórawskiego. Byli plenipotentami Jabłonowskich, komisarzami ich dóbr, prowadzili sprawy spadkowe i działowe, m.in. starania o wcześniejsze upełnoletnienie Maksymiliana po śmierci ks. Antoniego Barnaby, transakcje pomiędzy ks. Teresą Jabłonowską a jej stryjem Maciejem i jego synem Ludwikiem oraz niektóre sprawy związane z ich dobrami w Galicji (Niżniów). Z kolei Brezowie otrzymywali od nich pomoc w sprawach materialnych i związanych z karierą. Stanisław Breza przyjaźnił się z Teklą z Czapliców Jabłonowską, wspierał ją w wychowaniu ułomnej córki Teresy. Hipolit Breza jeszcze w latach 50. XIX w. uczestniczył w ich sprawach rodzinno-majątkowych. Protegowanymi Jabłonowskich byli również ich brat przyrodni Ignacy Potocki i jego syn Albert. Wydaje się, że związki Brezów i Potockich z Jabłonowskimi wykraczały poza sferę klientyzmu, zwłaszcza że byli spokrewnieni przez Drzewieckich. Związki te w drugiej połowie XIX w. po wykupie Siekierzyniec i Chorostka rozluźniły się, ale trwały do końca posiadania przez Brezów Siekierzyniec. Właścicielką dóbr płużańskich została w 1848 r. Ludgarda z Tyszkiewiczów (1826-1904), żona Władysława Jabłonowskiego (1826-1875), przejmując je od rodziny męża. Jabłonowscy wybudowali w Płużnem, odległym o kilkanaście kilometrów od Siekierzyniec, nowy pałac i często tu przebywali. W latach 80. owdowiała Jabłonowska utrzymywała kontakty z Achillesem i Felicją Brezami, a zażyłość wzmocniło m.in. zainteresowanie przeszłością, prowadzenie biblioteki wędrownej, a później wspólne dzieło odbudowy kościoła w Ostrogu¹⁰⁸. Natomiast stryj

¹⁰⁸ ABS, sygn. 118-119. Dziewięć listów Ludgardy Jabłonowskiej do Achillesa Brezy z lat 1886-1901, ABS, sygn. 261, s. 1-21. Jej list do Felicji Brezy z 1900 r., ABS, sygn. 268, s. 69-72.

Achillesa, Józef, utrzymywał kontakty ze Stanisławem Jabłonowskim (1799-1878), wnukiem ks. Antoniego z jego pierwszego małżeństwa, przyjacielem z wojska i także uczestnikiem powstania listopadowego¹⁰⁹.

Większe archiwum Jabłonowskich znajduje się w zbiorach Lwowskiej Naukowej Biblioteki im. W. Stefanyka, część archiwaliów jest rozproszona w zasobach różnych archiwów i bibliotek polskich¹¹⁰.

Rzeczyccy h. Janina

Rzeczyccy, rodzina kalwińska wywodziła się z Rzeczycy w pow. urzędowskim w woj. lubelskim. W XVII i XVIII w. jej przedstawiciele piastowali urzędy i posiadali dobra również na Wołyniu. Ich dokumenty weszły do archiwum Czarneckich w związku z przejęciem przez Krzynieckich, a następnie Czarneckich ich dóbr Stobychwa i Werchy na Wołyniu, które Rzeczyccy utracili w pierwszej połowie XVIII w. Zachowane akta dotyczą spraw prawno-majątkowych, w tym podziału dóbr, potomków Jerzego Rzeczyckiego (zm. 1649), rotmistrza wojsk polskich i starosty urzędowskiego (aneks XXIII), a mianowicie córki Katarzyny (zm. 1687), żony Pawła Wolskiego, podstolego kijowskiego, synów Andrzeja, Piotra i Jana oraz dzieci i wnuków dwóch ostatnich. Syn Jerzego Piotr był miecznikiem wołyńskim, z kolei jego syn Stefan Piotr (zm. przed 1716) – podczaszym żytomierskim i stolnikiem wołyńskim, natomiast jego jeden syn Łazarz (zm. 1736) – chorążym żytomierskim i podstarościm łuckim, a drugi Remigian – skarbnikiem żytomierskim. Posiadali Stobychwę, Werchy, Obzyr i Krzeczewicze, ta ostatnia wieś została odłączona od starostwa kowelskiego. W związku z nimi toczyli szereg procesów, część dóbr sprzedali już w 1665 r., następne w pierwszej połowie XVIII w. W 1727 r. ufundowali kościół katolicki w Rudzie Nabruskiej w pow. łuckim¹¹¹.

¹⁰⁹ List Józefa Brezy do Stanisława Jabłonowskiego, Poznań, 26 marca 1869 r. i 1 stycznia b.d. rocznej, sprzed 1830 r., wraz z listem Kołyszki, Biblioteka Jagiellońska w Krakowie (dalej: BJ w Krakowie), rkp. 10099, k. 9-10 i 45-46.

¹¹⁰ *Archiwa rodzinno-majątkowe*, s. 46-48. Wycinkowa kwerenda w archiwaliach Jabłonowskich, przechowywanych w tej Bibliotece, a których skany znajdują się w Ossolineum we Wrocławiu, nie doprowadziła do pozyskania informacji o Brezach.

¹¹¹ Witold Kłaczewski, biogramy *Rzeczyckiego Andrzeja* (zm. 1608) i *Rzeczyckiego Jerzego* (zm. 1649), PSB, t. 34, 1992, s. 14-17. ABS, sygn. 477-488.

Rozdział III

Dzieje „muzeum” i archiwum Brezów

Archiwum Brezów z Siekierzyniec jest największą znaną spuścizną archiwalną tego rodu. Powstawało od drugiej połowy XVIII w., a tworzyli je młodszy syn Michała Brezy – Antoni i Maciej, a następnie potomstwo Antoniego związane z Wołyniem – Hipolit Erazm i jego syn Achilles Jan Tytus oraz wnuk Stanisław. Koligacje rodzinne spowodowały włączenie do niego materiałów innych rodów i osób, w tym niewielkiego archiwum Czarneckich oraz nielicznych archiwaliów Rohlandów i innych rodzin. Z kolei związki Brezów z książętami Jabłonowskimi przyczyniły się do pozostania w ich archiwum niektórych materiałów tego magnackiego rodu.

Achilles Breza (1845-1905) jako twórca archiwum

Achilles Breza był w pełni świadomym organizatorem archiwum nie tylko jako zbioru potrzebnych dokumentów osobistych, prawnomojatkowych i gospodarczych, ale także jako elementu „muzeum” rodu, które zamierzał stworzyć z obiektów zachowanych przez poprzednie pokolenia oraz gromadzonych przez siebie. Jego życie i działania pozwalają na uznanie go za światłego przedstawiciela ziemiaństwa, którego biografii warto się przyjrzeć.

Majątek jego rodziców – Honoraty z Radziwińskich i Hipolita Brezów, jak już była mowa, nie był wystarczającym zabezpieczeniem materialnym dla siedmiorga ich dzieci – trzech synów i czterech córek, zwłaszcza w tak niepewnych warunkach, jakie ludność polskiej na Ukrainie stworzyła polityka władz rosyjskich. Dlatego też ogromne znaczenie dla przyszłości dzieci miała sprawa ich edukacji, zwłaszcza chłopców. Brezowie przywiązywali

dużą wagę do kwestii wykształcenia, a linia wołyńska wiele skorzystała na funkcjonowaniu ośrodka krzemienieckiego. Hipolit Breza, tak jak i jego bracia, uczył się w tamtejszym Liceum, a dziewczęta na pensji. Gdy sam miał decydować o wyborze szkoły dla synów, nie było już Liceum Wołyńskiego, a tylko ukończenie gimnazjum rządowego dawało prawo do podjęcia studiów. Dla H. Brezy, czego dowodzi zachowana korespondencja, liczył się też poziom edukacji. Być może za radą dobrego znajomego, Józefa Ignacego Kraszewskiego, wówczas kuratora gimnazjum w Żytomierzu, które niestety nie cieszyło się dobrą renomą, w 1857 r. Achilles i Urban Brezowie podjęli naukę w Gimnazjum Realnym w Warszawie, przemianowanym w 1863 r. na Gimnazjum II. Po jego ukończeniu, w 1864 r. Achilles podjął studia na Wydziale Prawa i Administracji w Szkole Głównej Warszawskiej, które ukończył w 1869 r., broniąc pracy pt. „O prawie zgromadzeń politycznych”¹¹². Jak już była mowa, nie musiał podejmować pracy w tym zawodzie.

Jego zainteresowania historyczne, a właściwie patriotyczno-historyczne, niewątpliwie ukształtowały się dość wcześnie. Decydujące znaczenie miał jego prawie dwudziestoletni w sumie pobyt w Krakowie, kiedy to nie tylko ukierunkował się na badania przede wszystkim dziejów własnego rodu, ale też nabył pewne umiejętności pracy w tej dziedzinie. Przez semestr w roku 1877/1878 był wolnym (nadzwyczajnym) słuchaczem na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uczęszczał na wykłady z historii, literatury i literatury archeologicznej Józefa Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego i Józefa Łepkowskiego¹¹³. Później czuł się związany z tą uczelnią i w 1900 r. jako korespondent „Kuriera Poznańskiego” uczestniczył w wyjątkowo uroczystych obchodach jubileuszu odnowienia Uniwersytetu. Opublikował kilka relacji z ich przebiegu¹¹⁴.

W Krakowie nawiązał kontakty z ludźmi nauki i sztuki. Zawarł bliższą znajomość z Karolem Estreicherem, dyrektorem Biblioteki Jagiellońskiej, który w czasie jego studiów był dyrektorem Biblioteki Szkoły Głównej Warszawskiej i tu się doktoryzował. W latach 1865-1868 prowadził wykłady z bibliografii i jest bardzo prawdopodobne, że ich słuchaczem był także Achilles Breza¹¹⁵. Podjął współpracę z Estreicherem przy *Bibliografii pol-*

¹¹² ABS, sygn. 93, 97. Archiwalia Szkoły Głównej zachowały się szczątkowo. Brak jest akt osobowych A. Brezy, spisy studentów Wydziału Prawa zachowały się od 1870 r., Archiwum Państwowe w Warszawie, Cesarski Uniwersytet Warszawski 1869-1917, sygn. 114, 121, 487-490.

¹¹³ AUJ w Krakowie, Akta Senatu II, sygn. 466 A, k. 11. Wpis studencki Zygmunta Radziwińskiego, tamże, k. 13, sygn. 4663 B, poz. 11.

¹¹⁴ ABS, sygn. 103. Urszula Perkowska, *Jubileusze Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000, s. 117-188.

¹¹⁵ Józef Korpała, *Karol Estreicher (st.) twórca „Bibliografii polskiej”*, Wrocław 1980, s. 74-101.

skiej, przygotowując od schyłku lat 70. pierwszy zarys chronologiczny spisu druków z XVII-XVIII w. do ósmego tomu *Bibliografii*, o czym wspomniał Estreicher w przedmowie do tego tomu, wydanego w 1882 r.¹¹⁶ W połowie 1888 r. znów zgłosił Estreicherowi gotowość podjęcia dalszej pracy i zabrania „pak z książkami” do Zakopanego, gdzie zamierzał spędzić wakacje z rodziną. Nie wiadomo, czy w ogóle ten zamiar został zrealizowany, ani też czy chciał pracować również nad bibliografią druków XIX w., w każdym razie nie stracił kontaktu z dyrektorem Jagiellonki. Prosił go o informacje na temat miejsca przechowywania druków, interesujących go z punktu widzenia dziejów Brezów i Pruszyńskich, a w 1900 r. o pomoc w zapewnieniu sobie uczestnictwa w uroczystościach jubileuszu Uniwersytetu. Oczywiście gromadził zeszyty *Bibliografii*¹¹⁷. Jego praca została ponoć nagrodzona tytułem honorowego bibliotekarza Biblioteki Jagiellońskiej¹¹⁸.

Zainteresowania problematyką społeczną A. Brezy zaowocowały opublikowaniem przez niego w 1885 r. rozważań na temat poglądów społecznych francuskiego myśliciela i ekonomisty Fryderyka Le Playa¹¹⁹. Wzorem jego badań opracował też rozprawkę pt. *Góral – gospodarz polski z Zakopanego*¹²⁰, która zapewne stała się podstawą przyjęcia go do francuskiego Towarzystwa Le Playa. Praca ta i pobyty w Zakopanem świadczą o tym, że podobnie jak wielu przedstawicieli polskiej inteligencji od lat 80. XIX w. uległ fascynacji Tatrami i tamtejszymi mieszkańcami. Dostrzeganie problemów społecznych skłaniało go też do angażowania się w działalność dobroczynną, m.in. Towarzystwa św. Wincentego á Paulo i św. Łukasza w Krakowie¹²¹.

Jego badania nad przeszłością nie ograniczały się do poszukiwania źródeł pisanych i druków. Interesowały go również pozostałości materialne, w tym ich pozyskiwanie w efekcie prac wykopaliskowych. Rozwijające się

¹¹⁶ Tamże, s. 140-142. Karol Estreicher, *Bibliografia polska*, cz. 2, t. 1 (ogólnego zbioru t. 8), Kraków 1882, s. III.

¹¹⁷ Kartki pocztowe Achillesa Brezy do Karola Estreichera w zbiorach Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie, wiadomość na bilecie wizytowym z 28 kwietnia 1885 r., b. nr., listy i karty z 11 czerwca 1888 r., nr 7005, 19 września 1895 r., nr 8636, 2 czerwca 1900 r., nr 9334.

¹¹⁸ Brak w korespondencji A. Brezy listów K. Estreichera, poza notatką rekomendacyjną na wizytówce dla urzędnika magistratu w Pradze z 1881 r., dokąd Breza udawał się zapewne w sprawach najmłodszej siostry Anny, ABS, sygn. 260, s. 192. T. Breza, *Nelly*, s. 27.

¹¹⁹ Odbitka z „Przeglądu Powszechnego”, Kraków 1885, ss. 34. Błędy w opisie wydawnictw Achillesa Brezy w *Bibliografii polskiej XIX stulecia*, t. 1 (Kraków 1906, s. 184), gdzie są przypisane Adamowi Brezie, poprawnie w t. 2 *Bibliografii polskiej XIX stulecia*, red. Karol Estreicher, wyd. II, Kraków 1961, s. 514. ABS, sygn. 98.

¹²⁰ Rękopis niekompletny z lat 1884-1886, ABS, sygn. 72.

¹²¹ ABS, sygn. 95.

na Ukrainie od połowy XIX w. badania archeologiczne stały się modne wśród ziemian, z których wykształcili się kompetentni, doświadczeni badacze, jak Edward Rulikowski czy wspomniany Zygmunt Luba Radziwiński. W 1876 r. Radziwiński zorganizował wykopaliska w Siekierzyńcach, w których uczestniczyli Hipolit Breza, jego brat Teofil oraz synowie Achilles i Urban, a także Zygmunt Gloger¹²². Gdy dziesięć lat później natrafiono w Siekierzyńcach na mogiłę, Achilles Breza już samodzielnie poprowadził badania wykopaliskowe, w trakcie których odkrył drugi pochówek oraz naczynia gliniane. Efekt tych prac został przedstawiony na posiedzeniu Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie, a odkopane naczynia i czaszki przekazane do zbiorów Akademii¹²³. Z kolei w 1887 r. zorganizował prace archeologiczne w majątku swojego przyjaciela Karola Schafnagla w Kuźmińczyku w pow. płoskirowskim¹²⁴.

Achilles Breza włączył się w społeczną akcję zabezpieczania polskich pamiątek historycznych na Wołyniu i Podolu, w tym związanych z Wiśniowieckimi i zbiorami krasielewskimi po Sapiebach i Czorbach. Otrzymał bądź zakupił archiwalia oraz przedmioty, które nie były związane z Brezami ani z ich majątkami. W tych sprawach kontaktował się z Muzeum Narodowym w Krakowie¹²⁵. Wydaje się, że przynajmniej jeden dokument – przywilej hetmana wielkiego litewskiego Michała Serwacego Wiśniowieckiego dla cechu szewców w Starym i Nowym Wiśniowcu z 1738 r. – pozyskany został właśnie w trakcie tych akcji, ale nie trafił do zbiorów muzealnych i pozostał w Archiwum Brezów¹²⁶.

¹²² Zygmunt Gloger, Zygmunt Luba Radziwiński, *Poszukiwania archeologiczne w powiecie ostrogskim*, „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej”, t. 1, Kraków 1877, s. 10. Zygmunt Luba Radziwiński, *Wiadomości o nowych wykopaliskach na Wołyniu*, tamże, t. 2, Kraków 1878, s. 73.

¹²³ Odkopaną ceramikę i szczątki ludzkie również przekazał do zbiorów Akademii. Wyniki opublikował, Achilles Breza, *Wykopaliska w Siekierzyńcach w pow. ostrogskim na Wołyniu*, „Zbiór Wiadomości Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności”, t. XI, dz. 1, Kraków 1887, s. 48-51, tabl. VIII z rysunkami A. Brezy. T. Epsztein, *Z piórem i paletą*, s. 168-185.

¹²⁴ Achilles Breza, *Wykopaliska w Kuźmińczyku*, „Zbiór Wiadomości Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności”, t. XII, dz. 1, Kraków 1888, s. 56-57. Obie publikacje A. Brezy opublikowane w „Zbiorze”, również jako nadbitki, *Bibliografia polska XIX stulecia*, wyd. II, t. 2, s. 514. Nie był członkiem Cesarskiego Moskiewskiego Towarzystwa Archeologicznego, ale utrzymywał z nim kontakt, ABS, sygn. 267.

¹²⁵ Józef Dunin Karwicki, *Wędrówka od źródeł do ujścia Horynia*, Kraków 1891, s. 13-19. List Teodora Nieczui-Ziemieckiego, dyrektora Muzeum Narodowego w Krakowie, do Achillesa Brezy, Kraków, 28 września 1884 r., ABS, sygn. 267, s. 63-65. Karty opisu dwóch świeczników: pochodzącego z pałacu w Krasielewie oraz szabasowego, który otrzymał od T. Ziemieckiego w zamian za halabardy, ABS, sygn. 2, s. 108-109.

¹²⁶ ABS, sygn. 492.

Trudniej natomiast wyjaśnić sprawę sposobu wejścia przez niego w posiadanie interesujących archiwaliów prawno-majątkowych Miaskowskich h. Bończa i skoligaconych z nim rodzin z terenu Wielkopolski. Z tego rodu wywodziło się wielu urzędników i kilku senatorów¹²⁷. Mógł natrafić na nie w czasie swoich wycieczek po Wielkopolsce, choć pozyskanie tego archiwum należy raczej wiązać z zakupem dóbr Lednagóra w 1885 r. przez Konstantego Brezę¹²⁸. Achilles Breza przekazał archiwalia Miaskowskich do zasobu Biblioteki Jagiellońskiej 4 kwietnia 1892 r.¹²⁹ Zbiór ten liczy kilkaset dokumentów, głównie ekstraktów z akt grodzkich i trybunalskich z lat 1570-1799, przy czym część z nich, która znalazła się w ostatniej czwartej tece (tomie), nie została ułożona chronologicznie i są tam również archiwalia z XIX w. W Bibliotece zachowano taki układ akt, w jakim przekazał je Breza, który dla większości z nich ustalił datację (opis kredką) i ułożył wg dat oraz określił jako „Archiwum rodziny Miaskowskich ze wsi Lednogóra nad jeziorem Lednicą w Wielkopolsce pow. gnieźnieński”. Lednagóra (Ledna Góra, Lennagóra, Lednogóra) już od przełomu XVIII i XIX w. nie należała do Miaskowskich, a samo archiwum w rzeczywistości jest dużo bogatsze i dotyczy innych dóbr tego rodu, np. Pobiedzisk i Naramowic koło Poznania, oraz rodzin związanych z Miaskowskimi, np. Doleckich¹³⁰. W Archiwum Brezów, może przypadkowo, a może z uwagi na to, że jest to dokument królewski z podpisem Augusta III i odciskiem jego pieczęci, pozostał jeden akt dotyczący sporu granicznego pomiędzy właścicielami Lednejgóry a starostwem pobiedziskim (sygn. 493, patrz: *Charakterystyka zawartości*).

Wielokierunkowe zainteresowania humanistyczne Achillesa Brezy obejmowały również literaturę piękną. Próbował swoich sił na polu literackim, pisząc krótkie sztuki i teksty satyryczne, choć nie w celu ich publikacji, lecz raczej dla zapewnienia rozrywki na spotkaniach towarzyskich¹³¹. Podjął się też pracy translatorskiej, a jego najważniejszym dokonaniem był przekład na język polski powieści psychologicznej *Étap* autorstwa Paula Le Bourgeta

¹²⁷ *Urzędnicy wielkopolscy XVI-XVIII wieku*, s. 216-217.

¹²⁸ *Teki Dworzaczka*, „Dziennik Poznański”, 1885, nr 64.

¹²⁹ Akta luźne w czterech tomach, rkp. 5091.

¹³⁰ Akta z XVI-XVII w. dotyczą różnych osób z tego rodu osiadłych w pow. kościańskim, a z XVIII w. m.in. Wojciecha Miaskowskiego, wojewody poznańskiego, i Franciszka Miaskowskiego, kasztelana gnieźnieńskiego, oraz Adama Naramowskiego. Ten zwarty zbiór dokumentów rodzinno-majątkowych z tak długiego okresu niewątpliwie zasługuje na uwagę, nie jest jednak znany czy wykorzystywany m.in. przy opracowywaniu biogramów, Wacław Szczygielski, *Miaskowski Franciszek Salezy (1739-1816)*, Hanna Dymnicka-Wołoszyńska, *Miaskowski Wojciech Maksymilian (ok. 1683-1763)*, PSB, t. 20, 1975, s. 538-539, 547-549.

¹³¹ ABS, sygn. 101.

(1852-1935), członka Akademii Francuskiej. Wydana została w postaci książkowej, była też drukowana w odcinkach¹³². A. Breza publikował także obszerniejsze artykuły i drobne „korespondencje” o różnorodnej tematyce, w tym dotyczące aktualnych wydarzeń politycznych, np. o przebiegu kongresu w Hadze, czy o kwestiach religijnych¹³³.

W czasie studiów w Szkole Głównej Warszawskiej poznał Henryka Sienkiewicza, później stał się miłośnikiem jego twórczości, w tym powieści historycznych. Świadczy o tym zachowanie w zespole dwóch „pamiętek” związanych z edycją *Ogniem i mieczem* – alegorycznej akwarelki Jana Rosena i narysowanej przez Brezę mapki miejscowości, w których toczy się akcja tej powieści¹³⁴. Sam raczej nie próbował twórczości nawiązującej do przeszłości, zachował się natomiast rękopis rozprawki związanej z pogłoskami sprzed kilkudziesięciu lat dotyczącymi losu cara Aleksandra I. Miał on nie umrzeć w 1825 r., ale po opuszczeniu dworu przez wiele lat wieść życie jako świątobliwy pustelnik. Prawdopodobnie ze względu na tematykę nigdy nie wydał tego tekstu¹³⁵. Opublikował natomiast kilkanaście artykułów i notek biograficznych o zmarłych znajomych i dalszych krewnych oraz informacji o wydarzeniach rodzinnych¹³⁶. Dostarczył informacji do notatki o Siekierzyńcach zamieszczonej w dziesiątym tomie *Słownika geograficznego Królestwa Polskiego*¹³⁷.

Zajmowanie się dość wąską tematyką historii rodu z czasem rozbudziło u niego zainteresowania zagadnieniami ogólniejszymi. W 1888 r. prosił Franciszka Piekosińskiego o przybliżenie podstaw jego polemiki z Michałem Bobrzyńskim na temat roli szlachty i w ogóle dziejów ustroju społecznego w Polsce¹³⁸. Z kolei w 1896 r. podjął próbę bardziej systematycznego samokształcenia w zakresie historii w oparciu o literaturę, czego śladem są noty, które zatytułował „Materiały do studiów i obrobienia prac historyków”¹³⁹.

Istotny wpływ na jego poczynania miały uczucia patriotyczne często połączone z religijnymi. Jako kilkunastoletni chłopiec stworzył serię rysunków

¹³² Wyd. „Kronika Rodzinna”, Warszawa 1903, ABS, sygn. 102. Przekłady innych tekstów, tamże, sygn. 101.

¹³³ ABS, sygn. 104.

¹³⁴ ABS, sygn. 107, s. 93, sygn. 124.

¹³⁵ ABS, sygn. 99.

¹³⁶ ABS, sygn. 105.

¹³⁷ SGK, t. 10, s. 521-522.

¹³⁸ List F. Piekosińskiego do niego z 24 marca 1888 r., w którym stwierdził, że dobrym wprowadzeniem do tej kwestii będzie jego felieton, który opublikował niedawno w „Czasie”, i przesyłał go w załączeniu, ABS, sygn. 12, s. 238-240; wycinek z „Czasu”, 1887, nr 294, pt. *O pochodzeniu szlachty*, ABS, sygn. 107, s. 143-145.

¹³⁹ ABS, sygn. 107, s. 98-116.

żołnierzy armii Księstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego, później w jego zbiorach wiele przedmiotów miało nawiązania patriotyczne. Jednym z ciekawszych była podarowana mu pieczęć w kształcie Orła Białego z napisem Polska, do której dorobił herb Breza¹⁴⁰. W czasie powstania styczniowego był z bratem w Warszawie, ale – jak była już o tym mowa – nie wzięli w nim udziału. Wieloletni pobyt w Krakowie i edukację dzieci w Galicji należy interpretować jako wyraz niezgody na represyjny system rządów rosyjskich na Wołyniu. Choć po śmierci ojca w 1882 r. musiał ograniczyć swoje zajęcia o charakterze naukowym, jeszcze przez kilka lat mógł nie zajmować się dobrami osobiście i pozostać w Krakowie. Rodzina wyprowadziła się stąd w 1892 r., ale później A. Breza często odwiedzał to miasto.

Charakterystykę zainteresowań intelektualnych i prac głównego twórcy Archiwum Brezów trzeba też uzupełnić informacjami o jego umiejętnościach, w tym językowych oraz artystycznych. Zgodnie z tradycją rodzinną, doskonale opanował język francuski, z konieczności rosyjski, a w ostatnich latach życia uczył się też angielskiego. Wydaje się natomiast, że jego znajomość łaciny i niemieckiego była dość powierzchowna. Zachowały się liczne świadectwa jego niewątpliwego talentu do rysunku, potrafił również malować, co poniekąd potwierdzają oceny na świadectwie maturalnym¹⁴¹. Cechowała go dążność do porządkowania różnorodnych informacji i materiałów, niewątpliwie cenna we wszelkich poczynaniach. Śladem tego są różnego typu spisy, w tym np. wykaz uczniów Gimnazjum II w Warszawie, do którego uczęszczał, ułożona alfabetyczna lista „osobiście znajomych mi osób” z 1868 r., którą później uzupełniał, spis „znajomych mi osobiście, a którzy za mojej pamięci ten świat opuścili” doprowadzony do 1869 r., a także wykaz pseudonimów literackich¹⁴².

Różnorodność zainteresowań, obcowanie z literaturą historyczną, kontakty ze środowiskami historyków z Warszawy i Krakowa niewątpliwie dały mu dobre podstawy do badań nad dziejami rodu i tworzenia kolekcji pamiątek. Ważnym elementem kształcenia były podróże, a podróżował wiele nie tylko po ziemiach polskich. W latach 1877-1878 był w Paryżu, Genewie, we Włoszech, w tym w Rzymie i Pompejach. Przynajmniej kilkakrotnie

¹⁴⁰ ABS, sygn. 2, s. 83, sygn. 111.

¹⁴¹ Z większości 21 przedmiotów miał ocenę dostateczną, z polskiego, francuskiego, greki, historii polskiej, kaligrafii i rysunków – celującą, ABS, sygn. 93, s. 15.

¹⁴² ABS, sygn. 107, s. 149-166. Brezowie mieszkali w Warszawie na pensji Baranowskiego, ABS, sygn. 96, s. 53. Również A. Breza publikował czasami pod dość egzotycznym pseudonimem „Seliha z Ajarog”, np. w „Słowie” korespondencje na temat kościoła w Ostrogu, ABS, sygn. 118, s. 169.

był w Wiedniu, jeździł też do Pragi, Francji i Bawarii, w której celem było m.in. uzdrowisko Wörishofen. W 1886 r. przebywał w Styrii, gdzie zakupił kilka sztuk broni białej i palnej. Dzięki córce najlepiej udokumentowana jest ich wspólna wyprawa z 1898 r. wiodąca przez Bawarię, Szwajcarię, gdzie zwiedzili m.in. Rapperswil, Riwierę Włoską, a w czasie dłuższego pobytu w Rzymie wyprawili się do Neapolu, na Capri i do Pompejów, gdzie wzięli udział we wspinaczce na Wezuwiusz. Z powrotem podróżowali przez Florencję, Wenecję i Triest¹⁴³.

Pomimo licznych obowiązków związanych z życiem codziennym nie tylko najbliższej rodziny, wielokierunkowości poczynąń intelektualnych oraz sporego zamiłowania do życia towarzyskiego i podróży, efekty prac Achillesa Brezy nad historią Brezów są niemałe. Nie powstała monografia rodu, ale prawdopodobnie wcale nie zamierzał jej tworzyć. Przygotowanie informacji do wydawnictw genealogiczno-heraldycznych, o czym będzie mowa, uznał zapewne za wystarczający wkład w piśmiennictwo, być może nie czuł się na siłach, aby realizować tak duże przedsięwzięcie. Zamierzał natomiast napisać pracę na temat siedzib rodowych Brezów, a w zasadzie o miejscowościach z nimi związanych. Przez kilka lat zbierał informacje i dokumenty ich dotyczące, odbył podróże po Wielkopolsce (m.in. w 1886 i 1898 r.), które zaowocowały również wykonaniem przez niego rysunków budowli związanych z Brezami, w tym pałacu w Więckowicach, dworu w Goraju czy kościoła w Skrzetuszu. Prawdopodobnie jednak nie napisał tego artykułu (monografii?), a po pracach przygotowawczych pozostały notatki, odpisy dokumentów, nieco rysunków i przygotowany zapewne do jakiegoś czasopisma tekst pt. „Wycieczka do Goraja 3/2 1898”¹⁴⁴.

Celem, który sobie niewątpliwie postawił, było ustalenie podstawowych faktów z dziejów przodków, w tym genealogicznych. Zasób archiwum wołyńskiego Brezów dla osiągnięcia takiego celu był daleko niewystarczający. Jak już była mowa, u schyłku XVIII w. polska szlachta na Ukrainie została objęta procesem legitymizacji szlachectwa, a co za tym idzie konieczne było zgromadzenie odpowiednich dokumentów. Najtrudniejsze było dokonanie pierwszego wpisu do ksiąg szlachty guberni wołyńskiej, który Brezowie zrealizowali w 1803 r., późniejsze, przeprowadzone przez Hipolita Brezę

¹⁴³ E. Wierzbicka, *Brezowie w podróżach „małych i dużych”*, [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie IV. Ziemianie w podróży. Materiały IV sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamojskich w Kozłowie w dniach 8-10 października 2008 r.*, Lublin 2010, s. 66-85.

¹⁴⁴ O zamiarze pisania takiej monografii wspomina w liście do Adama Bonieckiego, 8 marca 1899 r., ABS, sygn. 11, s. 9; tekst artykułu, tamże, s. 125-127. Rysunki i albumy, ABS, sygn. 110, 113, 115.

(m.in. w 1832 r.), a następnie Achillesa, były prostsze, bo nie wymagały już sięgania do dawnych dokumentów. Kwestia ta powodowała otoczenie szczególną opieką podstawowych akt wyjaśniających fakty genealogiczne, które dla badań nad przeszłością rodu stanowiły oczywiście tylko niewielki fragment wymaganej dokumentacji i potrzebnych informacji, zwłaszcza że ukraiński rozdział dziejów Brezów był bardzo krótki. Gorzej było z archiwaliami Brezów w Wielkopolsce. Konieczne było przeprowadzenie kwerend w archiwach – których zakres stopniowo rozszerzał – i równocześnie w wydawnictwach, nie tylko źródłowych. Jednym z pierwszych kierunków poszukiwań było archiwum w Poznaniu – Królewsko-Pruskie Archiwum Państwowe, z którego otrzymał odpisy i ekscerpty w sumie kilkudziesięciu dokumentów dotyczących Brezów. Dwa lata później w tymże archiwum już samodzielnie poszukiwał danych o miejscowościach, z którymi związani byli Brezowie i Schoeneichowie, i odnalazł ciekawy dokument z XVI w.¹⁴⁵ Wkrótce potem zainteresował się źródłami do ustalenia związków rodu ze Śląskiem. W tym celu w 1884 r. zwrócił się do Królewskiego Archiwum Państwowego we Wrocławiu z prośbą o umożliwienie mu przeprowadzenia kwerendy, a Franciszka Piekosińskiego pytał o radę w tej sprawie. W styczniu 1885 r., wg wcześniej przygotowanego planu, osobiście przeprowadził poszukiwania w archiwum i odnalazł szereg informacji o Brezach (Breisenach) i rodzinie Schoeneich¹⁴⁶. Kolejne było Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie. W 1885 r. skierował równocześnie prośbę do dyrektora Archiwum Adolfa Pawińskiego i Adama Bonieckiego o przeprowadzenie kwerendy i sporządzenie wypisów z akt dotyczących Brezów. Otrzymał ekscerpty z 92 dokumentów¹⁴⁷.

W kręgu jego badań znalazły się również dokumenty z archiwów parafialnych oraz archiwa prywatne. W związku z tym jednym z jego korespondentów został znany działacz społeczno-gospodarczy ksiądz Piotr Wawrzyniak (1849-1910), wieloletni proboszcz w miasteczku Mogilno¹⁴⁸.

Wśród archiwów prywatnych szczególnie interesujące było archiwum książąt Jabłonowskich, w którym mogły znajdować się istotne materiały archiwalne związane z Brezami, gdyż najstarsze być może zostały zniszczone w 1771 r. w czasie napadu na Chorostek. A. Breza musiał rozpocząć pracę od prześledzenia jego losów. Zebrał dane o córce Antoniego Jabłonowskiego

¹⁴⁵ Notatki i korespondencja, ABS, sygn. 12, s. 124-125, 280-283.

¹⁴⁶ Tamże, s. 11-115, 236-237, 284-295.

¹⁴⁷ Bruliony listów A. Brezy, 13 marca 1885 r., list A. Pawińskiego, 13 czerwca 1883 r., tamże, s. 273-276.

¹⁴⁸ Dwa listy P. Wawrzyniaka z 1902 i 1903 r., ABS, sygn. 265.

Teresie, rzekomo zmarłej w Wiedniu ok. 1858 r. (zm. 16 lutego 1863 r. w Bad Ischl), która przez Hipolita Brezę starała się wydobyć od krewnych należne jej pieniądze. Brakowało dokumentów pozostałych po niej i A. Brezie nie udało się ich odszukać. Uzyskał informację, że najważniejsze archiwalia tej linii rodu są w posiadaniu ks. Jadwigi Jabłonowskiej, wnuczki Antoniego, z męża Lubomirskiej, zamieszkałej w Dermaniu¹⁴⁹. Okazało się jednak, że to błędna informacja, gdyż archiwum i biblioteka z dawnej głównej siedziby Jabłonowskich w Krzewinie zostały przeniesione przez jej brata Władysława do Płużnego, do nowo wybudowanego pałacu. W chwili prowadzenia poszukiwań przez Brezę W. Jabłonowski już nie żył, ale być może właśnie kwerenda archiwalna spowodowała nawiązanie bliższych kontaktów z wdową po nim, Ludgardą z Tyszkiewiczów¹⁵⁰. Z archiwum płużańskiego wykonał odpisy kilku dokumentów. Innym archiwum, w którym przeprowadzał kwerendę, było archiwum Sanguszków w Sławucie. Zainteresował się nim dość późno, w okresie poszukiwań dokumentów do sprawy kościoła w Ostrogu.

Jednym z efektów prac genealogiczno-heraldycznych Achillesa Brezy było opracowanie i własnoręczne wykonanie w 1884 r. dwóch barwnych drzew genealogiczno-heraldycznych – przodków własnych oraz żony Felicji z Pruszyńskich. Genealogia Brezów obejmowała siedem pokoleń i wg jego opisu była ściśle oparta na dokumentach z archiwum własnego i Zygmunta Radziwińskiego. Możliwe, że obie tablice zostały wykonane na marginesie prac związanych z ubieganiem się o tytuł szambelana papieskiego przez Brezę i jego szwagra Bronisława Pruszyńskiego¹⁵¹. Były starannie przechowywane. Drzewo Pruszyńskich znajduje się w archiwaliach przejętych do Archiwum w Lublinie, natomiast Brezów być może zachowało się w zbiorach rodzinnych.

Sporządzenie drzewa genealogicznego nie przerwało jego zabiegów związanych z gromadzeniem dokumentów i informacji o Brezach. Dane zarówno o podstawowych faktach genealogicznych, jak i o posiadanych dokumentach spisywał na fiszkach osobowych, w zasadzie odrębnych dla każdego członka rodu¹⁵². Na ich podstawie przygotował kolejną tablicę, którą zatytułował

¹⁴⁹ ABS, sygn. 12, s. 212.

¹⁵⁰ Z opublikowanego w 1874 r. pamiętnika Antoniego Jabłonowskiego przepisał fragmenty tekstu dotyczące Michała Brezy, tamże, s. 24. O archiwaliach Jabłonowskich notatka A. Brezy na liście od F. Kluczyckiego, tamże, s. 226-227.

¹⁵¹ Oba drzewa miały rozmiar 90x100 cm, oprawione były w ramy dębowe za szkłem, ABS, sygn. 2, s. 2-3. Drzewo Pruszyńskich, ABS, sygn. 127.

¹⁵² Zachowało się blisko 200 kart dla około 150 osób. Dla córek Brezów stosował formę nazwiska „Brezianki”, dla żon „Breziny”, informacje o dzieciach wcześniej zmarłych pozostawały często tylko na kartach rodziców, ABS, sygn. 7.

„Genealogia domu Brezów herbu własnego ułożona ściśle podług dokumentów z archiwów Królewskiego w Poznaniu, Akt Dawnych Królestwa Polskiego w Warszawie zebranych w Archiwum Achillesa Brezy w Krakowie 1888 r.”¹⁵³ Tablica obejmuje potomków Ernesta Brezy ze wszystkich linii, zmarłego – jak ustalił – ok. 1615 r. (obecnie – przed 1611 r.). Informacje w niej zawarte znacząco przekraczają podstawowe dane, a uzupełniał je później – ostatnimi dopiskami są informacje o narodzinach w 1904 r. jego wnuczki Marii Heleny i bratanka, syna Romana. Przygotowywał też tablice genealogiczne rodzin spokrewnionych.

Ze wspomnianymi planami opracowania monografii siedzib Brezów wiązały się niewątpliwie próby odtworzenia historii murowanego dworu w Siekierzyńcach. A. Breza zebrał zachowane w archiwum domowym rysunki i plany, z których najstarszy pochodził z 1778 r., oraz wzmianki w archiwaliach i sporządził zbiorczy planik jego rozbudowy i przekształceń wewnętrznych do czasów sobie współczesnych. Oznaczył również zmiany przeznaczenia i użytkowników poszczególnych pomieszczeń. Trudno powiedzieć, czy przygotował jakiś obszerniejszy tekst na ten temat. Dwór siekierzyniecki powstał prawdopodobnie w 1744 r., nie był budowlą szczególnie interesującą pod względem architektonicznym, a tym bardziej artystycznym. Był jednak od prawie stu lat domem Brezów i w sumie dość wygodną siedzibą ziemiańską¹⁵⁴.

Na większą uwagę zasługuje piśmiennictwo Achillesa Brezy dotyczące historii rodu, a także jego udział w publikacjach genealogów i heraldyków. Jego pierwsza znana reakcja na tego typu wydawnictwa to zgłoszenie w 1877 r. uwagi o pominięciu Brezów w spisie senatorów i rodzin utytułowanych zestawionym przez Adama Amilkara Kosińskiego w pierwszej części *Przewodnika heraldycznego*, za co autor przepraszał na łamach prasy¹⁵⁵. W tym samym czasie A. Breza zainteresował się bliżej postacią Wojciecha Konstantego Brezy, wojewody poznańskiego, zmarłego w 1698 r. pierwszego senatora w rodzie. Impulsem do przeprowadzenia kwerendy źródłowej dotyczącej jego osoby było bliżej nierozpoznane wydawnictwo „portretów znakomitych Polaków”. Być może był to pierwszy projekt wydawnictwa, które ostatecznie skupiło się na XIX w. i o którym mowa będzie poniżej. Breza kwerendą objął piśmiennictwo, edycje źródłowe i pamiętnikarskie. Sięgnął również do jego korespondencji oraz diariusza sejmu z 1681 r., znajdujących się w archiwum

¹⁵³ ABS, sygn. 9.

¹⁵⁴ E. Wierzbicka, *Siekierzyńce – wołyńska siedziba Brezów*, mszp., ss. 17. ABS, sygn. 164.

¹⁵⁵ Wyd. Kraków 1877. Wycinek prasowy, brak tytułu i daty, ABS, sygn. 11, s. 98-99. W czterech tomach *Przewodnika* brak monografii Brezów, ale w t. 1 zamieścił informację o Radziwińskich, s. 700-701.

podkanclerzego Stanisława Szczuki w zbiorach Potockich w Krzeszowicach pod Krakowem. Został mu on udostępniony przez Franciszka Kluczyckiego, tamtejszego bibliotekarza i znanego badacza epoki Sobieskiego¹⁵⁶. Nie wiadomo, czy tekst Brezy został gdzieś opublikowany, ale zdobyta wiedza pozwoliła mu na podjęcie polemiki z błędnym, jego zdaniem, stwierdzeniem Aleksandra Rembowskiego o zerwaniu sejmu w 1681 r. przez Wojciecha Brezę, zawartym w jego pracy *Stanisław Leszczyński jako statysta*¹⁵⁷. Wniosek Brezy pośrednio potwierdził później Władysław Konopczyński w wydanej w 1918 r. fundamentalnej pracy o liberum veto¹⁵⁸.

Natomiast po publikacji artykułu o Barbarze Brezie – córce protoplasty linii polskiej Brezów, zmarłej w 1661 r., a „wsławionej” awanturczym życiem i licznymi procesami – autorstwa Aleksandra Kraushara, jego starszego kolegi ze studiów, Breza przesłał mu sprostowanie na temat m.in. genealogii. Równocześnie poszerzył zakres chronologiczny kwerendy źródłowej dotyczącej dziejów rodu¹⁵⁹. U schyłku XIX w. podjął kolejną próbę opublikowania biogramu członka rodu. Przygotował krótki życiorys ministra Księstwa Warszawskiego Stanisława Brezy i w 1898 r. przesłał go do redakcji *Albumu biograficzne zasłużonych Polaków i Polek wieku XIX*, ale tekst nie został zaprobowany do druku¹⁶⁰.

Nie można pominąć faktu udziału A. Brezy w redagowaniu informacji o Brezach w wydawnictwach genealogiczno-heraldycznych z przełomu XIX i XX w. W 1878 r. przygotował pierwszą informację o genealogii Brezów dla potrzeb wydawniczych, a mianowicie do przygotowywanego przez Jerzego Sewera Dunin-Borkowskiego pierwszego tomu *Rocznika szlachty polskiej*. Tekst Brezy został dostosowany do zamierzeń autora, który wykorzystał jedynie informacje o osobach żyjących, z krótką wzmianką o protoplastach z XVI-XVIII w. Być może inne posłużyły mu później w przygotowaniu *Genealogii* i *Almanachu błękitnego*¹⁶¹.

¹⁵⁶ ABS, sygn. 11, s. 26-75. Listy F. Kluczyckiego do A. Brezy, Krzeszowice, 24 grudnia 1880 r. i 6 stycznia 1881 r., ABS, sygn. 12, s. 223-225.

¹⁵⁷ Wyd. Warszawa 1879. Tamże, s. 100-112.

¹⁵⁸ Władysław Konopczyński, *Liberum veto. Studium porównawczo-historyczne*, wyd. II, Kraków 2002, s. 254.

¹⁵⁹ Bruliony listów A. Brezy do A. Kraushara, 20 czerwca 1892 i b.d., ABS, sygn. 12, s. 229-235. Aleksander Kraushar, *Barbara Brezianka. Obrazek z XVII w.*, Warszawa 1892.

¹⁶⁰ ABS, sygn. 11, s. 1-5. Negatywną odpowiedź w imieniu kilkunastoosobowej redakcji sformułował, zwracając tekst, Stanisław van der Noot Kijeński, Warszawa, 7 kwietnia 1898 r. Dwa tomy tego wydawnictwa pt. *Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek wieku XIX* ukazały się w 1901 i 1902 r.

¹⁶¹ ABS, sygn. 11, s. 14-22. Pierwszy tom *Rocznika* opublikowano we Lwowie w 1881 r., o Brezach jest tam krótka informacja ze zaktualizowanymi danymi do 1880 r., s. 446-448.

Zawiła była sprawa umieszczenia szerszej monografii Brezów w *Złotej księdze szlachty polskiej* Teodora Żychlińskiego. Autor, zmuszony do traktowania tej pracy jako źródła zarobkowania, pobierał opłaty od rodzin chcących zamieścić informację na swój temat, a także oczekiwał dostarczenia ważniejszych dokumentów. Jednak z uwagi na pokrewieństwo (z XVII w.) oraz koligację z Brezami przez Stablewskich i przyjaźń z braćmi Stanisławem i Konstantym Brezami, a także z Adamem Brezą, bezpłatnie zamieścił w pierwszym roczniku krótką wzmiankę o Brezach. Ta lakoniczność nie spodobała się Adamowi Brezie, ale nikt z wielkopolskiej linii nie zajmował się wówczas genealogią, ani też nie chciał wyłożyć 100 zł na ten cel. Zwrócono się wtedy do Achillesa Brezy, i w 1880 r. Żychliński nawiązał z nim kontakt. W rezultacie w 1885 r. opublikowano monografię rodu w siódmym roczniku *Złotej księgi*. Później A. Breza przekazywał jeszcze drobne informacje do kolejnych roczników, współpracował też przy monografii Ledóchowskich. W 1877 r. Żychliński opublikował kilka nekrologów Brezów w *Kronice żałobnej*¹⁶².

W 1899 r. Achilles Breza przesłał dane na temat rodu Adamowi Bonieckiemu do przygotowywanego przez niego *Herbarza polskiego*. Jak podkreślał w liście do Bonieckiego, przekazane informacje pochodziły wyłącznie z dokumentów wyszukanych przez niego w ciągu 30 lat w archiwach Prus, Austrii, Królestwa Polskiego oraz na Wołyniu. Dostarczył również kopię tablicy genealogicznej, niewątpliwie tej z 1888 r., uzupełnianej w następnych latach, do zachowania w zbiorach Bonieckiego. Porównując dane przesłane przez Brezę z tekstem zamieszczonym w drugim tomie *Herbarza*, można zauważyć, że część informacji dotyczących dziejów rodu z XVII i XVIII w. została przez autora wzbogacona, ale też niektóre z nich, dokładne i interesujące, pominął, a także popełnił przynajmniej kilka błędów¹⁶³. Natomiast

W wydanym w 1908 r. *Almanachu błękitnym* zamieścił dane również o przodkach z XVII i XVIII w., być może korzystając z informacji A. Brezy i uzupełniając je do 1907 r., w tym o notę o jego śmierci, s. 257-264. W zespole brak korespondencji prowadzonej pomiędzy nimi.

¹⁶² *Złota księga*, R. I, Poznań 1870, s. 11-12, 396-397; R. II, Poznań 1880, s. 22; drobne wzmianki w R. VI, Poznań 1884, s. 82; R. VII, Poznań 1885, s. 3-10; tablica przodków braci Stanisława i Konstantego Brezów i ich żon, R. XXX, Poznań 1908, b.s. Krytyczny tekst o wzmiance dotyczącej Brezów w roczniku I opublikował Edward Callier, „Lech”, 1879, nr 14. ABS, sygn. 11, s. 23-25. Listy T. Żychlińskiego, 22 stycznia 1880 r. i 18 kwietnia 1891 r. oraz załączony list do Stanisława Brezy, ABS, sygn. 12, s. 259-270. Brulion listu A. Brezy do niego z 20 stycznia 1880 r., tamże, s. 1-21. T. Żychliński, *Kronika żałobna rodzin wielkopolskich od 1863-1876*, Poznań 1877, s. 37-40.

¹⁶³ *Herbarz polski*, t. 2, Warszawa 1900, s. 117-119. Brak np. dokładnej daty zgonu Wojciecha, wojewody poznańskiego, informacji o ufundowaniu przez niego kościoła w Skrzetuszu, noty o Achillesie, synu Antoniego, lakoniczne są dane o jego braciach, choć oczywiście mógł celowo

już po śmierci Achillesa Brezy, Kazimierz Pułaski, jego kolega z gimnazjum warszawskiego i właściciel Zawadyniec po Radziwińskich, opublikował pierwszy tom swojej *Kroniki polskich rodów szlacheckich Podola, Wołynia, Ukrainy* z bardzo krótką „monografią” Brezów, opartą wyłącznie na wcześniejszych wydawnictwach¹⁶⁴.

Należy dodać, że Brezowie śledzili piśmiennictwo na swój temat. W pierwszych latach swojej kariery literackiej Maria Rodziewiczówna nieopatrznie popełniła błąd, używając w drukowanej w odcinkach powieści *Kwiat lotosu* imienia i nazwiska Urbana Brezy. Na jego prośbę interwencję podjął brat, i pisarka zmieniła nazwisko na „Brzeza”¹⁶⁵.

Wkładem A. Brezy w upamiętnienie dziejów rodu są niewątpliwie jego obszerne zapiski pamiętnikarskie, które zapewne zamierzał opublikować. Spisywał je m.in. na podstawie prowadzonego dziennika, niestety większość zachowanych materiałów to nieusystematyzowane rzeczowo czy chronologicznie opisy dotyczące różnych wydarzeń i osób¹⁶⁶.

Jak już była mowa, ważnym elementem utrwalenia pamięci o dziejach rodu miało być „muzeum”. Kwestia przeznaczonych do niego dokumentów zostanie omówiona poniżej, obecnie nieco miejsca należy poświęcić pamiętkom materialnym i bibliotece. W opublikowanym w 1929 r. *Memento kresowym* Antoni Urbański zawarł krótką charakterystykę siekierzynieckich zbiorów. Składały się na nie muzealia, biblioteka licząca ok. 6 tys. tomów z dużym zbiorem pamiętników i rzadkich druków oraz archiwum „Brezów i Radziwińskich” z dokumentami od XVI w.¹⁶⁷ Wiadomości o dworze w Siekierzynicach i zgromadzonych w nim kolekcjach próbował poszerzyć Roman Aftanazy, zwracając się z prośbą o informacje do Stanisława Brezy, jednak nie otrzymał odpowiedzi. Po II wojnie światowej nie zapoznał się z archiwum Brezów znajdującym się już w zasobie lubelskiego Archiwum, zawierającym również archiwalia do interesujących go informacji o dworze.

pominąć informacje o ich udziale w powstaniu, nieprawidłowa jest nazwa Chorostka, nie ma wzmianki o posiadaniu tej wsi przez Hipolita Brezę, błędna jest data elekcji Michała Korybuta Wiśniowieckiego.

¹⁶⁴ Warszawa 1911, t. 1, s. 20-22, reprint 2004; ze wstępu do t. 2, oprac. Tadeusz Epsztejn, Sławomir Górczyński, Warszawa 2004, s. 5-12. ABS, sygn. 107, s. 149.

¹⁶⁵ ABS, sygn. 96, s. 177. List M. Rodziewiczówny do Achillesa Brezy, 27 stycznia 1889 r., ABS, sygn. 263, s. 82-83.

¹⁶⁶ Poza opracowanym opisem pierwszych lat życia pozostałe materiały to noty i większe teksty dotyczące osób, wydarzeń lub spraw tak aktualnych, jak i minionych. Zajmują ok. 200 ściśle zapisanych stron dużego formatu, niektóre karty są uszkodzone, ABS, sygn. 96.

¹⁶⁷ Tom 3 tej serii pod takim samym tytułem, wyd. Warszawa 1929, reprint 1991, s. 54-56. Zrozumiałe, że Edward Chwalewik (*Zbiory polskie*, t. 2, s. 541) w opisie Żabiej Woli nie wspomina o zbiorach Brezów, gdyż trafiły tu dopiero w 1936 r.

W opublikowanym kilkadziesiąt lat później opisie Siekierzyniec są liczne błędy dotyczące dziejów rodziny, a charakterystyka dworu i zbiorów znajdujących się w nim przed 1918 r. jest powtórzeniem informacji A. Urbańskiego¹⁶⁸.

Kolekcję obiektów pamiątkowych i artystycznych gromadzili Brezowie przynajmniej od początku XIX w. Były wśród nich drobne pamiątki po Michale Brezie, w tym kielich zamówiony dla niego przez ks. Jabłonowskiego, a po Antonim pierścień darowany mu przez króla Stanisława Augusta, szabla oraz biały żupan i turkusowy kontusz w barwach woj. wołyńskiego, który zamówił na zaprzysiężenie Konstytucji 3 Maja. Strój ten został uwieczniony na obrazie Jana Matejki *Konstytucja 3 Maja*¹⁶⁹. W tymże kontuszu Alfred Römer (1832-1897), malarz, rysownik i heraldyk, namalował w 1887 r. Achillesa Brezę, z którym utrzymywał wieloletni kontakt. Obraz ten stanowił ozdobę siekierzynieckiej jadalni¹⁷⁰. Spory był zbiór militariów. Achilles Breza wspominał wręcz o istnieniu w Siekierzycach zbrojowni zlikwidowanej przez władze w 1830 r. Wówczas to białą broń ukryto w stawie, przez co niestety uległa destrukcji. W latach 80. zakupił kilka sztuk broni zabytkowej w Styrii. Później włączone zostały do kolekcji pamiątki po wojsku polskim, m.in. z okresu powstania listopadowego¹⁷¹. Większość zgromadzonych rzeczy (wyroby ze złota i srebra, porcelana i kryształy, zegary, medale i numizmaty, obrazy, ryciny, meble, w tym „antyki”) miała sporą wartość materialną i była przedmiotem działań rodzinnych przeprowadzonych po śmierci Anny Brezy (1829) i w 1870 r. przez Hipolita Brezę. Achilles Breza starał się powiększyć zbiór pamiątek rodzinnych, z których nieliczne zostały przeznaczone do muzeum. Do zbioru włączał przedmioty odziedziczone, odkupione, jak np. złote zegarki od stryja Teofila Brezy, lub przekazywane mu w darze przez członków rodu, a także zebrane przez siebie. Były to złote szpilki do krawata – pamiątki ze ślubów rodzinnych, rzeczy dość niezwykłe – jak

¹⁶⁸ Roman Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, cz. 2, t. 5, woj. wołyńskie, Wrocław 1994, s. 459-461.

¹⁶⁹ Strój ten otrzymał Achilles Breza od ciotki Joanny w 1877 r. i częściowo zrekonstruował. Anna, żona Antoniego Brezy, wyhaftowała do niego pas o wym. 4x0,73 m, ABS, sygn. 2, s. 52, 187, 211-217. W Tekach Glinki znajduje się list Brezy, zapewne Antoniego, dotyczący zaproszenia na obchody Konstytucji w 1792 r., *Katalog Tek Glinki*, cz. 1, *Katalog osobowy*, oprac. Teresa Zielińska, Warszawa 1969, s. 60.

¹⁷⁰ Portret znajduje się obecnie w Muzeum Lubelskim, depozyt nr 37. Zachował się też portrecik Heleny Brezy autorstwa Alfreda Römera z 1886 r., Jolanta Širkaitė, *Dailininkai Römeriai. The Artists of the Römer family*, Vilnius 2006, poz. 317. Kilka listów Römera do Achillesa Brezy z lat 1888, 1894-1896, ABS, sygn. 263, s. 102-119.

¹⁷¹ W tym guziki od munduru ojca, ABS, sygn. 2, s. 225, 270.

fragmenty ozdób z trumien Brezów, oraz różne przedmioty – od mebli zrekonstruowanych przez Stanisława Wyspiańskiego po współczesne malarstwo polskie i obce, w tym oczywiście jego portret pędzla A. Römera¹⁷². W kolekcji znalazły się też pamiątki narodowe, m.in. makaty i fragmenty namiotu z wyprawy wiedeńskiej podarowane mu przez Ludgardę Jabłonowską¹⁷³. Nawiasem mówiąc, czasy Jana Sobieskiego budziły jego szczególne zainteresowanie. Miał w swoich zbiorach np. portret ostatniej z Sobieskich – Karoliny de Boullion, a wszystkie jego „sobiesciana”, w tym namiot, przekazał na wystawę zorganizowaną w Krakowie w 200-lecie odsieczy wiedeńskiej¹⁷⁴. Niektóre przedmioty oddawał do konserwacji, a nawet rekonstrukcji. W latach 80. opracował „Spis ruchomości cenniejszych Achillesa Brezy w Siekierzyńcach będący” i właśnie w trakcie tej pracy skrytykował się zapewne pomysł utworzenia – oprócz „gabinetu osobliwości” – muzeum rodowego na bazie istniejącego już zbioru ojca, ale niestety rozproszonego na skutek podziału rzeczy wartościowych pomiędzy dzieci. Na niektórych kartach tego katalogu A. Breza dodał już adnotację „muzeum rodzinne”, ale nie doszło do stworzenia usystematyzowanej i fachowo opisanej oraz sfotografowanej kolekcji, która zresztą stale się powiększała¹⁷⁵. W XX w. uległa ponownemu rozproszeniu i jedynym świadectwem jej istnienia jest wspomniany katalog. Na kartach katalogowych dopisano informacje o losach niektórych przedmiotów. W 1931 r. Stanisław Breza sprawdził kompletność niewielkiego już zbioru, nanosząc stosowną uwagę w przypadku zachowania poszczególnych rzeczy. Następny etap rozproszenia, przede wszystkim mebli oraz cenniejszych wyrobów, nastąpił w okresie II wojny światowej¹⁷⁶.

Księgozbiór opisany przez Urbańskiego był efektem realizacji zamiłowań kolejnych pokoleń Brezów i mieszkańców Siekierzyniec, w tym Stefana Mogilnickiego. Achilles Breza prowadził i kompletował bibliotekę, włączał

¹⁷² Tamże, s. 69-70, 245-259. Były i inne osobliwości, jak kółko z drzewa kokosowego, które było używane w czasie wyrzynania się ząbków u jego córki, pierwsze modele telefonów kupione w 1877 r., tamże, s. 265, 275.

¹⁷³ Były to przedmioty zdobyte przez hetmana Stanisława Jabłonowskiego: makaty, w tym zrobiona ze szczątków namiotu wezyra, tamże, s. 190-191, 196.

¹⁷⁴ Tamże, s. 10, 190-191, 196, 199. Karta A. Brezy do Stanisława Tomkowicza, członka komitetu wystawy, Biblioteka Polskiej Akademii Nauk i Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, rkp. 1977, k. 160. Jego list do A. Brezy w sprawie wystawy, Kraków, 18 czerwca 1883 r., ABS, sygn. 264, s. 262-265.

¹⁷⁵ Np. ABS, sygn. 2, s. 18, 47, 49, 234.

¹⁷⁶ Np. w latach 1940-1941 część mebli zabrał Tadeusz Breza do Warszawy, tamże, s. 97-102, 106-108. Na kartach katalogu przedmiotów znajdują się notatki Heleny Rohland, która np. w 1940 r. zastawę srebrną po swojej matce podarowała małemu Achillesowi, synowi bratanka, tamże, s. 110-111.

do niej pozyskane starodruki. Niewątpliwie podczas ewakuacji do Polski musiano dokonać selekcji książek. Z czasem księgozbiór uległ też pewnemu rozproszeniu, m.in. wydawnictwa nowsze były wykorzystywane przez dzieci Stanisława Brezy w nauce i w pracy. W 1938 r. liczył on ponad 2,9 tys. tytułów. Wśród książek podarowanych i złożonych w depozycie przez jego siostrę w Bibliotece im. H. Łopacińskiego w Lublinie w latach 30. i w 1944 r. były też pozycje ze zbioru siekierzynieckiego, w tym kilkanaście druków z XVII i XVIII w., wcześniej należących m.in. do Radziwińskich¹⁷⁷.

Odbudowując u schyłku XIX w. mały dworek w Siekierzynicach, Achilles Breza starannie przemyślał kwestię umieszczenia w nim swoich zbiorów, w tym księgozbioru wymagającego szczególnie dużo miejsca. Według jego planów wykonano i rozmieszczono specjalne oszklone szafy, nie tylko w bibliotece.

W testamencie sporządzonym miesiąc przed śmiercią archiwum rodzinne i zbiór muzealiów zwany „Gablotką” zapisał synowi Stanisławowi, prosząc o utrzymywanie porządku i zachowanie w dotychczasowym miejscu, tj. w małym dworku w Siekierzynicach¹⁷⁸.

Kształtowanie się archiwum Brezów do 1945 r.

Od schyłku XVIII w. do 1882 r.

Charakterystykę prac Achillesa Brezy związanych z materiałami archiwalnymi, ich opisem, prawidłowym odczytaniem i systematyzacją oraz jego zabiegów o pozyskanie oryginałów lub kopii dokumentów należy poprzedzić informacjami o kształtowaniu się archiwum chorosteckiego i siekierzynieckiego do czasu ich podjęcia w drugiej połowie XIX w.

Jeśli chodzi o archiwa Brezów na terenie Wielkopolski od XVII do XX w., to niestety niewiele wiadomo o ich istnieniu i losach, podobnie jak o zbiorach archiwalnych w Galicji. Nieznane są dzieje dokumentów starszej linii Brezów, w tym rodzeństwa Michała Brezy – pomimo że jej przedstawiciele na terenie Wielkopolski żyli jeszcze w XIX w. Achillesowi Brezie udało się pozyskać zaledwie kilka oryginalnych dokumentów znajdujących się w posiadaniu przodków mieszkających tu w XVII i XVIII w. Jeśli chodzi

¹⁷⁷ E. Wierzbicka, *Księgozbiór Heleny z Brezów i Pawła Rohlanda z Żabiej Woli*, [w:] *Lublin a książka*, cz. 2, *Centrum i peryferie. Materiały z konferencji naukowej, Lublin, 5-6 listopada 2009 r.*, red. Antoni Krawczyk, Lublin 2011, s. 388-389, 396-399. T. Breza, *Nelly*, s. 23, 27-29.

¹⁷⁸ ABS, sygn. 93, s. 76.

o spuściznę kolejnej linii wielkopolskiej wywodzącej się od Stanisława Brezy, ministra Księstwa Warszawskiego, w tym o archiwa jego i jego dzieci, to uległy one częściowemu zniszczeniu, rozproszeniu, a zapewne i zagubieniu. W biogramie Stanisława Brezy opublikowanym w *Polskim słowniku biograficznym* znajduje się informacja o spaleniu się jego archiwum prawie w całości. Potwierdza to list jego syna Włodzimierza Brezy z 1869 r. skierowany prawdopodobnie do Teodora Żychlińskiego, w którym informuje o spaleniu się sporego archiwum wraz z dworem w Świątkowie w 1842 r. Zachowała się część korespondencji urzędowej Stanisława Brezy – kilka listów księcia warszawskiego Fryderyka Augusta do niego widział Achilles Breza w zbiorach jego wnuka Adama w Warszawie. Zapewne później, tak jak część innej jego korespondencji urzędowej, widocznie nieprzechowywanej w Świątkowie, trafiły one do różnych kolekcji bibliotecznych i muzealnych¹⁷⁹.

Drugi wnuk Stanisława, Henryk Breza, po sprzedaży Jankowic w Poznańskim przeniósł archiwalia rodzinne, zapewne tak jak dzieła sztuki, do swojej nowej siedziby w Podleszanach w Galicji. Nie wiadomo, co się z nimi stało, podobnie jak z dokumentami jego własnymi oraz brata Fryderyka Augusta, właściciela Zawadzia i Witowic¹⁸⁰. Niektóre archiwalia po Fryderyku Auguście posiada zapewne jego wnuczka Teresa Janik.

Kolejne archiwum na terenie Wielkopolski miał w Więckowicach Józef Breza. Starsze dokumenty jego rodziny znajdujące się w więckowickim pałacyku również się spaliły, późniejsze, w tym należące do następnych dwóch pokoleń mieszkających tutaj do 1945 r., uległy rozproszeniu (patrz: rozdział V).

Archiwa ukraińskie Brezów zaczęli tworzyć bracia Onufry i Michał, synowie Jana Dominika. Nie wiadomo, co stało się z archiwum Onufrego Brezy, zmarłego w 1794 r., i jego jedyne go syna Stanisława. Zapewne zostało w rękach którejś z córek Onufrego – Franciszki Roguskiej lub Barbary Kubickiej. W Archiwum Brezów z Siekierzyniec znajduje się tylko kilkadziesiąt dokumentów prawno-majątkowych Onufrego Brezy i jego sukcesorów (sygn. 19-21), być może włączonych jeszcze przez Antoniego i Hipolita Brezów, m.in. z uwagi na ich związek z całą rodziną.

Odnosnie do dziejów archiwów w Chorostku i Siekierzyńcach ustalenie podstawowych faktów nie jest proste. Zachowały się bowiem tylko dwa sumariusze z XVIII w. – z 1772 i 1797 r., katalog kartkowy dokumentów

¹⁷⁹ PSB, t. 2, s. 434. List W. Brezy, Świątkowo, 4 października 1869 r., ABS, sygn. 271, s. 28. U Adama Brezy znajdowały się pisma urzędowe z lat 1810-1813 i list prywatny z 1824 r., ABS, sygn. 7, s. 134.

¹⁸⁰ ABS, sygn. 144, s. 27.

sporządzony przez Achillesa Brezę w latach 80. XIX w. oraz dwa spisy części dokumentów. Katalog jest ostatnią znaną „ewidencją” najstarszego zasobu archiwum Brezów i to niekompletną, gdyż dotyczy wyłącznie akt tego rodzaju. Dokumentacja innych rodzin i osób znajdujących się w nim prawdopodobnie nie była spisywana.

Pierwszy z zachowanych sumariuszy dokumentów jest w rejestrze ruchomości znajdujących się w Chorostku sporządzonym po śmierci Michała Brezy i zaprzysiężonym przez jego żonę 20 września 1772 r. W dworze chorosteckim były tylko cztery fascykuly dokumentów prawnomajątkowych Brezów. W pierwszym było 7 dokumentów dotyczących spraw wspólnych małżonków z lat 1751-1759, począwszy od intercyzy, wszystkie zachowały się do dziś. W kolejnym złożonych było 11 dokumentów, a wiązały się z częściami dóbr posiadanych w Wielkopolsce, w tym niezachowane do dziś akty z 1738 i 1742 r. Kolejna grupa dokumentów dotyczyła zastawnego dzierżawienia Wsi Kozackiej, następną stanowiły kwity i rozliczenia oraz skrypty żydowskie¹⁸¹.

Część archiwaliów Michała i Ewy z Żórawskich Brezów znajdowała się w archiwum ks. Antoniego Jabłonowskiego. Zostały wyszukane i zwrócone wdowie 15 grudnia 1772 r.¹⁸² Dokumenty te zebrane były w ośmiu fascykulach, ale tylko jeden związany był z interesami jej zamordowanego męża, a składał się zaledwie z sześciu aktów z lat 1762-1771 i to niezbyt ważnych. W zasadzie zwrócono jej wówczas archiwalia rodzinne Żórawskich. Najstarszym dokumentem była kopia aktu dożywocia spisanego pomiędzy Ludwikiem Żórawskim, dziadkiem Ewy Brezy, a jego pierwszą żoną Marianną z Czerniewskich w 1682 r. Były też inne dokumenty Ludwika Żórawskiego, metryki urodzenia rodziców Ewy Brezy – Franciszka Żórawskiego i Katarzyny z Chebdów, oraz ich inne dokumenty, a także jego braci Antoniego i Dominika Żórawskich. Żadnego z nich nie ma obecnie w Archiwum Brezów. Natomiast z nielicznych materiałów archiwalnych Michała Brezy zgromadzonych w fascykule siódmym i opisanych w 6 punktach (kilka dokumentów, nieco rachunków i notatek, teksty publicystyki politycznej i religijnej oraz kopie jego listów) zachował się tylko jeden dokument¹⁸³.

¹⁸¹ ABS, sygn. 28, s. 18-21. Opisano też sposób przechowywania akt. Do tego celu służyła szafa z kratką i szufladami, część była w kufrze oraz w walizie, zapewne przygotowane do podróży.

¹⁸² ABS, sygn. 5, s. 1-8.

¹⁸³ Tamże.

W 1797 r. archiwum po Michale Brezie było spisywane i porządkowane razem z archiwaliami żony i jej drugiego męża Wojciecha Potockiego oraz najstarszego syna Stanisława Brezy. Nie było to oczywiście pierwsze porządkowanie, wcześniej dokumenty były już zgrupowane w fascykułach i oznaczone literami. Teraz siedem z nich uznano za niewarte ponownego spisu, gdyż były albo podarte i niekompletne, albo już niepotrzebne. Prawdopodobnie część z nich została wówczas zniszczona. Pozostałe 127 dokumentów znajdowało się w 11 fascykułach, utworzonych wg następujących zagadnień:

- Interesy Michała Brezy – kilka dokumentów z lat 1760-1779.
- Wieś Kutki i suma zastawna na niej, 1751-1767 r.
- Sprawa Ewy i Wojciecha Potockich z Onufrym Brezą o zwrot sumy 13 tys. zł pożyczonej przez niego od brata, 1764-1787 r.
- Sprawa Ewy i Wojciecha Potockich o spłatę 5 tys. zł pożyczonych przez Michała Brezę u Franciszka Zieleniewskiego, 1765-1775 r.
- Uregulowanie przez E. i W. Potockich długu Michała Brezy w wysokości 700 zł należnych Mariannie ze Skiporów Molskiej, 1764-1780 r.
- Inne długi M. Brezy, 1763-1779 r.
- Sprawy majątkowe Michała i Ewy Brezów, 1761-1783 r.
- Wieś Chorostek – suma Żórawskich i Brezów zastawna na niej, 1732-1771 r.
- Interesy Wojciecha Potockiego, 1788-1793 r.
- Sprawa W. Potockiego o pobicie poddanego, 1774-1776 r.
- Jego rozliczenia z Chodakowskim, 1789-1794 r.¹⁸⁴

Charakterystyczne znaki naniesione niebieską kredką na spisie przy poszczególnych dokumentach wskazują, że Achilles Breza przeprowadził ich skontrum, w efekcie którego stwierdził, że wszystkie się zachowały i są w jego posiadaniu. Obecnie niektórych z nich nie ma w Archiwum Brezów z Siekierzyniec, np. najwcześniejszych akt dotyczących Chorostka z 1732 i 1737 r. Najstarsze z zachowanych do dziś dokumentów Brezów pochodzą z 1751 r. i dotyczą wsi Dąbrowa w Wielkopolsce. Z tego samego roku są akta związane z zawarciem związku małżeńskiego przez Michała Brezę i Ewę z Żórawskich¹⁸⁵.

W latach 90. XVIII w. synowie Michała Brezy prowadzili już własne zbiory dokumentów, odrębne od archiwum chorosteckiego, zwłaszcza

¹⁸⁴ Tamże, s. 8-15.

¹⁸⁵ ABS, sygn. 22 i 23.

Stanisław, w związku z przeniesieniem się do Wielkopolski, ale też i Antoni, po osiedleniu się w Siekierzyńcach.

Należy dodać, że synowie Michała i Ewy Brezów przywiązywali dużą wagę do właściwego prowadzenia swoich kancelarii i gromadzenia dokumentacji. Przykładowo, Maciej Breza starannie systematyzował swoje dokumenty i korespondencję gospodarczą, numerował i spisywał listy, pozostawiał kopie własnych pism¹⁸⁶. Znaczenie miał też fakt, że wszyscy mieli niezwykle wyrobiony charakter pisma, co Wirydianna Fiszerowa uznała nawet za ważny element sukcesów Stanisława, maskujący jego rzekomą niekompetencję w prowadzeniu własnych interesów. Można powiedzieć, że nieprzypadkowo pamiątką rodzinną stała się safianowa teka na dokumenty z przyborami do pisania, która służyła Antoniemu Brezie w czasie licznych podróży¹⁸⁷.

Po śmierci Ewy Brezy, 2° v. Potockiej, archiwum pozostało w Chorostku pod opieką ojczyma, a potem przyrodniego brata Brezów – Ignacego Potockiego. Wraz z jego śmiercią w 1858 r. dobra oraz zbiór dokumentacji Brezów z nielicznymi aktami Potockich przejął Hipolit Breza. Od schyłku XVIII w. powstawało w Siekierzyńcach archiwum jego ojca Antoniego, jego samego z dokumentami siostr, a także zmarłego w 1836 r. stryja Macieja. Z uwagi na funkcje Antoniego i Macieja Brezów związane z rodziną i dobrami książąt Jabłonowskich oraz Celestyna Czaplica, w ich archiwaliach znalazły się również niektóre akta tych osób i sumariusze akt do ich spraw z lat 1778-1827 (sygn. 448). Później kilka dokumentów Jabłonowskich trafiło do archiwum Brezów za sprawą Hipolita Brezy, w związku z jego zaangażowaniem w ich sprawy prawno-majątkowe w połowie XIX w.¹⁸⁸ Natomiast nieliczne archiwalia Radziwińskich, krewnych jego żony, weszły do jego archiwum dwoma drogami, a mianowicie w związku z zarządzaniem przez niego dobrami Wincentego Radziwińskiego oraz zamieszkiwaniem w Siekierzyńcach teściowej Felicjanny Radziwińskiej i szwagierki Róży, zmarłych w połowie XIX w. Z kolei w 1852 r., po bezpotomnej śmierci wuja Kajetana Czarneckiego, przejął nie tylko jego archiwum, ale również wiele archiwaliów związanych z rodem Czarneckich. Część z nich to obecnie najstarsze dokumenty w omawianym zespole, gdyż z tymi archiwaliami niewątpliwie przejęte zostały akta Rzeczyckich z XVII i XVIII w. Ponadto H. Breza zaopiekował się w 1858 r. materiałami archiwalnymi pozostałymi po zmarłym Antonim Mikoszewskim, krewnym żony, a nieco później

¹⁸⁶ ABS, np. sygn. 196, 200-201.

¹⁸⁷ W. Fiszerowa, *Dzieje moje własne*, s. 203. ABS, sygn. 2, s. 5.

¹⁸⁸ Np. kopia z 1847 r. intercyzy przedślubnej Jadwigi Jabłonowskiej, córki Maksymiliana, z Marcelim Lubomirskim z 1837 r., ABS, sygn. 472.

wszedł w posiadanie kilku dokumentów po płk. Antonim Wojnarowskim, zmarłym w 1868 r. synu Ewy z Brezów¹⁸⁹. Tak więc do końca lat 60. XIX w. w posiadaniu Hipolita Brezy znalazły się ważniejsze akta rodzinne wytworzone do pierwszej połowy XIX w. oraz niewielkie spuścizny innych osób i rodów, które zostały włączone do archiwum, i oczywiście zbiór dokumentacji własnej rodziny. Ponieważ były to nie tylko akta prawno-majątkowe, ale również dokumenty związane z działalnością publiczną, twórczością i rozrywką, należy wnosić, że zależało mu na zachowaniu pamięci o przodkach i krewnych. Nie podejmował jednak prac porządkowych, rozpoczął je jeszcze za jego życia syn Achilles. W latach 80. najstarsze archiwalia Brezów przechowywane były nadal w Chorostku, zaś w Siekierzyńcach dokumenty aktualne i posiadające znaczenie dla członków rodziny.

Nowy etap w kształtowaniu się archiwów Brezów na Ukrainie nastąpił po objęciu spuścizny przez Achillesa Brezę. Po śmierci ojca, jako najstarszy został głową rodziny, co miało pewne znacznie również dla zachowania w jego ręku dokumentacji historycznej, niemającej już znaczenia prawnego.

Od lat 80. XIX w. do 1905 r.

Pierwszy większy kontakt Achillesa Brezy ze zbiorami dokumentacji rodzinnej związany był zapewne z prowadzonymi przez niego działaniami prawnymi spowodowanymi przez reformę rolną. Jego zainteresowanie nimi jako historyka datuje się natomiast od czasu zamieszkania w Krakowie w latach 70. Zabrał ze sobą z Wołynia część najstarszych dokumentów w celu ich poznania, uporządkowania i skatalogowania. Opisy na niektórych starszych dokumentach Brezów i Czarneckich (do pocz. XIX w.), sporządzone nie jego ręką wg stałej metody, wskazują na korzystanie przez niego z fachowej pomocy historyków. Składają się z not na pierwszej i ostatniej stronie, przy czym na pierwszej podane zostały data i miejsce wystawienia oraz krótka informacja o treści dokumentu, a na końcowej obszerniejszy opis złożony z następujących elementów: jego wystawca, treść, świadkowie oraz uwagi. Opisy pochodzą niewątpliwie z drugiej połowy XIX w., a osobą, którą mogła je wykonać, był Wacław Rulikowski. Po utracie Horodnicy na Wołyniu w 1878 r. zamieszkał w Krakowie i podjął prace naukowe z zakresu historii i heraldyki, również w celach zarobkowych. Opracował część archiwum Luba Radziwińskich należącego do jego przyjaciela Zygmunta Radziwińskiego,

¹⁸⁹ Wśród spisanych po jego śmierci dokumentów osobistych, w zespole nie ma niestety np. nominacji wojskowych i patentów na order, ABS, sygn. 33, s. 15-16.

od 1883 r. był członkiem Komisji Historycznej Akademii Umiejętności¹⁹⁰. W Archiwum Brezów zachowało się kilka jego notatek dotyczących różnych rodów, w tym Kniehińskich, zapewne przygotowanych na prośbę Achillesa Brezy, który na jednej z nich naniósł adnotację: „Autograf Wacława Rulikowskiego w styczniu 1884 r.”¹⁹¹ Charakter jego pisma jest bardzo podobny do pisma osoby, która opisała część archiwaliów Brezów. Akta te noszą też ślady niewątpliwie późniejszych zabiegów konserwatorskich, gdyż niektóre z części opisów zostały w ich trakcie zaklejone.

Achilles Breza przy opracowaniu akt nie zastosował tej pracochłonnej, choć przynoszącej szczegółowe informacje o dokumentach, metody ich opisu. Przyjął zasadę nanoszenia bardziej uproszczonych opisów, zresztą dość powszechnie stosowaną. Zazwyczaj na pierwszej stronie w lewym górnym rogu opisywał niebieską kredką datę roczną oraz często imię i nazwisko autora rękopisu lub osobę czy miejscowość, których dotyczył dokument, sporadycznie sygnalizował jego treść. Należy dodać, że niestety w zapisie datacji popełniał niekiedy nie tylko „czeskie” błędy. Na dalszym etapie prac, przy nadawaniu układu aktom, przyjął metodę genealogiczną, wzorując się niewątpliwie na pracach Radziwińskiego i Gorczaka związanych z archiwum Sanguszków w Sławucie.

Najcenniejszą część archiwum historycznego rodu stanowiły dokumenty wytworzone do początku XIX w. A. Breza opieczętował je stemplem, w którego centrum znajdował się herb Brezów z podpisem „BREZA”, a w otoku napis „BIBLIOTHECA ET TABULARIUM. SIEKIERZYŃCE”. Podkreślał tym samym wielką wagę, jaką przywiązywał do sprawy gromadzenia księgozbioru. Do opisanych i ułożonych chronologicznie akt w latach 80. sporządził katalog kartkowy obejmujący akta prawno-majątkowe dotyczące wyłącznie Brezów i wytworzone do 1821 r. Zachował się do dziś i jest chyba kompletny. Karta katalogowa zawiera informację o dacie i miejscu wystawienia dokumentu, krótką treść i dane o miejscu przechowywania, również jeśli był to odpis. Zapisy te nie zawsze pozwalają na określenie, czy w zbiorach był oryginalny dokument z XVI-XVIII w., czy XIX-wieczna kopia. Jeśli stosowany przez niego skrót „extr. u.” oznaczał bliskoczesny ekstrakt urzędowy (głównie z akt grodzkich poznańskich i warszawskich, piotrkowskich oraz Metryki Koronnej), to najstarszymi dokumentami w jego kolekcji były spisane w 1591 r. zrzeczenie się praw do Goraja przez Grzegorza Schoeneicha na rzecz Barbary, córki Franciszka Schoeneicha, a żony Ernesta

¹⁹⁰ Maria Łosiowa, *Rulikowski Wacław (1822–1892)*, PSB, t. 33, 1991–1992, s. 77–78.

¹⁹¹ ABS, sygn. 106, s. 17. P. Dąbkowski, *Archiwum berehskie*, s. 21.

Brezy, oraz manifest Andrzeja Opalińskiego w sprawie z Barbarą Brezą¹⁹². W takim przypadku w archiwum znajdowałoby się kilka dokumentów z XVI, kilkadziesiąt z XVII i więcej z XVIII w. Natomiast najstarszymi archiwaliami, co do których wyraźnie zaznaczył, że są to oryginały, były dokumenty z lat 80. i 90. XVII w. związane z Wojciechem Konstantym Brezą, wówczas wojewodą kaliskim, i jego rodziną, w tym najstarsze – rejestr mobiliów jego żony z 1685 r. i jego list z podpisem (brulion?) do Marcina Zamoyskiego, podskarbiego wielkiego koronnego, z 1687 r.¹⁹³ Z okresu od schyłku XVII w. do 1740 r. nie było w jego zbiorach ani kopii, ani oryginalnych dokumentów, a najwcześniejszy z oryginałów to dyplom Augusta III z 10 listopada 1746 r. dla Antoniego Kossowskiego, podskarbiego koronnego, nadający mu starostwo budzyńskie w woj. poznańskim, po śmierci Mikołaja Brezy, syna Adama, kasztelana santockiego¹⁹⁴. Przypuszczalnie nie powstał podobny katalog starszych dokumentów innych rodów znajdujących się w archiwum siekierzyńskim, choć np. w Krakowie szczegółowo opisywane były także archiwalia Czarneckich.

Równocześnie z katalogiem A. Breza sporządził dwa sumariusze. Pierwszy powstał w 1883 r. i zawiera spis akt z lat 1591-1855, drugi jest sumariuszem ogólnym „Archiwum rodu Breza w Siekierzyńcach”, spisany też w Krakowie, ale w 1885 r. (akta od 1591 r. do 1882 r.), już bez uwzględnienia dokumentów z pierwszego spisu. Z uwagi na miejsce sporządzenia, jak i zawartość, sumariusze te nie są na pewno kompletne dla akt Brezów z XIX w. Drugi sumariusz uzupełnił później o metrykę zgonu ciotki Joanny Brezy z 1897 r., a w 1904 r. dopisał jeszcze trzynaście dokumentów z lat 1689-1807, w tym z archiwum chorostckiego dokumenty Onufrego Brezy i Potockich, i sporządził dla nich karty katalogowe¹⁹⁵.

W archiwum-muzeum znalazły się więc nie tylko ważniejsze dokumenty rodzinne, które udało się zgromadzić, ale też odpisy lub kopie archiwaliów z innych archiwów państwowych, m.in. w Warszawie, a także prywatnych. Były sporządzane na jego zlecenie specjalnie w tym celu, niektóre przepisał sam, wszystkie uwzględnił w wymienionych sumariuszach. Z otrzymanych w 1883 r. z Archiwum w Poznaniu odpisów i ekscerptów 53 dokumentów

¹⁹² ABS, sygn. 1, s. 3 i 4. Natomiast najstarszym dokumentem, jaki uzyskał w postaci wyciągu, był mandat z 1501 r. dla bliżej nieznanego Mikołaja Brezy, oboźnego ziem ruskich, tamże, s. 2.

¹⁹³ Pozyskał je z archiwum w Chorostku i Więckowicach. Tamże, s. 136, 139, 142, 147, 148.

¹⁹⁴ Dokument pochodził z archiwum Edwarda Brezy, obecnie brak go w zespole, tamże, s. 184.

¹⁹⁵ ABS, sygn. 3, sygn. 4, s. 34-35, sygn. 1, s. 142, 327.

dotyczących Brezów z lat 1591-1681 utworzył poszyt, który opieczetował stemplem zbiorów¹⁹⁶. Własnoręcznie wykonał odpisy archiwaliów, m.in. z archiwum gospodarczego Jabłonowskich w Płużnem tekstów plenipotencji Teresy z Czapliców, wdowy po Antonim Jabłonowskim, dla Antoniego Brezy z 1799 r. oraz czterech dokumentów związanych z dzierżawą dożywotnią Siekierzyniec, w tym umowy z Antonim Jabłonowskim z 1792 r. i rozliczeń Maksymiliana Jabłonowskiego z Brezami przeprowadzonymi w 1823 r.¹⁹⁷

Do muzeum przeznaczył oprócz dokumentów osobistych i prawno-majątkowych w oryginale lub kopii również innego rodzaju cenniejsze archiwalia po przodkach, w tym listy. Utworzył dwa poszyty z korespondencją, jeden z rodziną Anny i Antoniego Brezów, drugi z książętami Jabłonowskimi z przełomu XVIII/XIX w., które zostały oprawione, a na grzbiecie miały wytłoczony znak zbiorów – herb Breza z opisem w otoku, tym samym co na stemplu: „BIBLIOTHECA ET TABULARIUM. SIEKIERZYŃCE”, oraz krótki tytuł (sygn. 180, 181). Trzeci poszyt listów utworzył potem syn Stanisław Breza. Znacznie później A. Breza zajął się pozostałą korespondencją zarówno różnych osób, jak i swoją własną, którą niewątpliwie stale utrzymywał w porządku. Po 1901 r. w obrębie tych dwóch podstawowych grup ułożył alfabetycznie listy wg nadawców, w przypadkach wątpliwych próbował ustalić tak nadawców, jak i adresatów, na listach robił kredką stosowną adnotację oraz nanosił datę listu. Nie wszystkie rozpoznania były jednak trafne. Z usystematyzowanych listów utworzył pakiety i dla każdego sporządził spis korespondentów z informacją o adresatach (często inicjały), ilości listów i ich datach. Opisy te, choć niekompletnie zachowane, pozwalają na pewną orientację co do obecnych braków w tej grupie archiwaliów, choć nie są do końca wiarygodne (sygn. 177).

Oprócz prac nad zgromadzonymi aktami i uzupełnianiem ich odpisami lub ekscerptami zabiegał o pozyskanie archiwaliów. Udało mu się włączyć nieliczne materiały archiwalne bezpotomnie zmarłych stryjów – Achillesa oraz Teofila i Maksymiliana. Zapewne część przekazali mu osobiście, a niektóre, np. listy, dostał od ich adresatów lub ich dzieci z Wielkopolski. Wszedł też w posiadanie dokumentacji po ciotkach, w tym po ostatniej z rodzeństwa Joannie, zmarłej w 1897 r. Zachowanie w jej dokumentacji metalowej tabliczki z jej ostatnimi słowami podkreśla „muzealny” charakter gromadzonej kolekcji. Od rodziny otrzymał też drobne fragmenty XIX-wiecznej dokumentacji związane ze Stanisławem Brezą, ministrem stanu

¹⁹⁶ Dołączona do odpisów tablica genealogiczna dzieci i wnuków Ernesta i Barbary Brezów nie jest poprawna (s. 42), ABS, sygn. 13.

¹⁹⁷ Odpisy wykonał w czerwcu 1888 r., ABS, sygn. 12, s. 23-24, sygn. 51.

Księstwa Warszawskiego, oraz jego synami, w tym z Eugeniuszem. Dość późno włączył jeszcze nieco materiałów z archiwum chorosteckiego, o czym była mowa. Natomiast zapewne przypadek spowodował dołączenie do archiwum albumu z telegramami gratulacyjnymi z okazji ślubu, skierowanymi do Marii z Brezów i Antoniego Rostworowskich w 1898 r. Możliwe, że stało się to dużo później, gdy zbiory były w Żabiej Woli.

Równocześnie powstawało jego archiwum „bieżące”, zawierające dokumenty osobiste i prawno-majątkowe oraz obfity zbiór korespondencji. Był prawnikiem z wykształcenia, nic więc dziwnego, że przywiązywał dużą wagę do właściwego prowadzenia swojej kancelarii i archiwum. Nanosił adnotacje o dacie otrzymania zarówno pism urzędowych, jak i czasami błażej korespondencji prywatnej oraz wysyłanej odpowiedzi, niekiedy też krótki komentarz, a dla ważniejszych listów oraz tekstów pism przygotowywał najpierw brudnopis. Podstawą układu akt były fascykuly utworzone na podstawie kryteriów rzeczowych lub rzeczowo-alfabetycznych. Najważniejszy był fascykuł pierwszy „Dokumenta urzędowe”, którego prowadzenie i spisywanie rozpoczął w 1883 r. Pierwszy spis zawierał tylko 17 dokumentów, następny sporządził w 1891 r. w Krakowie. Jego zawartość też ulegała zmianom, dopisywał kolejne dokumenty lub kopie już posiadanych, kilka z nich przekazał bratu Romanowi, gospodarującemu w Chorostku. Do 1902 r. opisane były w 64 pozycjach (niektóre numery zdublowane)¹⁹⁸. Na przełomie 1901/1902 r., w związku z usamodzielnieniem się dzieci, ponownie spisał posiadane dokumenty (96 pozycji), z których kilka przekazał notariuszowi w Starymkonstantynowie w celu wykonania kopii, a jeden podarował Zygmuntowi Radziwińskiemu. Kolejny i zapewne ostatni sumariusz spisał w Siekierzyńcach 25 lutego 1904 r.¹⁹⁹ Mniej istotne materiały znalazły się w „archiwum gospodarczym”. Być może zgromadzone w nim akta nie były spisywane, i niewiele z obecnie zachowanych archiwaliów należy do tej grupy. Może w 1918 r. pozostały w Siekierzyńcach.

Ćwierć wieku po rozpoczęciu prac nad rozpoznaniem i opisem archiwaliów, w latach 1901-1904 A. Breza rozpoczął ich systematyzację. Była już mowa o nadaniu układu korespondencji i aktom prawno-majątkowym. Dla

¹⁹⁸ ABS, sygn. 6, s. 1, 8-11.

¹⁹⁹ Spis pt. *Sumariusz dokumentów Achillesa, Felicji i Stanisława Brezów i Heleny z Brezów Rohlandowej w fascykule N1 pt. Dokumenta urzędowe zawarty spisany w Żytomierzu 17 stycznia 1902 r.* z licznymi późniejszymi dopiskami, zmianami numeracji, ABS, sygn. 6, s. 2-5. Sumariusz z 1904 r. zawiera tylko 40 pozycji, jest uszkodzony, prawdopodobnie niekompletny. Jest w nim adnotacja o dokumentach „scalonych” i przesnurowanych notarialnie (uwierzytelnionych). Zapewne później zbiór ten został uaktualniony i poświadczony w 1912 r., ABS, sygn. 150.

tych ostatnich oraz pozostałych archiwaliów przyjął ostatecznie za podstawę porządek genealogiczny wg pokoleń, wzorem systematyki akt w archiwum Sanguszków oraz Radziwińskich, przy czym do pierwszego zaliczył przodków Ernesta Brezy, w tym jego rodziców Jana Krzysztofa i Annę z Kotowiczów, nieżyjących już w 1578 r., choć nie posiadał żadnych dokumentów związanych z nimi. Prawdopodobnie liczył na to, że w przyszłości uda mu się uzupełnić tę lukę. Utworzył kilkadziesiąt faszcykułów dla akt poszczególnych osób, pod takimi np. tytułami: „Pokolenie VI, Michał Breza. Dokumenta do sprawy o zabójstwo tegoż” czy dla jego wnuka faszcykuł „VIII Woynarowski Antoni pułkownik służby napoleońskiej” itp. Akta osób skoligaconych zostały zaliczone do pokolenia Brezów, z którym były związane, np. dokumenty Kajetana Czarneckiego, brata Anny, żony Antoniego z VII pokolenia („VII Czarnecki Kajetan Antonina z Krukowieckich”). Sformował faszcykuł dla akt ojca oraz swoich siostr Marii i Anny oraz najważniejszych akt własnych, a także zbiór kwitów. Zapewne prowadził spis wszystkich utworzonych grup rzeczowych. Prawdopodobnie prac nad tą systematyzacją rzeczową nie ukończył. Na żadnym z etapów opracowania dokumentacji nie nadawał sygnatur poszczególnym aktom czy faszcykułom, nie stosował też innych oznaczeń, np. literowych. Przechowywał je w specjalnie wykonanych tekach. Ważnym elementem utrzymania porządku w archiwum – tak w części „historycznej”, jak i bieżącej – było notowanie wypożyczeń i zwrotów akt²⁰⁰.

Lata 1905-1945

Po śmierci Achillesa Brezy w 1905 r. prace nad opisem archiwaliów kontynuowali w niewielkim zakresie żona Felicja i syn Stanisław. Felicja Breza opisała niektóre dokumenty, nadała tytuły grupom akt zgromadzonych przez męża, np. dotyczącym odbudowy kościoła w Ostrogu²⁰¹. Zgodnie z testamentem Stanisław przejął archiwum siekierzynieckie. On i jego siostra Helena Rohland gromadzili już osobno własne zbiory dokumentacji osobistej i gospodarczej, i niewielkie ich fragmenty znajdują się w omawianym archiwum.

W związku ze znalezieniem się Siekierzyniec poza granicami Polski, już w 1918 r. archiwum (dwa kufry akt) i zbiory zostały przewiezione przez Stanisława Brezę do Lublina, gdzie mieszkał z rodziną przynajmniej do

²⁰⁰ Np. spis „ruchu” akt z faszcykułu pierwszego prowadzony od stycznia 1891 r., ABS, sygn. 6, s. 12.

²⁰¹ Np. ABS, sygn. 70, s. 1.

1920 r. Po przyjęciu posady w Ordynacji Zamojskiej zamieszkał w Wilkołazie i tu przeniósł zbiory – archiwum, pamiątki materialne oraz księgozbiór. Następnie w 1936 r. ulokował u siostry w Żabiej Woli archiwum, kolekcję i nadal bogatą bibliotekę. Zapewne wówczas poświęcił więcej czasu zbiorom. Między innymi utworzył trzeci poszyt listów złożony z korespondencji ministra Stanisława Brezy, które numerował na maszynie do pisania (listy z odciskami pieczęci w laku!) i zrobił dla nich krótki spis grup rzeczowych, a na początku dokleił szkic jego wizerunku (sygn. 178). Być może zmieniał również układ innych akt, zapewne porządkował swoje dokumenty. Niestety archiwum to nie było wówczas znane w kręgu badaczy, w tym również autorów biogramów Brezów zamieszczonych w wydany w 1936 r. drugim tomie *Polskiego słownika biograficznego*.

Helena Rohland w maju 1945 r. przekazała archiwalia do Archiwum Państwowego w Lublinie. Decyzję tę podyktowała jej zapewne osobista znajomość z ówczesnym kierownikiem archiwum i profesorem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego – Leonem Białkowskim. Był on kolegą szkolnym Bronisława Brezy, syna Urbana, z gimnazjum w Żytomierzu. Odnowili tę znajomość w okresie międzywojennym i na jego zaproszenie bywał w Żabiej Woli²⁰². L. Białkowski w swoich pamiętnikach pozostawił przychylną wzmiankę o zaletach intelektualnych i zainteresowaniach swojego dawnego kolegi²⁰³.

W przekazanych archiwaliach niewiele było materiałów z XX w., w tym niektórych stanowiących cenniejsze pamiątki, jak drzewo genealogiczne i fotografie. Zrozumiały jest niemal zupełny brak aktualnych akt osobistych i prawnomojatkowych. Helena Rohland oraz dzieci Stanisława i Marii Brezów zachowały swoje własne dokumenty oraz ważniejsze pozostałe po rodzicach. Przy przekazywaniu do archiwum przypadkowo znalazły się w nim nieliczne materiały Pawła Rohlanda. Adnotacja Heleny Rohland dotycząca przekazania drzewa genealogicznego Pruszyńskich Annie z Chodkiewiczów Pruszyńskiej i jej synom (sygn. 127), które jednak pozostały w zbiorach, pozwala sądzić, że tak postąpiła z niektórymi materiałami innych osób.

²⁰² Wpis do Księgi Nabytków archiwaliów 17 maja 1945 r. Brak innych dokumentów dotyczących przekazania akt. O znajomości z B. Brezą pisał L. Białkowski do Jana Stanisława Łosia, Lublin, 19 listopada 1943 r., AP w Lublinie, Archiwum Łosiów (III), sygn. 493, k. 7. ABS, sygn. 360, s. 141, 159-160. Franciszek Cieślak, *Leon Białkowski (1885-1952), Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 1, Warszawa 1988, s. 37-39.

²⁰³ AP w Lublinie, Spuścizna prof. dra Leona Białkowskiego 1882-1952, sygn. 1, s. 34, 37, tamże podany rok śmierci B. Brezy.

Kolekcja pamiątek ulegała ostatecznemu podziałowi, głównie pomiędzy potomstwo Stanisława²⁰⁴.

²⁰⁴ Portret gen. Franciszka Rohlanda podarowała w lipcu 1945 r. Muzeum Lubelskiemu, w końcu lat 50. XX w. trafiły tutaj również dwa portrety senatorów z rodu Brezów: Wojciecha (kopia z XIX w.) i Stanisława, wcześniej znajdujące się w Żabiej Woli. Są odnotowane w katalogu pamiątek spisany przez Achillesa Brezę, ABS, sygn. 2. Depozytem w zbiorach tego Muzeum jest portret Achillesa Brezy.

Rozdział IV

Archiwum Brezów z Siekierzyniec w zasobie Archiwum Państwowego w Lublinie

W czasie przechowywania w Żabiej Woli archiwum Brezów było niewątpliwie uporządkowane, ale zapewne ucierpiało w trakcie ewakuacji z Siekierzyniec. Przekazanie akt w chwili przymusowego opuszczania majątku przez Helenę Rohland doprowadziło do przemieszania akt. Wybrane archiwalia przekazała do zasobu Archiwum Państwowego w Lublinie w maju 1945 r. jako depozyt złożony z 14 plików i kufra akt. Zostały wpisane do Księgi Nabytków AP w Lublinie pod poz. 4. Nieco później, prawdopodobnie w lipcu 1945 r., zostało przejęte do zespołu drzewo genealogiczne Pruszyńskich (obecnie sygn. 127), a może i inne archiwalia, ale bez dodatkowych zapisów w Księdze Nabytków. Już po zakończeniu opracowywania w 1955 r. na skutek złego rozpoznania włączono do zespołu dokument Berezowskich i dopisano do inwentarza pod sygn. 129. W 2013 r. do zespołu dołączona została fotografia Heleny Rohland, podarowana przez Teresę Brezę-Rau²⁰⁵.

Prace nad uporządkowaniem zespołu przeprowadził Wojciech Zyśko w 1952 r. Po wstępnym rozpoznaniu zawartości kolekcji – przechowywanej do tej pory w kufrze, w powiązanych pakietach, o objętości metra³ – przygotował „Instruktarz prac porządkowo-inwentaryzacyjnych nad kolekcją/zbiorem Achillesa Brezy z Siekierzyniec”. Scharakteryzował grupy archiwaliów,

²⁰⁵ Registratura AP w Lublinie, Księga Nabytków 1955 r., nr 5, 2013 r., nr 6422.

które udało mu się ustalić w tym „zupełnym rozsypie”, i zaproponował podział archiwaliów na dwie podstawowe grupy: akta „osobiste sensu stricto” i akta „rodzinne o charakterze prawnym lub gospodarczym”, dodatkowo wyodrębnił jeszcze grupę „sumariuszy i akt innych”, a w ich obrębie przeprowadził podział na dokumentację wg rodzaju, np. przywileje, kontrakty, manifesty, spisy ruchomości. W tym czasie w archiwach ustalano metody porządkowania tzw. archiwów podworskich, i autor został zobowiązany do zastosowania projektu schematu podziału akt, który już wkrótce stał się obowiązujący²⁰⁶. Wskazania te nie wpłynęły znacząco na poprawę przyjętych metod opracowania, w tym na zmianę zasad tworzenia jednostek aktowych, formowanych bez podstawowego rozpoznania proveniencji grup akt oraz faktycznych związków treściowych zachodzących pomiędzy dokumentami. Ich poznanie pozwoliłoby na przyjęcie odpowiednich kryteriów łączenia, systematyzacji i opisu archiwaliów. Prace nad wstępem i rękopiśmiennym inwentarzem do zespołu zakończone zostały już w 1952 r. Pomimo niskiej wartości informacyjnej inwentarza, nadanie sygnatur jednostkom umożliwiło przynajmniej korzystanie z akt. Zespół liczył wówczas 128 jednostek i 3,8 m.b. akt, później wykazywano metraż o 1 m.b. mniejszy.

Opracowanie prowadzone w tempie przewidzianym w latach 50. dla porządkowania archiwaliów, prawdopodobnie też pośpiesznie zamknięte z końcem roku i oparte na niewłaściwych założeniach, nie mogło przynieść zadowalających efektów, z czego po części zdawał sobie sprawę również jego autor. Oficjalnie zespół uznano jednak za opracowany. W zasadzie lepiej opisane były tylko akta nienastręczające problemów z rozpoznaniem i ewidencją, jak np. XIX-wieczne rejestry pomiarowe dóbr Rohlandów i akta prawne. Kluczem do tworzenia jednostek z wielu akt prawno-majątkowych i gospodarczych był rodzaj dokumentu lub czynności prawnej, której był świadectwem, najczęściej bez rozpoznania i przypisania do osób, rodzin, majątku czy sprawy. Były to np. jednostki zatytułowane: „Testamenty” z aktami z lat 1708-1905, „Działy majątkowe” z okresu od 1721 do 1923 r., „Plenipotencje” z archiwaliami z lat 1753-1883 czy „Inwentarze – rejestry rzeczy” z lat 1772-1851 i „Bilanse, rozliczenia, obrachunki” z lat 1810-1929, niemal wszystkie z aktami różnych osób i majątków. Przy opracowaniu korespondencji zostały częściowo wykorzystane istniejące już pakiety utworzone

²⁰⁶ Registratura AP w Lublinie, teczka nr 72 zespołu Archiwum Brezów z Siekierzyniec. Pierwszy schemat układu akt podworskich ustalono w 1953 r. w *Instrukcji Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 18 maja 1953 r. do porządkowania archiwaliów podworskich*, [w:] *Zbiór przepisów archiwalnych wydanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w latach 1952-2000*, wybór i oprac. Maria Tarakanowska, Ewa Rosowska, Warszawa 2001, s. 213-218.

przez Achillesa Brezę i podział wg nazwisk nadawców niektórych listów, zresztą rzekomo adresowanych tylko do Brezów, pozostawiono też pierwotną systematykę dla części korespondencji, niekiedy błędną lub zaburzoną w trakcie przemieszczeń. Bez rozpoznania i opracowania pozostawione zostały listy nieposiadające opisu, w sumie ok. 1 m.b. akt. Umieszczono je w 30 tekach i wpisano pod jedną pozycją inwentarza (sygn. ABS-IV-2d/30). Wiele innych archiwaliów w zasadzie też pozostało bez rozpoznania, np. pod sygnaturą ABS-V-4/1 wpisanych zostało 5 tek z „papierami” dotyczącymi za interesowań różnych osób życiem publicznym, nauką i kulturą, łącznie 0,23 m.b. akt. Była to spuścizna kilku osób, złożona z wycinków, wydawnictw, rysunków i rękopisów datowanych na lata 1730-1929. Nieopisane zostały interesujące dokumenty, jak pergaminowy przywilej cechowy z 1738 r. oraz dokument (glejt) wystawiony przez króla Szwecji Karola XII. Najstarszy dokument z 1555 r. – związany ze starostwem urzędowskim – trafił do jednostki „Zbiory kazań, autografów, itp.” i nie został uwzględniony ewidencyjnie, choć wyznaczał datę początkową zespołu.

W 1983 r. dr Anna Pawłowska dokonała przeglądu akt z V i VI działu Archiwum Brezów z uwagi na przygotowywaną charakterystykę zespołu do przewodnika po zasobie Archiwum w Lublinie. W konkluzji wskazała nie tylko na konieczność uporządkowania akt wewnątrz jednostek, ale też na potrzebę podziału niektórych z nich i utworzenia nowych, a także przeprowadzenia skontrum całego zespołu. Niestety, żadnej z tych prac nie zrealizowano²⁰⁷.

Dostrzeżone uchybienia w uporządkowaniu i opisie akt spowodowały podjęcie w 2003 r. decyzji o ponownym opracowaniu zespołu. Początkowo miała to być wyłącznie tzw. melioracja zespołu, czyli poprawienie poziomu informacyjnego o zawartości jednostek aktowych i ponowne uporządkowanie niektórych z nich. Jednak okazało się, że tylko kilkanaście jednostek można uznać za poprawnie sformowane i opisane, a wiele archiwaliów nie jest nawet rozpoznanych. W związku z tym w 2005 r. zdecydowano o objęciu opracowaniem całego zespołu.

Kluczowym problemem była kwestia ustalenia proveniencji niektórych akt. Brak pieczołowitości w przechowywaniu archiwaliów po ich przejęciu do zasobu archiwum doprowadził bowiem do fizycznego przemieszania z innymi zespołami, w tym z aktami Archiwum Ordynacji Zamojskiej ze Zwierzyńca, Archiwum Zamojskich z Włodawy, Archiwum Woronieckich z Huszlewa

²⁰⁷ Notatka służbowa dr Anny Pawłowskiej, Registratura AP w Lublinie,teczka zespołu Archiwum Brezów z Siekierzyniec.

oraz Archiwum Łosiów. Nie powodowało to zmian w ewidencji, oprócz – wspomnianego już – bezzasadnego dołączenia akt Berezowskich (sygn. 129). Do Archiwum Zamoyskich z Włodawy przeniesiono jeden tom dzienników z podróży Heleny Brezy, rzekomo jako dziennik Róży Zamoyskiej, pomimo podpisu autorki. Dowolnie też postępowano z oryginalnymi tekami na akta, przemieszczając je pomiędzy zespołami. Przypadki te były jedną z przyczyn niepewności co do rozpoznania proveniencji niektórych archiwaliów. W trakcie podjętych prac ustalono przynależność zespołową przypadkowo przemieszczonych akt i dokonano stosownych przesunień. W 2006 r. przeniesiono z zespołu odnalezione i niezewidencjonowane archiwalia do akt nieopracowanych Archiwum Ordynacji Zamoyskiej ze Zwierzyńca (m.in. dokumenty i korespondencja z XX w.), pozostałe materiały włączono zaś do Archiwum Leszczyńskich oraz Archiwum Woronieckich, natomiast druk z 1960 r. do biblioteki AP w Lublinie²⁰⁸. Na właściwe miejsce wróciły teki przemieszczane pomiędzy trzema archiwami rodowymi. Natomiast w 2011 r. – już po zakończeniu opracowania – w trakcie prac nad zespołem Archiwum Łosiów odnaleziono kolejne drobne, niezinventaryzowane materiały archiwalne Brezów i w 2012 r. włączono je do istniejących jednostek aktowych oraz utworzono jedną nową jednostkę (sygn. 536)²⁰⁹. Zapoznanie się ze sprawą przekazania przez Achillesa Brezę do Biblioteki Jagiellońskiej archiwaliów Miaskowskich i przegląd zawartości tego archiwum pozwoliły na potwierdzenie związków dokumentu Augusta III z 1750 r. w sprawie starostwa pobiedziskiego, graniczącego z dobrami Miaskowskich, z twórcą Archiwum Brezów²¹⁰. Pewne wątpliwości budzi nadal kwestia pozostawionych w zespole zapisków – spostrzeżeń związanych z nauką w Instytucie Fellenberga w Hofwyli koło Berna – z lat 1817-1818, określonych (adnotacja ołówkowa) jako zapiski Ludwika Malhomme. Mogą pochodzić zarówno z Archiwum Klemensowskich z Celejowa, jak i z Archiwum Ordynacji Zamoyskiej, gdyż XII ordynat Stanisław Kostka Zamoyski właśnie w tym okresie zakładał szkoły rolnicze na wzór zakładów w Hofwyli i na swój koszt wysyłał tam młodych profesorów²¹¹. W posiadanie tych notatek mógł jednak wejść Stanisław Breza w czasie swojej pracy w Wilkołazie, dlatego też pozostały w Archiwum Brezów²¹².

²⁰⁸ Protokół Komisji Metodycznej AP w Lublinie i AP w Zamościu z 27 marca 2007 r., Registratura AP w Lublinie, Księga Przesunień 2008, nr 826-827.

²⁰⁹ Protokół Komisji Metodycznej AP w Lublinie i AP w Zamościu z 5 czerwca 2012 r.

²¹⁰ ABS, sygn. 493.

²¹¹ Władysław Zamoyski, *Jenerał Zamoyski 1803-1868*, t. 1, Poznań 1910, s. 65-66.

²¹² ABS, sygn. 502.

W toku prac podstawowym problemem było prawidłowe uchwycenie związków archiwaliów z osobami, miejscowościami czy wydarzeniami, ustalenie wzajemnych powiązań osób oraz oddzielenie materiałów zgromadzonych z uwagi na nabycie majątku od włączonych z uwagi na koligacje. To niewielkie archiwum zawiera bowiem archiwalia kilkunastu rodów i rodzin (w przypadku niewielkiej ilości akt obecnie nie są wydzielone w podseriach) oraz wielu dóbr. Podstawą ustaleń były same akta, wydawnictwa biograficzne i genealogiczne, *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*, *Bibliografia Estreicherów* i szereg innych opracowań, a także publikacje internetowe, w tym bazy *Teki Dworzaczka* i Marka J. Minakowskiego *Genealogia potomków Sejmu Wielkiego*. Dużym problemem były sprzeczne dane, a błędne informacje znajdowały się nie tylko w zapiskach, ale także w dokumentach urzędowych²¹³.

Wiele pracy wymagało uporządkowanie akt prawno-majątkowych i procesowych, zarówno z XVIII, jak i XIX w. Wcześniej, jak już była mowa, ułożone zostały wg rodzaju dokumentu (pozw, wyroki, manifesty, kontrakty, kwity itp.), a dla prawidłowego, rzeczowego sformowania jednostek należało ustalić np. przedmiot sporu lub transakcji, strony procesów czy umów, kolejne zmiany własności dóbr i innych nieruchomości zachodzące na drodze dziedziczenia, cesji lub sprzedaży. Konieczne było więc stosunkowo dokładne zapoznanie się z treścią wielu dokumentów w celu połączenia akt związanych z jedną sprawą, konkretnymi dobrami czy osobami.

Najbardziej pracochłonne okazało się jednak uporządkowanie korespondencji z okresu od XVIII do XX w. Przede wszystkim należało rozpoznać większość nazwisk nadawców i adresatów. Ponieważ zachowano nieliczne koperty, konieczne było korzystanie z wielu wydawnictw, a także oczywiście lektura niektórych materiałów znajdujących się w zespole. Były to m.in. spisy korespondencji prowadzone przez Macieja Brezę, różne wykazy sporządzone przez Achillesa Brezę, w tym dla poszczególnych pakietów listów (układ nie był zachowany), niestety niekompletne i zawierające liczne błędy (sygn. 177), lista alfabetyczna „osobiście znajomych mi osób” oraz inne wykazy: kolegów, zmarłych (sygn. 107) czy gości zaproszonych na ślub syna i córki. Ustalanie nazwisk nadawców i adresatów listów prowadzone było w oparciu o ich treść, cechy charakterystyczne pisma, sposób ich redagowania, jedną czytelniejszą wersję podpisu, pieczęć herbową albo inicjały, m.in. wytłoczone na papierze

²¹³ Szczególnie częste są w odpisach i informacjach z akt metrykalnych, np. w dokumentach dotyczących Joanny Brezy, córki Antoniego, podana jest błędna data chrztu, a w innym imię ojca – Maciej, w metryce urodzenia Teresy Brezy, córki Stanisława, widnieje data 1925, a nie 1924, ABS, sygn. 63 i 138.

listowym, miejsce powstania oraz analizę innych rękopisów, w celu stwierdzenia podobieństwa, np. charakteru pisma. Następnie połączone zostały listy jednej osoby – nadawcy lub adresata. Przy ostatecznym formowaniu jednostek korespondencja w zależności od zachowanych listów została zgrupowana w różnych układach, od najbardziej polecanego, tj. połączenia listów obu stron – nadawcy i adresata, przez złączenie listów od lub do jednej osoby czy rodziny, niekiedy też tematycznie, zwłaszcza w przypadku korespondencji urzędowej. Pomimo istnienia serii „Korespondencja Brezów”, niektóre listy pozostały wraz z innymi aktami dotyczącymi tej samej sprawy, jak np. związane z zabójstwem Michała Brezy czy odbudową kościoła w Ostrogu. W tych przypadkach w zasadzie pozostawiono układ nadany przez Achillesa Brezę. Natomiast niewielka liczba listów różnych osób, w tym do nieustalonych adresatów, pozostała w tej serii (sygn. 272-274, łącznie 36 listów), gdyż albo były skierowane do Brezów, albo dotyczyły ich spraw i zostały im przesłane przez adresatów dla wyjaśnienia jakichś kwestii, niektóre być może jako pamiątki.

Pojawił się też problem rozstrzygnięcia kwestii oryginalności niektórych listów oraz uściślenia autorstwa korespondencji osób znanych z historii. Autentyczność listów Józefa Ignacego Kraszewskiego została stwierdzona w oparciu o informacje biograficzne i porównanie z charakterem pisma pisarza. Z pomocą pracownika Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie stwierdzono, że autorem dwóch listów jest ks. Michał Gedeon Radziwiłł (1778-1850), wódz naczelny powstania listopadowego. W przypadku listu Franciszka Liszta do Lipińskiej, zapewne żony skrzypka Feliksa Lipińskiego, pozostaje niewielka wątpliwość, czy mamy do czynienia z oryginałem, choć jego obecność w zespole nie jest zupełnie zaskakująca (sygn. 274). Towarzyszka życia artysty, pisarka Karolina Sayn-Wittgenstein (1819-1887), z domu Iwanowska, była bowiem spokrewniona z Pruszyńskimi, co jednak nie wyjaśnia, kiedy i dlaczego włączono go do archiwum siekierzyńskiego. Określony został przybliżony czas powstania listów niedatowanych, a wskazówką były m.in. adnotacje Achillesa Brezy, niestety niekiedy błędne. Rozproszone karty i drobniejsze fragmenty zostały w miarę możliwości rozpoznane, scalone i ułożone.

Akta gospodarcze były w znacznym stopniu przemieszane, a ich właściwe przyporządkowanie do dóbr następowało nawet przez porównanie nazwisk włościan. Fragmenty rękopisów naukowych, literackich, przepisów gospodarczych itp. oraz druków zostały połączone, podjęto prace nad ustaleniem ich autorstwa lub własności. Przy badaniu proveniencji akt i określeniu ich przybliżonej datacji pomocna była nawet analiza papieru, w tym znaków

wodnych. Archiwalia artystyczne wymagały poszerzenia wiedzy o autorach, inne prace pozwoliły na ściślejsze określenie ich związku z zespołem.

Pracochłonną czynnością była więc segregacja i scalanie akt, a dopiero ich inwentaryzacja robocza pozwoliła na zweryfikowanie najważniejszych uchybień. W toku dalszego przeglądu akt i pogłębiania wiedzy na temat poszczególnych rodzin i majątków konieczne było dokonywanie zmian w sformowanych już jednostkach aktowych. Jeśli w jednostce były wyodrębniające się tematycznie części, np. grupa akt do jednej sprawy czy listy jednej osoby, zostały umieszczone w obwolucie wewnętrznej i opisane. Ponieważ nieliczne akta były szyte lub oprawione, możliwe było tworzenie jednostek o niezbyt dużej objętości, przy czym przy podziale akt od razu brane było pod uwagę ich ewentualne miejsce w strukturze zespołu. Pierwotne założenia odnośnie do systematyzacji jednostek były weryfikowane pod kątem większej przejrzystości układu akt i rezygnacji ze zbyt wielu podziałów.

Istotnym zagadnieniem było stwierdzenie i ewentualne zastosowanie, tak przy formowaniu jednostek, jak i przy nadawaniu im układu w zespole, systemów przyjętych przez aktotwórców. Pomimo wspomnianej dbałości Brezów o dokumenty, nie udało się ustalić i zastosować ani ogólniejszej zasady ich układu, ani przyjętej przez poszczególne osoby. Nielicznymi wyjątkami były „akta osób” utworzone przez Achillea Brezę, dla których przynajmniej częściowo udało się zachować pierwotny porządek. Generalnie dominował układ chronologiczny dokumentów z wydzieleniem niewielu grup rzeczowych. W trakcie opracowania zwrócono uwagę na nieliczne stosowane i zachowane oznaczenia kancelaryjne. Znajdowały się na korespondencji Macieja Brezy i wg nich listy zostały ułożone w obrębie jednostki sformowanej tematycznie. Natomiast z uwagi na zachowanie się inwentarza z 1800 r. dla najstarszych akt prawno-majątkowych Nikodema Czarneckiego, zebranych w 81 fascykułach, i zastosowanie oznaczeń literowo-cyfrowych, tak w sumariuszu, jak i na aktach, zostały one ułożone zgodnie z tą systematyką. Według nich utworzone są jednostki, jednak nie udało się zrealizować tego dla wszystkich akt z tej grupy. Prace te pozwoliły natomiast ustalić, że zachowała się tylko ¼ dokumentów z fascykułów opisanych w tym sumariuszu²¹⁴.

Podstawą tworzenia teczek oraz systematyzacji akt w zespole – z wyjątkiem serii I, X i XI oraz wydzielonej rzeczowo serii korespondencji Brezów

²¹⁴ Sumariusz – sporządzony przez prawnika Samuela Hordyńskiego – może być niekompletny. W pliku składano akta do konkretnej sprawy, wg przyjętej praktyki archiwalno-kancelaryjnej nadawano im oznaczenia od A do Z, po skończeniu alfabetu znów od AA do ZZ itd. Układ plików był raczej przypadkowy, a dokumenty nosiły już oznaczenia z wcześniejszych prac porządkowych, ABS, sygn. 276.

– były więc w zasadzie osoby i związki pomiędzy nimi, sprawy i ewentualnie dobra, których dotyczyły.

Aktom nadano układ zgodnie z następującymi seriami i podseriami:

- I. Archiwum i „muzeum” Brezów – ewidencja, materiały ogólne do historii rodu.
 1. Sumariusze i spisy dokumentów oraz pamiątek.
 2. Materiały do dziejów rodu, genealogia.
- II. Brezowie – materiały osobiste i majątkowe.
 1. Onufry Breza (zm. 1794), s. Jana Dominika.
 2. Michał (1718-1771), s. Jana Dominika i Ewa z Żórawskich (1730-1794) Brezowie.
 3. Dzieci Michała i Ewy Brezów: Ewa Wojnarowska (zm. 1801), jej syn Antoni (1790-1868) oraz Stanisław (1752-1847) i Maciej (1760-1836) Brezowie.
 4. Antoni (1758-1818), s. Michała i Anna z Czarneckich (1771-1829) Brezowie.
 5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów.
 6. Hipolit (1806-1882), s. Antoniego i Honorata z Radziwińskich (1816-1863) Brezowie, ich dzieci (akta osobiste).
 7. Achilles (1845-1905), s. Hipolita i Felicja z Pruszyńskich (1850-1930) Brezowie (akta osobiste).
 8. Stanisław (1871-1938), s. Achillesa i Maria z Żółkiewskich (1877-1941) Brezowie, ich dzieci (akta osobiste).
 9. Przedstawiciele innych linii Brezów.
- III. Akta majątkowo-gospodarcze Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów.
- IV. Brezowie – korespondencja.
 1. Spisy korespondentów.

Korespondencja:
 2. Dzieci Michała i Ewy z Żórawskich Brezów.
 3. Antoni i Anna z Czarneckich Brezowie.
 4. Maciej Breza.
 5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów.
 6. Hipolit i Honorata Brezowie, ich dzieci.
 7. Achilles i Felicja z Pruszyńskich Brezowie, ich syn Stanisław.
 8. Listy różnych osób.
- V. Czarneccy – akta osobiste i majątkowe.
 1. Nikodem Czarnecki (1750-1794) i jego przodkowie.
 2. Kajetan (1789-1852) i Antonina z Krukowieckich (1793-1833) Czarneccy.

3. Korespondencja.
4. Rodziny spokrewnione – Drzewieccy.
Rodziny spokrewnione – Krukowieccy.
- VI. Rohlandowie – akta osobiste i majątkowe.
 1. Akta osobiste, zbiory.
 2. Akta majątkowo-gospodarcze.
- VII. Rodziny i osoby spokrewnione i spowinowacone z Brezami – akta osobiste i majątkowe.
 1. Mikoszewscy.
 2. Potoccy.
 3. Radziwińscy.
- VIII. Książęta Jabłonowscy – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze.
- IX. Inne rody i dobra.
 1. Rzeczyccy.
 2. Dokumenty różnych osób i dóbr.
- X. Varia.
- XI. Puste teki, obwoluty i wywieszki z archiwum i „muzeum” Brezów.

Pomimo złożoności zespołu nie było wskazań do rozbicia go na zespoły proste. Utrzymana została też jego nazwa nadana mu w 1952 r. W efekcie opracowania zwiększył się metraż zespołu w porównaniu z obmiarem z 1952 r. Spowodowało to dodanie teczek do ponad 400 nowo utworzonych jednostek, a także ułożenie pojedynczo archiwaliów wcześniej umieszczonych obok siebie w dwóch plikach. Przesunięcia zespołowe miały znikome znaczenie dla zmiany metrażu.

Prace prowadzone były niesystematycznie od 2003 r. Zespół został zinventoryzowany w programie IZA 5.01 i przekonwertowany do IZY 6.01, a następnie ZoSIA i poprawiony w kolejnej jego edycji. Zawartość jednostek została opisana szczegółowo, w przypadku listów po nazwisku nadawcy (nierozpoznany – NN) podana jest liczba jego listów, a w nawiasie ich daty roczne i ewentualnie liczba listów bez dat, wg wzoru inventoryzacji stosowanej głównie w katalogach rękopisów bibliotecznych. W opisie innych archiwaliów uwzględniono również datację poszczególnych materiałów w jednostce. Przygotowano indeksy osobowe i geograficzne do tytułów i zawartości jednostek, stanowiące aparat naukowy. Do wstępu jako aneksy zostały dołączone wydruki raportów z opracowanej bazy genealogicznej oraz konkordancja sygnatur.

Przy pracach zastosowano następujące wskazówki metodyczne do opracowania:

- archiwów podworskich wprowadzone Pismem okólnym Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych (dalej: NDAP) z 14 czerwca 1983 r. (tamże bibliografia),
- dokumentów pergaminowych i papierowych, Pismo okólne Nr 7 NDAP z 9 grudnia 1981 r.,
- dokumentacji kartograficznej, Decyzja NDAP z 23 października 2002 r.,
- fotografii, Decyzja Nr 8 NDAP z 24 kwietnia 2006 r.,
- oraz Zarządzenie Nr 3 NDAP z 26 stycznia 1974 r. w sprawie sporządzania indeksów do inwentarzy archiwalnych i Pismo okólne Nr 16 NDAP z 14 sierpnia 1974 r. w sprawie zasad kwalifikowania zespołów archiwalnych i ich inwentarzy do ponownego opracowywania w archiwach państwowych²¹⁵,
- opis bibliograficzny „Stare druki”, Polska Norma PN-N-01152-8 1994 (wówczas obowiązująca).

Prace zostały zakończone w 2009 r. i zaakceptowane decyzją Komisji Metodycznej Archiwum Państwowego w Lublinie i Zamościu z 30 czerwca 2009 r.²¹⁶ W 2011 i 2013 r. dołączone zostały do zespołu wyżej wymienione archiwalia, co nie spowodowało zmiany metrażu zespołu²¹⁷.

Dane o zespole:

1. Tytuł: Archiwum Brezów z Siekierzyniec.
2. Granice chronologiczne: 1555-1945.
3. Granice terytorialne: w I Rzeczypospolitej: województwa wołyńskie, poznańskie i lubelskie; z okresu zaborów: gubernie wołyńska (od 1795 r.), kijowska, lubelska, warszawska, Galicja, Wielkie Księstwo Poznańskie; w II Rzeczypospolitej: województwa lubelskie i poznańskie; oraz: Francja, Belgia, Włochy, Niemcy (w tym Prusy, Bawaria, Saksonia), Szwajcaria, Brazylia.
4. Rozmiar: 536 j.a. – 4,3 m.b.
5. Księga Nabytków nr 4/1945, nr 6422/2013, Księga Przesunięć nr 826-827/2008.
6. Zespół złożony.

²¹⁵ Przepisy wydane do 2000 r. opublikowane są w *Zbiorze przepisów archiwalnych*, s. 400-406, 414-416, 446-475, 487-501, pozostałe – Registratura AP w Lublinie.

²¹⁶ Registratura AP w Lublinie.

²¹⁷ Protokoły Komisji Metodycznej AP w Lublinie i AP w Zamościu z 5 czerwca 2012 r. i 27 listopada 2013 r.

7. Serie akt: archiwalia poszczególnych rodów i rodzin, w tym dokumenty prawno-majątkowe oraz w postaci ekstraktów i odpisów z akt grodzkich lub ziemskich oraz aktów notarialnych i stanu cywilnego, korespondencja prywatna i urzędowa.
8. Charakterystyka techniczna materiałów: rękopisy, maszynopisy, druki, rysunki, akwarele, grafiki, fotografie, mapy, tabliczka do pisania (XIX w.), księgi, akta luźne, poszyty.
Stan zachowania: do konserwacji.
Języki: polski, rosyjski, łaciński, francuski, niemiecki, angielski, ukraiński, cerkiewno-słowiański, jidysz, hebrajski, włoski, portugalski.
9. Akt nie brakowano.
10. Akta nie były mikrofilmowane, nieliczne zostały zeskanowane.

Charakterystyka zawartości zespołu:

I. Archiwum i „muzeum” Brezów – ewidencja, materiały ogólne do historii rodu, sygn. 1-17.

Seria zawiera materiały archiwalne zgromadzone lub opracowane głównie przez Achillesa Brezę. Na uwagę zasługują katalogi kartkowe: dokumentów zgromadzonych w archiwum, cenniejszych ruchomości, w tym pamiątek rodzinnych (obrazy, broń, kontusze, wyroby złote i srebrne, materie itp.), oraz katalog osobowy blisko 150 członków rodu żyjących w okresie od XVI do XX w. Ponadto znajdują się tu ogólne sumariusze akt, odpisy dokumentów wykonane na potrzeby „muzeum” i inne materiały do dziejów rodu, w tym genealogiczne i heraldyczne, akta związane z potwierdzeniem szlachectwa, rękopisy i druki drobnych publikacji dotyczących rodu.

II. Brezowie – materiały osobiste i majątkowe, sygn. 18-145.

Archiwalia związane z kolejnymi pokoleniami wołyńskiej linii Brezów, począwszy od Michała i Ewy z Żórawskich Brezów, oraz nieliczne materiały rodzin spokrewnionych, m.in. Żórawskich, Żółkiewskich, Pruszyńskich (w tym drzewo genealogiczne). Są tu również akta procesowe brata Michała, Onufrego, miecznika wołyńskiego, z drugiej połowy XVIII w. oraz nieliczne materiały związane z liniami wielkopolskimi Brezów od Stanisława i Józefa, niedotyczące jednak spraw wspólnych z linią wołyńską. Akta mają różny charakter (osobiste, majątkowe, procesowe, gospodarcze), a materiały związane z jedną osobą lub rodziną są połączone, często nawet w jednej

jednostce, z wyjątkiem akt majątkowo-gospodarczych Hipolita Brezy, jego syna Achillesa i wnuka Stanisława, które znajdują się w osobnej III serii. Liczne są odpisy akt stanu cywilnego, intercyzy, paszporty oraz nekrologi. Ciekawsze archiwalia o charakterze osobistym to dokumenty związane z edukacją, w tym w Gimnazjum Krzemienieckim, a później w Liceum Wołyńskim, oraz materiały będące efektem twórczości Brezów o różnym charakterze. Zachowały się np. rękopis nowelki, prawdopodobnie autorstwa Antoniego Brezy, zapiski pamiętnikarskie, w tym obszerne Achillesa Brezy, rękopisy i druki tekstów o różnorodnej tematyce – literackie, historyczne, prawnicze, socjologiczne. Są też akwarele i rysunki, m.in. portret w ołówku Honoraty z Radziwińskich Brezy narysowany przez jej syna Achillesa, a także inne jego rysunki i szkice – wizerunki i karykatury osób, obiektów architektonicznych, w tym zabytkowych, scenki rodzajowe i historyjki obrazkowe. Z obiektów o charakterze artystycznym znajdujących się w zespole, a podarowanych Brezom, należy wymienić akwarelę Jana Rosena *Śmiertelna choroba „Słowa”* (ok. 1888), szkic z polowania Juliusza Fałata (1900) i akwafortę Ninetty (Antoniny) Ordężanki (1914).

W tej serii znalazły się najstarsze akta związane z trzymaniem Chorostka i Siekierzyniec przez Brezów, archiwalia dotyczące działów majątkowych i procesów po śmierci Michała Brezy, materiały związane z wynalazkami Teofila Brezy, stosunkowo nieliczne fotografie i szczególnie pamiątka – album z 263 telegramami przesłanymi Marii z Brezów i Antoniemu Rostworowskiemu z okazji ich ślubu w 1898 r. Z akt związanych z działalnością społeczną zwracają uwagę akta komitetu odbudowy kościoła w Ostrogu, którego pracami kierował w zasadzie Achilles Breza. Są to protokoły z posiedzeń, dokumenty urzędowe, umowy z wykonawcami, listy ofiarodawców, materiały z rozliczeń, a także korespondencja i fotografia panoramy Ostroga sprzed pożaru. Dużo skromniej przedstawia się spuścizna aktowa związana z zabiegami Brezów o wybudowanie nowego kościoła w Kuniowie w połowie XIX w.

III. Akta majątkowo-gospodarcze Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów – sygn. 146-176.

W tej grupie akt znalazły się materiały trzech pokoleń Brezów związane z działami majątkowymi, regulacją spraw własnościowych, rozliczeniami, przeprowadzaniem reform rolnych w XIX w. w dobrach wołyńskich, zakupem i sprzedażą dóbr lub gruntów, w tym

także w woj. lubelskim (Płuszczyce i Kolonia Sławinek), sprawami podatkowymi, różnymi rozliczeniami, opuszczeniem Siekierzyniec w 1918 r. itp. Ponadto zachowało się kilkanaście fragmentarycznych planów tych dóbr, liczne umowy i inne archiwalia o charakterze gospodarczym, np. związane z funkcjonowaniem gorzelni. Jedynym materiałem z XVIII w. jest plan dworu w Siekierzynicach połączony z innymi aktami z nim związanymi (sygn. 164).

IV. Brezowie – korespondencja, sygn. 177-274.

Swoistą „ewidencję” w tej serii akt stanowią niekompletne i nie zawsze wiarygodne spisy korespondentów sporządzone przez Achillesa Brezę dla utworzonych przez siebie pakietów korespondencji, albowiem niewiele listów zostało włączonych do archiwum po jego zgonie w 1905 r. (sygn. 177). W zespole zachowały się zarówno listy otrzymywane, jak i bruliony listów wysyłanych. Są zgrupowane „chronologicznie” wg pokoleń. Jest to korespondencja:

- Dzieci Michała i Ewy z Żórawskich – przede wszystkim rodzinna, w tym z Potockimi, ale także z Jabłonowskimi, w tomie korespondencji Stanisława Brezy, syna Michała, znajduje się jego wizerunek (sygn. 178).
- Antoniego i Anny z Czarneckich – rodzinna, w tym listy od dzieci, a także od Antoniego i Tekli Jabłonowskich. Dwa tomy są opracowane, jeden zawiera głównie listy Antoniego, żony i brata Macieja oraz Ignacego i Moniki Potockich, a drugi listy Antoniego do żony i dzieci (sygn. 180 i 181).
- Macieja Brezy – listy od krewnych Brezów, Wojnarowskich, Potockich, bruliony listów do książąt Jabłonowskich i listy od nich oraz innych osób związane z interesami Jabłonowskich.
- Dzieci Antoniego i Anny Brezów – korespondencja pomiędzy synami oraz Józefa z rodzicami, listy rodziny do Maksymiliana i Teofila, również z okresu ich pobytu na emigracji, Doroty i Ignacego Starczewskich, korespondencja siostr pomiędzy sobą, z Czarneckimi oraz z innymi krewnymi i osobami. Stosunkowo obfita jest korespondencja Joanny Brezy.
- Hipolita i Honoraty Brezów oraz ich dzieci – korespondencja rodzinna, w tym pomiędzy małżonkami, z dziećmi, rodzeństwem, krewnymi Mikoszewskimi i Radziwińskimi oraz z innymi osobami, zachowały się m.in. trzy listy Józefa Ignacego Kraszewskiego do Hipolita, korespondencja urzędowa.

- Achillesa i Felicji z Pruszyńskich Brezów, ich syna Stanisława i żony Marii – korespondencja rodzinna, w tym pomiędzy małżonkami, z krewnymi Brezami, Stablewskimi, Mogilnickimi, Pruszyńskimi, Radzimińskimi i Wrotnowskimi oraz Steckimi i z innymi osobami. Są tu m.in. listy od ks. Romana Sanguszki (1832-1917) i księdza Piotra Wawrzyniaka (1849-1910), znanego społecznika wielkopolskiego. Zachowały się też pisma z urzędów i różnych instytucji. Przeważa korespondencja Achillesa Brezy.
- Listy różnych osób – korespondencja linii wielkopolskiej Brezów, a także listy różnych osób, m.in. znanego lekarza Tytusa Chałubińskiego, pisarza Wawrzyńca Engeströma (1829-1910) do prof. Józefa Szujskiego, Franciszka Liszta oraz niezidentyfikowanych nadawców lub odbiorców, bez związku z wyżej wymienionymi grupami.

V. Czarnecki – akta osobiste i majątkowe, sygn. 275-350.

Jest to w zasadzie odrębne archiwum. Zawiera akta prawno-majątkowe i procesowe Nikodema Czarneckiego i jego przodków, w tym obszerny sumariusz akt procesowych i prawno-majątkowych z dokumentami od XVI w., spisany w 1735 r. przez Annę z Czarneckich Leduchowską, stolnicową braclawską, po śmierci rodziców Marianny z Hulewiczów i Marcina Czarneckiego, stolnika braclawskiego (sygn. 275). Kolejną podserię stanowią materiały Kajetana i Antoniny z Krukowieckich Czarneckich, w tym osobiste – procesowe i prawno-majątkowe, m.in. dotyczące rozliczeń z rodziną i związane ze spadkiem po A. Czarneckiej oraz pożyczek, są też materiały gospodarcze dóbr: miasteczka Stobychwy i Werchów, Bajrakówki, Kustowiec, oraz związane z jego działalnością publiczną jako marszałka powiatu kowelskiego i nowogradwołyńskiego. W zachowanej korespondencji Czarneckich (III podseria) znajdują się przede wszystkim listy od i do członków rodziny Kajetana i Anny Czarneckich oraz jego korespondencja urzędowa.

Archiwalia rodzin spokrewnionych z Czarneckimi znajdują się w czterech jednostkach aktowych. Jedna związana jest z Drzewieckimi (Teresa z Drzewieckich była matką Kajetana Czarneckiego) i są tu tylko materiały dotyczące ich nieruchomości w Krzemieńcu oraz trzy listy. Pozostałe trzy jednostki zawierają archiwalia Krukowieckich i innych krewnych Antoniny Czarneckiej. Znajdują się w nich akta procesowe, prawno-majątkowe oraz korespondencja.

VI. Rohlandowie – akta osobiste i majątkowe, sygn. 351-397.

W tej grupie akt znalazły się wszystkie archiwalia związane z Heleną z Brezów Rohland, a więc również z okresu panieńskiego, czyli sprzed 1901 r. Przede wszystkim są to materiały z podróży zagranicznych – dzienniczki oraz imponujących rozmiarów album „pamiętek” z podróży do Włoch z 1898 r. (widokówki, reprodukcje, bilety, fotografie i in.). Zachowały się też jej zapiski z 1938 i 1941 r. oraz fotografia. Interesujące są dwie księgi gości dworu w Żabiej Woli z wpisami z blisko 40 lat. Jest też niewielka liczba dokumentów majątkowych Rohlandów (najstarszy to wykaz hipoteczny Wierciszowa z 1841 r.), kilka rejestrów pomiarowych i planów (Bychawka, Wierciszów, Żabia Wola) oraz akt gospodarczych. Ze starszych archiwaliów ciekawostką jest zachowanie się młodzieńczego sztambucha Pauliny Finke von Finkenthal, przyszej żony gen. Franciszka Rohlanda.

VII. Rodziny i osoby spokrewnione i spowinowacone z Brezami – akta osobiste i majątkowe, sygn. 398-447.

Mikoszewscy – sygn. 398-428.

W tej podserii znajdują się materiały związane głównie z Antonim Mikoszewskim (1777-1858). Są to działy majątkowe, rozliczenia z rodziną, archiwalia związane z różnymi dobrami posiadanymi i dzierżawionymi przez niego, korespondencja prywatna i urzędowa. Wśród jego zapisków gospodarczych zwracają uwagę wykazy imienne wypłat dla jeńców z armii napoleońskiej i z wojsk sprzymierzonych z Francją, którzy byli pod jego pieczę w latach 1813-1814 (sygn. 398). Interesujące są jego notatki i materiały związane z rolnictwem, ogrodnictwem, myślistwem, techniką, chemią itp. oraz własne utwory literackie, w tym obszerne wspomnienia myśliwskie (sygn. 413), które zwróciły uwagę Antoniego Urbańskiego (*Memento kresowe*, s. 55). Zachował się też rękopis Franciszka Mikoszewskiego z 1767 r. z przepisami wyrobu farb i pokostu, z którego zapewne korzystał jego syn Antoni (sygn. 417). Wśród nielicznych dokumentów krewnych znajdują się np. testament Tomasza Kołyszki oraz akta Malinowskich.

Potoccy – sygn. 429-437.

Zachowała się niewielka ilość akt osobistych, prawno-majątkowych i korespondencji Wojciecha, Ignacego i Alberta Potockich oraz kilku innych osób z tego niemagnackiego rodu h. Szeliga, żyjących w XVIII

i XIX w. Jednym z ciekawszych dokumentów jest pismo urzędowe z zawiadomieniem o śmierci Alberta Potockiego na Kaukazie w 1848 r.

Radziwińscy – sygn. 438-447.

W tej grupie akt znalazła się korespondencja i akta prawno-majątkowe Wincentego Radziwińskiego oraz Felicjanny z Mikoszewskich i Godfryda Radziwińskich. Są tu również nieliczne materiały związane z ich zainteresowaniami literackimi i własna twórczość. W sztambuchu F. Radziwińskiej wklejony jest rysunek autorstwa Wacława Rzewuskiego (1765-1831), znanego podróżnika i literata, oraz jego wpisy.

VIII. Książęta Jabłonowscy – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze, sygn. 448-474.

Akta związane są ze sprawami majątkowymi głównie dóbr na Wołyniu i w Galicji (Bazalia, Jezupol, Niżniów) Antoniego Barnaby Jabłonowskiego, jego żony Tekli oraz ich dzieci – Teresy i Maksymiliana, a także ks. Macieja i jego syna Ludwika. Są to plenipotencje, umowy, rachunki, inwentarze dóbr oraz korespondencja. Ponadto jedna jednostka zawiera akta majątkowe Celestyna Czaplica, ojca Tekli Jabłonowskiej. W trzech jednostkach są materiały książąt Lubomirskich, skoligaconych z Jabłonowskimi, m.in. przez zawarte w 1837 r. małżeństwo córki Maksymiliana Jadwigi z Marcelim Lubomirskim. Oprócz intercyzy zachowało się kilka dokumentów prawno-majątkowych i listów Lubomirskich z XVIII i XIX w.

IX. Inne rody i dobra, sygn. 475-506.

Rzeczyccy – sygn. 475-488.

Materiały te były zapewne przejęte wraz z archiwum Kajetana Czarneckiego. Są to akta prawno-majątkowe i procesowe Jerzego Rzeczyckiego, jego synów i wnuków, głównie z Janiszewskimi, Krzynieckimi, Krasickimi i inne związane ze Stobychwą, z Werchami, Obzyrem i Krzeczewiczami na Wołyniu. Jest tu najstarszy dokument w zespole, który dotyczy granic starostwa urzędowskiego. Pochodzi z 1555 r., a więc nie jest związany z okresem dzierżenia go przez Rzeczyckiego (od 1604 r.). Mógł zostać dołączony do ich akt w różnych okolicznościach, np. z uwagi na koligację Rzeczyckich z Wierzbickimi lub też zamieszkiwanie przed 1565 r. w pow. urzędowskim (gniazdo rodowe Rzeczyca koło Urzędowa). Możliwe też, że włączyli go do swojego archiwum Andrzej lub Jerzy Rzeczyccy, starostowie urzędowscy. Archiwalia te stanowią niewielki fragment archiwum

Rzeczyckich z materiałami od XVI do XVIII w. Główna część ich archiwum znajduje się w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, a drobny fragment jest również w zbiorach Lwowskiej Naukowej Biblioteki im. W. Stefanyka²¹⁸.

Dokumenty różnych osób i dóbr – sygn. 489-506.

Z ciekawszych materiałów należy wymienić pismo króla Szwecji Karola XII z 1704 r., pergaminowy przywilej ks. Michała Serwacego Wiśniowieckiego dla cechu szewskiego w Starym i Nowym Wiśniowcu z 1738 r. czy instruktarze ks. Hieronima Sanguszki dla administratorów jego dóbr wołyńskich i hrabstwa tarnowskiego (1777). Reskrypt Augusta III w sprawie rozgraniczenia królewskiej Wąglewo, należącej do starostwa pobiedzkiego, dzierżawionego przez Andrzeja Niegolewskiego, od dóbr Lednagóra (Ledna Góra, Lennagóra, Lednogóra) z jeziorem, Jemielno i Jemielinko, z 1755 r. niewątpliwie pochodzi z Archiwum Miaskowskich przekazanego do Biblioteki Jagiellońskiej. Wojciech Miaskowski przejął te dobra od Tadeusza Jaraczewskiego ostatecznie w 1756 r.²¹⁹

Zachowały się też akta Ludwika Podgórskiego (1811-1895), lokaja i służącego u Radziwińskich i Brezów, o którym wspomnienie opublikował Achilles Breza (sygn. 504).

X. Varia – sygn. 507-533.

Są tu materiały nieprzyporządkowane do innych grup, np. nominacje Augusta III dla woźnych sądowych z „okienkami”, druki i rękopisy tekstów literackich, kazań, materiałów publicystycznych, m.in. z okresu Sejmu Czteroletniego, fragmenty druków, materiały ulotne o różnej tematyce, dwa numery czasopisma „Kraj” z 1899 r.

XI. Puste teki, obwoluty i wywieszki z archiwum i „muzeum” Brezów – sygn. 534-536.

Materiały techniczne z Archiwum Brezów, w tym teki wykonane na zamówienie przez A. Brezę, niemożliwe do wykorzystania przy obecnym opracowaniu.

Patrz również inwentarz – struktura zespołu – wykaz serii.

²¹⁸ Ossolineum, rkp. 2472-2575, 1771. W Bibliotece im. Stefanyka tylko 2 j.a., *Archiwa rodzinno-majątkowe*, s. 82.

²¹⁹ ABS, sygn. 493. BJ w Krakowie, rkp. 5091, t. 2, k. 20-62.

Rozdział V

Inne archiwa Brezów

Archiwalia Brezów, w tym sprzed 1945 r., będące w posiadaniu żyjących członków rodu nie są bliżej znane, z wyjątkiem zbioru Teresy Brezy-Rau. Poniższy opis obejmuje w zasadzie akta znajdujące się w zbiorach polskich archiwów, bibliotek, innych instytucji, będące fragmentami archiwów rodzinnych członków tego rodu.

Archiwum Państwowe w Lublinie

Archiwum Brezów w Stawie 1843-2005

Zespół nr 2441, 133 j.a., 1,25 m.b. akt.

I. Twórcy archiwum

Irena Skrodzka, później Breza, córka Władysławy Skrodzkiej i Józefa Brezy, urodziła się 7 maja 1912 r. w Wieniawce (pow. chełmski). Władysława Skrodzka (1883-1979) przyszła na świat w Skrodczyźnie (pow. oszmiański), mieszkała w dobrach Staw koło Chełma należących do Janiny z Cieszkowskich (zm. 1930) i Tadeusza Kozerskich (1863-1938). Helena Cieszkowska, siostra Janiny, poślubiła w 1904 r. Gustawa Brezę.

T. Kozerski był działaczem społeczno-politycznym i sędzią²²⁰. Kozerscy nie mieli własnych dzieci i opiekowali się Ireną Skrodzką. W 1930 r. ukoń-

²²⁰ Józef Zieliński, *Kozerski Tadeusz (1863-1938)*, PSB, t. 14, 1968-1969, s. 604.

czyła ona Gimnazjum im. S. Czarnieckiego w Chełmie i podjęła studia na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego, które kontynuowała w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Po ukończeniu studiów opracowywała naukowo ankietę dotyczącą hodowli zwierząt, przeprowadzoną przez SGGW. Okres okupacji przeżyła wraz z matką, gospodarując w Stawie. Po wojnie pracowała jako nauczycielka w Państwowym Liceum Gospodarstwa Wiejskiego w Tczewie (lata 1946-1947), następnie w różnych urzędach i instytucjach: w Zarządzie Nieruchomości Państwowych w Poznaniu, Poznańskich Zakładach Gastronomicznych, jako prelegentka w Towarzystwie Wiedzy Powszechnej, asystentka w laboratorium Delegatury Wojewódzkiej Inspekcji Zbożowej w Poznaniu oraz w Instytucie Ochrony Roślin w Poznaniu. W latach 1961-1962 była zatrudniona w Prezydium Rady Narodowej w Krasnymstawie, w okresie 1965-1970 pracowała jako nauczycielka w Studium Nauczycielskim w Chełmie, następnie uczyła języka francuskiego i czasowo biologii oraz higieny w Liceum im. S. Czarnieckiego w Chełmie, a także w Liceum dla Pracujących. W 1949 r. rozpoczęła pracę nad rozprawą doktorską, której nie ukończyła. Zajmowała się różnymi problemami teoretycznymi i praktycznymi związanymi z rolnictwem, zabiegała o rozwój idei ochrony przyrody, w tym o utworzenie rezerwatu przyrody w Stawie. Była członkiem różnych organizacji, m.in. Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

W 1939 r. po śmierci Tadeusza Kozerskiego i jego szwagierki Heleny Brezy, Irena Skrodzka odziedziczyła drewniany dworek i niewielkie gospodarstwo w Stawie. Po II wojnie zachowała skromny i zniszczony dom oraz ponad 11 ha ziemi, które otrzymały nazwę Staw-Pasieka. Do 1960 r. w zasadzie gospodarowała tu jej matka. W latach 1969-1970 pod pretekstem zaniedbania upraw jej gospodarstwo zostało upaństwowione. Remontowała dom, w którym planowała zorganizowanie izby pamięci poświęconej Kozerskim. W 1985 r. został wpisany do rejestru zabytków, pomimo tego uległ zniszczeniu.

Aktem z 6 lipca 1947 r. zeznanym przed notariuszem Janem Sławskim w Poznaniu została uznana przez jej ojca Józefa Brezę z prawem używania nazwiska Breza²²¹. Irena Breza nie założyła rodziny i nie pozostawiła potomstwa. Została zamordowana w swoim domu 14 lub 15 stycznia 1986 r. Wraz z matką i ojcem jest pochowana na cmentarzu w Czułczycach.

Józef Breza (15 maja 1873 – 18 lipca 1963) był najstarszym synem Konstantego Brezy (1842-1906) i Anny Zofii z Czapskich (1850-1930),

²²¹ AB w Stawie, sygn. 79.

wnukiem Józefa (1795-1877), pułkownika w powstaniu listopadowym, z wołyńskiej linii Brezów, który po upadku powstania osiedlił się w Wielkopolsce. Studiował rolnictwo i ekonomię, m.in. na uniwersytetach w Halle i Berlinie. U schyłku XIX w. przejął po Czapskich dobra miropolskie położone na zachód od Żytomierza, stolicy gub. wołyńskiej, w których znajdował się pałac wybudowany przez Czapskich. Jego brat Gustaw objął administrację rodzinnych Więckowic, które stanowiły majątek fundacyjny ustanowiony przez ich ciotkę Zofię Brezę. Był w korpusie kadetów w Petersburgu, w 1912 r. otrzymał rosyjski tytuł hrabiowski. Po 1918 r. utracił majątki rodzinne na wschodzie, w tym Miropol, które pozostały po stronie radzieckiej. Ze związku ze Stefanią z Ordów (1890-1959), zawartego w 1904 r. i zakończonego rozwodem, miał jednego syna Krzysztofa. Stefania Breza w 1923 r. poślubiła Witolda Miączyńskiego (1881-1936), małżeństwo to było bezdzietne. W 1921 r. Józef Breza zawarł drugi związek małżeński z zamieszkałą we Francji pianistką Lucyną Górską (1889-1964).

W czasie II wojny światowej nawiązał kontakt ze swą naturalną córką Ireną Skrodzką i prawdopodobnie czasowo przeniósł się z Więckowic do Stawu. Wraz z bratem Gustawem został wysiedlony do Sierosławia koło Poznania, pod koniec wojny obaj zamieszkali w jednej z wież pałacu w Więckowicach. W 1945 r. Józef Breza został postrzelony przez żołnierza radzieckiego, co spowodowało trwałe inwalidztwo. Irena Skrodzka (Breza) po podjęciu pracy w Poznaniu opiekowała się ojcem, była też jego sekretarką i współpracowniczką w podejmowanych przez niego pracach z zakresu hodowli koni, genealogii oraz reformy polskiej pisowni. Pod koniec życia zamieszkał w Stawie i tu zmarł 18 lipca 1963 r.²²²

Krzysztof Breza (4 listopada 1907 – 13 sierpnia 1948), syn Józefa, ukończył Wydział Leśny Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, przed wojną pracował m.in. w Poleskiej Izbie Rolniczej. Brał udział w kampanii wrześniowej. Mieszkał z rodziną w Warszawie, był członkiem Armii Krajowej, uczestnikiem powstania warszawskiego, a po jego upadku więźniem obozów hitlerowskich. Po wojnie osiedlił się rodziną na Wybrzeżu. Z małżeństwa z Zofią z Chamców, zawartego w Stepaniu w 1938 r., pozostawił synów Krzysztofa i Ernesta Michała – ofiarodawców tego archiwum, najstarszy kilkumiesięczny Andrzej zginął w czasie bombardowania Warszawy we wrześniu 1939 r.

Zofia Breza (23 marca 1907 – 17 września 1981), 2° v. Dziembowska, była córką Gabriela i Janiny z Kropiwnickich Chamców. Przed wojną

²²² S. Stablewski, *Wspomnienia osobiste*, s. 52-53. AB w Stawie, sygn. 53-54.

ukończyła Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, dyplom magisterski uzyskała dopiero w 1979 r. Była żołnierzem Armii Krajowej, uczestniczyła w powstaniu warszawskim. Po wojnie pracowała jako nauczycielka szkół średnich. W 1950 r. poślubiła inżyniera chemika, pracownika naukowego, Lecha Dziembowskiego (1908-1988). Pod koniec życia przeniosła się z Gdyni do Warszawy, pochowana jest na Cmentarzu Powązkowskim.

Józef Breza miał trzech braci: Stanisława, zamieszkałego po II wojnie w Nowym Mieście nad Pilicą, Gustawa i Alfonsa (1891-1934) oraz siostry: Konstancję, żonę Stanisława Szułdrzyńskiego, Marię, która poślubiła Antoniego Rostworowskiego, oraz Joannę. Fragmenty archiwaliów związane z nimi znajdują się w zespole.

Gustaw Breza (1880-1945) po ślubie z Heleną Cieszkowską zakupił od szwagra Tadeusza Kozerskiego i jego żony część majątku Staw w pow. chełmskim. G. Breza był też w zasadzie właścicielem dóbr wieckowickich koło Poznania, które teoretycznie były majątkiem fundacji Brezów. Gustaw i Helena Brezowie nie mieli dzieci i ze względów spadkowych w 1937 r. zaadoptowali bratanka Krzysztofa, syna Józefa (ich brat Stanisław miał córki). Od 1927 r. Gustaw Breza był kawalerem Zakonu Maltańskiego. W zespole znajdują się nieliczne akta i fotografie Gustawa i Heleny.

Stanisław Breza (1874-1949), brat Józefa i Gustawa, był absolwentem Wyższej Szkoły Weterynarii w Berlinie, zawodowym wojskowym w randze pułkownika w wojsku saskim i polskim. Pracował też w stadninach państwowych. Doznał poważnej kontuzji i miał przyznane uprawnienia inwalidzkie. W 1907 r. został kawalerem maltańskim. Był znawcą hippiki i hodowli koni (publikacje), a także genealogiem. Niewątpliwie obdarzony znakomitą pamięcią, zajmował się genealogią nie tylko rodu Brezów. Spisywał wspomnienia, z których zachowały się zaledwie fragmenty. Posiadał zbiór pamiątek rodzinnych i rycin oraz interesujące i starannie prowadzone archiwum, którego losy nie są znane. W przekazanych materiałach zachowały się świadectwa jego współpracy z Włodzimierzem Dworzaczkiem. Ze związku z Marią z Bnińskich miał cztery córki, z których jedna zmarła w dzieciństwie. Przesiedlony przez Niemców z Wielkopolski do Nowego Miasta nad Pilicą, mieszkał w klasztorze kapucynów i tu zmarł 10 lutego 1949 r. Brat Józef zaopiekował się jego bieżącą dokumentacją, której fragmenty znajdują się w zespole.

W zasobie Archiwum Państwowego w Poznaniu przechowywany jest drobny fragment jego archiwaliów tworzący zespół akt – Stanisław Breza (wojskowy, oficer rezerwy, genealog-amator) 1932-1937 (patrz niżej).

II. Dzieje akt, charakterystyka zawartości zespołu

Irena (Skrodzka) Breza przejęła archiwalia po byłych właścicielach dóbr stawskich, z których najstarsze i cenniejsze zakupiło Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Lublinie w 1961 r. Tworzą zespół akt Archiwum dóbr Staw i Horodyszcze 1545-1884, który nie zawiera żadnych materiałów dotyczących Brezów.

Gromadziła własną dokumentację, nie pozbywała się nawet drobnych rachunków. Jej ojciec Józef Breza przenosząc się z Więckowic do Stawu, przywiózł tu materiały swoje, a także nieżyjących już braci – Gustawa i Stanisława, możliwe że także fragmenty starszego archiwum z Więckowic²²³.

W styczniu 1986 r. dwór w Stawie w czasie napadu został splądrowany, dokumenty poniszczone, przemieszane, częściowo „zabezpieczone” przez obce osoby. Pozostałą dokumentację kilka dni później przejęła rodzina i oddała pod opiekę Krzysztofa Orłowskiego z Warszawy. Podjął on pracę nad ich porządkowaniem, niektóre opatrzył stemplem „Archiwum dworskie w Stawie” lub omyłkowo „Archiwum rodzinne Lubicz-Orłowskich Magdalena”. W maju i czerwcu 2010 r. oraz w sierpniu 2011 r. niektóre z nich zostały przekazane do Archiwum Państwowego w Lublinie. W zasadzie stanowiły rozsyp, większość akt była też w złym stanie fizycznym.

Krzysztof Breza, wnuk Józefa, aktem darowizny z 3 sierpnia 2010 r. i 16 sierpnia 2012 r. przekazał powyższe archiwalia na własność Archiwum Państwowemu w Lublinie. Zostały wpisane do Księgi Nabytków AP w Lublinie pod nr. 5159/2010, 5701/2011 i 5702/2011.

Z uwagi na fakt, że twórcami przejętych archiwaliów jest inna gałąź rodu i archiwum to powstawało niezależnie od archiwum z Siekierzyniec, zdecydowano o utworzeniu drugiego zespołu akt Brezów pod nazwą Archiwum Brezów w Stawie 1843-2005.

Archiwum to po wstępnym uporządkowaniu w 2010 i 2012 r. liczy 133 j.a., 1,25 m.b. akt. W trakcie prac zostały sformowane jednostki aktowe i ułożone wg następujących serii akt:

- Irena (Skrodzka) Breza (1912-1986).
- Józef Breza (1873-1963) i jego rodzina.
- Zofia z Chamców (1907-1981), 1° v. Krzysztofa Brezy, 2° v. Lecha Dziembowskiego i jej synowie.

²²³ Stefan Stablewski, który był w Więckowicach na początku 1945 r., wspomniał o zachowanej jeszcze bibliotece w splądrowanym pałacu, ale nie pisał nic o archiwaliach, S. Stablewski, *Wspomnienia osobiste*, BK w Kórniku, nr 12902, s. 53.

- Materiały Brezów i rodzin spokrewnionych.
- Varia.

W zespole znajdują się dokumenty o charakterze osobistym, w tym liczne metryki stanu cywilnego i ich kopie, materiały związane z pracą zawodową, zainteresowaniami naukowymi i literackimi. Stosunkowo liczne są teksty prac własnych o różnym charakterze, zwłaszcza Józefa, ale i innych osób, oraz materiały do nich. Są też np. dwie nowelki Anny z Brezów Nicolle, wnuczki Achillesa Brezy. Stosunkowo obfita jest korespondencja prywatna z brulionami listów wysyłanych. W zespole znajduje się też dokumentacja związana z mieniem zabużańskim Ordów, Chamców i Brezów, materiały dotyczące gospodarstwa w Stawie, fotografie, w tym nierozpoznane. Najstarszym obiektem jest rysunkowy portrecik powstańca listopadowego Henryka Brezy, syna Stanisława, zmarłego w 1843 r.

Akta ze zbiorów Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1501-1926

W tym zbiorze archiwaliów znajdują się dwa listy, które trafiły tu raczej przypadkowo, nie zostały подарowane tej placówce przez Brezów. Pierwszy to własnoręczny list prywatny Wojciecha Konstantego Brezy, wojewody poznańskiego, z 30 stycznia 1692 r., do Dominika Winklera, pisarza skarbu koronnego, w sprawie przesłania 300 talarów przeznaczonych na pobyt w Paryżu bratanka Brezy, który był księdzem. Drugi to urzędowe pismo ks. Józefa Poniatowskiego, wówczas dyrektora wojny, do Stanisława Brezy, dyrektora spraw wewnętrznych i zastępcy skarbowego, z 23 marca 1807 r., o wyasygnowanie 40 tys. zł na potrzeby wojska²²⁴. Archiwalia te nie posiadają żadnych śladów przynależności do archiwum siekierzyńskiego.

Inne akta dotyczące Brezów

W zasobie Archiwum w Lublinie w zespołach akt różnych urzędów i sądów znajdziemy nieco dokumentów i informacji dotyczących Brezów z okresu ich zamieszkiwania w Lubelskiem (od 1901 r.), m.in. w księgach wieczystych. Interesujące archiwalia związane ze sprawami prawno-majątkowymi Heleny Rohland zachowane są w zespole Spuścizna Stanisława Kalinowskiego 1888-1954, adwokata w Lublinie (sygn. 282). Materiały te nie stanowią oczywiście

²²⁴ AP w Lublinie, Akta ze zbiorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, sygn. 30 i 18.

fragmentów archiwów rodzinnych, podobne archiwalia są niewątpliwie w kilku innych archiwach, tak polskich, jak ukraińskich czy białoruskich.

Archiwum Państwowe w Poznaniu

Stanisław Breza (wojskowy, oficer rezerwy, genealog-amator). 1932-1937

Zespół nr 974/18, 4 j.a., 0,04 m.b.

Zespół zawiera jedynie kilka jego listów (bruliony), nieco notatek i wykresów genealogicznych datowanych na lata 1932-1937.

Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu

Spuścizna Tadeusza Brezy i jego żony Zofii z Nyczów z lat 1922-1991

Rękopisy sygn. 15843-15887 oraz akcesje nieuporządkowane 32/82 i 89/92.

Ossolineum zakupiło je od żony pisarza, niektóre otrzymało w darze w latach 1982-1983 i w 1992 r. Spuścizna zawiera niewielką ilość papierów osobistych pisarza i jego żony, sporadycznie dotyczących okresu sprzed II wojny światowej. Z zachowanych zdjęć zwraca uwagę fotografia Brezy i jego rodzeństwa wykonana w Siekierzyńcach przed 1918 r. Nieliczne są oficjalne materiały biograficzne Brezy, natomiast stosunkowo obfita jest spuścizna literacka i materiały z nią związane, m.in. wiersze (1922), teksty powieści, ich adaptacje sceniczne i przekłady, a także recenzje. Dominuje jednak korespondencja T. Brezy i jego żony (21 tek) o różnym charakterze, prywatna oraz związana z pracą i twórczością. Autorami nielicznych listów są ciotka pisarza Helena Rohland, siostra Anna i wspomniany wyżej krewny Józef Breza, zwany w korespondencji stryjem.

Należy dodać, że w zbiorach Ossolineum znalazły się też **Papiery Turnów** (akcesja 91/65) – Katarzyny Turno (1904-1974), pierwszej żony Tadeusza Brezy, jej ojca Stanisława i matki Barbary z Mańkowskich. Teka z ponad tysiącem kart zawiera głównie korespondencję, w tym listy Brezy do żony i teściów, obrazujące życie osobiste pisarza w latach ich krótkotrwałego związku (1933-1937).

Korespondencja Anny Brezy, kanoniczki warszawskiej, córki płk. Stanisława Brezy. Materiały te są nieuporządkowane (akcesje 21/95, 126/99).

Papiery Stablewskich

Archiwum rodzinne przekazane zostało przez Stefana Stablewskiego, autora wspomnień przechowywanych w Bibliotece w Kórniku. Z dziejami Brezów związane są następujące archiwalia: korespondencja Anny z Brezów Stablewskiej z lat 1843-1903, rkp. 15590/II, korespondencja Anny Stablewskiej, córki Karola, rkp. 16019/II oraz rękopis Karola Antoniego Stablewskiego, syna Stefana, pt. *Moje wspomnienia 1855-1940*, rkp. 15981/I.

Wśród tych archiwaliów znalazły się oryginalne listy Anny Stablewskiej i jej wnuczki Anny Stablewskiej, córki Karola, skierowane do Achillesa i Felicji Brezów. Pochodzą niewątpliwie z omawianego Archiwum Brezów z Siekierzyniec, o czym świadczy nie tylko fakt, że były do nich adresowane, ale i znajdujące się na nich adnotacje Achillesa Brezy, identyczne jak na listach i dokumentach przechowywanych w Archiwum w Lublinie, a nadesłane po ich otrzymaniu (rkp. 15990/II, 16019/II). Możliwe, że zostały подарowane Stablewskim przez Helenę Rohland po 1945 r.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

Rodzina Rohlandów wspierała funkcjonowanie Biblioteki zorganizowanej w Lublinie w 1907 r. Paweł Rohland w testamencie zapisał jej cenniejsze obiekty, nie precyzując, czy chodzi tylko o wydawnictwa. Helena Rohland zrealizowała nie tylko zapis męża, ale przekazała też druki i rękopisy z biblioteki i archiwum Brezów. Łącznie w zbiorach Biblioteki znalazło się ok. 700 tomów z księgozbioru żabiowolskiego i siekierzynieckiego, w tym starodruki oraz przynajmniej cztery rękopisy. Te ostatnie to w zasadzie rękopisy literackie i historyczne, a ich rzeczywista liczba – podobnie jak i książek, ze względu na fakt nieprowadzenia w tych latach inwentarza Biblioteki na bieżąco i błędy w późniejszych ustaleniach proveniencji – może nie być ostateczna²²⁵. W wydanym katalogu rękopisów tej Biblioteki trzy są opisane jako dar Heleny Rohland z 1937 r. (nr 1934-1936), natomiast rękopis nr 1989, też niewątpliwie z jej przekazu, jako pochodzący ze zbiorów Muzeum Lubelskiego²²⁶.

²²⁵ Niektóre tomy, w tym starodruki, mają stempel własnościowy „Achilles Breza mgr prawa” oraz stemple Radziwińskich, E. Wierzbicka, *Księgozbiór*, s. 381-400.

²²⁶ *Katalog rękopisów Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie*, cz. 3, sygnatury 1729-2043, oprac. Wanda Szwarcówna, Lublin 1964, s. 77-78, 89-90.

Pierwszy z nich (nr 1934) bez wątpienia był w archiwum Rohlandów. Jest to trzytomowy rękopis zatytułowany *Wyjątki myśli różnych dzieł i autorów dotyczące się Religii, Moralności, Obyczajów towarzyskich, Matrzeństw i dzieci, Miłości, Filozofii i Polityki*²²⁷. Zgodnie z tytułem znajdują się w nim odpisy różnych tekstów w językach francuskim, polskim i niemieckim, z lat 20. i 30. XIX w., a szczegółowa analiza pozwala przypisać je gen. Franciszkowi Rohlandowi²²⁸.

Pozostałe dwa rękopisy należały do (I?) Zioleckiej, zapewne guwernantki, przebywającej w latach 30. XIX w. w Pikowie w pow. krzemienieckim, należącym do Borejków. Rodzina ta była związana z Czarneckimi i zapewne z ich aktami trafiły do Siekierzyniec. Starannie prowadzone zeszyty zawierają wypisy z historii Francji do czasów Ludwika XVIII oraz krótkie życiorysy myślicieli, pisarzy, uczonych i mężów stanu od starożytności do Oświecenia, oczywiście w języku francuskim²²⁹. Należy też nadmienić, że w zbiorczej jednostce zawierającej papiery rodziny Wojno i Aleksandra Jaworskiego znalazła się fotografia gen. Franciszka Rohlanda z opisem „Dziadek mój Jenerał Franciszek Rohland”, a więc zdjęcie było w zbiorach rodzinnych, choć mogło zostać подарowane jakiejś osobie lub bibliotece²³⁰.

Z Archiwum Brezów z Siekierzyniec pochodzi niewątpliwie zbiór rękopisów Róży Radziwińskiej (nr 1989) z lat 30. XIX w., okresowo mieszkanki Siekierzyniec. Są to cztery poszyty cytatów z różnych dzieł i wierszy, w tym jeden zawiera wzory i bruliony listów do nierozpoznanych osób. Pierwszy ma tytuł „Differentes Extraits” i podpis „Rose Radziwińska 1831”, wszystkie teksty są w języku francuskim. Na dwóch poszytach znajduje się opis imienia i nazwiska autorki naniesiony przez Achillesa Brezę, który był jej siostrzeńcem²³¹.

Darem Heleny Rohland, zgodnie z opisem w katalogu, była też zapewne mowa na pogrzebie Leona Sołtyka (zm. 1865), syna Józefa, posła na Sejm Czteroletni, który został pochowany we Wsoli. Achilles Breza opublikował

²²⁷ Nr 1934. Tytuły drugiego i trzeciego tomu nieco zmienione „*Dalsze wyjątki myśli...*”, każdy tomik liczy od 90 do 94 kart.

²²⁸ Zapisy prowadzone były bardzo starannie, liczne dotyczą historii i polityki, ostatnim zapisem w „Chronologii królów Polski” jest data nadania Statutu Organicznego w 1832 r. Zarówno charakter pisma, jak i adnotacja w wykazie „zmarłych a cenionych Polaków z ostatniej epoki” do 1832 r. o zgonie przyjaciela Joachima Owidzkiego z Jabłonny (zm. 26 października 1830) (t. 3, k. 94) wskazują na autorstwo Franciszka Rohlanda, E. Wierzbicka, *Księgozbiór*, s. 383.

²²⁹ Zeszyt pod nr. rkp. 1935, z datą 1835 r., kart zap. 63, pod nr. rkp. 1936 wyłoczona data 1837, str. zap. 178.

²³⁰ Nr rkp. 1982, k. 32.

²³¹ Nr rkp. 1989, poza poszytem kilka luźnych kartek. W zespole ABS wśród materiałów nieokreślonych osób znajdują się zapewne rękopisy Róży Radziwińskiej, np. sygn. 521.

nekrolog jego dalekiego krewnego Stanisława Sołtyka (zm. 1900), ale trudno stwierdzić, jaki jest związek tego tekstu ze zbiorami z Żabiej Woli²³².

Zbiory Teresy Brezy-Rau i innych osób

Poszukiwania brakujących fragmentów archiwum stworzonego przez Achillesa Brezę oraz archiwaliów następnych dwóch pokoleń Brezów z linii siekierzynieckiej, tj. syna Stanisława i jego dzieci, a także córki Heleny Rohland, nie przyniosły satysfakcjonujących wyników.

W zbiorach Teresy Brezy-Rau, najmłodszej córki Stanisława, zamieszkałej w Brukseli, znajdują się nieliczne materiały archiwalne pochodzące z archiwum jej dziadka. Najcenniejszy jest patent szlachecki Brezów wystawiony w 1803 r. (pełny odpis tekstu w zespole, ABS, sygn. 8), a najstarsze dwie grafiki z ok. 1690 r. z wizerunkami Wojciecha Konstantego Brezy i jego trzeciej żony Teresy Konstancji Opalińskiej. Ponadto posiada ona szkicownik z rysunkami Achillesa Brezy, kilka jego listów, zachowany jako ciekawostka kwit ze sprzedaży w 1830 r. garderoby po Annie z Czarneckich Brezie, kilkanaście nekrologów z fotografiami, tzw. pośmiertel, z XIX i początku XX w. Szczególną rolę w tej kolekcji odgrywa zbiór kilkuset fotografii, wśród których wiele pochodzi sprzed 1918 r. i których znaczna część znajdowała się niewątpliwie w archiwum siekierzynieckim. Dominują zdjęcia portretowe – od najstarszych wykonanych w latach 60. XIX w. zdjęć rodziców i rodzeństwa Achillesa Brezy, przez jego własne i żony Felicji z Pruszyńskich, syna Stanisława i jego żony Marii z Żółkiewskich, po liczne zdjęcia krewnych. Są fotografie trzech powstańców listopadowych – Tytusa, Maksymiliana i Teofila Brezów, kilka zdjęć ze spotkań rodzinnych w Ceraadzu, Siekierzynicach i Żabiej Woli oraz zdjęcie odbudowanego kościoła w Ostrogu.

Dokumenty i materiały osobiste osób żyjących po 1945 r. są oczywiście rozproszone. Teresa Breza-Rau przejęła po zmarłych bezpotomnie siostrach – Marii i Annie Nicolle nieco ich dokumentów, wycinków prasowych oraz fotografii, wśród których jest sporo zdjęć ich ojca, matki i Heleny Rohland (jedno jej zdjęcie przekazała do Archiwum w Lublinie w 2013 r.).

²³² ABS, sygn. 105. Dobra Aleksandra Sołtyka sąsiadowały z Siekierzynicami, ABS, sygn. 163. Elżbieta Orman-Michta, *Sołtyk Stanisław (ok. 1856-1900)*, PSB, t. 40, 2000-2001, s. 431-432.

Obecnie przynajmniej kilku członków rodu posiada zbiory archiwaliów również z materiałami sprzed 1945 r., a fotografie i ciekawsze dokumenty udostępniają sobie w postaci elektronicznej. Znajdujące się w posiadaniu T. Brezy-Rau skany materiałów archiwalnych należących do Teresy Janik, córki Edwarda Brezy (1891-1943), wskazują na istnienie interesującego archiwum galicyjskiej linii Brezów. Inne, zapewne nie mniej bogate, zgromadził Krzysztof Breza, syn Michaliny Brezy, żony Stefana Dorabialskiego (Brezy), siostry Teresy, który przez wiele lat zajmował się badaniem genealogii rodu. Mieszkał w Białymstoku, obecnie archiwalia te są pod opieką jego dzieci.

W świetle powyższych faktów wydaje się, że dla uzupełnienia przejętych do Archiwum Państwowego w Lublinie archiwów Brezów pożądane byłoby utworzenie usystematyzowanego zbioru kopii elektronicznych (i wydruków) materiałów archiwalnych różnych gałęzi rodu Brezów, znajdujących się w ich posiadaniu, przynajmniej pochodzących sprzed 1945 r. Wykorzystanie współczesnych możliwości technicznych do gromadzenia kopii dokumentacji archiwaliów, jak widać na tym przykładzie, może być szczególnie przydatne do gromadzenia akt prywatnych, oczywiście z zachowaniem obowiązujących norm prawnych i poszanowaniem dyspozycji ich właścicieli.

Źródła i bibliografia

Archiwalia

Archiwum Narodowe w Krakowie

Kursa Wyższe dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego w Krakowie 1868-1934, sygn. 1, 11.

Spis ludności Krakowa 1880, ludność niestała, t. 1, s. 56v.

Spis ludności miasta Krakowa z r. 1890, t. 15, księga ludności niestałej.

Pamiętnik Ksawerego Drzewieckiego komisarza komisji porządkowej cywilno-wojskowej województwa wołyńskiego powiatu krzemienieckiego, 1790-1795.

Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

Akta Senatu II, sygn. 466 A, 446 B, 483 B, 484 B.

Wydział Filozoficzny II (Studium Rolnicze), sygn. 312, 313.

Archiwum Państwowe w Lublinie

Archiwum Brezów z Siekierzyniec 1555-1945.

Archiwum Brezów w Stawie 1843-2005.

Archiwum Łosiów (III – Archiwum Jana Stanisława Łosia), sygn. 493.

Archiwum Łosiów (II – Archiwum Marii z Tarnowskich i Witolda Łosia), fotografie, sygn. 62 i 63.

Spuścizna Stanisława Kalinowskiego 1888-1954, adwokata w Lublinie, sygn. 282.

Spuścizna prof. dra Leona Białkowskiego 1882-1952, sygn. 1.

Zbiór akt po Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1501-1926, sygn. 18, 30.

- Akta miasta Lublina 1915-1918, sygn. 312.
Akta gminy Piotrowice 1912-1954, sygn. 218.
Hipoteka Miasta Lublin, nr hipoteczny 190.
Hipoteka Lubelska, sygn. 1/2144, 1/2145, 1/3408, dokumenty dóbr III/86.

Archiwum Państwowe w Poznaniu

- Stanisław Breza (wojskowy, oficer rezerwy, genealog amator) 1874-1949, sygn. 1-4.
Majątek Jarocin-Radolińscy 1478-1941, sygn. 3885, 3959, 3960, 4248 (głównie korespondencja Eugeniusza Brezy, publikacja listu Adama Mickiewicza do niego, [w:] Zofia Wojciechowska, *Korespondencja w aktach podworskich przechowywanych w Archiwum Państwowym w Poznaniu*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny”, R. II/III, Poznań 1994-1995, s. 102).

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie

- Papiery gen. Franciszka Rohlanda 1819-1831, wstęp i inwentarz oprac. Mirosław Jeziorski, sygn. 1-2, 8-9, 15-16.
Archiwum Zamoyskich 1155-1938, sygn. 470, 505, 1183, 1888, 2783, 4119.
Archiwum Warszawskie Radziwiłłów 1190-1947, cz. V, sygn. 1375.
Archiwum Sejmu Czteroletniego 1788-1792, Diariusz, sygn. 22-24.
Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (akta własne), sygn. 18/10, s. 18-26.

Archiwum Państwowe w Warszawie

- Cesarski Uniwersytet Warszawski 1869-1917, sygn. 114, 121, 487-490.

Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk w Kórniku

- Dworzaczek Włodzimierz, [*Teki Dworzaczka*], *Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów szlachty wielkopolskiej XV-XX wieku*, w tym: *Materiały historyczno-genealogiczne do dziejów wielkiej własności w Wielkopolsce, Poznań – Brezowie*, publikacja internetowa Biblioteki Kórnickiej Polskiej Akademii Nauk, BK 13822, <http://teki.bkpan.poznan.pl/>
Stablewski Stefan (Florian, 1895-1985), *Wspomnienia osobiste osnute na tle 25 siedzib ziemiańskich w Wielkopolsce, Spisał Stefan Stablewski*, 1969, mszp., BK 12902.
Listy Brezów, BK 7353, 7356, 7675, 7695, 12948, 12956.

Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie

Korespondencja Stanisława Tomkowicza, rkp. 1977.

Biblioteka Jagiellońska w Krakowie

Rkp. 10099, k. 9-10 i 45-46.

Rkp. 5091, t. 1-4 – Archiwum Miaskowskich.

Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu

Spuścizna Tadeusza Brezy, papiery osobiste, korespondencja, teksty literackie, rkp. 15843/III-15887 II oraz akcesje 32/82 i 89/92, 91/95.

Anna Breza, kanoniczka warszawska, akcesje 21/95, 126/99.

Papiery Stablewskich:

Korespondencja Anny z Brezów Stablewskiej z lat 1843-1903, rkp. 15590/II.

Korespondencja Anny Stablewskiej, c. Karola, rkp. 16019/II.

Stablewski Karol Antoni (1855-1941, syn Stefana, ojciec Stefana Floriana),

Moje wspomnienia 1855-1940, rkp. 15981/I.

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

Rękopisy nr 1934-1936, 1989.

Wydawnictwa, w tym starodruki z daru Heleny z Brezów Rohlandowej.

Publikacje sprzed 1939 r. autorstwa Brezów.

Papiery Turnów, akcesja 91/65.

Archiwum Wodzickich z Kościelnik – akta majątkowe oraz rachunki i kwity Macieja Jabłonowskiego i rodziny Jabłonowskich z lat 1737-1843, rkp. 11752/III.

Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie

Korespondencja Achillesa Brezy z Karolem Estreicherem z lat 1885-1900, nr 7005, 8636, 9334 i b. nr.

Ukraina**Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego w Łucku**

Wołyński Konsystorz Duchowny (f. 35), op. I, sygn. 97.

Łucko-Kowelski Dekanat Wołyńskiej Guberni (f. 297), op. I, sygn. 85 i 96.

Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego w Równem

- Sąd Obwodowy w Równem (f. 220), op. II, sygn. 414, op. IV, sygn. 24, 28-29, 55, 66, 196, 243, 283, 286, 341, 460, 719, op. IV, sygn. 24, 29, 341, 460.
- Dekanat ostrogski (f. 171): Księgi metrykalne, sygn. op. 1/poz. 2, 9, 10, 12, 13, 16, 67; Księgi spowiedzi, sygn. 4a/7, 4a/9, 4a/12, 72a, 79.
- Ostrogska Powiatowa Komisja do Wyborów do Dumy Państwowej 1905-1906 (f. 390), sygn. I/1.

Zbiory Teresy Brezy-Rau, Bruksela

Informacje, archiwalia, fotografie.

Opracowania i wydawnictwa źródłowe

- Aftanazy Roman, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, cz. 2, t. 5, woj. wołyńskie, Wrocław 1994.
- Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego. Lata 1696-1732*, wyd. Michał Zwierzykowski, Poznań 2008.
- Album studentów Akademii Zamojskiej 1595-1781*, oprac. Henryk Gmiterek, Warszawa 1994.
- Archiwum księży Lubartowiczów Sanguszków w Sławucie*, t. 1-7, Lwów 1887-1911, nakładem ks. Romana Sanguszki.
- Archiwum Kuratorii Wileńskiej ks. Adama Czartoryskiego*, oprac. Jacek Lipski, Kraków 1926.
- Beavois Daniel, *Trójkąt ukraiński. Szlachta, carat i lud na Wołyniu, Podolu i Kijowszczyźnie 1793-1914*, Lublin 2005.
- Bibliografia polska XIX stulecia*, red. Karol Estreicher, w tym publikacje Brezów: Achillesa, Adama, Edwarda, Stanisława, wyd. II, t. 2, Kraków 1961.
- Bielecki Robert, *Słownik biograficzny oficerów powstania listopadowego*, t. 1, Warszawa 1995, s. 248-249 – biogramy Brezów: Achillesa Teofila, Augusta, Ferdynanda, Henryka, Józefa, Maksymiliana, Teofila; t. 2, Warszawa 1996; t. 3, Warszawa 1998, s. 145, 344, 360-361 – biogramy Kajetana Mikoszewskiego, Józefa Przewłockiego, Adama i Ludwika Raczyńskich.
- *Zarys rozproszenia Wielkiej Emigracji we Francji 1831-1837. Materiały z archiwów francuskich*, Warszawa–Łódź 1986.

- Boniecki Adam, *Herbarz polski*, t. 2-3, Warszawa 1900, przedruk Warszawa 1985.
- Breza Tadeusz, *Nelly. O kolegach i o sobie*, Warszawa 1970.
- Chwalewik Edward, *Zbiory polskie*, t. 1-2, Warszawa–Kraków 1926-1927.
- Cieślak Franciszek, *Leon Białkowski (1885-1952), Słownik biograficzny archiwistów polskich*, Warszawa–Łódź 1988, s. 37-39.
- Czapska Maria, *Czapski Marian (1818-1875), Polski słownik biograficzny* (dalej: PSB), t. 4, 1938, s. 191.
- Czeppe Maria, Orman-Michta Elżbieta, *Stecki Jan Kazimierz (zm. 1820)*, PSB, t. 43, 2004-2005, s. 70-73.
- Dąbkowski Przemysław, *Archiwum bereńskie Luba-Radziwińskich obecnie we Lwowie. Opis konserwatorsko-archiwalny*, Lwów 1919.
- Dąbrowski Mieczysław, *Tadeusz Breza*, Warszawa 1982.
- Dębowczyk Maria, Pytlak Urszula, *Śladami Koźmianów, Przewłockich, Kowerskich*, Bychawskie Towarzystwo Regionalne, Bychawa 2003.
- Doliński Wojciech, *Przekażmy przeszłość dla przyszłości*, Caldra House (Londyn) 1992.
- Dumanowski Jarosław, „*Domus, gens, familia*”. *Więzi rodowe szlachty polskiej w czasach saskich*, [w:] *Między barokiem a oświeceniem. Obyczaje czasów saskich*, Olsztyn 2000, s. 20-26.
- Dunin Borkowski Jerzy, *Almanach błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich*, Lwów–Warszawa 1908.
- *Genealogie żyjących utytułowanych rodów polskich*, Lwów 1895.
- Dunin Karwicki Józef, *Wędrówka od źródeł do ujścia Horynia*, Kraków 1891.
- Dworzaczek Włodzimierz, *Genealogia*, Warszawa 1959.
- Dymnicka-Wołoszyńska Hanna, *Miaskowski Wojciech Maksymilian (ok. 1683-1763)*, PSB, t. 20, 1975, s. 547-549.
- Epsztein Tadeusz, *Polska własność ziemska na Ukrainie (gubernia kijowska, podolska i wołyńska) w 1890 roku*, Warszawa 2008.
- *Z piórem i paletą. Zainteresowania intelektualne i artystyczne ziemiaństwa polskiego na Ukrainie w II połowie XIX w.*, Warszawa 2005.
- *Ziemiaństwo polscy na Wołyniu, Podolu i Kijowszczyźnie (1863-1914) w „Walce o ziemię” Daniela Beauvois*, „Kwartalnik Historyczny”, t. 104, z. 1, Warszawa 1997, s. 59-71.
- Estreicher Karol, *Bibliografia polska*, cz. 2, t. 1 (ogólnego zbioru t. 8), Kraków 1882.
- *Bibliografia polska XIX stulecia*, t. 10, Kraków 1885, dodatkowy t. 1, Kraków 1906.

- Estreicher Karol, Stanisław, Karol (wnuk), *Bibliografia polska*, t. 1-35, Kraków 1870-2007.
- Fiszerowa Wirydianna, *Dzieje moje własne i osób postronnych*, Warszawa 1998.
- Giergielewicz Jan, *Breza Józef (1796-1877)*, PSB, t. 2, 1936, s. 432.
- Gloger Zygmunt, Luba Radziwiński Zygmunt, *Poszukiwania archeologiczne w powiecie ostrogskim*, „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej”, t. 1, Kraków 1877, s. 10.
- Gomulicki Juliusz, *Potocki Wojciech (Albert) 1801-1848*, PSB, t. 28, 1984-1985, s. 230-233.
- Gothaisches Genealogisches Taschenbuch der Adeligen Häuser*, Gota, R. 1917, 1938, s. 112-115, 1939, s. 83-85, 124-127.
- Grot Zdzisław, *Breza Eugeniusz (ur. 1802)*, PSB, t. 2, 1936, s. 430-432.
- Instrukcje gospodarcze dla dóbr magnackich i szlacheckich z XVII-XIX w.*, t. 1, wyd. Bohdan Baranowski, Julian Bartyś, Antonina Keckowa, Janina Leskiewicz, Wrocław 1958.
- Jabłonowski Antoni Barnaba, *Pamiętnik księcia Antoniego Jabłonowskiego, kasztelana krakowskiego*, wyd. Adam Bielowski, Lwów 1875.
- Jasonek Maria, *Irena Breza 1912-1986*, [w:] *Księga pamiątkowa Czarniecczyków*, t. 1, Chełm 1995, s. 113-115.
- Karłowicz Leon, *Generał Franciszek Rohland i jego potomkowie*, Lublin 1996.
- Kieniewicz Stefan, *Rzewuski Wacław Seweryn (1784-1831)*, PSB, t. 34, 1992, s. 180-183.
- Kłaczewski Witold, *Rzeczycki Jerzy (zm. 1649) i Rzeczycki Andrzej (zm. 1608)*, PSB, t. 34, 1992, s. 14-17.
- Knapieński Władysław, *Sprawa o kościół w Ostrogu na Wołyniu*, Lwów 1892, reprint z przedmową ks. Władysława Kowalowa, Biblioteka „Wołania z Wołynia”, t. 16, Biały Dunajec-Ostróg 2000.
- Kołbuk Witold, *Kościół wschodnie w Rzeczypospolitej około 1772 roku. Struktury administracyjne*, Lublin 1998.
- Konopczyński Władysław, *Czaplic Celestyn h. Kierdeja (1723-1804)*, PSB, t. 4, 1938, s. 167-168.
- *Liberum veto. Studium porównawczo-historyczne*, wyd. II, Kraków 2002.
- Korpała Józef, *Karol Estreicher (st.) twórca „Bibliografii polskiej”*, Wrocław 1980.
- Kossak-Szczucka Zofia, *Pożoga*, Wrocław 1998.
- Kowalski Grzegorz M., *Prawna regulacja wychodźstwa w Królestwie Polskim w latach 1815-1914*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, t. 55, z. 2, Poznań 2003, s. 231-254.
- Kraushar Aleksander, *Barbara Brezianka. Obrazek z XVII w.*, Warszawa 1892.

- Kucharczyk Grzegorz, *Polacy w służbie Prusaków – przypadek Eugeniusza Brezy (1802-1860)*, „Przegląd Historyczny”, t. 99, Warszawa 2008, s. 541-551.
- Kuczyński Stefan K., *Radziwiński Zygmunt (Luba Radziwiński) 1843-1928*, PSB, t. 30, 1987, s. 108-110.
- Lameński Lechosław, *Sosnowski Tomasz Oskar (1810-1886)*, PSB, t. 40, 2000-2001, s. 598-601.
- Lange Tadeusz Wojciech, *Zakon Maltański w Drugiej Rzeczypospolitej 1919-1939*, Poznań 2000.
- Leksykon. Historia świata – Rosja*, red. Witold Sienkiewicz, Warszawa 2001.
- Luba Radziwiński Zygmunt, *Monografia XX. Sanguszków oraz innych potomków Lubarta Fedora Olgierdowicza X. Ratneńskiego*, t. 1-2, Lwów 1907, 1911.
- *Wiadomości o nowych wykopaliskach na Wołyniu*, „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej”, t. 2, Kraków 1878, s. 73.
- Manteufflowa Maria, *Jabłonowski Maksymilian (1785-1846)*, PSB, t. 10, 1962, s. 230-231.
- Matlakowski Władysław, *Wspomnienia z życia przeszłego i teraźniejszego (1850-1895)*, Wrocław 1991.
- Minakowski Marek Jerzy, *Genealogia potomków Sejmu Wielkiego*, <http://www.sejm-wielki.pl/>
- Mogilnicki Stanisław, *Ostróg, gub. wołyńska, 19 lutego*, „Kraj”, 1897, nr 9, s. 22.
- Nadolska Walentyna, *Osadnictwo polskie w guberni wołyńskiej (2 połowa XIX – początek XX wieku)*, [w:] *Zamojszczyzna i Wołyń w minionym tysiącleciu. Historia, kultura, sztuka. Konferencja naukowa*, Zamość 2000, s. 141-150.
- Nałkowska Zofia, *Dzienniki*, t. 4 (l. 1930-1939), oprac. Hanna Kirchner, Warszawa 1988.
- Niesiecki Kasper, *Herbarz polski*, wyd. II, Jan Nepomucen Bobrowicz, t. 2, Lipsk 1839.
- Orman-Michta Elżbieta, *Sołtyk Stanisław (ok. 1856-1900)*, PSB, t. 40, 2000-2001, s. 431-432.
- Ostrowski Juliusz, *Księga herbową rodów polskich*, z. 2, Warszawa 1898.
- Palikij Henryk, *Stecki Kazimierz (zm. 1748)*, PSB, t. 43, 2004-2005, s. 82-86.
- Perkowska Urszula, *Jubileusze Uniwersytetu Jagiellońskiego*, Kraków 2000.
- Pijaj Stanisław, *Archiwa rodzinno-majątkowe w zbiorach państwowych we Lwowie. Informator*, Warszawa 1995.
- Piwiński Kazimierz, *Breza Wojciech Konstanty (zm. 1698)*, PSB, t. 2, 1936, s. 434-435.

- Polski słownik biograficzny*, t. 1-7, Kraków; t. 8-44, Wrocław–Warszawa–Kraków; od t. 48, Warszawa–Kraków.
- Pruszyńska Anna, *Między Bohem a Słuczą*, oprac. Mieczysław Pruszyński, Wrocław 2001.
- Pruszyński Mieczysław, *Migawki wspomnień*, Warszawa 2002.
- Pułaski Kazimierz, *Kronika polskich rodów szlacheckich Podola, Wołyń, Ukrainy*, t. 1, Warszawa 1911, reprint 2004; t. 2, oprac. Tadeusz Epsztajn, Sławomir Górzyński, Warszawa 2004.
- Raczyński Adam, *Z pamiętników Adama Raczyńskiego majora b. wojsk polskich*, „Athenaeum”, t. 2 (XC), s. 300-339, t. 4 (XCII), s. 218-239, Warszawa 1898.
- Rostocki Władysław, *Jabłonowski Maciej (1757-1844)*, PSB, t. 10, 1962, s. 230.
- Rostworowski Konstanty, *Zmierzch Gałęzowa*, Lublin 2007.
- Rostworowski Stanisław Jan, *Monografia rodziny Rostworowskich. Lata 1386-2012*, t. 1-2, Warszawa 2013.
- *Rostworowski Antoni h. Nałęcz*, [w:] *Ziemianie polscy XX wieku. Słownik biograficzny*, red. Janina Leskiewiczowa, cz. 6, Warszawa 2002, s. 155-157.
- Roszkowski Wojciech, *Rostworowski Antoni Jan (1871-1934)*, PSB, t. 32, 1990, s. 181-183.
- Rudakowa Julia, *Zmiany pozycji społecznej szlachty w Cesarstwie Rosyjskim w okresie od drugiego rozbioru Rzeczypospolitej do 1801 r.*, [w:] *Nad społeczeństwem staropolskim*, t. 1, *Kultura, instytucje, gospodarka w XVI-XVIII stuleciu*, red. Wojciech Walczak, Karol Łopatecki, Białystok 2007, s. 203-217.
- Rudnicki Szymon, *Stablewski Stefan Florian (1895-1985)*, PSB, t. 41, 2002, s. 266-268.
- Skalkowski Adam, *Breza Stanisław (1752-1847)*, PSB, t. 2, 1936, s. 433-434.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, wyd. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, t. 1-15, Warszawa 1880-1914; różne miejscowości, w tym: *Chorostek*, t. 1, Warszawa 1880, s. 632; *Goray*, t. 2, Warszawa 1881, s. 698; *Siekierzyńce*, t. 10, Warszawa 1889, s. 521-522 i Suplement, Warszawa 1902, s. 580.
- Stare cmentarze rzymskokatolickie w Bychawie i Bychawce*, red. Maria Dębowczyk, Bychawa 1999.
- Szczygielski Wacław, *Miaskowski Franciszek Salezy (1739-1816)*, PSB, t. 20, 1975, s. 538-539.

- Radziwiński Filip (ur. ok. 1745), PSB, t. 30, 1987, s. 92-96.
- Širkaitė Jolanta, *Dailininkai Römeriai. The Artistis of the Römer family*, Vilnius 2006.
- Teodorowicz N.J., *Istoricziesko-staticzieskoje opisanije cerkwiej i prichodow Wołyńskiej Eparchii*, t. 2, 1887.
- Tokarz Wacław, *Sprzysiężenie Wysockiego i noc listopadowa*, Warszawa 1980.
- Tupalski Jacek, *Generał Dezydery Chłapowski 1788-1879*, Warszawa 1983.
- Urbański Antoni, *Memento kresowe*, t. 1-4, Warszawa 1928-1929, reprint Gdańsk 1991.
- Uruski Seweryn, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. 1, Warszawa 1904.
- Urzednicy wielkopolscy XVI-XVIII wieku. Spisy*, oprac. Adam Bieniaszewski, Wrocław etc. 1987.
- Urzednicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII w. Spisy*, oprac. Henryk Gmiterek, Ryszard Szczygieł, Kórnik 1992.
- Wachowski Marian, *Kalkstein Teodor (1851-1905)*, PSB, t. 11, 1965, s. 488-489.
- Wagner Marek, *Stanisław Jabłonowski (1634-1702). Polityk i dowódca*, Siedlce 1997.
- Wereszycka Helena, *Jabłonowski Antoni Barnaba (1732-1799)*, PSB, t. 10, 1962-1964, s. 216-218.
- Wierzbicka Elżbieta, *Brezowie w podróżach „małych i dużych”*, [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie IV. Ziemianie w podróży. Materiały IV sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłowie w dniach 8-10 października 2008 r.*, Lublin 2010, s. 66-85.
- *Drobiazgi myśliwskie w archiwaliach Brezów*, [w:] *Intelektualia myśliwskie. Materiały VI sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłowie 18 VI 2011*, Muzeum Zamoyskich w Kozłowie 2012, s. 293-308.
- *Kilka uwag do artykułu Grzegorza Kucharczyka, „Przegląd Historyczny”*, t. 102, z. 2, Warszawa 2011, s. 307-310 [Kucharczyk Grzegorz, *Polacy w służbie Prusaków – przypadek Eugeniusza Brezy (1802-1860)*, „Przegląd Historyczny”, t. 99, Warszawa 2008, s. 541-551].
- *Księgozbiór Heleny z Brezów i Pawła Rohlandów z Żabiej Woli*, [w:] *Lublin a książka, cz. 2, Centrum i peryferie. Materiały z konferencji naukowej, Lublin, 5-6 listopada 2009 r.*, red. Antoni Krawczyk, Lublin 2011, s. 381-400.
- *Praca i rozrywka w majątku Żabia Wola Pawła i Heleny Rohlandów*, [w:] *Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie V. Praca i życie codzienne*

w majątku ziemiańskim. *Materiały V sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłowie w dniach 12-14 października 2011 r.*, Lublin 2012, s. 76-98.

Wybicki Józef, *Życie moje oraz Wspomnienie o Andrzeju i Konstancji Zamoyskich*, wyd. Adam Skałkowski, Wrocław 2005.

Wygocki Zygmunt, *Breza Alfons (1891-1934)*, PSB, t. 2, 1936, s. 430.

– *Breza Maksymilian Wincenty (1807-1890)*, PSB, t. 2, 1936, s. 432.

– *Breza Włodzimierz (zm. 1876)*, PSB, t. 2, 1936, s. 434.

– *Breza Zofia (1850-1919)*, PSB, t. 2, 1936, s. 435.

Zacharewicz Zbigniew, *Rohland Franciszek (1780-1860)*, PSB, t. 31, 1988-1989, s. 495-497.

Zamoyski Władysław, *Jenerał Zamoyski 1803-1868*, t. 1 i 2, Poznań 1910, 1913.

Zieliński Józef, *Kozerski Tadeusz (1863-1938)*, PSB, t. 14, 1968-1969, s. 604.

Zyśko Wojciech, *Archiwum Brezów z Siekierzyniec 1555-1941*, 1952, AP w Lublinie, mszp. wstępu do zespołu i rękopis inwentarza akt, Registratura AP w Lublinie.

Żychliński Teodor, *Kronika żałobna rodzin wielkopolskich od 1863-1876 r.*, Poznań 1877, s. 37-40.

– *Złota księga szlachty polskiej*, o Brezach: R. I, Poznań 1870, s. 11-12, 396-397; R. II, Poznań 1880, s. 22; R. VI, Poznań 1884, s. 82; R. VII, Poznań 1885, s. 3-10; R. XXX, Poznań 1908, tablica genealogiczna, aneks bez str.

Informacje rodziny: Teresy Brezy-Rau, Pawła Wierzbickiego.

Twórczość Brezów

(bez bibliografii prac Eugeniusza i Tadeusza Brezów)

Breza Achilles, *Le Play i jego szkoła*, odbitka z „Przeglądu Współczesnego”, Kraków 1885, ss. 34.

– *Wykopaliska w Kuźmińczyku*, „Zbiór Wiadomości Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności”, t. XII, dz. 1, Kraków 1888, także jako nadbitka.

– *Wykopaliska w Siekierzynicach w pow. ostrogskim na Wołyniu*, „Zbiór Wiadomości Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności”, t. XI, dz. 1, Kraków 1887, także jako nadbitka.

Breza Adam, *Literatura polska*, Warszawa 1891.

Breza Adam [Adam Goraj], *Tendencyjność i krytyka. Słów kilka z powodu dzieła dra P. Chmielowskiego pod tytułem „Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu”*, Warszawa 1881.

Breza Stanisław, *O sztuce konnej jazdy i o koniu w służbie sportsmena*, Poznań 1926.

Literatura uzupełniająca dotycząca metodyki opracowania

- Bańkowski Piotr, *Archiwalia i biblioteczne zbiory rękopiśmienne*, „Archeion”, t. 19/20, 1951, s. 217-229.
- Dziurzyńska Ewa, *Archiwa prywatne – zarys problematyki na przykładach z terenu Krakowa*, „Archiwa polskie w świetle wyzwań XXI wieku. Pamiętnik III Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich”, Toruń, 2-4 września 1997, t. 2, Warszawa 1998, s. 201-207.
- Jankowska Jadwiga, *Scalanie archiwaliów*, „Archeion”, t. 22, 1954, s. 19-20.
- Katalog rękopisów Biblioteki Czartoryskich w Krakowie, sygn. 1682-2000*, oprac. Marian Kukiel, wstęp Adam Homecki, Kraków 1988.
- Kus Józef, *Akta podworskie w archiwum i praktyce badawczej*, „Archeion”, t. 70, 1980, s. 65-84.
- Maciejewska Wanda, *Konferencja historyczno-archiwalna w sprawie inwentaryzacji materiałów do dziejów wsi w aktach administracji państwowej i w archiwach podworskich*, „Archeion”, t. 23, 1954, s. 208-210.
- Marczak Michał, *Archiwum Tarnowskich z Dzikowa*, „Archeion”, t. 16, 1938-1939, s. 21-38.
- Nawrocki Stanisław, *Rozwój form kancelaryjnych na ziemiach polskich od średniowiecza do końca XX wieku*, Poznań 1998, m.in. s. 82.
- Nawrocki Stanisław, Sierpowski Stanisław, *Metodyka pracy archiwalnej*, Poznań 1992, s. 134-136.
- Nieć Jan, *Dział rękopisów w bibliotece Wołyńskiego Towarzystwa Nauk w Łucku*, „Archeion”, t. 14, 1936, s. 45-57.
- Palarczycowa Aniela, *Dokumenty pergaminowe, druki, ikonografia, kartografia w archiwach prywatnych, ich ewidencja i przechowywanie*, „Archeion”, t. 59, 1973, s. 15-30.
- Polackówna Helena, *Uwagi o porządkowaniu prywatnych archiwów rodzinnych*, „Archeion”, t. 16, 1938-1939, s. 1-20.
- Ryszewski Bohdan, *Archiwa i archiwalia prywatne w archiwistyce polskiej – stan badań i postulaty badawcze*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici”, Historia, z. 25 (236), Toruń 1991, s. 21-39.
- Smoleńska Barbara, *Archiwa podworskie w Polsce Ludowej*, „Archeion”, t. 24, 1955, s. 37-48.

- Wojciechowska Zofia, *Korespondencja w aktach podworskich przechowywanych w Archiwum Państwowym w Poznaniu*, „Poznański Rocznik Archiwalno-Historyczny”, R. II/III, Poznań 1994-1995, s. 91-102.
- Wierzbicka Elżbieta, *Archiwa podworskie, rodzinne i rodowe, akta dóbr i osób – stan i opracowanie oraz problemy poziomu i dostępności informacji*, „Archeion”, t. 111, 2010, s. 149-177.
- *Druki staropolskie w Archiwum Państwowym w Kielcach nieznane Estreicherowi*, „Archeion”, t. 80, 1985, s. 205-218.
- *Starodruki w zasobie archiwalnym i bibliotecznym Archiwum Państwowego w Lublinie*, [w:] *Lublin a książka. Materiały z konferencji naukowej, Lublin–Pszczela Wola, 6-7 listopada 2002 r.*, Lublin 2004, s. 57-69.
- Zielińska Teresa, *Archiwalia prywatne (pojęcie, zakres gromadzenia, metody opracowania)*, „Archeion”, t. 56, 1971, s. 71-88.
- *Archiwum Zamojskich z dawnej Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w Warszawie*, [w:] *Zamość i Zamojszczyzna w dziejach i kulturze polskiej*, Zamość 1969, s. 467-474.
- Zbiór przepisów archiwalnych wydanych przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych w latach 1952-2000*, wybór i oprac. Maria Tarakanowska, Ewa Rosowska, Warszawa 2001.

Uwaga: m.in. w „Archeionie” – wydawnictwie Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych ukazującym się w Warszawie – do nr. 104 włącznie opublikowano ponad 40 artykułów archiwoznawczych i metodycznych dotyczących archiwów rodowych i szereg drobnych charakterystyk tych archiwaliów, m.in. w nr. 22 (1954) materiały z II konferencji metodycznej poświęconej archiwom podworskim. Ukazywały się też opracowania w innych periodykach i wydawnictwach, w tym również pracowników archiwów.

Część II

Inwentarz zespołu akt Archiwum Brezów z Siekierzyniec

Uwagi do inwentarza

Wskazówki bibliograficzne do wydawnictw przytoczonych w inwentarzu

Bibliografia polska XIX stulecia, red. Karol Estreicher, wyd. II, t. 1-17, Kraków 1959-2000.

Bibliografia polska Karola i Stanisława Estreicherów, cz. III (*Bibliografia staropolska*), t. 8-35, Kraków 1870-2007.

Polski słownik biograficzny (PSB), t. 1-7, Kraków, t. 8-44, Wrocław–Warszawa–Kraków, t. 45-48, Warszawa–Kraków.

Pułaski Kazimierz, *Kronika polskich rodów szlacheckich Podola, Wołynia, Ukrainy*, t. 1, Warszawa 1911, reprint 2004, t. 2, oprac. Tadeusz Epsztejn, Sławomir Górzyński, Warszawa 2004.

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (SGKP), wyd. Filip Sulimierski, Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, t. 1-15, Warszawa 1880-1914.

Skróty i znaki

NN – nierozpoznana osoba lub miejscowość

b.d. – brak daty

[..] – opuszczenie fragmentu tytułu

[?] – odczyt informacji wątpliwy, np. nazwiska

Układ informacji przy opisie korespondencji – nadawca, całkowita liczba listów, kart i telegramów, w nawiasie ich datacja.

Po informacji o dokumencie w nawiasie jego datacja.

Rozmiary fotografii, map i innych obiektów w mm: szerokość × wysokość.

Języki akt wymienione alfabetycznie, nie wg ilości akt sporządzonych w danym języku.

W przypadku, gdy w tytule jednostki figurują imiona i nazwiska, w opisie podawane są już tylko inicjały. W opisach zawartości jednostek zastosowano skróty dla określenia osoby (inicjały) oraz powtarzającego się nazwiska (pierwsza litera). W niektórych przypadkach, przy pierwszym pełnym przytoczeniu imienia i nazwiska – stosowane potem inicjały – podawane są w nawiasie.

Układ opisu jednostki

1. Sygnatura
2. Tytuł
3. Datacja
4. Opis zawartości
5. Stan fizyczny
6. Uwagi
7. Opis poszczególnych obiektów – fotografii i planów.

Wykaz serii i podserii zespołu

1. Archiwum i „muzeum” Brezów – ewidencja, materiały ogólne do historii rodu.

Sygnatury: 1-17 Daty skrajne: 1772-1941 Liczba j.a.: 17.

- 1.1. Sumariusze i spisy dokumentów oraz pamiątek.

Daty skrajne: 1772-1941 Liczba j.a.: 6.

- 1.2. Materiały do dziejów rodu, genealogia.

Daty skrajne: 1803-1938 Liczba j.a.: 11.

2. Brezowie – materiały osobiste i majątkowe.

Sygnatury: 18-145 Daty skrajne: 1751-1994 Liczba j.a.: 128.

- 2.1. Onufry Breza (zm. 1794), s. Jana Dominika.

Daty skrajne: 1761-1900 Liczba j.a.: 4.

- 2.2. Michał (1718-1771), s. Jana Dominika i Ewa z Żórawskich (1730-1794) Brezowie.

Daty skrajne: 1751-1899 Liczba j.a.: 10.

- 2.3. Dzieci Michała Brezy: Ewa Wojnarowska (zm. 1801) i jej syn Antoni (1790-1868) oraz Stanisław (1752-1847) i Maciej (1760-1836) Brezowie.
Daty skrajne: 1780-1890 Liczba j.a.: 10.
- 2.4. Antoni (1758-1818), s. Michała i Anna z Czarneckich (1771-1829) Brezowie.
Daty skrajne: 1775-1892 Liczba j.a.: 21.
- 2.5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów.
Daty skrajne: 1808-1906 Liczba j.a.: 16.
- 2.6. Hipolit (1806-1882), s. Antoniego i Honorata z Radziwińskich (1816-1863) Brezowie, ich dzieci (akta osobiste).
Daty skrajne: 1819-1919 Liczba j.a.: 14.
- 2.7. Achilles (1845-1905), s. Hipolita i Felicja z Pruszyńskich (1850-1930) Brezowie (akta osobiste).
Daty skrajne: 1856-1994 Liczba j.a.: 38.
- 2.8. Stanisław (1871-1938), s. Achillesa i Maria z Żółkiewskich (1877-1941) Brezowie, ich dzieci (akta osobiste).
Daty skrajne: 1857-1939 Liczba j.a.: 12.
- 2.9. Przedstawiciele innych linii Brezów.
Daty skrajne: 1831-1934 Liczba j.a.: 3.
3. Akta majątkowo-gospodarcze Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów.
Sygnatury: 146-176 Daty skrajne: 1778-1936 Liczba j.a.: 31.
4. Brezowie – korespondencja.
Sygnatury: 177-274 Daty skrajne: 1768-1937 Liczba j.a.: 98.
- 4.1. Spisy korespondentów.
Daty skrajne: 1901-1904 Liczba j.a.: 1.
- 4.2. Dzieci Michała i Ewy z Żórawskich Brezów.
Daty skrajne: 1771-1854 Liczba j.a.: 3.
- 4.3. Antoni i Anna z Czarneckich Brezowie.
Daty skrajne: 1780-1933 Liczba j.a.: 9.
- 4.4. Maciej Breza.
Daty skrajne: 1790-1836 Liczba j.a.: 18.
- 4.5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów.
Daty skrajne: 1810-1897 Liczba j.a.: 13.
- 4.6. Hipolit i Honorata Brezowie, ich dzieci.
Daty skrajne: 1812-1893 Liczba j.a.: 17.
- 4.7. Achilles i Felicja z Pruszyńskich Brezowie, ich syn Stanisław.
Daty skrajne: 1854-1937 Liczba j.a.: 33.
- 4.8. Listy różnych osób.
Daty skrajne: 1768-1926 Liczba j.a.: 4.

5. Czarneccy – akta osobiste i majątkowe.
Sygnatury: 275-350 Daty skrajne: 1690-1934 Liczba j.a.: 76.
 - 5.1. Nikodem Czarnecki (1750-1794) i jego przodkowie.
Daty skrajne: 1690-1895 Liczba j.a.: 27.
 - 5.2. Kajetan (1789-1852) i Antonina z Krukowieckich (1793-1833) Czarneccy.
Daty skrajne: 1793-1934 Liczba j.a.: 30.
 - 5.3. Korespondencja Czarneckich.
Daty skrajne: 1767-1852 Liczba j.a.: 15.
 - 5.4. Rodziny spokrewnione – Drzewieccy.
Daty skrajne: 1792-1824 Liczba j.a.: 1.
 - 5.5. Rodziny spokrewnione – Krukowieccy.
Daty skrajne: 1752-1820 Liczba j.a.: 3.
6. Rohlandowie – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze.
Sygnatury: 351-397 Daty skrajne: 1811-1943 Liczba j.a.: 47.
 - 6.1. Akta osobiste, zbiory.
Daty skrajne: 1811-1943 Liczba j.a.: 17.
 - 6.2. Akta majątkowo-gospodarcze.
Daty skrajne: 1837-1940 Liczba j.a.: 30.
7. Rodziny i osoby spokrewnione i spowinowacone z Brezami – akta osobiste i majątkowe.
Sygnatury: 398-447 Daty skrajne: 1767-1934 Liczba j.a.: 50.
 - 7.1. Mikoszewscy.
Daty skrajne: 1767-1934 Liczba j.a.: 31.
 - 7.2. Potoccy.
Daty skrajne: 1788-1857 Liczba j.a.: 9.
 - 7.3. Radzimińscy.
Daty skrajne: 1800-1900 Liczba j.a.: 10.
8. Książęta Jabłonowscy – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze.
Sygnatury: 448-474 Daty skrajne: 1772-1890 Liczba j.a.: 27.
9. Inne rody i dobra.
Sygnatury: 475-506 Daty skrajne: 1555-1930 Liczba j.a.: 32.
 - 9.1. Rzeczyccy.
Daty skrajne: 1555-1749 Liczba j.a.: 14.
 - 9.2. Dokumenty różnych osób i dóbr.
Daty skrajne: 1689-1930 Liczba j.a.: 18.
10. Varia.
Sygnatury: 507-533 Daty skrajne: 1600-1939 Liczba j.a.: 27.
11. Teki, obwoluty i wywieszki z archiwum Brezów.
Sygnatury: 534-536 Daty skrajne: 1880-1905 Liczba j.a.: 3.

Inwentarz

1. Archiwum i „muzeum” Brezów – ewidencja, materiały ogólne do historii rodu

1.1. Sumariusze i spisy dokumentów oraz pamiątek

Sygn. 1. Chronologiczny sumariusz Archiwum Siekierzyńskiego Achillesa Brezy

2 poł. XIX w., ok. 1939

Katalog kartkowy zebranych dokumentów oryginalnych lub ich odpisów z lat 1501-1821 (chronologicznie), niektóre karty zdublowane. Opis dokumentu zawiera: datę sporządzenia, regest, rodzaj aktu, informację, z czyjego archiwum prywatnego pochodzi, często miejsce w zbiorach. Koperta z nadrukiem „Polski Fiat S.A.” z adnotacją Heleny Rohland dot. katalogu. Okładki z własnoręcznym opisem A.B. i herbem Brezów. Kartki ze stemplem własnościowym – herb Breza, opis w otoku „Bibliotheca et tabularium Breza – Siekierzynce”.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 408.

Sygn. 2. Katalog – Spis ruchomości cenniejszych [w tym pamiątkowych] Achillesa Brezy w Siekierzynkach będący

1903, 1929-1931, 1939-1941, ok. 1880-1905

Katalog kartkowy następujących przedmiotów: tablic genealogicznych, obrazów i fotografii, broni, zbroi, wyrobów ze złota, zegarów, medali i numizmatów, mebli, lamp, sreber stołowych i porcelany, tkanin, ubrań, w tym kontuszy i innych drobnych przedmiotów, głównie pamiątek rodzinnych, pamiątek z wycieczek. Kartki zawierają informacje o wyglądzie przedmiotu i jego wymiarach, związkach z osobami wg tradycji ustnej, źródle pochodzenia. Przy kilkudziesięciu są adnotacje o ich dalszych losach Stanisława Brezy i Heleny Rohland oraz Tadeusza Brezy i jego rodzeństwa z lat 1929-1931 i 1939-1941. Dwie karty katalogu kartkowego biblioteki. Na kartkach ze stemplem „Achilles Breza, mag. prawa adm.”

Luzy; rękopis; polski; ss. 281.

Sygn. 3. I sumariusz dokumentów w Archiwum Brezów się znajdujących, zebranych staraniem Achillesa Brezy magistra prawa i administracji przez tegoż ułożonych i spisanych w Krakowie 1883 roku

1883

Szczegółowy spis dokumentów z lat 1591-1855, w zasadzie w porządku chronologicznym.

Poszyt; rękopis; łaciński, polski; ss. 30.

**Sygn. 4. Archiwum rodu Breza h. własnego w Siekierzyńcach na Wołyniu.
Sumariusz ogólny – II sumariusz dokumentów i ekstraktów
w Archiwum Brezów się znajdujących, zebranych staraniem Achillesa
Brezy [...] przez tegoż ułożonych i spisanych w Krakowie 1883-5 roku**

1883-1885, 1897, 1904

Szczegółowy spis dokumentów i ekstraktów z lat 1591-1897, główna część w porządku chronologicznym z późniejszymi uzupełnieniami.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 35.

Sygn. 5. [Sumariusze dokumentów Michała Brezy i żony Ewy z Żórawskich oraz jej drugiego męża Wojciecha Potockiego]

1772-1773, 1797

1. „Sumariusz papierów różnych – Sumariusz papierów do Interesów W. Pani Breziny [...] służących, a po śmierci Męża teje zrewidowanych i z Archiwum JW. Xcia Jmci. wwdy. poznańskiego [Antoniego Barnaby Jabłonowskiego] do rąk własnych zupełnie oddanych spisany d. 15. Xbr. 1772”, dopisek E. Brezy, adnotacja z 1773 r. o przekazaniu dokumentów z lat 1682-1771, w tym dokumentów do poł. XVIII w. dot. Żórawskich.

2. „Sumariusz wszystkich papierów 1797 r.” do spraw M.B. i żony E. z Żórawskich oraz jej drugiego męża W.P. z lat 1732-1794 (1797).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 15.

Sygn. 6. [Spisy dokumentów w fascykule „dokumenty urzędowe” sporządzone przez Achillesa Brezę]

1891, 1902, 1904, b.d.

Dokumenty wydobreńione dla aktualnych spraw prawnych i majątkowych jego rodziny.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 12.

1.2. Materiały do dziejów rodu, genealogia

Sygn. 7. Alfabetyczny spis członków rodziny Breza herbu własnego

Ok. 1890-1904

Katalog kartkowy członków rodu (mężczyźni, żony, córki) z podstawowymi danymi genealogicznymi i informacją o dokumentach w archiwum rodzinnym ich dotyczących, sporządzony przez Achillesa Brezę. Kilka kart również z nekrologami, rysunek grobowca Marii Brezy w Krakowie. Na okładce stempel własnościowy – herb Breza, opis w otoku „Bibliotheca et tabularium Breza – Siekierzyńce”.

Luzy; rękopis; polski; ss. 306.

Sygn. 8. [Dokumenty potwierdzające szlachectwo i herb Brezów]

1832, 1842, 1895

Kopia dokumentu z 1803 r. potwierdzającego szlachectwo synów Michała Brezy, stolnika lubaczowskiego, oraz dzieci jego syna Antoniego, z rysunkami herbów rodzin skoligaconych (1832); kopie potwierdzeń szlachectwa Hipolita Brezy, 2 egz. (1842) i jego syna Achillesa (1895).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 31.

Sygn. 9. [Tablice genealogiczne Brezów]

1888-1904

Dwie tablice genealogiczne brudnopisowe z informacjami o źródłach dot. poszczególnych osób, sporządzone przez Achillesa Brezę (1888), uzupełnienia późniejsze do 1904 r.

Luzy; rękopis; polski; ss. 4.

Sygn. 10. [Genealogia i heraldyka rodu Brezów]

1866, 1879, 1884, b.d. ok. 1803-1895

Szkice i fragmenty drzewa genealogicznego oraz wizerunki herbów Brezów i rodzin skoligaconych, wykonane m.in. do potwierdzenia szlachectwa w 1803 r.; notatki o osobach i dokumentach, sporządzone przez różne osoby, m.in. Hipolita i Achillesa Brezów, odpis notatek Włodzimierza Brezy.

Luzy; rękopis; łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 68.

Sygn. 11. [Rękopisy publikacji Achillesa Brezy o Brezach i materiały do nich]

1878-1899, b.d.

Biogram Stanisława Brezy (1754-1847) z ok. 1898 r.; artykuł o Brezach do „Herbarza polskiego” A. Bonieckiego z brulionem listu do niego z 8 marca 1899 r.; odpisy źródłowe i notatki do artykułu o Brezach do „Rocznika szlachty polskiej” J. Dunin-Borkowskiego (1878) i o Wojciechu Konstantym (zm. 1698); polemika z informacją o W.K. Brezie zamieszczoną przez A. Rembowskiego w pracy „Stanisław Leszczyński jako statysta”, Warszawa, 1879, wypisy źródłowe do niej (ok. 1880); wycinek prasowy – wyjaśnienie autora „Przewodnika heraldycznego”, zapewne A.A. Kosińskiego, dot. opuszczenia w wydawnictwie rodziny Brezów (ok. 1877); rękopis artykułu „Wycieczka do Goraja” (1898), zob. sygn. 115.

Luzy; druk; rękopis; polski; ss. 127.

Sygn. 12. [Materiały i korespondencja Achillesa Brezy związane z badaniem dziejów rodu]

1844, 1879-1886, 1888, 1891-1892, 1903, b.d. ok. 1872-1904

Odpisy informacji z wydawnictw, w tym ze „Złotej księgi szlachty polskiej” T. Żychlińskiego, wykazy wydawnictw i drobne wypisy; faksymile starodruków dotyczących Brezów; materiały do historii francuskich i niemieckich przodków i innych linii rodu; materiały (notatki, odpisy źródłowe, artykuły i rysunki) dot. miejscowości związanych z Brezami – Lewice, Skrzetusz, Goraj, spis „posiadłości ziemskie rodziny Brezów” od XVI w. (1885-8, 1898, b.d.); plany kwerend (1885,

b.d.); łącznie na kartach drobne notki dot. innych kwestii oraz brulion listu A.B. w sprawie paszportu dla siostry M. Mogilnickiej (s. 43); korespondencja A.B. dot. dziejów rodu z: Brezami; biskupem Moulins – Dreux-Brézé; historykami – bruliony listów i listy od: Wawrzyńca Engeströma, Aleksandra Kraushara, Franciszka Kluczyckiego, Adolfa Pawińskiego, Franciszka Piekosińskiego, Teodora Żychlińskiego, w tym list od Stanisława B. z prośbą do A.B. dot. genealogii Ledóchowskich; archiwami w Warszawie, Berlinie, Poznaniu i Wrocławiu; duchownymi i innymi osobami (1879-1886, 1888, 1891-2, 1903); list (Wacława Rulikowskiego?) do Antoniego Brzozowskiego z Radohoszczy w sprawie genealogii Brezów (1844).

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 301.

Sygn. 13. [Materiały Achillesa Brezy] – Extrakty z akt grodzkich i innych wielkopolskich w Archiwum Poznańskim Królewskim się znajdujących wyjęte w urzędowej formie staraniem Achillesa Brezy 1. 3. 1883, zawierające akta od 1591 po 1681 (lat 90)

1883

53 regesty i odpisy dokumentów, na końcu szkic genealogiczny potomków Ernesta Brezy do 1681 r. ze stemplem własnościowym – herb Breza, opis w otoku „Bibliotheca et tabularium Breza – Siekierzyńce”.

Poszyt; rękopis; łaciński, polski; ss. 42.

Sygn. 14. [Materiały Achillesa Brezy – odpisy dokumentów z XVI i XVII w. dot. Ernesta Brezy, jego żony Barbary Szenech (Schoeneich) oraz ich syna Mikołaja Tytusa Brezy]

1830, 1885, 1889 i b.d.

Odpisy z akt grodzkich poznańskich aktów z 1591 r. w sprawie zakupu dóbr Goraj z przyległościami i z 1621 r. dot. fundacji kościoła w Lewicach (2 egz., w tym przepisany przez A.B.); odpis z akt z grodzkich warszawskich zapisu z 1619 r. Mikołaja Tytusa (imiona używane zamiennie) dla szwagra Piotra Bnińskiego, niepoświadczony. Adnotacje w j. pol., poświadczenia Archiwum w Poznaniu w j. niem.

Luzy; rękopis; łaciński, polski, rosyjski, niemiecki; ss. 32.

Sygn. 15. [Materiały Achillesa Brezy – kopia umowy pomiędzy Zofią Brezą, wdową po Mikołaju Tytusie, i synami – Wojciechem i Adamem, właścicielami miasteczka Lewice, a plebanem Mateuszem Lisieckim w sprawie należności dla kościoła lewickiego, zawartej 26 kwietnia 1657 r.]

2 poł. XIX w.

Kopia niewierzYTElniona.

Luzy; rękopis; polski; ss. 6.

Sygn. 16. [Materiały Achillesa Brezy – rejestry dokumentów z XVII i XVIII w. dot. Brezów]

Ok. 1880

Katalog kartkowy 19 dokumentów z lat 1619-1790 wpisanych do akt grodzkich piotrkowskich i akt z innych grodów oraz Metryki Koronnej, sporządzony na zlecenie A.B.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 18.

Sygn. 17. [Materiały Stanisława Brezy – odpisy informacji o Brezach z wydawnictw]

1909, 1936-1938 i b.d. XX w.

Odpisy i notki m.in. z pamiętników, sporządzone głównie przez S.B. Wycinek z „Kuriera Literacko-Naukowego” (nr 11, 1934) z artykułem o Barbarze Brezie, c. Ernesta (XVII w.). Trzy rewersy na dokumenty wypożyczone przez niego Stanisławowi B. (s. Henryka?) w 1909 r., na odwrocie brulion jego listu.

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; polski; ss. 19.

2. Brezowie – materiały osobiste i majątkowe

2.1. Onufry Breza (zm. 1794), s. Jana Dominika

Sygn. 18. [Zrzeczenie się części na Dąbrowie i Komorowie przez Walentego i Józefa Brezów na rzecz brata Onufrego]

1761, 1765, 1797, 2 poł. XIX w.

Odpisy bliskoczesne nieuwierzytelnione aktów z 1761 i 1765 r. z akt grodzkich poznańskich oraz drugie egzemplarze z 2 poł. XIX w. Na akcie z 1761 r. adnotacja o wniesieniu go przez Stanisława Brezę do wpisu w księgach grodzkich łuckich (1797).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 13.

Sygn. 19. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Onufrego Brezy i jego sukcesorów]

1763, 1776, 1785, 1787, 1794, 1801-1802, 1807, ok. 1880

Ekstrakt z akt grodu poznańskiego manifestu przeciwko Mariannie Zakrzewskiej, 1° v. Kierskiej (1763) i kopia (ok. 1880). Proces o spłatę sumy pożyczonej przez O.B. od brata Michała: plenipotencja od Ewy, 1° v. Brezy i jej drugiego męża Wojciecha Potockiego (1776); akta procesowe; sumariusz dokumentów; kontynuacja sprawy przez dzieci O.B. – syna Stanisława oraz córki Franciszkę i Barbarę – w tym dekret z 1802 r. sądu ziemskiego łuckiego i plenipotencja W.P. z jego pieczęcią (1785, 1787, 1801-2, 1807).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 34.

Sygn. 20. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Onufrego Brezy dot. głównie wsi Drozdeń]

1780, 1784, 1787-1788, 1790, 1794, 1798, 1843

Umowy i procesy o sumy, granice oraz zastawne posiadanie z: Szaszowskimi (1780, 1788), Andrzejem Świeykowskim i innymi (1784), Teleżyńskimi (1788), Stefanem Załęskim (1788, 1790). Proces ks. Maksymiliana Woronieckiego (M.W.) przeciwko O.B., jego spadkobiercom i innym osobom, m.in. relacja Stanisława, Franciszki i Barbary Brezów dot. umowy zastawu Rudki i połowy Perespy w księstwie lubeckim, zawartej przez ojca O.B. z M.W. (1787, 1794 z adnotacją z 1843, 1798). Zob. sygn. 31.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 60.

Sygn. 21. [„Status causae” ks. Maksymiliana Woronieckiego w procesie przeciwko Onufremu Brezie i Dyźmie Juźwikiewiczowi oraz innym wierzycielom]

Ok. 1791-1792

Druk z pozwem karnym i cywilnym M.W., właściciela „księstwa lubeckiego”, przeciwko wierzycielom, z opisem sprawy zastawu za pożyczki części tych dóbr, w tym „Trostenia” (Drozdeń). Druk bez miejsca i roku wydania.

Poszyt; druk; polski; dawna numeracja stron rkp. 894-906; ss. 14.

**2.2. Michał (1718-1771), s. Jana Dominika
i Ewa z Żórawskich (1730-1794) Brezowie**

Sygn. 22. [Proces dot. dóbr Dąbrowa pomiędzy dziećmi Jana Dominika Brezy (zm. 1737) a Dąbskim i Józefem Suchorzewskim]

1751, poł. XVIII w.

Sumariusz dokumentów (b.d.), notatki do obliczeń; ekstrakt z akt grodzkich relacji w tej sprawie braci Józefa, Ludwika, Michała, Onufrego i Walentego Brezów (1751).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 14.

**Sygn. 23. [Intercyza Michała Brezy, stolnika lubaczowskiego,
i Ewy z Żórawskich, zapis posagu oraz wzajemny zapis dożywocia]**

1751-1752

Dwa egzemplarze intercyzy sporządzonej w Hlinnikach 5 stycznia 1751 r., uwierzytelnionej podpisami i pieczęciami Franciszka, cześnika bilskiego, i Katarzyny z Chebdów Żórawskich, rodziców E.Ż. i M.B. oraz świadków Onufrego Olizara i L.O. Korzeniowskiego. Dot. m.in. zapisów Żórawskich na dobrach Kutki i Korostek (Chorostek). Zapis posagu na dobrach wielkopolskich M.B. (niewymienione, miał otrzymać po działach), Krzemieniec, 21 lutego 1752 oraz wzajemne zapisy.

Luzy; rękopis; polski; ss. 16. W jednym egz. intercyzy brak 1/3 tekstu.

Sygn. 24. [Dokumenty prawno-majątkowe Michała Brezy i żony Ewy z Żórawskich Brezy]

1755, 1758-1761, 1764, 1767-1768, 1773, 1776, 1779, 1794

Zapisy dożywocia na Chorostku (Korostku) dla E. i M. Brezów przez ks. Antoniego Barnabę Jabłonowskiego (A.B.J.), po śmierci Żórawskich posiadających Chorostek w zastawie od 1732 r. (28 lutego 1755 i zmieniony 26 maja 1759, 2 egz., jeden poświadczony pieczęciami prywatnymi z informacją o podaniu do oblaty w 1794 r.); zezwolenie A.B.J. na wyprowadzenie inwentarza z Chorostka (1758); intromisja Brezów do wsi Charkowce (zastaw, 1768); pożyczki udzielone bratu Onufremu w 1764 r. (wypis z 1776) oraz A.B.J. sumy 1200 zł (1767); długi u Franciszka Zieleniewskiego i Marianny Skipor (1764); pożyczka 15 tys. zł ks. Stanisławowi Lubomirskiemu, woj. braclawskiemu (1761); kontrakt zastawny Wsi Kozackiej (woj. braclawskie) i związany z nim układ pieniężny E.B. z A.B.J. (1767, 13 września 1773); skwitowanie Aleksandra Lubomirskiego przez A.B.J. z długu zapisanego na Wsi Kozackiej (1779); pokwitowanie odbioru od M.B. depozytu pieniężnego A.B.J. (1760). Dokumenty prywatne i wypisy z ksiąg grodzkich łuckich i krzemienieckich.

Luzy; rękopis; polski; ss. 53.

Sygn. 25. [Dokumenty prawno-majątkowe Żórawskich oraz Michała Brezy i żony Ewy z Żórawskich do dóbr Kutki]

1753-1754, 1757-1758, 1767, 1780

Plenipotencja Katarzyny Żórawskiej (Ż.) dla męża Franciszka do spraw wsi Kutki (25 maja 1753); sprzedaż Kutek przez ks. Michała Sapiehę Janowi Kajetanowi Jabłonowskiemu (J.K.J.) za 42 tys. zł (8 czerwca 1753), zastawionych w 1751 r. u Franciszka i Katarzyny Ż. za 34 tys. zł (1757); kontrakt zastawny (18 694 zł) roczny zawarty przez Żórawskich z J.K.J., woj. braclawskim (Ostróg, 5 maja 1757); akt wejścia w posesję przez M.B. i E.B. po śmierci jej rodziców (26 maja 1758); skwitowanie Anny z Sapiehów, wdowy po J.K.J., z sumy 18 694 zł (1767); kopia testamentu Heleny Ciechalewskiej z 1708 r. z zapisem 5 tys. zł dla dominikanów tyśmienickich na dobrach Ostra Wieś i Kutki (1780). List Antoniego B. Jabłonowskiego, bratanka Jana Kajetana, do F.Ż. (20 września 1754). Odpisy z akt grodzkich i dokumenty prywatne.

Luzy; rękopis; polski; ss. 22.

Sygn. 26. [Dokumenty związane z występowaniem Michała Brezy jako pełnomocnika Jabłonowskich]

1856

Poświadczone odpisy z akt Trybunału Koronnego Lubelskiego z zasobu Archiwum Głównego Królestwa Polskiego w Warszawie dokumentów związanych z M.B. jako plenipotentem ks. Stanisława Wincentego Jabłonowskiego w 1753 r. oraz jego syna Antoniego, w sprawie przeciwko Karolowi Sedlnickiemu w 1760 r., pobrane przez Brezów do celów urzędowych (1856).

Luzy; rękopis; łaciński, polski, rosyjski; ss. 10.

Sygn. 27. [Proces o zabójstwo Michała Brezy i ograbienie dworu w Chorostku]

1771-1772, 1774

Akta dot. mordu i grabieży dokonanych przez Żydów 8 października 1771 r.: wizja lokalna, protokoły przesłuchań i dekrety, głównie wypisy z akt sądu grodzkiego łuckiego. Korespondencja w tej sprawie: listy do Ewy Brezy od Badowskiego, 4 (1772) i Bentkowskiego, pisarza grodzkiego łuckiego (1774), oraz Jana Chodakowskiego do NN (1774).

Luzy; rękopis; polski; ss. 61.

Sygn. 28. Regestr rzeczy ruchomych tudzież zbóż, bydła, stadniny i wszystkich ogólnie ruchomości, po okrutnym zabiciu ś.p. męża mego Michała Brezy [...] do oblaty w Grodzie Łuckim [...] podany 1772 r. dnia dwudziestego września

1772

Spis mebli, ubrań, klejnotów, broni, bydła, pieniędzy i dokumentów (szczegółowy wykaz) sporządzony w Chorostku, zaprzysiężony i podany do oblaty przez wdowę Ewę Brezę.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 24.

Sygn. 29. [Dokumenty prawno-majątkowe i procesowe Ewy, 1° v. Brezy i jej drugiego męża Wojciecha Potockiego, głównie do sukcesji po Michale Brezie]

1771-1777, 1780

Intromisja E.B. do Chorostka (1771); zaprzysiężenie rejestru nieruchomości po mężu (1772); donacja sumy należnej od Onufrego Brezy dla syna Stanisława Brezy (1776); skwitowanie (1776); sprawy sądowe i ugody o spłatę sum pożyczonych przez M.B. od Franciszka Zieleniewskiego (5 tys. zł), łowczego braclawskiego i cześnika smoleńskiego, oraz u Marianny Żórawskiej (700 zł), dług darowany Michałowi i Marcjannie ze Skiporów Molskim (1780); zapis wzajemny dożywocia pomiędzy E.B. a jej drugim mężem W.P., podczaszym kruszwickim, Krzemieniec, 21 października 1777. Wypisy z akt grodzkich krzemienieckich i łuckich.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 52.

Sygn. 30. [Dekret kompromisarski w sprawie sukcesji po Michale Brezie pomiędzy Ewą, 1° v Brezą i jej mężem Wojciechem Potockim a synami Stanisławem i Antonim Brezami]

1780, 1836, 1840

Wypis z ksiąg grodzkich łuckich oblaty wyroku wydanego w Annopolu 18 września 1780 r. przez sąd polubowny pod przewodnictwem ks. Antoniego Jabłonowskiego, 3 egz., 2 poświadczone w j. ros. (1836, 1840); plenipotencje z 11 września 1780 r. do zawarcia układu pomiędzy E.B., W.P. i S.B.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 44.

Sygn. 31. [Sukcesja po Michale Brezie – proces Stanisława Brezy z Onufrym Brezą o dług i zastawne posiadanie części wsi Drożdzeń]

1776-1778, 1780, 1783, 1904

Proces związany z pożyczką 13 280 zł udzieloną O.B. przez brata M.B. w 1764 r.; obciążenie długiem części wsi Drożdzeń; intromisja S.B. do dóbr. Wypisy z akt grodzkich łuckich – plenipotencje, pozwy, manifesty, dekrety. Na s. 12 i 43 adnotacje Achillesa Brezy o pochodzeniu akt z archiwum w Chorostku i włączeniu do zbiorów (1904). Zob. sygn. 20.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 62.

2.3. Dzieci Michała Brezy:

**Ewa Wojnarowska (zm. 1801) i jej syn Antoni (1790-1868)
oraz Stanisław (1752-1847) i Maciej (1760-1836) Brezowie**

Sygn. 32. [Ewa z Brezów Wojnarowska (zm. 1801), córka Michała – dokumenty prawno-majątkowe]

1788-1789

Regestr wyprawy ślubnej spisany 21 maja 1788 r., taksa klejnotów; dwa dokumenty dot. sprawy sum posagowych (18,5 tys. zł): skwitowanie z wypłaty przez E. z Brezów i Tomasza Wojnarowskich oraz pożyczanie pieniędzy Stanisławowi Potockiemu, gen. artylerii koronnej, z zapisem na jego dobrach w woj. braclawskim.

Luzy; rękopis; polski; ss. 15.

Sygn. 33. Antoni Wojnarowski [1790-1868], syn Ewy z Brezów, pułkownik służby napoleońskiej i Wojsk Królestwa Polskiego [akta osobiste]

1836-1837, 1844, 1866, 1868, b.d. 1868

Dokumenty do uregulowania spraw majątkowych Wojnarowskich z Ignacym Potockim (I.P.) i Brezami, 3 (1836-7, 1844); odpis niewierzytelny testamentu sporządzonego w 1853 r. w Chorostku; spis rzeczy i dokumentów pozostałych po nim; rozliczenia, w tym z I.P.; wykaz kosztów pogrzebu (1868, b.d.); list do A.W. od Zygmunta Radziwińskiego (1866).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 21.

Sygn. 34. [Stanisław Breza (1752-1847) – materiały osobiste i publiczne]

1781, 1785, 1787-1791, 1797, 1808, 1813, b.d. koniec XVIII w. i ok. 1880

Osobiste: faksymile wpisu S.B. do albumu Uniwersytetu w Strasburgu (1781); rewersy i spłaty pożyczek zaciągniętych u Wojciecha Potockiego (1787, 1789) i Wiktora Napruszewskiego (1788-1791); pokwitowanie J. Skipora (1797), przekazanie wierzytelności innym osobom (1785); sumariusz dokumentów S.B. z lat 1805-1813 do sprawy z Angielą z Korzeniowskich Czarnecką (1813).

Publiczne: list S.B. do ministra F. Łubieńskiego, odpis własnoręczny (Drezno, 20 lutego 1808); odpisy listów z Archiwum Drezdeńskiego (2 poł. XIX w.), w tym

S.B. z 1808 r. i Fryderyka Augusta do tegoż z 1810 r., listu Józefa Mniszcha do Flemminga i jego odpowiedź dot. Brezów z 1719 r.; mowy S.B.: do króla Stanisława Augusta, rkp. (b.d.), na Sejmie Grodzieńskim jako posła woj. gnieźnieńskiego, z 25 października 1784 r. (druk), rkp. S.B. mowy gen. Woyny, członka Rady Nieustającej, z 23 października 1787 r. oraz brulion polemiki z Protym Potockim, woj. kijowskim (ok. 1792).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; ss. 35.

**Sygn. 35. [Stanisław Breza – rękopisy fragmentów prac z zakresu prawa:]
„Elementa iuris civilis secundum ordinem Pandectarum” i „Elementa
iuris civilis secundum ordinem – institutionum”**

Ok. 1780-1814

„Elementy prawa cywilnego drugiego porządku Pandekty”. Dwie prace, prawdopodobnie oryginalne S.B., komparatystyczne w odniesieniu do prawodawstwa austriackiego – Kodeksu józefińskiego i regulacji dot. obszaru zaboru austriackiego, opisane później jako jego rękopisy szkolne, raczej z przełomu XVIII i XIX w.

Luzy; rękopis; łaciński; ss. 188.

Teksty niekompletne na 4-kartkowych składkach, pierwszy – składki nr 1-26, brak nr 2, 3, 10, 20-24, drugi – nr 1 i 2 oraz bez nr.

Sygn. 36. [Maciej Breza (1760-1836) – materiały osobiste i majątkowe]

1787, 1805, 1809, 1818-1823, 1831-1837, b.d.

Paszport na wyjazd do Wiednia i Baden (1820); przepustka (1831), zaświadczenie lekarskie (1823); plenipotencja do spraw Antoniego Wojnarowskiego (1833). Akta majątkowe: kontrakt sprzedaży części Dąbrowy i Komorowa w pow. gnieźnieńskim bratu Stanisławowi (10 maja 1787); fragment umowy z bratową Anną (1818?); obrachunki z sukcesorami brata Antoniego oraz z Ignacym Potockim (1832-3); pokwitowanie (1805). Pożyczki: skrypty dłużne; spłaty; uregulowanie długów przez Hipolita Brezę po jego śmierci (1809-1810, 1835-7).

Luzy; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 29.

**Sygn. 37. [Rozliczenia Macieja Brezy z ks. Maksymilianem Jabłonowskim,
w tym z posesji Siekierzyniec]**

1815, 1817, 1832, b.d. ok. 1825-1828

Obejmują lata 1812-1825 (luki), m.in. z dzierżawy Bilczyna przez M.B. Rozrachunek z Siekierzyniec za lata 1826-1832, łącznie z rozliczeniem sumy należnej Annie Brezie.

Luzy; rękopis; polski; ss. 23.

Sygn. 38. [Maciej Breza – kontrakty, rozliczenia, wykazy ruchomości]

1800-1835, b.d.

Kontrakty ze służbą, rzemieślnikami, czynszownikami i wyrobnikami manufaktury płóciennej w Siekierzynicach; umowy najmu i na wykonanie różnych prac

rzemieślniczych, rozliczenia za nie; obrachunki ze służbą, pokwitowania; spisy ruchomości, inwentarza żywego. Tłumaczenie ukazu o „Ewaluacji monet” z 1800 r., 2 egz., uwagi do niego M.B. (1821); ukaz o papierze stemplowym z 1812 r.

Luzy; rękopis; polski; ss. 144.

Sygn. 39. [Wykazy wydatków Macieja Brezy]

1818-1822, b.d. ok. 1800-1836

„Książeczki kasowe” codziennych wydatków osobistych i rejestry wydatków na załatwianie spraw Jabłonowskich.

Luzy; rękopis; polski; ss. 91.

Sygn. 40. [Maciej Breza – gospodarka we wsi Czetwertynki w pow. łuckim]

1832-1835, b.d. ok. 1830-1835

Wieś zapewne dzierżawiona przez M.B., część materiałów to jego rękopisy. Spis sum wydanych w 1832 r.; wykazy powinności włościan i szlachty; wydanych produktów, w tym do pracy manufaktury tkackiej (1835, b.d.).

Luzy; rękopis; polski; ss. 16.

Sygn. 41. [Maciej Breza – przepisy gospodarcze]

B.d. ok. 1790-1836

Przepisy dot. przetwarzania i konserwacji żywności, przygotowania saletry, porady weterynaryjne, kulinarne, w tym jego odpisy z gazet i opracowań, znaczna część w j. fr.; wzorcowy jadłospis na wszystkie dni tygodnia – rkp. M.B. ze stemplem zbiorów Achillesa Brezy.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 77.

**2.4. Antoni (1758-1818), s. Michała
i Anna z Czarneckich (1771-1829) Brezowie**

Sygn. 42. [Antoni Breza – materiały osobiste]

1824, 1842, b.d.

Odpis metryki zgonu w 1818 r. z akt parafii w Krzemieńcu (1824) i z adnotacjami z 1842 r.; zaświadczenie o odbyciu spowiedzi (fragment, b.d.).

Luzy; rękopis; łaciński, polski, rosyjski; ss. 4.

Sygn. 43. [Stanisław August, król Polski, daje Antoniemu Brezie patent na chorąstwo tytularne w regimencie ostrogskim ks. Adama Ponińskiego]

1777, 30 [maja], Warszawa

Patent z podpisem króla i odciskiem pap. pieczęci wielkiej koronnej.

Luzy; rękopis; polski; bifolium, 222x365; ss. 1.

Sygn. 44. [Plenipotencja ks. Hieronima Sanguszki, gen. wojsk rosyjskich, dla Antoniego Brezy do sprawy wyegzekwowania sum posagowych Rozalii z Obodyńskich Burskiej]

5 stycznia 1809, Sławuta

Dot. realizacji intercyzy zawartej w 1808 r. pomiędzy Kajetanem Burskim, koniuszym ks. H. Sanguszki, i Michałem Obodyńskim, adnotacja o przyjęciu do akt zasławskich, odciski trzech pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 3.

Uwaga: biogram H. Sanguszki w PSB, t. 34, s. 484-488.

Sygn. 45. [Antoni Breza] Dwie nieszczęśliwe. Powieść moralna. 1775

Prawdopodobnie utwór własny, autor opisany na okładce przez jego wnuka Achillesa Brezę.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 51.

Sygn. 46. [Antoni Breza – zapis nutowy pieśni N. Gillesa „Les adieux”]

Ok. 1800

Adnotacja Achillesa Brezy o autorstwie rękopisu z datą 1819 r., Antoni B. zmarł w 1818 r.

Luzy; rękopis; francuski; ss. 1.

Sygn. 47. Lekarstwa enemy różne doświadczone Anny Breziny 1793

1793, b.d. XVIII/XIX w.

Zbiór porad medycznych z przełomu XVIII i XIX w., dołączony przepis na wyrób atramentu i tuszu. Wpisy dwóch rąk, rękopis niekompletny.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 59.

Sygn. 48. [Nagrobek Anny z Czarneckich Brezy na cmentarzu w Kuniowie]

1834-1835, 1885, 1892

Umowy na roboty zawarte przez Hipolita Brezę (1834-5); rysunek nagrobka, opisy sporządzone przez jej wnuka Achillesa Brezę, który doprowadził do jego wystawienia.

Luzy; rękopis; polski; ss. 6.

Sygn. 49. [Intercyza przedślubna Antoniego Brezy i Anny Czarneckiej, zawarta z jej ojcem Nikodemem Czarneckim]

1793, 11 lutego, Juśkowce

Odciski 7 pieczęci prywatnych – Czarneckiego i świadków: Drzewieckich – Felicjana, Ksawerego i Józefa, Piotra Przybyszewskiego, Piotra Sokołowskiego i Ignacego Skipora.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 4.

**Sygn. 50. [Rejestry wyprawy ślubnej oraz sprawunków (wyprawy)
Anny z Czarneckich Brezy spisane 13 lutego 1793]**

1793

Ruchomości żony, przejęcie pokwitowane przez Antoniego Brezę.

Luzy; rękopis; polski; ss. 7.

Sygn. 51. [Akta prawno-majątkowe wsi Siekierzyńce]

1792-1793, 1888

Anulowanie przez ks. Teklę z Czapliców Jabłonowską zapisu jej dożywocia na Siekierzyńcach w kluczu płuzańskim z uwagi na interesy Antoniego Brezy (A.B.) – ekstrakt z ksiąg ziemiańskich dok. 30 maja 1792 r. w Kościanie, z adnotacją o wniesieniu do ksiąg pow. krzemienieckiego w 1793 r. Odpisy 4 dokumentów dot. Siekierzyńiec z archiwum ks. Jabłonowskich w Płuznem, sporządzone przez Achillesa Brezę w 1888 r.: 1) przekazanie Siekierzyńiec przez ks. Antoniego Jabłonowskiego (A.J.) w dożywotnią dzierżawę A.B. (Annopol, 23 grudnia 1792), 2) przeniesienie w/w dokumentu na papier stemplowy i wniesienie do ksiąg konfederacji woj. wołyńskiego, pow. krzemienieckiego (2 stycznia 1793) i zasławskiego (2 sierpnia 1794), 3) zmniejszenie przez ks. Maksymiliana Jabłonowskiego (M.J.), syna A.J., rocznej opłaty z 6500 zł do 5000 zł i rozciągnięcie prawa dożywocia na syna Brezów – Józefa, wpis do ksiąg grodzkich ostrogskich (18 sierpnia 1804), 4) układ w sprawie rozliczeń pomiędzy M.J. a Brezami: Anną, wdową po A.B., ich synem Józefem i pozostałymi dziećmi (Krzywin, 29 grudnia 1823).

Luzy; rękopis; polski; ss. 10.

Sygn. 52. [Ustalenie granic dóbr Siekierzyńce, własności ks. Maksymiliana Jabłonowskiego, w dożywotniej dzierżawie Antoniego Brezy]

1805, 1807, 1809

Rozgraniczenie gruntów z dobrami Okniny Feliksa Kadłubskiego (1805, 1807); dekret zjazdowy rozgraniczenia i usypania kopców pomiędzy Siekierzyńcami i Korytnem a Okninami i Zadłużem (1809); list F.K. do majora pułku aleksandrowskiego o zwrot kosztów sporządzenia mapy (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; ss. 22.

**Sygn. 53. Inwentarz Folwarku Gnojnickiego przy expiracji posesji Wgo.
[Wielmożnego] Skipora Szamb. [Szambelana] J.K.Mci dn. 19
marca 1796 r. wyprowadzony a 24go marca wypuszczony w posesję
sześciolletnią arędowną Antoniemu Brezie Stolnikowi [właściwie
stolnikiewiczowi] Lubaczowskiemu [..]**

1796

Folwark stanowił własność ks. Antoniego Jabłonowskiego. Inwentarz zawiera m.in. imienny wykaz poddanych.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 7.

Sygn. 54. [Kontrakty i akta procesowe związane z pożyczką 20 tys. złp. udzieloną przez Antoniego Brezę Franciszkowi Michalskiemu i obciążeniem z tego tytułu jego dóbr Jołtuszków Podleśny]

1785-1791, 1799

Sumariusze dokumentów do sprawy; dwa skrypty dłużne F.M. oraz transakcja tegoż z S. Wiśłockim (1785); kalkulacja długu; kontrakt zastawny Jołtuszkowa Podleśnego pomiędzy właścicielką Agnieszką Magdaleną Sapieżyną, 1° v. Józefem Lubomirskim, 2° v. Aleksandrem Michałem Sapiehą, kanclerzem litewskim, a Józefem Stoneckim z 1779 r. za 138 tys. zł (odpis z 1787, niekompletny); cesja Jołtuszkowa Podleśnego przez Stoneckich, spadkobierców Józefa, na bp. Ignacego Dłuskiego (I.D.); pozwy i dekrety związane z procesem A.B. w sądzie grodzkim latyczowskim i w Trybunale Koronnym Lubelskim przeciwko F.M., biskupowi I.D., posiadaczowi zastawnemu Jołtuszkowa (1787-1791); korespondencja dot. tej sprawy: pisma Grzegorza Czaykowskiego (G.Cz.), wiceregenta grodzkiego latyczowskiego, do zwierzchnika wojsk i Departamentu Wojskowego Obojga Narodów w Warszawie w sprawie pomocy wojskowej dla A.B. przy intromisji do dóbr, koperta z w/w adresem i odciskiem pieczęci ks. Adama J. Czartoryskiego, generała ziem podolskich, starosty krzemienieckiego i latyczowskiego, 2 (1788); listy M. Roguskiego do G.Cz. lub Żórawskiego, 3 (1788); Żórawskiego do A.B. oraz do Wojciecha i Ewy, 1° v. Brezowej, Potockich, 5 (1787-8); kopia listu F.M. do G.Cz. (1788); Fudakowskiego do G.Cz. (1791); plenipotentja A.B. dla brata Macieja do prowadzenia tej sprawy (1799).

Luzy; rękopis; łąciński, polski; ss. 90.

Sygn. 55. Kontrakt Kompanii Handlowej [zawarty pomiędzy Antonim i Maciejem Brezami, Feliksem Dobrowolskim i Antonim Pruszyńskim]

1805, 4 stycznia, Siomaki

Sześćoletni kontrakt kompanii do handlu z Gdańskiem, nie określono rodzaju towarów, poza pszenicą. Nieuwierzytelniiony urzędowo.

Luzy; rękopis; polski; ss. 4.

Sygn. 56. [Rejestr rozliczeń Antoniego Brezy w latach 1791-1793]

1791-1793

Miesięczne i roczne rozliczenia z różnymi osobami, głównie z ks. Antonim Jabłonowskim, Borowskim (kupiec?), ks. Czartoryską, stolnikową litewską i innymi, braćmi Stanisławem i Maciejem oraz ojczymem Wojciechem Potockim, a także przychody i wydatki związane z gospodarowaniem w niewymienionych dobrach.

Księga; rękopis; polski; ss. 105. Niekompletny, brak okładek i kart, początek od karty nr 8, brak 39-40, 62-65 i od 69 do?

Sygn. 57. [Rejestr dochodów i wydatków Antoniego Brezy od 1 stycznia 1796 r. do września 1803 r.]

1796-1803

Dochody i rozchody zbilansowane za poszczególne lata, poza 1803 r.

Księga; rękopis; polski; ss. 117.

Sygn. 58. [Akta finansowo-gospodarcze Antoniego i Anny Brezów]

1796-1797, 1800-1819

Rozliczenia z Antonim i Maksymilianem Jabłonowskimi za lata 1794-6, 1809 i 1810 (1796, 1809-1810); rewery Antoniego B. na sumy pobrane z kasy ks. Maksymiliana Jabłonowskiego (1815-7); blankiet spłat procentów od 300 czerwonych zł pożyczonych od Anieli Wołowiczowej (1801-1819); pożyczka udzielona Josowi Herszkowiczowi z Korca (1797); rozliczenia wydatków na jarmarku w Berdyczowie (1809, 1811, 1817); rachunek – przeliczenie na ruble (1800); wycena wełny dostarczonej z Siekierzyniec do fabryki koreckiej (1813).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 33.

Sygn. 59. [Kontrakty i akta procesowe Anny i Antoniego Brezów związane głównie z sukcesją po ojcu Nikodemie Czarneckim]

1793, 1800-1805, 1811-1814, 1828

Rewers N.Cz. na sumę 7560 zł pożyczoną od Antoniego B. (1793); sumariusz dokumentów do kompromisu z Kajetanem Czarneckim (K.Cz.) (1812); proces i układy z Czarneckimi i ich krewnymi: Raczyńskimi, Teleżyńskimi i Ostrowskimi, dot. dóbr Satyjów, Diadkiewicze, Werchy, miasteczka Stobychwa i innych; podział przez Annę B. pomiędzy dzieci sumy posagowej i pieniędzy jej należnych od brata K.Cz. (Siekierzyniec, 10 lutego 1828). Zob. sygn. 298-301.

Luzy; rękopis; polski; ss. 39.

Sygn. 60. Rachunek z opieki i administracji przez Wo.[Wielmożnego] Antoniego Brezę nad małoletnimi sukcesorami i majątkiem po niegdy W. [Wielmożnym] Nikodemie Czarneckim pozostałym [..] [sprawowanej w latach 1795-1808 i] Ekspens na dźwiganie interesów sukcesorów [..]

Ok. 1808

Rozliczenie niedokończone (dochody w latach 1794-1800), przygotowywane do układu pomiędzy Kajetanem Czarneckim (K.Cz.) i siostrami – Anną Brezą, Elżbietą Raczyńską i Józefą Przewłocką; rejestr wydatków ogólnych A.B. jako opiekuna Czarneckich i wydatków indywidualnych na K.Cz. i jego siostry w latach 1794-1808 (1808).

Poszyt; rękopis; polski; ss. 12.

Sygn. 61. [Interesy Antoniego i Anny Brezów z Ksawerym i Józefem Drzewieckimi]

1801, 1818, 1821, 1825-1827, b.d.

Zestawienie rozliczeń Antoniego B. (sporządzone przez brata Macieja) z zadłużonym u niego K.D. za lata 1796-1801 (1818); kontynuacja uregulowań finansowych, prowadzona z nim przez Annę B., co wiązało się z wynajmem dworku w Krzemieńcu, a po jego śmierci z zakupieniem go od J.D. (1821-7). Dokumenty prywatne i wyciąg z protokołu dekretoowego sądu zjazdowego pow. krzemienieckiego w Juśkowicach. Zob. sygn. 347.

Luzy; rękopis; polski; ss. 21.

Sygn. 62. Rachunki pieniężne w przychodach i rozchodach W-ej Breziny od miesiąca Maja 1826 [do sierpnia 1828 r. oraz pokwitowania]

1814, 1818, 1826-1828

Rachunek wpływów i wydatków, jeden do września 1827 r., drugi za lata 1826-1828; drobne pokwitowania Anny Brezy o wydaniu ziarna i paszy (1814, 1818).

Luzy; rękopis; polski; ss. 39.

2.5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów

Sygn. 63. [Joanna Nepomucena Breza (1802-1897) – materiały osobiste]

1812, 1830, 1842, 1854, 1894-1897, b.d. ok. 1812-1830

Odpis metryki chrztu w 1824 r. (data błędna, poprawna – 1802, 1842); świadectwo ukończenia drugiej klasy na pensji w Krzemieńcu (1812); poświadczenie przynależności do parafii Kuniów (błędne imię ojca, 1830); notka o przyjeździe do Warszawy (1854); wniosek o paszport (1894); legitymacja stałego mieszkańca Warszawy (1896); akt zgonu (Warszawa, 12 sierpnia 1897); wycinek z „Kuriera Warszawskiego” z 14 sierpnia 1897 r. z nekrologiem; tabliczka metalowa z opisem „ostatnie słowa ś.p. Joanny Brezianki – pogrzeb jak najskromniejszy” (niewidoczne); fragmenty odpisów prac literackich.

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 44.

Sygn. 64. Sztambuch Joanny Brezianki córki Antoniego

1 poł. XIX w. po 1827, ok. 1890

Rękopis J.B. – odpisy kilku utworów poetyckich. Tytuł nadany przez Achillea Brezę. Datowany w oparciu o znaki wodne papieru.

Księga; rękopis; francuski, polski; ss. 23.

Sygn. 65. [Joanna Breza – akta finansowe]

1839-1851, 1860, 1862, 1868, 1870, 1873-1874, 1876, 1878, 1889-1890, 1894, 1897-1898, b.d.

Noty o odebraniu w latach 1839-1851 sum od wuja Kajetana Czarneckiego – procentów od kwoty 3257 zł; kopia dekretu o przypadku kapitału u ks. Marcelego Lubomirskiego (1848); pożyczki: siostr Joanny, Tekli i Róży Breza dla Feliksa Sobańskiego, właściciela Guzowa (1860), oraz Joanny i Tekli dla Anieli Bromirskiej (1862); spadek po Tekli – odzyskanie długu u spadkobierców Elizy z Załęskich Czudowskiej (1873-4, 1876, 1878); wykaz papierów wartościowych przekazanych w depozyt Bankowi Handlowemu w Warszawie (1894); pokwitowanie L. Wrotnowskiego na papiery wartościowe (1897); rachunek wpłat na akcje „Stalowni” w Bliżynie (1897); akcja na okaziciela Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Stali „Hr L. Broel-Plater” w Bliżynie na 125 rubli w złocie (Warszawa, 1898), przekazana spadkobiercom J.B., obliczenie procentów; drobne pokwitowania i rozliczenia (1848, 1873, 1878, 1897, b.d.); wynajem mieszkania w Warszawie: kontrakt, zawiadomienia (1868, 1889-1890). Są to dokumenty prywatne, odpisy aktów notarialnych, notatki.

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 83.

Sygn. 66. [Joanna Breza] – Akta Lucjana Wrotnowskiego w sprawie ś.p. Joanny Breza w przedmiocie: spadek

1891, 1896-1899

Testament z 1891 r. i kodycył; materiały sporządzone przez Achillesa Brezę, generalnego spadkobiercę: spis ruchomości; wydatki na pogrzeb; wykaz zapisów. Kilka listów do Wrotnowskiego w tej sprawie: Achillesa, Felicji, Teresy Brezów i innych osób. Decyzje urzędowe; potwierdzenia odbioru darowizn.

Poszyt z nadrukiem kancelarii L. Wrotnowskiego w Warszawie; rękopis; polski, rosyjski; ss. 58.

Sygn. 67. [Joanna Breza – sprawy spadkowe po jej śmierci]

1891, 1897-1898

Notatki Achillesa Brezy (A.B.) do sporządzenia testamentu (1891); kodycył do testamentu (akt notarialny, 28 stycznia 1897); postępowanie spadkowe – materiały sporządzone przez A.B.: rozliczenie za 1897 r., wykaz podziału pozostawionego funduszu, spis ruchomości, projekty pism urzędowych i listów do rodziny, notatki; akty darowizn pieniężnych dla Romana i Urbana Brezów oraz jego syna Bronisława.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 37.

Sygn. 68. [Tekla Breza (1804-1872) – materiały osobiste]

1819, 1824, 1841, 1860, 1870-1873, b.d. ok. 1819-1873

Dwa odpisy metryki chrztu (1824, 1841); świadectwo pochwalne dla niej jako uczennicy pensji Anieli Rosiękiewicz w Krzemieńcu (1819); pożyczka 16,5 tys. rubli dla Feliksa Sobańskiego, właściciela Guzowa, udzielona przez Teklę, Joannę i Różę Breza (1860); pożyczka 1800 rubli dla Elizy Czudowskiej (1870, b.d.); inwentarz masy spadkowej po Tekli, przejęcie jej przez siostrę Joannę (1873); rachunek za pogrzeb, grób i rozliczenie ogólne (1872-3). Akty notarialne, notatki, kwity. Zob. sygn. 65.

Luzy; rękopis; łaciński, polski, rosyjski; ss. 113.

Sygn. 69. [Tekla Breza – rękopisy szkolne]

B.d. ok. 1819-1822

Cztery poszyty z odpisami różnych prac, mów itp. do nauki historii oraz j. pol. i fr.

Poszyt; rękopis; francuski, polski; ss. 71.

Sygn. 70. [Dorota Breza (1802-1825), zamężna z Ignacym Starczewskim, Róża Breza (1814-1881) i Teresa Breza (1812-1890) – materiały osobiste]

1823, 1825, 1841, 1860, 1873, 1881-1882, 1890-1892, b.d. ok. 1814-1892

Dorota Starczewska: tekst napisu na jej nagrobku w Dederkałach (1825); jej rękopis – odpisy wierszy Tadeusza Wasylewskiego i innych; wykaz postępów uczennic pensji Anieli Rosiękiewicz (A.R.) w Krzemieńcu, wśród nich Doroty i Joanny Breza (ok. 1815).

Róża Zuzanna Breza: odpis metryki chrztu (1841); akt notarialny pożyczki (wraz z siostrami) dla Feliksa Sobańskiego, właściciela Guzowa (1860); rozliczenie pożyczki dla Aleksandra Sławoszewskiego (1873, 1881); notatki i rewery dot. kosztów pogrzebu i postępowania spadkowego (1881-2, b.d.).

Teresa Konstancja Breza: odpis metryki chrztu (1841) i zgonu we wsi Wesola, par. Heidelberg (1891); pismo pochwalne prefekta Liceum Wołyńskiego po egzaminach na pensji A.R. w Krzemieńcu (1823); nekrolog i opis spadku – rękopisy Achillesa Brezy; list do niego w sprawie Teresy od księdza z Heidelbergu (1890-2). Zob. sygn. 65.

Luzy; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski; ss. 65.

Sygn. 71. [Achilles Jan Nepomucen Breza (1805-1839) – materiały osobiste]

1813-1814, 1819, 1824-1828, 1831-1832, 1842, b.d.

Odpis metryki chrztu (1824, 1842). Akta szkolne z Gimnazjum i Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu: listy pochwalne (1819); świadectwo (1825); czysty druk odznaczenia złotym medalem (1825). Akta dot. służby wojskowej: potwierdzenie nominacji na podporucznika w 13 pułku piechoty liniowej (27 lutego 1831); „rodowód” – przebieg służby z podpisami świadków, w tym dowódcy mjr. A. Góreckiego, Awinion, 10 kwietnia 1832. Trzy rewery na pobrane kwoty i udzieloną pożyczkę (1826-7, 1831); fragment zeszytu z wypisami poezji w j. ros. i z ocenami oraz tekstu w j. greckim (1813-4, b.d.).

Luzy; druk; rękopis; grecki, łaciński, polski, rosyjski; ss. 34.

Sygn. 72. Novyj Zavetz Gospoda Nasego Iisusa Christa [Nowy Testament Pana Naszego Jezusa Chrystusa – nagroda szkolna Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu dla Achillesa Brezy]

B.d. ok. 1818-1825

Wydawnictwo Rosyjskiego Towarzystwa Biblijnego, brak miejsca i roku wydania, z dedykacją dla A.B., z podpisem prefekta, zastępcy dyrektora Liceum, Antoniego Jaskowskiego.

Księga; druk; język cerkiewno-słowiański; ss. 616.

Sygn. 73. [Zeszyt Achillesa Brezy z umoralniającymi sentencjami]

B.d. ok. 1812

Poszyt; rękopis; polski; ss. 24.

Sygn. 74. [Józef Breza (1795-1877) i jego żona Konstancja z Mycielskich (1807-1874) – materiały osobiste i majątkowe]

1808-1818, 1828-1831, 1841, 1874, 1888, 1904, 1906, b.d.

Odpisy metryki chrztu jego i siostry Honoraty w 1800 r. (2 egz. w j. łac. i tłum. na ros., 1826, 1841, 1906). Nauka w Gimnazjum Wołyńskim w Krzemieńcu: listy pochwalne i zawiadomienia wysłane do ojca Antoniego Brezy o przyznaniu medalu, z opisami Achillesa Brezy (1808-1812, 1904); świadectwa, w tym o przebiegu i ukończeniu nauki, podpisane m.in. przez Tadeusza Czackiego, konsyliarza wizytatora szkół (1813-4). Służba wojskowa w armii Królestwa Polskiego i powstańczej: rozkazy personalne; urlopy; kopie świadectw przebiegu służby, w tym do odznaczeń, dymisja (1816-8, 1828-1831). Notka o jego portrecie (1888).

Nekrolog żony Konstancji z Mycielskich Brezy, zm. 13 października 1874.

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 44.

Uwaga: biogram J. Brezy w PSB, t. 2, s. 432.

Sygn. 75. [Maksymilian Breza (1807-1890) – materiały osobiste]

1824, 1830-1831, 1842, 1846-1848, 1853, 1868, 1876-1878, 1884-1885, 1890, b.d.

Odpis metryki chrztu (1824, 1842); nominacja na podporucznika piechoty (29 grudnia 1830) i zawiadomienie o nominacji ze skierowaniem do 13 pułku piechoty (1831); paszporty – francuskie oraz pruski (1847-8); pisma władz w sprawach m.in. osiedlenia się jego i brata Teofila w Prusach oraz opłat (1848, 1853, 1868, 1876-7); rachunek za podróż (1846); rachunki lekarza (1876, 1878, 1884-5); odpis testamentu i tłumaczenie fragmentu (1890); nekrolog i wspomnienie pośmiertne (wycinek z „Kuriera Porannego”, 1890); jego rkp. poematu „Bitwa nad bitwami” (1847); notatki związane z powstaniem listopadowym; inne zapiski; przepisy gospodarcze (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 68.

Uwaga: biogram M. Brezy w PSB, t. 2, s. 432.

Sygn. 76. [Teofil Breza (1808-1880) – materiały osobiste]

1824, 1842, 1856-1858, 1862, 1869, 1871, 1875

Odpis metryki chrztu (Wincenty Teofil, 1824, 1842); paszporty – pruski (1857) i rosyjski (1875); korespondencja urzędowa: brudnopisy podań w sprawie uzyskania amnestii carskiej (1856-7, zob. też sygn. 75) i przejazdów; zawiadomienie Towarzystwa Resursy Kupieckiej w Warszawie o uzyskaniu członkostwa (1858); oświadczenie Józefy Zabłockiej o obraniu go głównym opiekunem (1871); zapiski (1869).

Luzy; rękopis; francuski, łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 24.

Sygn. 77. [Teofil Breza – materiały dotyczące wynalazczości]

1839, 1846-1848

Umowa z Eugeniuszem Brezą w sprawie odstąpienia części praw do produkcji piwa (1839). Umowa z Franciszkiem Clausem, importerem z Belgii, związana z warunkami sprzedaży patentu na metodę zapobiegania korozji metali; brudnopisy jego kilku listów do Clausego w tej sprawie i jednego do T.B. (1846-8). Opisy aparatury wentylacyjnej; kopia listu dot. tej sprawy (1846-7, b.d.); ulotka reklamowa i kwestia prezentacji na Wystawie Przemysłowej w Brukseli w 1847 r., całość w j. fr.

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; ss. 80.

Sygn. 78. [Teofil Breza – materiały związane z działalnością gospodarczą i sprawami finansowymi]

1865-1869, b.d.

Sprawa nieruchomości nr 19 i 119 w Warszawie oraz dóbr Boby w pow. zamojskim, związana z długiem Mikołaja Mordwina i Lidii Ożarowskiej (1865-1869), m.in.: akty notarialne, zawiadomienia, bruliony i kopie dokumentów; pismo w sprawie egzekucji komorniczej; pokwitowania uiszczenia opłat stemplowych (1867); wykaz numerów kuponów (loterii?, 1868).

Luzy; rękopis; polski; ss. 62.

**2.6. Hipolit (1806-1882), s. Antoniego
i Honorata z Radziwińskich (1816-1863) Brezowie,
ich dzieci (akta osobiste)****Sygn. 79. [Hipolit Breza (1806-1882) – materiały osobiste]**

1819-1822, 1824, 1837-1838, 1841, 1856-1858, 1860, 1866, 1868, 1871, 1874, 1876, 1882, 1899

Dwa odpisy metryki chrztu (1824, 1841) i zgonu w Warszawie 20 września/1 października 1882; nekrolog; zezwolenie na przeniesienie zwłok na cmentarz w Kuniowie (1882); świadectwa i listy pochwalne z Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu (1819-1821); intercyza przedślubna (1837, poświadczenie 1838); paszporty rodzinne i zaświadczenie na wyjazd (1856-8, 1876); „Bilet na wolny pobyt w Warszawie” (1874); dwa testamenty w j. ros. (1871, 1876), drugi z podpisami świadków.

Sprawy religijne rodziny: zwolnienie z postu; zezwolenia na spowiedź poza parafią (1856, 1860, 1868); własnoręcznie sporządzony wykaz chrztów i rodziców chrzestnych jego żyjących dzieci (1866).

Spis sentencji z adnotacją synowej Felicji Brezy (b.d., 1899); notatka o miarach i wagach (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski; ss. 55.

Sygn. 80. [Hipolit Breza – sprawy sądowe i publiczne]

1848, 1852, 1856-1861

Pisma w sprawie konfiskaty broni (1848) i nielegalnego postawienia krzyża, w tym kopia wyroku (1861); budowa kościoła w Kuniowie: umowa H.B. z murarzami, poświadczenia przekazania datków zbieranych przez niego i żonę Honoratę (1852, 1856-7); powiadomienie o przyjęciu na członka Towarzystwa Resursy Kupieckiej w Warszawie (1857); dwa kwity wpłat członkowskich Towarzystwa Rolniczego w Królestwie Polskim (1859-1860); dwa bilety prenumeraty na „Bibliotekę domową” wyd. w Żytomierzu (1859).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 33.

Sygn. 81. [Honorata z Radziwińskich Breza (1816-1863) – materiały osobiste]

1832, 1837, 1845, 1849-1850, 1855, 1895, b.d.

Odpisy: metryki chrztu w 1816 r. (1832); aktu małżeństwa z Hipolitem Brezą (Lachowce, 17 sierpnia 1837) ze sprostowaniem (poświadczony rkp. Achillesa Brezy, 1895). Intercyza przedślubna (1837), rejestr wyprawy ślubnej (1837) z jej dopiskami (1845, b.d.); zapis dla męża (1855); „Patent” przystąpienia do Bractwa Niepokalanego Serca Najświętszej Panny Marii kaplicy wizytek w Kamieńcu Podolskim (druk 1849, wpis 1850).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 19.

Sygn. 82. Ś.p. Honorata z Radziwińskich Hipolitowa [Breza – portret]

Ok. 1860, 1919

Wizerunek kobiety w czepku, rysunek wykonany prawdopodobnie przez syna Achillesa. Fragment opisu na odwrocie ręką Felicji Brezy (po 1918).

Luzy; rękopis; polski; 400x340; karton; 1 karta; ss. 2.

Sygn. 83. [Honorata z Radziwińskich Breza – rękopisy literackie i religijne]

1826, b.d. 1 poł. XIX w.

Wiersz dedykowany ojcu (1826); odpisy modlitw i utworów literackich (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 81.

Sygn. 84. [Honorata z Radziwińskich Breza – album z wpisami poezji]

1837, b.d. 1 poł. XIX w.

Wpisy kilku rąk, odpisy i wiersze oryginalne, sygnowane m.in. „G.R.” – ojciec Godfryd Radziwiński; kilka rysunków. Przy pierwszym wpisie data „14 janvier 1837 Szymkowce”, na s. 92 i 94 daty powstania utworów – 1826 i 1824.

Księga; rękopis; francuski, polski; 230x170; ss. 136.

Sygn. 85. [Honorata z Radziwińskich Breza – rękopisy gospodarskie]

1832, 1834, b.d. 1 poł. XIX w.

Przepisy kulinarne, ogrodnicze, wyrobu rękawiczek itp., głównie rkp. własne.

Luzy; rękopis; polski; ss. 162.

Sygn. 86. [Anna Antonina Breza (1856-1900), zakonnica sercanka – materiały osobiste]

1871-1873, 1882, b.d. 1870, 1882, 1900

Odpis metryki urodzenia (1873, 1882); dwa wyróżnienia za naukę na pensji Zakonnice Serca Jezusowego w Poznaniu (1872-3); wyciąg z kroniki sercank w Pradze z lat 1880-1 dot. A.B. (b.d.); brulion jej życiorysu opracowany przez brata Achillesa i przesłany do klasztoru Sacré Coeur we Lwowie (1900); „Gazeta Miejsowa” – rękopis gazetki pisanej pensji sercank w Poznaniu (1871-2); wierszyk jej autorstwa (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 22.

Sygn. 87. Historia – Anna Breza [wypisy z historii średniowiecza, geografii i dziejów literatury]

1871

Rękopis oprawny z wytłoczonym symbolem Zgromadzenia Sercanek (Poznań), inicjałami „A.B” i datą 1871 r. Ozdobne tytuły, rysunki tablic genealogicznych i map.

Księga; rękopis; polski; ss. 351. Paginacja oryginalna, opuszczone s. 1a, 23a-23c, 334a, brak s. 150.

Sygn. 88. [Dorota Breza (1843-1886), karmelitanka Maria Józefa, i Maria Breza (1841-1889) – materiały osobiste]

1858, 1869, 1870, 1873-1874, 1889, b.d.

Dorota Breza: pokwitowanie wpłat do Karmelu w Poznaniu (1873-4); rękopisy religijne: adoracja Sakramentu w Paryżu, fragment modlitwy (b.d.); obrazek ze św. Teresą – pamiątka obłóczyn w Poznaniu (16 lipca 1870); zeszyt notatek dot. ogrodnictwa i mineralogii (1858, s. 48).

Maria Breza: dyplom przyjęcia do Arcybractwa Nieustającej Czcii Najświętszego Sakramentu i Opieki Biednych Kościołów w Warszawie (1869); nekrolog (1889), wykaz osób zawiadomionych o jej zgonie; rysunek prawdopodobnie dworu w Siekierzynach sygn. „Marynia” (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; ss. 90.

Sygn. 89. [Michalina z Brezów Mogilnicka (1840-1893) – materiały osobiste i majątkowe]

1855, 1871-1878, 1883-1894, 1909-1914, b.d. ok. 1858-1894

Odpis metryki chrztu w 1843 r. (b.d. ok. 1860); przepustka na swobodne poruszanie się po Rosji (1893); formularz przyjęcia do Arcybractwa Różańca Świętego w Krakowie (1878); nekrolog (afisz, druk 660x520, 1893); wiersz-powinszowanie dla niej od Antoniego Mikoszewskiego (1855). Materiały majątkowe: kontrakt wynajmu domu w Szymkowcach od Zygmunta Radziwińskiego przez Jana i M. Mogilnickich (1871-6) oraz mieszkania w Warszawie, rachunki opłat za nie (1883-1893); pokwitowania i rozliczenia sum przekazywanych na potrzeby syna

Stefana Mogilnickiego; datki od niego (1883-4, 1909, 1912, 1914); rachunek za pomnik dla Teofila Brezy (1888); pokwitowania, m.in. odbioru spadku po siostrze Marii (1884, 1889, 1892); dyspozycja M.M. dot. pogrzebu, rachunki za jej leczenie, pogrzeb i wystawienie nagrobka; podział i sprzedaż ruchomości; przekazanie zapisów (1893-4).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 146.

Sygn. 90. Akta Lucyana Wrotnowskiego w sprawie ś.p. Mogilnickiej Michaliny w przedmiocie [spadku]

1884, 1890-1895

Spis funduszów; książeczka oszczędnościowa (1884); dokument pożyczki udzielonej przez Bank Dyskontowy w Warszawie (1890); pisma urzędowe, bruliony i notatki dot. sprawy spadkowej; urzędowy spis majątku pozostałego po M.M. (1894); korespondencja A. Jełowieckiego z Achillesem Brezą w sprawie jego długu u M.M., przejętego na rzecz jej syna Stefana (1894-5); pokwitowania, notatki A. Brezy.

Poszyt; rękopis; polski, rosyjski; ss. 69.

Sygn. 91. Rachunek z gotowizny po śp. Michalinie Mogilnickiej i rachunki Stefana Mogilnickiego od 24/12 1893 [do 1914 r.]

1893-1914

Stan gotówki po śmierci M.M., wykazy przychodów i wydatków jej syna Stefana prowadzone przez Achillesa Brezę, a od 1905 r. przez jego żonę Felicję.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 58.

Sygn. 92. [Roman Breza (1850 – przed 1927) i Urban Breza (1848-1900) – materiały osobiste i majątkowe]

1860-1866, 1877, 1880, 1883, 1899-1900

Roman Breza: przepustka na wyjazd (1873).

Urban Breza: dokumenty Gimnazjum Realnego w Warszawie: przepustka na wyjazd (1860), wyciągi z księgi cenzur (1860-4), list pochwalny (1861); zgoda Szkoły Głównej Warszawskiej na urlop (1865); zaświadczenie o wpisaniu do ksiąg ludności niestałej Warszawy (1866); karta z notatką Achillesa Brezy o wizerunku Urbana (brak, zachował się podpis autorstwa J.I. Kraszewskiego (1880); nekrolog (1900); projekt umowy na wydzierżawienie młyna w Chmieliskach (1877) i nakaz egzekucyjny w sprawie naruszenia posiadania w osadzie Chmielisko (1883); wycinek prasowy ze „Słowa” dot. zaręczyn córki U.B. Zofii z Romanem Daszkiewiczem-Kundziczem z Ołomuńca i brulion zawiadomienia o ich ślubie wysłany do „Słowa” przez Achillesa Brezę (1899).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 24.

2.7. Achilles (1845-1905), s. Hipolita i Felicja z Pruszyńskich (1850-1930) Brezowie (akta osobiste)

Sygn. 93. [Achilles Breza (1845-1905) – materiały osobiste]

1859-1905, b.d.

Akty zgonu – Wörishofen (Bawaria), 18 czerwca 1905, poświadczone przez misję rosyjską, 2 egz., tłum. na j. ros. (1905).

Dokumenty szkolne i studenckie: Gimnazjum Realne (Drugie) w Warszawie: wyciągi z księgi cenzur (1863-4), listy pochwalne (1860-3), świadectwo końcowe (1864), zezwolenia dyrektora Gimnazjum na wyjazdy z Warszawy do guberni lubelskiej (1860-3), podanie A.B. i brata Urbana do policji warszawskiej o prolongatę paszportu (1864), zaświadczenie o szczepieniu przeciw ospie jego i Urbana (1859), pokwitowania i zaświadczenia, usprawiedliwienie nieobecności (1861); Szkoła Główna Warszawska: poświadczenia złożenia dokumentów, nauki w szkole, uzyskania stopnia magistra (1865-9), kopia z odpisu dyplomu (1879, poświadczenie 1897), zezwolenia na urlop wakacyjny (1866-7), zaświadczenia i przepustki z okresu zamieszkania w Warszawie (b.d. ok. 1865-1867); Uniwersytet Jagielloński w Krakowie: „Arkusze legitymacyjny dla ucznia nadzwyczajnego” A.B., półrocze 1877/8 – wykaz zajęć.

Brulion „Wykazu rodzinnego” (1894); kopia zezwolenia na przywóz z zagranicy zabytkowej broni (1892); obchody rocznicy ślubu: życzenia w postaci rzekomego listu Wojciecha Brezy, woj. poznańskiego (zm. 1698), notatka prasowa, wiersz dedykowany im przez Zygmunta Luba-Radzimińskiego (1895); „Pamiętka komunii wielkanocnej” (1902).

Testamenty: z 1884 r. – odpis aktu notarialnego (1887) i niepoświadczony z 15 maja 1905 r.

Luzy; druk; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 77.

Sygn. 94. [List pochwalny Komitetu Ogólnej Wystawy płodów gospodarstwa i przemysłu rolnego w Warszawie 1874 r. dla Achillesa Brezy za okazji zbóż i roślin pastewnych]

1874, 11/23 września, Warszawa

Na kartonie z litografią B. Sławoszewskiego, wg rysunku Ksawerego Pillatiego.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 650x480; 1 karta.

Sygn. 95. [Achilles Breza – plany i notatki dot. zajęć i rozrywek, materiały związane z działalnością społeczną]

1868-1870, 1881-1886, 1905, b.d.

„Statystyka” i plany spotkań towarzyskich w Warszawie (1868-1870); plany czynności (agenda) – podróże, korespondencja (1881-5, b.d.); plan kwesty wielkanocnej Męskiego Towarzystwa św. Wincentego à Paulo w Krakowie organizowanej przez A.B. (1881); program rekolekcji w Krakowie (1883, notatki na odwrocie); spisy

przekazywanych dokumentów Towarzystwa św. Łukasza i Internatu w Krakowie (1884, b.d.); program prac grupy socjalno-chrześcijańskiej w Krakowie – odpis A.B. (1886); zapiski z polowania u Antoniego Rostworowskiego w Milejowie i Jaszczowie (styczeń 1905).

Luzy; druk; rękopis; polski; ss. 46.

Sygn. 96. [Achilles Breza – notatki źródłowe do wspomnień i relacji, ich fragmenty]

B.d. ok. 1865-1904

Obejmują lata 1845-1904. „Początek wspomnień moich” – wspomnienia z dzieciństwa i druga część z lat 1860-1861 w formie zbeletryzowanego dziennika, dalej karty luźne z notatkami i opisami szczegółowymi dot. wydarzeń z życia osobistego, towarzyskich, politycznych i kulturalnych, niektóre przygotowywane były do druku.

Luzy; rękopis; polski; ss. 246.

Sygn. 97. [Achilles Breza – materiały do rozprawy na stopień magistra prawa i administracji pt. „O prawie zgromadzeń politycznych”]

1869, b.d.

Brulion podania (18 lutego/6 marca 1869) do dziekana Wydziału Prawa i Administracji Szkoły Głównej Warszawskiej o zatwierdzenie obranego tematu, wraz z życiorysem (błędna data urodzenia); fragmenty rozprawy, wypisy z różnych prac.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski; ss. 112.

Sygn. 98. [Achilles Breza – „Le Play i jego szkoła” – materiały wydawnicze, korespondencja]

1885, 1887, 1899-1900, b.d.

Rozprawka A.B. nt. poglądów francuskiego socjologa Fryderyka Le Playa (1806-1882) – nadbitka z „Przeglądu Powszechnego”, Kraków 1885, z korektą, ss. 34; fragment listu lub artykułu (1885); odpis części jego pracy wyd. w 1881 r. (1900?); list A. Prevose z Paryża, członka Unii Pokoju Socjalnego, założonej przez Le Playa, dot. przesyłki dla A.B. czasopisma „Réforme Sociale” (1887); brulion listu A.B. do uczestników Kongresu Pokoju w Hadze dot. Le Playa (1899); wspomnienie o Le Playu jego autorstwa (1900).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; ss. 45.

Sygn. 99. Achilles Breza (Seliha z Ajarog) „Tajemnica śmierci Aleksandra I czyli historia sybirska Fiodora Kuźmicza zestawil podług autentycznych źródeł” [materiały wydawnicze]

1885, b.d. ok. 1897

Tekst dot. legendy o carze Aleksandrze I prowadzącym rzekomo od 1825 r. pustelnicze życie pod nazwiskiem Fiodora Kuźmicza (ss. 23, wydany?); odpisy

z kilku wydawnictw rosyjskich na ten temat; strona z „Ruskiej Stariny” z 1885 r. z wizerunkiem Kuźmicza.

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 86.

Sygn. 100. Achilles Breza. Notes [z odpisami wierszy, anegdotami, rebusami]

1857, b.d.

Wpisy kilku rąk. Rysunki tuszem, kolorowane kredką.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 49.

Sygn. 101. [Achilles Breza – teksty literackie własne oraz odpisy i tłumaczenia]

1857, 1868-1869, 1878, 1889, 1898, 1900, 1905, b.d. 1860-1905

Anons o odegraniu przez teatrzyk domowy sztuki „Pocziwość nagrodzona” dla uczczenia imienin matki 12 stycznia 1857 r.; „Prospekt na pismo nieregularne” – projekt gazetki domowej (1868); wiersze własne i odpisy m.in. w zeszycie (1868-9, 1889, 1900, 1905, b.d.); teksty sztuk jego autorstwa, m.in. „Bazarowy obiad” (1900); tłum. z j. fr. „Vademecum klienta Matki Boskiej Pompejańskiej” (1898); fragmenty mowy A.B. do Antoniego Żółkiewskiego (b.d.); żartobliwy opis reguł gry, pp. krykieta – rkp. H. Tomkowicza z podpisem A.B. (1878).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski; ss. 142.

Sygn. 102. [Achilles Breza – materiały związane z wydaniem tłumaczenia powieści Paula le Bourgeta „Etap”]

1902-1903

Rękopis tłumaczenia (1902); odcinek i dwa fragmenty druku w czasopiśmie (tytuł?); pierwsza karta edycji książkowej wyd. przez „Kronikę Rodzinną”, Warszawa 1903, s. 391; bruliony listów wystosowanych przez A.B. do różnych redakcji i do autora; kopia listu P. le Bourgeta do niego (1902).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; ss. 216.

Sygn. 103. [Achilles Breza – udział w obchodach jubileuszu odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego, relacje]

1900

Materiały związane z uczestnictwem w uroczystościach: bilet wstępu do kościoła św. Anny dla A.B., porządek składania adresów i darów (druk); odpis adresu Rady Miasta Krakowa; wycinki prasowe z „Kuriera Poznańskiego” z relacjami A.B. z jubileuszu (czerwiec 1900).

Luzy; druk; rękopis; polski; ss. 19.

Sygn. 104. [Achilles Breza – artykuły prasowe i rozprawki]

1882-1903, b.d.

„Góral – gospodarz polski z Zakopanego” – rozprawka, rkp. niekompletny, notatki (1884-6); „Geniusz i wiara”, rkp. uzupełniany (1888-9 i b.d.); artykuły w sprawach religijnych na Wołyniu – wycinki z „Czasu” i „Kuriera Krakowskiego” (1888);

„Wolnomularstwo – palladyzm v. satanizm” – artykuł do „Biblioteki Warszawskiej” i do „La France Chretiente” (1896); korespondencja z Rzymu o jubileuszu Leona XIII, rkp. oraz wycinki ze „Słowa” i „Kuriera Poznańskiego” (marzec 1898); „Głos z za grobu” – artykuł o kongresie pokojowym w Hadze: brulion tekstu przesłany Annie Stablewskiej i polemika, wycinki z „Kuriera Poznańskiego” oraz z prasy francuskiej (1899); „W kwestii chińskiej” – brulion i wycinki z „Kuriera Poznańskiego”, niekompletne (1900); rękopisy drobnych „korespondencji” i artykułów z lat 1882-1903, niektóre wycinki niekompletne, 2 teksty w j. fr. (1899, 1900); odezwa „Niezależnego Zakonu Dobrych Templariuszy”, pol.-ang. (1902).

Luzy; druk; rękopis; angielski, francuski, polski, rosyjski, włoski; ss. 197.

Sygn. 105. [Achilles Breza – nekrologi i wspomnienia o różnych osobach]

1895-1902

Rękopisy A.B. i wycinki opublikowanych tekstów dot.: hr. Zygmunta Komorowskiego (1897); Władysława Ordegi (1900); Karola Schafnagla (1895, data błędna, zm. 22 sierpnia 1890); Stanisława Sołtyka (1900); Wrotnowskich ojca i syna – Antoniego (1900) i Lucjana (1902); wycinek dot. działalności L. Wrotnowskiego w Komitecie Muzeum Przemysłu i Rolnictwa (ok. 1900); wycinek z informacjami o ślubie Jana Dembowskiego (1899) i rkp. tekstu dot. Romana Daszkiewicza-Kundzicza.

Luzy; druk, rękopis; polski, niemiecki; ss. 41.

Sygn. 106. [Achilles Breza – notatki i szkice genealogiczne dot. różnych rodów]

1884, 1894, 1899, b.d. 2 poł. XIX w.

Szkice dot. Czarneckich, Jabłonowskich, autografy notatek Wacława Rulikowskiego i A.B. o: Kniehińskich, Potockich, Radziwińskich, Romerach, Scisławskich, Żórawskich; drobne informacje o różnych osobach; rysunek kolorowany 11 herbów.

Luzy; rysunek, rękopis, akwarela; łaciński, polski; ss. 60.

Sygn. 107. [Achilles Breza – notatki z różnych dziedzin, teksty wystąpień, wykazy, materiały związane z pobytem w Warszawie]

1868-1900, b.d. ok. 1868-1905

Fiszki z informacjami o osobach, wydarzeniach, wydawnictwach (b.d.); odpis z historii filozofii z tekstem wykładu inauguracyjnego (1868); polemika w kwestii żydowskiej (autor?); mapki: orientacyjna do „Ogniem i mieczem”, kopia mapki zasięgu rozbiorów Wiktora Helmana i szkice; „Materiały do studiów i obrabiania pracy historyka” (1896); spis miast w zaborze pruskim; tekst o architekturze romańskiej (1878); „Słownik siekierzyniecki do wygubienia”, mowa na ślubie Sapieżanki (Idalia, c. Mikołaja) z płk. Czorbą; „O pochodzeniu szlachty polskiej”; wycinek z „Czasu” (nr 294, 1887); drobne notatki; materiały z okresu edukacji w Warszawie: własnoręczne spisy „osobowe” – uczniów V klasy Gimnazjum Realnego w Warszawie (ok. 1862), „osobiście mi znajomych osób” (1868), zmarłych znajomych (ok. 1870), wykaz łączny kolegów, znajomych, pseudonimów literackich; zaproszenie na zebranie, zredagowane przez A.B.; przepustka dla lekarza

Włodzimierza Hirsza; wiersz Waliszewskiego „Do Kolegów” (1869); wycinek z nr. 41 „Warszawskiej Gazety Policyjnej” z 8/20 lutego 1863 z fragmentem listu otwartego księdza Kajsiewicza.

Luzy; druk; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 175.

Sygn. 108. „Siekierzyńce A.B. [Achilles Breza] 1859 r.” – [rysunek dworu i kaplicy (cerkwi?)]

1859

Rysunek kredkami, rękopis.

Luzy; rękopis; polski; 365×234; 1 karta.

Sygn. 109. [Rysunki Achillesa Brezy – historyjki i scenki rodzajowe]

1867-1869, 1874-1875, 1901-1902, b.d. ok. 1865-1906

Rysunki ołówkowe związane głównie z Siekierzyńcami i pobytem w Warszawie, część sygnowana – życie towarzyskie, polowania, wnętrza, m.in. pokoju studenckiego w Warszawie, korytarza Szkoły Głównej Warszawskiej; scenka „Le Renouveau w casa Nouva – Stara pani czyta staremu panu robiącemu sieci po zupełnej utracie wzroku, Siekierzyńce 7 lipca 1901. Temat do portretu a la Fałat”, z notatką Felicji Brezy.

Luzy; rękopis, rysunek; francuski, grecki, polski; różne formaty; ss. 77.

Sygn. 110. [Rysunki i szkice Achillesa Brezy]

1858, 1860, 1870, 1884, 1891, b.d. ok. 1858-1906

Fragmenty szkicowników oraz pojedyncze „obrazy” i drobne rysunki: żaglowiec, widoki, zwierzęta, obiekty architektoniczne m.in. w Krakowie, Ostrogu, pałac Brezów w Więckowicach (s. 22), przedmioty, elementy i litery ozdobne, fragment namiotu spod Wiednia, należącego do ks. Ludgardy Jabłonowskiej, znak do wytrawienia na okuciu torby podróżnej (1891). Większość sygnowana i opisana.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; różne formaty; ss. 42.

Sygn. 111. [Cykl rysunków kolorowanych (akwarela) oficerów i żołnierzy wojsk Księstwa Warszawskiego]

Ok. 1860

Mundury i uzbrojenie różnych formacji, imienny opis tylko ks. Józefa Poniatowskiego. Rysunki kolorowane akwarelą lub gwaszem, opisane i sygnowane gł. przez Achillesa Brezę.

Luzy; rękopis; polski; szt. 27; gł. 130×160; ss. 27.

Sygn. 112. [Rysunki Achillesa Brezy – portrety i karykatury]

1867-1869, 1873, 1887, 1889, 1901, b.d. ok. 1866-1905

Roman Bniński, Adolf Jankowski, Kurowski – „nadworny lekarz ks. Jabłonowskiej w Płużnem”, Pani Laurent, Malinowski, Mogilniccy: Kazimierz i Stefuś (siostrzeniec), Raczyński, Rupniewski Bolesław, Śnichiński, Sołunicew, Walisz.,

Waliszewski (ten sam?), Wł. Załęski, Małgorzata, służąca? oraz niepodpisane. Szkice w większości sygn. Trzy litografie – Budda, Indra i Ganga, z opisem A.B.

Luzy; druk; rysunek, rękopis, akwarela, litografia; polski, rosyjski; różne formaty; ss. 38.

Sygn. 113. [Album z rysunkami i notatkami Achillesa Brezy z podróży po ziemiach polskich i Austrii]

1884-1886, b.d.

Fragmenty dzienniczka i zapisków głównie z czerwca 1886 r. (s. 18, 12-13, 21, 25-26, 51); rysunki i szkice ołówkowe osób i zabytków, m.in. ze Skrzetusza z kościołem fundacji Wojciecha Brezy (s. 48-53, 58-60, 65), Zakopanego i innych; akwarelka – postać kobiety (s. 24); rozważania socjologiczno-religijne (s. 12-13). Oprawny w płótno z rysunkiem (kompozycją) – „Achilles 1884 r.”

Księga; rękopis; polski; 200x130; ss. 71.

Sygn. 114. [Album z rysunkami Achillesa Brezy z podróży po Włoszech]

B.d. 1898

Rysunki i szkice ołówkowe scenek rodzajowych, postaci, widoków. Oprawny w płótno z rysunkiem (kompozycją) – „Achilles”.

Księga; rękopis; polski, włoski; 190x125; ss. 64.

Sygn. 115. [Album z rysunkami i notatkami Achillesa Brezy]

1898-1900

Notatki i rysunki ołówkowe miejsc i obiektów związanych z historią rodu znajdujących się w Goraju (s. 1-17); grobu siostry Anny Brezy na Łyczakowie we Lwowie (s. 38-39); rysunki i szkice portretowe m.in. Bogusława Bojanowskiego (s. 28); Stefana Mogilnickiego (s. 34); z podróży do Włoch. Niektóre wykonane przez inne osoby, część bez podpisu. Wklejony „szkic ręką J.I. Kraszewskiego – szkice postaci”. Album oprawny w płótno z rysunkiem (kompozycją) z imieniem „Achilles 1898”.

Księga; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 245x160; ss. 43.

Sygn. 116. [Album z fotografiami amatorskimi wykonanymi głównie w Siekierzyńcach]

1898-1903, b.d. ok. 1898-1910

Album fotografii wykonanych w Siekierzyńcach w 1898 r. i dwie fotografie z Łskowiec z 1899 r. Od pierwszej karty, na stronach verso, fotografie późniejsze, głównie z 1902 r. Na s. 11 na miejscu brakującej fotografii szkice ołówkowe, na s. 15 brak fotografii oranżerii w Siekierzyńcach, karty wycięte pomiędzy s. 19 i 20, 29 i 30.

Liczba obrazów: 44, 46 fotografii. Opis fotografii w albumie: czarno-białe; nośnik – analogowy; pozytyw; oryginał; zła jakość. Oprawny w płótno; 265x185; niekompletny.

Sygn. obrazu: 1

1898

„Tennis w Siekierzyńcach 1898 pierwsza próba aparatu fot. F. Jabłonowski [osoby:] Mogilnicki Teodor, Miss Edith Seatan, Helena Brezianka, Władek [chłopiec], Breza Achilles”. Autor fotografii: Feliks Jabłonowski.

Rozmiar: 179×129.

Sygn. obrazu: 2

B.d. 1902

„Breza Stach, Rohland Paweł”. Stoją w sadzawce, Siekierzyńce. Autor fotografii: Achilles Breza. Por. fot. 7.

Rozmiar: 155×107.

Sygn. obrazu: 3

B.d. 1898

„Teodor Mogilnicki, Miss Edith Seatan, Brezianka Helena, Władek, X Szczęsny [Feliks] Jabłonowski, fot. A. [Achilles] Breza”. Na korcie, Siekierzyńce. Por. fot. 1.

Rozmiar: 179×129.

Sygn. obrazu: 4

1902

„1902, Lump [pies], Andzia Brezianka [wnuczka Achillesa Brezy], fot. M. [Maria, jej matka] Breza”. Dziewczynka na tarasie dworu w Siekierzyńcach, lato 1902 r.

Rozmiar: 100×147.

Sygn. obrazu: 5

1902

„Andzia Brezianka [wnuczka Achillesa Brezy], fot. M. [Maria] Breza”. Dziewczynka na tarasie dworu w Siekierzyńcach, lato 1902 r.

Rozmiar: 103×146.

Sygn. obrazu: 6

1898

„Miss Edith Seatan, Brezina Felicja, X. Stefania Jabłonowska, Breza Achilles, Siekierzyńce 1898, fot. ks. Lulu [Feliks] Jabłonowski”. Stoją na tarasie przed dworem. Por. fot. 1.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 7

1902

„Oczyszczanie dna sadzawki w Siekierzyńcach. Breza Stach, Paweł Rohland, Breza Achilles [stoją w głębi, na pierwszym planie 4 pracujących], fot. M. [Maria] Breza 1902”.

Rozmiar: 162×98.

Sygn. obrazu: 8

1898

„Miss Edith Seatan, Siekierzyńce, 1898, fot. I Helena Breza”. Siedzi na tarasie.

Rozmiar: 128×178.

Sygn. obrazu: 9

1902

„Dom w Milejowie [Antoniego Rostworowskiego] po odkopaniu 1902 r. przez A. Brezę, fot. T. Ogłuchawski”.

Rozmiar: 163×115.

Sygn. obrazu: 10

1898

„Lekcja Angielskiego – M. Seatan, Breza Achilles, Siekierzyńce 1898, fot. H. [Helena] Brezianka”. Nauka na tarasie.

Rozmiar: 128×178.

Sygn. obrazu: 11

1902

[Spotkanie rodzinne w Siekierzyńcach, chrzest?] „1902, M.[Michalina] Żółkiewska [druga od lewej], Marya Brezina [synowa Achillesa], Andzia Brezianka [wnuczka], Brezina Fel. [Felicja, żona], [stoją:] Mogilnicki Kaz. [Kazimierz], Mogilnicki Stef [Stefan], Zofia Brezina [pierwsza z lewej], X. Pielniewicz? [stoi w głębi], Breza Stach [siedzi poniżej], [z prawej siedzą:] Mogilnicki Jerzy, Rohland P. [Paweł], Breza Achilles, teorbaniści Jaksini [z instrumentem]”. Autor fotografii: M. Brzezina [zap. org.].

Rozmiar: 164×115.

Sygn. obrazu: 12

1902

„1902 r. Breza Achilles z wnuczką Andzią, fot. M. [Maria] Breza”. Na tarasie z dzieckiem na kolanach.

Rozmiar: 105×147.

Sygn. obrazu: 13

1898

„M.E. Seatan, Siekierzyńce 1898, fot. A. Breza”. Dopisek Heleny Brezy „fot. Ojczyk [Achilles Breza] bez blendy”. 3/4 postaci na tle krzewów.

Rozmiar: 128×180.

Sygn. obrazu: 14

1902

„Craisy 1902, fot. Helena Breza”. Fotografia psa na łące.

Rozmiar: 165×116.

Sygn. obrazu: 15

1898

„Helena Brezianka, Siekierzyńce 1898, fot. Achilles Breza”. Siedzi na tarasie.

Rozmiar: 129×178.

Sygn. obrazu: 16

1902

„Andzia Breza 1902, fot. M. [Maria] Breza”. Dziewczynka w foteliku na tarasie.

Rozmiar: 105×145.

Sygn. obrazu: 17

1898

„Z okna pokoju A. Stablewsk. [Anny Stablewskiej], Siekierzyńce 1898 r., fot. Stefan Mogilnicki”. Widok na park.

Rozmiar: 130×178.

Sygn. obrazu: 18

1902

„Edi Seatan 1902, fot. Daisy M.?” Stoi koło domu.

Rozmiar: 98×78.

Sygn. obrazu: 19

1902

„Edi Seatan 1902”, fot. Daisy M.” Stoi koło domu, profil.

Rozmiar: 74×97.

Sygn. obrazu: 20

1898

„Widok z werandy [na park], Siekierzyńce 1898, fot. Achilles Breza”.

Rozmiar: 179×128.

Sygn. obrazu: 21

1902

„Andzia Brezianka 1902, fot. M. [Maria] Breza”. Dziecko siedzące w oknie.

Rozmiar: 120×90.

Sygn. obrazu: 22

1902

„Craisay 1902, fot. M. [Maria] Breza”. Fotografia psa.

Rozmiar: 119×90.

Sygn. obrazu: 23

1898

„Helena Brezianka i Edith Seatan /Karykatury!/ Siekierzyńce 1898, fot. Achilles Breza”. W ogrodzie, 3/4 postaci.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 24

1903

„Five o'clock w Antoninach [majątek Potockich] 1903, hr. Józef Potocki [1862-1922, właściciel dóbr], Adam Lubomirski, hr. H. Potocka [Helena z Radziwiłłów, żona Józefa], ks. Antoni Lubomirski, hr. C. Stadnicki, [dwa nazwiska, podpis inną ręką:] J. Potocki, A. Potocki”. Fotografia z podwieczorku przed pałacem – kobieta, dwoje dzieci, zapewne synowie Potockich Roman i Józef oraz siedmiu mężczyzn. Autor fotografii?

Rozmiar: 140×90.

Sygn. obrazu: 25

1898

„Partia szachów [siedzą:] Brezina Felicja, [jej brat] Pruszyński Edward, Breza Achilles, Siekierzyńce 1898”. Na tarasie. Fot. Helena Breza.

Rozmiar: 179×129.

Sygn. obrazu: 26

1898

„Staś Breza ze swoim stangretem Olszewskim. Siekierzyńce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”.

Rozmiar: 130×180.

Sygn. obrazu: 27

1898

„Ciż sami [Stanisław Breza i Olszewski z psami:] Foxem i Lordem, Siekierzyńce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Na ławce w parku, w głębi widoczny fragment dworu.

Rozmiar: 128×180.

Sygn. obrazu: 28

1898

„Dwa zdjęcia na jednej kliszy p. pomyłka, Siekierzyńce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 29

1898

„Breza Achilles w mundurze szlacheckim dla p. baronówny Teuffel, Siekierzyńce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Stoi u wejścia do budynku.
3 egz.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 30

1898

„Iwana. Czwórka Rodziców [konie] w Siekierzyńcach 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Konie zaprzężone do powozu.

Rozmiar: 130×179.

Sygn. obrazu: 31

1898

„Felicja Brezina, Siekierzyńce 1898 r., fot. Hel. [Helena] Breza”. Stoi na tarasie.

Rozmiar: 130×178.

Sygn. obrazu: 32

1898

„Kasztanka z Olszewskim, fot. Hel. [Helena] Breza”. Koń ze stangretem na podwórzu.

Rozmiar: 179×129.

Sygn. obrazu: 33

1898

„Staś [Breza] na Czerkiesie [koń], Siekierzyńce 1898, fot. H. [Helena] Breza”. Fot. Zrobiona na podwórzu.

Rozmiar: 179×130.

Sygn. obrazu: 34

B.d. ok. 1900-1910

„Dzieci Brezà i Chodkiewiczów”. Kilkoro dzieci na wozie w parku. Opis ręką Stanisława Brezy. Autor fotografii?

Rozmiar: 130×98.

Sygn. obrazu: 35

B.d. ok. 1910

„Ojciec rodziny z Bychawy”. Olbrzymi knur z majątku Antoniego Budnego. Podpis ręką Stanisława Brezy. Autor fotografii?

Rozmiar: 107×89.

Sygn. obrazu: 36

1898

„Nauczycielka z uczniami. Breza Achilles, M.E. Seatan, Brezianka Helena, Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza przy aparacie Walerka P. [Pruszyńska?]”. Dopisek „Panna Ludgarda”. Stoją w parku.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 37

1898-1903, b.d. ok. 1898-1910

„M.E. Seatan, Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. W parku, fot. 1/2 postaci.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 38

1898

„Breza Stanisław, Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Siedzi w parku.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 39

1898

„Jubileuszowa. Felicja i Achilles Brezowie w rocznicę ślubu 15/10, Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Stoją na tle ozdobnych drzwi.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 40

1898

„Przyjaciółki, p. Marya Stecka i Brezina Felicja, Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Siedzą na ściętych drzewach.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 41

1898

„Też same [Marya Stecka i Brezina Felicja], Siekierzynce 1898, fot. Hel. [Helena] Breza”. Na spacerze w parku.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 42

1898

„M.E. Seatan. /Nieudana/ [fotografia poruszona], Siekierzyńce 1898, fot. Ach. [Achilles] Breza”. W parku, w głębi mały dworek.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 43

1899

„Mogilniccy, p. Liza, p. Stanisław, p. Jerzy i Witold [dziecko], Iśkowce, 1899, fot. Hel. [Helena] Breza”. Fotografia trzech mężczyzn, kobiety i dziecka – Witolda (1898-1965), syna Stanisława Mogilnickiego (1864-1944), zapewne z chrzcin.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. obrazu: 44

1899

„Witold Mogilnicki [starszy syn Stanisława], Iśkowce 1899, fot. Hel. [Helena] Breza”. Zdjęcie nieczytelne. Por. fot. 43.

Rozmiar: 128×179.

Sygn. 117. [Fotografie różne]

1904, 1909, b.d. 1860-1910

7 fotografii i koperta, brak autorów.

Opis fotografii: czarno-białe; nośnik – analogowy; pozytywy; oryginał.

Sygn. obrazu: 1

B.d. ok. 1900-1905

Amatorska fotografia grupowa pp. kuracjuszy, wśród nich Achilles Breza? (Wörischofen?).

Rozmiar: 180×130.

Sygn. obrazu: 2

1904

„Vichy 1904”, widok na hotel. Fotografia amatorska.

Rozmiar: 125×100.

Sygn. obrazu: 3

B.d. ok. 1920

NN kobieta w podeszłym wieku, widoczne 3/4 postaci. Fotografia amatorska.

Rozmiar: 44×57.

Sygn. obrazu: 4

B.d. ok. 1899-1901

Drugi dworek w Siekierzyńcach – przebudowa. Fotografia amatorska.

Rozmiar: 149×109.

Sygn. obrazu: 5

B.d. XIX/XX w.

Czterokonny powóz w parku z trzema osobami (kobieta, mężczyzna, dziecko), Siekierzyńce? Fotografia amatorska.

Rozmiar: 147×102.

Sygn. obrazu: 6

B.d. ok. 1905-1910

Dwoje dzieci na wozie z sianem w parku, obok woźnica i dziewczynka, Siekierzyńce? Fotografia amatorska.

Rozmiar: 120×82.

Sygn. obrazu: 7

1909

„Lepsze chwile. PP. Pułascy [?]. Dorcia. 1909”, część opisu Stanisława Brezy. Kobieta i trzech mężczyźni siedzący przed tarasem pałacu. Fotografia amatorska.

Rozmiar: 86×52.

Obiekt nr: 8

B.d. ok. 1860-1867

Koperta na fotografii z nadrukiem Zakładu Fotograficznego Karola Beyera w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu nr 36.

Druk: 105×70.

Sygn. 118. [Achilles Breza – materiały dot. odbudowy kościoła w Ostrogu]

1896-1898

Kopie dokumentów urzędowych; opis audencji u generała-gubernatora kijowskiego A.P. Ignatiewa. Komitet Odbudowy: powołanie; protokoły z posiedzeń z załącznikami; wykazy przychodów i rozchodów; wykazy ofiarodawców; spis osób prowadzących zbiórkę. Notatki i pokwitowania; korespondencja z dostawcami; umowy budowlane; projekty napisów na tablicach; organizacja i koszty konsekracji. Wycinki prasowe z relacjami A.B. o odbudowie („Kurier Warszawski”, „Słowo”) i 2 bruliony. Dokumentacja prowadzona przez A.B.

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski; ss. 175.

Sygn. 119. [Achilles Breza – korespondencja związana z odbudową kościoła w Ostrogu]

1896-1898, b.d. 1896-1898

Wykazy korespondencji z notatkami; spis korespondencji urzędowej; bruliony listów A.B. do władz gubernialnych; Konsystorza w Żytomierzu; biskupów: Bolesława Kłopotowskiego, Lubowidzkiego i innych osób (brak nazwisk), 18 (1896-8, b.d.); listy do A.B. od ks. Romana Sanguszki, 4 i telegram (1897-8) oraz od zarządcy jego dóbr A. Śliwińskiego, 7 (1896-8, b.d.); korespondencja ks. Wacława Maszewskiego, proboszcza ostrońskiego: jego listy do A.B., 6 (1896-7), 2 bruliony listów A.B. do niego (1896), innych osób do W. Maszewskiego, 4 (1896-7); listy, kartki i telegramy do A.B. od inżyniera Wiktora Piotrowskiego, 8 (1896-8) oraz od Z. Piotrowskiej (żony?), 2 (1897, b.d.); listy od ofiarodawców lub ich pełnomocników, od prowadzących zbiórkę pieniędzy i zainteresowanych odbudową (65 szt.), m.in: rodziny Grocholskich, Jana Jodki, 4 (1 niekompletny), St. Iglatowskiego w sprawie ołtarza, łącznie z brulionem listu A.B. do „barona” w j. fr., Krzyżanowskich, Leona Malinowskiego, 2, Klementyny Podhorskiej, 2,

Józefa Potockiego z Szepetówki i jego zarządcy, 4, Sobańskich. Brulion listu A.B. do Ksawerego Borejki.

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 117 listów; ss. 248.

Sygn. 120. [Odpis informacji o zapisie kniazia Wasyla Ostrogskiego dla dominikanów dot. budowy kościoła pw. Matki Bożej w Ostrogu]

1898

Odpis z tzw. Księgi królowej Bony podpisany przez Bronisława Gorczaka, kierownika Sławuckiego Archiwum Sanguszków, w którym znajdowała się „Księga”, poświadczony notarialnie dla celów urzędowych – udokumentowania prawa katolików do pierwotnego kościoła w Ostrogu.

Luzy; rękopis; łaciński, rosyjski; ss. 1.

Sygn. 121. Kościół w Ostrogu przed pożarem 1889 r. [Fotografia panoramy miasta]

B.d. 1882

Widok z jednej z wież na historyczne centrum miasta ze wzgórzem zamkowym i kościołami. Opis Achillesa Brezy. Zakład fotograficzny: R.I. Martwich, Ostrog. Identyczna fot. z datą 1882 r. została opublikowana w ukraińskim przewodniku turystycznym „Ostrog. Historia–kultura–turystyka”, Tarnopol 2004, s. 6.

Opis fotografii: czarno-biała; nośnik – analogowy; pozytyw; oryginał; 273×210; podkład – tektura: 335×233.

Sygn. 122. Encyklika Ojca Świętego Leona XIII do biskupów polskich [z 19 marca 1894 r.] przepisana z dziennika „Le Monde” hr. Ziunia Mycielska, kanoniczka kapituły warszawskiej dla Achillesa Brezy

1894

Poszyt; rękopis; francuski, polski; ss. 20.

Sygn. 123. [Fotografia arcybiskupa Wincentego Teofila Popiela, metropolity warszawskiego]

1904

Autograf: „Z błogosławieństwem d. 1 maja 1904 Arcybiskup Warszaws. Popiel”, zapewne dla Achillesa Brezy. Zdjęcie na kartonie z zakładu Jana Idzikowskiego, Warszawa, Erywańska 14.

Luzy; pozytyw, fotografia czarno-biała; rękopis; polski; 107x163; ss. 2.

Sygn. 124. Śmiertelna choroba „Słowa” akwarella Rosena ofiarowana Lucyanowi Wrotnowskiemu przez redakcję uzdrowionego przezeń tegoż dziennika 1888 [?]

B.d. ok. 1888

Scena alegoryczna autorstwa Jana Rosena (1854-1936), malarza i ilustratora (jego biogram w PSB, t. 32, s. 53-56). Nawiązuje do powieści H. Sienkiewicza „Ogniem

i mieczem” publikowanej w odcinkach w „Słowie” – 10 osób zgromadzonych u łoża chorej – „Słowa”, wymienieni: Lucjan Wrotnowski (redaktor pisma od 1888 r., właściciel od 1899 r.), Henryk Sienkiewicz (redaktor „Słowa” w latach 1882-1887), Antoni Zaleski, Adam Breza (dziennikarz) i ks. Zygmunt Chełmicki. Opisy Achillesa Brezy, na odwrocie notatka dot. kolorów.

Luzy; rękopis, akwarela; polski; 200x152; naklejona na tekturę: 305x232; 1 karta; ss. 2.

Sygn. 125. Szkic własnoręczny [Juliana] Fałata (Łęki, styczeń 1900)

1900

Satyryczny rysunek piórkiem z polowania w Łękach k. Oświęcimia, posiadłości Lucjana Wrotnowskiego, przyjaciela Fałata. Dwa opisy: w j. niem. przez Fałata? i rysunku przez Achillesa Brezę.

Luzy; rysunek, rękopis; niemiecki, polski; 333x210; ss. 1.

Sygn. 126. [Felicja z Pruszyńskich Breza – materiały osobiste i rodzinne Pruszyńskich]

1856, 1858, 1868, 1872, 1881, 1884, 1890, 1899, 1923, 1931

Dwa poświadczane odpisy metryki chrztu F.P. w Starymkonstantynowie 18 czerwca 1850, w j. ros. oraz z tłumaczeniem (1881, 1931); brulion podania o odpis aktu małżeństwa (1884); jej bilet wizytowy z zapiskami męża (goście na ślubie syna?); pamiątka pierwszej komunii św. w kościele sakramentek w Warszawie – wizerunek Matki Boskiej z Dzieciątkiem, j. fr. litogr. Paryż (1858). Pruszyńscy – odpisy z akt stanu cywilnego dot. braci F.P.: urodzenia w 1854 r. Jana Nepomucena, j. ros. z tłum. na j. pol. (1856); ślubu Marcelego Bronisława z Walerią Malinowską, j. niem. (1872) i tłum. na j. pol. (1923); brudnopis odpisu jego metryki chrztu w 1847 r. (1899); dziecięce bileciki z modlitwami za zmarłego stryja Bronisława Pruszyńskiego (1811 - 24 marca 1890); list Edwarda Pruszyńskiego do ojca Mieczysława (1868).

Luzy; rękopis; łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 28.

Sygn. 127. [Felicja z Pruszyńskich Breza – drzewo genealogiczno-heraldyczne]

1945, b.d. 1884

Tablica przodków ze strony Pruszyńskich i Czeczeliów do V stopnia. Rysunek kolorowany z opisami w j. łac., doklejona karteczka z uzupełnieniem (b.d.), na odwrocie opis Heleny Rohland z 17 lipca 1945 r. o odnalezieniu drzewa w dworze w Żabiej Woli w maju tr. i dyspozycja przekazania go synom Edwarda Pruszyńskiego i Anny z Chodkiewiczów; na torbie papierowej jej adnotacja o wykonaniu tego drzewa przez ojca Achillesa Brezę, Lublin, 20 maja 1945.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 690x527; uszkodzenia; ss. 3.

Sygn. 128. [Pruszyńscy – materiały do drzewa genealogicznego]

1877, 1878, b.d. ok. 1880-1890

Materiały związane głównie ze staraniami Bronisława Pruszyńskiego o tytuł szambelana papieskiego i order. Spis podpisów do drzewa genealogicznego i odpowiednich dokumentów, szkic drzewa; bruliony dwóch listów Achillesa Brezy w sprawie genealogii Pruszyńskich do NN i Ferdynanda Hellwalda, związane z tymi ustaleniami; szkic genealogiczny sporządzony przez Zygmunta Radziwińskiego (1877).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 20.

Sygn. 129. [Anna Joanna Breza (1887-1894), córka Achillesa – materiały osobiste]

1889, 1894

Odpisy metryki chrztu i urodzenia w Krakowie w 1887 r., 3 egz. (1889); zapiska biograficzna o niej; nekrolog drukowany (1894).

Luzy; druk; rękopis; łaciński, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 9.

Sygn. 130. [Anna Breza] Zbiorek pamięciowych ćwiczeń Andziulki Breza w półroczu 1893-1894 przepisany własnoręcznie dla drogiego Ojczyka [Achillesa Brezy] w dniu imienin 1894 13/5

1894

Zbiorek sentencji umoralniających, wierszyków i zagadek, zdobiony akwarelkami (kwiaty, zwierzęta). Na końcu opis „Pisała Dzidzia malowała Helcia [starsza siostra], Siekierzynce 12 maj 1894 r.”

Poszyt; rękopis; polski; ss. 27.

**2.8. Stanisław (1871-1938), s. Achillesa
i Maria z Żółkiewskich (1877-1941) Brezowie, ich dzieci (akta osobiste)**

Sygn. 131. [Stanisław Breza (1871-1938) – materiały osobiste]

1885, 1890-1892, 1898-1902, 1914-1915, 1919

Świadectwo dojrzałości Wyższego Gimnazjum w Tarnopolu (1890); zaświadczenia związane ze służbą wojskową (1890-2), o wpisie do księgi szlachty (1885); „wykaz stanu rodzinnego” (1891); przepustki (1914-5, 1919); notatki prasowe o zaręczynach i ślubie z Marią z Żółkiewskich, druki i rkp. ojca z błędną datą ślubu 1899 r., wykaz przekazanych zaproszeń i zawiadomień o tym ślubie, a także o ślubie siostry Heleny (1901); bilet wizytowy S.B. naklejony z biletami Kazimierza Czudowskiego, Konstantego Lubomirskiego i Władysława Wardzyńskiego na menu Hotelu Europejskiego w Warszawie (1902); dwa zaproszenia: Gabrieli z Iwanowskich Potockiej, ż. Adama (Kraków, 1898), oraz Stanisława Tarnowskiego z żoną (1898).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 36.

Sygn. 132. [Adres pożegnalny dla Stanisława Brezy, pierwszego Komisarza Polskiego od mieszkańców Ostroga]

B.d. ok. 1918-1919

Z 39 autografami, ilustrowany trzema rysunkami zabytków Ostroga i zapewne siedziby Komisariatu Polskiego, z datą utworzenia – 22 marca 1917 r. i powołania S.B.

Luzy; rękopis; polski; 670×550; 1 karta.

Sygn. 133. [Stanisław Breza – materiały do spraw publicznych]

1916-1919, 1923, 1930, b.d. ok. 1916-1938

Materiały związane z organizacją gimnazjum polskiego w Ostrogu, m.in. protokoły posiedzeń Komisji Szkolnej, korespondencja, odezwy (1916-1918, b.d.); drukowane programy imprez w Ostrogu: wieczoru na rzecz Macierzy Szkolnej (1917) oraz przedstawienia L. Rydla „Betlejem polskie” z udziałem S.B. i jego rodziny (marzec 1918); teksty przemówień i pogadanek S.B. (1919, 1930); odezwy różnych organizacji. Eligiusz Niewiadomski, zabójca prezydenta Narutowicza: „List pośmiertny” i wiersz ku jego czci (1923 i b.d., mszp., po kilka egz.). Bruliony i wycinki prasowe, w tym z tekstami antysanacyjnymi S.B., m.in. z „Głosu Lubelskiego” (b.d.), i innych autorów, tłumaczenie fragmentów pamfletu W. Hugo „Napoleon Mały” (1932?). Dwie ulotki przedwyborcze Narodowej Demokracji z listą kandydatów z Lublina (1930?).

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; polski, rosyjski; ss. 91.

Sygn. 134. [Stanisław Breza – materiały historyczne, artykuły i teksty polemiczne oraz literackie]

1887, 1901, 1907, 1924, 1929-1931, 1936, b.d. ok. 1900-1938

Kartki z rysunkami herbów z „Herbarza” Paprockiego w kopercie z nadrukiem w j. ros. „Stanisław Achillesowicz Breza, Siekierzyńce, wołyńska gubernia” (1887); epitafium XX Jana (Pruszyńskiego?) w Żwańczyku (1901); nekrolog Karola Chodkiewicza, kolegi szkolnego, autorstwa Brezy, wycinek z „Czasu” (1929); artykuły i poezje – teksty własne i odpisy, w tym opisy polowań, Rabki, toastu na ślubie Reny (Ireny) Chodkiewicz (1930, 1931, 1936, b.d.); „List do wuja od fotela bujanego siekierzyńskiego” – wspomnienie o Siekierzyńcach dla S.B., rkp. siostry Heleny Rohland (1924); zbiorek sentencji i anegdot oraz wierszyków do „karmelków” (rkp. i druk); odpisy i wycinki prasowe z tekstami literackimi.

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 125.

Sygn. 135. [Maria z Żółkiewskich Breza (1877-1941) i Żółkiewscy – materiały osobiste i majątkowe, korespondencja]

1857, 1865, 1883, 1884, 1887-1888, 1890-1891, 1899-1907, b.d.

Odpis urzędowy metryki chrztu M.Ż.B. w kościele w Humaniu (ur. 2 grudnia 1877, c. Antoniego Maurycego i Katarzyny z Darowskich) oraz brulion i tłum. (1899).

Dokumenty i działy majątkowe Żółkiewskich: umowy i akty notarialne dot. regulacji własności Korżowskiej Słobódki należącej do żony Kazimierza Ż. – Michaliny z Podhorskich, i reform włościańskich; kontrakt gospodarczy Antoniego Maurycego Ż. (A.M.Ż); wykup wsi przez M.Ż.B. w 1900 r.; pokwitowanie wypłat renty babce Michalinie Ż. (1857, 1865, 1890-1, 1900-7); rewers pożyczki A. Dunin-Borkowskiego w kopercie z nadrukiem zakładu dobroczynnego A.M.Ż. (1890), destruk.

Korespondencja: listy do A.M.Ż. od: Michalskiego Felicjana, 3 (1883-4); Zachi? (1888); Wardzyńskiego Władysława, 3 (1887-8, b.d.), brulion listu A.M.Ż. do Michała? (b.d.). Rękopisy A.M.Ż.: wiersze Adama Darowskiego w j. ukr.; przysłówia ukraińskie; przepisy gospodarskie.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski, ukraiński; ss. 100.

Sygn. 136. Plan [kopia] usadebnoj ziemi d-ni [derewni] Słobódki Korżewskiej Kiewskiej Gubernii Umanskogo Uezda, władënija pomëščika G-na [gospodina Antoni]ja] Żolkewskago s podwornouju wëdomostju krest'jan i podrobnym isčisleniem, sostawlen w 1861 godu
[Kopia planu osadniczego ziemi wsi Słobódka Korżewska Kijowskiej guberni Humańskiego powiatu, własności dziedzica Antoniego Żółkiewskiego ze szczegółowym wykazem włościan według dymów i dokładnym wyliczeniem, sporządzony w 1861 r.]

1886

Na mapie umieszczona lista imienna 45 włościan z wielkością nadanego im gruntu. Kopia z 1886 r. potwierdzona przez Kijowską Gubernialną Pracownię Kreślarską.

Rękopis; rosyjski; skala oryginalna: cal angielski – 75 sążni; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urządzeniowa); rękopis; papier; wielobarwna; 570×335; 1 arkusz.

Sygn. 137. N. [Ninetta] Ordężanka [Klasztor Norbertanek w Krakowie – akwaforta]

B.d. 1914

Akwaforta Antoniny (Ninetty) Ordężanki (Ordęgi), graficzki (ok. 1875-1922), córki dyplomaty francuskiego Władysława i Marii z Żółkiewskich. Wystawiona w 1914 r., sygn. ołówkiem „N. Ordężanka”.

Luzy; polski; rękopis, akwaforta, 175×125; na karcie, 324×255.

Uwaga: biogram w *Słowniku artystów polskich*, t. 6, Warszawa 1998, s. 294.

Sygn. 138. [Dzieci Stanisława Brezy – materiały osobiste]

1905, 1908, 1915, 1919-1921, 1923, 1925-1926, 1931-1932, 1939, ok. 1915-1939
Achillesa Michała (29 września 1903 – 8 listopada 1965): wyciąg aktu urodzenia z akt parafii św. Aleksandra w Warszawie (1920, 2 egz.); pismo starosty poznańskiego o przyznaniu mu prawa do służby wojskowej po ukończeniu Gimnazjum w Krotoszynie (1925); list od brata Tadeusza z zawiadomieniem o ostatnich dniach i śmierci wuja Pawła Rohlanda (błędny 1925 r., właściwy 1926);

list Marii Jeńowskiej (lub Janowskiej) do Mariana Jaroszyńskiego, pośła na sejm w latach 1922-7, w sprawie pomocy dla Achillesa Brezy w uzyskaniu dokumentów związanych z wyjazdem na studia do Belgii (1925). Cztery mapy – patrz niżej opis w „obiektach”.

Marii Heleny (1 października 1904 – 28 sierpnia 1961): odpis i tłumaczenie metryki urodzenia z akt parafii w Kuniowie (1905, 1923).

Michaliny Heleny (4 listopada 1907 – 1980): odpis metryki urodzenia z akt parafii w Kuniowie (1915); protokół dot. nadania jej obywatelstwa polskiego (1932); obrazek św. Wojciecha z dedykacją kuzynki Anulki Brezy (1921).

Heleny Stanisławy (26 marca 1910 – 18 czerwca 1996): odpis metryki urodzenia z akt parafii w Kuniowie (1915); świadectwo 4-klasowej Szkoły Przygotowawczej S.S. Urszulanek w Lublinie (1919).

Jadwigi Krystyny (26 czerwca 1913 – 31 marca 2003): odpis metryki urodzenia z akt parafii w Kuniowie (1915) i tłumaczenie (b.d.).

Teresy (ur. 27 kwietnia 1924): poświadczenie o zapisie w księgach ludności niestałej gm. Wilkołaz (1931); dla „Tereni” – ilustrowany opis leśniczówki, głównie zwierząt, rysunki i akwarelki, ss. 24 (ok. 1933); kartka z wizerunkiem św. Teresy z życzeniami od siostry Hanki z Francji (1934?).

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 57.

Obiekt nr: 1

1939

Mapa topograficzna sprzed 1939 r. – Sekcja VI. Lwów, Włodzimierz Wołyński, Czerniowce, z opisem na odwrocie ręką Heleny z Brezów Rohland „Mapa którą używał Achilles Breza pp. artylerii na wojnie we wrześniu 1939 r.”

Nr strony: 51; druk kolorowy; polski; topograficzna; skala 1:750 000; 463×615.

Obiekt nr: 2

1921

Mapa topograficzna (sztabowa) – 225 Bydgoszcz, 1921 r., odcisk pieczęci 15 Pułku Artylerii Polnej Wielkopolskiej.

Nr strony: 54-54; druk; czarno-biała; polski; wyd. i druk Instytut Wojskowo-Geograficzny w Warszawie; skala 1:100 000; 498×350.

Obiekt nr: 3

1915

Mapa sztabowa – 225 Bromberg (Bydgoszcz), adnotacja rkp. „podpor. Światłowski bat. 5”.

Nr strony: 55-56; druk; czarno-biała; niemiecki; wyd. i druk Reichsamt für Landesaufnahme; skala 1:100 000; 470×380.

Obiekt nr: 4

B.d. ok. 1925

„Plan de ville de Namur” (Belgia). Turystyczny plan miasta Namur z listą ulic i ciekawych obiektów, wyd. A. de Boeck, 265, Rue Royale, Bruxelles.

Nr strony: 56-57; druk kolorowy; francuski; skala 1:100; 570×500.

Sygn. 139. [Anna Maria Breza (1900-1965) – materiały osobiste]

1901, 1910, 1921, 1927-1928, b.d. ok. 1906

Odpis i wyciąg aktu urodzenia 6 grudnia 1900 r. z akt parafii św. Aleksandra w Warszawie (1901, 1921); zaświadczenia o pracy: jako nauczycielki w roku szkolnym 1917/1918 w Gimnazjum Polskim w Ostrogu (1921), w szpitalach wojskowych jako siostra PCK (1921), w Szpitalu Powiatowym w Jarocinie (1927), z kursów i praktyk medycznych (1927-8); wiersz Edmunda Okęckiego z Równego do niej (1910, 2 egz.); „Pamiętnik Zazy” (psa) – dziecięce opisy „wydarzeń” z rysunkami kredką dla ćwiczenia pisma, zeszyt bez okładek, ss. 38 (ok. 1906).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 49.

Sygn. 140. [Anna Maria Breza] Dziennik czyli wszystkie myśli oraz wszelkie inne rzeczy [prowadzony w Lublinie z zapisami od 1 do 25 stycznia 1920 r.]

1920

Zeszyt z notatkami A.B., wówczas studentki Uniwersytetu Lubelskiego, o sprawach domowych, wydarzeniach rodzinnych i towarzyskich, opis wizyty J. Piłsudskiego w Lublinie.

Luzy; rękopis; polski; ss. 33. Niekompletny, bez okładek i przeszycia.

Sygn. 141. [Tadeusz Jerzy Breza (1905-1970), pisarz – materiały osobiste]

1917, 1920, 1929, 1936, b.d.

Świadectwo z klasy VI kursów szkolnych w Ostrogu z pieczęcią Polskiego Komitetu Wykonawczego Komisariatu Powiatu Ostrogi (1917); świadectwo ukończenia III klasy Szkoły Lubelskiej 8-klasowej Filologicznej w Lublinie (1920); materiały związane z jego pracą w Ministerstwie Spraw Zagranicznych: pismo Komisji Międzynarodowej Kulturalno-Artystycznej do Ministerstwa o zwiększenie dotacji (1929), plan wydawniczy i działalności naukowej Towarzystwa Naukowego? na 1936 r. (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; ss. 7.

Sygn. 142. [Tekst sztuki teatralnej]

B.d. za lata 30. XX w.

Maszynopis sztuki w 3 aktach z poprawkami, bez karty tytułowej, druga wersja trzeciego aktu. Pierwsza karta tekstu do odczytania przed premierą przez autorkę? Główne postacie: Teresa Uruska i rodzina Brombergów, wątki – nieodwzajemnione uczucia, awans bogatych Żydów i zubożenie arystokracji.

Luzy; maszynopis; rękopis; polski; ss. 60.

2.9. Przedstawiciele innych linii Brezów

Sygn. 143. [Eugeniusz Władysław Breza (1803-1856) – materiały osobiste]

1841, 1845, 1902, b.d.

Odpis metryki chrztu z akt parafii Świątkowo (1902); fragment szkicu dot. dziejów żony E.B. Matyldy Maybaum oraz notatka biograficzna, rkp. Achillesa Brezy (b.d.). Dwie broszurki autorstwa E.B.: „Medytacje panny Dziubińskiej zawsze i jedynie wygodzie pańienek wielkopolskich poświęcone”, Poznań, J. Żupański, 1841, ss. 32 (zbiorek „złotych myśli” przysłów i anegdot w j. fr., pol., niem.); „Monsieur le marquis de Custine en 1844 lettres adressées a Mme la comtesse Josephine Radolińska”, Lipsk 1845, ss. 15, z dedykacją E.B. dla hr. Richarda Kalekreutha (tylko jeden list z 1 września 1844, nadbitka fragmentu z pełnej edycji listów wydanej w 1845).

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, niemiecki, polski; ss. 62.

Uwaga: biogram E. Brezy w PSB, t. 2, s. 430-432.

Sygn. 144. [Brezowie – materiały osobiste]

1831, 1852, 1873, 1877, 1889-1891, 1898-1900, 1902-1903, 1933-4, b.d. ok. 1880-1934

Adam Breza, syn Włodzimierza (8 stycznia 1850 – 23 września 1936): odpis metryki chrztu z akt parafii w Świątkowie (1903); „Ze wspomnień prababki”, gawęda – wycinek z gazety? (b.d.).

Alfons Breza (1891-1934), syn Konstantego: fragment wycinka z gazety brazylijskiej z informacją o jego tragicznej śmierci i z fotografią (1934). Biogram w PSB, t. 2, s. 430.

Anna z Czapskich Breza (1850-1930), żona Konstantego: recenzja „S.Z.” z „Czasu” pierwszego tomu „Historii Kościoła Rzymsko-Katolickiego dla ludu polskiego w 65 zyciorysach” jej autorstwa (t. 1-3, Poznań, 1888-1889).

Edward August Breza (1847-1906), syn Fryderyka Augusta: potwierdzenie prawa do używania saskiego tytułu hrabiowskiego uzyskanego przez dziadka Stanisława (1889-1890), z odpisem i tłumaczeniem, notatka Stanisława Brezy, syna Achillesa – życzenia imieninowe dla Stefana?, ok. 1900; zaproszenie na ślub księcia saskiego Fryderyka Augusta, z programem uroczystości na 21-25 listopada 1891, druk kart 4, j. niem., Drezno (1891).

Fryderyk August Breza (1808 – 29 marca 1873), syn Stanisława: nekrolog, Drezno (1873).

Henryk Gustaw Breza (11 grudnia 1844 – 17 kwietnia 1900), syn Fryderyka Augusta: odpis metryki chrztu sporządzony przez Achillesa Brezę (1890); nekrolog (druk, Baden, 1900); wycinki prasowe – notatka o zgonie i biograficzna, 2 egz.; strona tytułowa powieści z dedykacją dla niego od matki Karoliny Doroty (1852).

Julia Breza (zm. 1876), córka Jana (inna rodzina?): ogłoszenie o poszukiwaniu sukcesorów.

Konstancja Maria z Brezów Szuldrzyńska (1877-1942), córka Konstantego: zawiadomienie o ślubie córki Anny (1905-1995) ze Stanisławem Skarbak Borowskim w Siernikach, druk (1933).

Anna z Brezów Rostworowska (1879-1926), córka Konstantego: relacja z jej ślubu z hr. Antonim Rostworowskim 27 stycznia 1898 r. – wycinek z „Kuriera Poznańskiego”, nr 24 z 20 stycznia, 2 egz. (zob. sygn. 145).

Stanisław Tytus Breza (1836 – 14 marca 1902), syn Józefa: nekrolog, 2 egz.; epitafium jego (1902) oraz jego dwóch synów Mariana (1873) i Michała (1874-1881).

Tytus Breza (1801-1865), syn Stanisława: pismo Ministerstwa Skarbu rządu powstańczego z podpisem T.B. jako sekretarza generalnego, Zakroczym, 18 września 1831.

Włodzimierz Breza (1812 – 18 grudnia 1876), syn Stanisława: odpis nekrologu z „Ruchu Literackiego”.

Breza Gucio (Gustaw), syn Konstantego – karykatury jego autorstwa uczestników polowania w Milejowie w 1899 r.

Luzy; druk; rękopis; łaciński, niemiecki, polski, portugalski; ss. 41.

Sygn. 145. [Maria z Brezów Rostworowska (1879-1926) – album telegramów nadesłanych z okazji ślubu z hr. Antonim Rostworowskim]

1898

M.B.R., córka Konstantego, poślubiła 27 stycznia 1898 r. w Więckowicach hr. Antoniego Rostworowskiego, właściciela Milejowa w guberni lubelskiej. Życzenia przekazane telegraficznie, kilka przez pocztę (k. 14, 56, 127, 170, 198, 213, 217) z ziem polskich i z zagranicy. Telegramy na formularzach, oprawne w album, oprawa skórzana, brzegi kart złożone. Zob. sygn. 144.

Księga; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 260×200; ss. 278.

Uwaga: biogram A. Rostworowskiego w PSB, t. 32, s. 181-183.

3. Akta majątkowo-gospodarcze Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów

Sygn. 146. [Materiały do wspólnych spraw majątkowych dzieci Antoniego Brezy: uregulowanie podziału spadku po rodzicach, przejęcie Siekierzyniec przez Hipolita Brezę, sprawy konfiskaty mienia za udział w powstaniu listopadowym]

1824, 1830, 1832-1836, 1838, 1840-1847, 1850, 1853, 1855-1857, 1870, 1873, b.d. ok. 1830-1860

Materiały Józefa Brezy (J.B.): opis sytuacji majątkowej po śmierci ojca (1824); sprawy spadku po rodzicach i uregulowania z Jabłonowskimi dzierżawy Siekierzyniec i Juwkwiec oraz ich przejęcia przez brata H.B., w tym sumariusz intraty

z Siekierzyniec i folwarku Juwkowice za 1833 r.; pokwitowania J.B. na otrzymane kwoty; pełnomocnictwa dla H.B. od braci do postępowania spadkowego po rodzicach (1830) i siostr w tej samej sprawie (1834, 1841); plenipotencje J.B., ogólne i szczegółowe, m.in. do sprawy spadkowej po Kajetanie Czarneckim, odebrania sumy skonfiskowanej Ignacemu Potockiemu na Chorostku (1842, 1844, 1855-7). Ustalenie stanu majątkowego i konfiskata mienia powstańców (dot. m.in. domu w Krzemieńcu) Teofila, Achillesa i Maksymiliana Brezów: kopie dokumentów sądowych i korespondencja w tej sprawie wydzielona przez H.B. (1840, 1845-6, 1853); notatki do różnych rozliczeń.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 95.

Sygn. 147. [Akta prawno-majątkowe Hipolita i Honoraty Brezów związane z Radziwińskimi]

1840, 1842, 1847-1849, 1852-1857, 1865, 1884

Pokwitowanie wymiany skryptów dłużnych (1840); umowa na wydzierżawienie Hipolitowi B. i Włodzimierzowi Radziwińskiemu (R.) Zawadyniec, Szelwów i Gnojniczek (włość kuźmińska) przez Wincentego R. (1842); pokwitowanie zapłaty za pomiar Zawadyniec (1847); raport ekonomiczny z folwarku Gnojniczki za 1847 r.; plenipotencje Wincentego R. dla różnych osób (1849); rewers Feliksa R. na 300 rubli dla Hipolita B. (1853). Materiały związane z opieką nad Zygmuntem Radziwińskim (Z.R.), s. Włodzimierza, i zarządzaniem jego majątkiem (dzierżawa): rozliczenia z wdową Julią R., 2° v. Małachowską; pokwitowania zapłaty podatków z Zawadyniec (1852-7); sprawa 4500 rubli – pokwitowania, zapis (1852-7), rozliczenie z Z.R. po śmierci Honoraty B. (1865). Są to dokumenty uwierzytelnione, prywatne, bruliony. Spis dokumentów oddanych Z.R. po śmierci Hipolita B. (1884).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 50. Jeden dokument zachowany tylko częściowo.

Sygn. 148. [Zadłużenie Zenona i Józefa Przewłockich oraz Ludwika Raczyńskiego u Hipolita Brezy, przejęcie wierzytelności przez jego braci Józefa i Teofila Brezów]

1857-1859, 1863, 1867-1868, 1872-1875, b.d.

Odpisy aktów notarialnych dot. przejmowania długu 7 tys. rubli L.R., lokowanego na Stobychwie i 13 tys., pożyczonych przez Przewłockich, obciążających Werchy, przejęcia pozostałego długu L.R. przez T.B. w 1867 r.; pokwitowania spłat i wypłaty procentów, rozliczenia; pismo Kijowskiego Banku Rolnego; rachunek weksla L.R. na 1000 rubli u Joanny i Tekli Breza.

Luzy; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 40.

Sygn. 149. [Zakup Siekierzyniec oraz wsi Stare i Nowe Hucisko przez Hipolita i Honoratę Brezów od ks. Maksymiliana Jabłonowskiego]

1841, 1843, 1846, b.d. 1843

Kontrakt prywatny M.J. z pełnomocnikiem Julianem Czaplicem zawarty 26 lipca 1841 r. w Zasławiu, 3 odciski pieczęci, 2 zatarte; pełnomocnictwo dla J. Czaplica

(1843); dokument wprowadzenia do dóbr (26 sierpnia 1843); notatki Hipolita B. do tego kontraktu; pismo M.J. w sprawie rekrutów ze sprzedanych dóbr (1846).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 17.

Sygn. 150. [Zbiór odpisów dokumentów prawno-majątkowych Hipolita, Achillesa i Stanisława Brezów dot. Siekierzyniec oraz Starego i Nowego Huciska]

1878, 1883-1884, 1894, 1896, 1906, 1912

Uwierzytelnione odpisy dokumentów sądowych i aktów notarialnych: kontrakt kupna-sprzedaży Siekierzyniec z wsiami Stare i Nowe Hucisko zawarty pomiędzy ks. Maksymilianem Jabłonowskim a Hipolitem i Honoratą Brezami 6 kwietnia 1843 r. (1878); postępowanie spadkowe po Hipolicie B. (1883-4); akt objęcia części dóbr przez Achillesa B. w 1871 r. i całości (1884), z adnotacjami o intromisji w 1906 r. jego żony Felicji i syna Stanisława; umowa w sprawie gruntów (1894); wprowadzenie Stanisława B. w posiadanie części dóbr w latach 1895 i 1906 (1896, 1906). Poszyt zebrany i poświadczony notarialnie w 1912 r.

Poszyt; rękopis; rosyjski; k. liczb. 20; ss. 38.

Sygn. 151. [Dobra ziemskie Brezów – materiały prawno-majątkowe]

1849, 1868-1870, 1891, 1893, 1896, 1917, b.d. ok. 1850-1900

Kopie niepoświadczone, bruliony: opisy dóbr Siekierzyniec i Starego Huciska (1849) oraz Chorostka zakupionego przez Hipolita Brezę w 1854 r., notatki i brulion pisma dot. przeprowadzenia w Chorostku reformy rolnej (1868-1870, b.d.). Wykaz tabelaryczny własności – Siekierzyniec i Chorostek (1870); starania Achillesa Brezy o zgodę na karczunek w „Czarnym Lesie” w Siekierzynicach (1891); pokwitowanie oddłużenia Siekierzyniec (1891); szkice do planu gruntów folwarku Goraj w dobrach siekierzynieckich, wykaz dzierżawców i działek w Goraju (1893, 1896, 1917 i b.d.); fragment zaświadczenia z ksiąg notarialnych o akcie kupna-sprzedaży (1/2 karty, b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 52.

Sygn. 152. [Akta gospodarczo-majątkowe Hipolita i Honoraty Brezów]

1834, 1838-1839, 1842-1843, 1850, 1852, 1856-1857, 1859-1866, 1868-1869, 1872-1874, b.d.

Oryginały i kopie dokumentów, notatki, pokwitowania, w tym: pełnomocnictwo Hipolita B. dla Adolfa Jankowskiego do prowadzenia spraw Chorostka (1857); depozyt 2 tys. rubli Antoniego Brzozowskiego u Hipolita B.; testament Brzozowskiego, postępowanie spadkowe (1856, 1861); sprawa sądowa z Konstantym Sosnowskim o zapłacenie mu procentu od 3 tys. rubli (1863-5); weksle Henryka Mikoszewskiego dla Hipolita B. z adnotacjami o spłatach i Hipolita Mikoszewskiego dla Honoraty B. z adnotacją jej syna Achillesa o długu oraz „schłopieniu” Mikoszewskich i ich dworu w Leduchówce (1838, 1842-3, 1850, 1852, 1857, 1859, 1862, 1864, 1866, 1868, 1874, b.d.); spisy dokumentów pobranych przez Hipolita B. i syna Urbana

do załatwienia różnych spraw (1872, ok. 1878); kontrakt na wynajem mieszkania w Warszawie (1857); różne pokwitowania, w tym siostry Tekli, spłacony weksel (1834, 1839, 1842, 1852, 1862, 1868-9, 1872-3, b.d.); drobne rozliczenia (1850, 1860); książeczka z zapisami wydatków z 1861 i 1862 r.; wykaz obrazów (6 portretów Brezów) z ich umiejscowieniem w dworze (26 sierpnia 1856).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 88.

Sygn. 153. Dział majątkowy rodziny Brezów [dóbr Hipolita i jego żony Honoraty z Radziwińskich]

1865, 1869-1885, b.d. 1865-1885

Projekty działów, notatki, opisy nieruchomości, spisy i wycena ruchomości, opisy sched, umowy Hipolita B. z dziećmi, jego testamenty (s. 199-230); działy z lat 1865, 1870-1871 i spisane po jego śmierci przez syna Achillesa B. (1885). Głównie rękopisy Hipolita B. i odpisy dokumentów. Niekompletny spis treści.

Poszyt; rękopis; polski, rosyjski; ss. liczb. 413, ss. zapisanych 246.

Sygn. 154. [Działy spadkowe po Honoracie i Hipolicie Brezach]

1864, 1871, 1873, 1877-1878, 1882-1885, b.d. ok. 1864-1885

Spis akt w fascykule „Dokumenta urzędowe do działu Brezów” (ok. 1885). Postępowania spadkowe i działy po śmierci: 1) matki Honoraty B. zm. w 1863 r. – pełnomocnictwa córek Michaliny, Marii i Doroty dla ojca oraz dla Achillesa B. od ojca i rodzeństwa – Doroty, Anny, Michaliny i Urbana oraz dla tegoż od Achillesa (1864, 1871, 1873, 1877-8); 2) ojca Hipolita B. zm. w 1882 r. – sumariusz dokumentów (1885); pełnomocnictwa rodzeństwa dla Achillesa B. (1882-3); dokument uregulowania wypłat dla Marii B. oraz Urbana połączony z odpisem aktu zgonu Hipolita B. (1884-5), akty notarialne i bruliony; notatki: Hipolita B. – szkic podziału jego majątku z wyszczególnieniem składników i adnotacja o transakcjach (b.d.); Achillesa B. – odpisy kilku dokumentów, notatka o podziale (b.d.).

Luzy; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 66.

Sygn. 155. Spełnione kontrakty i ich projekta 1870-1900 [-1903 Hipolita i Achillesa Brezów dotyczące głównie Siekierzyniec]

1870-1903

Pełnomocnictwo H.B. dla syna A.B. (1870); projekty (rękopisy H. i A. Brezów), kopie i odpisy różnych umów i kontraktów z włościanami i kolonistami dot. dzierżaw lub sprzedaży ziemi, lasów, młynów itp., zakupów, robót budowlanych, m.in. budowy cerkwi (1885); kontrakty spółki „Praca” na gospodarowanie w majątku siekierzynieckim, zawiązanej w 1882 r. przez braci A. i Urbana B. oraz Edwarda Boryszewskiego (Siekierzynice, Sielacice, Urbanówka i część Czółnisk), a także kontrakty wznawiane w następnych latach. Kilka uwierzytelnionych notarialnie, nieliczne w j. pol., dołączone drobne notatki.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 247.

Sygn. 156. Wiadomość poszczególna rozdanych pól włościanom i szlachcie czynszowej dóbr wsi Siekierzyniec z wyjaśnieniem ilości i położenia pola każdego gospodarza stosownie do mapy uczyniona w roku 1843

1843, 1848, 1862

Wykazy imienne z numerem i powierzchnią działki w Siekierzynicach i Huciskach, dopiski z 1848 i 1862 r. o przechowywaniu spisu w aktach. Mapa się nie zachowała.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 10.

Sygn. 157. Inwentarz wsi Siekierzyniec roku 1848

1848

Niepoświadczony inwentarz powinności – dokument obowiązkowo sporządzany w dobrach guberni wołyńskiej od 1847 r. Wykaz imienny włościan (93 osoby) z danymi o członkach ich rodzin, wieku, własności ziemi i inwentarza, obciążeniu gospodarstw pańszczyzną, rubryki czynszów niewypełnione.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 36.

Sygn. 158. [List nadawczy wsi Siekierzyniec należącej do Hipolita i Honoraty Brezów]

1862, 1864

Dokument opisujący warunki realizacji reformy rolnej z 1861 r. – uwolnienia z poddaństwa i nadziału ziemi za wykupem, określone pomiędzy właścicielami a członkami wspólnoty wiejskiej, z ustaleniami ogólnymi i indywidualnymi dla poszczególnych gospodarstw, 3 egz., w tym poświadczony przez Komisarza Włościańskiego z adnotacją z 1864 r.

Poszyt; rękopis; rosyjski; ss. 100.

Sygn. 159. [Uwłaszczenie włościan w dobrach siekierzynieckich – wieś Siekierzyniec i Hucisko]

1861-1867, b.d. 1861-1867

Oryginały i kopie pism urzędowych z różnych instytucji, bruliony wniosków i odpowiedzi przygotowanych w imieniu Hipolita Brezy, z poświadczeniami wpłat manipulacyjnych, głównie w sprawach realizacji nadziałów i wykupu ziemi, magazynów, skarg i sprostowań; kopia listu wykupnego Siekierzyniec (1866); protokół komitetu wiejskiego (1867); druk ukaz z 1863 r. w sprawie obowiązkowego wykupu działek; wykazy do rozliczeń czynszów za 1863 r.; sprawy cerkwi (opłaty).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 219.

Sygn. 160. [Reforma rolna w dobrach siekierzynieckich – Siekierzyniec i Hucisko oraz inne sprawy gospodarcze]

1868-1874

Oryginały i kopie pism z różnych urzędów, bruliony wniosków i odpowiedzi przygotowanych w imieniu Hipolita Brezy, głównie w sprawie realizacji nadziałów

i wykupu ziemi, magazynów, kontrybucji, skarg i sprostowań, brudnopisy obliczeń; wykazy czynszowników i ich powinności (1869, b.d.). Zachowana część kopert.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 101.

Sygn. 161. [Reforma rolna w dobrach siekierzynieckich i inne sprawy prawne tych dóbr]

1872-1901, 1904, b.d.

Materiały Hipolita, Achillesa i Urbana Brezów w sprawach rozgraniczeń gruntów, wykupu, zmian i poboru czynszów, podatków itp.: nieliczne pisma urzędowe, bruliony pism A.B., list Szczęsnego Sokołowskiego ze spisem wydatków na sprawy wykupu (1874); brudnopisy odpowiedzi na ankiety; wykazów: czynszów szlacheckich oraz obrachunków z włościanami kwitariuszami, szlachty-zagrodników (1878), ziemi należącej do czynszowników (1887 i 1889), „wydatków współkowych” wsi Siekierzynce (ok. 1872); poświadczenie Ostrogo-Krzemieńskiego Zjazdu Komisarzy Włościańskich wypełnienia przez A.B. obowiązku dostarczenia duchowieństwu pomieszczeń, oryginał i kopia (1885, 1891); opis stanu regulacji powinności przez czynszowników (1900).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 144.

Sygn. 162. [Gorzelnia w Siekierzynkach]

1835, 1837, 1852-1853, b.d. poł. XIX w.

„Notaty do gorzelni parowej 1835 r.” – rkp. Hipolita Brezy dot. budowy gorzelni z rysunkami, w tym zapewne kotła; rejestry wydatków na gorzelnię (1835); kontrakt na sprzedaż wódki (1837); książka przychodu i rozchodu wina i spirytusu z lat 1852-1853; tabela pojemności kadzi, druk (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; ss. 84.

Sygn. 163. [Gospodarka w dobrach siekierzynieckich]

1834-1835, 1838, 1842, 1846, 1858, 1859, 1901, b.d. ok. 1838-1901

Zapiski dot. manufaktury tekstylnej, wykaz rozdane go przędzy (1834-5); oświadczenie Aleksandra Sołtyka w sprawie wymiany poddanych z Hipolitem Brezą (1842); rachunek zsympki włościańskiej (1846); raport o stanie gospodarki i spis produktów wysłanych do Warszawy (1858); arkusze ewidencyjne dwóch włościan (1859); rozkład stróżów w majątkach Brezów (b.d.); „Wykaz przychodu gotowego grosza z majątku Siekierzynieckiego” (1901); fragment dyspozycji gospodarczej Achillesa B. (b.d. ok. 1873), inne materiały, w tym dot. kradzieży (1838, b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 57.

Sygn. 164. [Plany dworu i innych zabudowań w Siekierzynkach, opisy i notatki]

1778, 1852, 1867, 1870, 1900-1903, b.d. XVIII/XIX w. i 2 poł. XIX w.

„Plan dworu w Siekierzynkach w r. 1778 ręką Antoniego Brezy narysowany” – oryg., rysunek fasady i plan pomieszczeń; plan dworu i budynków gospodarczych (b.d. XVIII/XIX w.); rysunek barwny (akwarela) Antoniego B. przedstawiający

planowane i zrealizowane zmiany otoczenia dworu, z notą Achillesa B. o zmianach od 1858 r. (pocz. XIX w., 1903); planik pomieszczeń uwzględniający zmiany od 1744 do 1902 r. oprac. przez niego na odwrocie zaproszenia na ślub córki Heleny (1902); „Plan budowy oficyny, 1852” – rysunki, zapewne Hipolita B. (H.B.) – układ pomieszczeń, fasada i detale architektoniczne (neogotyki), opis Achillesa B., możliwe, że z błędną datą; poszyt zapisów robocizny dziennej przy budowie dworku dla Michaliny z B. Mogilnickiej (1867); notatki H.B. o wydatkach na prace remontowe i budowlane (1870); rękopisy Achillesa B. – opis prac stolarskich, notatki i szkice (ok. 1900 i 1901); „Projekt przebudowy gorzelni na dom mieszkalny w Siekierzynicach, 1900” – dwa warianty fasady, plan pomieszczeń (1900); plan zabudowań bez podpisu i dat, zapewne Siekierzyniec, wykorzystany jako obwoluta do akt Kustowiec, XVIII/XIX w. Część planów bez skali.

Luzy; rysunek, rękopis, akwarela; polski; ss. 50.

Sygn. 165. [Rachunki i rozliczenia Achillesa Brezy, drobne sprawy gospodarcze] 1862-1863, 1865, 1870-1887, 1889, 1893, 1897-1898, b.d.

Rozliczenia m.in. z pensji otrzymywanej od ojca (1862-3); książeczka oszczędności Głównej Kasy Oszczędności w Warszawie (1865); wykaz wydatków związanych ze ślubem (1870); rozliczenie Hipolita Brezy z A.B. dot. kosztów utrzymania (1871-2, 1885); pokwitowania m.in. A.B. na pieniądze pobrane od ojca dla siostry Anny i przełożonej zgromadzenia Sacré Coeur we Lwowie oraz dla niego z wypłaty procentów od kapitału Anny (1889); kwit wypłaty za kopie dokumentów z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie – rozliczenia spadkowe po siostrze Marii – 1/2 rewersu na tys. rubli (1884), rkp. A.B. – projekt podziału pieniędzy, wykazy i oszacowanie ruchomości, pokwitowanie przesłania ich spisu, jeden z wykazów wraz z brulionem listu do brata Romana dot. spraw działowych (1893); pokwitowania siostry Michaliny Mogilnickiej na otrzymanie od niego procentu od sumy 9 tys. rubli (1877-1885); opis do zamówienia powozu (1/2 karty) i obicia, zamówienie obrazów w Wiedniu; pokwitowanie na sprzęty (1898); zakup roweru (1887).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 90.

Sygn. 166. [Akta prawno-majątkowe i gospodarcze Felicji z Pruszyńskich Brezy] 1872-1876, 1879-1882, 1884, 1890, 1906, 1910, 1914, 1923, b.d. ok. 1872-1914

Pełnomocnictwa F.B. dla męża Achillesa Brezy – akty notarialne (1872, 1881, 1890) i brulion (1874); wyliczenie dochodów z majątków Pruszyńskich (P.) i propozycja podziału dóbr pomiędzy pięcioro dzieci Heleny z Czeczelow i Mieczysława P. – rkp. A.B., (1872); oświadczenie A.B. dla Edwarda P. w sprawie 15 tys. rubli ulokowanych przez zm. Mieczysława P. w akcjach Kolei Warszawsko-Terespolskiej (1872); spisy dokumentów; bruliony aktu legitymizacji przez F.B. obligacji pozostałej po matce dla brata Bronisława P. oraz pokwitowania, j. ros. (1884); rozliczenie ruchomości w Zastawkach i Cecyniówce (błędnie Ceceniów, 1882); dyspozycja F.B. dot. lasu w Cecyniówce z notami o rozliczeniach (1879-1881), pokwitowania wydania i sprzedaży drewna (1872-6).

Kopia poświadczona aktu działowego F.B. z synem Stanisławem B. (1906); umowa dzierżawy części Siekierzyniec (1910); pełnomocnictwo dla S.B. (1914).
Dział spadkowy po Walerii Pruszyńskiej (Warszawa, 30 stycznia 1923).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 60.

Sygn. 167. [Akta prawno-majątkowe Stanisława Brezy dot. dóbr wołyńskich]

1896, 1898-1908, 1910, 1914-1915, 1917-1920, 1934

Bruliony aktów przekazania S.B. majątku siekierzynieckiego przez ojca Achillesa Brezę (jego rkp. z przestrogi, 11 czerwca 1898); potwierdzenie przekazania z rozliczeniem, spis z wyceną przejętych ruchomości w poszczególnych pomieszczeniach (20 stycznia 1900), spis sreber (1899-1900); umowy z Adamem Sokołowskim i Andrzejem Podhorodeńskim na dzierżawę części gruntów Siekierzyniec (1896, 1898-1904) oraz akty sprzedaży części lasu i gruntów oraz wprowadzenia w posiadanie, kwit skarbowy (1906, 1908, 1910); uwierzytelniona umowa z 13 czynszownikami – szlachtą, dok. uwierzytelniony (1906, adnotacja z 1934); 4 umowy z drobnymi dzierżawcami (1902-7); zaświadczenia Kijowskiego Banku Ziemskiego o uwolnieniu z zastawu części tego majątku (1914) i Rówieńskiego Towarzystwa Gospodarstwa Wiejskiego w sprawie bydła (1915); materiały związane z ukraińską reformą rolną: dwa rozporządzenia, umowy z komitetem wiejskim (1917-1918); opis mienia S.B. (1915); akt notarialny i kopia umowy dzierżawy Siekierzyniec z Józefem Zalewskim i Nuchimem Kwurtem (18 czerwca 1918), spis narzędzi i maszyn, nota o sprzedaży części gruntu, rozliczenie dzierżawy; wypłaty dziesięcin; umowa prywatna dot. dzierżawy folwarku „Goraj” (1918-1920). Rozporządzenie Naczelnika Okręgu Wołyńskiego w Łucku dot. gospodarstw rolnych (1920).

Luzy; maszynopis; rękopis; polski, rosyjski, ukraiński; ss. 95.

Sygn. 168. [Akta prawno-majątkowe Stanisława Brezy dot. folwarku Płuszwowice i kolonii Sławinek N. w pow. lubelskim]

1918-1919

Materiały dot. folwarku „Płuszwowice 1/2 C”: dobrowolna umowa sprzedaży części gruntów Józefowi Nisenbaumowi i Abramowi Goldsobelowi przez Gustawa Szulca z cesją na S.B. (1918); wypis aktu notarialnego sprzedaży przez Józefa Nisenbauma folwarku S.B., reprezentowanemu przez Pawła Rohlanda (1918); umowa dzierżawy z Romanem Neymanem (1919); przyrzeczenie sprzedaży folwarku Annie Ścibor (1919). Przyrzeczenie sprzedaży Kolonii Sławinek N. Stefanowi Gołuchowskiemu (1919).

Luzy; maszynopis; rękopis; polski; ss. 15.

Sygn. 169. [Materiały gospodarcze i rachunkowe Stanisława Brezy]

1900, 1914, 1918-1923, 1936, b.d.

Umowa na sprzedaż buraków cukrowych z plonów Korzewskej Słobódki (1900); „Książeczka obrachunkowa Kasy Pożyczkowej Przemysłowców Lubelskich” wystawiona dla S.B., z innymi notatkami (1914, 1919, 1936, b.d.); ewakuacja

z Siekierzyniec: wykaz mebli przewiezionych do Ostroga w 1918 r.; bilet przewozowy ukraińskiego Departamentu Emigracyjnego na wywóz mienia z Ukrainy (1918), dwa puste formularze spisu wywożonego mienia; zawiadomienia Urzędu Katastralnego i Skarbowego w Śremie dot. nieruchomości S.B. w Puszczykówku (1921, 1923); spis ruchomości Brezów w Wilkołazie (1936); karta wyrębów w Nadleśnictwie Kraśnickim (b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski, ukraiński; ss. 64.

Sygn. 170. [Materiały gospodarcze Stanisława i Marii Brezów]

1929-1930, b.d. ok. 1900-1938

Notatki dot. żywienia kurcząt (b.d.); „Rachunek gospodarstwa drobiowego” – książka do zapisu informacji o hodowli, wypełniona na lata 1929-1930; przepisy kulinarne i dot. przetwórstwa żywności M.B., rkp. i wycinki z prasy, w tym w j. fr. (b.d.); drobne obliczenia (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 67.

Sygn. 171. Plan Wołyńskiej gubernii Ostrożskiego uëzda, lësnój dači za d. [derewnju] Dertkoju, prinadlżaščej k s. [sełu] Sekeržincam wład'enija Pomëšč. [Pomëščkow] Brezow sostawlen' w' 1873 godu.

[Plan części leśnej przy (poza) wsi Dertków, należącej do wsi Siekierzynce, stanowiącej własność Brezów, w powiecie ostrożskim w wołyńskiej guberni, sporządzony w 1873 roku]

1873

W tytule objaśnienie spraw własnościowych do każdej z czterech oznaczonych części. Łączna powierzchnia 178 dziesięcin i 1964 sążnie kwadratowe. W dolnym rogu adnotacja o podziale gruntów pomiędzy Achillesem i Urbanem Brezami.

Status rękopisu mapy: oryginał; rosyjski; skala oryginalna – brak; mapa: szczegółowa, delimitacyjna, katastralna; rękopis; papier na płótnie; wielobarwna; 285x320; 1 arkusz.

Sygn. 172. [Plan gospodarstwa leśnego (wyrębów) „Czarnego Lasu” w Siekierzyncach na lata 1897-1906]

Wykonana (podpisana?) po 5 grudnia 1891

Status rękopisu mapy: oryginał; rosyjski; skala oryginalna: w angielskich calach – 100 sążni; mapa: szczegółowa, botaniczna (fitogeograficzna), inżynierska (urzędzeniowa); rękopis; papier; wielobarwna; 545x460; 1 arkusz. Brak górnej ćwiartki z opisem tytułów.

Sygn. 173. Plan pahatnyh' učastkow zemli sostojaščih w Wołyńskiej gub. Ostrożskago u'ezda: A. – pri s. [sele] Sekeržincach [...] wład'enija pomëščika s. [sela] Sekeržinec Stanisława Achillesowicza Brezy, kotoryj po dobrowol'noj sdëlke sostojawšejsja 16go ijunja 1907 goda, postupaet' wo władënie krest"janina s. Oknin Mihaiła Kondratowa Mel'niczuka i B. – pri. s. Okninah [...] władënija krest"janina s. Oknin Mihaiła Kondratowa Mel'niczuka, kotoryj po toj-że sdëlke postupaet' wo władënie [...] Stanisława Achillesowicza Brezy

[Plan gruntów ornych w wołyńskiej guberni ostrożskiego powiatu: A. – we wsi Siekierzyńcach, własność dziedzica wsi Siekierzyniec Stanisława Achillesowicza Brezy, który zgodnie z dobrowolną umową z 16 czerwca 1907 r. przechodzi na własność włościanina ze wsi Oknin Michała Konradowa Mielniczuka i B. – we wsi Okninach, który na mocy tejże umowy przechodzi na własność Stanisława Achillesowicza Brezy]

1907

Plan zamiany gruntów pomiędzy Stanisławem Brezą i Michałem Mielniczukiem, a mianowicie 11 dziesięcin w Okninach, stanowiących do tej pory własność Brezy, na 6 dziesięcin i 2140 sążni w Siekierzyńcach należących do Mielniczuka.

Status rękopisu mapy: oryginał; rosyjski; skala oryginalna: cal angielski – 100 sążni; mapa: szczegółowa, delimitacyjna, katastralna (ewidencyjna); rękopis; kalka białkowa; wielobarwna; 505×400; 1 arkusz.

Sygn. 174. Geometričeskij plan, Wołynskoj gub. Ostrożskago uęzda časti zemli prinadležaščej k iměňu Sekeržinckomu pod nazwaniem ferma „Goraj” w Uroč. [Uročišče] „Stojljanskaâ-buda” wladěnja dworjanki Felicji Mečisławowny Breza, zaprodannoj w 1909 godu grażdjaninu Timofeju Mefodiewu Kowalnickomu [..]

[Geometryczny plan wołyńskiej guberni ostrożskiego powiatu części ziemi należącej do majątku Siekierzynieckiego pod nazwą ferma „Goraj” w uroczysku „Śmielańska-buda”, własność szlachcianki Felicji Mieczysławowny Brezy, sprzedanej w 1909 r. obywatelowi Timofiejowi Metodowiczowi Kowalnickiemu]

Czerwiec 1909

Dotyczy sprzedaży 4 dziesięcin 98 sążni kwadratowych gruntów, w tym ziemi ornej, łąki i gruntu pod zabudowę.

Status rękopisu mapy: oryginał; skala oryginalna: cal angielski – 100 sążni; mapa: szczegółowa, delimitacyjna, katastralna (ewidencyjna); rękopis; kalka białkowa; wielobarwna; 350x290; 1 arkusz.

Sygn. 175. Geometričeskij plan, Wołynskoj gub. Ostrożskago uęzda časti učastka zemli prinadležaščej k iměnju [seła] Sekeržinec, pod nazwaniem ferma „Goraj” w Uroč. [Uročišče] „Stojljanskaja-buda” wladěnja dworjanki Felicji Mečisławowny Breza, zaprodannoj w 1909 godu grażdjaninu Mefodju Gregorewiču Kowalnickomu [..]

[Geometryczny plan wołyńskiej guberni ostrożskiego powiatu części z działu ziemi należącej do majątku wsi Siekierzyniec pod nazwą ferma „Goraj” w uroczysku „Śmielańska-buda”, własność szlachcianki Felicji Mieczysławowny Brezy, sprzedanej w 1909 r. obywatelowi Metodemu Grzegorzewiczowi Kowalnickiemu]

Październik 1909

Plan obejmuje grunty pod zabudowaniami, ogród i łąkę, łącznie 4 dziesięciny 275 sążni.

Status rękopisu mapy: oryginał; skala oryginalna: cal angielski – 100 sążni; mapa: szczegółowa, delimitacyjna, katastralna (ewidencyjna); rękopis; kalka białkowa; wielobarwna; 358×290; 1 arkusz.

Sygn. 176. Wykopirowka iz planu, sostojawlennaju w 1912 g. zemlemerom Baszinskim Wołyńskiej g. [gubernii] Ostrożskago u. [uězda] iměnja Sekerżince właděnja poměščika Stanisława Achillesowiča Brezy. Učastok pahotnoj zemli wsego merju 4 desatnic
[Wyrys z planu sporządzonego w 1912 r. przez geometrę Baszyńskiego? Wołyńskiej gubernii Ostrońskiego powiatu, majątku Siekierzyniec, własności dziedzica Stanisława Achillesowicza Brezy. Część ziemi ornej o obszarze 4 dziesięcin]

1912, 1914

Na odwrocie stempel Kijowskiego Banku Ziemskiego o włączeniu tego planu do dokumentacji przez Zarząd Banku 29 czerwca 1914 r., naklejony numer 17.727.

Status rękopisu mapy: oryginał; skala oryginalna: 1/8400; mapa: szczegółowa, delimitacyjna, katastralna (ewidencyjna); rękopis; kalka białkowa; wielobarwna; 275×270; 1 arkusz.

4. Brezowie – korespondencja

4.1. Spisy korespondentów

Sygn. 177. [Spisy korespondentów sporządzone przez Achillesa Brezę]

Ok. 1901-1904

Wykazy alfabetyczne, odrębne dla korespondentów własnych i innych osób (XVIII-XIX w.), przygotowane do utworzonych pakietów listów. Przy nazwisku ze skrótem imienia podana ilość listów, ich daty roczne i inicjały adresatów, niektóre informacje są niepełne lub błędne, brak też niektórych kart. Sporządzone na odwrocie zawiadomienia o ślubie córki Heleny.

Luzy; druk; rękopis; polski; ss. 19.

4.2. Dzieci Michała i Ewy z Żórawskich Brezów

Sygn. 178. Listy do rodziny Stanisława Brezy, ministra Sekretariatu Stanu

1771, 1781-1782, 1784-1789, 1792-1799, 1801, 1804-1808, 1810-1816, 1818, 1820, 1839, 1845, b.d. ok. 1780-1845

Wklejony szkic wizerunku S.B., sygn. „Dutkiewicz rys., Ed. Eichens sc.”, tj. Jan Józef Dutkiewicz (1818-1902), malarz związany z Radolińskimi z Jarocina, wg tego rysunku wykonał miedzioryt, rysunek piórkiem, 160×250.

Część I. Listy „Do brata Antoniego Brezy” i od niego, 89 (nr 1-88 i bez nr. z 1771, nr 59 do bratowej Anny z Czarneckich, nr 62 do ks. Antoniego Jabłonowskiego) (1793). Dopiski żony Antoniny Brezy (A.B.) z Radolińskich, matki Ewy, ojczyma Wojciecha Potockiego i Skipora (nr 1, 7, 36, 48, 1788-9, b.d.). Większość bez podpisu, odciski pieczęci herbowej i z inicjałami „B” i „AB”; listy Tekli Jabłonowskiej, jej pieczęć (nr 4, 15); list (dopisek?) Antoniego B., b.d. (s. 102). Nr 1-11, brak daty rocznej.

Część II. Listy „Do brata Macieja Brezy” z dopiskami żony A.B., 12, nr 89-100 (1784-1811, 1815, 1820).

Część III-V. Listy do: bratanka Józefa B. (J.B.), 3, nr 101-103 (1816, 1839, 1845); siostrzeńca Antoniego Wojnarowskiego, porucznika WP, nr 104 (1815); list A.B., żony S.B., do J.B., nr 105 (1818).

Listy opisane, podzielone, ponumerowane (mszp.) oraz oprawione przez Stanisława Brezę. Jego adnotacje dot. nadawców i adresatów oraz faktów wspomnianych w listach. Wklejony szczegółowy spis zawartości.

Poszyt oprawny; rękopis, maszynopis; francuski, polski; 110 listów; ss. 385.

Uwaga: biogram J. Dutkiewicza w *Słowniku artystów polskich*, t. 2, Warszawa 1975, s. 131.

Sygn. 179. [Listy do Stanisława, Antoniego i Macieja Brezów, w tym od krewnych – koniec XVIII w.]

1783, 1785, 1787, 1790-1791, 1793-1794, 1796-1798, 1801, 1818-1819, b.d. ok. 1780-1819

Listy: Onufrego Brezy do bratanków S. i A. B., 3 (1785, koperta z pieczęcią herbową, 1791, b.d., zaadresowana do Anny B., destrukt); Stanisława B., syna Onufrego, do A.B. z notką Achillesa B. (1798); S.B. do brata M.B. po śmierci A.B. (1818) i brulion listu M.B. do S.B. (1819); listy do S., A. i M. B., większość bez dokładnego określenia adresata: Ciachnewicza? Dymitra (1796); Czartoryskiej D. (Doroty z Jabłonowskich), j. fr. (1794); Działyńskiego L. (1793); Jandołowicza Marka (ok. 1713-1799), karmelity, kaznodziei, konfederata barskiego – wg opisu na karcie, destrukt (b.d.). Listy od: Jezierskiego J., 2 (1793, 1819); Napruszewskiego W., 4 (1797-8); Nowowiejskiego (1783); Potockiej Moniki do A. i M. B., 2 (b.d.); Pruszyńskiego Antoniego (1801); Radolińskiej Katarzyny z Raczyńskich do S.B., 2 (1787); Reddiga (1790); Stawinowskiego Gabriela w sprawie Kutek (1785); Zakrzewskiego S. (1796).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 25 listów; ss. 56.

Sygn. 180. [Korespondencja rodzinna – listy Antoniego, Macieja i Anny Brezów oraz Ignacego i Moniki Potockich]

1801, 1804-1805, 1807, 1809-1828, 1830, 1846, 1852, 1854, b.d. ok. 1800-1850

Listy M.B. do bratowej Anny B. i jej dzieci (adresowane ogólnie oraz do Józefa, Achillesa, Maksymiliana, Teofila); braci Antoniego i Stanisława (s. 5-6, 101-102); kilkadziesiąt liścików Antoniego i Anny B. do synów, w tym Józefa, oraz córek Doroty i Joanny, kilka do innych osób, m.in. do Kajetana Czarneckiego i Felicjanny

z Mikoszewskich Radzimińskiej (1801-1828, b.d.); list Ewy Wojnarowskiej do brata Antoniego Brezy (s. 97-99, b.d.); listy Ignacego Potockiego, brata przyrodniego Antoniego B., do niego i Anny B. oraz Hipolita B., 10 (1846, 1852, 1854, b.d.); listy Moniki Potockiej do Brezów, 3 (s. 135-139, 1817, 1821, b.d.).

Ponadto: rozliczenie pomiędzy Stanisławem i Maciejem Brezami (1819), drobne pokwitowania (s. 3-4, 241-3). Akta opracowane i oprawione przez Achillesa Brezę. Na grzbiecie wytłoczony znak „Bibliotheca et tabularium Siekierzyńce Breza” i tytuł „MA. BREZA. LISTY”. Sporządzono szczegółowy spis zawartości.

Poszyt oprawny; rękopis, maszynopis; francuski, polski; 107 listów; ss. 274.

4.3. Antoni i Anna z Czarneckich Brezowie

Sygn. 181. [Listy Antoniego Brezy do żony i dzieci]

1792-1794, 1796-1800, 1803-1807, 1809-1810, 1814-1815, b.d. ok. 1791-1818, 1900
Fragment listu niezidentyfikowanego w j. niem. (s. 1-2, b.d.); 98 listów z lat 1792-1810, 1815 oraz część b.d. do: żony, 75, syna Józefa, 16, córki Doroty, 4 (b.d.), brata Stanisława, 2, z 1792 r. – z dopiskiem matki Ewy Potockiej (s. 95-98, 178-181, 1792, 1800), jeden do Erazma Pruszyńskiego z adnotacją Achillesa Brezy o jego otrzymaniu do zbiorów (s. 227-8, 1793), jeden adresat nieznany, niektóre listy z dopiskami żony Anny B. Ponadto: rozliczenie z bratem Maciejem z 1794 r. (przesłane?, s. 108-109); spis ziół, kwiatów i owoców z Chorostka (s. 56-9). Akta opracowane i oprawione przez Achillesa Brezę. Na grzbiecie wytłoczony znak „Bibliotheca et tabularium Siekierzyńce Breza” i tytuł „AN. BREZA. LISTY”. Sporządzono szczegółowy spis zawartości.

Poszyt oprawny; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 100 listów; ss. 228.

Sygn. 182. [Listy Achillesa, Hipolita, Maksymiliana i Józefa Brezów do rodziców Anny i Antoniego Brezów]

1807, 1809, 1811-1812, 1815-1817, 1819-1822, 1824-1826, 1828-1829, b.d. 1807-1829

Achillesa B., głównie do matki, z dopiskami braci, w tym H.B., 27 (1817, 1819-1822, 1824-6, 1828, 11 b.d.); H.B. do matki, 4 (1822, 1826, 2 b.d.); J.B. do ojca, 11, j. fr. (1807, 1811-2, 1815-7, 4 b.d.) i do matki, 6 (1809, 1811, 1828, 3 b.d.); M.B. do matki, 2 (1826, 1829). W niektórych listach dopiski innych dzieci.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 50 listów; ss. 128.

Sygn. 183. [Korespondencja Anny Brezy z córkami]

1813-1816, 1818-1821, 1825-1826, 1933, b.d. ok. 1813-1829

Listy A.B. do córki Joanny, jeden z listem Doroty, 2 (1821, b.d.); D. do matki, liczne dopiski wuja Kajetana Czarneckiego i jego żony Antoniny, 19 (1819-1820, 1824, 5 b.d.); listy wspólne D., J. oraz Tekli (podpis „Brezianki”) do matki i obojga rodziców, 24 (1813-6, 1820, 10 b.d.); J. i T. do matki, 12 (1820-1, 1825-6, 6 b.d.);

T. do rodziców łącznie i do matki, 4 (1818, b.d.). Pochodzą głównie z okresu pobytu na pensji w Krzemieńcu, na jednym z listów dopisek z 1933 r. dot. pensji A. Rosińkiewicz.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 61 listów; ss. 168.

Sygn. 184. [Listy do Anny z Czarneckich Brezy]

1792, 1800, 1806, 1810-1811, 1814, 1819-1820, 1824-1826, 1828, b.d. ok. 1793-1829 Beynarowej Franciszki, ciotki (1824); Borzęckiej W. (b.d.); Drzewieckich – Józefa, 2 (b.d.), M., zapewne żony Ksawerego, Magdaleny z Popielów, 4 (1792, 1806, 1811), Ksawerego (1820); ks. Jabłonowskiego Maksymiliana, 2 (1819); Kaniewskiego Wojciecha (1800); Kleimieńskiego? Felicjana (1820); Komarnickiego J. (1825); Nowowiejskiej (b.d.); Pakosza G. (b.d.); Potockiej M. (Moniki, żony Ignacego) 3 (b.d.); Radziwińskiego M., 3 (1810-1); Rosińkiewicz Anieli (b.d.); Rosińkiewicz M. (1828); Skiporowej F. (b.d.); Starczewskiego Ignacego, zięcia, 5 (1825-6, b.d.); Widawskiej (1828); Wilczopolskich Pauliny i Donaty (1819); Wołowiczowej Anieli, 2 (1814); list od NN.

Luzy; rękopis; polski; 35 listów; ss. 81.

Sygn. 185. [Listy Czarneckich do Anny i Antoniego Brezów]

1793-1794, 1808, 1814, 1816, 1821-1824, 1826-1828, b.d.

Nikodema Cz. do: córki Anny, 2, do Antoniego B. (1793-4); Kajetana Cz. do: szwagra Antoniego B., 3 (1808, 1814, 1816), siostry Anny B., z dopiskami jego żony Antoniny i dzieci Brezów, jedna kopia i list łączny do obojga, 16 (1821-4, 1826-8, 4 b.d.); listy do Anny B. od sióstr – Elżbiety Raczyńskiej, z dopiskami Kajetana Cz. i dzieci Brezów (b.d.), Józefy Cz., później zam. Przewłockiej (b.d.); A. Czarneckiej, zapewne żony Kajetana (1823); koperta z listu do panny Cz. z notatką o jego przekazaniu.

Luzy; rękopis; polski; 25 listów; ss. 63.

Sygn. 186. [Listy do Antoniego Brezy]

1793, 1796, 1798-1808, 1810, 1812, 1814-1816, 1818, b.d. 1793-1818

Bnińskiego Łukasza, 2, w tym niekompletny (1804, b.d.); Bohusza (1808); Bohuszowej Felixy (1816); Chobrzyńskiego J., 2 (1802, 1806); Chrzanowskiego Ignacego (1804); Czapliców – Celestyna, jego żony Anny z Drzewieckich i wspólny, 3 (1793, 1801); Dobrowolskiego Feliksa (1801); Drzewieckich – Józefa, 6 (1803-4, 1806, 1814, b.d.), Ksawerego i jego żony do A. Brezy i jego rodziny, 4 (b.d.); Dydyńskiej Józefy, 2 (1806, b.d.); Gerlache Hipolita, nauczyciela francuskiego w Krzemieńcu, 3 (1808, 1810); Gostyńskiego (1818); Grocholskiego Piotra (1802); Hordyńskiego Samuela, 3 (1801-3); Hulewicza Feliksa, 2 (1796, 1802); Kaniewskiej J. (1805); Kaniewskiego Wojciecha, 2 (1804, 1807); Kieliszkiewicz A. (1793); Kownackiego J., 2 (1798-9); Krajewskiego J. (1805); Krasickich – Konstantyna (1818), Leona Aleksandra (1818); Ledóchowskiego J. (1812); ks. Lubomirskiego Józefa, j. fr. i pol., 7 (1814-5, b.d.); Milewskiego Atanazego (1802); Rakowskiego

Rafała, 2 (1803); Russanowskiego Kazimierza (1800); Skibickiego M., adresowany łącznie i do Stanisława Brezy (b.d.); Skipora J. (1800); Sobolewskiego J. (1814); Stronńskiego (1799); Świętochowskiej (1804); Wronskiego (1812).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 60 listów; ss. 140.

Sygn. 187. [Listy księcia Antoniego Jabłonowskiego do Antoniego Brezy]

1780, 1782, 1788-1789, 1793, 1798-1799, b.d. 1780-1799

Dot. różnych spraw finansowych i gospodarczych. Większość listów własnoręcznych, datacja uzupełniona przez Achillesa Brezę.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 25 listów, w tym 2 niekompletne; ss. 84.

Sygn. 188. [Listy księżnej Tekli z Czapliców Jabłonowskiej do Antoniego i Anny Brezów]

1792-1793, 1798-1800, 1802, 1804-1805, 1808, b.d. 1792-1818

Listy głównie własnoręczne, w sprawach majątkowych i gospodarczych oraz opiekuńczych nad dziećmi ks. T.J. Datacja oparta głównie na późniejszych opisach Achillesa Brezy. Jeden list do Anny Czarneckiej z okazji jej zaręczyn z Antonim B. (10 października 1792).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 41 listów, w tym 5 niekompletnych; ss. 124.

Sygn. 189. [Listy książąt Jabłonowskich do Antoniego Brezy]

1798-1801, 1805-1807, 1810, 1813, 1815

Listy od dzieci Antoniego Barnaby Jabłonowskiego: Maksymiliana, 2, w tym niekompletny (1800, 1805); Stanisława Pawła, 2 (1806-7); Teresy, 7, część bez podpisu (1798-1801, 1805, 1815). Listy innych: Jabłonowskiej A. (1813); Karola J. (1810); „TJ” – może Tekli, ż. Antoniego, 2 (1798, 1805); Jabłonowskiego?, 2 (1799, 1805).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 17 listów; ss. 50.

4.4. Maciej Breza

Sygn. 190. [Listy Anny z Czarneckich Brezy i Kajetana Czarneckiego do Macieja Brezy]

1818-1821, 1825, 1828-1829, b.d. ok. 1818-1829

Listy do szwagra w sprawach majątkowych, pisane po śmierci męża, odpowiedź Macieja B., razem z brulionem listu z 5 września 1819 r., 32 (1818-1821, 1825, 1828, 8 b.d.); list od Kajetana Czarneckiego (1829).

Luzy; rękopis; polski; 34 listy; ss. 70.

Sygn. 191. [Listy Achillesa, Hipolita i Józefa Brezów do stryja Macieja Brezy]

1821, 1825-1829, 1831-1833, 1835, b.d. 1821-1836

Od A.B., jeden z dopiskiem siostry Joanny, 5 (1825, 1828, b.d.); H.B, 18 (1825, 1828-9, 1831, 1833, 1835, 5 b.d.); J.B., jeden z listem do brata H.B., większość w j. fr., 9 (1821, 1826-7, 1832-3, 1835).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 32 listy; ss. 108.

Sygn. 192. [Listy Doroty, Róży i Teresy Breza do stryja Macieja Brezy]

1824, 1826-1830, b.d. ok. 1820-1836

Od D.B. z dopiskami siostr Joanny i Tekli, 3 (1824); R.B., 2 (1829, b.d.); T.B., głównie w j. fr., 12 (1824, 1826-8, 1830, b.d.). Na niektórych adnotacje o dacie otrzymania listu.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 17 listów; ss. 48.

Sygn. 193. [Listy Joanny i Tekli Breza do stryja Macieja Brezy]

1824-1827, 1829-1832, b.d. ok. 1824-1836

Od J.B., 27 (1824-7, 1829, 1831, 12 b.d.), wspólne z siostrą T.B., jeden z dopiskiem Teresy oraz wuja Kajetana Czarneckiego, 23 (1825-6, 1829-1832, b.d.). Na większości adnotacja o dacie otrzymania listu, liczne w j. fr.

Luzy; francuski, polski; 50 listów; ss. 169.

Sygn. 194. [Korespondencja rodzinna Macieja Brezy z Potockimi i Wojnarowskimi]

1798, 1818, 1819, 1821, 1826, 1829, b.d. ok. 1829-1836

Listy do M.B. od: Potockich – Ignacego, brata przyrodniego, 4 (1829), brulion listu M.B. do niego (1819), Moniki, żony Ignacego, 6 (1819, 1826, b.d.); Wojnarowskich – siostry Ewy z Brezów, j. fr. (1798), jej dzieci: Tekli, 3 (1829, b.d.) i Antoniego, j. fr., 4 (1818, 1821, 1826).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 19 listów; ss. 42.

Sygn. 195. [Korespondencja Macieja Brezy z R. Czaykowskim]

1815, 1819-1822, 1824-1825, b.d.

Listy R. Czaykowskiego z Krzywina, sówietnika i pełnomocnika ks. Maksymiliana Jabłonowskiego, do M.B., 19 (1815, 1819-1822, 1824-5, 1 b.d.); kopie (bruliony) listów M.B. do niego, w tym z opisem spraw majątkowych Teresy Jabłonowskiej dot. miasteczka Bazalii, 10 (1819-1820).

Luzy; rękopis; polski; 29 listów; ss. 63.

Sygn. 196. [Kopie listów Macieja Brezy do Jabłonowskich i w ich sprawach]

1825, b.d. 1825

Teksty kilkunastu listów do: Mierzeńskiego, Czaykowskiego G., Winnickiego, Stanisława i Teresy J., bruliony plenipotencji Antoniego i Stanisława J. (b.d.).

Fragment poszytu; rękopis; polski; ss. 10.

Sygn. 197. [Korespondencja Macieja Brezy i innych osób z książętami Jabłonowskimi]

1790, 1796, 1803, 1805, 1813, 1816-1822, 1825, 1828, b.d. 1800-1836

Listy do M.B. od: Antoniego J., 7 (1790, 1796, b.d.); Macieja J., 5 (1816-7, 1821), bruliony listów M.B. do niego, 9 (1817-8, 1820, b.d.); Stanisława J., syna Stanisława Pawła, 4 (1825, 1 b.d.); Tekli? J., 2, w tym niekompletny (1803?, 1805); list wspólny Teresy, Antoniego i Stanisława J. (1825); Antoniego J., syna Stanisława Pawła (1825). Listy różnych osób przekazane Brezie: ks. Stanisława J. do Maksymiliana J. (1828); listy do ks. Teresy J. od: Korwin Reginy (1819); Mierzeńskiego Wincentego, destrukta (1825); przeora klasztoru w Wiszniowcu i kopia odpowiedzi (1820).

Listy różnych osób w sprawach Jabłonowskich: Pisarzewskiego z Teofilpola do Złoczowskiego w Bazalii (1822); Popławskiego z Zasławia zapewne do M.B., 3 (1813).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 38 listów; ss. 103.

Sygn. 198. [Korespondencja Macieja Brezy z księżniczką Teresą Jabłonowską]

1816-1817, 1820-1822, 1825, b.d.

W sprawach prawno-majątkowych Jabłonowskich i gospodarowania w Bazalii oraz Niżniowie. Własnoręczne listy T.J., niektóre bez podpisu, 36 i 3 fragmenty (1816-7, 1820-2, 1825, większość b.d.); bruliony listów M.B. do niej oraz jeden oryginał (obszerny raport ze Lwowa, 1820) ze stemplem zbiorów Brezów, 8 (1817, 1820-1).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 47 listów; ss. 166.

Sygn. 199. [Korespondencja Macieja Brezy z księciem Maksymilianem Jabłonowskim]

1806, 1810, 1812-1815, 1817-1824, b.d. ok. 1806-1836

W sprawach prawno-majątkowych Jabłonowskich i ich interesów z Brezami. Listy M.J., kilka własnoręcznych, jeden bez podpisu (1817), liczne odciski pieczęci Jabłonowskich h. Prus III, 34 (1806, 1810, 1812-5, 1817-1824, 6 b.d.); bruliony listów M.B., w tym niekompletne, 10 (1818-9, 1824, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 44 listy; ss. 103.

Sygn. 200. [Korespondencja Macieja Brezy z Ignacym Kozieradzkim]

1816-1820, 1823-1825, 1828, b.d. ok. 1816-1836

Listy I.K., głównie z Bilczyna i Bazalii, 27 (1816-1820, 1823-5, 1828); bruliony listów M.B. do I.K., 16 (1816-1820); korespondencja I.K. z innymi osobami: list do ks. Sapiehy Jana (1818), listy od Klema? Stefana (1825) i Kochanowskiej? (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 46 listów; ss. 116.

Sygn. 201. [Kopie listów Macieja Brezy do Kazimierza Michalskiego, ekonoma generalnego dóbr Teresy Jabłonowskiej]

1817-1820

Kopie własne listów pisanych z Bilczyna, z numerami ze spisu korespondencji.

Luzy; rękopis; polski; 37 listów; ss. 78.

Sygn. 202. [Listy Kazimierza Michalskiego do Macieja Brezy]

1814, 1817-1822, 1829, b.d. ok. 1817-1822

Listy K.M., ekonoma generalnego w miasteczku Bazalia, należącym do Jabłonowskich, 48 (1814, 1817-1822); listy Hausnera Niollany (b.d.) i T. Krzyńskiego (1829) do K.M., przesłane M.B. do wiadomości.

Luzy; rękopis; polski; 50 listów; ss. 151.

Sygn. 203. [Korespondencja Macieja Brezy z różnymi osobami

– cz. I – korespondenci od lit. A do J]

1805-1806, 1812, 1815, 1817-1824, 1829-1830, 1834-1836, b.d. 1800-1836

Kopie listów M.B. i listy do niego od: Azulewicza Mustafy (1806); Badowskiego M., 2 (1815, 1820); Beyryszkowej (1836); Bocheńskiego Józefa, 2 (1835); Boreyki (1812); Buńkowskiego Karola, 2 (1834, b.d.); Bystrego (1806); Chiaudoira (1817); Chomętowskiego J., 2 (b.d.) i M.B. do niego (1818); Dąbskiego, 7 (1805, 1821, 1823-4, b.d.); Drzewieckiego Ksawerego, 2 (1819, b.d. – nieczytelny); Eyszykowicza, 2 (1830, b.d.); Floriańskiego Teofila (1820) i M.B. do niego (1819); Flügela Wincentego (1836); Gawińskiego Mikołaja, 2 (1821); Grabowskiego M. (1822); Grocholskiego Adolfa, 2, w tym jeden urzędowy w sprawie wydania paszportu z brulionem podania (1821-2) i M.B. do niego, 2 (1821, 1823); Ilińskiego (1829); Ittara, j. fr., 4 (1819-1821) i M.B. do niego (1820); Jakubowskiej A. (1819); Jakubowskiego F. (1824) i M.B. do niego, 2 (1819); Juguskiego J. (1829).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 45 listów; ss. 98.

Sygn. 204. [Korespondencja Macieja Brezy z różnymi osobami

– cz. II – korespondenci od lit. K do Ł]

1808, 1816-1818, 1820-1824, 1829-1830, 1835, b.d. ok. 1800-1836

Kopie listów M.B. i listy do niego od: Kadłubskiego S. (1835); Kahanego Beresza, 2, j. fr. (1823); Karpowicza (b.d.); kopie listów M.B. do Kassiera, 2 (1817, 1820); Kieliszkieвича Dionizego (1823) i M.B. do niego (1820); Klerzi? (1823); Kobylńskiego K. (1829); Kościelskiego B., 2 (1823-4); Kowalewskiego Jana, unickiego nauczyciela teologii, j. fr. (1822); M.B. do hr. Leopolda Krasińskiego, szambelana austriackiego (1824); Krasuskiego, na tej samej karcie odpowiedź M.B. (1821); Kupniewskiego (1817); ks. prefekta Kuryłowicza J. i ks. Hołłówki J. – listy gł. w sprawie pogrzebu Anny z Czarneckich Brezy z rozliczeniem, 7 (1829-1830) oraz ks. Kuryłowicza do ks. Hołłówki i odpowiedź tegoż, 3 (1829); Lanychlera? E. (b.d.); M.B. do Lewickiego (b.d.); Lipińskiego Stanisława, majora, 7 (1822-3) i M.B. do niego (1823); Lityńskiego, 5 (1816, 1818, b.d.); Łabiszy W., 4 (1808, 1816, 1818) i M.B. do niego (1818); Łepkowskiego J. (1822); Łochowskiego Augusta (1822).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 49 listów; ss. 110.

**Sygn. 205. [Korespondencja Macieja Brezy z różnymi osobami
– cz. III – korespondenci od lit. M do P]**

1808, 1815-1816, 1819-1825, 1828-1829, b.d. 1800-1836

Kopie listów M.B. i listy do niego od: Małyńskiego, 3 (1808, 1820) i M.B. do niego (1820); Maszkowskiego, 2 (1822-3) i M.B. do niego; Matuszewicza Wincentego, 2 (1816, 1823) i M.B. do niego (1816); Mierzeńskiego Wincentego, 2 i załącznik (1823, 1825); Millera J., 6, jeden z notatką M.B. (1822-3, 1825, 1828); Mochnackiego Eliasza, komornika i adwokata lwowskiego, 5 (1820-1, 1824) i M.B. do niego, 5 (1820-1); Niemirowskiego (1822); Olszańskiego J., 2 (1829) i M.B. do niego (1819); Oraczewskiego Ludwika (1815?) i jego bratanka Teofila, 2 (1815); ks. Poniatowskiej, z odciskiem pieczęci z herbem Ciołek (1824); Powęckiego Jakuba (1823); Pruszyńskiego (1822); Puchalskiego J., pełnomocnika ks. Stanisława Jabłonowskiego (1825) i M.B. do niego (1825).

Luzy; rękopis; polski; 40 listów; ss. 89.

**Sygn. 206. [Korespondencja Macieja Brezy z różnymi osobami
– cz. IV – korespondenci od lit. R do S]**

1799, 1803, 1812-1814, 1816-1823, 1825, 1827, 1829-1830, 1832, 1834-1835, b.d. 1800-1836

Kopie listów M.B. i listy do niego od: Radziwińskiego Godfryda, 7 (1827, 1829, b.d.); Rakowskiego Erazma (1822); Rotharjusza? (1822); Rudnickiego Jana Duklana (1820); Rudzkiego, rejenta pow. dubieńskiego (1821) i M.B. do niego (1818); Rupniewskiego S., 7 (1814, 1817-9, b.d.) i M.B. do niego, 3 (1817-8); Salome? W. (1822); ks. Sanguszki Konstantego, bilecik (1799); ks. Sanguszki Karola z Michli, 2 i bilecik (1834, b.d.); Sapięhy Jana z Krasinowa (1816); ks. Sapięhy Leona, 2 z załączonym zezwoleniem na ślub poddanej (1823) i M.B. do niego, 2 (1823, b.d.); Scherera, 4 (1813, 1820-2) i M.B. do niego, 3 (1819-1820, b.d.); Siedlugera? Franciszka (1835); Skrodzkiego Ignacego, 3 (1818); Skupieńskiego Edwarda, 2 (1830, 1832); Stadnickiego (b.d.); Stawęckiego K. (1819); Suchockiego J. (1820); Sulistrowskiej, 4 (1829, b.d.); Szymańskiej Teresy, 2 (1822, 1825); Szymańskiego Stanisława Józefata, 3 (1803, 1820, 1823); Szymańskiego J. (ten sam?) (1812).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 59 listów; ss. 118.

**Sygn. 207. [Korespondencja Macieja Brezy z różnymi osobami
– cz. V – korespondenci od lit. W do Ż]**

1815-1816, 1819-1826, 1829, 1831, 1834, b.d. ok. 1800-1836

Kopie listów M.B. i listy do niego od: Walewskiego H. (1821); Wiercińskiej (b.d.); Wiercińskiego J. (1821); Wierzeyskiego X. (1823); Wilczopolskiego Józefa, 3 (1823, 1825); Winklera G. (1834); Winnickiej Józefy, jeden do hr. Lanckorońskiej z Rzewuskich (Ludwiki), 5 (1819, 1820, 1823, 1829); Winnickiego Aleksandra, 9 (1819-1826) i M.B. do niego (1819); Woytkiewicz Z. (1823); Wrońskiego, 3 (1815); Zaleskiego M., 2 (1815, 1822); Zasławskiego Ignacego (1820); Złoczowskiego M. (1829) i M.B. do niego (1820); Żeromskiego (1831); Żukowskiego J. (1816);

Żukowskiego Z. (1821); listy z nieodczytanymi nazwiskami nadawców, 2 (1823), notatka o niedoręczeniu listu (1822); kopia listu M.B. do NN (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 39 listów; ss. 74.

4.5. Dzieci Antoniego i Anny Brezów

Sygn. 208. [Korespondencja pomiędzy Achillesem, Józefem, Maksymilianem i Teofilem Brezami]

1825, 1826, 1832, 1834-1839, 1841-1848, 1852, 1857-1865, 1867-1868, 1872, 1876, 1878, 1880-1881, 1883-1887, b.d. ok. 1815-1887

Listy: A.B., z okresu emigracji, do M.B. z odpisami listów od braci T. i J. Brezów, list T.B. do A.B. z jego listem do M.B., 11 (1834-5, 1838-9, b.d.); A.B. do J.B. (1835); J.B. do T.B. z dopiskami żony Konstancji i M.B., 14 (1858-1865, 1867-8), T.B. do J.B. (1872); J.B. do „brata” i „braci”, 2 (1825, 1837); J.B. do M.B., część adresowana też do pozostałych braci, papier listowy z widokiem pałacu w Więckowicach, 28 (1832, 1841-8, 1852, 1857-8, 1861, 1872, 1 b.d.); M.B. do T.B., 2 także do siostry Joanny B. oraz 2 do rodzeństwa, jeden niekompletny, dziecięcy bilecik do brata, 24 (1847, 1858-9, 1861, 1865, 1867, 1876, 1878, 1880-1, 1883-7, 2 b.d.); T.B. do M.B., dopisek siostry Joanny B. i odpis listu brata Hipolita B., 7 (1846, 1864-5, 1868, 2 b.d.); list Kajetana Czarneckiego do siostrzeńca A.B. (1826).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 89 listów; ss. 303.

Sygn. 209. [Korespondencja Józefa Brezy i jego żony Konstancji z Mycielskich]

1812, 1815-1817, 1826, 1834, 1839, 1846, 1851-1852, 1855, b.d. ok. 1810-1860
List J.B. do szwagra Michała Mycielskiego (1846); listy od: Brezy (brat?) (1846); Brezy Antoniny z Radolińskich, żony Stanisława (b.d. ok. 1840); Brezów – synów Stanisława – Eugeniusza, Henryka, Tytusa, 3 (1815); Drzewieckich – Jana, porucznika, z dopiskiem Chłopickiego (zapewne Ludwika, bratanka gen. Józefa Chłopickiego, b.d. ok. 1819), Magdaleny z Popielów, żony Ksawerego Drzewieckiego (1812), Felicjana, zapewne syna Ksawerego (1852); Jabłonowskiego Stanisława (1834); Janowskiego J. z Krzemieńca (1815); Raczyńskiego Ludwika, z dopiskami Kajetana Czarneckiego, 3 (1851, 1855); Brezy Julii, później żony Wołłowicza, z dopiskami jej brata Tytusa, j. fr., 12 (1816-7, 9 b.d.); Wojnarowskiego Antoniego, 2 (1817), doklejony jego list, zapewne do Anny B. – matki J.B. (1826); „Exkolegi” z Liceum Krzemienieckiego (ok. 1831); list Eugeniusza B. do K.B. z informacją o śmierci Achillesa Brezy (1839).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 31 listów; ss. 105.

Sygn. 210. [Listy do Maksymiliana Brezy]

1843-1848, 1851, 1854-1855, 1867, 1872-1875, 1878, 1883, b.d. ok. 1840-1890
Od Brezów: Anny z Czapskich, ż. bratanka Konstantego, 9 (1872-3, 1875, 1883, 2 b.d.); Antoniny z Radolińskich, ż. stryja Stanisława (1844); Karoliny Doroty

ze Stierneldów, ż. brata stryjecznego Fryderyka Augusta (1851); Konstancji z Mycielskich, ż. brata Józefa, z dopiskami jego oraz córek Anny i Marii, 14, j. fr. (1843-8, 3 b.d.); Stanisława, bratanka, 3, w tym telegram, jeden wspólny z żoną Zofią z Czapskich, jej list, 4 (1873-4).

Od: Bojanowskich: Marii, c. brata Józefa, 4 (b.d.), Bogusława, męża Marii (b.d.); Czapskiego K. (Kazimierza?) (1872); Grabowskiej Antoniny, zaproszenie na ślub wnuczki Jadwigi ze Stanisławem B. (1867); Mikoszewskiego? (1855); Skórzewskiej Celiny (ok. 1840); Sokolnickiego Stanisława, 2 (1854); Steckiego Adolfa, 2 (1878); Tirmiga? (1855); Wołowiczowej Julii z Brezów, siostry stryjecznej (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 44 listy; ss. 131.

Sygn. 211. [Listy Anny z Brezów Stablewskiej (1835-1907), córki Józefa, i jej męża Stefana (1829-1894) do Maksymiliana Brezy i jego braci]

1844, 1846-1847, 1850, 1853-1856, 1859, 1861-1864, 1866-1875, 1878, 1880, 1883, 1884, 1886, 1889, b.d. ok. 1850-1890

Do M.B. od: A.S., 26, w tym z listem do Teofila B. (T.B.) i dopiskiem ojca (1846, 1850, 1854, 1862-3, 1870-5, 1889, 5 b.d.); S.S. (1855-6). A.S. do: T.B., 6, w tym wspólny z matką Konstancją (1859, 1870, 1884-5, b.d. ok. 1845) i S.S., 3 (1856, 1864, 1883); „do stryjów”, z listem matki w j. fr. i dopiskiem brata Stanisława, 2 (1844, b.d.); do „stryja” (niemożliwa identyfikacja adresata), 22, w tym 2 bileciki (1847, 1850, 1853, 1866-9, 1871-5, 1878, 1880 – niekompletny, 1883, 4 b.d.). S.S. do „stryja”, 4 (1861, 1871 – z dopiskiem żony, 1875); dzieci A. i S.S. – Karola, Józefa, Jerzego, Mieczysława, A.S. do M.B. i T.B. – wspólne liściki z dopiskami ich matki, 3 (1864, 1867, 1873). A.B. od 1854 zam. Stablewska. Listy głównie z Ceradza.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 68 listów; ss. 205.

Sygn. 212. [Listy krewnych do Teofila Brezy i jego braci]

1846-1848, 1858, 1860, 1862, 1864, 1866, 1872-1876, 1880, 1882-1885, 1887, b.d. Do T.B. od bratowej Konstancji z Mycielskich Brezy, z dopiskami dzieci i męża Józefa, 15, część w j. fr. (1846-8, 1858, 1860, 1862, 1872, 7 b.d.). Listy ich dzieci: Konstantego B., jeden list wspólny z żoną Anną z Czapskich i jeden jej, 7 (1874, 1876, 1882, 1885); Stanisława B. do T.B. (b.d.) i zapewne do Hipolita B., 5 (1864, 1866, 1872, b.d.). Listy Zofii z Czapskich, ż. Stanisława, zapewne do: Hipolita B., 2 (b.d.); T.B., 6 (1875, 1880, 1882-4) oraz „Stryja”, 4 (1873-4, 1887).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 40 listów; ss. 124.

Sygn. 213. [Korespondencja Teofila Brezy z dziećmi brata Hipolita]

1861-1866, 1873, 1875, b.d. ok. 1863-1875

Listy od córek H.B.: Anny, 4, jeden z dopiskiem jego siostry Joanny (b.d. ok. 1870-5); Doroty, z dopiskami Joanny, 6 (1863-6); listy T.B. do: Doroty, 2 (1861, 1864); Marii, 5 (1862-5, 1875); Michaliny zam. Mogilnickiej z dopiskami sióstr, 3 (1861-2, b.d.); listy od synów H.B.: Romana (b.d.); Urbana (1873).

Luzy; rękopis; polski; 22 listy; ss. 75.

Sygn. 214. [Korespondencja Teofila Brezy, głównie z okresu pobytu na emigracji]

1845-1847, 1858, 1860-1861, 1865-1866, 1869, 1872-1873, b.d.

Listy opisane jako adresowane do „Teodora Brezy” (nie było członka rodziny o tym imieniu, treść i osoba nadawcy wskazują na Teofila Brezę – T.B.), dot. budowy wentylatorów od: gen. Henryka Dembińskiego i notatka T.B. o dokumentach dla niego, 6 (1845-7); Bachera Bracholme (1846); korespondencja głównie w tej sprawie: 3 pisma ministerstw belgijskich i 5 brulionów listów T.B. (1846-7); list od A. de Courcelle i brulion listu T.B. do niego (1847, b.d.); list K. Crusanta (1846); brulion listu T.B. do Fietera? (1846); list Frasentera i brulion listu T.B. do niego (1847); list Gendebiena do T.B. i brulion listu do niego (1847, b.d.); brulion listu do inżyniera Rousseau (2 egz.) z wykazem kosztów aparatu wentylacyjnego (1847); 2 bruliony T.B. do NN.

Listy od krewnych: Przewłockiego Zenona, 5 (1865-6, 1871, 2 b.d.) oraz Raczyńskich – Adama (1860), Edwarda (1863), Ludwika, 5 (1858, 1860-1); list T.B. do W. Węglińskiego (1869); listy od Riechowskiej Haliny (1845) i NN (1858).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 40 listów; ss. 106.

Sygn. 215. [Korespondencja Doroty z Brezów Starczewskiej]

1819-1823, b.d. ok. 1812-1825

Bilecik dziecięcy Tekli do D.S. i Joanny B. (J.B.) (1813); listy D.S. do J.B. i siostr z dopiskami matki Anny Brezy i wuja Kajetana Czarneckiego oraz jego żony Antoniny Cz., 28, gł. w j. fr. (1819-1823); listy do D.S.: siostry J.B. (b.d.) i brata Józefa (b.d. ok. 1818); Antoniny Cz. z dopiskiem Kajetana Cz., 2, w tym destrukt – 1/2 karty (1822, b.d.); Moscard J., koleżanki (b.d.); Rakowskiej Genowefy, ciotki, 4 (b.d.); Rosiękiewicz Anieli, przełożonej pensji w Krzemieńcu, z dopiskami siostr (b.d.); Witwickiej Marii, koleżanki, z dopiskami innych (b.d.), J.M. – nauczycielki (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 41 listów; ss. 142.

Sygn. 216. [Korespondencja Achillesa, Józefa, Maksymiliana, Teofila Brezów z siostrami, głównie z Joanną]

1813, 1825-1826, 1829, 1855, 1857-1859, 1861-1866, 1873-1875, 1877-1878, 1884-1887, 1890, b.d. ok. 1813, 1828-1890

Bileciki dziecięce A.B. do siostr (bez imion) i 2 listy do Joanny, 6 (b.d. ok. 1813-1828); Józefa do siostr, głównie Joanny, 15, w tym jeden niekompletny (1855, 1857-9, 1861-6, 1873-4); J.B. do M.B., 5 (1877, 1884, 1887, 1 b.d.); M.B. do J.B., 5, w tym 2 niekompletne (1877-8, 1884, 1890); Joanny do T.B., 9 (1873, 1875, 1884-6, 1 b.d.); Joanny i Tekli do T.B., 3 (b.d.); Joanny do niego z listami bratanicy Michaliny Mogilnickiej, brata Hipolita i zapewne Józefa, 4 (b.d.); T.B. do Joanny, 2 (b.d. przed 1830 i ok. 1860); bilecik Doroty Starczewskiej do braci (b.d.); list jej męża Ignacego Starczewskiego do A.B. (1825) i do braci żony, 2 (1826, 1829).

Luzy; rękopis; polski; 54 listy; ss. 153.

Sygn. 217. [Korespondencja rodzinna Joanny Brezy]

1820, 1823, 1866, 1869, 1873, 1875-1877, 1879-1881, 1883-1887, 1890-1891, 1894-1897, b.d. 1820-1897

Listy: Tekli Brezy do siostry J.B., 4 (1823, 1866, 2 b.d.); J.B. do Tekli (b.d. przed 1829); do J.B. od: Anny z Ledóchowskich B., ż. Urbana, część z córkami Laurą i Zofią, 10, w tym 2 niekompletne (1875, 1881, 1884, 1894-7, 2 b.d.); Anny z Czapskich B., ż. Konstantego, 5 (1881, 1885, 1897, 1 b.d.); Zofii z Czapskich B., ż. Stanisława, 7 i jego bilecik (1876, 1883, 1887, 1895-7, b.d.); Anny z B. Stablewskiej, c. Józefa, 16 (1876 – z listem Józefa, 1879-1881, 1884-6, 1890-1, 1894, 1896-7, 3 b.d.); Romana B., s. Hipolita, 8 (b.d.); Włodawskiej Katarzyny, 11 (1820, 1869, 1877, 1884-5, 1888?, 1 b.d.); Wrotnowskich – Gabrieli z B. (1885), Lucjana, z informacją w sprawach finansowych (1873).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 65 listów; ss. 229.

Sygn. 218. [Listy do Joanny Brezy]

1822, 1844, 1848, 1858, 1865, 1866, 1879, 1882, 1884-1885, 1887, 1894-1896

Listy od: Bernardyn Salomei, wspólny z Zenobią Modrską i Zofią M. (b.d.); Dydyńskiej Leontyny (b.d.); Górskiej Pauliny, 2 (1882, b.d.); Knollów – Ignacego, Ludwika, Eligiusza? – niekompletny, 7 (1879, 1884-5, 1894, 1896); Laurenta Eugeniusza (1866); ks. Lubieńskiego Zygmunta, bilecik (1887); Lubomirskich – Doroty (b.d.), Marcellego, 2 (1844); Mogilnickiego Jana, męża Michaliny Brezy (b.d.); Nowakowskiej Klary (b.d.); Potockiej Moniki (b.d.); Pruszyńskiego M. (Mieczysława?) (b.d.); Radolińskiej X. (1895); Felicjanny, zapewne Radziwińskiej z Mikoszewskich (b.d.); Sławoszewskiego Aleksandra (1848); Sławoszewskiej, 4 (1858, 1865, 2 b.d.); Spendowskiej Marii (b.d. ok. 1820); Steckiej? (1895); Stojnowskiej Joanny, 3 (1822, 2 b.d.); Wroczyńskiego Leopolda (1848). Nadawcy nierozpoznani: Józefina (b.d.), R.A. (b.d.) i NN (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 36 listów; ss. 125.

Sygn. 219. [Korespondencja Teresy Brezy – głównie jej listy do siostry Joanny]

1868, 1877, 1881, 1883, 1890, b.d. ok. 1829-1890

Bileciki dziecięce T.B. do sióstr, 3 (b.d.); listy do J.B., 84, w tym 4 datowane (1868, 1877, 1881), w pozostałych brak daty rocznej, dwa sprzed 1829 r. Listy pisane z Bojarki (k. Kijowa), Kijowa, Wesołej i b.m., w j. pol., z nielicznymi fragmentami w j. ros., niektóre niekompletne. Listy do T.B. od Cancrine (Kankryn) Lisel, j. fr., 3 (1883, 1890).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 90 listów i fragm.; ss. 294.

Sygn. 220. [Korespondencja Anny, Doroty, Marii Breza i Michaliny, zam. Mogilnickiej, z ciotkami Joanną i Teklą Breza]

1865-1867, 1869, 1871-1873, 1875-1877, 1880-1883, 1885-1887, b.d. ok. 1863-1890

Listy do J.B. od siostrzenic, córek Hipolita Brezy: Anny, 12, jeden na papierze listowym z widokiem Riedenburga w Austrii (1871, 1873, 1876, 1880, 1882-3,

1886, 5 b.d. ok. 1865-1880); Doroty (karmelitanka – siostra Maria Józefa), 15, w tym 4 niekompletne (1865-7, 1869, 1876, 1898, 4 b.d. 1863 i 1880, 2?); listy J.B. do: Doroty z dopiskiem siostry Róży (b.d.); Marii, w tym 3 listy wspólne z Felicią Brezą, żoną Achillesa, i wspólne z nim, 35 (1865-7, 1869, 1872, 1875-7, 1880-1, 1885-7, 6 b.d.); Michaliny zam. Mogilnickiej, 8 (1865-6, 4 b.d. i fragment); listy J.B. i T.B. do siostrzenic Marii i Doroty, 4 (b.d.) oraz J.B. do Michaliny (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; polski; 76 listów; ss. 293.

Sygn. 221. [Listy do Joanny Brezy i siostr od krewnych Czarneckich, Drzewieckich, Przewłockich, Raczyńskich i Rakowskich]

1832, 1838, 1849, 1854-1857, 1860, 1865-1866, 1870, 1876-1877, 1882, b.d. 1820-1898

Listy do J.B. lub wspólnie do siostr od Czarneckich (Cz.) oraz osób spokrewnionych i spowinowaconych przez nich: Cz. Kajetana, wuja, koperta z odciskiem pieczęci herbowej, 2 (1838); Drzewieckiego Józefa, z dopiskiem żony? (1832); Przewłockich Józefa, 5 (1855-7) i Zenona, 7 (1854, 1856, 1866, 2 b.d.); Raczyńskich – Felicji, 16 i fragment (1876-7, 1882, 5 b.d.), żony Adama, i jej syna Józefa, 2 (1870, b.d.), Adama, 2 (1849, 1865), Ludwika (L.R.), 6, w tym niekompletny (1860, 1866, 4 b.d.), L.R. do Tekli Brezy, 2 (1865, b.d.); Rakowskiej Genowefy z Cz., j. pol. i fr., 12 (b.d.); Cz. (brak imienia) do Brezów, j. fr. (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 56 listów; ss. 189.

4.6. Hipolit i Honorata Brezowie, ich dzieci

Sygn. 222. [Korespondencja Hipolita Brezy z żoną Honoratą]

1851-1854, 1857-1861, b.d. ok. 1851-1862

Hipolit B. do Honoraty z Radziwińskich, 6, w tym 2 telegramy (1858-9). Jej listy do męża, głównie z okresu pobytu z dziećmi w Warszawie, z dopiskami ich oraz Antoniego Wojnarowskiego i Joanny Brezy, 59 (1851-4, 1856-1861, 9 b.d. rocznej).

Luzy; rękopis; polski; 66 listów; ss. 369.

Sygn. 223. [Korespondencja Honoraty i Hipolita Brezów z synami]

1856-1858, 1860-1867, 1878-1879, b.d. ok. 1856-1880

Listy: wspólne i indywidualne Hipolita i Honoraty B. do synów Achillesa i Urbana (U.B.) z dopiskami Romana B. (R.B.), sporadycznie adresowane imiennie, 42 (1856-8, 1860-3, 1 b.d.); Hipolita B. do synów, 21 (1863-6); R.B. do ojca, 2 (1878, b.d.); U.B. do rodziców i ojca z dopiskami R.B., 26 (1858, 1863-4, 1866-7, 1878-9, 14 b.d. ok. 1856-1880). Zob. sygn. 239.

Luzy; rękopis; polski; 105 listów; ss. 278.

Sygn. 224. [Listy Anny i Doroty Breza do ojca Hipolita Brezy]

1869-1879, b.d. ok. 1870-1882

Od A.B. z dopiskami stryja Józefa, jego córki Anny Stablewskiej i ciotki Joanny, 31 (1870-4, 1877-9, 3 b.d.); D.B. (karmelitanka – siostra Maria Józefa), 27 (1869-1873, 1875-6, 1878, 4 b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 59 listów; ss. 209.

Sygn. 225. [Listy Marii Brezy i Michaliny zam. Mogilnickiej do ojca Hipolita Brezy i matki]

1850, 1857-1859, 1866, 1869, 1876, 1878-1879, b.d. ok. 1850-1882

Od M.B. z dopiskami sióstr Anny i Doroty, matki i szwagierki Felicji Brezy, 21 (1859, 1866, 1869, 1876, 1878-9, 11 b.d., w tym bez roku); M.M. z dopiskami Marii i Doroty, 10 (1857-9, 1879, 2 b.d.); list wspólny – „MMD” – Michaliny, Marii, Doroty (1850); listy dziecięce do matki, list wspólny córek i Anny Brezy (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 34 listy; ss. 131.

Sygn. 226. [Korespondencja Hipolita Brezy z bratem Józefem]

1836-1837, 1842, 1844-1849, 1851, 1853-1860, 1862, 1864, 1869-1870, 1872-1873

List H.B. do J.B. (1857); 46 listów J.B., z dopiskami Maksymiliana, wszystkie w j. pol., jedna przesyłka w j. niem. („Deklaration”), część na papierze z nadrukiem ryciny pałacu w Więckowicach, odciski pieczęci herbowej.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 47 listów; ss. 168.

Sygn. 227. [Korespondencja Hipolita Brezy z braćmi Maksymilianem i Teofilem]

1850, 1858-1873, 1876, b.d. 1812, 1850-1882

Listy: M.B. do H.B., 3 (1850, 1876, b.d.) oraz brulion jego listu do M.B. (1872); T.B. do H.B. z dopiskami siostry Joanny, w tym 2 bileciki dziecięce i 4 niekompletne, 18 (1862, 1864, 1867, 1870, b.d.); H.B. do T.B., 35 (1858-1873, 1876), bilecik do T.B. od Honoraty Brezy (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; polski; 58 listów; ss. 202.

Sygn. 228. [Korespondencja Hipolita Brezy z siostrami]

1850, 1852-1853, 1855, 1859, 1861, 1863-1868, 1871, 1873-1876, 1879-1882, b.d. ok. 1812-1882

Listy H.B. do sióstr: bileciki dziecięce, 7 (b.d. ok. 1812-1820), 8 listów i 2 również do braci, 10 (1852, 1859, 1863, 1866-8, 1871, 2 b.d.); do Joanny, 21, w tym 3 telegramy (1861, 1864-5, 1873, 1875-6, 1879-1882); Joanny do H.B., 20 i 2 telegramy (1853, 1855, 1861, 1863, 1868, 1874, 1876, 15 – b.d. ok. 1850-1882); Teresy do H.B., 7 (1850, b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 67 listów; ss. 181.

Sygn. 229. [Listy Anny, Marii Breza i Michaliny zam. Mogilnickiej do braci oraz brata Urbana do nich]

1860-1866, 1889, b.d.

Listy głównie do starszych braci (brak imion) Achillesa i Urbana w czasie ich nauki w Warszawie od: A.B., 2 (1862); M.B., 43 (1860-6); M.M., 11 (1861-4); wspólne Doroty (D.B.) i M.M., 5 (1860-1). Korespondencja z U.B.: jego listy do sióstr (brak imion), 7, jeden z listem do ojca (1864, 6 b.d.); do D.B., „Mini” (Michalina) i Peci?, 3 (1889, 2 b.d.); listy od sióstr, zazwyczaj wspólne, 5, w tym od: M.B. (1861), M.B., D.B. i M.M. (1862), M.M. i D.B. (1862), M.B. i D.B., 2 (1863-4). Niektóre daty wg późniejszych adnotacji.

Luzy; rękopis; polski; 76 listów; ss. 263.

Sygn. 230. [Listy Doroty Brezy do braci Achillesa i Urbana]

1860-1866, b.d.

Listy adresowane równocześnie do obu braci, z okresu ich nauki w Warszawie.

Luzy; rękopis; polski; 53 listy; ss. 229.

Sygn. 231. [Korespondencja Anny, Doroty, Marii Breza i Michaliny zam. Mogilnickiej]

1853, 1857, 1859-1861, 1869-1870, 1874, 1879-1880, 1893, b.d. 2 poł. XIX w.

Listy sióstr: A.B. do D.B. i teje do A.B., 3 (1874, 1879); D.B. do M.B. – 3 dopiski. Listy: Bienkowskiej Olgi do Marii (1870); Drzewieckiego Józefa do Doroty (b.d.); Kadłubskiej Lucyny, matki chrzestnej Marii, do niej i sióstr, 6 (1857, 1859-1860, 3 b.d.); Mikoszewskich – Antoniego do wnuczek, 2 (1857, b.d.), Henryka do M.B. (1857); Mogilnickiej Marii do M.B. (1853); Radziwińskich – Felicjanny do wnuczek (b.d.), Zygmunta, ogólny i do każdej z sióstr – M.M., M.B. i D.B., 4 (1860); Tomkowicz Marii z Krakowa do D.B. i sióstr, 4 (1859); Wroczyńskich – Eugenii do sióstr B., w j. fr., 7 (1859, 1861) oraz Franciszki, 2 (1860), wszystkie opisane jako listy tej ostatniej; listy do M.M. od: siostry A.B., 2 (1893, b.d.); Boryszewskiego Edwarda (1887); Czarneckiej Marii (1859); Jodki Jerzego (1869); Jurkowskiej J. (1860); Kamińskiego A., nauczyciela z Tarnopola (1879); Noskowskiego (1880); Pruszyńskiej Ksawery, zam. Chojeckiej (1859).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 43 listy; ss. 140.

Sygn. 232. [Korespondencja Hipolita Brezy z Czarneckimi]

1833, 1849-1853

List H.B. do Kajetana Cz. (1850); Kajetana do H.B., 10 (1833, 1849-1851); listy wspólne od Kajetana i Antoniny Cz., 2 (1833); Michała Cz. do H.B., 5 (1852-3).

Luzy; rękopis; polski; 18 listów; ss. 60.

Sygn. 233. [Listy Raczyńskich do Hipolita Brezy]

1852-1855, 1858, 1860, 1865, 1869, 1872-1875, b.d. ok. 1852-1875

Listy dot. spraw spadkowych po śmierci Kajetana Czarneckiego (Raczyńscy spokrewnieni byli z Brezami przez Czarneckich) od: Adama, 15 (1852-5, 1 b.d.); żony Adama, matki Edwarda, 4 (1852-3, 1855, 1874); Edwarda, 12 (1869, 1872, 1875); Ludwika, 12 listów dat. i telegram (1852-5, 1858, 1860, 1865), 13 b.d.

i 3 fragmenty b.d.; list Balbiny Ellaszewicz do brata Ludwika R., zapewne przesłany w załączeniu (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 59 listów; ss. 185.

Sygn. 234. [Korespondencja Hipolita Brezy z krewnymi]

1830, 1836-1837, 1844-1845, 1852-1855, 1857-1860, 1864, 1868-1873, 1875-1878, b.d. ok. 1830-1882

Listy od: synowych – Anny z Ledóchowskich, żony Urbana, ze szkicem okolic dworu siekierzynieckiego (1878) i Felicji z Pruszyńskich, żony Achillesa (ok. 1882); Brezy Konstantego, s. Józefa, 2 (1878, b.d.); jego żony Anny z Czapskich (1875); Brezy Włodzimierza (1873); Drzewieckich – Józefa, 2 (1830, 1837), zob. sygn. 347, Karola (1805-1879, s. Józefa, literata, powstańca listopadowego, zob. biogram w PSB, t. 5, s. 416-7), 2 (1830, b.d.), Władysława (1860); Malinowskich – Eustachego (b.d.), Stanisława, 2 (1857, 1859), Tytusa (1859); Małachowskiej Julii z Potrykowskich, 1° v. Radziwińskiej, 2 (1858, 1860) i zapewne do niego jako wuja (uszkodzony, b.d.); Mikoszewskich – Henryka, 4 (1860, 1877, 2 b.d.), Kajetana (1860); Potockiej Moniki (b.d.); Pruszyńskich – Edwarda (b.d.), Mieczysława, 3 (1868-1870); Przewłockich – Józefa, 5 (1845, 1852, 1854-5) i jeden jego list do NN w sprawie wsi Bajrakówki – spadku po Kajetanie Czarneckim (1854), Zenona, 10 (1853-5) i kopie trzech jego listów (1866, b.d.); brulion listu H.B. do niego (1864); Radziwińskich – Róży (1844), Wincentego, 2 (b.d.) i H.B. do niego (1836), Zygmunta (1858); Wrotnowskiego Lucjana, 5 (1871-2, 1876, 1 b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 58 listów; ss. 150.

Sygn. 235. [Korespondencja Hipolita Brezy z różnymi osobami]

1826, 1835, 1837, 1841-1842, 1845, 1847-1848, 1850, 1852-1857, 1859-1861, 1866-1871, 1873, 1876, b.d. ok. 1826-1882

Listy H.B. do: Berkowej (1870); Daszkiewicz (1869); 2 do nieustalonych osób (1867, 1873); listy od: Choynackiego Alojzego (1855); Czaplica Juliana (1857); Dąbrowskiego Adolfa, 2 (1848); Dobrowolskiego T. (1871); Dropszego (1853); Falkowskiej Eugenii (b.d.); Finowieckiego? z rozliczeniem legatów na Bajrakówce (1860); Frankowskiego Konstantego (1873); Humieckiego F. (1855); Jabłonowskich – Władysława (1826), Wł., (1841); Ju [...] A. (1866); K. (Kaniewskiego?) E. z Krasifowa (1874); Kamińskiej z Ustarbowski Felicji (1876); Karwickiego (b.d.); Kirchnera (1859); Konopackiego Szymona (1852); Kołyszki Justyny (1859, b.d.); Kowerskiego Leopolda, 5 (1869, 1 b.d.); Kraszewskiego Józefa Ignacego, 3, 2 listopada 1850 z Hubina (k. Łucka, własność pisarza od 1848 r.), 29 sierpnia 1853 z Kisiel (pow. starokonstantynowski, własność pisarza od 1854 r. po Elżbiecie Urbanowskiej) oraz b.m. i daty; Lipkowskich Anieli i Henryka (1855); Mężenńskiego Piotra (b.d.); Mogilnickiego St., 3 (1856-7); Mogilnickiego W. (1855); Moszyńskiego (1847); Nyki Karola, 2 (1835, 1837); Ostrowskiego (1854); Pakacewskiego Izydora (b.d.); Piotrowskiego E., nauczyciela, z dopiskiem syna Romana B. (1857); Potockiego Bolesława (1860); Romiszewskiego Zygmunta, 2 (1854, 1857); Rózyckiego Henryka

(1876); Rudkowskiego (b.d.); Skibickiego Franciszka, 5 (1845, 1852, 1861, 1 b.d.); Sławoszewskiego Aleksandra (1853); Sobańskiego Feliksa (b.d.); Walnberga (1869); Weissheita Karola (1860); Wesołowskiej (b.d.); Znamierskiego K. (1868); listy od niustalonych nadawców, w tym z informacją o podziałach ordynacji ostrogińskiej w 1753 r., 3 (1842, b.d.).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; 63 listy; ss. 150.

Sygn. 236. [Korespondencja Hipolita Brezy z urzędami i instytucjami]

1831-1832, 1834, 1844, 1851, 1856, 1859-1860, 1863-1867, 1869-1870, 1874
Bruliony pism H.B., 3 (1860, 1869, 1876); pisma i wezwania z urzędów, sądów, administracji majątków itp., m.in. w sprawach dostaw do magazynów, Banku Polskiego w Warszawie, koperta, papier stempłowy.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 23 pisma; ss. 55.

Sygn. 237. [Korespondencja Honoraty z Radziwińskich Brezy]

1841, 1846-1847, 1852, 1856-1858, 1860-1861, b.d. ok. 1830-1863
List do H.B. od: wuja Mikoszewskiego Antoniego (1856) i H.B. do niego, 5 (1846-7, 1857, 2 b.d.); Brezy Joanny (b.d. 1839?); Malinowskiej? Idalii, 2 (1841, b.d.); Mikoszewskiej D. (Doroty?) (1858); Mikoszewskiego H. (Henryka lub Hipolita) (1852); Potockiego Edmunda (1857); Puchewicza A. (1860); Radziwińskiego Zygmunta, 2 (1858, 1861); list H.B. do stryja Wincentego Radziwińskiego (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 16 listów; ss. 51.

4.7. Achilles i Felicja z Pruszyńskich Brezowie, ich syn Stanisław

Sygn. 238. [Kopie i bruliony listów Achillesa Brezy do rodziny i innych osób]

1863-1864, 1882, 1886, 1896-1901, b.d.

Kopie własnoręczne listów A.B. do ojca, sióstr i braci (brak imion): 2 karty z 11 listami z połowy 1863 r.; dwa posyty z 30 listami (wrzesień 1863 – kwiecień 1864); bifolium z listami z 1882 r. do: Doroty Brezy, Gaebła w Krakowie, Zygmunta Sławoszewskiego?, Anny B. z adnotacją o liście do Jana Daszkiewicza; bruliony listów do NN, w tym fragmenty (1896-1901, b.d.); fragment listu z działem majątkowym Łosiów, z adnotacją o ich archiwum (1886); projekt prośby Czajki? oprac. przez A.B. (1896).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; ss. 77.

Sygn. 239. [Listy Hipolita Brezy do syna Achillesa]

1865-1870, b.d. ok. 1880

Listy z Siekierzyniec, jeden niekompletny, telegram.

Luzy; rękopis; polski; 21 listów; ss. 52.

Sygn. 240. [Listy Achillesa Brezy do żony Felicji – cz. I]

1893-1895, 1897-1900

1893 – 10 listów, b.m. – Siekierzyńce; 1894-7, w tym 2 na kartach poczt. z Warszawy; 1895 – 9, w tym 7 na kartach, z Warszawy, Więckowic i Podleszan; 1897 – 10, w tym 7 na kartach, 1 niekompletny, z Ostroga; 1898 – 4, z Warszawy, Siekierzyniec; 1899 – 24 listy, 1 z dopiskiem Anny z Ledóchowskich Brezy oraz 11 brulionów, z Warszawy, Siekierzyniec, Sławuty; 1900 – 36, w tym 16 na kartach, 1 niekompletny, z Więckowic, Lwowa, Podleszan.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 100 listów; ss. 320.

Sygn. 241. [Listy Achillesa Brezy do żony Felicji – cz. II]

1901

1901 – listy i karty głównie z Siekierzyniec oraz Lwowa, Podleszan, Sławuty.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 73 listy i karty; ss. 285.

Sygn. 242. [Listy Achillesa Brezy do żony Felicji – cz. III – oraz jej do męża]

1899, 1902, 1904-1905, b.d. ok. 1890, 1896, 1898-1900, 1903

Listy A.B.: 1902 – 11 listów, w tym 9 na kartach poczt., z Milejowa, Warszawy, Zdobunowa, Żabiej Woli; 1904 – 24, w tym 14 kart, z Bereh, Kowla, Krzemieńca, Ostroga, Siekierzyniec, Warszawy, Żabiej Woli; 1905 – 5, w tym 4 karty, z Krakowa i Podleszan. Listy F.B.: 5 listów, w tym 2 na kartach poczt., z Wörishofen (1899), b.d. i b.m., 1 list z dopiskiem córki Heleny.

Luzy; druk; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 45 listów i kart; ss. 118.

Sygn. 243. [Korespondencja Anny Brezy z bratem Achillesem oraz związana z jej pobytem w zgromadzeniach sercanek]

1867, 1870, 1872-1873, 1882-1890, b.d.

Listy A.B. (1856-1900) do Achillesa, gł. w j. fr., 30, 1 niekompletny i karta (1867, 1870, 1872-3, 1882-1890, 2 b.d.); brulion jego listu do A.B. (1889); listy: A.B. do przełożonej sercanek we Lwowie (Ernestyny Walter?), dopisek NN, 2, (b.d.); Chłapowskiej Józefy (córka generała Dezyderego Ch., 1837-1894), sercanki, ze Śmiechowa, do Achillesa B., 2 (1885) i do niej od Matki de Gagern ze zgromadzenia w Riedenburgu w Austrii (1885); siostry Marii Magdaleny ze zgromadzenia we Lwowie (1886) i Walter Ernestyny, przełożonej zgromadzenia we Lwowie, do Achillesa i Felicji B., 2 (1888-9).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 39 listów; ss. 122.

Sygn. 244. [Listy Doroty i Marii Breza do brata Achillesa]

1857, 1860, 1863, 1866-1868, 1870-1871, 1873, 1879, 1884, 1886, b.d.

Od: D.B. (1843-1886), karmelitanka – siostra Maria Józefa, kilka dopisków Marii, na odwrocie listu z 1870 r. – rachunki A.B., 27 (1857, 1860, 1866-8, 1870-1, 1873, 1879, 1884); M.B. (1841-1889), 14 (1860, 1863, 1866-8, 1873, 1886, 1 b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 41 listów; ss. 190.

Sygn. 245. [Korespondencja Achillesa Brezy z braćmi Romanem i Urbanem]

1862-1863, 1866-1873, 1879, 1881, 1883-1899, 1901, 1903-1904, b.d.

Listy: R.B. do A.B., 40, w tym 4 na kartach poczt. (1869-1870, 1872, 1884, 1888-1892, 1894-5, 1899, 1901, 1903, większość dat rocznych wg opisu adresata, 9 b.d.); do braci A.B. i U.B., 1 niekompletny, 4 (1862-3, b.d.); A.B. do R.B. – brulion listu (1897) i list na karcie zniszczony (1899); U.B., gł. z Matwijowic, do A.B., 1 niekompletny, 51 (1866-9, 1871-3, 1879, 1881, 1883, 1885-1899, 1 b.d.); A.B. do U.B. – brudnopis listu (1893); Anny z Ledóchowskich, żony U.B., do A.B. (1904).

Luzy; druk; rękopis; polski; 99 listów i kart; ss. 297.

Sygn. 246. [Korespondencja Achillesa i Felicji Brezów z ciotką Joanną Brezą]

1864, 1867, 1869-1870, 1873-1874, 1877, 1888-1894, 1896-1897, b.d.

Listy: J.B. do A.B., 13 (1864, 1867, 1869-1870, 1873, 1889-1890, 1892-4, 1 b.d.), list wspólny z „Tala” (1888); A.B. do niej, w tym list wspólny z siostrą Anną i żoną F.B., 2 (1877, 1890); J.B. do F.B., 2 (1890, 1892); F.B. do J.B., 14, w tym 7 na kartach poczt. (1874, 1891, 1894, 1896-7, 7 b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 32 listy i karty; ss. 92.

Sygn. 247. [Listy Edwarda Augusta Brezy do Achillesa Brezy]

1880, 1882-1883, 1886, 1888-1890, 1893-1895, 1897-1903, b.d.

Listy od E.B. (1847-1906), syna Fryderyka Augusta, wojskowego, głównie z Drezna i Podleszan, m.in. dot. historii rodu. Karta pocztowa z widokiem Drezna. 1 list b.d.

Luzy; druk; rękopis; francuski; 70 listów, 1 karta; ss. 259.

Sygn. 248. [Listy Henryka Gustawa Brezy i jego żony Heleny z Sołtyków do Achillesa Brezy]

1880, 1885, 1888, 1890-1903, b.d.

Listy H.B. (1844-1900), syna Fryderyka Augusta, właściciela Podleszan w Galicji, 1 niekompletny i 5 telegramów, 39 (1880, 1885, 1888, 1890-1, 1894-1900), 1 z dopiskiem brata Edwarda i Heleny. Listy Heleny B. (1857-1947), głównie z Podleszan, 1 z dopiskiem męża, 1 niekompletny, j. pol. i fr., 42 (1890-1903).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 81 listów i telegramów; ss. 317.

Sygn. 249. [Listy Henryka Gustawa Brezy i jego żon do Felicji Brezy oraz innych osób do nich]

1880, 1882, 1885, 1888, 1891, 1900, 1905-1906, 1910, b.d.

Listy: H.B., w tym karta poczt., 4 (1885, 1888, 1891); Heleny z Sołtyków Brezy, w tym bilet z podziękowaniem za kondolencje (b.d. 1900, 1905-6, 1910); H.B. do Marii (Brezy?), z Podleszan (ok. 1888); Henryki z Lanckorońskich (zm. 1880), jego pierwszej żony, do Olgi?, z kopertą i opisem Achillesa Brezy dot. przekazania tego listu jej synowi Stanisławowi (1880). List Karola Walewskiego z Drezna do H.B. (1882).

Luzy; druk; rękopis; polski; 12 listów; ss. 40.

Sygn. 250. [Korespondencja Achillesa Brezy z krewnymi – Brezami i Stablewskimi]

1870, 1882-1893, 1895-1897, 1899-1904, b.d.

Listy od Brezów: Adama (1850-1936), redaktora „Słowa”, właściciela Świątkowa, 9 (1882, 1888-1891, 1 b.d.); Franza z Austrii (1888); Fryderyka Augusta (1859-1908), inżyniera, właściciela Witowic i Zawadzia, pow. sądecki, 11, w tym niekompletny, 1 w j. fr. (1887-8, 1893, 1897, 1899-1901, 1903, b.d.); stryjów – Maksymiliana, 6 (1884-5, 1888) i Teofila, 4 (1870, 1882-3); listy do niego od A.B., jeden list łącznie do ciotki Joanny, dopiski żony Felicji i siostry Marii, 6 (1870, 1883, b.d.). Listy od Stablewskich – Anny z B., 19 (1889-1892, 1895-6, 1902-3, wg adnotacji o datach odpowiedzi, 4 b.d.); 2 telegramy A.B. do niej (1882); karta poczt. do jej córki Anny?, omyłkowo skierowana do Nowego Jorku (1899) i koperty z dwóch listów do Felicji i Stanisława B., z identyczną pomyłką, naklejone na jedną kartę; listy od synów Anny Stablewskiej – Jerzego – niekompletny i bilecik, 2 (1902, b.d.), Karola, 2 (1900, b.d.) i męża Stefana, 2 (1886, 1891).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski; 65 listów; ss. 214.

Sygn. 251. [Listy Anny z Czapskich Brezy do Achillesa Brezy]

1880-1881, 1884-1886, 1888-1903, b.d.

Listy Anny Brezy (1850-1930), córki Mariana Czapskiego, żony Konstantego, literatki, 69, w tym 19 kart poczt., dopiski do listów: z 29 sierpnia 1893 r. córki Marylki (Marii), z 31 listopada 1898 r. brata Stanisława Czapskiego. Brulion jej listu do Henryka Sienkiewicza, destrukta (b.d.).

Luzy; maszynopis; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; 70 listów i kart; ss. 233.

Sygn. 252. [Listy Anny z Czapskich Brezy, jej męża Konstantego i córki Joanny do Felicji Brezy]

1893, 1897, 1899, 1901-1903, 1908-1910, b.d.

Listy A.B. w tym 9 na kartach poczt., 33 (1893, 1899, 1902-3, 1908-10, 5 b.d.); 10 telegramów od „Anny” i „Anusi”, zapewne jej i córki, oraz męża K.B. (1893, 1897, 1901-3, b.d.); listy od J.B. z dopiskami matki i „Palali” (Marii Paul), w tym widokówka i karta, 9 (1899, 1908-9, 2 b.d.). Niektóre listy w j. fr.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 52 listy i telegramy; ss. 144.

Sygn. 253. [Listy Zofii z Czapskich i jej męża Stanisława Brezy do Achillesa i Felicji Brezów]

1881, 1882, 1886, 1889-1896, 1898-1900, 1902-1903, 1908, b.d.

Listy Z.B. (1856-1919) do: A.B., niektóre i do F.B., dopiski męża i „Palali” (Marii Paul), 1 razem z listem Felicji, 39 (1886, 1889-1896, 1898, 1900, 1902-3, cz. wg datacji późniejszej, 15 b.d.); F.B., 14, w tym widokówka (1899, 1900, 1903, 1908, b.d.). Listy S.B. (1836-1902) do A.B., 4 (1881-2, 1890, 1898); telegramy: A.B. do Więckowic (1892) i Z.B. do niego (1900).

Luzy; rękopis; niemiecki, polski; 59 listów i telegramów; ss. 219.

Sygn. 254. [Korespondencja Achillesa i Felicji Brezów z Mogilnickimi, głównie z siostrą Michaliną z Brezów Mogilnicką]

1860, 1862-1866, 1869-1870, 1873, 1879-1881, 1884, 1888-1893, 1896-1897, 1905-1906, b.d.

Listy: M.M. do brata A.B., list z 1862 r. z dopiskiem siostry Doroty, 42 (1860, 1862-6, 1873, 1880, 1884, 1888-1892, 1896, 9 b.d.); jego do siostry, w tym niekompletny i uszkodzony, 6 (1862, 1879-1881); Mogilnickich – Jana, męża M.M., 2 (1866, 1869), jego rodzeństwa – Bronisława, właściciela Borowicy, 4 (1864, 1866, 1869), jego żony Magdaleny z Jodko-Narkiewiczów, 4 (1869, 1870, 1892, 1897), ich córki Elizy, zam. Okęckiej (1864), Walentyny z Jełowieckich, żony Wacława (1891), Witolda (1870), Zygmunta (1870); brulion listu A.B. do „Marszałka” Mogilnickiego w sprawie edukacji siostrzeńca Stefana M. (1881); list M.M. do F.B. (1893) i teź do M.M. z dopiskiem A.B. (b.d.); Janiny (ok. 1906) i Magdaleny M. do F.B., 3 (1905-6).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 69 listów; ss. 221.

Sygn. 255. [Korespondencja Felicji i Achillesa Brezów z Pruszyńskimi]

1863-1864, 1866-1868, 1870-1875, 1878, 1881-1884, 1888-1903, 1906, b.d.

Listy Pruszyńskich do F.B.: brata Bronisława, 4 (1884); Czesława, krewnego z linii z Pustomyt (1906); brata Edwarda (1906) i telegramy jego, żony Marii i wspólny z matką Heleną, 11 (1871-3, 1875); brata Jana, 2 (1883, 1894); Mieczysława, brata stryjecznego, w tym toast na srebrne wesele Brezów, 2 (1896, 1901); J.P. z Barażyniec, 2 (1899, 1906).

Listy Pruszyńskich do A.B. od: teściów – Heleny z Czczelów, list i telegram (1870) oraz Mieczysława (1870); Bronisława, szwagra, 21 (1878, 1881-4, 1888, 1895, 1899, 1901, 1903); brulion listu A.B. do niego (1881); Czesława, 15, 1 na karcie (1889, 1892-3, 1895-7, 1899, 1900, 1902-3); Marii, zapewne jego siostry (1890); Edwarda, szwagra, kilka też do Urbana Brezy, w tym 2 telegramy, 16 (1863-4, 1866-8, 1870, 1873, 1897); Edwarda, brata stryjecznego Felicji (1897); Jana, szwagra, 4 (1881, 1889, 1894, 1898); Juliusza (1893); Mieczysława, brata stryjecznego F.B., 7 (1891, 1896, 1899, 1902, 2 b.d.); J. Pruszyńskiej z Barażyniec (1899); Wincentego (1889). Telegramy do A. i F. B. od: Bronisława, 5 i 1 do brata Edwarda (1871-2, 1895); Edwarda i Marii, 2 (1872); Pruszyńskiego, 8 (1870-1, 1873-4, 1895, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 110 listów i telegramów; ss. 279.

Sygn. 256. [Listy Rostworowskich do Felicji i Achillesa Brezów]

1899, 1901-1902, 1904, 1908, 1910, b.d.

Listy Antoniego Jana Rostworowskiego (1871-1934), właściciela Kębła i Milejowa, męża Marii z Brezów, córki Konstantego, do: A.B., w tym 1 telegram, 10 (1899, 1901-2, b.d.); F.B., 6 (1904, 1908, 1910, 2 b.d.); do niej 3 listy dzieci R.: Nuny – Anny Marii (1902-1975), kanoniczki; Antoszka – Antoniego Bogumiła (1900-1938), z dopiskiem ojca; Maryjki – Marii Klary (1899-1996), zakonniczki, z listem

matki Anny; Klary z Osuchowskich R., matki Antoniego, do F.B. (1899?). Zob. sygn. 143, 145.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 20 listów i kart; ss. 74.

Sygn. 257. [Listy Marii z Niewmierzyckich Steckiej do Felicji i Achillesa Brezów]

1889, 1899-1900, 1907-1911

Listy M.S., wdowy po badaczu dziejów Wołynia Tadeuszu Jerzym Steckim (1838-1888), do przyjaciółki F.B., 23, w tym 6 na kartach poczt. (1889, 1899-1900, 1907-1911) i do A.B. w sprawach finansowych (1900).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski; 24 listy i karty; ss. 104.

Sygn. 258. [Listy Wrotnowskich do Achillesa i Felicji Brezów]

1854, 1861-1864, 1866, 1868-1870, 1876, 1880, 1882-1887, 1890, 1892-1900, 1902-1904

Od: Gabrieli z Brezów (1827-1917), ż. Antoniego W. (zm. 1900), do A.B., m.in. z Łęk, 16 (1882, 1884, 1886, 1890, 1893, 1895, 1897, 1899-1900, 1902-3, b.d.), jego niedoręczona karta do niej (1899); Marii z Tabęckich, ż. Lucjana W., do A.B. (1895); Antoniego W. do F.B., jeden z jej listem do męża, 2 (1892-3) i do A.B. (1893), fragment listu Antoniego W. z poradami finansowym do NN (1876); Juliana W. do A.B., z Paryża (1880); Lucjana W. (1847-1902), prawnika, s. Antoniego, do A.B., m.in. z Aix de Provence i Paryża, list z jego kancelarii, listy z 1864 r. adresowane też do Urbana Brezy, na odwrocie listu z 1892 r. wykaz papierów wartościowych F.B. zdeponowanych w Banku Handlowym w Warszawie, telegram, koperta, 56 (1854?, 1861-4, 1866, 1868-1870, 1882-3, 1885, 1887, 1892-1900, 1902); Lucjana W. do F.B., 5 (1890, 1893, 1898-9, 1902?) i Urbana Brezy, 2 (1861-2); Stanisława W., s. Lucjana, do F.B., 3 (1902-3) i A.B., w tym oświadczenie, 3 (1902, 1904).

Luzy; maszynopis; rękopis; niemiecki, polski; 92 listy; ss. 189.

Sygn. 259. [Korespondencja Felicji i Achillesa Brezów z synem Stanisławem i synową Marią z Żółkiewskich Brezą, córką Heleną i zięciem Pawłem Rohlandem]

1888, 1898-1902, 1904-1905, 1907, 1909-1910, b.d.

Listy: A.B. do S.B., 1 niekompletny, 12 (1898-1901, 2 b.d.); S.B. do ojca, 2 (1904, b.d.); S.B. do matki, w tym 2 karty, 19 (1900, 1902, 1905, 1907, 1909, 1 b.d.); F.B. do syna, 1 wraz z listem męża, 2 (1899, b.d.); M.B. do teściowej, w tym karta, 3 (1907); F.B. do synowej, 3 (1901, 1910, b.d.). Listy: do A.B. od córki Heleny, zam. Rohlandowej, 2 (1888, 1902); P.R. do niego (1902); A.B. do P.R. (1901); 2 telegramy H. i P. R. (1901).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; 47 listów i kart; ss. 156.

Sygn. 260. [Korespondencja Achillesa Brezy – cz. I – korespondenci od lit. A do I]

1857, 1872, 1876, 1884-1886, 1891-1895, 1897-1901, 1904, b.d.

Listy od: Arcimowicza A. (1872); Bołoz-Antoniewiczowej Marii z Tomkowiczów, 11 (1894-5, 1897, 1900); Boryszewskiego Edwarda, 7 (1898, 1901, 3 b.d.); Chodźko Zeneidy, 2 (1885, 1893); Cieszewskiej Heleny z Orłowskich (b.d.); Czackiego Feliksa (1886) i brulion listu A.B. do niego (1895); Czartoryskiej Marii z Grocholskich, karmelitanki, siostry Marii Ksawery, z dopiskami innych zakonnic, 3, 1 niekompletny (1889?); Czermienia? J., 2 (1900, b.d.); Czosnowskich – Marii (1876), Izidora (1897); Dąbrowskiego Franciszka (b.d.); Dembińskiego Teodora (1885); Dobrskiej Marii (b.d.); Dobrskiego M. w sprawie praktyki gospodarczej syna Stanisława Brezy, 1 z listem Felicji Brezy do męża, 9 (1892-3, 1 b.d.); Doutréline T., j. fr., 8 (1857, b.d.); Dowgiałły D., 2 (1897, 1899); Drzewieckiej M. – Magdaleny z Popielów (1899); Dziekońskiej E. (1893); Epifanowicz Niny (1897); bruliony 6 listów A.B. do Eugeniusza Epsteina, adwokata w Petersburgu, z tekstem pełnomocnictwa ds. regulacji stosunków własnościowych z chłopami w dobrach siekierzynieckich, j. ros. (1904); wizytówka A.B. z rekomendacją od Estreichera Karola do W. Jellinkowskiego, urzędnika Magistratu w Pradze (1884); listy od: Fidikowskiego A. (1892); Fischera F. (1891); Iwanowskiego Eustachego, historyka, głównie w sprawie dziejów Jabłonowskich, 3 (1897).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 68 listów; ss. 213.

Sygn. 261. [Korespondencja Achillesa Brezy – cz. II – korespondenci od lit. J do N]

1857, 1860, 1864, 1866-1870, 1873, 1880-1884, 1886, 1888, 1891-1902, 1904, b.d.
Listy od: ks. Jabłonowskiej L. – Ludgardy z Tyszkiewiczów, właścicielki Płużnego, 9, (1886, 1893, 1895-6, 1901, 3 b.d.); Jabłonowskiej Marii, 2 (1896, b.d.); Jabłonowskiej W. (1888); Jankowskiego L., 3 (1896, 1899); Jaroszyńskiej Franciszki, niekompletny (b.d.); Jaroszyńskiego Antoniego, 4 i telegram (1867-1870, 1894); Kadłubiskiej Lucyny (1860); Kalickiego B. (1882); Kłopotowskiego Bolesława (1848-1903), biskupa łucko-żytomierskiego, metropolity mohylewskiego, 1 niekompletny, 4 i koperta (1900-1, b.d.), brulion listu A.B. do niego (1895); Kowerskiej Zofii z Józnowa, karta, 8 (1897, 1899-1900); Kozuchowskiej Marii (1902); Krzemińskiego W., księdza z Ostroga, 2 (1884, 1886); Lachowskiego W., karta (1901); Lekszyckiego, tylko koperta (1880); Listera T., karta (1900); Ługanoliwa?, j. ros. (1895); Maleckiego Jana, księdza (1895); Malinowskiego Stanisława, 6 i telegram (1870, 1873, 1891-2, b.d.); Malinowskiego Tytusa (1873); Małachowskich – Julii, 1° v. Radziwińskiej (1866), Cezarego (1864), Zygmunta (1869); Małkowskiego W. (1868); Mańkowskich z Borówki – Jadwigi (1888), Tekli (1899), Emeryka (1891); Markiewicza Seweryna, żołnierza (1895); Maszewskiego Wacława, księdza z Ostroga (1894); Mikoszewskich, krewnych – Antoniego do A.B. i brata Urbana (1857), Henryka (1873); Moszyńskiego Jerzego z Łoniowa (1894); Muszyńskiego? (1894); Nawałko Marii (1888); Nehrebeckiego (b.d.); Niedziałkowskiego Karola (1846-1911), biskupa mohylewskiego i łucko-żytomierskiego, 3 (1896, 1898, 1901), telegram A.B. do niego (1904) i kopia listu biskupa do księdza Pietkiewicza (1904); Niedźwiedzkiego K., list i karta (1898); Noskowskiej Klary, dot. siostrzeńca Stefana Mogilnickiego, 8 (1881-4); Nowickiego W. (1894).

Luzy; druk; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski; 82 listy i karty; ss. 207.

**Sygn. 262. [Korespondencja Achillesa Brezy – cz. III
– korespondenci od lit. O do P]**

1864, 1882, 1884-1903, b.d.

Listy od: Oborskiej Konstancji (1901); ks. Ogińskiego Michała, 3 (1884-5, 1897); Okęckich: (Izy) Elizy z Mogilnickich (1894), (Ed) Edmunda, 4 (1892-4); Omiecińskiego, telegram (1895); Ordegów – Marii, j. fr. (1900), Michaliny, telegram (1891), Antoniego (1900); Ordeżanek – Bébé (Marii Teresy), j. fr., 5 (1899), Marii (1885); Orłowskiego, ks. kanonika, z dopiskiem Z. Ponińskiej, 4 (1882, 1889, 1899, b.d.); Orłowskiego (ten sam?) (1894); Orpiszewskich – Anny z Plater-Zyberków, zaproszenie na wizytówce (b.d.), Kazimierza, 2 bileciki, 7 (1887-1891); Orynta Wincentego, proboszcza w Kuniowie, niektóre też do Felicji Brezy, 15, w tym 3 zaproszenia na wizytówkach (1892-4); Osiecińskiej M., bilecik i list wspólny z J. Burzyńską, 3 (1887, b.d.); Ostromeckiej Elodii, z komentarzem A.B. (1882); Ostrowskiej Ludwika (1897); Ossuchowskiego Tadeusza, 3 (1900, 1902, b.d.); Ośmiałowskiej Z., bilecik (1903); Pęskiego Leona (1896); Piętki A. (1902); Pinińskich z Kaletyniec – Jadwigi, 2 (1898, b.d.), Artura (1864), Kazimierza, bilecik na wizytówce, 2 (1894, 1903), Leona (1892); Piontkoffskiej (Piątkowskiej z Ludersów) Marii, j. fr., 2 (1899, 1901); Piotrawskiego (b.d.); Pogonowskiej O. (1894); brulion listu A.B. do Michała Pogonowskiego (1896); listy od: Potockiej Pelagii (1901); Potockiego W. (1898); Pretki A., księdza, 2 (1898, b.d.); Przesmyckiego, telegram (1897); Przewłockiego Konstantego, 2 karty, 8 (1898-1901); Przeździeckiego, księdza (1902); Puszet du Puget Marii, baronowej, bilecik, j. fr. (1886); Puzyny Juliusza, adwokata w Żytomierzu (1889); Puzynowskiego M., księdza (1903).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 86 listów i telegramów; ss. 228.

Sygn. 263. [Korespondencja Achillesa Brezy – cz. IV – korespondenci lit. R]

1856-1857, 1860-1861, 1867, 1871-1873, 1883-1885, 1887, 1889, 1891-1897, 1900-1903 i b.d.

Listy od: hr. Raczyńskiego Edwarda, s. Adama, 5, w tym 2 jako właściciela Agencji Sprzedaży Żelaza w Krzemieńcu (1872, 1896-7); Radziwińskich Luba – Anieli z Czosnowskich, ż. Zygmunta, 3 (1891, 1893, 1895), Marii, c. Anieli i Zygmunta (1887), Zygmunta, z dopiskami innych osób, 3 niekompletne, 19 (1856-7, 1860-1, 1873, 1883-5, 1895, 1901-2, b.d.); ks. Radziwiłła Michała, 5, w tym bilecik (1896-7, 1903, b.d.); Rakoczy Marii (b.d.); Rodziewiczówny Marii, pisarki (1889); Rotharyusza Johana (1897); Römera Alfreda Izidora (1832-1897), malarza i heraldyka, 1 niekompletny, 5 (1888, 1894-6); Rowińskiego K. z notatką A.B. (b.d.); Rożego K., karta, j. ros. (1900); Rudnickiego, telegram (1871); Rupniewskich – Bolesława, 3 (1867, 1883, 1892), Michała, 3, w tym 2 bileciki (1891, 1893-4); Rzysszczewskiej Eufemii (1877-1954) o rodzie Sanguszków (1901).

Luzy; druk; rękopis; polski, rosyjski; 52 listy, telegramy; ss. 136.

Sygn. 264. Korespondencja Achillesa Brezy – cz. V – korespondenci od lit. S do T]

1861, 1864, 1866-1871, 1873, 1875, 1883-1886, 1888-1901, 1903-1904 i b.d.

Listy od: ks. Sanguszki Romana (1832-1917), 4 (1900, 1903-4); Sawińskiego A., księdza (1898); Schafnaglów z Kuźmińczyka – Karola, karta, 2 telegramy, 26 (1866-1871, 1873, 1875, 1884-5, 1888-1890), Marii z Czerwińskich, żony Karola, dot. jego zgonu (1890); Schmidta Henryka, majora, powstańca styczniowego, 2 (1903); Scisłowskiego Jana, zakonnika, j. fr. (1888); Sleszyńskiego Eustachego, właściciela Kaletyniec, publicysty, 15 i koperta z adnotacją A.B. (1885, 1890, 1892, 1894-7); Sobolewskiego M. (1864); Steckiego (1885); Śliwińskiego A., administratora ks. Romana Sanguszki w Sławucie, 3 i telegram (1898-9); Tabęckiego Michała, 2 (1896, 1899); Tarnowskich – Jana (1901), Stanisława, profesora (1898); Tchórznickiego J. (1897); Teuffel Emmy, baronówny, j. fr., 2 (1898); Tłuchowskiego Fr. (1890); Tomkowiczów – Klementyny, ciotki (1861), Henryka, wuja, 10 i wizytówka (1868-9, 1886, 1893-6, 1899-1901), Stanisława, profesora, 3, w tym bilecik (1883, 1895); Toeplitza (Tieplitz, 1875); Torbowa?, j. ros. (1873); Trippenhada, barona, w załączeniu rozliczenie za konie ze stadniny Sanguszków (1898); Tuczyńskiego Kazimierza (1891); Tymowskiego Józefa (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 83 listy i telegramy; ss. 289.

Sygn. 265. Korespondencja Achillesa Brezy – cz. VI – korespondenci od lit. U do Z i listy od niezidentyfikowanych osób]

1857, 1862-1871, 1873, 1875, 1878-1879, 1881, 1883, 1889-1892, 1894-1895, 1897, 1899, 1901-1903, b.d.

Bruliony listów A.B. do księcia Uchtomskiego, j. fr. i ros., 2 (1894, b.d.). Listy od: Urbańskiego Wojciecha w sprawie wydania dzieł Wincentego Pola (1883); Vincenta, lekarza, j. fr. (1903); Wajnsztejnowej (1878); Walewskiego Kazimierza (1899); Waliszewskiego Juliana, 8, j. pol. i fr. (1868-1870); Waliszewskiego (1873); Wardenńskiego Mikołaja, adwokata w Łucku (1890); Wawrzyniaka Piotra (1849-1910), księdza, pośła w Berlinie, w sprawie metryk Brezów, 2 (1902-3); Wążyńskiego L., 3 (1899, 1901); Wesołowskiego J., lekarza (1871); Williams G., j. fr. (1899); Wikszeńskiego St. (1892); Wilczyńskiej Stefanii (1889); Wiśniewskiego Stefana, bilecik (b.d.); Witowskiego Miłosława (1892); Wojnarowicza E., 3 (1903); Wojnarowskiego Antoniego, łącznie do Urbana Brezy, 2 (1863, 1865); Wolskiego Zygmunta, wydawcy, 2 (1894); Wołowicza Bronisława, 5, w tym 2 bileciki na wizytówkach, j. fr. (1895, 1897, 1902, b.d.); Wołodkowicz Heleny, 2 i zaproszenie (1891, b.d.); Wunkowskiego A., księdza (1892); Wyszynskiego Ludwika, w tym łącznie do Urbana Brezy, dopisek A.B., 7 (1857, 1862); Zacharzewskiego Edwarda, uszkodzony (1891); Zdanowskiego T., jeden list z „komiksem” A.B., j. fr. i pol., 2 (1875, 1883); Zielińskiego, księdza z Ostroga (1891); Zwolińskiego Leona, kolegi, 6, w tym niekompletne (1865-6, 1868, b.d.); zapewne Zwolińskiego Maksymiliana na papierze list. brata Leona (1864); listy od NN osób – 2 niekompletne, 2 telegramy, 1 karta, 13 (1867, 1870, 1873, 1879, 1881, 1895, 1901-2, 1 b.d.).

Luzy; druk; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 74 listy, karty i telegramy; ss. 158.

Sygn. 266. [Pisma urzędów, banków, towarzystw ubezpieczeniowych i składów handlowych do Achillesa Brezy]

1873-1875, 1888, 1892-1894, 1896-1902

Pisma dot.: powołania go do komisji oceny gruntów do celów podatkowych (1898); uruchomienia w Lachowcach oddziału pocztowo-telegraficznego (1898); pożyczek i wkładów: Banku Ziemskiego Kijowskiego w Żytomierzu, 4 (1902), Domu Bankowego Rawicz w Warszawie, 3 (1901-2); różnych instytucji ubezpieczeniowych, w tym brulion listu A.B. (1873, 1892-3, 1899); Domu Handlowo-Komisowego Stanisława Ostrowskiego w Warszawie w sprawie skupu płodów rolnych, 8 (1874-5) i innych składów, 4 (1874, 1894, 1896-7, 1899); Sklepu Dębickiego A. w Mielcu; Biura Rady Zarządzającej Warszawsko-Terespolskiej Drogi Żelaznej w Warszawie w sprawie losowań akcji (1888).

Luzy; maszynopis; rękopis; polski, rosyjski; 29 listów; ss. 34.

Sygn. 267. [Pisma towarzystw, wydawnictw, redakcji i innych instytucji do Achillesa Brezy]

1868, 1884, 1886-1887, 1890-1894, 1896-1899, 1901-1902

Pisma, w tym z zaproszeniami i materiałami informacyjnymi, od: Cesarskiego Moskiewskiego Towarzystwa Archeologicznego, 2 (1897, 1899); Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – sekretarza Zarządu Wawrzyńca Engeströma do A.B. i do NN w sprawie zakupu popiersia Mickiewicza (1884, 1887, 1897); Towarzystwa Badań nad Wołyniem w Żytomierzu, 2 (1901); Towarzystwa Rolniczego w Równem: materiały informacyjne, zaproszenie do udziału w pracach (1902); Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych w Królestwie Polskim w Warszawie w sprawie zakupu akcji, 2 (1886, 1893). Listy redakcji, wydawnictw i drukarni w sprawie publikacji, zakupu i prenumeraty: krajowych, 8 (1868, 1890, 1892-4, 1902), Wydawnictwa A. Pierret z Paryża, 10 (1896-8), innych z Francji i Londynu, 3 (1896, 1898, 1902); różnych instytucji: Teodora Nieczui-Ziemięckiego, dyrektora Muzeum Narodowego w Krakowie (1884); A. Smoleńskiego z Zarządu Muzeum XX Czartoryskich w Krakowie (1897); Komitetu Budowy Kościoła w Szumbarze (1902); odezwa Komitetu Organizacyjnego Kongresu Archeologicznego we Lwowie (1884); zakładu fotografii portretowej z Wiednia w sprawie przesyłki (1892).

Luzy; maszynopis; rękopis; angielski, francuski, polski, rosyjski; 37 pism i kart; ss. 72.

Sygn. 268. [Listy różnych osób do Felicji Brezy]

1873, 1880, 1882, 1884, 1886, 1889-1891, 1893-1902, 1905-1909, b.d.

Od: Antoniewiczowej-Bołoz Marii, 2 (1886, 1900); Bieńdrowskiej (1906); Bnińskiej Marii, 2 (1899, 1906); Brezów – Anny z Ledóchowskich, ż. Urbana Brezy, 4 (1889, 1896, 1899), Urbana (1898), Konstancji z Mycielskich, ż. Józefa (1873); Gustawa, 2 (1902); Chodźków – Stanisława (1889), Zeneidy, 2, w tym niekompletny (1900, b.d.); niepodpisany, zapewne siostry Chojeckiej Ksawery z listem Marii Brezy (1884); Chojeckiego Bolesława (1901); Dworzecha Wł., księdza (1906); Działotta

St. (1905); Jabłonowskiej Ludgardy (1900); Janczewskiego E. (1890); Karnickiej L. z Wörishofen, 2 (1906); Knapena J., j. fr. (1906); brulion listu F.B. do A. Kossackiego (1884); Łubieńskiej Izy (Elizy, 1884); Madejskiego, proboszcza w Krzewinie (1899); Niewmierzyckiej Ludwika, matki Marii Steckiej (1895); Noskowskiej Klary (1882); Nyko Józefy (1895); Okęckich – Izy (1895), Edmunda, karta i fragment (1891, b.d.); Ordęgi Marii i Saskiej M. (1895); Osiecińskiej Michaliny, bilecik (1889); Pinińskiego Kazimierza (1905); O. Piusa, paulina z Jasnej Góry (1899); Popiela Wincentego, arcybiskupa metropolity warszawskiego (1908); Potockiej Pelagii (1899); Radziwińskich – Anieli z Czosnowskich, ż. Zygmunta, 4, w tym karta (1906), Zygmunt (1899); Rohland Anieli (1909); Sadowskiej Julii, 3 (1906 i b.d.); Sanguszki Romana o tablicy poświęconej Achillesowi Brezie w kościele w Ostrogu z tekstem napisu, 2 (1907); Sławoszewskiej Eleonory (1906); Szuch Marii (1906); Tabęckiego Michała, 5 (1895, 1897, 1900); Tomkowicza Henryka (1899); Tyszkiewicz Adeli (b.d.); Wietrzyńskiego Feliksa (1893); Żółkiewskiego Antoniego Maurycego (1899). Ponadto: z Rady Szkolnej Okręgowej w Krakowie w sprawie egzaminu córki Heleny, brak 1/2 pisma (1899); od siostry Anny od Pana Jezusa, karmelitanki w Przemyśle (1886); bilecik z firmy Henryka Schumana z Drezna z notatką o cenach porcelany (1880).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 66 listów i kart; ss. 193.

Sygn. 269. [Korespondencja Stanisława Brezy]

1891, 1894-1895, 1899-1902, 1904, 1914, 1917, 1921-1923, 1926, 1930-1932, 1935, 1937, b.d. ok. 1900-1937

Korespondencja rodzinna: listy od siostry Heleny Rohland (1931); córki Anny (Hanka), karta (ok. 1935); S.B. do syna Achillesa, Michała, 2 (1926, 1930). Listy od Brezów: Adama, dziennikarza (1930); Anny z Ledóchowskich, ż. stryja Urbana (1900); Anny z Czapskich (1902); Edwarda, majora, 2 (1932, 1935); stryjów – Romana, 2, w tym karta (1900-1) i Urbana, 4 (1900) oraz do stryja Stanisława (1900). Bruliony listów do Adama (nazwisko nieznane) w sprawie zaginionych dokumentów córki (1930) i do NN o spadku po Zofii z Czapskich Brezie (1930). Korespondencja z różnymi osobami i instytucjami, listy od: Andrejczuka Ch. (1917); Awroła L., z notatką S.B., j. ros. (b.d.); Branickiego Adama (1932); Chojeckiego K. (1900); Chołnyciskiej Z. (1918?); Darowskiej D. (1900); brulion listu S.B. do Dąbrowskiego (b.d.); Decynaka? M., geometry (1901); Dobrskiego M., dopisek żony Marii, 6 (1894-5, 1900, 1 b.d.); Grudzińskiego A., administratora dóbr Sanguszki (1900); Iwanickiej Wandy (1937); Kleista L., z brulionami odpowiedzi, 2 (1937); Kowerskiego Stanisława (1900); Leszczyńskiej A., nauczycielki z Ostroga (1921); Lipkowskiego Leona, właściciela Piatyhór (1914); Malinowskiego A. (1923); Okęckiego Edmunda, 2 (1900-1); Perkowicza Witolda (1930); Platerowej Toli (Antoniny) (1937); Radziwińskich – Zygmunta, 2 (1900-1) i Zofii, życzenia na karcie pocztowej z fotografią jej i zapewne brata Włodzimierza (1904); Rostworowskiego Antoniego, 2 (1899, 1902); Stablewskich – Anny z Brezów, z dopiskiem córki Anny i jej list, 2 (1900), Karola (1937); Śmietanowej Marii (1930) i brulion odpowiedzi do niej; Telerzyńskiego, telegram (1937); Wierzbickiego (1900); Zernickiego J.,

5 (1900, 1 b.d.); Żółkiewskich – Antoniego (Maurycego Antoniego), teścia, 1 przesłany żonie przez Achillesa Brezę, 3 (1891, b.d.), Michaliny, 3 (1901, 2 b.d.). Listy osób NN: Stasia (1900); Złó[?] (1900). Telegram w sprawie obchodu 25-lecia budowy kościoła w Ostrogu (1922).

Luzy; maszynopis; rękopis; polski, rosyjski; 70 listów, kart, telegramów; ss. 174.

Sygn. 270. [Korespondencja Marii z Żółkiewskich Brezy]

1895, 1902-1903, 1907-1910, 1915, 1926, 1930, b.d.

Listy od: męża Stanisława, 4 (1902, 1908); córki Anny (b.d. ok. 1935); Bieńkowskich Janki, Lusi i Karoliny (1910); Chodkiewiczowej F. (Faustyny?) (b.d.); Darowskiego K. (1907); Kołakowskiej Stefanii (1902); Moszyńskiej Marii (1926); Radziwińskiej Marii (1909); Szczuki Marii (1930); Tyszkiewicza (1915); Żółkiewskiego S. (1895); listy od NN: Ady (ok. 1905); Mery, 5 (b.m. i b.d.); 2 niekompletne i fragment; Me[?] A. (1903). List M.B. do córki Michaliny (b.d.).

Luzy; maszynopis; rękopis; angielski, francuski, polski; 25 listów; ss. 82.

Sygn. 271. [Korespondencja różna Brezów]

1820, 1822, 1824, 1826, 1830, 1836, 1849, 1857, 1869, 1889, b.d.

List W. Michalewskiego do Achillesa B., s. Antoniego (1826). Korespondencja Eugeniusza B. (1802-1857), s. Stanisława, i jego rodziny, listy: ks. Radziwiłła Michała Gedeona (1778-1850), generała, wodza powstania listopadowego do niego, j. fr., 2 (1822, 1849); Potockiej Aleksandry do Gabrieli Wrotnowskiej, c. Eugeniusza, j. fr. (1889); ks. Radziwiłła Ludwika (1773-1830), ordynata kleckiego, do swojej matki, córki Matyldy Maybaum, ż. Eugeniusza B., 3, w tym niekompletny, notka Achillesa B. (1820, 1824, 1830). Korespondencja Romana B.: brulion listu do Szymona Kozłowskiego, biskupa łucko-żytomierskiego (b.d. przed 1891); list od kolegi Jana Woronicza (1857). Listy Włodzimierza B. (1812-1876), s. Stanisława, do NN z informacją o spaleniu się dworu w Świątkowie wraz z archiwum Brezów (1869); Ochota Peretiatkowicza Fr. do „Brezы cześnika” (1836?).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 11 listów; ss. 31.

4.8. Listy różnych osób

Sygn. 272. Korespondencja różnych osób – listy do nieustalonych adresatów

1806, 1823, 1829, 1839, 1867-1868, 1871, 1882-1884, 1890, 1895, 1897, 1901, 1926, b.d.

Bernatowiczowej L. do Marii (1839); Bielaja Filipa do ciotki (b.d.); Dobińskiego J. do „mecenasa” w sprawie pożyczki dla Brezy (Hipolita?, 1867); NN do Hirtmeyera (b.d.); Jeńkowskiej? Marii do NN, list i fragment (może Achillesa Brezy – A.B., 1926); Kalchberg, baronowej, j. fr. (1897); Lichurskiego? A. z Kowla do Testorego w Dubnie (1823); Malczewskiego (Ł.A.?) do NN (1806); Różyckiego Henryka do różnych osób w sprawach Brezów i Pruszyńskich, w tym list do Edwarda (Pruszyńskiego?), pozostałe może do A.B., 5 (1882-4); Rudzkiego H. do NN

(b.d.); Rzeczyckiego J. do NN, j. fr. (1829); Skórzewskiej z Radziwiłłów do Andzi (Stablewskiej?), część listu na wizytówce (1901); Stablewskich T. i Kazimierzy do NN (1871, b.d.); Antoniny (Podhorskiej?) z Antonowa do Kasi (1895); Marii? do Księżnej w sprawach zakonnych, destrukta, j. fr. (1890); listy do Karola (może Schafnagla, kolegi A.B.) od Boreyki (1882) i Z. Strzyńskiego? (1868); A.C. do NN (b.d.); NN do hr. Flory Wrba (b.d.). Fragmenty listów kilku osób, deklaracja?, 7 szt.

Luzy; rękopis; francuski, polski; 24 listy; ss. 64.

Sygn. 273. [Korespondencja różnych osób, koperty]

1768, 1792, 1838, 1844, 1864-1865, 1872, 1874-1875, 1877, 1882, 1884, 1897, b.d. Listy: Chałubińskiego Tytusa, lekarza, do dr. Czerwińskiego (1877); Czechińskiego do hr. Dobińskiego, destrukta (1792); podanie Dudkiewiczowej Rozalii do Tokarskiego, przystawa pow. ostrońskiego, j. ros. (1844); Engeströma Wawrzyńca do prof. Józefa Szujskiego (1874); Mogińskiego? St. do Marii Lasoty (1897); Podhorskiej K., podstarościny trembowelskiej, do Kateczyckiego, skarbnika mozyrskiego (1768); Rokickich – matki i żony, do Tosia (Teodora) Rokickiego, 3 (1865, 1882, 1884) oraz zaświadczenie dla niego o wpisie na I Kurs Wydziału Prawa i Administracji Szkoły Głównej (1864); Świeykowskiego Andrzeja do Ignacego Świeykowskiego (1838). Koperty z listów do: płk. Dominika Moraczyńskiego, 3 (1875 i b.d.); Valentine Motranes z Włoch (1872); Czesława Rybczyńskiego (1864). Koperta ze stemplem – orzeł pruski, napis w otoku „Wahlzettel – Uwschlag”. Klucz do szyfrowania korespondencji, pocz. XIX w.

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 10 listów, koperty; ss. 46.

Sygn. 274. [List Franciszka Liszta do pani Lipińskiej]

1868, 4 maja, Rzym

Adresatka to zapewne żona Feliksa Lipińskiego (1815?-1869), skrzypka i kompozytora, brata Karola.

Luzy; rękopis; francuski; ss. 3

5. Czarneccy – akta osobiste i majątkowe

5.1. Nikodem Czarnecki (1750-1794) i jego przodkowie

Sygn. 275. Sumariusz papierów na różne dobra i sumy na dobrach będące jak przez niegdy [...] Marcina Czarneckiego, stolnika braclawskiego nabyte jako też post fata ejus przez niegdy [...] Mariannę z Hulewiczów Czarnecką wyż wspomnianego [...] małżonkę iure hereditario et obligatorio acquisita [...], które się mogą znajdować przy Wiel.[możnej] Pani Annie z Czarneckich Leduchowskiej stolnikowej mściśławskiej po Czarneckich rodzicach Jeymci [...] [spisany 11 lipca 1735]

1735

Dwa sumariusze z jedną kartą tytułową, spisane na bifoliach. Opis dokumentów z XVI-XVIII w. ułożonych wg spraw.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 243.

Sygn. 276. Sumariusz dokumentów sukcesorów niegdy W. Nikodema Czarneckiego starosty dańczowskiego do kompetacji w roku 1800 spisany

1800, 1811

Szczegółowy spis dokumentów z okresu od XVI w. do 1800 r. zgrupowanych w 81 fascykułach. Podpisany przez Antoniego Brezę i Samuela Hordyńskiego, adnotacje o zaprzysiężeniu sumariusza (1800) i złożeniu go u Brezy w Siekierzyńcach (1811).

Poszyt; rękopis; łaciński, polski; ss. 83.

Sygn. 277. Specyfikacja dokumentów w Archiwum Sukcesorom niegdy Wielmożnego Nikodema Czarneckiego s.d. [starosty dańczowskiego] fascykułami pod literami alfabetycznymi [...] przez W. Samuela Hordyńskiego w roku 1800 ułożonych

1800

Opis zawartości poszczególnych plików spisanych w jednostce sygn. inw. 276.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 8.

Sygn. 278. [Sumariusze dokumentów do spraw prawno-majątkowych Czarneckich]

1804, 1806-1808, b.d. ok. 1830

Sumariusze akt związanych ze spadkiem po Nikodemie Czarneckim (Cz.) do spraw: Ludwika i Franciszka Cz., synów Feliksa, o spadek po dziadku Michale Cz. oraz z Andrzejem Łopuszańskim o zastaw Werchów w 1758 r. (2 spisy, 1804); długu Narcyza Popiela (1804); Stanisława Cz. oraz braci Franciszka i Leopolda Cz. dot. pretensji Jana Cz. o dział rodzinny z 1757 r. (1806); ustalenia granic pomiędzy Obzyrem Ludwika Cz. a Stobychwą i Werchami Kajetana Cz., 2 dok. (1807-8); 2 wykazy akt i spis plików sporządzony przez Kajetana Cz. (ok. 1830).

Luzy; rękopis; polski; 9 dokumentów; ss. 34.

Sygn. 279. [Akta osobiste Czarneckich z XVIII i XIX w.]

1746, 1759, 1791, 1895, b.d. po 1762

Metryka zgonu i pochówku Jana Czarneckiego (Cz.), starosty salnickiego, u bernardynów w Dubnie (1759), notatki dot. jego osoby, 3 (b.d.).

Zaświadczenie o stanie zdrowia Rozalii z Hulewiczów, ż. Feliksa Cz. (1791).

List do Jana Cz. (zm. 1773), kasztelana braclawskiego, od Ksawerego Drzewieckiego dot. Brezów (b.d. po 1762).

Testament Katarzyny Wisznioskiej, teściowej Michała Cz. (1746).

Wiktoria Cz. (zm. 1894), c. Macieja i Anieli z Dąbrowskich, 1° v. Mossakowska – wycinki prasowe: informacja o jej śmierci w Petersburgu (gazeta?) i spadku po niej („Kurier Warszawski”, nr 92, 1895).

Luzy; druk; rękopis; łaciński, polski; ss. 14.

Sygn. 280. [Prezenta na probostwo unickie w miasteczku Stobychwie dla księdza Bazylego Daszkiewicza wystawiona przez Michała Czarneckiego, stolnika wołyńskiego]

1749, 11 kwietnia

Zachowana pieczęć prywatna.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 1.

Sygn. 281. [Dokumenty prawno-majątkowe i procesowe Czarneckich dot. głównie spadku po Michale i Feliksie Czarneckich]

1745, 1749, 1753, 1786-1787, 1789, 1792-1794, b.d. ok. 1786-1790

Rejestr długów Czarneckiej (Cz.), stolnikowej braclawskiej (żony Marcina?), spisany przy sprzedaży Diatkiewicz i Satyjowa w 1732 r. (wypis oblaty – 1745); manifest Michała Pawszy, chorążego kijowskiego, przeciwko Michałowi Cz., stolnikowi wołyńskiemu, w sprawie sum na Diadkiewiczach (1749); zapis Jana Cz., łowczego rawskiego, bratu Michałowi części Kliszczowa, Tywrowa i Pilawy za 1500 zł (1753); rejestr poddanych przeniesionych z Werchów do Bohuryna, związany z działem po Michale Cz. (1786); sprawa Nikodema Cz. ze spadkobiercami brata Feliksa – żoną Rozalią z Hulewiczów i synami Ludwikiem, Franciszkiem i Leopoldem (1789); sumariusz dokumentów, pozwy (1792-3), kopia działu pomiędzy nimi (1794); proces tychże z Józefem i Stanisławem Kostrzyńskimi: dekret i akt zjazdowy (1787-8); proces Nikodema Cz. z sukcesorami Michała Peretyatkowicza – Peretyatkowiczami i Siestrzewitowskimi, 2 sumariusze akt (po 1786).

Fascykuły dawne: 18, 78, 79. Luzy; rękopis; łaciński, polski; 11 dokumentów; ss. 43.

Sygn. 282. Dekret zjazdowy na gruncie dóbr Miasta Stobychwy i wsi Werchów między wm.[wielmożnym] Czarneckim Starostą dańcz. [dańczowskim] z jednej a sukcesorami niegdy Wo [Wielmożnego] Felixa Czarneckiego ssty [starosty] dmitr[dmitrowskiego] przez sąd Podśędkowski Ziemi Łucki Roku 1786, die 18 7mbris ferowany, którego roku 1786 die 20 8bris w Aktach Ziemskich Łuckich Oblata

1786

Ekstrakt z ksiąg ziemskich pow. łuckiego. Dokument związany z podziałem sukcesji po Michale Czarneckim pomiędzy Nikodemem i Feliksem Czarneckimi.

Fascykuł dawny: 78, lit. CC. Poszyty; rękopis; polski; ss. 62.

Sygn. 283. [Akta procesowe i pokwitowania dot. sumy 6 tys. zł pożyczonej Nikodemowi Czarneckiemu przez Terleckich z zastawem na Diadkiewiczach]

1780, 1782-1783, 1785-1787, 1793

Wypisy z akt grodzkich łuckich – relacje, dekrety, zapisy dot. sumy pożyczonej od Teresy z Pruszyńskich Terleckiej, a zapisanej jej córkom Franciszce i Mariannie, zam. Żłotnickiej, przekazanie długu i praw do dóbr zastawnych Diadkiewicz Leonowi Jaworskiemu, burgrabiemu gost.[?], 9 dok. (1780, 1787, 1793); pokwitowania Jakuba

Złotnickiego dla N.Cz. z odbioru procentów od tej sumy, 4 dok. (1780, 1782-3, 1785-6).

Fascykuły dawne: 6 i 7. Luzy; rękopis; polski; 13 dokumentów; ss. 38.

Sygn. 284. [Akta procesowe Nikodema Czarneckiego z Maciejem Czarnockim, wiceregentem grodzkim łuckim, o zastawne posiadanie Diadkiewicz]

1771-1773, 1775-1776

M.in. w sprawie usunięcia M.Cz. z części dóbr, wypisy z akt grodzkich łuckich.

Fascykuł dawny: 6, lit. C. Luzy; rękopis; łaciński, polski; 10 dokumentów; ss. 35.

Sygn. 285. [Akta procesowe Nikodema Czarneckiego z Onufrym Janem Hulewiczem i innymi oraz Antonim i Józefem Więckowiczami związane z zastawnym posiadaniem Michałówki i Diadkiewicz]

1784, 1786-1787, 1789-1790

Akta procesowe dotyczące zastawu dóbr u O.H. przez Michała Czarneckiego (M.Cz.); spór o szkody pomiędzy Hulewiczami a N.Cz. oraz spadkobiercami Jędrzeja Hulewicza, 3 dok. (1784, 1786); akta dotyczące pożyczki 15 tys. zł zaciągniętej przez M.Cz. u Więckowiczów, 9 dok. (1787, 1789-1790).

Plik dawny: 27 BB. Luzy; rękopis; polski; 12 dokumentów; ss. 46.

Sygn. 286. [Akta procesowe Feliksa i Nikodema Czarneckich z Narcyzem Popielem, posiadaczem zastawnym Michałówki]

1767-1768, 1793, b.d.

Proces o zniszczenia w Michałówce – wypisy z akt grodzkich i ziemskich łuckich, rejestr należności i szkód, 9 dok. (1767-1768, b.d.); pozew w sprawie przejęcia przez N.P. długu N.Cz. w wysokości 2 tys. zł, zaciągniętego u Antoniego Chajęckiego (1793).

Fascykuły dawne: 21 i 81. Luzy; rękopis; polski; 10 dokumentów; ss. 32.

Sygn. 287. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Nikodema Czarneckiego dot. wsi Michałówka]

1770, 1773-1774, 1792-1793

Wydzierżawienie na 3 lata Antoniemu Piotrowskiemu, skarbnikowi wendeńskiemu: kontrakt, skrypt, akta do procesu N.Cz. przeciwko dzierżawcy, 4 dok. (1770, 1773-4); zastaw Michałówki u Walentego Zaleskiego, miecznika lubaczowskiego, za 15 tys. zł: kontrakt, akta do procesu przeciwko Zaleskiemu o złe gospodarowanie, 7 dok. (1792-1793).

Plik 99 NN, plik 62. Luzy; rękopis; polski; 11 dokumentów; ss. 35.

Sygn. 288. [Akta procesowe w sprawach cywilnych i karnych Nikodema Czarneckiego z Teleżyńskimi, Steckimi, Załęskimi i innymi dot. głównie dóbr Satyjów]

1774, 1780, 1785-1788, 1791

Wyciągi relacji, manifestów, dekretów z akt Trybunału Koronnego w Lublinie, grodzkich łuckich; akty zjazdowe w Obzyrze, Werchach, Stobychwie; memoriał N.Cz. do króla do spraw z Andrzejem Teleżyńskim (T.) i Krystyną z Cz. T. (1° v. Ostrowska), Teresą Stecką, pisarzówną ziemi owruckiej, Walentym i Julianną z Ostrowskich Załęskimi oraz Olszańskimi i innymi w sprawach: działów majątkowych, długów, granic, pobicia i innych; sumariusz dokumentów z 1791 r., 15 dok. (1780, 1785-8, 1791); proces A. i K. T. przeciwko N.Cz. o wejście w posiadanie Satyjowa, 9 dok. (1787-8); Teleżyńscy przeciwko N.Cz., 5 dok. (1788); kwit F.T. (1774); list Ignacego T. do NN (1786).

Fascykuł dawny: 6, lit. F. Luzy; rękopis; łąciński, polski; 31 dokumentów; ss. 114.

Sygn. 289. [Akta procesowe z Bestkowskimi, Rzeszowskimi i Sasimowskim, spadkobiercami Marcina Jaykowskiego, komornika granicznego łuckiego, związane z zapisem zastawnym Nikodema Czarneckiego dla Jaykowskiego na dobrach Satyjów]

1777, 1779, 1785-1786

Relacje, akt wprowadzenia Bestkowskich do Satyjowa – wypisy z akt grodzkich i ziemskich łuckich, 9 dok. (1777, 1779, 1785); drobne rachunki gospodarcze, 2 (1779); rewers N.Cz. na należność z tytułu prowizji z Satyjowa za 1786 r. na odwrocie listu do jednej z córek.

Fascykuł dawny: 15, lit. O. Luzy; rękopis; polski; 12 dokumentów; ss. 62.

Sygn. 290. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Nikodema Czarneckiego dot. zapisów posagowych i zastawnych na dobrach Satyjów oraz szkód]

1769, 1773-1774, 1777-1778, 1783-1786, 1788, 1792, 1796-1797, 1799, b.d. ok. 1770-1795

Pozew w sprawie zapisu posagu Honoraty z Czarneckich (Cz.) Olszańskiej (1786); proces z Michałem Bożeniec Jełowieckim, starostą braclawskim, o sumę posagową Zuzanny Jełowieckiej po Izabelli Cz., 4 dok. (1773-4, 1778, b.d.); proces z Janem Steckim, starostą owruckim, o 3 tys. pożyczone przez Feliksa Cz., 2 dok. (1778); proces przeciwko Michałowi Śliwińskiemu, stolnikowi wendeńskiemu, i gromadzie humieckiej o tys. zł i zakłócanie wymiaru sprawiedliwości, 3 dok. (1773, 1777, 1783); pożyczki (1,8 tys., 700 i 202 zł) N.Cz. od klasztoru bazylianów w Werchach (superior Klemens Tarnawski), zapisane na Satyjowie – kontrakty, pokwitowania, w tym dla sukcesorów N.Cz., plenipotencje, 7 dok. (1769, 1792, 1796-7, 1799); relacja w sprawie Mikołaja Lubienieckiego, skarbnika włodzińskiego, i Jana Rybickiego przeciwko N.Cz. i Janowi B. Moczulskiemu, skarbnikowi mozyrskiemu (1785); proces przeciwko Ignacemu Tyszcze o szkody, relacja, manifest, wyrok (kondemnata) Trybunału Koronnego na tegoż w sprawie z Franciszkiem Wołodkiewiczem, 3 dok. (1784, 1788); protokoły przesłuchań mieszkańców Satyjowa w sprawie sporu z księdzem Mazianowskim, 2 dok. (ok. 1777).

Fascykuly dawne: 8 lit. H, 10 lit. K (29 lit. BBB niezgod. z sumariuszem), 41 lit. PP, 42 lit. QQ, 57 lit. GGG. Luzy; rękopis; polski; 23 dokumenty; ss. 77.

Sygn. 291. [Akta procesowe związane z zastawnym posiadaniem części Satyjowa przez Dominika Hulewicza, a następnie Jana i Annę z Hulewiczów Kozaczyńskich oraz Feliksa Hulewicza]

1782, 1792-1794, b.d.

3 sumariusze akt; manifesty, relacje, pozwy i dekret, związane z zastawem dóbr w 1779 r. (1782, 1792-3); 2 pokwitowania F.H. z odbioru pieniędzy z arendy w Diadkowiczach i sprzedaży ruchomości po zmarłym Nikodemie Czarneckim, znajdujących się w tych dobrach (1792, 1794).

Fascykuł dawny: 14 lit. N. Luzy; rękopis; polski; 12 dokumentów; ss. 27.

Sygn. 292. [Dzierżawa propinacji i pogłównego żydowskiego w Stobychwie i innych dobrach]

1772, 1786-1788

Wyciąg z taryfy pogłównego żydowskiego w Stobychwie z 1765 r. (1772); proces Nikodema Czarneckiego ze Szmulem Majorowiczem z Dubna i ks. Michałem Lubomirskim, związany z dzierżawą propinacji w Satyjowie, Michałównce i Diadkiewiczach, 5 dok. (1786-8); dekret zjazdowy w sprawie między Czarneckimi a Herszkiem Jankielowiczem dot. arendy w Stobychwie (1787).

Fascykuly: 25, 44, 76. Luzy; rękopis; polski; 7 dokumentów; ss. 32.

Sygn. 293. [Przejęcie przez Czarneckich wsi Szybenna po Michale i Teresie z Kniehyńskich Prejsach (Prejsach)]

1781, b.d.

Sumariusze dokumentów, wykaz składników majątkowych po M.P., podstolim bractwskim (zm. ok. 1772-4), i T.P. (zm. 1781); układ pomiędzy spadkobiercami Prejszów (Pryszów), Antonim i Zuzanną z Jełowieckich Tarnowskimi, a Czarneckimi i ich krewnymi, 4 dok. (1781 i b.d.).

Fascykuł dawny: 53 lit. CCC. Luzy; rękopis; polski; 4 dokumenty; ss. 13.

Sygn. 294. [Akta prawno-majątkowe dot. wsi Werchy]

1791, 1793-1795, 1808, 1815

Zastaw części Werchów przez Nikodema Czarneckiego Franciszce Raszowskiej, pułkownikowej owruckiej, za 11 tys. zł: punkty do kontraktu i kontrakt, skrypty z adnotacją z 1808 i 1815 r., inwentarz części Werchów, 5 dok. (1793-5), zob. sygn. 312; kontrakt na wydzierżawienie części wsi Pawłowi Szumowskiemu (1791).

Fascykuly dawne: 13 lit. M, 35 lit. KK. Luzy; rękopis; polski; 6 dokumentów; ss. 19; 1 destruk.

Sygn. 295. [Dokumenty majątkowe i akta procesowe w sprawach sum pożyczonych przez Nikodema Czarneckiego]

1759, 1765, 1767-1768, 1771, 1774, 1778-1779, 1781-1782, 1785-1786, 1793-1794, 1797-1798

Akta procesowe: dekret w sprawie 2255 zł pożyczonych przez Feliksa i N. Czarneckich od Szulima w Ołyce (1759); o 2 tys. zł pożyczone od Antoniego i Salomei z Kretczmerów Tworkiewiczów, wypłata ich sukcesorom, 3 dok. (1785-6); z Marcelim J. Omiecińskim, horodniczym krzemienieckim, wojskim wołyńskim, o 25 czerwonych zł, 4 dok. (1767-8, 1781-2) – ekstrakt z ksiąg grodzkich owruckich w sprawach spadkowych po Zofii z Potockich Omiecińskiej; o 2 tys. zł z zapisem na Diadkiewiczach, pożyczonych od Józefa Osmulskiego, z jego spadkobiercami, m.in. Teleżyńskimi, pokwitowania, 5 dok. (1771, 1774, 1778, 1783); manifest N.Cz. o nieważności skryptu na tys. zł pożyczonych od Jaszowskich w czasie nauki w Zamościu (1768). Kwity pożyczek z potwierdzeniem spłaty, w tym jego sukcesorom: 18 zł (1793, 1798), 8 korcy żyta (1794, 1797); fragment rejestru książek w bibliotece w Werchach (1794).

Fascykły dawne: 36 lit. LL, 56 lit. FFF. Luzy; rękopis; polski; 18 dokumentów; ss. 50.

Sygn. 296. [Akta procesowe Nikodema Czarneckiego m.in. o szkody, zajazdy, zbiegłych poddanych]

1775, 1777-1778, 1788-1791, b.d. za lata 70.-80. XVIII w.

Pozew Feliksa Czarneckiego przeciwko N.Cz. i innym o zajazd Korczówki (1777); sprawa z Mateuszem i Elżbietą z Rogawskich Roguskimi, skarbnikami dobrzyńskimi, o poddanego i oczernianie, 5 dok., w tym destruk (1789-1790); dowody do spraw z Jukowskimi – Ludwikiem, podstolim przemyskim, Wojciechem, cześnikiem czernichowskim, i jego synem Józefem o przesunięcie kamienia młyńskiego i napaść, 4 dok. (1793); z ks. Aleksandrem A. Czartoryskim o 24 poddanych zbiegłych do dóbr N.Cz., 3 dok. (1775, 1777-8); dokumenty w sprawach bliżej nieokreślonych z: Franciszkiem Czemerysem, destruk (1791), Benedyktem i Józefem Kulczyńskimi (1788); drobne sumariusze akt do różnych spraw (XVII w.?, lata 70.-80. XVIII w.).

Fascykły dawne: 22, 23, 24, 31, 43. Luzy; rękopis; polski; 20 dokumentów; ss. 51.

Sygn. 297. [Proces Nikodema Czarneckiego z Michałem i Józefem Ostrowskimi oraz Wiktoria Czaplicową o pomoc Mikołajowi Załęskiemu w zbrojnym najeździe na Omelany i spowodowanie śmierci poddanego]

1788, 1792, b.d.

Manifesty i relacje, protokół przesłuchania, wykonanie kary więzienia – wypisy z akt grodzkich i ziemskich łuckich.

Fascykł dawny: 22 AA, kompletny. Luzy; rękopis; polski; 9 dokumentów; ss. 26.

Sygn. 298. [Postępowanie spadkowe po Nikodemie Czarneckim i jego żonie Teresie z Drzewieckich oraz Feliksie Czarneckim]

1805, 1807, 1811, 1813, 1816, 1819-1828, b.d.

Tabela długów i masy spadkowej N. i T. Cz. (1813); dokumenty (odpisy i kopie) do działów i procesu pomiędzy ich dziećmi i małżonkami: Kajetanem Cz., Antonim

i Anną z Cz. Brezami, Konstantym i Józefą z Cz. Przewłockimi, Józefem i Elżbietą z Cz. Raczyńskimi (1805, 1807, 1811, 1816, 1824); uregulowania z sukcesorami F.C. – zestawienie sum sukcesji braci N. i F. Cz. (1805), układy i procesy Kajetana Cz. z Franciszkiem Cz., który przejął część długów N.Cz., oblaty, sumariusze akt, 13 dok. (1813, 1819-1828); notatka o pretensjach krewnych do Werchów (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 22 dokumenty; ss. 85.

Sygn. 299. [Postępowanie spadkowe po Nikodemie Czarneckim i jego żonie Teresie z Drzewieckich – dekret kompromisarski pomiędzy sukcesorami]

1815

Układ pomiędzy Kajetanem Czarneckim (Cz.), Anną z Cz. i Antonim Brezami, Elżbietą z Cz. i Józefem Raczyńskimi, Józefą z Cz. i Konstantym Przewłockimi w sprawie spadku i rozliczenia opieki, spisany w Siekierzyńcach 5 maja 1815 r., oblatowany w aktach ziemskich ostrogskich.

Poszyt; rękopis; polski; 1 dokument; ss. 31.

Sygn. 300. [Postępowanie spadkowe po Nikodemie Czarneckim – uregulowanie spraw z Feliksem Hulewiczem]

1808-1809, 1821, b.d.

Sumariusz dokumentów do sprawy F.H. z sukcesorami N.Cz., w tym z Brezami (1808); dekret w sprawie Kajetana Cz. z F.H. i z innymi wierzycielami dot. różnych dóbr (1808); wykaz sum ciężących na Satyjowie (1808); kontrakt sprzedaży Satyjowa F.H. (1808) i dokumenty związane z procesem o wycenę i anulowanie sprzedaży: wyciągi, bruliony, odpisy akt sądowych, w tym 4 egz. dokumentu z 1821 r. (1809, 1821, b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 12 dokumentów; ss. 111.

Sygn. 301. [Postępowanie spadkowe po Michale i Nikodemie Czarneckich – głównie sprawa długu u Potockich]

1804, 1816, 1820-1821, b.d.

Dokumenty do procesu przeciwko sukcesorom Kazimierza, Jana i Seweryna Potockich o dług 21,9 tys. zł przejęty w 1749 r. przez M.Cz.: sumariusz akt, plenipotencja, relacje, dekret, zrzeczenie się praw do swojej części przez Ludwika Cz. na rzecz Kajetana, 7 dok. (1816, 1820-1, b.d.); wykaz należności za lat 12 dla Jana Stankiewicza, zapewne rządcy N.Cz., adnotacja o ich częściowym uregulowaniu (1794?, 1804).

Luzy; rękopis; polski; 8 dokumentów; ss. 20.

5.2. Kajetan (1789-1852) i Antonina z Krukowieckich (1793-1833) Czarneckcy

Sygn. 302. [Czarnecki Kajetan – akta osobiste]

1802, 1831-1833, 1838, 1846, b.d. – 1852

Paszporthy na wyjazdy do Lwowa wraz z dwoma służącymi (1832) oraz do Lwowa i Karlsbadu (1833); umowa oddania „na edukację” Kajetana Czarneckiego zawarta pomiędzy Ksawerym Drzewieckim a Wojciechem Jarkowskim, prof. matematyki w Krzemieńcu (1802); powołanie na członka gubernialnego komitetu doradczego (1838); ankieta o stanie majątkowym, brudnopis, j. ros. (1846); recepta (1831); dziennik choroby, j. łac. (b.d. ok. 1852).

Luzy; rękopis; łaćniński, niemiecki, polski, rosyjski; 7 dokumentów; ss. 31.

Sygn. 303. Książeczka Kajetana Czarneckiego z czasów kawalerskich [zbiór odpisów tekstów literackich i dedykacji]

1811, b.d. ok. 1810-1818

Wpisy przez różne osoby wierszy, sentencji, piosenek itp. (1811 i b.d.), tytuł nadany przez Achillesa Brezę.

Poszyt; rękopis; francuski, polski, rosyjski, ukraiński; ss. 50.

Sygn. 304. [Kajetan Czarnecki] Co mi lepsze zdały: Wiadomości – Zdania – Myśli – ułamki poezji z czytanych przeze mnie Autorów Roku 1817

1817 do ok. 1830

Odpisy wierszy, aforyzmów, anegdot i informacji historycznych, zapewne też wpisy późniejsze.

Poszyt; rękopis; francuski, polski; ss. 24.

Sygn. 305. [Rękopisy literackie Kajetana Czarneckiego]

1934, b.d. ok. 1810-1852

Odpisy poezji i prozy, adnotacja Stanisława Brezy z 1934 r. o autografie K.Cz.; „Trudniejsze wyrazy francuzkie” – wyciąg ze słowniczka.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 26.

Sygn. 306. Słownik pisany w Kustowcach Fran. [francusko-] Polski i Polsko Francuzki [Kajetana Czarneckiego]

B.d. ok. 1818-1830

Poszyt złożony z różnych składek papieru.

Poszyt oprawny; rękopis; francuski, polski; ss. 277.

Sygn. 307. [Materiały związane ze sprawowaniem przez Kajetana Czarneckiego funkcji asesora oraz marszałka powiatu kowelskiego i nowogradwołyńskiego oraz z działalności publicznej]

1817-1824, 1827, 1829, 1831, 1839, 1843-1852, b.d. ok. 1817-1850

Pow. kowelski: dane statystyczne o powiatach guberni wołyńskiej; prowadzenie kancelarii marszałkowskiej przez Bonifacego Rudnickiego; ankieta osobowa urzędnika Macieja Lisieckiego (1817-1823); informacje o powiecie, pobór podatków; kontrakty na budowę odwachu i poczty w Kowlu; składka i dary na budowę klasztoru Panien Miłosiernych w Żytomierzu z sierocińcem i domem dla ubogich (1827).

Pow. nowogradwołyński: informacje o powiecie, głównie gospodarcze (1819); przymusowe dostawy (1831); wykaz rekrutów (1845, ok. 1846); sprawy akt urzędowych (1835, ok. 1842).

Działalność w Wołyńskim Gubernialnym Komitecie Opieki nad Więźniami w Żytomierzu: przepustka do więzień; pokwitowania wpłat (1843-1852).

Noty K.Cz. dot. różnych zagadnień; kosztorys i harmonogram budowy domu szlacheckiego w Żytomierzu, notatki do tej sprawy (ok. 1840). Zob. sygn. 346.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 114.

Sygn. 308. [Materiały do spraw prowadzonych przez Kajetana Czarneckiego jako powiatowego marszałka szlachty i asesora]

1821-1822, 1827, 1829, 1831, 1839, 1841-1842, 1844-1845, 1849, b.d. 1813-1840

Sprawa Marcjanny z Wagnerów Reuter o spadek po wuju Franciszku Luidyku, lekarzu w Równem, kopia 3 dok. (1844); pojedyncze pisma w różnych sprawach, w tym Chiaudoira? z Żytomierza dot. uwolnienia rekruta Tkaczuka (1845), od przystawa pow. nowogradwołyńskiego do Rudnickiego, właściciela Czernej (1842) i inne. Odpisy aktów prawnych i pisma ogólne.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 47.

Sygn. 309. [Akta procesowe i prawno-majątkowe Kajetana Czarneckiego]

1809-1811, 1813-1819, 1828, 1833-1835, 1841, 1846, b.d.

Uregulowanie posagu Katarzyny z Raczyńskich Widawskiej, c. Elżbiety z Czarneckich (Cz.), 3 (1832-5); sumy Ludwika Cz., brata stryjecznego, zapisane na Werchach, i związany z tym zapis 7 tys. zł (6 włościan z gruntami) dla Andrzeja Krzyżanowskiego na części Stobychwy; kontrakt z Ewą Staniszewską na zapłatę w/w długu (11 tys. – 8 włościan), skwitowanie, 10 (1809-1811, 1813-4, 1818-9); materiały do procesu z Chojnackimi o sumy i poddanych w Stobychwie (b.d.); zmiana kontraktu z Mikołajem Kruzerem na zastawne posiadanie Werchów i rezygnacja po spłacie 18,3 tys. zł, 2 (1817-8); rozgraniczenie Stobychwy od klucza maniewskiego Zuzanny ze Strzeleckich Zakaszewskiej, 2 (1819); odpis aktu z 1644 r. z ksiąg grodzkich włodzimierskich dot. granic Werchów i Stobychwy (niekompletny, b.d.); proces o 698 rubli należne Leopoldowi Cz. z działów rodzinnych, skrypt, wyrok, pokwitowanie spłaty, 3 (1814-6); licytacja masy spadkowej po hr. Baltazarze

Komorowskim związanej z granicami Stobychwy i Werchów, 6 (kopie z 1841); kopia postanowienia sądowego w sprawie gruntów (1846); rewers na akt działu majątkowego wypożyczony od Izydora Cz. (1828, b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 31 dokumentów; ss. 88.

Sygn. 310. [Wypłaty sum posagowych Józefie z Czarneckich Przewłockiej przez brata Kajetana Czarneckiego]

1810-1811, 1817, 1823-1827, 1830, 1834

Pokwitowania wypłaty procentów od należnego posagu (20 tys. zł lokowane na Werchach) oraz części tej sumy, wystawione przez męża J.P. – Konstantego Przewłockiego, i synów Józefa i Zenona (1817, 1823-7, 1830); akty dot. częściowej i ostatecznej spłaty (1830, 1834); skrypt długu J.P. u Moszka Berkowicza Sztafeberga (1810-1).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski, 16 dokumentów; ss. 44.

Sygn. 311. [Akta Stanisława, Michała i Wiktora Czarneckich dot. pożyczek udzielonych Ksaweremu Drzewieckiemu oraz Nikodemowi i Kajetanowi Czarneckim i do sprawy zapisu Michała Czarneckiego, stolnika wołyńskiego]

1793-5, 1804, 1808, 1819, 1822-1824, 1842, 1844-1847, 1865

Skrypt na pożyczki udzielone przez Stanisława Czarneckiego (S.Cz.), brata N.Cz.: w 1793 r. Ksaweremu Drzewieckiemu (5 tys. zł) z poręczeniem N.Cz. i temuż 300 czerwonych zł (1793-5) z oświadczeniem K.Cz. (1819) oraz Michała Cz. (M.Cz.), s. Stanisława, o spłacie długu (1824); wyciąg z wyroku dot. podziału dóbr po N.Cz. i wniosek procesowy S.Cz. związany z pożyczkami i spadkiem po M.Cz., stolniku wołyńskim (1804, 1808); skrypt K.Cz. dla M.Cz. na udzielone pożyczki (1822-3); skwitowanie ze spłaty długu Drzewieckiego (1824); skrypt W.Cz., syna M.Cz., na drobne pożyczki spłacone przez Hipolita Brezę (H.B.) z tytułu jego należności u M.Cz. (1842, 1844-7); testament M.Cz. (wykonawca H.B.) dot. m.in. realizacji zapisu K.Cz. (1865). Zob. sygn. 300.

Luzy; rękopis; polski; 7 dokumentów; ss. 26.

Sygn. 312. [Dokumenty do interesów Kajetana Czarneckiego z Ignacym Starczewskim, komornikiem kowelskim, dot. zastawnego posiadania dóbr Werchy i miasteczka Stobychwy oraz pożyczek udzielanych Czarneckiemu]

1807-1808, 1815-1827, 1833-1834, 1839, 1843, 1847

Dokumenty prywatne i wypisy z ksiąg ziemskich, niektóre skrypty pocięte na znak unieważnienia: Werchy – skwitowanie K.Cz. z zastawu Werchów (od 1812 r.) przez Julianę z Karczewskich Starczewską, po mężu Józefie, 2 egz. (1815), zob. sygn. 294; kontynuacja dzierżawy na mocy kontraktu z 1794 r. Nikodema Czarneckiego z Franciszką Raszewską; umowa dzierżawy części wsi przez Jana Hanna, męża Elżbiety z Raszewskich, skrypt K.Cz. dla Raszewskich na 5262 ruble, spłata; rachunek

z Piotrem Puchalskim, dzierżawcą części zastawnej, kwit J. Hanna, opis gruntów (1807-8, 1816, 1826, b.d.); cesja zastawu przez Marcelinę z Hannów Stecką na I.S., odpis jej metryki chrztu (1820-2, b.d.); kontrakty K.Cz. z I.S. na dzierżawę Werchów, na 30 wołów i inne (1819, 1823-4); proces i ugoda I.S. z Aleksandrem i Józefą Kuczyńskimi o oddłużenie dóbr (1823-4); bruliony jego dwóch pism w sprawie cerkwi w Werchach (1843); skrypty K.Cz. na pożyczki od I.S. z adnotacjami o spłatach (1817-1827). Stobychwa: opis ogólny do inwentarza, spisany przy przejęciu dzierżawy przez I.S., opis granic z Werchami (1839); różne pokwitowania I.S., Michała Czarneckiego i Mikołaja Puchalskiego (1821, 1826-7, 1833-4, 1847).

Luzy; rękopis; łąciński, polski, rosyjski; ss. 111.

Sygn. 313. [Dokumenty Kajetana Czarneckiego związane z pożyczkami i innymi należnościami]

1806-1808, 1810, 1812, 1814-1816, 1818-1824, 1826, 1829-1832, 1834, 1838

Dokumenty prywatne, w tym z notą o wpisie do ksiąg ziemskich, niektóre skrypty pocięte na znak unieważnienia, podsumowania, wykazy dot. spłaty 1800 zł pożyczonych przez Nikodema Czarneckiego u przeora klasztoru bazylińskiego w Werchach i ponowne lokowanie tej sumy u K.Cz. – wypłaty procentów, skrypt, skwitowania, tłum. na j. ros. zapisu i plenipotencji z 1769 r., 6 dok. (1806, 1829-1830, 1838); pożyczki: 100 czerwonych zł hol. od Józefa Ruczyńskiego, dług przejęty przez Melchiora Czeszowskiego, 2 (1818, 1821, 1830, 1832); 10 tys. zł od Samuela Hordyńskiego, 4 dok. (1812, 1814, 1816); 3680 zł od Chaji Kotolańskiej, kupcowej z Ostroga, jej plenipotencja i skwitowanie, 2 dok. (1815, 1818); 200 rubli od Andrzeja Krzyżanowskiego – skrypt, spłaty procentów, 3 dok. (1818-1824); 104 czerwone zł należne Florianowi Peretyatkowiczowi (1815); 1000 zł od Kazimierza Rusińskiego, burgrabiego, spłata synowi Ignacemu (1808, 1810, 1826); 1000 rubli od Jana Żeromskiego, marszałka pow. nowogradwołyńskiego, skrypt, skwitowanie, 2 dok. (1830, 1832); skrypt Walentego Skorupskiego dla K.Cz. na pożyczone 1000 zł (1819); pokwitowanie Maksymiliana Jabłonowskiego na uregulowaną należność za przetrzymywanie chłopca (1834).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 23 dokumenty; ss. 56.

Sygn. 314. [Gospodarka w dobrach, rachunki i inne sprawy domowe, spisy ruchomości]

1800, 1812-1814, 1820, 1823, 1826-1827, 1829-1830, 1834-1852, b.d.

Dyspozycje gospodarcze dla dóbr (1834-5, 1839); rozliczenia i pokwitowania: m.in. Kolegium Pijarów w Międzyrzeczu za pobyt K. Czarneckiego w konwikcie (1800) i inne, w tym urzędowe; wykaz opłaconych skryptów; rachunki domowe (1823, 1829-1830, b.d.): zatrudnianie służby, umowa na przygotowanie obiadu (1843, 1845, 1849, 1852); spisy rzeczy – ubrań, naczyń, srebra, w tym z wykazem materiałów na budowę gorzelnii w NN miejscowości (1812-4, 1820, 1835-1850, b.d.); rejestr wydawanego owsa dla koni stajennych i folwarcznych (1851-2).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 105.

Sygn. 315. [Bajrakówka (Bayrakówka) gubernia podolska – materiały gospodarcze]

1851-1852, b.d. 1850

Wieś zakupiona w 1851 r. od hr. Bolesława Potockiego, administrowana przez Michała Czarneckiego. Fragment karty zapewne z aktu kupna; inwentarz szczegółowy mieszkańców na 1851 r. (b.d.); rejestry przychodów i dochodów: zboża, gorzałki, piwa (1851-2); budowa „fabryki”, tj. zabudowań mieszkalnych i gospodarczych m.in. dla młockarni – opisy, rozliczenia kasowe, rejestry i rozliczenia, w tym z Przewłockim, z wykorzystanej pańszczyzny; planik folwarku; pismo Bractwskiego Naczelnika Policji Ziemskiej dot. skargi związanej z budową (1852).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 93.

Sygn. 316. [Gromada i Folwark Kustowce – materiały gospodarcze]

1830-1833, 1839-1847, 1852, b.d.

Rejestry imienne zadłużenia gromady na 1830 r., poboru czynszów, zbiorów, podatków, rozdziału zboża i żywności (1833, 1839-1844, 1847); kwity z dostawy owsa (1831); zezwolenia na produkcję i sprzedaż wina (1846-7, 1852); taksy na sprzedaż trunków z Kustowiec w 1850 r. (1849?).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 93.

Sygn. 317. [Folwark Kustowiecki – tabele imienne i dzienniki odrabianej pańszczyzny]

1843-1844, 1846-1847, 1852-1853, b.d.

Również spisy rozdziału zboża (1852), notatki o zbiorach.

Poszyt szt. 5 i 2 karty luźne; rękopis; polski; ss. 162.

Sygn. 318. Księga ekonomiczna Folwarku Kustowiec – dnia 20 lipca 1850 [rejestr zbiorów, prac i świadczeń w naturze w latach 1850-1852]

1850-1852

Księga; rękopis; polski; k. liczb. 54; ss. 62.

Sygn. 319. Kopia prezenty [na probostwo unickie w miasteczku Stobychwie dla księdza Szymona Głowińskiego wystawiona przez Kajetana Czarneckiego]

B.d. ok. 1808-1825

Luzy; rękopis; polski; 1 karta; ss. 2.

Sygn. 320. [Inwentarz miasteczka Stobychwy]

1805

Sporządzony do ustalenia masy spadkowej po Nikodemie Czarneckim, niewierzytelniony. Wykaz Żydów, rodzin posiadających poszczególne sadyby, z wykazem gruntów, wysokością podatków i wymiarem pańszczyzny.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 21.

Sygn. 321. [Stobychwa – materiały gospodarcze]

1812, 1840, 1843-1852, b.d.

Pokwitowanie dostaw dla wojska (1812); supliki chłopskie, 2 (1840, b.d.); umowa z Piotrem Dobrzyńskim na funkcję ekonoma folwarku Stobychwa z notami o rozliczeniach ordynarii i pensji (1843-1852); rozliczenia ordynarii: Lejby, cyrulika w Stobychwie (1845-1852), Wyszpiańskiego za lata 1847-1851, zbiorcze oficjalistów i pensji (1852); umowy na wyrób cegieł, arendę wódki i młyna (1846, 1851); spis drzewa u włościan (b.d.); spis dzieci zaszczepionych na ospę, adnotacja Michała Czarneckiego dot. rozliczenia (1845); wykaz do spisu ludności (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; ss. 345.

Sygn. 322. Rejestra Ekonomiczne Folwarku Stobychowskiego od dnia 24 czerwca 1851 roku [do połowy 1852 r.]

1851-1852

Rejestr ogólny, przychodów i rozchodów produktów, wysiewów i plonów zbóż, produkcji wódki, czynszów, pieniędzy, wykaz wydanej ordynarii, sprzętów i urządzeń, w tym gorzelnianych. Podpisane i opieczetowane przez Michała Czarneckiego.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 44.

Sygn. 323. [Roczne rozliczenia pieniężne i inne z miasteczka Stobychwy i wsi Werchy]

1846-1852, b.d.

Rozliczenia ogólne przychodu i rozchodu kasy (łącznie dla Stobychwy i Werchów) w latach 1847-1851, objaśnienie do nich; raport o przychodach i rozchodach pieniędzy i produktów w tych dobrach na 18 kwietnia 1846 r.; rachunki szczegółowe Stobychwy – budowa młockarni i kopanie rowów, z kwitariuszem (1848), łącznie – zboża, produktów i pieniędzy, w tym z młyna i gorzelni (1850-1852).

Luzy; rękopis; polski; ss. 117.

Sygn. 324. [Inwentarz wsi Werchy, pow. kowelski]

1805

Sporządzony do ustalenia masy spadkowej po Nikodemie Czarneckim, niewierzyteliony (zob. sygn. 298). Wykaz rodzin włościańskich posiadających poszczególne sadyby z wykazem gruntów, podatków oraz wymiaru pańszczyzny.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 21.

Sygn. 325. [Rejestry gospodarcze wsi Werchy]

1831-1832

Wykazy zasiewów, odebranych oraz należnych zbóż i warzyw od poszczególnych gospodarzy, w tym łącznie za okres 1829-1831 i b.d.; dzienniki robocizny. Dołączony list Szyszkowskiego do Antoniny Czarneckiej (b.d.) i pokwitowanie

Józefy Przewłockiej dla brata Kajetana Czarneckiego na produkty pobrane od ówczesnej posesorki Werchów Tekli Czarneckiej (1832).

Poszyt; rękopis; polski; ss. 34.

Sygn. 326. [Werchy – materiały gospodarcze]

1815-1816, 1830-1840, 1851, b.d.

Kontrakty Kajetana Czarneckiego z Samuelem Hordyńskim na dzierżawę gorzelni i wołowni (1815) oraz z Ignacym Wolańskim na funkcję ekonoma w Werchach, z notami o rozliczeniach (1832-7); inwentarz arendy karczemnej (1816); rozliczenie z 3-letniej dzierżawy karczmy z Teklą Czarnecką (1832-3); kontrakty na arendę karczemną i sprzedaż wódki (1833-4, 1838-9); rozliczenie ze służby w Werchach Gaspara Wojewódzkiego (b.d. – 1840); oświadczenie poddanego w sprawie opłat (1834); spis naczyń i sprzętów w folwarku werchowskim (1830); rejestr należności włościan na koniec 1831 r.; fragment rejestru (1831); wykazy pańszczyzny (1834); rachunek zboża w magazynie w latach 1847-1851 (1851); książka magazynu (1851); fragment raportu (b.d.). Zob. sygn. 325.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 70.

Sygn. 327. Inwentarz Podawczy Folwarku Werchowskiego Jako to spisanie włościan wsi Werchów ich Dobytku oraz opisanie Budynków w tymże Folwarku znajdujących i Różnych Remanentów także Wysiewu Zboża [...] przy podaniu w Posesję Wmu. Hlebowiczowi na dniu 24go Juni 1851 Roku na Gruncie Spisany

1851

Podpisany i opieczętowany przez Joachima Hlebowicza i Michała Czarneckiego z upoważnienia Kajetana Czarneckiego. Zawiera m.in. szczegółowy opis budynków mieszkalnych i gospodarczych oraz urządzeń, w tym gorzelni i wodociągu.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 28.

Sygn. 328. [Testament Kajetana Czarneckiego i postępowanie spadkowe]

1852-1860, 1862-1863, 1865-1877, b.d.

Testament oryg. z 8 września 1852 r. w j. pol. i kopie niewierzytelne oraz urzędowe w j. ros. (1852-3, 1855); spis pieniędzy i rzeczy z wyceną (1852); kopie działów i rozliczeń pomiędzy spadkobiercami – dziećmi nieżyjących siostr: Anny Brezy (Józef, Hipolit, Joanna, Tekla, Teresa, Róża), Elżbiety Raczyńskiej (Adam, Ludwik, córki Katarzyna Widawska i Balbina Ellaszewicz (Eliaszewicz), Józefy Przewłockiej (Zenon, Józef) i innymi osobami (zapisy) oraz w sprawie rozwiązania umowy z hr. Bolesławem Potockim na zakup Bajrakówki; pełnomocnictwa dla Hipolita Brezy od współsukcesorów; jego notatki do rozliczeń z rodzeństwem i spadkobiercami, w tym z Michałem Czarneckim.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 113.

Sygn. 329. [Czarnecka Antonina z Krukowieckich (1793-1833) – materiały osobiste]

1818, 1833-1836, b.d.

Odpisy aktów ślubu w Kustowcach (1818) i pogrzebu we Lwowie, 2 egz. (1833); paszport dla niej i służby (1833); korespondencja Kajetana Czarneckiego w sprawie sprowadzenia jej zwłok ze Lwowa do Kustowiec i postawienia kapliczki na grobie (1833-6); rękopisy A.Cz. – odpisy utworów literackich w j. fr.

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 76.

Sygn. 330. [Akta prawno-majątkowe Antoniny z Krukowieckich Czarneckiej, w tym do działu spadku po rodzicach Michale Krukowieckim i Ignacji z Koziembrodzkiej Krukowieckiej, 1° v. Szeptyckiej]

1817, 1820-1821, 1823-1824, 1827, 1830, b.d.

Kontrakt I.K. (zm. 1823) z córką A.Cz. na dzierżawę Kustowiec i pokwitowania Krukowieckiej z odbioru rat z tytułu 20 tys. zł rocznej renty (1820-3); spadek po ojcu M.K.: dział i skwitowania wzajemne z siostrą Genowefą Rakowską, uregulowanie długu ciążącego na Kustowcach, notatki Kajetana Czarneckiego dot. dokumentów (1817, 1820-1, 1824, 1827); spadek po matce I.K.: układ z siostrą Rakowską i rodzeństwem przyrodnim Marcinem Szeptyckim i Teklą Kunaszowską – plenipotencja dla K. Czarneckiego do starań o odzyskanie długu 420 rubli od Lisiańskich (1824); skrypt A.Cz. z zapisem 1000 rubli dla Hieronima, syna Tekli Kunaszowskiej, z jego potwierdzeniem otrzymania tej sumy (1824, 1830); nota o zakupie przez A.Cz. lasu od Grocholskich (b.d.). W aktach kilkanaście odcisków pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski; ss. 42.

Sygn. 331. [Postępowanie spadkowe po śmierci Antoniny z Krukowieckich Czarneckiej]

1833-1835, 1837, 1839, 1849-1850, b.d.

Sumariusz roboczy i urzędowy akt (b.d.); wzajemny zapis dożywocia na mieniu ruchomym i nieruchomościach A.Cz. i Kajetana Czarneckiego (K.Cz.), list w tej sprawie do Hipolita Brezy i spór z Genowefą Rakowską (G.R.) – kopie i tłumaczenia, podania, dekret uznający zapis (1833-5, b.d.); wprowadzenie K.Cz. do Kustowiec po uznaniu dożywocia – dokumenty, listy, spis ruchomości i wierzytelności u Wacława Borejki przekazanych G.R. (spis, jej list i tłumaczenie na j. ros.), 8 (1833-4, 1837, 1839); spisy masy spadkowej w dożywotnim posiadaniu K.Cz.: wykaz szczegółowy w j. pol. i ros., spis nieruchomości i należności, uwagi, agenda, spisy robocze niektórych ruchomości, m.in. srebra, miedzi, garderoby itp. (1834, 1837, b.d.); wznowienie pretensji przez Alberta Rakowskiego – pismo urzędowe i bruliony listów K.Cz. (1839). Materiały różne: nota o przejściu sumy lokowanej przez Michała Krukowieckiego na kluczu suraskim w pow. krzemienieckim na jego córkę G.R. (b.d.); zaświadczenia dla G.R. o poddanym (1849) i dla Marii Rościszewskiej, córki Erazma i G.R., jako jedynej spadkobierczyni po matce (1850).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 134.

5.3. Korespondencja Czarneckich

Sygn. 332. [Korespondencja Nikodema Czarneckiego i jego żony Teresy z Drzewieckich Czarneckiej]

1767, 1782, 1786, 1792-1794, b.d.

Listy N.Cz. do NN, 3 (1767, 1793); listy do niego od: Czaplicowej Anny z Drzewieckich, ciotki żony, 2 (1792, 1794); Kamińskiego Tomasza (1793); Omiecińskiego Marcellego J., 4 (1767, 2 b.d.); list do T.Cz. od siostry? (b.d.). Korespondencja związana z interesami Czarneckich: Aron, rabin z Równego, do Kamińskiego, rejenta łuckiego (1782); Sasimowski A. do Kamińskiego, burgrabiego sendomirskiego (1786). Obwoluta akt z XIX w.

Luzy; rękopis; polski; 13 listów; ss. 30.

Sygn. 333. [Korespondencja Antoniny Czarneckiej z mężem Kajetanem]

1819-1823, 1825-1826, 1829, 1831-1833, b.d.

Listy: A.Cz. do męża, w tym dwa łączne z siostrą Genowefą Rakowską, dopiski innych osób, m.in. Kunaszowskiej, 54 i 2 fragmenty (1819-1823, 1825-6, 1829, 1831-3, 23 listy b.d.); K.Cz. do żony, 3 (1819, 1820, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 59 listów; ss. 188.

Sygn. 334. [Korespondencja rodzinna Kajetana i Antoniny Czarneckich z Czarneckimi]

1818, 1821-1822, 1826-1827, 1831-1832, 1835, 1841, 1843, 1852

Listy od Czarneckich (Cz.), część adresatów NN: Marii do K. i A. Cz., 2 (1832); Tekli z Parniewskich, 4 (1831-2); do K.Cz. od: Franciszka, brata stryjecznego, 3 (1818) oraz do NN (b.d.); Jana Cz., bratanka stryjecznego (1832); Leopolda Cz. (b.d.); Ludwika Cz. z Bohuryna, 6 (1821-2, 1826-7); Anieli z Bohuryna do A.Cz. (1830); do K.Cz. od Michała Cz., m.in. administratora Bajrakówki, 4 (1818, 1835, 1852), brulion listu K.Cz. do niego (1852) i list od przystawa (1841); Michała Cz. do G. Ruskiego (1835); Zenona Cz. (1843); N. Czarneckiej (b.d.); Czarneckiej do stryja (b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 29 listów; ss. 74.

Sygn. 335. [Korespondencja rodzinna Kajetana i Antoniny Czarneckich – listy od Brezów, Józefa Drzewieckiego, Przewłockich i Raczyńskich]

1827, 1829-1832, 1834, 1836-1837, 1840, 1842, 1849-1852, b.d.

Listy do A.Cz. od Brezów: Joanny, z licznymi dopiskami siostr i krewnych, 3 (1831-2) oraz Teresy (b.d.); do K.Cz. od: J.D. (1772-1852), powstańca i pamiętnikarza, 2 (1829, 1852); Przewłockich – siostry Józefy, 6 (1840, 1849, 4 b.d.), szwagra Konstantego (1827), siostrzeńców – Józefa (1830), Zenona, 5 (1830, 1834, 1837, 1852), Kamili, żony Zenona, z kwitem pożyczki (1836). Listy związane z zakupem Bajrakówki: Kożuchowskiego Albina do K.Cz., Przewłockiego Zenona do Kożuchowskiego, z notatkami, oraz K.Cz. z poleceniami (1850-1); do Z.

Przewłockiego od NN (b.d.) oraz S. Mossebauma (1851); Raczyńskich – siostrzeńca (1842), Elżbiety do szwagierki A.Cz. z dopiskami innych osób (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 26 listów; ss. 83.

Sygn. 336. [Korespondencja Antoniny i Kajetana Czarneckich, w tym rodzinna, z Krukowieckimi, Kunaszowskimi i Szeptyckimi]

1819, 1820, 1824, 1831-1835, b.d.

Listy od: Krukowieckich – Ignacji, 1° v. Szeptyckiej, do córki A.Cz., z dopiskiem syna Marcina Szeptyckiego, 2 (1819, 1820); Kunaszowskich – Tekli z Szeptyckich, z dopiskami innych członków rodziny, do siostry przyrodniej A.Cz., 6 (1824, 1831-2) i A.Cz. do niej, 1 wspólny z córką Kunaszowskiej, 2 (1833); Tekli do K.Cz., 2 (1833-4) oraz jej syna Hieronima do niego, 2 (1834-5); Szeptyckich – Marcina do siostry przyrodniej A.Cz., z dopiskami jego żony Emilii, 3 (1831-2) i do K.Cz., 4 (1833, b.d.); Roskuczyny T., krewnej, z dopiskiem męża?, do Czarneckich (1832); A.Cz. do Jeleniewskiego, rządcy w Kustowcach, 5 i fragment (1833, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 27 listów; ss. 101.

Sygn. 337. Korespondencja rodzinna Antoniny i Kajetana Czarneckich z Rakowskimi i Justynem Ratomskim]

1817-1818, 1820-1823, 1827, 1829, 1831-1832, 1837-1838, 1840-1843

Listy Rakowskich – Genowefy do siostry A.Cz., 10 (1827, 1831-2, 5 b.d.) i szwagra K.Cz., z dopiskami męża Erazma i dzieci, 8 (1817, 1838, 1841, 5 b.d.); Erazma, marszałka pow. kamienieckiego, do A. i K. Cz. (łącznie i indywidualne), 17, w tym niekompletny (1818, 1821-3, 1827, 1829, 1831-2, 3 b.d.); Alberta do Kajetana, 3 (1820, 1822, 1837); Pauliny (Rakowskiej?) do A.Cz., jeden również do Genowefy, j. fr., 2 (b.d.); Dłużewskiej do Genowefy R. (1831); Ratomskiego Justyna z żoną Marianną z Kurdwanowskich do K.Cz., 10 (1823, 1840, 1842-3, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 51 listów; ss. 163.

Sygn. 338. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego z Ignacym Starczewskim i T. Starczewską]

1817, 1824, 1826, 1828, 1831-1833, 1835-1836, 1839-1843

Listy: I.S. do K.Cz., list z 1836 r. łącznie z listem T. Starczewskiej (żona Starczewskiego?, krewna Czarneckiego) z 1841 r. oraz z listem G. Ruskiego, 46 (1817, 1824, 1828, 1831-3, 1835-6, 1839-1842); T.S. do K.Cz., 5 (1840-3); do I.S. od K.Cz. (1826) i G. Ruskiego, ekonoma w Werchach (1835).

Luzy; rękopis; polski; 53 listy; ss. 206.

Sygn. 339. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego]

1826, 1837-1839, 1841, b.d.

Bruliony jego listów do NN osób i instytucji (1826, 1837, 1841, b.d.). Listy od NN nadawców, 1 destruk, 3 (1838-9, 1841); 5 kopert z otrzymanych listów z odciskami pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 28.

Sygn. 340. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego – cz. I – korespondenci od lit. B do J]

1805, 1817-1822, 1825, 1828, 1835-1838, 1840-1842, 1849-1852, b.d.

Listy od: przeora bazylianów z Werchów, niekompletny, bez podpisu i daty; Badowskiego (1805, 1785?); Bergmanna S., 4 (1838); Bibiskiego? Dymitra, j. ros. (1843); Brzozowskiego Antoniego (1825); Chodurskiego, 2 (1851); Choynackiego, z dopiskiem E. Choynackiego (1842); Chylińskiego J. (1840); Cichowskich (1817); Czczelowej L., 2 (1837, 1849); Dąbrowskiej Krystyny, 2 (1835, b.d.); Dobczyńskiego P., 2 (1852); Dobraczńskiego (1835); Giżyckich – Bartłomieja, gubernatora wołyńskiego, nieurzędowe, 17 (1817-1820, 1822, 6 b.d.), Wincentego (1821); Godziemby Józefa (1841); Grocholskiego Ludwika (1851); Iwanowskiego Stefana, j. ros. (1836); Izbickiego Konstantego (b.d.); Jankowskiego Edwarda, z dopiskami Czarneckiego, 3 (1850-1); bruliony listów K.Cz. do Jankowskiego i Jaroszyńskiego (b.d.); list Jaroszyńskiego O. z notatkami K.Cz. (1851); Jełowickiego J. z pokwitowaniem (1828).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 49 listów; ss. 117.

Sygn. 341. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego – cz. II – korespondenci od lit. K do M]

1807-1808, 1812, 1814, 1817-1818, 1820, 1822-1824, 1831-1832, 1834-1835, 1837, 1839-1842, 1845, 1847-1848, 1850, 1852, b.d.

Listy od: Kaczkowskiego D. (1840); Kadłubiskiego X. (1834?); Karwowskiego (1808); Kisiela (1850); Klimkowskiego (1852); Kossakowskiej B. (1840); Kownackiego Antoniego, z dopiskiem A. Ciołkowskiego (1834); Krajewskiego J. (1822) z brulionem odpowiedzi K.Cz.; Krajewskiego W. (b.d.); Krasickiej A. (1823); Krasickiego R. (1818); Krasuskiego Józefa (1841); Kreyczanowskiego Jana, księdza (1832); Kreuzera M. (1807); Kunickiego A. (1850); Lityńskiego (1812); Lubomirskiej Ludwiki z Ratna (1817); Lubomirskiego Henryka (1842); Łazarowicza, brak 1 karty (1831); Łuniewskiej J. (1835); Łyczkowskiego Ignacego (1841); Majewskiego Justyna (1845); Małyńskiego, 3 (1847-8); Marcinkowskiego, 2 z raportem ekonomicznym z Werchów (1839-1840) i brulion jego listu b.d. z notatkami z lat 1822-1823; Mezera de Fr. (1831); Międzyńskich – Adama, 2, w tym fragment (1845, b.d.), Ksawerego, 5 (1818, 1820, 1823-4, b.d.); Michałowskiego, 2, w tym z listem żony M. Michałowskiej, 2 (1831, b.d.); Mieleżkiewicza Teodora (1837); Mikoszewskiego Antoniego (1832?); Mikulskiego K. (1837); Milewskiego Teodora, księdza (1842); Misińskiego Jana (1814); Mniszcha? (b.d.); Mosiewicza A. (1852). Na listach notatki i obliczenia.

Luzy; rękopis; polski; 45 listów; ss. 115.

Sygn. 342. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego – cz. III – korespondenci od lit. O do R]

1814, 1820-1823, 1825, 1827, 1831-1837, 1839-1844, 1848-1851, b.d.

Listy od: Ohoyskiego J. (1821); Olizara Gustawa, 2 (1823, 1843); Omtuniewicz? J., j. ros. (1842); Opalińskiego J. (1839); Oraczewskiego Ludwika (1814); Ordy Zenona, 2 (1823, 1848); Perakiewicz, 3 (1833, 1836); Pinińskiego Józefa, 2 (1827, b.d.); Piotrowskiego Eligiusza (1850); Platera (b.d.); Podgórskiego E., księdza z Łabuń, 2 bileciki i list (1840, 1851); Podhorodeńskiego, 3 (1821-2, b.d.); Pogonowskiego Jana (1832); Potockiego Bolesława (1851); Prażmowskiego Ksawerego (b.d.); Prewała, j. fr. (1831); Przesmyckiego Jana (1851); Przyłuskiego, 2 (1842, 1849); Przyszychowskiego A. (1834); Puchalskiego Mikołaja (1825); Pużyny Romana (1835); Raciborowskiego Adama (1837) i brulion listu K.Cz. do niego (1837); Rochasicza, j. ros. (1841); Prudnickiego Bonifacego (1820); Ruskiego G., ekonoma w Werchach, 9 (1834-5); hr. Rzewuskiego (1844); Rzymowskiego z notatkami K.Cz. (1841).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 46 listów; ss. 133.

Sygn. 343. [Korespondencja Kajetana Czarneckiego – cz. IV – korespondenci od lit. S do Ż]

1817-1821, 1823, 1826, 1835-1841, 1844-1846, 1849-1850, 1852, b.d. z lat 1810-1852
Listy od: Sanguszki Eustachego, 3 (1817, 1844, b.d.); Siedlickiego A., właściciela Trystenienia, 2 (1838-9); Sierocińskiego Cyryła, biskupa unickiego, sufragana łuckiego (1826); Skibickiego Franciszka, 2 (1817, 1844); Skorupskiego Walentego, 2 (1817, 1841); Staniszewskiego Feliksa (1817); Starzeńskiego Aleksandra, j. fr. (b.d.); Steckiego Mar., 2 (1817); Stempowskiego Jana (1835); Surzyckiego T. (1820); Szymańskiego (1823); Szypkowskiego J. (1839); Szyrmy P., 2, w tym jeden do NN (1835, 1837); Śnieżki Piotra (1845); Święcickiego M., 2 (1841, 1846); Świętosławskiego (1838); Walewskiego A. (1852); Wasiutyńskiego Jana Władysława (1841); hr. Wąsowicza Dunin Gabriela (1821); Wilczopolskiego J. (1818); Wojewódzkiego Gaspara, ekonoma w Werchach, 6 (1839-1840); Wolańskiego Ignacego, ekonoma w Werchach, 2 z rozliczeniem oraz rachunek przesłany do Wolańskiego, adwokata w Żytomierzu, 3 (1836, b.d.); Woynarowskiego, adwokata (1850); Wroczyńskiego Michała (1849); Wyszpiańskiego (1850); Zakaszewskiej Zuzanny, właścicielki Sielec, 4 (1817, 1823); Zaleskiego Józefa, 4 (1819, 1821, 1823, b.d.); Zarzeckiego Ignacego, 2 (1836); Zawadzkiego J., 2 (1839, b.d.); Żyzewskiego Jana (1846 lub 1841).

Luzy; rękopis; francuski, polski; 53 listy; ss. 127.

Sygn. 344. [Pisma urzędów i sądów powiatu kowelskiego do Kajetana Czarneckiego]

1823, 1826-1828, 1834, 1837-1838, 1840-1841, 1846-1852

Pisma Kowelskiego Powiatowego Marszałka Szlachty, przystawów i sądów w sprawach podatków, spisów, dostaw, sporów, funkcjonowania cerkwi itp., związane z miasteczkiem Stobychwą i wsią Werchy.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 25 pism; ss. 67.

Sygn. 345. [Pisma urzędów i sądów powiatu nowogradwołyńskiego do Antoniny i Kajetana Czarneckich w sprawach dóbr Kustowce]

1823, 1827, 1829, 1835, 1837, 1843-1844, 1848-1852

Dotyczą spraw własnościowych, poddanych, podatków, dostaw, rekrutów itp.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 28 pism; ss. 80.

Sygn. 346. [Pisma Nowogradwołyńskiego Powiatowego Marszałka Szlachty do Kajetana Czarneckiego, głównie w sprawach dóbr Kustowce]

1840-1841, 1844-1845, 1847-1852

Dotyczą poddanych w Kustowcach, podatków, magazynów itp. oraz działalności publicznej K.Cz. Pisma w j. ros. na formularzach, w dwóch nagłówki w j. pol. Zob. sygn. 307.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 28 pism; ss. 93.

5.4. Rodziny spokrewnione – Drzewieccy

Sygn. 347. [Drzewieccy – dokumenty, korespondencja]

1792, 1812, 1820, 1824, b.d.

Kopia aktu przekazania Józefowi Drzewieckiemu (J.D.) gruntu z dawnej jurydyki jezuickiej w Krzemieńcu, należącej do Gimnazjum Wołyńskiego, przez Komisję Edukacyjną Guberni Wołyńskiej, Podolskiej i Kijowskiej (1812); list Felicjana D. do syna J.D. (1792); kopia listu Krupińskiego do J.D. z wierszami (1820); list J.D. do Czaykowskiego w Krzewinie (1824); fragment wykładu z ekonomii politycznej z rysunkami i zapiskami, rkp. zapewne Jana D., bratanka J.D. (ok. 1820).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 33.

Uwaga: pokrewieństwo z Czarneckimi przez Teresę z Drzewieckich, c. Felicjana, ż. Nikodema Czarneckiego. Józef Drzewiecki (1772-1852), s. Felicjana, poseł, żołnierz kościuszkowski i napoleoński, pamiętnikarz, działacz społ.-kult. na Wołyniu i Podolu, K. Pułaski, t. 1, s. 57, PSB, t. 5, s. 414-415. Zob. sygn. 61.

5.5. Rodziny spokrewnione – Krukowieccy

Sygn. 348. [Akta procesowe, prawno-majątkowe i gospodarcze Michała Krukowieckiego i jego żony Ignacji z Koziebrodzkich, 1° v. Michała Szeptyckiego, rodziców Antoniny Czarneckiej]

1752, 1784, 1788, 1790-1792, 1794, 1797-1800, 1802-1805, 1810, 1812-1813, 1815, 1817, 1820, b.d.

M.K.: ugoda z Herszkiem Jankielewiczem z Miropola dot. powołania sądu polubownego (1797); nota o danej plenipotencji (1799); odstąpienie Józefie z Małkowskich Dłuskiej części wsi Plachowa i dworku w Machnowie, posiadanych od 1795 r. za dług 103 tys. zł u Prota Potockiego (1805); skwitowanie przez Macieja Świdzińskiego ze 128 czerwonych zł (kopia z 1815); plenipotencja dla Leonarda

Wroczyńskiego do odbioru pieniędzy (1810); spór z ks. Elżbietą Sapieżyną i Józefem Mierzejewskim o sumy dot. Złoczowa (1797-8, 1802-4).

I.K.: skrypt Naftuły i Fajgi Lisiańskich na 420 rubli, proces o zwrot (1815, 1820, b.d.), zob. sygn. 330; sumariusz dokumentów do sprawy z Koszuckimi, ze Świejkowskimi i z Koziebrodzkimi (po 1810, koligacja przez Wiktorię ze Świejkowskich, 1° v. Koszucką, 2° i 3° v. Koziebrodzką, K. Pułaski, t. 2, s. 251); spór M. i I. K. z Szeptyckimi – sumariusze wydatków, nota urzędowa o spadku po M. Szeptyckim i o klejnotach (1791-2, 1794, 1820).

Pokwitowania dostaw produktów, robocizny, uiszczonych podatków z dóbr Kustowce, 10 (1812-1813, 1815, 1817); odbioru skryptu Stanisława Koziebrodzkiego (1800). Ponadto: skrypt Jana Piaseckiego dla Adama Krukowieckiego na 38 czerwonych zł, uzasadnienie wyroku w tej sprawie (1752, 1788, 1790); obrachunek pomiędzy J. Szeptycką a B. Koziebrodzkim za spław drewna (1784).

Luzy; rękopis; hebrajski, łaciński, polski, rosyjski; ss. 68.

Sygn. 349. [Akta procesowe i prawno-majątkowe do sprawy Michała Krukowieckiego z Michałem Szperlem]

1800-1803

Sumariusze dokumentów, plenipotencje, ugody, pozwy, dekrety, protokoły sądowy – bruliony i odpisy z akt sądowych Sądu Ziemskiego Zasławskiego i Sądu Głównego Guberni Wołyńskiej w Żytomierzu oraz dokumenty prywatne (kilkanaście odcisków pieczęci), związane z procesem M.K. o wynagrodzenie szkód w Kustowcach, od 1801 r. połączonym z postępowaniem innych wierzycieli M.Sz., w tym Administracji Banków Warszawskich Teppera i innych; kontrakt M.K. z Mikołajem Potrykowskim na dzierżawę części miasteczka Łabuń w pow. zasławskim, przejętych od M.Sz. z tytułu długu, rozliczenie z ich posiadania od 27 listopada 1800 r. do 27 kwietnia 1803 r.; pokwitowanie administratora masy majątku M.Sz. z ostatecznego rozliczenia.

Luzy; rękopis; polski; 21 dokumentów; ss. 94.

Sygn. 350. [Korespondencja Michała i Ignacji z Koziebrodzkich Krukowieckich]

1789, 1790, 1796, 1800-1803, 1807, 1810, 1818, 1820

List M.K. do NN (1806); listy do niego od: Dziegnowskiego (1802); Gurskiego Jędrzeja, 13 (1800-2); Jasiennickiego J. (1802); Kułowicza Tomasza (1796); Kunaszowskiego Norberta (1807); Małkowskiego (1790); Moszyńskiego (1807); Potrykowskiego Mikołaja, 2 (1802); Rudnickiego? (1802); Rzeszotarskiego M., 2 (1789, 1810); Sidorowicza, 3 (1802-3); Siedlackiego?, 4 (1802-3); Szeptyckiego Marcina (1802); Szperla Michała, 4 (1800, 1802); Wroczyńskiego Leonarda (1802). Listy do I.K., 1° v. Szeptyckiej, od: Łobaczewskiego Feliksa (1820); Terleckiego (1818).

Luzy; rękopis; polski; 40 listów; ss. 121.

6. Rohlandowie – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze

6.1. Akta osobiste, zbiory

Sygn. 351. [Helena z Brezów i Paweł Rohlandowie – papiery osobiste]

1884, 1889, 1891-1892, 1900-1901, 1906, 1908, 1919, 1921, 1925, 1939

Dokumenty H.R.: odpis metryki urodzenia i chrztu w parafii św. Stefana w Krakowie, łac./ros., poświadczony (1884, 1889); świadectwa złożenia egzaminów w Szkole Wydziałowej Żeńskiej w Krakowie (1891-2); legitymacja Bractwa Matki Boskiej Dobrej Rady (augustianek) w Krakowie (1889). Poświadczony odpis aktu ślubu z P.R., zawartego 15/28 października 1901 r. w Warszawie, w kościele św. Antoniego, j. ros. i tłum. na j. pol. (1906, b.d.); wycinek ze „Słowa” z opisem ślubu, depesza Achillesa Brezy do Rzymu dot. błogosławieństwa papieskiego dla nowożeńców, lista gości weselnych (destruk); koperty i zaproszenia zwrócone przez pocztę, 4 egz.

Dokumenty P.R.: wezwanie Polskiego Sądu Wojskowego (1919); karta leczenia w Szpitalu Miejskim w Poznaniu (1921).

Widokówka hotelu w Padwie z biletem na przejazd, zapewne z podróży poślubnej (1900-1); menu hotelu w San Remo z dopiskiem H.R. o pobycie tutaj w 1908 r. Informacja biura turystycznego z Algeru, zapewne dla H.R. (1925); kartka z podpisem H.R.

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski, włoski; ss. 37.

Obiekt nr: 1

Plan Krakowa. Opis i data ręką H. Rohland „Kraków 1939”.
1939

Nr strony: 36-37; druk; kolorowy; papier; skala 1:22 500; 288×225; ss. 2.

Obiekt nr: 2

Fotografia legitymacyjna Heleny Rohland. Nazwa zakładu fotograficznego: Ludwik Hartwig, Lublin, Krakowskie Przedmieście 29.

B.d., ok. 1935

Nr strony: 38-39; czarno-biała; 590×850; analogowa; pozytyw; oryginał.

Uwagi: dar p. Teresy Brezy-Rau, 2013 r.

Sygn. 352. [Dziennik podróży Heleny Brezy, tom II] – Włochy – 1898 r. od 19 lutego do 10 marca

1898

Opisy podróży i zwiedzania Mediolanu, Nicei, Genui i Rzymu. Nie zachował się t. I z opisem podróży z Wielkopolski przez Saksonię, Bawarię i Szwajcarię.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 174.

Sygn. 353. [Dziennik podróży Heleny Brezy] – tom III, Włochy od 11 marca do 27 t.r. [1898]

1898

Wrażenia z podróży i zwiedzania Rzymu, Neapolu, Florencji, Wenecji, Padwy, Triestu oraz drogi do Wiednia. Na s. 134-145 słowniczek włosko-polski.

Poszyt; rękopis; polski, włoski; ss. 145.

Sygn. 354. [Album „pamiętek” z podróży zagranicznej Achillesa, Felicji i Heleny Brezów w 1898 r. – Niemcy, Austria, Szwajcaria, Włochy]

1898-1899, 1901, 1911, b.d.

Prowadzony przez H.B. Zawiera około tys. naklejonych na karty: widokówek, fotografii, wedyt, planów, reprodukcji fotograficznych dzieł sztuki, programów i afiszów teatralnych oraz operowych, gazetę rzymską „La Tribuna Illustrata” z 1898 r., różnorodnych rachunków i biletów, w tym biletu wstępu do Watykanu, m.in. na obchody jubileuszu papieża Leona XIII (fot. na s. 76), dokumentów odpraw celnych i listów przewozowych, pocztówek i telegramów od rodziny (kilka pochodzi z innego okresu). Część z Wielkopolski. Na s. 3 i 82 wklejone fotografie A.B., F.B. i H.B. z towarzyszącą im krewną Anną Stablewską.

Księga oprawna w plusz; druk, formularz, fotografia, rysunek, rękopis; angielski, francuski, łaciński, niemiecki, rosyjski, włoski; 305×400; ss. 173.

Sygn. 355. [Helena Breza] Offizieller Katalog der Internationale Kunst-Ausstellung [...] des „Secession” 1899

Oficjalny katalog międzynarodowej wystawy sztuki [...] „Secesja” 1899

1899

Katalog wystawy otwartej w Monachium 25 września 1899 r. z podpisem Heleny Brezy i wklejonym biletom wstępu. Wyd. w Monachium, b.d., ss. 64 i strony z reprodukcjami oraz reklamami bez paginacji.

Księga; druk; rękopis; niemiecki; format A16; ss. 139.

Sygn. 356. Dzienniczek podróży [do Włoch i Francji w 1925 r.] Helena z Brezów Rohlandowa t. I

1924-1925, 1935

Opis podróży z Warszawy przez Wenecję na Riwierę, pobytu, leczenia męża Pawła Rohlanda, zwiedzania, życia towarzyskiego itp., obejmujący okres 10 lutego – 22 marca 1925 r.; na końcu wykaz listów otrzymanych, z datami od 28 grudnia 1924 r. do 16 lutego 1925 r. i napisanych od 30 grudnia 1924 r. do 4 maja 1925 r., kilka drobnych notatek (s. 50-68) i zapiska z adresem (1935).

Poszyt; rękopis; polski; ss. 68.

Sygn. 357. [Dzienniczek podróży do Włoch i Francji Heleny z Brezów Rohlandowej z 1925 r. t. II]

1925

Opis pobytu na Riwierze, koło Antibes, i powrotu do Warszawy przez Wiedeń, z okresu 23 marca – 26 kwietnia 1925 r.

Księga; rękopis; polski; ss. 81.

Sygn. 358. [Dziennik Heleny z Brezów Rohlandowej z 1938 r.]

1938

Zapiski dzienne (s. 8-112) prowadzone w „Dzienniku biurkowym 1938 r.” wydanym przez Zarząd Główny Polskiego Czerwonego Krzyża. Zapiski z życia w Żabiej Woli, o wizytach, śmierci brata Stanisława, sprawach gospodarczych, pogodzie, podróżach. Kilka stron wyciętych.

Księga; druk; rękopis; polski; ss. 142.

Sygn. 359. [Dziennik Heleny z Brezów Rohlandowej] 1941 rok od 1 stycznia do 18 maja włącznie

1941

Pisany w Żabiej Woli. Informacje o drobnych wydarzeniach rodzinnych, sprawach gospodarczych, osobach wysiedlonych z innych terenów, pogodzie.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 71.

Sygn. 360. [Księga gości odwiedzających dwór w Żabiej Woli]

1901-1940

Wpisy gości, w tym licznych krewnych, od 2 listopada 1901 r. do 28 kwietnia 1940 r. Same autografy z datami lub z wierszami, podziękowaniami i innymi tekstami oraz rysunkami, m.in. Ilińskich. Niektóre wpisy i komentarze zrobione ręką Heleny Rohland, w tym o braku wpisów od lipca 1915 r. do października 1917 r., spowodowanym przymusowym opuszczeniem Żabiej Woli przez Rohlandów (s. 87).

Księga oprawna; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 179. Prawdopodobnie brak jednej karty.

Sygn. 361. Część wojennej książki gości w Żabiej Woli

1940-1943, b.d.

Wpisy z okresu 12 maja – 17 października 1943 r.: autografy, wiersze, podziękowania, wpisy gości na ślubie Heleny Brezy z Marianem Wierzbickim. Tytuł nadany przez Helenę Rohland z uwagą o zaginięciu księgi prowadzonej w dworze od 1852 r. Wykorzystane czyste strony katalogu książek z końca XIX w., z którego zachowała się jedna zapisana karta i składka ze spisem tytułów w układzie alfabetycznym.

Poszyt; rękopis; niemiecki, polski; ss. 17.

Sygn. 362. [List gen. Franciszka Rohlanda do syna Romana z gratulacjami z okazji urodzin córki Marii]

1856, 25 marca, Lublin

Na papierze listowym z monogramem „FR”. M. Rohland została żoną Aleksandra Gruszeckiego.

Luzy; rękopis; polski; ss. 2.

Uwaga: biogram F. Rohlanda w PSB, t. 31, s. 394-6.

Sygn. 363. Sztambuch Pauliny Finke von Finkenthal, Lublin

1811-1816, b.d.

Paulina Finkenthal, od 1 października 1817 r. żona gen. Franciszka Rohlanda. Wpisy poezji dokonane przez różne osoby, m.in. Radziwińskich i Łabęckich. Na okładce wytłoczone inicjały „PF”. Wklejone 4 akwarelki (s. 5, 14, 25, 30).

Księga oprawna; rękopis, akwarela; francuski, niemiecki, polski, włoski; 245×127; ss. 33.

Sygn. 364. [Fotografia Władysława Krasińskiego, syna Kamili z Rohlandów]

B.d. ok. 1915

Opis na odwrocie ręką Heleny Rohland.

Luzy; fotografia; polski; 105×152; ss. 2.

Sygn. 365. [Program teatru amatorskiego – komedie Józefa Korzeniowskiego „Narzeczone” i „Pierwej Mama”]

B.d. po 1848

W obsadzie m.in. Józefa i Konstancja Finke oraz Konstancja i Franciszka Rohland, córki Franciszka Rohlanda. J. Korzeniowski (1797-1863), dramatopisarz.

Luzy; druk; polski; 210×277; ss. 1.

Sygn. 366. [Spis wyborców do Dumy z gminy Piotrowice]

B.d. ok. 1906-1912

Spis wyborców posiadających od 10 do 100 dziesięcin ziemi, mających prawo wyborcze – wykaz 113 osób.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 9.

Sygn. 367. [Karykatura kucharki Majewskiej autorstwa Bogdana Ilińskiego]

1934

Rysunek na pudełku po gilzach z opisem ręką Heleny Rohland „Kucharka Włodzioł Ilińskich Warszawa 2 czerwca 1934 r. rys. Bogdan Iliński”.

Luzy; druk; rękopis; polski; 185×21; ss. 2.

6.2. Akta majątkowo-gospodarcze

Sygn. 368. Wykaz hipoteczny [...] – dobra ziemskie Wierciszew z częścią na Bychawce

1843

Wyciąg z księgi hipotecznej dóbr zakupionych od Władysława Gruszeckiego przez Franciszka Rohlanda w 1841 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 24.

Sygn. 369. Tabela dodatkowa do tabeli prestacyjnej z roku 1846 wsi Wierciszów do dóbr głównych tychże należącej własność Romana Rohlanda stanowiące

1861

Wykaz uposażenia i powinności rolników.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 7.

Sygn. 370. [Pokwitowania proboszczów kościoła w Bychawie dla braci Pawła i Romana Rohlandów z odbioru kwot z tytułu odsetek od sum pożyczonych przez poprzednich właścicieli Wierciszowa – Władysława Gruszeckiego i hr. Stadnickiego]

1849-1865

Luzy; rękopis; polski; ss. 13.

Sygn. 371. [Instrukcja urzędowa poboru dochodów i podatków z propinacji z wykazem opłat należnych od Romana Rohlanda, właściciela dóbr Żabia Wola i Wierciszów]

1864

Poszyt; druk; rękopis; polski; ss. 6.

Sygn. 372. [Protokół Komisji Lubelskiej ds. Włościańskich 5 Rewiru z 5/17 stycznia 1865 r. w sprawie serwitutów chłopskich we wsi Żabia Wola]

1865, b.d.

Kopia bliskoczesna protokołu dla właściciela Żabiej Woli Romana Rohlanda oraz ostatnia strona innego dokumentu w tej sprawie.

Poszyt; rękopis; rosyjski; ss. 7.

Sygn. 373. [Sprawy gospodarcze dóbr Żabia Wola z folwarkami Bychawka C. i Wierciszów]

1915-1938, 1940, b.d.

Zarządzenia i korespondencja z urzędami, w tym bruliony listów Pawła i Heleny Rohlandów oraz zarządcy A. Jaworskiego, w sprawie szkód wojennych, kontyngentów, rekwizycji, sprzedaży produktów, obwieszczenia, szacunek szkód; „Stan rachunków dóbr na 31 XII 1925 r.”; bilans zamknięcia za rok 1934/5 i protokół badania rachunkowości za rok 1938; rozliczenie sprzedaży drzewa w Bychawie w 1940 r. (destrukty); normy żywieniowe trzody; pokwitowania na produkty (1937); przepisy gospodarskie.

Luzy; druk; maszynopis; rękopis; niemiecki, polski; ss. 91.

**Sygn. 374. [Dwa dyplomy Rady Okręgowych Towarzystw Rolniczych
Województwa Lubelskiego dla Pawła Rohlanda – nagrody za klacze
prezentowane na wystawie w Lublinie w 1922 r.]**

1922

Teksty w bordiurze figuralnej z widokiem Lublina. Podpisy prezesa Antoniego Rostworowskiego i sekretarza Czesława Kozłowskiego.

1. Dyplom – czwarta nagroda za klacz „Łosia”.

2. Dyplom – czwarta nagroda za klacz „Lalka”.

Luzy; rękopis, druk; polski; format: 660×500; k. 2.

**Sygn. 375. [Plany gospodarcze – wycięc w lasach obrębów Wierciszów i Żabia
Wola w latach 1869-1893 i 1870-1899]**

B.d. ok. 1868

Materiały niekompletne.

Luzy; rękopis; polski; ss. 6.

**Sygn. 376. Rejestr pomiarowy folwarków Bychawka i Wierciszów w powiecie
Lubelskim guberni lubelskiej położonych**

1910

Rejestr sporządzony przez geometrę Z. Majewskiego do pierworysu mapy z 1909 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 7.

**Sygn. 377. Rejestr pomiarowy folwarków Bychawka i Wierciszów w powiecie
Lubelskim guberni lubelskiej położonych**

1907, 1917

Rejestr sporządzony przez geometrę Z. Majewskiego w 1907 r., z poprawkami naniesionymi w październiku 1917 r. przez K. Tomorowicza. Nazwa hipoteczna dóbr „Wierciszów z częścią na Bychawce”.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 7.

**Sygn. 378. Rejestr pomiarowy dóbr Wierciszów i Bychawka w Powiecie
Lubelskim Guberni Lubelskiej**

1878, 18/30 lipca

Rejestr sporządzony w Wierciszowie przez geometrę K. Kowalskiego z obmiaru dokonanego w 1842 r. przez geometrę Wojciecha Rajdeckiego.

Luzy; rękopis; polski; ss. 5.

**Sygn. 379. Rejestr pomiarowy Gospodarczy Dóbr Wierciszów [i Bychawka]
w Powiecie i Guberni Lubelskiej**

1878, 1/13 października

Podział gruntów ornych na poletka i tafle sporządzony przez geometrę K. Kowalskiego.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 10.

Sygn. 380. Rejestr pomiarowy gruntów rozparcelowanej części majątku Wierciszów z częścią na Bychawce w gminie Piotrowice powiecie Lubelskim

1925

Sporządzony przez geometrę Józefa Nowickiego do planu z 1924 r. Rejestr wg nazwisk posiadaczy.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 4.

Sygn. 381. Rejestr pomiarowy gruntów rozparcelowanej części majątku Tuszów w gminie Piotrowice powiecie Lubelskim

1925

Sporządzony przez geometrę Józefa Nowickiego do planu z 1924 r. Rejestr wg nazwisk posiadaczy.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 4.

Sygn. 382. Rejestr pomiarowy Wsi Żabiej Woli w Powiecie i Obwodzie Lubelskim położoney w miesiącu listopadzie 1837 roku sporządzony

1837, 1848

Rejestr sporządzony w 1837 r. i potwierdzony przez geometrę Wojciecha Rajdeckiego 1/13 listopada 1848 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 12.

Sygn. 383. Rejestr pomiarowy dóbr Żabia Wola w guberni Lubelskiej i powiecie Lubelskim położonych

1909

Rejestr sporządzony przez geometrę Zygmunta Majewskiego, dublet zob. sygn. 384.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 11.

Sygn. 384. Rejestr pomiarowy dóbr Żabia Wola w guberni Lubelskiej i powiecie Lubelskim położonych

1909

Rejestr sporządzony przez geometrę Zygmunta Majewskiego, dublet.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 11.

Sygn. 385. Rejestr pomiarowy dóbr Żabia Wola w gub. [guberni] Lubelskiej i powiecie Lubelskim położonych

1913

Sporządzony w 1913 r. przez Mieczysława Wyszomirskiego upoważnionego przez Dyрекję Główną Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, z rejestru pomiarowego do pierworysu z 1907 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 11.

Sygn. 386. Rejestr pomiarowy dóbr Żabia Wola w gub. [guberni] Lubelskiej i powiecie Lubelskim położonych

1917

Sporządzony w 1917 r. przez geometrę Kazimierza Tomorowicza z kopii planu wykonanej przez geometrę Z. Majewskiego w 1907 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 7.

Sygn. 387. Szkic gruntów dóbr Tuszów województwa i powiatu lubelskiego gminy Piotrowice [wykonany] w roku 1924 z planu dóbr Tuszów sporządzonego przez geometrę Roupperta w roku 1885

1924

Szkic z naniesionym projektem parcelacji części gruntów. Tuszów – dobra Jana Rohlanda.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1:10 000; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier; jednobarwna; 600×337; 1 arkusz.

Sygn. 388. Plan dóbr Wierciszów i Bychawka w Powiecie i Guberni Lubelskiej zredukowany w roku 1878 z planu dopełnionego wymiaru w roku 18[?] przez Geometrę Rajdeckiego Wojciecha

B.d. ok. 1878

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: miara nowopolska 1:10 000; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier; wielobarwna; 410×642; 1 arkusz.

Sygn. 389. [Plan części gruntów Wierciszowa, pow. lubelski]

B.d. 2 poł. XIX w.

Sporządził geometra Władysław Dobrzyński.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 100 prętów nowopolskich na 1 ławkę; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier; wielobarwna; 425×558; 1 arkusz.

Sygn. 390. [Mapa folwarku Wierciszów]

B.d. poł. XIX w.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; papier na płótnie; wielobarwna; 330×294; 1 arkusz.

Sygn. 391. Szkic lasów folwarków Bychawka i Wierciszów w gminie Piotrowie

B.d. ok. 1924

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1:10 000; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); kalka białkowa; 425×335; 1 arkusz.

Sygn. 392. Plan gruntów rozparcelowanej części majątku prywatnego Wierciszów z częścią na Bychawce w gminie Piotrowice, powiecie lubelskim, województwie lubelskim położonego

1924

Parcelacja głównie łąk.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1:5000; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier na płótnie; wielobarwna; 660×475; 1 arkusz.

Sygn. 393. Plan sytuacyjny budowli położonych na folwarku Wierciszów gub. [gubernii, sic!] i pow. Lubelskiego W.P. Pawła Rohlanda

1921, 30 maja

Fragment zabudowy w okolicy drogi z Piotrowic do Bychawki, usytuowanie i wymiary budynków oznaczonych literami, bez określenia rodzaju i przeznaczenia.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1:10 m; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, planistyczna; papier; wielobarwna; 470×357; 1 arkusz.

Sygn. 394. [Plan gruntów folwarku Żabia Wola]

B.d. 2 poł. XIX w.

W tece na plany z napisem „Plany dóbr Żabia Wola”.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 200 prętów miary nowopolskiej na 1 ławkę; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier; wielobarwna; 425×557; 1 arkusz. Teka 650×605.

Sygn. 395. Plan sytuacyjny budowli położonych na folwarku Żabia Wola gub. [gubernii, sic!] i pow. Lubelskiego W.P. Pawła Rohlanda

1921, 30 maja

W centrum park z dworem. Usytuowanie i wymiary budynków oznaczonych literami, bez określenia rodzaju i przeznaczenia.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1:10 m; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, planistyczna; papier; wielobarwna; 372×466; 1 arkusz.

Sygn. 396. Plan lasu Żabiowolskiego

1936, 1 grudnia

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: brak; rodzaj mapy: szczegółowa, delimitacyjna, inżynierska (urzędzeniowa); papier na płótnie; jednobarwna; 254×271; 1 arkusz.

Sygn. 397. Plan pól majątku Żabia Wola

B.d. ok. 1939

Plan dla 16 pól po 17 ha, łącznie 272 ha, z opisem w j. pol. i niem. Plan zasiewów i nasadzeń w latach 1939-1940 i wykorzystanie ich w 1938 r. Stempel „Zarząd Majątku Żabiawola”.

Status rękopisu mapy: oryginał; niemiecki, polski; skala oryginalna: 1:1000; rodzaj mapy: szczegółowa, botaniczna (fitogeograficzna), planistyczna; papier; jednobarwna; 330×424; 1 arkusz.

7. Rodziny i osoby spokrewnione i spowinowacone z Brezami – akta osobiste i majątkowe

7.1. Mikoszewscy

Sygn. 398. [Akta osobiste Antoniego Mikoszewskiego (1777-1858)]

1797, 1807, 1813-1814, 1818-1819, b.d.

Poświadczenie nauki w Kolegium Prawa Cywilnego we Lwowie (1797); carski patent na brązowy medal „Za wierność” (1814, 1819); zawiadomienie o wyborze na członka Towarzystwa Opieki Instytutu Muzycznego Krzemienieckiego przy Gimnazjum Wołyńskim (1818); fragmenty dziennika czynności i wydarzeń z 1813 i 1814 r., zawierające zapiski i wykazy imienne jeńców wojennych różnych narodowości z armii napoleońskiej, wykazy wypłat dla nich, noty i przepisy gospodarcze, wykaz zasiewów w Andrejowiczach, odpisy mów i „Wiersza do wojska prowadzącego zwłoki ks. Poniatowskiego”; notesik z zapiskami dot. zajęć, rozliczeń w 1807 r., brulionem listu, wyceną rzeczy, różnymi przepisami.

Luzy; rękopis; łąciński, polski, rosyjski; ss. 61.

Sygn. 399. [Dział majątkowy Anieli z Kołyszków, wdowy po Franciszku Mikoszewskim, podkomorzym zasławskim, z ich dziećmi: Felicjaną, Eufrozyną, Antonim, Kajetanem i Franciszkiem Ksawerym]

1810

Dział majątkowy dotyczy m.in. sum z Leduchówki, rozliczeń zastawnego posiadania dóbr Sanguszków w pow. zasławskim – Trusiłówki i Fedorówki, Białopola. Odciski pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski; ss. 19.

Sygn. 400. [Rozliczenia Antoniego Mikoszewskiego z matką Anielą Mikoszewską i rodziną]

1804-1833

Zestawienia roczne oraz zbiorcze za okres od 20 grudnia 1803 (śmierć ojca) do 1809 r.; rozliczenia z innymi członkami rodziny za 1812 i 1815 r.; materiały związane ze spłatą 1500 zł pożyczonych przez Anielę M. od Franciszki z Zywaltów Rylskiej (1808-1833).

Luzy; rękopis; polski; ss. 38.

Sygn. 401. [Materiały Antoniego Mikoszewskiego związane z posiadaniem Andrejowicz i Marianówki]

1811, 1815, 1819, 1824, 1830-1834, b.d. z lat 20. XIX w.

Wykaz osobowy właściciela zastawnego A.M. (1811); opis i notatki do uregulowania spraw z poddanymi tych dóbr z zapiskami dot. innych spraw, m.in. legitymizacji szlachectwa z lat 20. i 30.; wykaz poddanych zmarłych w latach 1808-1819; cesja ośmiu poddanych Grzegorzowi Gruszeckiemu (1824); rozliczenie A.M. z posesji

obu wsi za lata 1808-1830 (1830); materiały i rozliczenia dzierżawy przez kapitana Leopolda Wackhauzena (1830-4); odpis aktu sądowego w sprawie zastawu dóbr Tomasza Wroczyńskiego (1833); wykaz kwiatów kwitnących (1815) i katalog roślin ogródka botanicznego w Andrejowiczach (1824).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 60.

Sygn. 402. [Materiały dot. gospodarki w różnych dobrach posiadanych, dzierżawionych i administrowanych przez Antoniego Mikoszewskiego]

1806-1808, 1811, 1831, 1834-1835, 1838, 1840, 1844, 1850, 1857, b.d. ok. 1791, 1820-1857

Kudenowicze – własność ks. Adama Czartoryskiego, sekwestr – administrowanie przez A.M. od 1831 r. – pisma, rozliczenie, wyjaśnienia, 5 dok. (1831, 1844, 1850, ok. 1841).

Kulshowski klucz – skwitowanie A.M. z administrowania przez Mariannę Tucewiczową (1835).

Kusznierówka ze Słobódką – bilans za 1844 r.

Ledóchówka – dziennik robocizn od listopada 1850 r. – wpisane tylko nazwiska.

Moskwitynówka i Kurchanówka – Mikołaja Grocholskiego, późniejszego gubernatora podolskiego – trzyletni kontrakt dzierżawny z A.M. (1808) – wykazy ruchomości przeniesionych pomiędzy majątkami po jego zakończeniu (1811).

Szymkowce Radziwińskich – raport rozchodu i przychodu zbóż i robocizny (1844).

Tereszkowski klucz – należący do Grocholskich – projekt renowacji oranżerii z adnotacją N. (Jana Nepomucena?) Grocholskiego (1838) – informacje o pasiekach (1840).

Trusiłówka – dobra w parafii białogrodzkiej, z Teodorówką i Kuczmanówką – wykaz liczbowy poddanych i dymów z informacją o przejęciu w dożywocie przez Franciszka Mikoszewskiego od ks. Hieronima Sanguszki ok. 1774 r. (b.d. po 1791), rejestry zbóż, bydła i sprzętów przeniesionych z Pilaj do Trusiłówki (1807), wycena ruchomości A.M. w magazynie trusiłowskim (1811).

Żuławy, folwark ks. Aleksandra Sapiehy dzierżawiony przez A.M. – wykazy intrat za 1806 i 1807 r., pokwitowanie Sapiehy (1806).

Majątki nieustalone: plan pomiaru gruntów, budowy stajni, magazynu, zamówienie na nasiona i rośliny (1857); wykazy – pracowników (1834), wydanych pieniędzy i wódki, rachunek (1838).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 65.

Sygn. 403. [Ewidencja księgozbioru Antoniego Mikoszewskiego]

1807, 1814

Niekompletne spisy księgozbioru i nut z 1807 i 1814 r.

Luzy; rękopis; polski; ss. 11.

Sygn. 404. [Materiały prawno-majątkowe i gospodarcze Kajetana i Eufrozyny z Mikoszewskich Malinowskich]

1833, 1842, 1845-1848, 1852, b.d.

Kopia nieuwierzytelniiona wyvodu szlachectwa Malinowskich ze szkicem genealogicznym (1842); raport pańszczyzny ze wsi? (1833).

Weremiejówka, gm. Krasifów, własność K. i E. M. – bilans dochodów i obciążeń na rok 1851-2, rysunek fasady budowanej oficyny (1847), wykazy nasion kwiatów (1845-6). Plisków – miasteczko dzierżawione przez K.M. – tabele dochodów i rozchodów oraz inne z folwarku Pliskowa (1847-8), pismo do niego (1848); brulion informacji o tej dzierżawie, na odwrocie przepis. Głównie rękopisy Antoniego Mikoszewskiego, brata E.M. (b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 32.

Sygn. 405. [Testament Tomasza Kołyszki (1760 – ok. 1844), stolnika lwowskiego]

B.d. ok. 1843

Dwie niekompletne wersje testamentu T.K., brata generała Benedykta Kołyszki, uwzględniającego córkę Dorotę (Dorotę), żonę Kajetana Mikoszewskiego. Jeden brulion sporządzony ręką Antoniego Mikoszewskiego, brak podpisów i uwierzytelnień.

Luzy; rękopis; polski; ss. 4.

Sygn. 406. [Materiały Antoniego Mikoszewskiego do spraw Sosnowskich]

1842-1843, 1849, 1851-1852, b.d. poł. XIX w.

Pismo (Zygmunta) Oktawiana Falkowskiego w sprawach majątkowych żony Eugenii z Sosnowskich (1852); rejestr pretensji Eugenii Falkowskiej i jej brata Oskara Sosnowskiego do spadku po krewnym Antonim Malińskim zm. w 1824 r. (po 1849). Rękopisy A.M.: „Wypisy z ekonomiki Lachowa”, należącego do Sosnowskich, za lata 1842-3; tabele wykazów gospodarczych Lachowa i Folwarku [?], częściowo wypełnione (1849, 1851).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 20.

Sygn. 407. [Listy Anieli i Franciszka Mikoszewskich do syna Antoniego]

1800, 1802-1803, 1808-1810, 1817-1820, 1822-1823, 1834, b.d.

Listy Anieli M. z nielicznymi dopiskami syna Ksawerego oraz Godfryda Radziwińskiego, kilka z wiadomościami od Kajetana i Doraty Mikoszewskich oraz Tomasza Kołyszki; list A.M. do Wąsowicza (1809); list od ojca F.M. (1803).

Luzy; rękopis; polski; 27 listów; ss. 104.

Sygn. 408. [Listy do Antoniego Mikoszewskiego: Eufrozyny z Mikoszewskich i Kajetana Malinowskich oraz Felicjanny z Mikoszewskich i Godfryda Radziwińskich]

1820, 1824, 1829, 1831-1834, 1854, b.d.

Listy od siostr i szwagrów: Malinowskich – Eufrozyny, 2 (1829, 1831) i Kajetana, 3 (1820, 1854 – niekompletny, b.d.); Radziwińskich – Felicjanny, 2 (1833-4) i Godfryda, w tym z dopiskami matki Anieli i siostry Eufrozyny, 5 (1824, 1832, b.d.); listy od siostry – zapewne Felicjanny (b.d.) i siostrzenicy J. Radziwińskiej? (b.d.).

Luzy; rękopis; polski; 14 listów; ss. 48.

Sygn. 409. [Korespondencja rodzinna Antoniego Mikoszewskiego]

1808, 1820, 1822-1823, 1826, 1831, 1833, 1838, 1844-1847, 1856, b.d.

Listy od: żony (Inia?) z listem J. Tarnawskiego (1838); brulion jego listu do żony (b.d.); bratanka F. Mikoszewskiego (1856); brata Kajetana z żoną Doratą z Kołyszków, 9 (1820, 1822, 1823, 1826 – z dopiskiem matki, 4 b.d.); Doraty Mikoszewskiej, 3 (1831, 1833, 1844 – z dopiskiem brata Ksawerego); brulion listu A.M. w sprawie Sewruk należących do Kołyszków; od brata Ksawerego, 5 (1808, 1826 z listem od NN, 1845, 1847, b.d.); od Władysława Kołyszki z dopiskami innych osób, 2 (1844, b.d.); fragment jego listu na odwrocie listu A. Makowskiego do Generała (Benedykta Kołyszki?), Paryż 1846.

Luzy; rękopis; polski; 25 listów; ss. 86.

Sygn. 410. [Korespondencja Antoniego Mikoszewskiego]

1803, 1817-1819, 1822-1824, 1827, 1830, 1833-1834, 1838-1841, 1845, 1848, 1850, 1852-1854, 1857, b.d.

Listy od: Borkowskiej (1839); Borkowskiego Adolfa (b.d.); Czerniawskiego J. (b.d.); Czetwertyńskiego (b.d.); Doutrélnego (b.d.); Drzewieckiego Józefa, z notatką A. Mikoszewskiego (1838); Falkowskich – Eugenii z Sosnowskich, 2 (1833, 1852) i Oktawiana (1853); Hukiewicza? (b.d.); Ihnatowicza M. (1819); Kamińskiego Franciszka (1857); Kamińskiego J., fragment (b.d.); Karwowskiego S. (1803); Kotuowskiego? Ignacego (1824); Lekrzyckiego J., 3 (1823, b.d.); Lankiewicza Iphorskiego Antoniego Izydora, majora (1830); Małachowskiego E. (1817); Neysza F. (1848); Olszańskiego (1843); Sosnowskiego Oskara, artysty rzeźbiarza, 3 (1845, b.d.) i kopia listu do niego płk. Tousnouera, j. fr. (1840); Sosnowskiego Stanisława, 4 (1840-1, b.d.); Staniewskich (Stanieskich?) A.N., 2 (1854, b.d.); Sudroycia Józefa (1819); Szulniewicza Hipolita (b.d.); Tymińskiego L. (b.d.); Wackhauzena Leopolda, kapitana, 3, jeden destruk (1834); Widawskiego Antoniego, z brulionem odpowiedzi (1838); Widawskiego Ignacego, 2, z wykazem podatków za lata 1817-1818, j. ros. (1818, 1822) i brulion listu do niego (b.d.); Wirskiej (1818); Wroczyńskiego Tomasza (1833, 1850); listy od NN, 5 (1827, 2 b.d.); bifolium z brulionami listów do: Nietykszy (1838) i zapewne Nietykszów, żony Antoniego Widawskiego – może Katarzyny z Raczyńskich (b.d.); brulion listu w sprawie wyrobu farb płynnych ze wzmianką o studiach chemicznych na Uniwersytecie, na odwrocie wykaz należności poddanym za 1820 r. (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 55 listów; ss. 149.

Sygn. 411. [Listy N. (Jana Nepomucena?) Grocholskiego do Antoniego Mikoszewskiego]

1838, 1843, 1845, b.d.

Listy zapewne Jana Nepomucena Grocholskiego, właściciela Tereszek w pow. starokonstantynowskim i innych dóbr po bracie Antonim (1767-1808), marszałku guberni bractawskiej, głównie w sprawach gospodarczych: z 1838 r. – 21 listów, w tym z obszernymi uwagami dot. kontraktu na sprzedaż wódki, jeden list niekompletny, z 1843 – 3; z 1845 – 1; 9 listów b.d., w tym 6 niekompletnych.

Luzy; rękopis; polski; 34 listy; ss. 153.

Sygn. 412. [Korespondencja urzędowa Antoniego Mikoszewskiego]

1800, 1812, 1816-1818, 1821, 1834

Listy od marszałków guberni wołyńskiej: hr. Henryka Ilińskiego (1816), ks. Eustachego Sanguszki (1817); marszałków i chorążych pow. nowogradwołyńskiego: Marcelgo Budzyńskiego (1812), Kazimierza Budzyńskiego (1816); Wodeckiego w sprawie zwiększania ofiary na wojsko z wykazem majątków i właścicieli (1812); Wojciecha Woronicza, 2 (1817, b.d.); Jana Wyleżyńskiego, 2 (1817, 1821) i tegoż jako wizytatora szkół z brulionem odpowiedzi (b.d.); hr. Jana Grocholskiego, marszałka pow. zasławskiego (1800); dwa listy A.M. jako członka Gubernialnego Komitetu Statystycznego do marszałka guberni wołyńskiej (list niewysłany i brulion, 1818); kopia pisma Magistratu m. Nowograd Wołyński (Nowogradwołyński) w sprawie Zofii Goliowej, mieszkanki Owruca (1834).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 14 listów; ss. 24.

Sygn. 413. Różne poezje A. [Antoniego] M. [Mikoszewskiego] z różnych lat życia pozbierane

1808-1858, b.d.

Zbiór tekstów własnych: wierszy i piosenek, m.in. dedykowanych Brezom, wspomnień i refleksji, częściowo datowane; „Wspomnienia łowieckie od 1808 r.”; spis treści. Kartka luźna z opisem tego rkp. przez Stanisława Brezę.

Poszyt złożony z różnych kart; rękopis; francuski, polski, rosyjski; paginacja oryginalna s. 1-230, po s. 220 wszyte karty bez paginacji; ss. 282.

Sygn. 414. [Utwory własne Antoniego Mikoszewskiego oraz odpisy i tłumaczenia]

1851, 1853, b.d. ok. 1820-1855

Fragmenty poszytów i luźnych kart z tekstami wierszy, pieśni z zapisem nutowym, modlitw, w tym w intencji Achillesa Brezy i Honoraty Brezy; mowy na pogrzebie Godfryda Radziwińskiego; przedstawienia muzycznego i wspomnień (1 karta); opis ostatnich chwil Napoleona Bonaparte; zbiorek przysłów i wyrażeń ukraińskich. Niektóre rkp. z jego rysunkami.

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski, ukraiński; ss. 158.

Sygn. 415. [Antoni Mikoszewski] Wiersz o człowieku, o nieśmiertelności duszy i prawdziwej czci. 1812

1811 lub 1812

Rękopis Antoniego Mikoszewskiego – wierszowane refleksje, na końcu data 1811 r.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 41.

Sygn. 416. [Wypisy Antoniego Mikoszewskiego] ze Słownika Polsko Rusko Francuskiego potrzebne słowa

B.d. ok. 1800

Odpisy wg grup tematycznych, słowniczek botaniczny również z terminami łacińskimi.

Luzy; rękopis; francuski, łaciński, polski, rosyjski; ss. 28.

Sygn. 417. F. [Franciszek] Mikoszewski „Sposób robienia farb różnego koloru tudzież dystylowania pokostów wszelkiego rodzaju zebrany z wielu Autorów, doświadczonych i wypróbowanych spisany die 6[?] septembris roku 1767”

1767

Karta tytułowa rękopisu z winietą dwukolorową.

Luzy; rękopis; polski; ss. 22.

Sygn. 418. [Zbiór notat Antoniego Mikoszewskiego z geologii, chemii, medycyny, prawa, polityki]

B.d. ok. 1800

Poszyt; rękopis; francuski, polski; ss. 78.

Sygn. 419. [Rękopisy Antoniego Mikoszewskiego z zakresu historii, religii, sztuki, spraw publicznych]

1837-1838, 1850, 1934, 1938, b.d. 1 poł. XIX w.

Wypisy z różnych czasopism i książek dot. historii i spraw aktualnych Polski, Europy i Rosji; notatki o historii i zabytkach kilku miejscowości na Ukrainie, w tym miasteczka Połonne, zapewne związane z pracą w Komitecie Statystycznym; drobne adnotacje Stanisława Brezy z 1934 r., na s. 58 naklejony znaczek Międzynarodowych Targów Wschodnich we Lwowie (1938).

Luzy; rękopis; polski; ss. 97.

Sygn. 420. [Rękopis Antoniego Mikoszewskiego] Wypis rozmaitych w świecie wiar, sekt, wyznań i odszczepieństw oraz bałwochwalstwo i niektórych wieszczb zabobonów starożytnych

B.d. początek XIX w.

Słowniczek terminów wiążących się z tymi zagadnieniami oraz biograficzny „Naczelników wiar, sekt i odszczepieństw”.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 57.

Sygn. 421. [Rękopisy Antoniego Mikoszewskiego z zakresu rolnictwa]

1815, b.d. ok. 1800-1858

Przepisy dot. hodowli roślin i zwierząt, harmonogramy ogólne prac w rolnictwie; wyliczenie robocizny w Czechach, łącznie z innymi zapiskami, w tym kalendarzem z imionami, na odwrocie szkic portretowy (gen. Jan H. Dąbrowski?).

Luzy; łąciński, polski, rosyjski; druk; rękopis; ss. 46.

Sygn. 422. [Rękopisy i materiały Antoniego Mikoszewskiego z zakresu ogrodnictwa i sadownictwa]

1815, 1823, 1842, 1847-1848, 1850, 1857-1858

Przepisy hodowli roślin, kwiatów i drzew; spisy zamówień na nasiona i sadzonki; wykazy nasadzeń i zasiewów w różnych majątkach, m.in. związane z doradztwem, niektóre z notatkami dot. innych zagadnień; spisy nasion, w tym druk – spis na rok 1858.

Luzy; druk; rękopis; łąciński, polski, rosyjski; ss. 95.

Sygn. 423. [Rękopisy Antoniego Mikoszewskiego z zakresu zoologii i myślistwa]

1811, b.d. 1 poł. XIX w.

Opisy zwierząt łownych i sposobów ich ochrony, wskazówki do organizacji polowań; na s. 41-42 brulion listu A.M. do Mikołaja Grocholskiego w sprawie folwarku Moskwitynowka (1811). Zob. sygn. 402 i 411.

Luzy; rękopis; polski; ss. 57.

Sygn. 424. [Rękopisy i materiały Antoniego Mikoszewskiego z zakresu medycyny i weterynarii]

B.d. ok. 1840-1858

Katalog roślin lekarskich, wypisy z poradnika lekarskiego Witolda Rose (1857); opisy chorób, zalecenia i opisy zabiegów, w tym dołączony rkp. innej osoby w j. fr.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 89.

Sygn. 425. [Rękopisy Antoniego Mikoszewskiego – przepisy kulinarne i przetwórstwo żywności]

B.d. ok. 1815-1858

Przepisy kulinarne, produkcja win i wódek, przetwórstwo i konserwacja żywności.

Luzy; rękopis; polski; ss. 55.

Sygn. 426. Wypisy technologiczne roku 1840 [Antoniego Mikoszewskiego]

1840, 1850

Do s. 25 rkp. innej osoby, może żony, z przepisami dot. gospodarstwa domowego, głównie kulinarnymi, tabela miar; rkp. A.M. z notami o barwieniu i zdobieniu przedmiotów; na s. 1-2 jego notatki o kosztach robót malarskich w Sewrukach (1850).

Poszyt; rękopis; polski; ss. 41.

Sygn. 427. [Rękopisy Antoniego Mikoszewskiego dot. wyrobu, farb, tuszów i lakierów, sposobów barwienia w pracach artystycznych i rzemieślniczych]

1820, 1826, 1830, 1832, b.d. 1 poł. XIX w.

Odpisy i przepisy własne, m.in. na wyrób złotego atramentu (1830), barwienie rzeźb i obrazów, związane z pracami Oskara Sosnowskiego (1832), wyrób tuszu, pokostu, farb płynnych, farbowanie tkanin, malowanie domów i dachów; zbiór przepisów farbiarskich Tadeuszowej Ilińskiej, zestaw kolorów do farbowania irch i safianów z próbkami; wypisy z „Dziennika Rękodzieł i Handlu”, Petersburg, 1826, nr 9, dot. głównie barwienia i lakierowania.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 176.

Sygn. 428. [Materiały Antoniego Mikoszewskiego dot. wyrobu różnych przedmiotów i substancji, wynalazków itp.]

1850, b.d. 1 poł. XIX w.

M.in. spis nowych wynalazków, przepisy o zastosowaniach fosforu, rysunki modeli wasągów, lamp, lin, olejów, różnych elementów ozdobnych, w tym płaskorzeźb itp.; fragment dot. prowadzenia doświadczeń chemicznych, j. fr.; opis gleb. Większość rkp. A.M.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 78.

7.2. Potoccy

Sygn. 429. [Kontrakt na dzierżawę wsi Chorostek, należącej do Antoniego Jabłonowskiego, przez Wojciecha Potockiego]

1799

Dzierżawa za długi, m.in. wobec Michała i Ewy Brezów. Sporządzony przez Antoniego Brezę, bez daty dziennej, niepodpisany.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 4.

Sygn. 430. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Wojciecha i Ignacego Potockich]

1793, 1805, 1814, 1816-1818, 1828-1829, 1835, 1840-1841, 1843-1845, 1847

Dekret w sprawie kontraktu W.P. na sprzedaż zboża (1793); pożyczki Potockich u księdza Grzegorza Turczakowskiego, parocha w Krupcach – skrypty, pokwitowania spłat, w tym spadkobiercy ks. Bazylego Szemetyły (1805, 1814, 1816-8, 1835, 1840-1, 1843-5, 1847), akta procesowe (1814, 1816-8); dług Małgorzaty z Greków Rogoziny u I.P. – cesja należności na nią przez matkę Konstancję z Olszewskich Grek, akta procesowe, zapis na Chorostku (1828-9).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 74.

Sygn. 431. [Ignacy Potocki (ok. 1775-1858), s. Wojciecha i Ewy, 1° v. Brezy – testament, proces i układy z Brezami]

1834-1835, 1844, 1854, 1857, b.d.

Własnoręczny testament na rzecz Hipolita Brezy z 1854 r. poświadczony m.in. podpisem ks. Antoniego Jabłonowskiego, z tłumaczeniem na j. ros. (1854, 1857); rachunek sukcesorów Ewy z Brezów Wojnarowskiej z I.P. za lata 1826-1832; akta procesu pomiędzy I.P. a Brezami, dziećmi Ewy, 1° v. Brezowej, 2° v. Potockiej, związane z sumą 54,9 tys. zł należną im z Chorostka, 4 (1834-5, 1844); układ z Hipolitem Brezą dot. przejęcia Chorostka (1854).

Poszyt; rękopis; polski, rosyjski; ss. 28.

Sygn. 432. [Akta majątkowe Ignacego Potockiego i jego żony Moniki z Dutkiewiczów]

1803-1805, 1810, 1818-1846

Skrypty i pokwitowania spłaconych pożyczek udzielonych Wojciechowi, I. i M. Potockim przez: Wawrzyńca Jabłońskiego, pożyczka scedowana na synów Wincentego i Mikołaja Jabłońskich, spłaty, skwitowanie (1803-5, 1810, 1833); Piotra Mateckiego i jego żonę Dorotę z Jabłońskich – cesja na córkę Anielę Dytkowską, odpis metryki jej ślubu z Dytkowskim (1827, 1833, 1840); księdza Bazylego Dymińskiego, parocha dorżańskiego (1819-1846); Józefa Wysockiego, z adnotacjami o spłatach i skwitowanie (1820-2, 1826-8, 1844); pokwitowania zwrotu sum pożyczonych u Franciszka Moszyńskiego (1818) oraz Małgorzaty i Jana Świrszczewskich (1826). Odciski pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 31.

Sygn. 433. [Akta majątkowe i procesowe Ignacego Potockiego dot. głównie Chorostka]

1807, 1813, 1816-1817, 1826, 1828-1830, 1845-1846, b.d.

Rachunek pieniężny dochodu z dóbr chorostkowskich za lata 1805-1807 komisarza tych dóbr Wiercińskiego; kopia aktu sprzedaży Chorostka I.P. przez ks. Maksymiliana Jabłonowskiego (1830); transakcje z Kazimierzem Izdebskim – pożyczki i kontrakty zastawne Chorostka (1816-7, 1846); akta do procesu z Wiktorem Majewskim o 2500 zł pożyczone od Tekli z Felińskich Majewskiej, spłata długu ich wnukowi Ludwikowi Wejmutowi (1826, 1828-9, 1845); skwitowania do sprawy I.P. z Abramkiem Sygałem o ludzi i rzeczy (1813); „Punkta” pretensji gromady, m.in. do parocha (Chorostek?, b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 56.

Sygn. 434. [Albert (Wojciech) Potocki (1801-1848), pułkownik, pisarz i podróżnik – akta osobiste i majątkowe]

1827, 1844, 1849, b.d.

Wykaz pozostałych po nim długów i rzeczy w Tyfilisie (b.d. 1848); pismo urzędowe do ojca Ignacego Potockiego (I.P.) z zawiadomieniem o śmierci syna w

czasie służby na Kaukazie 29 września 1848 r. (1849); skrypt I.P. i wykaz długów syna uregulowanych przez ojca (1844, ok. 1846) oraz oświadczenie I.P. dot. tej sprawy; wizytówka z datą 1827 r.; notatka Achillesa Brezy o zgonie A.P. z błędną datą roczną.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 32.

Sygn. 435. [Akta osobiste Tekli z Felińskich Majewskiej, siostry Emilii Potockiej]

1824, 1827-1828

Odpisy z akt stanu cywilnego parafii w Kotelanowie aktów: ślubu T.F.M. z Wiktorem Majewskim, sekretarzem gubernialnym, w 1822 r. (1827), urodzenia ich córki Tekli w 1823 r. (1827), zgonu T.F.M. w 1823 r. (1824); zaświadczenie Marszałka Szlachty Żytomierskiej, że żyje Tekla, córka W. Majewskiego, z pierwszego małżeństwa (1828).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 8.

Uwaga: o Felińskich zob. K. Pułaski, t. 1, s. 68.

Sygn. 436. [Akta osobiste i majątkowe Walentego Potockiego i jego żony Julii z Brańskich Potockiej]

1803, 1809, 1814-1815, 1817-1818, 1820-1823, 1831, 1845, 1848, b.d.

Odpis aktu chrztu w 1766 r. W.P., s. Jana (Fabiana?), herbu Szeliga, porucznika wojsk polskich (1803), oraz zgonu jego żony J.B.P. w 1847 r. (1848); zapis dożywocia dla żony i ruchomości dla ich syna Ludwika (1820); plenipotencja J.B.P. do sprawy z sukcesorami Jana Potockiego (1831); zapis 400 czerwonych zł na Bohuszowcach W.P. przez kuzyna Wojciecha Potockiego (1809); skrypty dłużne Wojciecha i Ignacego Potockich dla W. i J.B.P., pokwitowania wypłat (1814-5, 1817-8, 1821, 1823, 1845, 1848); spis dokumentów do spraw z J.B.P. (b.d.). Dokumenty z odciskami pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 24.

Sygn. 437. [Korespondencja Potockich]

1823, 1826, 1835, 1842-1843, 1847-1848, b.d. XVIII-XIX w.

Pozdrowienia dla Ewy, 1° v. Brezy, Potockiej od dzieci: Ignacego (I.P.), Mani i Niuni Potockich (1778?, raczej 1788); list ks. Jabłonowskiego (Antoniego?) do Wojciecha Potockiego (b.d.); kopia listu I.P. do Majewskiego (Wiktora?) (1823). Listy do I.P.: w sprawie Julii Potockiej od jej siostry Skirmołowej Antoniny oraz jego pełnomocnika Mosul[?], 3 (1847-8); Szemetyły Bazylego, parocha w Korninie (1843); Wojnarowskiego Antoniego, j. fr. (1826); pismo urzędowe dot. niestawienia się w sądzie (1842); brulion listów zapewne I.P. w j. fr. (pocz. XIX w.). Kopia listu Dziekowskiego? do Karola? z 1847 r. sporządzona przez I.P.; list do Moniki Potockiej od NN, j. fr (b.d.) i zapewne do niej od Palikowskiego i Traczewskiego w sprawach długów, 2 (1835).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 12 listów oraz bruliony; ss. 44.

7.3. Radziwińscy

Sygn. 438. [Radziwińscy – materiały prawno-majątkowe i gospodarcze]

1806-1809, 1812, 1818, 1824, 1833, 1842, 1844-1845, 1848, 1875-1876, 1897, b.d. Skrypt z 1806 r. Franciszka Markowskiego, podkomorzego, na 19 tys. zł pożyczone od Pauliny z Pruszyńskich R., cześnikowej wołyńskiej, z adnotacjami o wypłacie procentów, wpisaniu do akt oraz Jana R. o uzyskaniu spłat od braci z tytułu należnej mu części (1806-9, 1812, 1818, 1824).

Godfryd R. (G.R.): notatki gospodarcze dot. Zasławia należącego do Karola Sanguszki (1807, 1833); obrachunek Kasy Zasławskiej z sukcesorami G.R. (1842). Rękopisy jego żony Felicjanny z Mikoszewskich: rejestr ruchomości – ubrania, meble, naczynia, srebra (Siekierzyńce, 1845); testament niepoświadczony (tamże, 1 lutego 1848) z opisem Achillesa Brezy.

Róża R., córka G.R. i Felicjanny, siostra Honoraty Brezy: pełnomocnictwa dla Hipolita Brezy do sprawy zwrotu długu zaciągniętego u jej ojca przez ks. Karola Sanguszkę (1842); testament m.in. z zapisem dla siostry Honoraty wierzytelności u Władysława Załęskiego i Marii Bieńkowskiej oraz 30 tys. zł na Szymkowcach (Siekierzyńce, 18 sierpnia 1844, 2 egz.).

Bruliony dwóch kontraktów dzierżawy wsi Szelwowa oraz fermy Wincentów należących do Zygmunta Luba R., drugi z notką o rozliczeniu do 1897 r. (1875-6, 1897); wykaz pobranego zboża – Szelwów i Zawadyńce (b.d. 1 poł. XIX w.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 45.

Sygn. 439. [Listy Godfryda Radziwińskiego do brata Wincentego Radziwińskiego, podkomorzego zasławskiego]

1829, 1831-1836, b.d. ok. 1815-1836

11 listów datowanych, 56 b.d., dopiski żony Felicjanny z Mikoszewskich, syna Włodzimierza i innych osób; list W.R. do G.R. (1835).

Luzy; rękopis; polski; 68 listów; ss. 185.

Sygn. 440. [Listy Radziwińskich do Wincentego Radziwińskiego, podkomorzego zasławskiego]

1831-1837, b.d. ok. 1820-1837

Od braci: Adama, 2, wycięte fragmenty (1831); Jana, 10 (1831-2, 1834, 1836, b.d.); bratowej P. R., żony Jana, 2 (b.d.); Felicjanny z Mikoszewskich, żony Godfryda R., z dopiskami dzieci, w tym Włodzimierza, 12 (1831, 1836, gł. b.d.); listy wspólne Felicjanny, Róży i Honoraty R., 2 (b.d.); Włodzimierza, bratanka, z dopiskami sióstr Róży i Honoraty, 13 (b.d. z lat 30. XIX w.); Waldemara R., bratanka, 1 (b.d.); Honoraty z R., żony Pawła Pruszyńskiego, 11 (1834-7, b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, polski, rosyjski; 53 listy; ss. 142.

**Sygn. 441. [Listy do Wincentego Radziwińskiego, cz. I – korespondenci
lit. C-O]**

1824, 1831-1832, 1834-1837, 1839, 1844, b.d. ok. 1820-1837

Pismo Zasławskiego Niższego Sądu Ziemskiego w sprawie spisu szlachty w dobrach Radziwińskiego – Zawadyńce, Szelwów i Gnojniczki Małe (1831).

Listy od: Ceceniowskiego S. (1832); Cichońskiego J., 4 (1837, 1839, 1844); Cichońskiego Maksymiliana (1832); Gorłowa Jana, 2 (1832, 1837); Grabowskiego Franciszka, 6 (1831-4); Halpersona Jana (1834); Iwanowa S. (1835); Juchimskiego J., 2 (1836, b.d.); Kadłubiskich – Anny, ciotki (1832), Lucyny (1832), T.K. – ciotki Teresy, Tekli? (1824), Jakuba (b.d.); Kossowskiego (b.d.); Lisieckiego G. (1834); Mikoszewskich, braci Felicjanny – Antoniego (1832), Henryka, 2 (1837) i Ksawerego, 2 (1836-7); Nurowskiego M., 3 (1832, 1835); Omczuka A. (b.d.).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 34 listy; ss. 70.

**Sygn. 442. [Listy do Wincentego Radziwińskiego, cz. II – korespondenci od
lit. P do Ż]**

1826, 1831-1837, b.d. z lat 20. i 30. XIX w.

Listy od: Paczóskego J., 5 (1835-1837, b.d.); Piwnickiego Michała, biskupa łucko-żytomierskiego, 2 (1832, 1836); Podgórskego E., 4 (1834-6, b.d.); Pruszyńskiego Pawła, męża Honoraty Radziwińskiej, zob. sygn. 440 (b.d.); „LS” (Lubartowicz Sanguszeko) z Waśkowczyka, dobra białogrodzkie, list w jego imieniu od Kondaszewskiego P., 11 (1831-3, b.d.); Sleszynaka (b.d.); Smoleńskiego (1832); Staniewskiego A., 5 (1832-3, b.d.); Stroynowskiego Jana (1837); Studnickiego S. (1826); Wilowacza? z dopiskiem Gorasowa, j. ros. (1834); Woytkiewicz Z., 11 (1831, 1834-1836); Wolskiej Zofii (1834); Zastyrzkiego (1831); Żukińskiego (1832).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 35 listów; ss. 100.

Sygn. 443. [Korespondencja Radziwińskich]

1800, 1806, 1834, 1836, 1845-1846, 1873, 1878, b.d. 1 poł. XIX w.

Listy do Felicjanny z Mikoszewskich Radziwińskiej (R.) od: matki Anieli z Kołyszaków, 2, z dopiskiem NN (1806, b.d.); ojca Franciszka, właściwie instrukcja wychowawcza (1800); Dropszego, 2 (1846, b.d.); Kołyszki Władysława (1845); Pruszyńskiej Honoraty z R. (b.d.); Rakowskiej Klementyny (b.d.) i do niej od NN z przepisem bielenia (b.d.); listy Felicjanny R. do Lambacha Fr. i do NN (b.d.). Listy do Godfryda R. od: Kossowskiego Karola (1834); Malinowskiego (1836); Szudkowskiego M. (1836). List Róży R. do brata Włodzimierza (b.d.). Zygmunta R.: telegram do Radziwińskiej (może żony Anieli z Czosnowskich, 1873, j. ros.), list do hr. Tarnowskiej z życiorysem Ewy z Żórawskich, 1° v. Brezy, 2° v. Potockiej (1878).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; 17 listów; ss. 42.

**Sygn. 444. Album [z utworami literackimi] Felicjanny z Mikoszewskich
Radziwińskiej babki mojej AB [Achilles Breza]**

1828, b.d. 1 poł. XIX w.

Teksty utworów polskich i francuskich wpisane kilkoma rękami, m.in. Godfryda Radziwińskiego, Antoniego Mikoszewskiego, Józefa Wyleżyńskiego i innych, odpisy i zapewne własna twórczość wierszowana; proza – opis ceremonii wielkoczwartkowej w kościele św. Piotra w Rzymie (s. 2-4); wklejony rysunek piórkem (200x120) z podpisem „Tadżel Faker Abdel Niszun” autorstwa Wacława Rzewuskiego (1784-1831) – Tadż el Faher („uwieńczony sławą”, jego tytuł jako emira), a Abd el Niszun („niewolnik zamku” – pseudonim literacki), wpis dwóch sentencji z jego podpisem, s. 1 i 37 (b.d.).

Księga; rękopis; francuski, polski, ukraiński; 255x200; ss. 86.

Uwaga: biogram W. Rzewuskiego w PSB, t. 34, s. 180-183.

**Sygn. 445. Abregé de l'histoire universelle [Felicjanny Mikoszewskiej]
Zarys historii powszechnej**

B.d. ok. 1810-1820

Wypisy szkolne z historii starożytnej i średniowiecznej.

Księga; rękopis; francuski; 230x185; ss. 25.

**Sygn. 446. [Utwory poetyckie Godfryda Radziwińskiego oraz dedykowane jemu
i żonie Felicjannie z Mikoszewskich]**

1828, 1830, b.d. 1 poł. XIX w.

Dedykacje W. Borzęckiej (1830), Józefa Wyleżyńskiego (1770-1834), majora wojska polskiego (1828), i niepodpisane; odpisy utworów m.in. Woltera, Antoniego Goreckiego, w tym rękopisy F.M.R. w j. fr.; fragment sztambucha z wpisami G.R. i innych, w tym piewcy Kozaczyzny i powstańca listopadowego Tomasza Padurzy (1801-1871).

Luzy; rękopis; francuski, polski, ukraiński; ss. 93.

**Sygn. 447. [Fotografia] Stanisław, Włodzimierz i Witold Radziwińscy, synowie
Zygmunta i Anieli z Czosnowskich**

B.d. ok. 1900

Bracia Radziwińscy – stoi Stanisław (1870-1963), siedzą Włodzimierz (1871-1925) i Witold (1881-1917), krewni Brezów. Druga część opisu ręką Heleny z Brezów Rohland. Fot. w atelier Władimira Wysockiego w Kijowie, Fotografa Dworu Carowej Aleksandry Pietrownej.

Czarno-biała; 103x143; rozmiar podkładu pozytywu – karton: 118x165; nośnik – analogowy; pozytyw; oryginał.

8. Książęta Jabłonowscy – akta osobiste i majątkowo-gospodarcze

Sygn. 448. [Sumariusze dokumentów do spraw prawno-majątkowych i gospodarczych Jabłonowskich]

1778, 1787, 1789-1791, 1805-1806, 1818, 1825, 1827, b.d. ok. 1790-1827

Związane głównie z dobrami ukraińskimi i wielkopolskimi ks. Antoniego Jabłonowskiego i jego spadkobierców – m.in. spisy dokumentów znajdujących się w archiwum, wypożyczanych i zwracanych przez administratorów, plenipotentów i dzierżawców, kwitów uregulowanych należności i wypłaconych prowizji, w tym z kontraktów lwowskich (1789), dotyczących klucza bułszowieckiego (bohuszowieckiego, Bołszowce – SGKP, t. 1, s. 304, 1880) i niżniowskiego, miasteczek Niżniowa, Bohuszowiec (1778, 1790) oraz Bazalii (SGKP, t. 1, s. 120); kilka wykazów sporządzonych lub przekazanych przez Macieja Brezę.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 16 dokumentów; ss. 59.

Sygn. 449. [Akta prawno-majątkowe i finansowe ks. Antoniego Jabłonowskiego i jego żony Tekli z Czapliców]

1778, 1783-1800, 1888, 1894, b.d.

Przysięga A.J. o uczciwej wycenie dochodów z dóbr, 2 egz. (1787, 1789); kopie i oryginały jego skryptów dłużnych, niektóre zaciągane przez Stanisława (S.B.) i Macieja Brezów, spłaty pożyczek, skrypt ks. Woronieckiego (1778); dokumenty do procesu z Kajetanem Rusanowskim, stolnikiem bełskim (1778, 1783-5, 1787, 1791, 1794-5, 1800); „Punkty” A.J. dla Antoniego Brezy w różnych sprawach (b.d.); plenipotencja dla T.Cz.J. od męża (1797); zapisy A.J. na Niżniowie dla Teodora Łukaszewicza, administratora dóbr wielkopolskich, za pożyczone 50 czerwonych zł, oraz dworku Antoniemu i Józefowi Krzyżanowskiemu za zasługi (1789, 1792); rachunek kasy kontraktowej we Lwowie w 1787 r., sporządzony przez S.B., i jego notatki (1785, b.d.). Są to wyciągi z ksiąg grodzkich i ziemskich, kontraktów dubieńskich, akty prywatne z pieczęciami, noty. Część dokumentów uwierzytelniona i z adnotacjami Achillesa Brezy (1888, 1894, b.d.).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 57.

Sygn. 450. [Akta prawno-majątkowe i finansowe ks. Tekli z Czapliców Jabłonowskiej i jej syna Maksymiliana]

1801-1803, 1807-1808, 1813-1814, 1819-1820, b.d.

Przeniesienie praw do jurydyki pojezuickiej w Ostrogu przez T.Cz.J. w imieniu syna na krewnego ks. Karola Jabłonowskiego (1801); umowa na dzierżawę części Radohoszczu z Janem Krajewskim, chorążym kawalerii narodowej, zawarta przez Antoniego Brezę w imieniu T.Cz.J. (1802); akta dot. wcześniejszego upamiętnienia M.J. i przekazania zarządu majątkiem oraz działów spadkowych po śmierci ojca, pismo w sprawach skarbowych, j. fr. (b.d.); sprawy pożyczek i dokumenty procesowe

(1801, 1803, 1807-8, 1813-4, 1819-1820); rozliczenie z Franciszkiem Czarneckim (1803).

Luzy; rękopis; francuski, łaciński, polski; ss. 38.

Sygn. 451. [Plenipotencje książąt Jabłonowskich dla Antoniego Brezy]

1795, 1797-1800, 1805-1807, 1810, b.d. ok. 1800-1810, 1890

Antoniego Barnaby J. – ogólna, łącznie dla Józefa Kurowskiego (wyciągi z akt grodzkich zaślawników, 2 egz., 1795); Tekli z Czapliców J. do spraw: zadłużenia schedy syna Maksymiliana i do przejęcia spadku po mężu (1797, 1799, b.d.), jej dożywocia na kluczu płużańskim (1798), dóbr hulskich jej ojca Celestyna Czaplica i cesji na Antoniego Sadowskiego (1798, 1800), kopia plenipotencji generalnej z 1799 r. (odpis sporządzony ok. 1890 przez Achillesa Brezę); Maksymiliana J. – ogólne (1806-7); Stanisława J., senatora Księstwa Warszawskiego, do sprawy z sukcesorami Liniewskich (1810); Józefy Dydyńskiej do kontraktu zastawnego wsi Skryt Wielki ze Stanisławem J. (1805). Odciski pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski; 12 dokumentów; ss. 35.

Sygn. 452. [Plenipotencje książąt Jabłonowskich dla Macieja Brezy]

1804, 1814, 1816, 1818-1820

Tekli z Czapliców J. do uporządkowania spraw administracyjno-ekonomicznych dóbr medwedowskich (1804); Maksymiliana J. do spraw: dóbr bazaliskich w imieniu ks. Ludwika J. (1814), ogólne ds. gospodarczych i kontroli dóbr, 3 (1814, 1820), w imieniu siostry Teresy, 2 (1816, 1818); księżniczki Teresy J. – ogólne i ds. Bazalii, 2 (1819), sporządzone przez M.B. Subplenipotencja jego na Eliasza Mochnackiego, komornika i adwokata lwowskiego (1820). Odciski pieczęci prywatnych, część dok. niewiarygodna.

Luzy; rękopis; polski; 10 dokumentów; ss. 22.

Sygn. 453. [Akta majątkowe księżniczki Teresy Jabłonowskiej]

1815, 1818-1825, 1828, b.d.

Opisy jej sytuacji majątkowej, w tym transakcji z ks. Ludwikiem J., wykazy wierzycieli i sum spłaconych przez Stanisława J. oraz jej długów (1825); wykazy rozdysponowania sumy 15 tys. rubli z kasy sławuckiej (1825, 1828); dokumenty dot. zaciągania i spłat pożyczek od: brata Maksymiliana (1815, 1819), Fortunata Jakubowskiego, odbiór przez niego procentów (1822, 1824), Mendla Koflera, 2 tys. rubli (1818-1820), Mikołaja Kowalewskiego, parocha bazaliskiego (1820, 1825), Józefy i Aleksandra Winnickich, w tym 6 tys. rubli (1820-1823), Mikołaja Złoczowskiego, ekonoma w Bazalii, 13 tys. rubli (1821-4); 3 przekazy pieniężne (1822-3). Część akt spisana przez Macieja Brezę.

Luzy; rękopis; niemiecki, polski; ss. 89.

Sygn. 454. [Akta prawno-majątkowe i gospodarcze księżniczki Teresy Jabłonowskiej dot. Jezupola i zapisu dla karmelitów w Bohuszowcu]

1800, 1803, 1814, 1816, 1818, 1821, b.d. 1800-1823

Sprzedaż Jezupola i 4 wsi Julii z Lanckorońskich Dunin Borkowskiej (1816), sprostowanie pomyłek w tym kontrakcie i jego zmiana w umowie z Kajetanem Dzieduszyckim; wykaz (sumariusz) liczby gospodarzy w kluczu jezupolskim i wysokości ich obciążeń pańszczyzną (1800, rozliczenia b.d.); rewers skwitowania F. Krutyńskiego z pretensji na Jezupolu (1818, 1821). Uregulowanie zapisu Marianny z Kazanowskich Jabłonowskiej (zm. 1687) sumy 60 tys. zł na Perłowcach (ziemia halicka) karmelitom w Bohuszowcu, konwentowi założonemu przez Kazanowskich – opis; ekstabulacja obciążeń z Oknin; pełnomocnictwa dla Eliasza Mochnackiego (1803, 1814, 1821, b.d.). Kopie niewierzytelne, w tym sporządzone przez Macieja Brezę, jego notatki.

Luzy; rękopis; polski; ss. 37.

Sygn. 455. [Akta prawno-majątkowe oraz finansowe ks. Ludwika Jabłonowskiego i jego rodziców Macieja i Marianny z Szeptyckich dot. głównie klucza bazaliskiego]

1798, 1802-1803, 1811-1812, 1814-1817, 1820, 1823-1825, b.d.

Rejestr wydatków na budynki dworskie (1798); stan obciążeń klucza w 1800 r. przy przejściu przez L.J. po śmierci ks. Kazimierza N. Sapiehy z tytułu zadłużenia u jego matki Marianny J. (b.d.); pożyczki zaciągane przez Macieja, Mariannę i L.J., obciążające Bazalię, w tym u Teodora Jastrzębskiego (1802, 1811-2, 1814, 1816-7); kontrakt zastawny Bazalii z Janem Zawiszą za 45 tys. rubli (1815); plenipotencja Ignacego Kozieradzkiego dla Macieja Brezy do odbioru długu od L.J. (1820); opis stanu interesów L.J. dla jego ojca Macieja J. z rozliczeniem dzierżawcy Niżniowa D. Kieliszkiewicza z Teresą J. (1816-7); pismo w sprawie uregulowania opłaty za Order św. Włodzimierza przyznany L.J. w 1812 r. (1823); jego dług u teściowej Teresy Woyny (Wojny) obciążający Niżniów – układy z Antonim J., wypłata procentów (1824-5). Odciski pieczęci prywatnych.

Luzy; rękopis; polski; ss. 41.

Sygn. 456. [Akta prawno-majątkowe i rozliczenia związane z przejściem przez księżniczkę Teresę Jabłonowską dóbr bazaliskich od ks. Ludwika Jabłonowskiego]

1815-1822, b.d.

Kontrakty i ugody dot. przejścia Bazalii jako zastawu, a następnie własności, intromisje (1815, 1817-8, 1821); przeniesienie wierzytelności Kazimierza N. Sapiehy, lokowanych na Kodniu, na rzecz T.J. (1818); proces (sąd polubowny) pomiędzy T.J. i L.J.: spis akt, relacje, wyrok, opis transakcji (1821-2) – odpisy z ksiąg ziemskich i dokumenty prywatne, część sporządził Maciej Breza.

Luzy; rękopis; polski; ss. 62.

**Sygn. 457. [Wykazy i rozliczenia związane z przejęciem przez księżniczkę
Teresę Jabłonowską dóbr bazaliskich od ks. Ludwika Jabłonowskiego]**

1816-1822, b.d.

Wykaz wartości i remanent dóbr na 1816 r.; kalkulacja do układu pomiędzy Jabłonowskimi i zaspokojenia innych wierzycieli; rozliczenia, spisy wydatków na przeprowadzenie sprawy i szacunek dóbr, kwit.

Luzy; rękopis; polski; ss. 40.

Sygn. 458. [Organizacja dóbr bazaliskich]

1819, 1821, b.d. 1818-1821

Instrukcje ogólne ks. Teresy Jabłonowskiej (1819, 1821); instruktarze dla administratora i ekonomy; jej dyspozycje dla Macieja Brezy, drobne polecenia.

Luzy; rękopis; polski; ss. 69.

**Sygn. 459. [Inwentarze dóbr miasta Bazalia sporządzone do celów
rozliczeniowych i podatkowych na lata 1818, 1819 i 1821,
zestawienia]**

1818-1823, 1829, b.d.

Spisy imienne mieszkańców; zestawienie podatków publicznych opłaconych z Bazalii w latach 1800-1821; lista poboru podatków w 1823 r. z notatką Achillesa Brezy o pogrzebie Anny z Czarneckich Brezy w 1829 r. (s. 102 i 105).

Luzy; rękopis; polski; ss. 105.

**Sygn. 460. Inwentarz dóbr miasta Bazalii na rok 1824 w roku tymże dnia 24
marca przy weryfikacji gromady wyprowadzony**

1824

Wykaz imienny stanu posiadania i powinności 334 mieszkańców i 25 osób pochodzenia szlacheckiego, na s. 1 i 20 zarys mapy, notki i rysunki. Zapewne rękopis Macieja Brezy.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 20.

Sygn. 461. [Obrachunki roczne i dwuletnie dóbr bazaliskich za lata 1817-1819]

1818-1820

Remanenty kas, folwarku, magazynu, ordynarii, kasy „bankowej” Żydów, niekiedy z danymi od 1816 r. Niektóre rozliczenia potwierdzone przez Macieja Brezę.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 66.

Sygn. 462. [Obrachunki trzyletnie dóbr bazaliskich za lata 1818-1820]

1820, b.d.

Remanenty kas, folwarku, pańszczyzny, magazynu, ordynarii, gorzelni i browaru, niekiedy z danymi z 1816 r., wykazy sumaryczne i imienne; fragment rozliczenia ogólnego, zapewne ekonomy.

Luzy; rękopis; polski; ss. 124.

Sygn. 463. [Obrachunki roczne i trzyletnie dóbr bazaliskich za lata 1820-1825]

1820-1825, b.d.

Remanenty kas, folwarku, pensji i ordynarii za 1823 r. oraz za lata 1820-1823; rachunek zboża i ogólny gromady za lata 1820-1824 i uzupełniający oszacowanie od 1816 r., rozliczenie magazynu; wykazy szczegółowe m.in. koni (1825); rozliczenia kasy „bankowej” (pożyczkowej) w Bazalii za lata 1818-1824.

Luzy; rękopis; polski; ss. 93.

Sygn. 464. [Finanse i gospodarka w dobrach bazaliskich]

1811, 1814, 1817-1825, b.d. 1819-1824

Materiały dot. umów dzierżawnych, gorzelni (b.d.); sprawy finansowe: stan kasy, pokwitowania wydanych i pożyczonych pieniędzy (1818-1825); lista osób zbiegłych w latach 1811-1816, którzy powrócili (ok. 1819); tkacze: rozliczenia za lata 1818-1820; propinacja: projekty kontraktów opracowane przez Macieja Brezę, wykazy karczem, rozliczenia, skarga, uwagi (1811, 1814, 1817-1823, b.d.); rozliczenie z wypłaty annat proboszczowi w Bazalii Michałowi Lisowskiemu, kanonikowi ołyckiemu, za lata 1817-1824; kwity wpłat na Fundusz Edukacyjny w Krzemieńcu (1822-1824); kopie obwieszczeń marszałka powiatowego Kochanowskiego w związku z przejazdem cara Aleksandra I przez Bazalię (1818). Niektóre materiały z okresu przed objęciem dóbr przez Teresę Jabłonowską.

Luzy; rękopis; hebrajski, polski; ss. 134.

**Sygn. 465. [Akta prawno-majątkowe i gospodarcze księżniczki
Teresy Jabłonowskiej dot. klucza niżniowskiego w Galicji]**

1812, 1820-1825, b.d. 1815-1823

Pełnomocnictwo T.J. dla Dionizego Kieliszkiewicza (D.K.) do sporządzenia urbariusza Niżniowa (1820); bruliony kontraktu dzierżawnego z D.K. i jego anulowanie, rozliczeń, opis ruchomości D.K. w Niżniowie, w tym подарowanych jego ojcu w 1791 r. (1820-5); opis obciążeń dóbr, wykaz łąnów, ich położenia i zasiewów (1823); nota Macieja Brezy do tabuli Niżniowa; skarga Stanisława Jabłonowskiego w sprawie dominium Niżniów i zapewne Ostrynia (Ostrów), jego opis (1823, b.d.); pojedyncze rozliczenia od 1815 r., wykaz wpłat do kasy cyrkułu stanisławowskiego w latach 1809-1812, rewers (1812, 1820, 1823, ok. 1815); kopia pisma T.J. w sprawie wynagrodzenia leśniczego Cypriana Janiszewskiego (1821). Część rkp. M. Brezy.

Luzy; rękopis; niemiecki, polski; ss. 48.

**Sygn. 466. [Wykazy czynszów, podatków, świadczeń w naturze i wypłat za
produkty mieszkańców miasta Niżniów i wsi Antonówka z lat
1822-1823]**

B.d. ok. 1822-1824

Luzy; rękopis; polski; ss. 107.

Sygn. 467. Wydatek kasy we Lwowie i Niżniowie 1820

1820

Wykaz wpływów, szczegółowy wykaz wydatków poniesionych w trakcie kilku podróży do Niżniowa, rkp. Macieja Brezy.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 13.

Sygn. 468. [Supliki mieszkańców z dóbr Teresy i Maksymiliana Jabłonowskich, projekty odpowiedzi]

1817, 1827, b.d. 1817-1827

Skargi mieszkańców Bazalii, Niżniowa, Dermań i z nieustalonych miejscowości, w większość bez dat, kierowane na ręce Macieja Brezy, projekty odpowiedzi.

Luzy; rękopis; polski; 9 dokumentów; ss. 25.

Sygn. 469. [Gospodarka w różnych dobrach Jabłonowskich]

1772, 1789, 1808, b.d. ok. 1812

Zeznania w sprawie arendarza w Płużnem (1772); inwentarz wsi Bielawa i Kierzk w pow. warszawskim, spisany przez Brezów (1789); kwit ofiary dziesiątego grosza z dóbr Bielawa, Okreszyn i Kierzk w pow. warszawskim, ks. Antoniego Barnaby Jabłonowskiego, kasztelana krakowskiego (1789); kwit dot. Bilczyna, pow. ostrogiński (1808); łączny wykaz rekwizycji wojskowych i dostaw w 1809 i 1812 r. z dóbr w pow. tłumackim: Jezupola, Miłowania, Niżniowa i Dołhego, pow. stanisławowski (ok. 1812).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 9.

Sygn. 470. [Korespondencja Jabłonowskich]

1803, 1817, 1821-1825, b.d.

Listy Dąbskiego, zapewne do ks. Maksymiliana J., 4 (1821-2); kopia listu ks. Macieja J. do W. Kłobukowskiego z 1817 r. Listy do Tekli J. i jej córki Teresy od: Kozieradzkiego Ignacego, 2 (1824-5); Kurowskiego Józefa, organisty w Bazalii (b.d.); Micowskiego Tadeusza (1803); Puchalskiego J. (1825); Stadnickiego do ks. J. Maksymiliana? z notatkami do działu majątkowego (b.d.). Listy do innych adresatów: Lanckorońskiej Ludwiki do Eliasza Mochnackiego, adwokata we Lwowie, w sprawie ks. Jabłonowskiej z Dzieduszyckim (1822); Lissowskiego Stanisława, sekretarza kantoru pocztowego z Radziwiłłowa, w sprawie transakcji do Macieja Brezy lub innego administratora dóbr Jabłonowskich (1823); bilecik z życzeniami dla małej Honoryny (Radzimińskiej?) od Stanisława J. i dzieci (b.d.).

Luzy; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; 14 listów; ss. 39.

Sygn. 471. [Akta prawno-majątkowe Celestyna Czaplica (1723-1804), łowczego koronnego, ojca Tekli Jabłonowskiej]

1799-1803, 1822

Pełnomocnictwa dla córki T.J. (1799, potwierdzenia z 1801 i 1803) i Antoniego Brezy (1799); punkty do kontraktu zastawnego wsi Talki (gm. Hulsk, pow.

nowogradwołyński) z Jakubem Wilnerem (1801) i projekty układu z Antonim Dziekońskim i córką T.J. dot. klucza hulskiego (1801); zobowiązanie ekonomii hulskiej do sprzedaży m.in. drewna (1822). Odciski pieczęci herbowych.

Luzy; rękopis; polski; ss. 23.

Uwaga: biogram C. Czaplica w PSB, t. 4, s. 167-168.

Sygn. 472. [Odpis interczyzy przedślubnej zawartej przez ks. Marcelego Lubomirskiego z Maksymilianem i Teresą, ks. Jabłonowskim, rodzicami ks. Jadwigi]

1847

Spisana w Warszawie 1 kwietnia 1837 r., w posagu Jadwiga J. otrzymała m.in. klucz olchowski w pow. dubieńskim. Odpis tekstu dwujęzycznego pol.-ros. z akt Sądu Powiatowego w Dubnie (1847).

Poszyt; rękopis; polski, rosyjski; ss. 13.

Uwaga: biogram M. Lubomirskiego w PSB, t. 18, s. 33-34.

Sygn. 473. Jasnowidzenie Xżny [Księżny Jadwigi] Marcelowej Lubomirskiej z książąt Jabłonowskich z dnia 30 kwietnia 1841 r. w Krzewinie [zapiski po śmierci dziecka]

1841

Zapis przeżyć (wizji) od 30 kwietnia do 12 maja Kamili Lubońskiej związanych ze zgonem w 1838 r. Marii, córki Jadwigi Lubomirskiej, 2 egz., jeden niekompletny.

Luzy; rękopis; polski; ss. 20.

Sygn. 474. [Akta prawno-majątkowe i korespondencja Lubomirskich]

1784, 1788, 1793, 1809, 1814, 1829, 1842

Kopia przywileju ks. Aleksandra Dominika L. dla mieszczan Międzyrzycza (Międzyrzecz w kluczu ostrogskim) z 1712 r. (1829); kontrakt dzierżawy wsi Czernielówki i Orzechowca w kluczu grzymałowskim (pow. trembowelski) pomiędzy właścicielką Izabellą z Czartoryskich L. a Michałem Bobrowskim, konsyliarzem Trybunału Apelacyjnego Lwowskiego, i jego żoną, niewierzytelniony (1784); ekstrakt dekretu Trybunału Koronnego Lubelskiego w sprawie Ksawerego, Józefa, Aleksandra i Michała, synów Stanisława L., woj. kijowskiego, i Grzegorza Potiomkina przeciwko Sewerynowi Wiślockiemu, dzierżawcy dóbr kolbuszowskich (1788); skwitowanie Józefa i Aleksandra L. przez Jana Komornickiego (1793). Korespondencja: list Marcelego L. (1792), oficera wojska polskiego, brata Teresy z L. Jabłonowskiej, do ojca Michała (1809); Rzewuskiej (może Konstancji z L., żony Seweryna, córki w/w Izabelli L.) do Józefa L. (zapewne kasztelana kijowskiego, 1814); Józefa L. (zapewne syna Michała, senatora Królestwa Polskiego) do NN (1842).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 16.

9. Inne rody i dobra

9.1. Rzeczyccy

Sygn. 475. [Odpis wyroku sądu komisarskiego – rozgraniczenie starostwa urzędowskiego od wsi Radlin i Rassosin]

1555, feria 3 p. Szymon i Juda (28 października)

Adnotacja na wyroku „Dla Wierzbickich potrzebne” wskazuje na dołączenie do akt Rzeczyckich w wyniku ich związków z Wierzbickimi.

Poszyt; rękopis; łaciński; dutka; ss. 12.

Sygn. 476. Wypis granic z inwentarza Pana Piotra Chwalczewskiego od Skalina, Steblów i Bilina [..]

B.d. 2 poł. XVI lub XVII w.

Pomiar dokonany w latach 1569-1560 przez P.Ch. (zm. 1566), reformatora agrarnego i ekonomicznego, organizującego i prowadzącego pomiary dóbr królewskich. Wymienione wsie należały do starostwa kowelskiego, stanowiącego dobra oprawne królowej Katarzyny, a sioło Krzczewice, graniczące z nim, było wówczas własnością Romana Sanguszki. Odpis niewiarygodny, zapewne do procesu Rzeczyckich.

Luzy; rękopis; polski; ss. 4.

Uwaga: biogram P. Chwalczewskiego w PSB, t. 4, s. 2-3.

Sygn. 477. [Akta prawno-majątkowe Jerzego Rzeczyckiego do dóbr Krzczewicz, Stobychwa, Werchy]

1630, 1634-1635, 1647

Dokumenty poprzednich właścicieli: pozew w sprawie Pawła Kurcewicz z NN, podkomorzym łuckim (1630); relacja o granicach Stobychwy (1634); cesja sumy i posiadania zastawnego Werchów przez Rafała Leszczyńskiego, woj. bełskiego, Michałowi Liniewskiemu, podpisy (1635). Akta procesowe J.Rz.: pozew sądu komisarskiego o rozgraniczenie Krzczewicz (Krzczowic) od starostwa kowelskiego i innych dóbr, podpisy (1647); relacja pozwu przeciwko biskupowi włodzimierskiemu Józefowi Bakowieckiemu i książętom Władysławowi i Izydorowi Zasławskim w sprawach poddanych Krzczewicz i Werchów (1647). Odciski pieczęci.

Luzy; rękopis; łaciński, polski, ruski; 5 dokumentów; ss. 15.

Sygn. 478. [Akta prawno-majątkowe Piotra Rzeczyckiego, miecznika wołyńskiego]

1653, 1663-1664, 1669-1670, 1673

Umowy działowe Rzeczyckich – Andrzeja, Piotra i Jana o dział spadku po ojcu Jerzym, staroście urzędowskim, m.in. dóbr Stobychwy, Obzyra, Werchów (Wołyń) i innych, w tym w woj. lubelskim (1653, 1663-4); odpis dekretu Trybunału Koronnego w sprawie P.Rz. z ks. Stefanem Czwartęńskim, chorążym wołyńskim, o grunty

Stobychwy (1670); kontrakt z Adamem Postupalskim na dzierżawę Werchów (1669); zastaw części Werchów Stefanowi Wierzbickiemu za pożyczkę 7 tys. złp. (1673).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 8 dokumentów; ss. 45.

Sygn. 479. [Akta procesowe Piotra Rzeczyckiego, miecznika wołyńskiego, oraz Jana i Aleksandry z Kaszewskich Rzeczyckich z małżonkami Wojciechem i Zofią z Godaczewskich Janiszewskimi]

1665

M.in. o granice Stobychwy, Obzyra, Werchów, Krzeczewicz, sprzedaż Krzeczewicz i innych wsi w pow. łuckim, o odbieranie gruntów, stawianie szubienic. Pozwy, protesty i apelacje – ekstrakty z ksiąg grodzkich łuckich.

Luzy; rękopis; polski; 6 dokumentów; ss. 55.

Sygn. 480. [Akta procesowe Stefana Piotra Rzeczyckiego, stolnika wołyńskiego, i bratowej Aleksandry z Kaszewskich Rzeczyckiej i jej dzieci, w tym związane ze spadkiem po Wolskich]

1682, 1685, 1687, 1690-1692, 1696, 1699

Procesy: z A.Rz., wdową po Janie, jej synami i córkami, w tym z córką Marianną Ligeziną (1682 – destrukta, 1685); o spadek (zapisy, ruchomości) po Zofii Wolskiej, c. Stanisława, brygidce w klasztorze łuckim, sukcesorce miasteczka Stobychwy po bracie Pawle, podstolim kijowskim, mężu Katarzyny Rzeczyckiej (zm. 1687), w tym z dominikanami w Łucku i Kamieniu Koszyrskim o zapisy testamentowe Wolskich, dot. m.in. Stobychwy i Andrusiejowa, z posiadaczami zastawnymi tych dóbr. Ekstrakty i wypisy z akt grodzkich bełskich, łuckich i włodzimierskich oraz Trybunału Koronnego w Lublinie; skrypt i kwit.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 15 dokumentów; ss. 100.

Sygn. 481. [Akta prawno-majątkowe i procesowe Stefana Piotra Rzeczyckiego, stolnika wołyńskiego]

1684-1685, 1689, 1692, 1697

Skwitowanie z sumy 9200 zł przez Krzysztofa i Katarzynę Bielikowiczów (1684); przejęcie zastawnego posiadania Werchów przez Jadwigę Wierzbicką, wdowę po Stefanie Wierzbickim (1685); dokumenty procesowe do sprawy ze starostą kowelskim Stefanem hr. Leszczyńskim o szkody i poddanych w Werchach (1689, 1692, 1697); o pobicie kaznodziei dominikanina w Werchach (1692). Ekstrakty i wypisy z akt grodzkich krasnostawskich, łuckich i włodzimierskich.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 9 dokumentów; ss. 56.

Sygn. 482. [Akta prawno-majątkowe Rzeczyckich – Doroty z Kuropatnickich, wdowy po Stefanie, stolniku żytomierskim, i ich synów]

1721-1722

Działy, zapisy, umowy i zobowiązania po śmierci S.Rz. pomiędzy wdową i synami: Łazarzem, Remigianem, Marcelim, Wojciechem i Hiacyntem, w tym inwentarze

(spisy) poddanych przypadłych im w miasteczku „Stobuchwie” i wsiach Obzyr z Zarzyczem, Werchach i Rudzie Nabruskiej. Dokumenty prywatne i wypisy z akt grodzkich bełskich.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 18 dokumentów; ss. 84.

Sygn. 483. [Akta prawno-majątkowe Rzeczyckich – Doroty z Kuropatnickich i jej synów]

1727, 1729-1732, 1735-1737, 1742

Wspólna fundacja kościoła katolickiego w Rudzie Nabruskiej (1727); działy i umowy po śmierci matki (1730, 1732) oraz Łazarza z jego spadkobiercami, układy w sprawie poddanych (1736); pożyczka Łazarza Rz. 3355 złp. od Piotra Peplowskiego, podczaszego kijowskiego (1729), jego umowa z Wojciechem Rz. (destrukt – obwoluta z opisem sprawy z bazylianami, 1737); kontrakt zastawny części Werchów z Marianną Putożyńską i inwentarz tej części (1730-1); sprzedaż części Werchów Helenie Polkowskiej (1742). Dokumenty prywatne i wypisy z akt grodzkich łuckich. Listy: Łazarza Rz. do Żydów w Stobychwie (1729) i Wojciecha Rz. do tegoż, użyty jako obwoluta do akt procesowych (brak) Szołomereckich z Rzeczyckimi (1735).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 54.

Sygn. 484. [Sprawy Rzeczyckich z klasztorem bazylianów w Werchach, w tym fundacji 16 000 złp. Stefana Piotra i Doroty z Kuropatnickich Rzeczyckich]

1705, 1707-1710, 1712, 1728-1729, 1734, 1736, 1739, 1743

Zasady („punkta”) do umowy Rzeczyckich z Leonem Kiską, protoarchimandrytą bazylianów – warunki fundacji i lokowania sumy na procent (1705, 1708-1710, 1743); potwierdzenie skryptu (1709); pozew księdza Martyniana Axamitowskiego w imieniu kapituły włodzimierskiej przeciwko S.Rz. o naruszenie własności klasztoru (1712); pokwitowania odbioru prowizji i innych należności (1707, 1728-9, 1734, 1736, 1739); fragment kopii aktu dot. erekcji klasztoru (1734). Listy L. Kiszki, prowincjała bazylianów, do Hulewicza (Werchy, 17 stycznia 1709) oraz do S.Rz. (Werchy, 2 lutego 1709); Atanazego Szeptyckiego, metropolity kijowskiego, do fundatorów i zakonników w sprawie wizytacji klasztoru w Werchach (Dubno, 12 czerwca 1743).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 46.

Sygn. 485. [Procesy i ugoda pomiędzy Rzeczyckimi a Krzynieckimi o sumę 1500 złp. lokowaną na Werchach]

1721-1724, 1726

Procesy: o dług zaciągnięty w 1634 r. przez Jerzego Rz. (zm. 1649), starostę urzędowskiego, u Wincentego Łackiego, przejęty przez Krzynieckich, a po odstąpieniu im Werchów – o różne szkody: wypis z akt grodzkich chełmskich oraz grodzkich łuckich; wyrok Trybunału Koronnego w Lublinie z 1722 r.; warunki

ugody pomiędzy prawnukami Jerzego Rz. a braćmi Mikołajem, Antonim i Józefem K. (1726).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 9 dokumentów; ss. 53.

Sygn. 486. [Akt sprzedaży części Werchów przez Dorotę Rzeczycką i jej synów braciom Krzynieckim: Mikołajowi, skarbnikowi trembowelskiemu, oraz Antoniemu i Józefowi]

1723

Trzy egzemplarze aktu wpisanego 23 lutego 1723 r. do ksiąg grodzkich łuckich, wypisy – jeden z tego dnia i dwa z 20 marca tr.

Luzy; rękopis; łaciński, polski; ss. 44.

Sygn. 487. [Akta procesowe Stefana Piotra Rzeczyckiego i jego synów: Łazarza, Remigiana, Wojciecha i Marcelego z Karolem, Janem i Rochem Krasickimi dot. dóbr Werchy, Obzyr i Ruda Nabruska, korespondencja]

1709, 1715-1716, 1718, 1737-1740, 1749, b.d.

Spory sąsiedzkie z Krasickimi, właścicielami Polic i Kamienia, głównie z Janem, kasztelanem halickim, w tym jako opiekunem bratanka Rocha, s. Aleksandra, dot.: rozgraniczeń (1709, 1718); zagarnięcia gruntów Borowna, granice i zajazdy. Pozwy, wezwania, manifesty, dekrety – wyciągi z akt grodzkich, głównie łuckich, oraz z akt Trybunału Koronnego Lubelskiego; sumariusz akt z lat 1737-1739; notatki; dwa listy hr. Karola K. do Doroty Rz., stolnikowej wołyńskiej, dot. zatargów (1715-6); fragment akt procesowych jego syna (1749).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 33 dokumenty; ss. 109.

Sygn. 488. [Manifest Łazarza Rzeczyckiego, sędziego grodzkiego łuckiego, w sprawie pożaru w dobrach Suszowa]

1727, 1 kwietnia

Dot. spalenia się w 1726 r. różnych dokumentów złożonych w cerkwi, powierzonych administratorowi Szymonowi Dziubeckiemu w 1724 r., i innych strat, wypis z ksiąg grodzkich łuckich.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 4.

9.2. Dokumenty różnych osób i dóbr

Sygn. 489. [Dokumenty prawno-majątkowe Teofili Jaranowskiej, 1° v. Stanisława Banieckiego, 2° v. Tomasza Popiela]

1689, 1705, 1714

Fragment dokumentu (1689); zapis Banieckich na wsi Miłostowa ze skwitowaniem Stefana Jeruzalskiego, podstolego podlaskiego (1705); zapis dla Teofili Popielowej sumy 2,5 tys. zł na Mielnicy przez Ludwika Manieckiego, chorążego czernichowskiego (1714), dokumenty niewierzytelnione.

Luzy; rękopis; polski; 2 dokumenty i fragm.; ss. 10.

Sygn. 490. [Pismo (glejt) króla szwedzkiego Karola XII dla Teresy Zdzychowskiej, stolnikowej poznańskiej, w sprawie zaopatrzenia dla wojska]

1704, 7 listopada, Roersdorff

Podpis Karola XII i dobrze zachowany odcisk jego pieczęci.

Luzy; rękopis; niemiecki; 1 karta; ss. 2.

Sygn. 491. [Chrościccy: proces o dobra Kruki pomiędzy braćmi Antonim i Fabianem Chrościckimi, materiały gospodarcze Zygmunta Chrościckiego]

1737, 1739, 1748, 1757-1758, 1760, 1763, 1773, 1790

Ekstrakty z akt grodzkich liwskich manifestów, relacji i protestów, anulowanie donacji ruchomości i nieruchomości znajdujących się we wsi dziedzicznej Kruki przez Zygmunta Ch., syna Józefa (1773); jego kontrakt z Żydami w Dubience na budowę łyżwy (budki targowej, 1790).

Luzy; rękopis; łaciński, polski; 9 dokumentów; ss. 21.

Sygn. 492. [Przywilej Michała Serwacego Wiśniowieckiego, hetmana wielkiego litewskiego, dla cechu szewskiego w Starym i Nowym Wiśniowcu]

1738, 7 stycznia, Wiśniowiec

Dokument oryginalny, bez pieczęci, podpis Wiśniowieckiego słabo czytelny.

Luzy; pergamin; rękopis; polski; 560×500; 1 karta.

Sygn. 493. [Reskrypt dodatkowy Augusta III, króla polskiego, dla komisarzy powołanych do rozgraniczenia dóbr regalium Wąglewo należących do starostwa pobiedzkiego i ziem Lenna Góra z jeziorem Lednica, Jemielno, Jemielinko]

1755, 26 maja, Wschowa

Dokument dot. rozgraniczenia gruntów starostwa od dóbr należących do Wojciecha Miaskowskiego, związany z relacją komisarzy (wymienieni imiennie) sprzeczną z wyrokiem sądu asesorskiego z 1750 r. w sprawie Andrzeja Niegolewskiego, starosty pobiedzkiego (pow. gnieźnieński), z Aleksandrem Gorzeńskim, oficjałem gnieźnieńskim. Podpis króla, pieczęć majestatyczna papierowa na wosku.

Luzy; rękopis; łaciński; bifolium; ss. 4.

Sygn. 494. Regulament albo obowiązki Jmć. PP Administratorów podług których w Dobrach Wołyńskich J.O. Księcia Starosty Czerkaskiego [Hieronima Sanguszki] rządzić i sprawować się powinni do każdego folwarku służący

B.d. ok. 1770

Dot. sposobu gospodarowania w niewyszczególnionych dobrach prywatnych H. Sanguszki.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 12.

Uwaga: biogram H. Sanguszki w PSB, t. 34, s. 484-488.

Sygn. 495. [Instruktarze dla administratorów i sądu ekonomicznego dla hrabstwa tarnowskiego, stanowiącego własność ks. Hieronima Sanguszkiego (1743-1812)]

1777, 24 czerwca, 1 poł. XIX w.

Regulaminy dla: „jurysdykcji gospodarczej” Wojciecha Grotkowskiego, sędziego hrabstwa tarnowskiego, leśniczego oraz ogólne dla administratorów dóbr pod Tarnowem, z centrum w Gumniskach, należących do H.S., a następnie jego trzeciej żony Anny z Pruszyńskich. Na ostatniej karcie jednej instrukcji rkp. Antoniego Mikoszewskiego – przepisy gospodarcze.

Luzy; rękopis; polski; ss. 21.

Uwaga: materiały włączone do archiwum Brezów zapewne z akt Antoniego Mikoszewskiego. Notatka APL o wysłaniu „Instrukcji hr. Tarnowskiego” do Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Krakowie (1955) i opis poszytu – 2 karty (1956).

Sygn. 496. [Potoccy h. Pilawa – dokumenty prawno-majątkowe]

1798

Pismo Prota Potockiego (1761-1801), wojewody kijowskiego, wzywające jego wierzycieli do udziału w „Komisji Machnowieckiej” powołanej do uregulowania długów, Machnówka, 10 czerwca 1798; ekstrakt z 1798 r. z akt grodzkich łuckich wpisu skryptu na 10 tys. czerwonych zł pożyczonych w 1795 r. przez Jana Potockiego (1761-1815), krajczyca koronnego, od Klemensa Bernaux, zahipotekowanych na dobrach Ładyżyn i Bobrówka w woj. bractawskim i innych, skrypt podpisany 7 października 1795 r. w Reinsbergu.

Luzy; rękopis; polski; 2 dokumenty; ss. 5.

Uwaga: biogramy P. Potockiego w PSB, t. 28, s. 133-136, J. Potockiego w PSB, t. 28, s. 36-42.

Sygn. 497. [Kontrakty na spust stawów w dobrach Wiśniowiec – borsukowieckiego, fedkowskiego i borszczowieckiego, należących do Mniszchów]

1768, 1776

Dwa kontrakty na wybranie ryb ze stawów w dobrach Wiśniowiec, w kluczu wierzbowskim, z 7 listopada 1768 r. i 5 lipca 1776 r., drugi z podpisem i pieczęcią (zniszczona) Stanisława Jerzego Mniszcha. Staw we wsi Borsuki nad Horyniem należał do największych i najbardziej dochodowych na Wołyniu.

Luzy; rękopis; jidisz, polski; ss. 5.

Uwaga: zob. J. Dunin Karwicki, *Wędrówka od źródeł do ujścia Horynia*, Kraków 1891, s. 28-29. Wiśniowiec i 13 kluczy należały do Katarzyny z Zamoyskich Wiśniowieckiej, 2° v. Jana Karola Mniszcha, ich synem był Stanisław Jerzy Mniszech, jego biogram w PSB, t. 21, s. 454-457.

Sygn. 498. [Rozkaz Stanisława Szczęsnego Potockiego, marszałka konfederacji targowickiej, z 12 grudnia 1792 r. powołujący Macieja Perekładowskiego na brygadiera dywizji ukraińskiej po generale-majorze Rochu Jerliczu]

1937, b.d. ok. 1792-1793

Kopia bliskoczesna rozkazu do ks. Lubomirskiego, generała dywizji ukraińskiej, z pieczęcią wojskową koronną. Adnotacje z 1937 r. dot. Potockiego i generała-majora Rocha Jerlicza (1740-1800), służącego od 1793 r. w wojsku rosyjskim.

Luzy; rękopis; polski; ss. 1.

Uwaga: biogram M. Perekładowskiego w PSB, t. 25, s. 605.

Sygn. 499. [Skwitowanie Antoniego Sawickiego przez Wiktoryna Perekładowskiego z sumy 7862 złp.]

1801, 20 października, Karanie

Dokument prywatny, odciski 3 pieczęci, w tym W. Perekładowskiego.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 1.

Sygn. 500. Kazanie na pogrzebie ś.p. W. JMP. Michała Preissa [Prejsza] sędziego krzemienieckiego [i podstolego braclawskiego] w Dederkałach miane

B.d. ok. 1773-1774

Brulion. Adnotacja Achillesa Brezy o przeniesieniu się Prejssów ze Szwecji do rodziny Preissów (Prejszów, Preyszów) w Polsce i uzyskaniu indygenatu. Kazanie zapewne autorstwa proboszcza. Michał i Teresa Prejszowie byli fundatorami murowanego kościoła parafialnego w Dederkałach (1772) i częściowo zespołu reformackiego.

Poszyt; rękopis; polski; ss. 11.

Uwaga: Dederkały – SGKP, t. 1, 1880, s. 947. Rękopis przejęty zapewne z archiwum Czarneckich, zob. sygn. 293.

Sygn. 501. Opisanie kościoła i konwentu Dederkałskiego O.O. Reformatów podczas aktu wizyty generalnej dnia [?] lipca 1799 r.

1799

Brulion lub kopia opisu z wizytacji ks. Wincentego Dobrowolskiego, asesora Konsystorza Generalnego Łuckiego, ze wzmianką o fundacji murowanego kościoła i klasztoru zapoczątkowanej przez Michała i Teresę Prejssów (Prejszów) w 1757 r. i z inwentarzem sprzętów.

Luzy; rękopis; polski; bifolium; ss. 4.

Uwaga: akta przejęte zapewne z archiwum Czarneckich, zob. sygn. 293.

Sygn. 502. [Ludwik Malhomme (1798 – ok. 1881)] Spostrzeżenia i uwagi gospodarskie w Hofwylu poczynione w roku 1817/1818 od ostatnich dni miesiąca sierpnia

1817-1818

Notatki przypisane L. Malhomme, plenipotentowi i naczelnikowi kancelarii Zamoyskich, z okresu jego nauki rolnictwa w Instytucie Emanuela Fellenberga w Hofwylu koło Berna w Szwajcarii. Por. archiwalia Malhommów, emigrantów francuskich, w zespole Archiwum Klemensowskich z Celejowa i dot. reform gospodarczych w Archiwum Ordynacji Zamojskiej ze Zwierzyńca w APL.

Luzy; rękopis; polski; ss. 32.

Sygn. 503. [Działy majątkowe Teresy, Zofii, Heleny i Marii, siostr Witosławskich, dot. wsi Stare i Nowe Harmaki, pow. łatycki]

Ok. 1881

Nieuwierzytelnione kopie dwóch dokumentów sporządzone ok. 1881 r. przez Achillesa Brezę. Dobra (w odpisie jako Garmaki) przejęła w większości Zofia z Witosławskich Mierzejewska.

Luzy; rękopis; rosyjski; ss. 16

Uwaga: zob. SGKP, t. 3, 1882, s. 360.

Sygn. 504. [Ludwik Podgórski (1811-1895), służący Radziwińskich i Brezów]

1834, 1841, 1846, 1855, 1868, 1870-1895, b.d.

Był przez prawie 60 lat lokajem u Felicjanny Radziwińskiej, następnie jej córki i zięcia Honoraty i Hipolita Brezów oraz Achillesa Brezy (A.B.). Świadcstwa; rozliczenie za 1846 r.; książeczka zapisu pensji w latach 1870-1894; notatki A.B. na jego temat, nekrolog jego autorstwa – wycinki z „Kuriera Warszawskiego” i „Słowa”, brulion, na ostatniej stronie kosztorys pokrycia blachą dworku w Siekierzyńcach z tr. (1895).

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 27.

Sygn. 505. [Materiały osobiste i gospodarcze różnych osób i dóbr, fragmenty akt procesowych i prawno-majątkowych]

1779, 1790-1791, 1803, 1806, 1809, 1844, 1848, 1876, b.d. XVIII-XX w.

Pokwitowania Bartłomieja Bieńkowskiego dla Rozalii Jezierskiej, wdowy po marszałku łukowskim (Piotrze?), zwrotu pieniędzy i zdeponowania kufra pod zastaw, 2 (1790-1). Zaświadczenie dla Jana Brawki (1823). Wykaz miejsc zatrudnienia Glasserego, zapewne rządcy (2 poł. XIX w.). Poświadczenie zakończenia terminowania u stolarza dla Szymona Goralskiego, mieszkańca Lachowiec (1844). Pokwitowanie zapłaty grzywny przez Platera, starostę inflanckiego (1779). List (wzmianka o Puławach) oraz rachunki i zapiski A. Szelestowskiego (1806, b.d.). Rewers I. Szmigielskiego na pożyczkę (1876). „Opisanie budowli majdanowych w Czarnym Ostrowie” – opis budowy popielarni w dobrach należących do Przeździeckich (poł. XIX w.). Kopia kontraktu na budowę cerkwi w Dobryniu (w pow. ostrogskim?, ok. 1884). „Miara bramy Ladyńskiej” w Ładyhowie (pocz.

XIX w.). Pomiar powierzchni klucza rochaczowskiego nad rzeką Słuczą (pow. nowogradwołyński) z mapką (1 poł. XIX w.).

Dobra i osoby NN: kwit (1809); zestawienie ilości i rodzaju prac rolnych (poł. XIX w.); fragment wykazu rozliczeń (1848) i gruntów włościan (b.d.); fragmenty m.in. akt procesowych (1790), dot. zapisu do ksiąg ziemskich (po 1801 r.); informacja meldunkowa Magistratu m. Warszawy (ok. 1920).

Luzy; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 49.

Sygn. 506. [Plany niezidentyfikowanych budynków i urządzeń – rysunki i reprodukcje]

XIX w.

Plan dworu – rzut i widok fasady; plan niewielkiego domu; budynek gospodarczy – obora z gołębnikiem, rys. kolorowy, na odwrocie wykaz materiałów potrzebnych do budowy; planik, drukowany, urządzenia ogrodu, drobne szkice.

Luzy; rysunek, rękopis, akwarela, druk; polski; ss. 11.

10. Varia

Sygn. 507. [Nominacje Augusta III dla woźnych sądowych bez nazwisk i dat z podpisami podkanclerzych koronnych i odciskami pieczęci wielkiej koronnej]

B.d. ok. 1735-1739, 1746-1763

Dwie nominacje z „okienkami” i niepełnymi datami: 1) z podpisem podkanclerzego Jana Małachowskiego (173[?], pomiędzy 1735 a 1739); 2) z podpisem Michała Wodzickiego, oficjała i dziekana katedralnego krakowskiego i podkanclerzego (17[?], pomiędzy 1746 a 1763).

Luzy; druk; rękopis; łaciński; 2 bifolia; ss. 2

Sygn. 508. Kopia Konstytucji [3 maja] w księgach Grodu Łuckiego oblatowanej roku 1791 miesiąca maja 20 dnia

1791

Na podstawie ekstraktu z akt grodzkich warszawskich tekst do oblaty podał Jakub Dąbrowski, odpis niewierzytelny.

Luzy; rękopis; polski; ss. 16.

Sygn. 509. Ostrzeżenie od arbitra do obywatelów z Warszawy [druk]

B.d. ok. 1790

Apel do sejmików poselskich z ogólnymi wskazaniem i odnośnie do wyborów posłów i treści instrukcji poselskich, w tym o akcesie do konfederacji i wyboru elektora saskiego na następcę tronu, zapewne z października 1790 r.

Poszyt; druk; polski; ss. 8.

Uwaga: K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 9, Kraków 1888, s. 759.

Sygn. 510. Kazanie X. Michała Karpowicza na żałobnym obchodzie pamiętki tych Obywateli, którzy w dniu Powstania Narodu w Wilnie i w następnym gonieniu nieprzyjaciół życie swe mężnie za Wolność i Ojczyznę położyli w kościele Ś. Jana miane w Wilnie dnia 20 maja [druk]

1794

Druk wydany z polecenia Rady Narodowej Litewskiej, której członkiem był M. Karpowicz, Drukarnia XX Bazylianów w Wilnie.

Poszyt; druk; polski; s. liczb. 28 i 3 nlb, w 16-tce; ss. 31.

Uwaga: nr biblioteki Brezów 277. K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 19, Kraków 1903, s. 154.

Sygn. 511. [Mowy, odezwy, publicystyka. Cz. I]

2 poł. XVIII w., 1806, 1812-1814

Fragmenty dwóch mów sejmowych (ok. 1769 i 1777).

„Wypis z Kroniki Witychinda tłumaczony przez Grzegorza ze Słupia [...]” – odpis pisma publicystycznego autorstwa Adama K. Czartoryskiego lub Franciszka Jezierskiego, wyd. pierwszy raz ok. 1790 r. (*Bibliografia literatury polskiej* „Nowy Korbut”, t. 4, s. 397, t. 5, s. 34, Warszawa 1966-7; F. Jezierski – K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 9, Kraków 1888, s. 600). Notatka Achillesa Brezy, że to rękopis pradziadka Michała Brezy, błędna, gdyż zm. w 1771 r., ss. 10.

Fragment listów politycznych, rkp. (ok. 1793).

Mowa do starosty garwolińskiego Franciszka Bielińskiego, działacza edukacyjnego (b.d. ok. 1790, jego biogram w PSB, t. 2, s. 50-51), zapewne autorstwa Michała Szostowicza, rkp.

„Katechizm dla Księstwa Warszawskiego” (ok. 1807, ss. 12).

Fragmenty tekstów o T. Kościuszcze, mów Napoleona i Pawła I.

Teksty rkp. T. Molskiego: „Wiersz do Polaków” (1806), „Uwagi nad wypadkami 1812 r. do Antoniego Korwin Bienkowskiego sędziego apelacyjnego”, 2 egz.

Odezwa do Tomasza Wawrzeckiego (1759-1816), członka Rady Najwyższej Tymczasowej Księstwa Warszawskiego, z 1813 r.

Odezwa oficerów powracających z niewoli do gen. J.H. Dąbrowskiego (1814).

Luzy; rękopis; polski; ss. 69.

Sygn. 512. [Mowy, odezwy, publicystyka. Cz. II]

1820, 1828, 1 poł. XIX w.

Odpisy mów sejmowych z 1/13 września 1820 r.: cara Aleksandra I, Stanisława Potockiego, prezesa Senatu, Rajmunda Rembielińskiego, marszałka Sejmu (rękopisy jednej osoby).

Tekst w sprawie służby wojskowej Żydów z 1828 r. przesłany do Macieja Gibierowa. Fragmenty: brulionu relacji o powstaniu listopadowym (b.d.), debaty o monarchii francuskiej (1 poł. XIX w.).

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 24.

Sygn. 513. [Rozporządzenia władz dot. spraw gospodarczych, rejestracji ludności, zaświadczeń]

1778, 1808-1809, 1886, b.d. 1 poł. XIX w.

Rękopisy: rezolucja króla Stanisława Augusta odnośnie do sposobu „podania” dóbr, ekstrakt z ksiąg grodzkich winnickich (1778); kopie ukazów i poleceń Aleksandra I dot. guberni wołyńskiej: z 29 maja 1802 r. do gen. Andrzeja Rozenberga, zarządzającego gubernią podolską i wołyńską (b.d.), i z 28 listopada 1815 r. do feldmarszałka Mikołaja Sałytkowa oraz tajnego radcy Sieversa w sprawie nadużyć w guberni wołyńskiej; wzór sprawozdania rocznego fabryki płócienniej (b.d.); wzór tabel do rejestracji ludności i szlachty, wypełnienie nieczytelne (poł. XIX w.).

Druki: cyrkularz w sprawie wydawania zaświadczeń przez katechetów (Lwów 1808, pol.-niem.); sprostowanie do projektu prawa o wprowadzeniu francuskiego kodeksu handlowego z 1809 r. (1 karta, 1809?); postanowienie o sprzedaży alkoholu w guberni wołyńskiej (1886).

Luzy; druk; rękopis; niemiecki, polski, rosyjski; ss. 23.

Sygn. 514. [Okólniki w sprawach szkolnictwa]

1811, 1863

Czacki Tadeusz „Odezwa do uczniów Wołyńskiego Gimnazjum i do zacnych Ziomków, którzy dzieci swoje do tej szkoły oddają”, Krzemieniec, 16 lipca 1811, 3 karty.

„Postanowienie Rady Administracyjnej Królestwa obejmujące przepisy o zachowaniu porządku w Szkole Głównej o jurysdykcji Władz tejże Szkoły”, Warszawa, 4/16 stycznia 1863, s. liczb. 19+1.

Luzy; druk; polski; ss. 24.

Uwaga: nr biblioteki Brezów 68 i 84.

Sygn. 515. Kazimierz Brodziński „O powołaniu i obowiązkach młodzieży akademickiej. Rzecz czytana na posiedzeniu Królewskiego Uniwersytetu [Warszawskiego] dnia 15 lipca 1826 roku” [druk]

1826

Poszyt; druk; polski; ss. 72.

Uwaga: nr biblioteki Brezów naniesiony ołówkiem – 442. K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 10, 1885, s. 99.

Sygn. 516. Excerpt intencji i ustaw niektórych przez S.P. J.W. Jmć Panią Ordynatową [Józefę Antoninę] Zamoyską, dla Kanoniczek Warszawskich w Księdze Oryginalnej Fundacją całą zawierającej wyrażonych, z objaśnieniem wiadomości Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej na Sejm podanej w roku 1764

B.d. – 1764

Wyciąg ze statutu świeckiego Zakonu Kanoniczek w Warszawie ufundowanego w 1744 r. dla niezamożnych szlachcianek, Warszawa, br. (1764 r.). Fundacja została

zatwierdzona przez sejm w 1768 r., jej uposażenie stanowiły sumy ulokowane na dobrach żuławskich (ustawa Volumina legum, t. 7, Petersburg 1869, f. 815).

Luzy; druk; polski; ss. 8.

Uwaga: K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 9, 1888, s. 343.

Sygn. 517. Kazania ku czci Józefa świętego pisane i u nóg jego przy cudownym obrazie w Kolegiacie kaliskiej w roku MDCCLXXXI zawieszone od X Józefa Płochockiego [...] do druku podane

1781

Związane z Sanktuarium św. Józefa w kolegiacie kaliskiej. Druk w Kaliszu w Drukarni JKM i Rzeczypospolitej.

Luzy; druk; polski; w 16-tce; ss. 11.

Uwaga: K. Estreicher, *Bibliografia polska*, t. 9, 1888, s. 496.

Sygn. 518. [Kazania i mowy pogrzebowe]

B.d. 1815, 1827, 1829, 1 poł. XIX w.

„Kazanie na pierwszy dzień roku 1815 o czasie życia ludzkiego”, dedykacja księdza E.B. dla NN (ss. 12).

Mowa ks. A. Bęczkowskiego na pogrzebie Julii z Czackich Steckiej, zm. 14 grudnia 1827 (b.d. 1827, ss. 9).

Mowa na pogrzebie Piotra Bielińskiego, senatora – wojewody, zm. 1829, biogram w PSB, t. 2, s. 556 (b.d. 1829).

Kazanie na poświęcenie kościoła w NN (1 poł. XIX w., ss. 10).

Poszyt; rękopis; polski; ss. 39.

Sygn. 519. Dienne godzinki o błogosławionej Kunegundzie [Kindze] księżnie polskiej a potem zakonnicy świętej Klary klasztoru starosandeckiego fundatorce [...]

1849

Zbiór modlitw, hymnów, pieśni, głównie wierszowanych. Wydanie V, Tarnów, drukiem i nakładem Rudolfa Minka, dzierżawcy drukarni wdowy Karnstaedt. Adnotacja rkp. dot. oddania do oprawy.

Księga; druk; polski; ss. 49.

Sygn. 520. [Iluminowany zapis nutowy pieśni religijnej – fragment]

XVII-XVIII w.

Rękopis iluminowany kolorowy. Użyty w archiwum Brezów jako obwoluta do zbioru druków.

Luzy; rękopis; łaciński; sztywny pap. woskowany; 383×550; 1 karta.

Sygn. 521. [Wypisy historyczne]

1 poł. XIX w.

Teksty lekcji szkolnych i wykładów, głównie z historii starożytnej i średniowiecznej, w j. fr. i pol. oraz dwujęzyczne pol.-fr. Zapiski kilku osób, w tym może Maksymiliana Brezy. Drobne notatki.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 142.

Sygn. 522. O zaprawach ogniów wojennych które do ataku y obrony twierdz jako też i w polu są potrzebne

B.d. ok. 1800-1830

Pierwsza składka tekstu (podręcznika?) dla artylerzystów.

Poszyt; rękopis; polski; k. liczb. 18; ss. 36.

Sygn. 523. [Zbiorek odpisów poezji, sztuk, sentencji, zagadek itp.]

B.d. ok. 1800-1830

Rodzaj notatnika prowadzony z obu stron (należał do dwóch osób?), wpisy kilku rąk, głównie w j. fr., na s. 1 szkic położenia jakichś zabudowań (dworu?).

Poszyt; rękopis; francuski, niemiecki, polski; ss. 116.

Uwaga: nr w zbiorach Brezów – A2.

Sygn. 524. [Teksty literackie, przysłowia, anegdoty]

B.d. koniec XVIII w., pocz. XX w.

Wiersz Angeli Dąbrowskiej na cześć Gerarda Potockiego i jego matki (koniec XVIII w.?). Wiersze Alojzego Felińskiego (1771-1820), w tym na pocztówce z początku XX w. tekst „Boże, coś Polskę”, podobna z tekstem „Mazurka Dąbrowskiego”. Odpisy poezji Szymona Konopackiego i Antoniego Odyńca; poezji i prozy nieustalonych autorów, modlitw, napisów nagrobnych, przysłów, zagadek. Szkic o twórczości m.in. I. Krasickiego w j. fr. (ok. poł. XIX w.). Karta z silva rerum (koniec XVIII w.). Część niekompletna, w tym fragmenty sztambuchów.

Luzy; rękopis; francuski, polski; ss. 154.

Sygn. 525. [Rysunki i akwarelki autorstwa różnych osób]

1831, 1847, 1899, 1902, b.d. XIX-XX w.

Portrecik mężczyzny w stroju szlacheckim, powstaniec? – rysunek ołówkowy T. Malinowskiego z datą 28 marca 1831 r.

Rysunek sceny walki, podpis „Korczak Biratyński profesor honorowy Akademii Florenckiej 1847”.

„Chory – rysunek sygn. Oleńki La Seaza w Więckowicach, 1902 r.”, opis Achillesa Brezy, może przedstawia Stanisława Brezę, s. Józefa, zm. w 1902 r.

Żołnierz w burce, akwarela sygn. L. Klimensowski?

Rysunek domu, sygn. Z.R. (Zygmunt Radzimiński?).

Karta ze szkicami postaci dawnych żołnierzy i szlachcica. Święty Erazm, rys. piórkiem (XIX w.). Karta ze szkicami fragmentów twarzy. Historyjka obrazkowa, początek XX w.

Luzy; rysunek, akwarela, rękopis; polski; ss. 17.

Sygn. 526. [Reprodukcje rycin i obrazów]

B.d. 2 poł. XIX w.

Portret Rozalii z Chłapowskich, hr. Engeström, żony Wawrzyńca, kanclerza szwedzkiego (1751-1826) – litografia, Drezno (ok. 1870).

Widok Tivoli (2 poł. XIX w.); szkice postaci Rafaela (2 poł. XIX w.). Scenka rodzajowa A. Van Ostaje. Plansza do gry?

Luzy; litografia, druk; francuski, polski; różne formaty; 5 kart.

Sygn. 527. [Przepisy gospodarskie, kulinarne, medyczne i notatki z różnych dziedzin]

1792, 1796, b.d. koniec XVIII w., lata 30. XX w.

Rękopisy różnych osób.

Luzy; rękopis; polski, rosyjski; ss. 77.

Sygn. 528. [Druki i materiały ulotne: wizytówki, zaproszenia, bilety itp.]

1897, 1900, 1917, 1922, b.d.

Podziękowania za kondolencje: Romana i Józefa Potockich po śmierci ojca Józefa, Warszawa (1922); rodziny Boucicaut z synami (b.d.).

Zaproszenia: na spotkanie powitalne w Busku z hr. Kazimierzem Badenim, b. namiestnikiem Galicji, organizowane przez działaczy ze Lwowa (1897); na wenty dobroczynne Towarzystwa św. Wincentego à Paulo w Mielcu (1897, 1900); na bale Towarzystwa Doraznej Pomocy Lekarskiej w Warszawie, 2, z zapiskami – słówka niemieckie (1900).

Bilet loterii dobroczynnej w Lublinie (1917).

Wizytówki: Józefa Bielskiego, radcy dworu; Adriena Isopy, właściciela firmy medalierskiej (Paryż?); hr. i hrabiny Carton de Wiart; Zacharego Aleksandrowicza Sokołowskiego, podpułkownika artylerii.

Ulotka o datkach na Grób Chrystusa w Jerozolimie (Kraków, ok. 1900). Nalepka statku R.M.S.P. „Asturias” (zob. inf. o Annie Brezie zam. Nicolle). Bilet tramwajowy z Berlina. Karty z opisem postaci z mitologii Greków i Rzymian, 4, j. fr. (b.d.).

Luzy; druk; rękopis; francuski, niemiecki, polski, rosyjski; ss. 26.

Sygn. 529. [Fragmenty różnych wydawnictw]

1852, b.d.

Julijan Baroszewicz „Kościół św. Andrzeja i kanoniczki w Warszawie”, fragment artykułu o kościele z „Biblioteki Warszawskiej”, t. 2, 1852, s. 477-8 i 483-4.

„Poczet imienny senatorów i ministrów Królestwa Polskiego wyjęty z Niesieckiego i doprowadzony do 1795 r.”, 3 części, nr biblioteki (Brezów?) 577.

„L'Ostensoir de Notre-Dame de Lourdes” (Monstrancja z kościoła Notre Dame w Lourdes), XIX/XX w., j. fr., s. 3-14 (kompletny?).

Luzy; druk; francuski, polski; ss. 74.

Sygn. 530. Jednodniówka ?B.G? [Bardzo Głupie] pisemko Rzeczypospolitej IV [Drużyny Harcerskiej] im. h. J. Zamoyskiego

1919

Satyryczna gazетка ilustrowana IV Drużyny Harcerskiej im. hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie z czerwca 1919 r.

Luzy; światłokopia; polski; ss. 16.

Uwaga: nr biblioteki (Brezów?) 229.

Sygn. 531. Plan Traktu Imperatorskiego od Gubernii Mińskiej zaczynającego się przez Wieś Hrywe idącego a kończącego się z Powiatem Łuckim, leżącego w Powiecie Kowelskim w Gubernii Wołyńskiej z wyszczególnieniem gatunku grobel, mostów, domów i wszelkich szczegółów znajdujących się 26 listopada 1822 roku zrysowany

1822, 26 listopada

Plan przebiegu drogi – „Traktu Imperatorskiego” – przez wieś Hrywe w pow. kowelskim, położonej pomiędzy pow. pińskim i łuckim. Skrzyżowana z drogą do wsi Nabruski.

Status rękopisu mapy: oryginał; polski; skala oryginalna: 1 miara kazienna (rządowa) 1800 sążni; rodzaj mapy: topograficzna, geofizyczna; papier; wielobarwna; 305x412; 1 arkusz.

Sygn. 532. [Mapa topograficzna guberni wołyńskiej – „rząd XXII”, arkusz 4, w centrum miasto Dubno]

B.d. 2 poł. XIX w.

Status rękopisu mapy: rosyjski; oryginał; skala oryginalna: 1:12 600; rodzaj mapy: topograficzna, geofizyczna, ogólnoinformacyjna; druk; papier na płótnie; jednobarwna; 478x632; 1 arkusz.

Sygn. 533. [„Kraj” pismo polityczne, kulturalne i społeczne pod red. Erazma Piltza, wyd. w Petersburgu, nr 14 i 33, 1899 r.]

1899

Nr 14: s. 1-40 + dodatek nadzwyczajny s. 1-4 oraz 3,5 strony reklam, brak karty albumowej; nr 33: s. 3-24, 69-82 (błąd w numeracji?) oraz 4 strony reklam, niekompletny, m.in. brak karty albumowej i końcowych stron.

Poszyt; druk; polski; ss. 88.

11. Teki, obwołuty i wywieszki z archiwum Brezów

Sygn. 534. [Wywieszki informacyjne do plików dokumentów i listów w archiwum Brezów]

B.d. koniec XIX w.

Przygotowane przez Achillesa Brezę, kilka na odwrocie kart przyciętych ze zbędnych rękopisów i druków.

Luzy; rękopis; polski; k. 43.

Sygn. 535. [Teki na archiwalia]

XIX/XX w.

Założone i opisane przez Achillesa Brezę.

Luzy; rękopis; polski; 6 szt.; k. 11.

Sygn. 536. [Obwoluty z plików korespondencji i dokumentów]

XIX/XX w.

Obwoluty z plików akt niezachowanych. Destrukty, przy kilku wykorzystane kartki z fragmentami rękopisów, m.in. pustych tabel.

Luzy; druk; rękopis; polski; 46 szt.

Konkordancja sygnatur

Sygnatura dawna — Sygnatura nowa

ABS-I-1 — 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 275, 276, 277, 278	ABS-II-2/3 — 284, 493
ABS-II-1/1 — 15, 120, 155	ABS-II-2/3-4, II-4, III-6/4 — 453
ABS-II-1/1-5, II-4 — 448	ABS-II-2/3-4, III-6/3-4 — 455
ABS-II-1/1, II-1/2 — 149	ABS-II-2/3, II-3/8 — 290
ABS-II-1/1, II-1/5, IV-1/2 — 154	ABS-II-2/3, IV-1/1a — 61
ABS-II-1/1, II-2/3-4, III-6/4 — 454	ABS-II-2/4 — 168, 286, 287, 292, 293, 294, 429, 484, 489, 499
ABS-II-1/1, II-2/4, II-3/19, II-4, III-6/4, III-10 — 152	ABS-II-2/4, II-3/8 — 289
ABS-II-1/1, II-3/17, II-2/3-4, III-6/4 — 456, 457	ABS-II-2/4, II-3/19, III-6/3 — 471
ABS-II-1/1, II-2/4 — 65	ABS-II-2/4, II-3/19, III-6/3-4 — 465
ABS-II-1/1, III-6/4 — 150, 151, 156, 157, 158, 159, 368, 369	ABS-II-2/4, II-4 — 433
ABS-II-1/2, II-1/5, II-2/4, II-3/19, III-6/3 — 166	ABS-II-2/4, II-4, III-6/3, III-6/4 — 58
ABS-II-1/2, III-3/1, III-6 — 160, 161	ABS-II-2/4, II-3/14 — 20
ABS-II-1/3 — 405	ABS-II-2/4, III-6/3-4 — 464
ABS-II-1/3, II-1/5 — 328	ABS-II-2/4, III-6/3-4, IV-2d/30 — 402
ABS-II-1/3, II-2/4 — 25	ABS-II-2/4, III-6/4 — 400
ABS-II-1/3, III-3/1, III-6/3 — 438	ABS-II-2/4, III-6/4, IV-2d/30 — 404
ABS-II-1/4 — 51, 280	ABS-II-2/4, III-6/4, IV-2d/30, VI-1/5 — 401
ABS-II-1/5 — 282, 308, 399, 503	ABS-II-3/1 — 460, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 482, 483, 487
ABS-II-1/5, II-2/4, II-4 — 432	ABS-II-3/1a — 22
ABS-II-1/5, II-3/6, II-3/7, II-3/8 — 295	ABS-II-3/1, II-6/3 — 162
ABS-II-1/5, II-3/12 — 298	ABS-II-3/2 — 491
ABS-II-1/5, III-6/3-4 — 165	ABS-II-3/3, II-3/4 — 485
ABS-II-2/1, II-2/4, II-3/13 — 24	ABS-II-3/4 — 486
ABS-II-2/1, II-3/19, IV-2a/2 — 436	ABS-II-3/5 — 488
ABS-II-2/1, IV-2/f — 23	ABS-II-3/7, II-3/6 — 288
	ABS-II-3/8 — 283, 291, 297
	ABS-II-3/8, II-2/4 — 285
	ABS-II-3/9 — 296
	ABS-II-3/11, II-2/4 — 281
	ABS-II-3/12 — 299, 301

- ABS-II-3/12, II-3/16, II-4 — 59
 ABS-II-3/12, II-4, III-3/2 — 309
 ABS-II-3/13 — 21
 ABS-II-3/13-14 — 29
 ABS-II-3/13, II-3/19 — 19
 ABS-II-3/14 — 31
 ABS-II-3/15 — 27
 ABS-II-3/15, II-3/19 — 30
 ABS-II-3/16 — 52, 300
 ABS-II-3/16, II-3/19, II-4 — 54
 ABS-II-3/17, II-2/3, III-6/4 — 458
 ABS-II-3/18 — 430
 ABS-II-3/18, II-4 — 431
 ABS-II-3/19 — 44, 451, 452
 ABS-II-3/19, II-4, III-6/3, IV-2a/1 — 36
 ABS-II-4 — 311, 312, 313, 449, 450, 496
 ABS-II-4, III-3/1, III-6/3 — 505
 ABS-II-4, III-6/4 — 148, 469
 ABS-II-4, III-6/4, III-10 — 147
 ABS-II-4, IV-1-1a, IV-2a/1, V-1 — 302
 ABS-II-4, IV-1/3, IV-2/1 — 71
 ABS-II-4, IV-2d/11 — 474
 ABS-II-5 — 60
 ABS-II/19, III-6/2, IV-2a/2, V-4/1 — 329
 ABS-II-2/4, III-1 — 167
 ABS-III-1 — 494, 495
 ABS-III-2C, III-11 — 373
 ABS-III-3-1 — 28, 40, 50, 53, 320, 321, 324, 327, 403, 459
 ABS-III-3/1, III-6/3 — 314
 ABS-III-3/1, III-6/4, IV-2d/30 — 406
 ABS-III-3/1, IV-2a/1 — 32, 81
 ABS-III-3/2 — 310, 315, 316, 317, 325, 326
 ABS-III-3/2, III-6/4, VI-1/7 — 164
 ABS-III-3/3 — 322, 323
 ABS-III-3/4 — 153
 ABS-III-3/5 — 318
 ABS-III-6/1 — 56
 ABS-III-6/2 — 57
 ABS-III-6/3 — 39, 68, 467
 ABS-III-6/3-4 — 37, 38
 ABS-III-6/3-4, III-10-11 — 163
 ABS-III-6/3, III-6/4, IV-2a/1 — 89
 ABS-III-6/3, IV-1/2 — 77, 78
 ABS-III-6/3, IV-1/4 — 67, 70
 ABS-III-6/4 — 90, 91, 136, 370, 371, 372, 461, 462, 463, 497, 501
 ABS-III-6/4, IV-2d/30 — 201
 ABS-III-6/4, IV-1/2 — 331
 ABS-III-8/1 — 388
 ABS-III-8/2 — 171, 173, 174, 175, 176
 ABS-III-8/2a — 172
 ABS-III-8/3 — 375, 390, 391
 ABS-III-8/4 — 394
 ABS-III-8/5 — 389
 ABS-III-8/7 — 393
 ABS-III-8/9 — 395
 ABS-III-8/10 — 392
 ABS-III-8/11 — 396, 397
 ABS-III-8/15 — 378
 ABS-III-8/16 — 383
 ABS-III-8/17 — 380
 ABS-III-8/18 — 381
 ABS-III-8/19 — 386
 ABS-III-8/20 — 384
 ABS-III-8/21 — 385
 ABS-III-8/22 — 382
 ABS-III-10 — 466
 ABS-III-11 — 366, 468
 ABS-IV-2d/5-9, IV-2d/13-16 — 268
 ABS-IV-1/1 — 10, 11, 12, 13, 16, 17, 127, 128
 ABS-IV-1/1-2, IV-2a/2 — 75
 ABS-IV-1/1a — 18, 62, 347
 ABS-IV-1/1, IV-2a/1 — 14
 ABS-IV-1/1, IV-2d/4, IV-2d/30 — 183
 ABS-IV-1/1, V-4/1, VI-1/9 — 134
 ABS-IV-1-2a/1, IV-2d/30 — 214
 ABS-IV-1/2, IV-2a — 80
 ABS-IV-1/2, IV-2a/1 — 76, 79
 ABS-IV-1/2, IV-2d/4, IV-2d/30 — 182
 ABS-IV-1/2, V-4/1 — 106
 ABS-IV-1/3 — 33
 ABS-IV-1/3, IV-1/4 — 146
 ABS-IV-1/3, IV-2a/1 — 8
 ABS-IV-1/3, IV-2a/2 — 74
 ABS-IV-1/4 — 66
 ABS-IV-1/4, IV-2a/2 — 63
 ABS-IV-1/5, VI-1/1 — 34
 ABS-IV-2/30 — 196
 ABS-IV-2a/1 — 42, 43, 48, 55, 94, 132, 435, 498, 504
 ABS-IV-2a/1-2 — 88, 126, 139, 141
 ABS-IV-2a/1-2, III-6/4, VI-1/5 — 135
 ABS-IV-2a/1-2, IV-2d/14-15 — 92
 ABS-IV-2a/1-2, IV-2d/30 — 131, 138
 ABS-IV-2a/1-2, IV-2d/30, V-4/1 — 528
 ABS-IV-2a-1 i 2, V-1, VI-1/9 — 144
 ABS-IV-2a/1, IV-2d/5, IV-2d/19, IV-2d/30 — 179

- ABS-IV-2a/1, IV-2d/14-15 — 93
 ABS-IV-2a/1, IV-2e/5 — 351
 ABS-IV-2a/1, IV-2d/30 — 279
 ABS-IV-2a/1, V-4/1 — 143, 398
 ABS-IV-2a-2 — 129, 169, 319, 434
 ABS-IV-2d/1 — 140, 180, 235, 257
 ABS-IV-2d/1, IV-2d/5, IV-2d/21, IV-2d/30 — 228
 ABS-IV-2d/2 — 181
 ABS-IV-2d/3 — 178
 ABS-IV-2d/3, IV-2d/30 — 200
 ABS-IV-2d/4 — 239
 ABS-IV-2d/4-5, IV-2d/30 — 185, 188, 191
 ABS-IV-2d/4-7, IV-2d/14-15, IV-2d/18 — 260
 ABS-IV-2d/4-7, IV-2d/30 — 203
 ABS-IV-2d/4-11 — 186
 ABS-IV-2d/4-11, IV-2d/16, IV-2d/30 — 184
 ABS-IV-2d/4-16 — 177
 ABS-IV-2d/4, IV-2d/12 — 243
 ABS-IV-2d/4, IV-2d/17, IV-2d/28, IV-2d/30 — 216
 ABS-IV-2d/4, IV-2d/19 do 21 — 215
 ABS-IV-2d/4, IV-2d-21, IV-2d-25, IV-2d/28 — 220
 ABS-IV-2d/4, IV-2d/30 — 187
 ABS-IV-2d/5-16, IV-2d/30 — 234
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/15 — 247
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/17, IV-2d/19 — 210
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/17, IV-2d/30 — 208
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/18, IV-2d/29, IV-2d/30 — 213
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/19, IV-2d/30 — 209
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/20, IV-2d/30 — 227
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/23 — 249
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/25-26, IV-2d/30 — 193
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/30 — 190, 192, 194, 195, 197, 229
 ABS-IV-2d/5, IV-2d/26, IV-2d/30 — 212
 ABS-IV-2d/6, IV-2d/13, IV-2d/28 — 221
 ABS-IV-2d/6, IV-2d/21, IV-2d/30 — 223
 ABS-IV-2d/8-9, IV-2d/30 — 204
 ABS-IV-2d/8-10, IV-2d/14-15 — 261
 ABS-IV-2d/9 — 274
 ABS-IV-2d/10-11, 13, IV-2d/30 — 205
 ABS-IV-2d/10, IV-2d/30 — 237
 ABS-IV-2d-11-15, IV-2d/18 — 262
 ABS-IV-2d/12 — 259
 ABS-IV-2d/12-15 — 266, 267
 ABS-IV-2d/13, IV-2d/30 — 255
 ABS-IV-2d/14-15 — 95
 ABS-IV-2d/14-15, IV-2d/18 — 263, 264
 ABS-IV-2d/14-16, IV-2d/18 — 265
 ABS-IV-2d/14, IV-2d/21 — 244
 ABS-IV-2d/14, IV-2d/30 — 256
 ABS-IV-2d/15, V-4/1 — 35/72/0/2.7/96
 ABS-IV-2d/16 — 258
 ABS-IV-2d/16, IV-2d/29-30 — 231
 ABS-IV-2d/16, IV-2d/30 — 207
 ABS-IV-2d/17, IV-2d/30 — 226
 ABS-IV-2d/18 — 245
 ABS-IV-2d/18a, IV-2d/30 — 240, 241, 242
 ABS-IV-2d/18, IV-2d/26 — 253
 ABS-IV-2d-18, IV-2d/30 — 238
 ABS-IV-2d/19 — 416
 ABS-IV-2d/19, IV-2d/18 — 222
 ABS-IV-2d/19, IV-2d/30 — 206
 ABS-IV-2d/22, IV-2d/23 — 248
 ABS-IV-2d/23, IV-2d/26, IV-2d/30 — 251, 252
 ABS-IV-2d/24, IV-2d/12, IV-2d/30 — 250
 ABS-IV-2d/24, IV-2d/30 — 211
 ABS-IV-2d/24, IV-2d//25, IV-2d/26, IV-2d/30 — 217, 218
 ABS-IV-2d/25, IV-2d/30 — 219
 ABS-IV-2d/26, IV-2d/30 — 246
 ABS-IV-2d/29, IV-2d/30 — 224, 225
 ABS-IV-2d/30 — 198, 199, 202, 232, 233, 236, 269, 270, 271, 272, 273, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 437, 439, 362, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 440, 441, 442, 443, 470, 534
 ABS-IV-2d/30, IV-2e/5 — 117
 ABS-IV-2d/30, V-4/1, VI-1/9 — 133
 ABS-IV-2d/30 — 189
 ABS-IV/2e5 — 363
 ABS-IV-2e/1 — 352, 353
 ABS-IV-2e/2 — 356, 357
 ABS-IV-2e/3 — 358
 ABS-IV-2e/4 — 359
 ABS-IV-2e/5 — 100, 113, 114, 115, 116, 123, 354, 355, 444
 ABS-IV-2e/6 — 84, 145
 ABS-IV-2e/7 — 64, 87, 445
 ABS-IV-2f — 49, 472
 ABS-IV-3/2 — 330, 348
 ABS-IV-1/4 — 69

- ABS-IV-2d/4, IV-2d/18a, IV-2d/30 — 254
ABS-IV-3/2 — 349, 350
ABS-IV-2e/5 — 360, 361
ABS-V-1 — 26, 374, 514
ABS-V-3 — 118, 119
ABS-V-4/1 — 97, 99, 101, 107, 122, 142, 364,
365, 413, 414, 415, 418, 420, 446,
492, 507, 508, 509, 513, 515, 521, 522,
523, 530
ABS-V-4/1, VI-1/1 — 511, 512, 524
ABS-V-4/1, VI-1/9 — 98, 102, 103, 104, 105
ABS-V-4/1, VI/6 — 423, 425
ABS-V-4/2 — 306, 490
ABS-V-12, V-4/1 — 419
ABS-VI-1/1 — 35, 45, 46, 72, 73, 83, 303,
304, 305, 307, 473, 500, 510, 516, 517,
518, 519, 520, 529, 531, 532
ABS-VI-1/3 — 502
ABS-VI-1/4-5 — 426
ABS-VI-1/4-6 — 527
ABS-VI-1/4, VI-1/5 — 85
ABS-VI-1/5 — 170, 417, 422, 427, 428
ABS-VI-1/5-6 — 421
ABS-VI-1/5, VI-1/6 — 41
ABS-VI-1/6 — 47, 424
ABS-VI-1/7 — 82, 86, 108, 109, 110, 111,
112, 124, 125, 130, 137, 367, 506,
525, 526

Aneksy genealogiczne

Spis aneksów

- I. Michał Breza (1718-1771), s. Jana Dominika
- II. Stanisław Breza (1752-1847), s. Michała
- III. Antoni Breza (1758-1818), s. Michała
- IV. Józef Breza (1795-1877), s. Antoniego
- V. Hipolit Erazm Breza (1806-1882), s. Antoniego
- VI. Dzieci Hipolita: Achilles Jan Tytus Breza (1845-1905)
- VII. Urban Breza (1848-1900), s. Hipolita
- VIII. Roman Breza (1850 – przed 1927), s. Hipolita
- IX. Michalina Mogilnicka (1840-1893), c. Hipolita Brezy
- X. Stanisław Breza (1871-1938), s. Achillesa Jana Tytusa
- XI. Pruszyńscy – potomkowie Erazma Pruszyńskiego (ok. 1780-1822)
- XII. Czarneccy – Nikodem Czarnecki (ok. 1750-1794),
s. Michała i jego przodkowie
- XIII. Kajetan Czarnecki (1790-1852), s. Nikodema
- XIV. Ignacja z Koziebrodzkich, 1° v. Szeptycka,
2° v. Krukowiecka, matka Antoniny Czarneckiej
- XV. Ignacy Potocki (1775-1858), s. Wojciecha i Ewy 1° v. Brezy
- XVI. Franciszek Mikoszewski (zm. 1803) – potomkowie
– Mikoszewscy i Radziwińscy
- XVII. Radziwińscy – przodkowie i krewni Honoraty Brezy (1816-1863)
- XVIII. Rohlandowie – przodkowie i krewni Pawła Rohlanda (1873-1926)
- XIX. Antoni Barnaba Jabłonowski (1732-1799), s. Stanisława
- XX. Maksymilian Jabłonowski (1785-1846), s. Antoniego
- XXI. Jabłonowscy – linia od Dymitra Aleksandra (1706-1788)
- XXII. Celestyn Czaplic (1723-1804),
ojciec Teresy Jabłonowskiej (1758-1820), żony Antoniego Barnaby
- XXIII. Rzeczyccy herbu Janina
- XXIV. Drzewo przodków i potomków Achillesa Brezy

* – data urodzenia, miejsce urodzenia

† – data zgonu, miejsce zgonu

Δ – miejsce pochówku

z d. – z domu, nazwisko panieńskie

× – związek małżeński

v. – voto – ślub – nazwisko z wcześniejszego lub późniejszego związku

I. Michał Samuel Breza

*1718

†8.10.1771, Chorostek

Rodzice:

Jan Dominik Breza (*1678 – †1738)

Katarzyna Breza z d. Kierska (*b.d. – †po 1759)

Małżeństwo: przed 1717

Związki:

Ewa Breza (*1730 – †1794), córka Franciszka Żórawskiego i Katarzyny z Chebdów,
2° v. Ignacy Potocki

Małżeństwo: 12.01.1751

Dzieci:

1. Ewa Wojnarowska z d. Breza (*b.d. – †1801) × 1788, Tomasz Wojnarowski
2. Stanisław Kajetan Breza (*7.08.1752, Chorostek – †7.02.1847, Świątkowo)
3. Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)
4. Maciej Breza (*1760 – †18.03.1836, ΔKuniów)
5. Kajetan Breza (*b.d. – †b.d.)
6. Feliks Breza (*b.d. – †b.d.)
7. Joanna Breza (przed 1771 – †po 1773)

Rodzeństwo:

1. Kajetan Breza (*b.d. – †1771, ΔKorsuń)
2. Ludwik Joachim Breza (*b.d. – †1755)
3. Katarzyna Konstancja Breza (*b.d. – †b.d.)
4. Brygida Raczyńska z d. Breza (*b.d. – †przed 1790) × Józef Raczyński
5. Onufry Breza (*b.d. – †1794)
6. Wincenty Breza (*b.d. – †1780)
7. Michał Samuel Breza (*1718 – †8.10.1771, Chorostek)
8. Józef (Anastazy Józef?) Breza (*1723 – †2.12.1773)
9. Walentyn Breza (*1737 – †6.12.1812)
10. Magdalena Ulatowska z d. Breza (*przed 1737 – †po 1790) × Konstanty Ulatowski
11. Weronika Breza (*przed 1737 – †po 1796)

Podstawowe informacje o osobie:

Data chrztu: 31.07.1718

Zgon: zabójstwo

Funkcje:

Stolnik lubaczowski

II. Stanisław Kajetan Breza

*7.08.1752, Chorostek

†7.02.1847, Świątkowo

Rodzice:

Michał Samuel Breza (*1718 – †8.10.1771, Chorostek)

Ewa Breza z d. Żórawska, 2° v. Potocka (*1730 – †1794)

Małżeństwo: 12.01.1751

Związki:

Antonina Breza (*10.12.1771 – †3.01.1845, Poznań), córka Józefa Radolińskiego i Katarzyny z Raczyńskich

Małżeństwo: 23.05.1793, Chobienice

Dzieci:

1. Józef Antoni Breza (*6.12.1797 – †1805)

2. Maciej Breza (*b.d. – †b.d.)

3. Maurycy Breza (*b.d. – †b.d.)

4. Julia Florentyna Wołłowicz z d. Breza (*3.05.1799 – †17.01.1882) × Eustachy Wołłowicz

5. Henryk Breza (*4.09.1800 – †1843)

6. Tytus Breza (*1801 – †2.01.1865, Świątkowo)

7. Eugeniusz Władysław Breza (*1802 – †31.12.1856, Warszawa)

8. Fryderyk August Breza (*11.04.1808, Drezno – †29.03.1873, Drezno)

9. Włodzimierz Breza (*1812 – †18.12.1876, Świątkowo)

Rodzeństwo:

1. Ewa Wojnarowska z d. Breza (*b.d. – †1801)

2. Stanisław Kajetan Breza (*7.08.1752, Chorostek – †7.02.1847, Świątkowo)

3. Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)

4. Maciej Breza (*1760 – †18.03.1836, ΔKuniów)

5. Kajetan Breza (*b.d. – †b.d.)

6. Feliks Breza (*b.d. – †b.d.)

7. Joanna Breza (*przed 1771 – †po 1773)

Rodzeństwo przyrodnie:

1. Ignacy Potocki (*ok. 1775 – †1858)

Podstawowe informacje o osobie:

PSB, t. 2, s. 433-434, biogram oprac. Adam Skałkowski, o ur. 10 sierpnia 1752

Wykształcenie: Pijarzy w Międzyrzeczu, Collegium Nobilium w Warszawie

Funkcje:

Posel na sejmy, minister stanu Księstwa Warszawskiego, 1798 r. – saski tytuł hrabiowski

III. Antoni Breza

*7.02.1758, Chorostek

†20.05.1818, Krzemieniec

Rodzice:

Michał Samuel Breza (*1718 – †8.10.1771, Chorostek)

Ewa Żórawska (*1730 – †1794)

Małżeństwo: 12.01.1751

Związki:

Anna Breza (*1771 – †4.03.1829, Siekierzyńce, ΔKuniów), córka Nikodema Czarneckiego (*1750 – †1794) i Teresy z Drzewieckich (*b.d. – †przed 1793)

Małżeństwo: 11.02.1793, Juśkowce, pow. krzemieniecki

Dzieci:

1. Michał Breza (*1794 – †1800)
2. Józef Breza (*4.03.1795 – †16.07.1877, Więckowice, ΔGostyń)
3. Honorata Breza (*13.01.1796, Siekierzyńce – †12.08.1805, Siekierzyńce, ΔKuniów)
4. Antonina Breza (*1798 – †1800)
5. Tytus Breza (*12.1799 – †1800)
6. Ewa Breza (*1798 – †1800)
7. Dorota Breza (*01.1801 – †7.03.1825 b.d., ΔDederkały) × 1824, Ignacy Starczewski (*1789 – †po 1847)
8. Joanna Nepomucena Breza (*03.1802, Siekierzyńce – †12.08.1897, Warszawa)
9. Tekla Marianna Breza (*20.03.1804, Siekierzyńce – †1.03.1872, Warszawa)
10. Achilles Jan Nepomucen Breza (*14.05.1805, Siekierzyńce – †17.09.1839, Paryż)
11. Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzyńce – †1.10.1882, Warszawa, ΔKuniów)
12. Maksymilian Edward Wincenty Breza (*3.10.1807, Siekierzyńce – †10.06.1890, Więckowice, ΔNiepruszew)
13. Teofil Wincenty Breza (*21.12.1808, Siekierzyńce – †23.10.1887, Warszawa)
14. Antonina Breza (*1811 – †25.12.1818, Siekierzyńce, ΔKuniów)
15. Teresa Konstancja Breza (*9.02.1812, Siekierzyńce – †30.10.1890, Wesoła, gub. jekaterynosławska)
16. Róża Zuzanna Breza (*9.08.1814, Siekierzyńce – †1881, Warszawa)

Rodzeństwo:

1. Ewa Breza (*b.d. – †1801)
2. Stanisław Kajetan Breza (*7.08.1752, Chorostek – †7.02.1847, Świątkowo)
3. **Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)**
4. Maciej Breza (*1760 – †18.03.1836, ΔKuniów)
5. Kajetan Breza (*b.d. – †b.d.)
6. Feliks Breza (*b.d. – †b.d.)
7. Joanna Breza (*przed 1771 – †po 1773)

Rodzeństwo przyrodnie:

1. Ignacy Potocki (*ok. 1775 – †1858)

Podstawowe informacje o osobie:

Zgon: zm. w wieku 56 lat (sic!), metryka zgonu w A. Łuck, fond 297, sygn. I/96, k. 49

Funkcje:

Szambelan króla Stanisława Augusta

IV. Józef Breza

*4.03.1795

†16.07.1877, Więckowice, ΔGostyń, klasztor, grób Mycielskich

Rodzice:

Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)

Anna Czarnecka (*1771 – †4.03.1829, Siekierzyńce, ΔKuniów)

Małżeństwo: 11.02.1793, Juśkowce, pow. krzemieniecki

Związki:

Konstancja Wiktoria Breza (*1807 – †13.10.1874, Poznań), córka Stanisława Mycielskiego (*1767 – †1813) i Anny z Mielżyńskich (*1767 – †1840)

Małżeństwo: 6.04.1834, Poznań, parafia św. Marii Magdaleny

Dzieci:

1. Anna Stablewska z d. Breza (*22.01.1835 – †4.11.1907 b.d., ΔCeraadz) × 1854, Stefan Stablewski (*1835 – †1907)
2. Stanisław Tytus Breza (*3.05.1836, Poznań – †14.03.1902, Więckowice, ΔNiepruszew)
3. Maria Antonina Seweryna Bojanowska z d. Breza (*1837 – †18.07.1885, Duszniaki) × 1861, Bogusław Bojanowski (†1901)
4. Michał Breza (*1839 – †11.06.1840 Więckowice)
5. Konstanty Marcelli Breza (*18.06.1842, Więckowice – †31.03.1906, Poznań)

Rodzeństwo:

1. Michał Breza (*1794 – †1800)
- 2. Józef Breza (*4.03.1795 – †16.07.1877)**
3. Honorata Breza (*13.01.1796, Siekierzyńce – †12.08.1805, Siekierzyńce)
4. Antonina Breza (*1798 – †1800)
5. Tytus Breza (*12.1799 – †1800)
6. Ewa Breza (*1798 – †1800)
7. Dorota Starczewska z d. Breza (*01.1801 – †7.03.1825)
8. Joanna Nepomucena Breza (*03.1802, Siekierzyńce – †12.08.1897, Warszawa)
9. Tekla Marianna Breza (*20.03.1804, Siekierzyńce – †1.03.1872, Warszawa)
10. Achilles Jan Nepomucen Breza (*14.05.1805, Siekierzyńce – †17.09.1839, Paryż)
11. Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzyńce – †1.10.1882, Warszawa)
12. Maksymilian Edward Wincenty Breza (*3.10.1807, Siekierzyńce – †10.06.1890, Więckowice)
13. Teofil Wincenty Breza (*21.12.1808, Siekierzyńce – †23.10.1887, Warszawa)
14. Antonina Breza (*1811 – †25.12.1818, Siekierzyńce)
15. Teresa Konstancja Breza (*9.02.1812, Siekierzyńce – †30.10.1890, Wesola, gub. jekaterynosławska)
16. Róża Zuzanna Breza (*9.08.1814, Siekierzyńce – †1881, Warszawa)

Podstawowe informacje o osobie:

PSB, t. 2, s. 432, biogram oprac. Jan Giergielewicz

Chrzest: pierwszy 5.03.1795, drugi w parafii Krzywiz z siostrą Honoratą 19.02.1800, chrzestni:

Ignacy Skipor z żoną Franciszką, świadkowie: ks. Tekla Jabłonowska i Wojciech Potocki

Wykształcenie: Liceum Krzemienieckie

Funkcje:

Porucznik wojsk polskich i rosyjskich, powstaniec listopadowy, podpułkownik

V. Hipolit Erazm Breza

*2.08.1806, Siekierzynice

†1.10.1882, Warszawa, ΔKuniów

Rodzice:

Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)

Anna Czarnecka (*1771 – †4.03.1829, Siekierzynice)

Małżeństwo: 11.02.1793, Juśkowce, pow. krzemieniecki

Związki:

Honorata Breza (*12.1816 – †25.01.1863, Siekierzynice, ΔKuniów), córka Godfryda Radziwińskiego (†1836) i Felicjanny z Mikoszewskich (†po 1850)

Małżeństwo: 17.08.1837, Lachowce

Dzieci:

1. Stefania Eugenia Breza (*15.11.1838, Szymankowice – †7.05.1841, Siekierzynice, ΔKuniów)
2. Michalina Ernestyna Mogilnicka z d. Breza (*25.07.1840, Siekierzynice – †23.12.1893, Warszawa) × 1862, Jan Mogilnicki
3. Maria Leontyna Medarda Breza (*8.06.1841, Siekierzynice – †19.03.1889, Kraków)
4. Dorota Anna Celestyna (Maria Józefa karmelitanka) Breza (*25.01.1843 – †24.01.1886, Kraków)
5. Achilles Jan Tytus Breza (*2.07.1845, Siekierzynice – †17.06.1905, Wörschofen, Bawaria)
6. Urban Pius Breza (*1.07.1848, Siekierzynice – †29.07.1900)
7. Roman August Bernard Breza (*3.08.1850, Siekierzynice – †przed 1927)
8. Anna Antonina Breza, sercanka (*3.05.1856, Siekierzynice – †11.12.1900, Lwów, ΔŁyczaków)

Rodzeństwo:

1. Michał Breza (*1794 – †1800)
2. Józef Breza (*4.03.1795 – †16.07.1877, Więckowice)
3. Honorata Breza (*13.01.1796, Siekierzynice – †12.08.1805, Siekierzynice)
4. Antonina Breza (*1798 – †1800)
5. Tytus Breza (*12.1799 – †1800)
6. Ewa Breza (*1798 – †1800)
7. Dorota Starczewska z d. Breza (*01.1801 – †7.03.1825)
8. Joanna Nepomucena Breza (*03.1802, Siekierzynice – †12.08.1897, Warszawa)
9. Tekla Marianna Breza (*20.03.1804, Siekierzynice – †1.03.1872, Warszawa)
10. Achilles Jan Nepomucen Breza (*14.05.1805, Siekierzynice – †17.09.1839, Paryż)
- 11. Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzynice – †1.10.1882, Warszawa, ΔKuniów)**
12. Maksymilian Edward Wincenty Breza (*3.10.1807, Siekierzynice – †10.06.1890, Więckowice)
13. Teofil Wincenty Breza (*21.12.1808, Siekierzynice – †23.10.1887, Warszawa)
14. Antonina Breza (*1811 – †25.12.1818, Siekierzynice)
15. Teresa Konstancja Breza (*9.02.1812, Siekierzynice – †30.10.1890, Wesoła, gub. jekaterynosławska)
16. Róża Zuzanna Breza (*9.08.1814, Siekierzynice – †1881, Warszawa)

Podstawowe informacje o osobie:

Chrzest: 2.08.1806, Siekierzynice, chrzestny: Józef Drzewiecki, wojskowy

VI. Achilles Jan Tytus Breza

*2.07.1845, Siekierzynice

†17.06.1905, Wörischofen, Bawaria, ΔNiepruszew

Rodzice:

Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzynice – †1.10.1882, Warszawa)

Honorata Breza z d. Radziwińska (*12.1816 – †25.01.1863, Siekierzynice)

Małżeństwo: 17.08.1837, Lachowce

Związki:

Felicja Ludwika Antonina Breza (*18.06.1850, Rześniówka – †24.12.1930, Żabia Wola), córka
Mieczysława Pruszyńskiego (†1871) i Heleny z Czeczeliów (†1891)

Małżeństwo: 15.10.1870, Starykonstantynów

Dzieci:

1. Stanisław Hipolit Mieczysław Breza (*1.09.1871, Siekierzynice – †10.03.1938, Żabia Wola, ΔBychawka)
2. Helena Maria Małgorzata Rohland z d. Breza (*17.10.1879, Kraków – †02.1954, Puszczykowo, woj. poznańskie) × 1901, Paweł Rohland (*1873 – †1926)
3. Maria Breza (*1882 – †1883)
4. Anna Joanna Katarzyna Breza (*2.11.1887, Kraków – †29.12.1894, Siekierzynice)

Rodzeństwo:

1. Stefania Eugenia Breza (*15.11.1838, Szymankowice – †7.05.1841, Siekierzynice)
2. Michalina Ernestyna Mogilnicka z d. Breza (*25.07.1840, Siekierzynice – †23.12.1893, Warszawa)
3. Maria Leontyna Medarda Breza (*8.06.1841, Siekierzynice – †19.03.1889, Kraków)
4. Dorota Anna Celestyna (Maria Józefa karmelitanka) Breza (*25.01.1843 – †24.01.1886, Kraków)
5. **Achilles Jan Tytus Breza (*2.07.1845, Siekierzynice – †17.06.1905, Wörischofen, Bawaria)**
6. Urban Pius Breza (*1.07.1848, Siekierzynice – †29.07.1900)
7. Roman August Bernard Breza (*3.08.1850, Siekierzynice – †przed 1927)
8. Anna Antonina Breza, sercanka (*3.05.1856, Siekierzynice – †11.12.1900, Lwów)

Podstawowe informacje o osobie:

Wykształcenie: Szkoła Główna Warszawska

VII. Urban Pius Breza

*1.07.1848, Siekierzyńce

†29.07.1900, Żytomierz

Rodzice:

Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzyńce – †1.10.1882, Warszawa)

Honorata Breza z d. Radziwińska (*12.1816 – †25.01.1863, Siekierzyńce)

Związki:

Anna Ledóchowska (*13.06.1845, Matwijowice – †6.04.1912, Żytomierz)

Małżeństwo: 29.04.1873, Kateburg

Dzieci:

1. Laura Honoryna Breza (*7.03.1874 – †b.d.)
2. Zofia Kundicz-Daszkiewicz z d. Breza (*11.02.1877 – †b.d.) × 1989, Roman Kundicz-Daszkiewicz
3. Krystyna Breza (*1878 – †1883)
4. Bronisław Józef Breza (*19.02.1884 – †1945)
5. Konrad Hipolit Breza (*19.02.1884 – †1.09.1893)

Rodzeństwo:

patrz: Achilles Breza

Podstawowe informacje o osobie:

Chrzest: 10.07.1848, chrzestni: Felicjanna Radziwińska, Kajetan Czarnecki

VIII. Roman August Bernard Breza

*3.08.1850, Siekierzyńce

†przed 1927

Rodzice:

Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzyńce – †1.10.1882, Warszawa)

Honorata Breza z d. Radziwińska (*12.1816 – †25.01.1863, Siekierzyńce)

Związki:

Rafała Wilczyńska (*b.d. – †1927)

Małżeństwo: 19.09.1880, Wilno

Dzieci:

1. Maria Breza (*7.09.1889, Chorostek – †30.04.1893)
2. Stefan (Jerzy) Breza (*6.06.1891 – †30.04.1893, Chorostek)
3. [Syn] Breza (*09.1904, Chorostek – †b.d.)

Rodzeństwo:

patrz: Achilles Breza

Podstawowe informacje o osobie:

Chrzest: 10.08.1850, chrzestni: Felicjanna Radziwińska, Ignacy Potocki

IX. Michalina Ernestyna Mogilnicka z d. Breza

*25.07.1840, Siekierzyńce

†23.12.1893, Warszawa

Rodzice:

Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzyńce – †1.10.1882, Warszawa)

Honorata Breza z d. Radziwińska (*12.1816 – †25.01.1863, Siekierzyńce)

Związki:

Jan Mogilnicki, s. Stanisława i Elżbiety z Nowakowskich

Małżeństwo: 1862

Dzieci:

1. Maria (?) Mogilnicka (b.d.)
2. Stefan Mogilnicki (*1868 – †po 1918)

Rodzeństwo:

patrz: Achilles Breza

Podstawowe informacje o osobie:

Ur. 13/25 lipca 1840

Chrzest: 23.12.1843, Kuniów, chrzestni: Idalia Malinowska, Wincenty Radziwiński

Zgon: 11/23 grudnia 1893

X. Stanisław Hipolit Mieczysław Breza

*1.09.1871, Siekierzyńce

†10.03.1938, Żabia Wola, ΔBychawka, 14.03.1938

Rodzice:

Achilles Jan Tytus Breza (*2.07.1845, Siekierzyńce – †17.06.1905, Wörischofen, Bawaria)

Felicja Ludwika Antonina Pruszyńska (*18.06.1850, Rześniówka – †24.12.1930, Żabia Wola)

Małżeństwo: 15.10.1870, Starykonstantynów

Związki:

Maria Breza (*2.12.1877, Korzewska Słoboda, par. Humań – †28.05.1941, Żabia Wola), córka Maurycego Antoniego Żółkiewskiego (†1909) i Katarzyny z Darowskich (*1840 – †1879)

Małżeństwo: 18.01.1900, Warszawa, parafia św. Aleksandra, 6/18 stycznia

Dzieci:

1. Anna Katarzyna Maria Nicolle z d. Breza (*6.12.1900, Warszawa – †16.04.1968, Londyn) × 1939, Filip Nicolle
2. Róża Maria Michalina Breza (*6.02.1902 – †1903)
3. Achilles Michał Breza (*29.09.1903, Warszawa – †8.09.1965, Gdańsk)
4. Maria Helena Breza (*14.10.1904, Siekierzyńce – †28.08.1961)
5. Tadeusz Jerzy Sylwester Breza (*31.12.1905, Siekierzyńce – †19.05.1970)
6. Michalina Helena Maria Breza (*4.11.1907, Siekierzyńce – †1980) × Stefan Dorabialski
7. Helena Stanisława Wierzbicka z d. Breza (*26.03.1910, Siekierzyńce – †18.06.1996, Puszczykowo, woj. poznańskie) × 1943, Marian Wierzbicki
8. Regina Breza (*1912 – †1912)
9. Jadwiga Krystyna Breza (*26.06.1913, Siekierzyńce – †31.03.2003)
1× Bohdan Jurczyński, 2× Stefan Garlicki
10. Teresa Rau z d. Breza (*27.04.1924, Poznań) × Roman Rau

Rodzeństwo:

1. **Stanisław Hipolit Mieczysław Breza (*1.09.1871, Siekierzyńce – †10.03.1938, Żabia Wola)**
2. Helena Maria Małgorzata Rohland z d. Breza (*17.10.1879, Kraków – †02.1954, Puszczykowo, woj. poznańskie)
3. Maria Breza (*1882 – †1883)
4. Anna Joanna Katarzyna Breza (*2.11.1887, Kraków – †29.12.1894, Siekierzyńce)

XI. Erazm Pruszyński

Drzewo potomków:

Erazm Pruszyński (*ok. 1780 – †1822)

× Anna Iwanowska, małżeństwo

– Mieczysław Pruszyński (*1805 – †20.12.1871)

× Helena Czechel (*b.d. – †1891), małżeństwo: 1842

– Bronisław Marceli Pruszyński (*1847 – †1918)

× Waleria Jadwiga z d. Malinowska (*1850 – †b.d.),
małżeństwo: 24.09.1872, Mariaschein k. Drezna

– Franciszka Stan. Waleria Pruszyńska (1880 – †1920)

– Ksawera z d. Pruszyńska (*1843 – †1929)

× Bolesław Chojecki (*1829 – †b.d.)

– Edward Pruszyński (*1846 – †1910)

× Maria Młodzianowska (b.d.)

– Zygmunt Pruszyński (*1874 – †1937)

× Maria Morawska (b.d.)

× Anna z d. Chodkiewicz (*1880 – †1962), małżeństwo: 1906, Strzelczyniec

– Ksawery Pruszyński (*4.12.1907 – †1950)

– Mieczysław Pruszyński (*1909 – †2005)

– Felicja z d. Pruszyńska (*9.06.1850, Rześniówka – †24.12.1930, Żabia Wola)

× Achilles Breza (*2.07.1845 – †17.06.1905)

– Jan Nepomucen Pruszyński (*17.05.1854, Rześniówka – †1918)

– Bronisław Pruszyński (*1811 – †24.03.1890)

× Idalia z d. Domaniewska (b.d.)

– Mieczysław Pruszyński (*b.d. – †1916)

– Jadwiga z d. Pruszyńska (b.d.)

× Kazimierz Burzyński (*1846 – †1920)

– Ludwik Burzyński (b.d.)

– Bronisława Burzyńska (b.d.)

– Józef Pruszyński

– Maria Pruszyńska

– Edward Pruszyński

XII. Nikodem Czarnecki

*przed 13.09.1750

†przed 15.08.1794

Rodzice: Michał Czarnecki (*b.d. – †przed 1754),
Joanna Czarnecka z d. Kniehinińska (b.d.), małżeństwo

Związki: Teresa Czarnecka (*b.d. – †przed 1793), córka Felicjana Drzewieckiego
i Anny z Błędowskich, oboje zm. po 1793, małżeństwo: ok. 1770

Dzieci:

1. Anna Breza z d. Czarnecka (*1771 – †4.03.1829) × Antoni Breza
2. Elżbieta Raczyńska z d. Czarnecka (*1780 – †przed 1852) × Józef Raczyński
3. Józefa Przewłocka z d. Czarnecka (*ok. 1783 – †przed 1852) × Konstanty Przewłocki (*1783 – †1837)
4. Kajetan Czarnecki (*1789 – †7.09.1852)

Rodzeństwo:

1. Franciszek Czarnecki (†1758)
2. Feliks Czarnecki (†ok. 1793)
3. Krystyna Ostrowska z d. Czarnecka
4. Nikodem Czarnecki (*przed 13.09.1750 – †przed 15.08.1794)

Podstawowe informacje o osobie:

Chrzest: 13.09.1750

Wykształcenie: Akademia Zamojska

Funkcje:

Starosta dańczowski

Drzewo przodków:

└Nikodem Czarnecki (*przed 13.09.1750 – †przed 15.08.1794)

└Michał Czarnecki (*b.d. – †przed 1754)

└Marcin (Marcjan) Czarnecki (*b.d. – †1717)

└Marcin Czarnecki (*b.d. – †1715)

└Stefan Franciszek Czarnecki (*b.d. – †ok. 1664)

└Piotr Czarnecki

└Jerzy Czarnecki (*1550 – †b.d.)

× Katarzyna z d. Rzewuska

× Marianna z d. Bzowska

× Anastazja z d. Krasnosielska

× Anastazja z d. Zaleska

× Marianna z d. Hulewicz

× Joanna z d. Kniehinińska

└Aleksander Kniehiniński, małżeństwo: b.d.

× Marianna z d. Jeło-Malińska

× Teresa z d. Drzewiecka (*b.d. – †przed 1793), małżeństwo: ok. 1770

└Felicjan Drzewiecki (*1722 – †po 1793)

└Piotr Antoni Drzewiecki (*b.d. – †ok. 1758)

× Marianna z d. Wiszniewska

└Anna z d. Błędowska (*b.d. – †po 1793)

XIII. Kajetan Czarnecki

*1789

†7.09.1852

Rodzice:

Nikodem Czarnecki (*przed 13.09.1750 – †przed 15.08.1794)

Teresa Czarnecka z d. Drzewiecka (*b.d. – †przed 1793)

Małżeństwo: ok. 1770

Związki:

Antonina Czarnecka (*1793 – †6.09.1833, Lwów), córka Michała Krukowieckiego

i Ignacji z Koziebrodzkich

Małżeństwo: 8.09.1818

Rodzeństwo:

1. Anna Breza z d. Czarnecka (*1771 – †4.03.1829)

2. Elżbieta Raczyńska z d. Czarnecka (*1780 – †przed 1852)

3. Józefa Przewłocka z d. Czarnecka (*ok. 1783 – †przed 1852)

4. Kajetan Czarnecki (*1789 – †7.09.1852)

Podstawowe informacje o osobie:

Wykształcenie: Kolegium pijarskie w Międzyrzeczu, Krzemieniec, Terezjanum w Wiedniu

Funkcje:

Marszałek pow. kowelskiego i nowogradwołyńskiego

XIV. Ignacja Koziebrodzka

*1755

†1823

Rodzice:

Marcin Koziebrodzki (*b.d. – †1783)

Wiktoria Koziebrodzka z d. Świejkowska (*b.d. – †1756)

Związki:

1× Michał Onufry Szeptycki (*b.d. – †ok. 1790)

Dzieci:

1. Tekla Zofia Kunaszowska

2. Marcin Szeptycki (*ok. 1790 – †b.d.)

2× Michał Krukowiecki (*b.d. – †1815), szambelan Stanisława Augusta

Dzieci:

3. Genowefa Rakowska (*ok. 1790 – †b.d.)

4. Antonina Czarnecka

XV. Ignacy Potocki

Linia wstępna:

└ Ignacy Potocki (*1775 – †1858, Chorostek)
└ Wojciech Potocki (*b.d. – †1825)
└ Jan Potocki
└ × Justyna z d. Colonna-Walewska
└ × Ewa Żórawska (*1730 – †1794), 1° v. Michał Breza
└ Franciszek Żórawski (*1695 – †b.d.)
└ Ludwik Żórawski
└ × Anna Czaplińska
└ × Katarzyna Chebda (*1699 – †26.05.1758)
└ Andrzej Chebda
└ × Anna Witkowska

Linia zstępna:

Ignacy Potocki (*ok. 1775 – †1858, Chorostek)

1× Emilia Felińska (*b.d. – †1805)

1. Albert Potocki (*1801 – †1848, Kaukaz)

2× Monika Dutkiewicz (*b.d. – †przed 1858)

Linia boczna:

Rodzeństwo:

1. Maria Potocka
2. Janina (Niunia) Potocka (*b.d. – †przed 1794)

Rodzeństwo przyrodnie:

3. Antoni Breza (*7.02.1758, Chorostek – †20.05.1818, Krzemieniec)
4. Maciej Breza (*1760 – †18.03.1836)
5. Joanna Breza (*przed 1771 – †przed 1780)
6. Stanisław Kajetan Breza (*7.08.1752, Chorostek – †7.02.1847, Świątków)
7. Kajetan Breza
8. Feliks Breza
9. Ewa Wojnarowska z d. Breza (†1801)

XVI. Mikoszewscy – linia od Franciszka Mikoszewskiego

Franciszek Mikoszewski (*b.d. – †20.12.1803)

× Aniela Mikoszewska z d. Kołyszko (*ok. 1760 – †po 1810)

– Antoni Mikoszewski (*1777 – †01.1858)

– Felicjana Mikoszewska (*b.d. – †po 1850, Siekierzynce)

× Godfryd Radziwiński (*ok. 1780 – †1836)

– Róża Radziwińska (*b.d. – †ok. 1844)

– Włodzimierz Radziwiński (*1813 – †4.01.1844)

× Julia Potrykowska (*1822 – †1871)

– Zygmunt Radziwiński (*12.04.1843, Szymkowce – †12.10.1928, Lwów)

× Aniela Czosnowska (*11.04.1845 – †9.01.1929, Lwów)

– Honorata Radziwińska (*12.12.1816 – †25.01.1863, Siekierzynce)

× Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzynce – †1.10.1882, Warszawa)

– Urban Pius Breza (*1.07.1848, Siekierzynce – †29.07.1900)

– Achilles Jan Tytus Breza (*2.07.1845, Siekierzynce – †17.06.1905, Wörischhofen)

– Anna Antonina Breza (*3.05.1856, Siekierzynce – †11.12.1900, Lwów)

– Roman August Bernard Breza (*3.08.1850, Siekierzynce – †przed 1927)

– Michalina Ernestyna Mogilnicka z d. Breza (*25.07.1840, Siekierzynce – †23.12.1893, Warszawa)

– Stefania Eugenia Breza (*15.11.1838, Szymankowice – †7.05.1841, Siekierzynce)

– Dorota Anna Celestyna (karmelitanka Maria Józefa) Breza (*25.01.1843 – †24.01.1886, Kraków)

– Maria Leontyna Medarda Breza (*8.06.1841, Siekierzynce – †19.03.1889)

– Eufrozyna z d. Mikoszewska

× Kajetan Malinowski

– Anna z d. Malinowska (*1820 – †1889)

× 1839, Piotr Moszyński (*1800 – †1879)

– Kajetan Mikoszewski (*1783, Zasław – †ok. 1831)

× Dorata z d. Kołyszko

– Benedykt Mikoszewski

– Gertruda z d. Mikoszewska

× Waldenau

– Franciszek Ksawery Mikoszewski

× 1823 Mikoszewska z d. Skipor

– Henryk Mikoszewski

× Aniela z d. Kamieńska

XVII. Radziwińscy – linia od Filipa Radziwińskiego

Linia wstępna:

– Filip Radziwiński (*1745 – †1800)

– Józef Radziwiński

× Joanna z d. Hulewicz

Linia zstępna:

Filip Radziwiński (*1745 – †1800)

× Paulina z d. Pruszyńska

– Wincenty Radziwiński (*ok. 1775 – †po 1849)

– Godfryd Radziwiński (*ok. 1780 – †1836)

× Felicjanna z d. Mikoszevska (*b.d. – †po 1850, Siekierzynce)

– Róża Radziwińska (*b.d. – †ok. 1844)

– Włodzimierz Radziwiński (*1813 – †4.01.1844)

× Julia z d. Potrykowska (*1822 – †1871), 2° v. Stanisław Małachowski

– Zygmunt Radziwiński (*12.04.1843, Szymkowce – †12.10.1928, Lwów)

× Aniela z d. Czosnowska (*11.04.1845 – †9.01.1929, Lwów)

– Marianna z d. Radziwińska (*1863 – †1952) × Pruszyński

– Teodora z d. Radziwińska (*1865 – †1945) × Kazimierz Dorożyński

– Zofia Radziwińska (*1866 – †18.12.1942)

– Julia Radziwińska (*1868 – †1918)

– Włodzimierz Radziwiński (*1871 – †1925)

– Stanisław Radziwiński (*1875 – †20.06.1963)

– Witold Radziwiński (*1881 – †1917)

– Honorata z d. Radziwińska (*12.12.1816 – †25.01.1863, Siekierzynce)

× Hipolit Erazm Breza (*2.08.1806, Siekierzynce – †1.10.1882, Warszawa)

– Stefania Eugenia Breza (*15.11.1838, Szymanowice – †7.05.1841, Siekierzynce)

– Michalina Ernestyna z d. Breza (*25.07.1840, Siekierzynce – †23.12.1893, Warszawa)

× Jan Mogilnicki

– Maria Leontyna Medarda Breza (*8.06.1841, Siekierzynce – †19.03.1889, Kraków)

– Dorota Anna Celestyna (karmelitanka Maria Józefa) Breza (*25.01.1843 – †24.01.1886, Kraków)

– Achilles Jan Tytus Breza (*2.07.1845, Siekierzynce – †17.06.1905, Wörschofen)

× Felicja Ludwika Antonina Pruszyńska (*9.06.1850, Rześniówka – †24.12.1930, Żabia Wola)

– Urban Pius Breza (*1.07.1848, Siekierzynce – †29.07.1900) × Anna z d. Ledóchowska

– Roman August Bernard Breza (*3.08.1850, Siekierzynce – †przed 1927)

× Rafaela Wilczyńska (*b.d. – †1927)

– Anna Antonina Breza (*3.05.1856, Siekierzynce – †11.12.1900, Lwów)

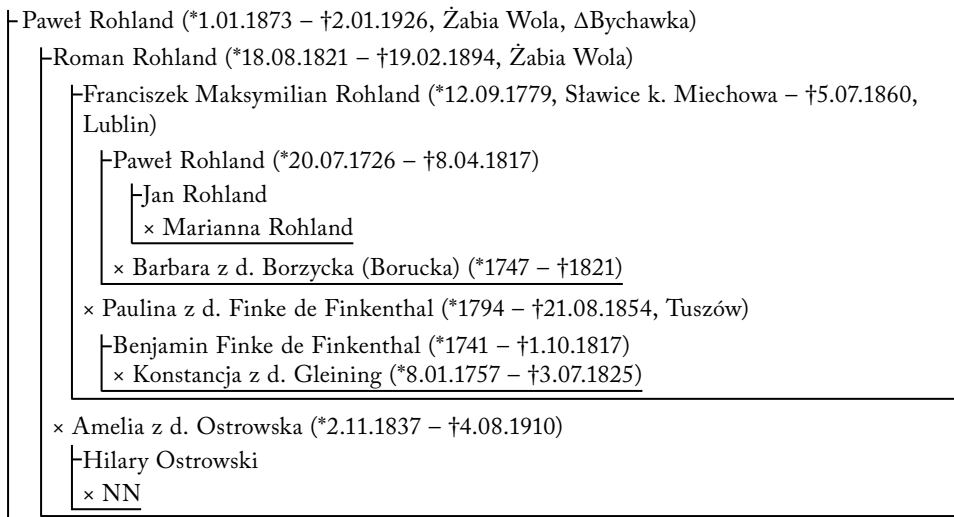
– Jan Radziwiński

– Honorata z d. Radziwińska × Paweł Pruszyński

– Adam Radziwiński

XVIII. Paweł Rohland

Linia wstępna:

Linia zstępna:

Paweł Rohland (*1.01.1873 – †2.01.1926, Żabia Wola, ΔBychawka)
 × 1901, Helena Małgorzata z d. Breza (*17.10.1877, Kraków – †02.1954, Puszczykówkę)

Rodzeństwo:

1. Franciszek Rohland (*27.08.1862 – †6.03.1884)
2. Jadwiga Rohland (*26.12.1866 – †18.01.1869)
3. Marianna Gabriela Gruszecka z d. Rohland (*18.03.1856 – †b.d.)
4. Stefania Rohland (*11.11.1857 – †11.05.1916)
5. Kamila Krasieńska z d. Rohland (*24.09.1860 – †b.d.)

Krewni III stopnia:

1. Michał Rohland (*29.09.1825, Warszawa – †8.04.1855, Tuszów)
2. Konstancja Rzeszotarska z d. Rohland (*27.09.1827, Radom – †1859)
3. Amelia Franciszka Michałowska z d. Rohland (*30.10.1837 – †b.d.)
4. Paweł Rohland (*4.05.1820 – †22.02.1851)
5. Julian Rohland (*23.05.1823, Radom – †3.01.1838, Tuszów)
6. Władysław Krasieński (*27.05.1883 – †3.05.1920)
7. Zofia Krasieńska (*1882 – †b.d.)

Krewni IV stopnia:

1. Jan Rohland (*1853, Tuszów – †15.09.1930, Tuszów)
2. Róża Dolińska z d. Rohland (*28.08.1851 – †b.d.)
3. Helena Borkiewicz z d. Rohland (*1785 – †26.11.1817)
4. Stanisław Rohland (*ok. 1781 – †po 1850)
5. Henryk Aleksander Finke de Finkenthal (*1783 – †8.02.1866)
6. Jan Samuel Finke de Finkenthal (*4.12.1781 – †9.02.1862)

XIX. Antoni Barnaba Jabłonowski

*27.01.1732

†4.02.1799, Warszawa

Rodzice:

Stanisław Wincenty Jabłonowski (*1694 – †25.09.1754, Lubartów)

2× 1729, Dorota z d. Broniszówna (*1692 – †1774)

Związki:

1× 1755, Anna z d. Sanguszko (*1739 – †1765)

Dzieci:

1. Stanisław Paweł Jabłonowski (*1762 – †27.04.1822)

2. Barbara Dorota z d. Jabłonowska (*1760 – †9.11.1844)

1× 1778, Józef Czartoryski, stolnik litewski (*21.11.1739 – †17.03.1810, Warszawa)

2× Józef Weyssenhoff (*19.11.1760 – †30.12.1798)

3. Tekla z d. Jabłonowska (*1765 – †b.d.)

× Józef Potocki, starosta tłumacki (*1753 – †1792)

2× 13.11.1776, Tekla z d. Czaplic (*1758 – †1820, Rzym)

Dzieci:

4. Teresa Jabłonowska (*31.01.1778 – †1863), kanoniczka wiedeńska

5. Maksymilian Jabłonowski (*29.06.1785, Wiedeń – †19.02.1846)

Rodzeństwo:

1. Maria Klementyna Lubomirska z d. Jabłonowska (*1729 – †1752)

2. **Antoni Barnaba Jabłonowski** (*27.01.1732 – †4.04.1799, Warszawa)

Rodzeństwo przyrodnie:

3. Jan Nepomucen Jabłonowski (*1722 – †1732)

4. Felicja Lubomirska z d. Jabłonowska (*1726 – †b.d.)

Podstawowe informacje o osobie:

Funkcje: wojewoda poznański, kasztelan krakowski

XX. Maksymilian Jabłonowski

*29.06.1785, Wiedeń

†19.02.1846, Krzywín

Rodzice:

Antoni Barnaba Jabłonowski (*27.01.1732 – †4.04.1799, Warszawa)

× 1776, Tekla z d. Czaplic (*1758 – †1820, Rzym)

Związki:

× 1811, Teresa Jabłonowska (*1793, Dubno – †16.06.1847, Wenecja), córka Michała Lubomirskiego (*1752 – †1809) i Magdaleny z Raczyńskich

Dzieci:

1. Władysław Jabłonowski (*16.07.1818, Warszawa – †18.07.1875)

× Ludgarda Tyszkiewicz (*1826 – †1904, Płużne), małżeństwo: 17.09.1847, Płużne

2. Jadwiga z d. Jabłonowska (*20.11.1819, Warszawa – †31.12.1894)

× 1837, Marcei Lubomirski (*1810 – †1865)

Rodzeństwo:

1. Teresa Jabłonowska (*1778 – †1863)

2. Maksymilian Jabłonowski (*29.06.1785, Wiedeń – †19.02.1846, Krzywín)

Rodzeństwo przyrodnie:

3. Stanisław Paweł Jabłonowski (*1762 – †27.04.1822)

4. Barbara Dorota Czartoryska 2° v. Weyssenhoff z d. Jabłonowska (*1760 – †1844)

5. Tekla Potocka z d. Jabłonowska (*1765 – †b.d.)

Podstawowe informacje o osobie:

Funkcje: senator Królestwa Polskiego

XXI. Jabłonowscy – linia od Dymitra Aleksandra Jabłonowskiego

Linia wstępna:

└Dymitr Aleksander Jabłonowski (*1706 – †1788)

└Jan Stanisław Jabłonowski (*1669 – †1731)

└Stanisław Jan Jabłonowski
× Marianna Kazanowska

× Joanna z d. Béthune mrgr. (*b.d. – †1744)

Linia zstępna:

Dymitr Aleksander Jabłonowski (*1706 – †1788)

1× Katarzyna z d. Szembek (*b.d. – †1746)

└Konstancja z d. Jabłonowska × Stanisław Mycielski

2× Józefa Jabłonowska z d. Mycielska

└Stanisław Jabłonowski × Anna z d. Siemieńska

└Józefa z d. Jabłonowska × Antoni Stadnicki (*1771 – †1836)

└Maciej Jabłonowski (*1757 – †1844) × Marianna Jabłonowska z d. Szeptycka

└Ludwik Jabłonowski (*1784 – †1864)

1× Karolina z d. Woyna (*1786 – †1840)

└Karol Jabłonowski (*1807 – †1885) × Eleonora z d. Skarbek (*1816 – †1870)

└Stanisław Maria Jabłonowski × Jadwiga z d. Stecka (*1848 – †1933)

└Maurycy Jabłonowski (*1809 – †1868)

2× Ludwika z d. Marim

└Janusz Jabłonowski

└Józef Jabłonowski

└Karol Jabłonowski (*1768 – †1841)

└Joanna z d. Jabłonowska × ks. Janusz Czetwertyński

Rodzeństwo:

1. Stanisław Wincenty Jabłonowski (*1694 – †25.09.1754, Lubartów)
2. Jan Kajetan Jabłonowski (*1699 – †1764)
3. Katarzyna Ossolińska z d. Jabłonowska
4. Marianna de Tremouille z d. Jabłonowska

Krewni III stopnia:

1. Maria Klementyna Lubomirska z d. Jabłonowska (*1729 – †1752)
2. Antoni Barnaba Jabłonowski (*27.01.1732 – †4.04.1799, Warszawa)
3. Jan Nepomucen Jabłonowski (*1722 – †1732)
4. Felicja Lubomirska z d. Jabłonowska

Krewni IV stopnia:

1. Stanisław Paweł Jabłonowski (*1762 – †27.04.1822)
2. Barbara Dorota Czartoryska 2° v. Weyssenhoff z d. Jabłonowska (*1760 – †1844)
3. Tekla Potocka z d. Jabłonowska (*1765 – †b.d.)
4. Teresa Jabłonowska (*1778 – †1863)
5. Maksymilian Jabłonowski (*29.06.1785, Wiedeń – †19.02.1846)

XXII. Celestyn Czaplic (*1723 – †1804)

Linia zstępna:

Celestyn Czaplic

× Anna z d. Drzewiecka (*b.d. – †1810), córka Piotra (†1765), podkomorzego krzemienieckiego

– Tekla z d. Czaplic (*1758 – †1820, Rzym)

× Antoni Barnaba Jabłonowski (*27.01.1732 – †4.04.1799, Warszawa)

– Teresa Jabłonowska (*1778 – †1863)

– Maksymilian Jabłonowski (*29.06.1785, Wiedeń – †19.02.1846)

× Teresa z d. Lubomirska (*1793 – †1847)

– Władysław Jabłonowski (*1818 – †1875)

× Ludgarda z d. Tyszkiewicz (*1826 – †1904)

– Jadwiga z d. Jabłonowska (*20.11.1819, Warszawa – †31.12.1894, Derman)

× Marceli Lubomirski (*1810 – †1865, Neuilly k. Paryża)

– Józef Maksymilian Lubomirski (*1838 – †1911, Nicea)

– Maria Lubomirska (*ok. 1840 – †b.d.)

– Teresa z d. Czaplic

× Franciszek Ksawery Woyna (*1750 – †1813)

– Karolina z d. Woyna (*1786 – †1840)

× Ludwik Jabłonowski (*1784 – †1864)

– Karol Jabłonowski (*1807 – †1885)

× Eleonora z d. Skarbek (*1816 – †1870)

– Stanisław Maria Jabłonowski (*1846 – †1909)

× Jadwiga z d. Stecka (*1848 – †1933)

– Maurycy Jabłonowski (*1809 – †1868)

XXIII. Rzeczyccy od Andrzeja Rzeczyckiego (†1608)

Andrzej Rzeczycki (*b.d. – †1608), instygator królewski, podkomorzy lubelski
 × Anna z d. Oporowska

– Jerzy Rzeczycki (*b.d. – †1649), starosta urzędowski
 × Elżbieta z d. Trzcńska

– Andrzej Rzeczycki

– Piotr Rzeczycki, miecznik wołyński
 × Rzeczycka (*b.d. – †1730)

– Stefan Piotr Rzeczycki (*b.d. – †przed 1716), podczasz yżtomierski, stolnik wołyński
 × Dorota z d. Kuropatnicka

– Łazarz Rzeczycki (*b.d. – †1736), chorąży yżtomierski, podstarości łucki

– Remigian Rzeczycki, skarbnik yżtomierski

– Marcelli Rzeczycki

– Wojciech Rzeczycki

– Jacek Rzeczycki (*b.d. – †przed 1736)
 × Marianna z d. Lasocka

– Franciszek Rzeczycki

– Róża Rzeczycka

– Jan Rzeczycki (*b.d. – †przed 1682)
 × Aleksandra z d. Kaszewska

– Marianna z d. Rzeczycka

1× Paweł Ligęza

2× Rudzki (Rucki)

– Helena Rzeczycka, brygidka w Lublinie

– Anna z d. Rzeczycka
 × Winiarski

– Jan Rzeczycki

– Andrzej Rzeczycki

– Stanisław Rzeczycki

– Jerzy Rzeczycki

– Katarzyna z d. Rzeczycka (*b.d. – †1687)

× Paweł Wolski, s. Stanisława, podstoli kijowski (siostra Pawła, Zofia – brygidka w Łucku)

– Jan Rzeczycki

– Andrzej Rzeczycki

– Mikołaj Rzeczycki (†1648, Zborów)

– Stanisław Rzeczycki

– Marek Rzeczycki

Indeks osobowy

- Aftanazy Roman* 64, 65
Aleksander I (1778-1825), car Rosji 56, **99**, **464**, **512**, **513**
Andrejczuk Ch. 269
Anna od Pana Jezusa, karmelitanka w Przemyślu 268
Antoniewicz Maria, zob. Bołoz-Antoniewicz
Arcimowicz A. 260
Aron, rabin w Równem 332
August III, król Polski 55, 74, 84, 97, **493**, **507**
Awroło L. 269
Axamitowski Martynian, bazylianin 484
Azulewicz Mustafa 203
- Bacher Bracholme 214
Badeni Kazimierz (1846-1909), namiestnik Galicji 528
Badowski 27, **340**
Badowski M. 203
Bakowiecki Józef, unicki biskup łucko-włodzimierski, XVII w. 477
Bańkowski Karol 203
Baraniecki Adrian (1828-1891), lekarz, społecznik 31
Baranowski 57
Bartoszewicz Julian (1821-1870), historyk 529
Baszinski, mierniczy 176
Bazylianie w Werchach 313
Bentkowski, pisarz grodzki łucki 27
Berezowscy 81, 84
Bergmann S. 340
Berkowa 235
Bernardyn Salomea 217, 218
Bernatowiczowa L. 272
Bernaux Klemens 496
Bestkowscy 289
- Beynarowa Franciszka 184
Beyryszkowa 203
Bęczkowski A., ksiądz 518
Białkowski Leon (1885-1952), historyk, dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie 78
Bibiski? Dimitr 340
Bielaj Filip 272
Bielecki Robert 20, 24, 42, 26, 45
Bielikowicz Katarzyna 481
Bielikowicz Krzysztof, podstoli starodubowski 481
Bieliński Franciszek (zm. 1809), starosta garwoliński 511
Bieliński Piotr (zm. 1829), senator-wojewoda Królestwa Polskiego 518
Bielowski Adam 16
Bielski Józef, radca dworu 528
Bieniaszewski Adam 15
Bieńdrowska 268
Bieńkowska Janina 270
Bieńkowska Karolina 270
Bieńkowska Lusja 270
Bieńkowska Maria 438
Bieńkowska Olga (1904-1982) 231
Bieńkowski Bartłomiej 505
Bieńkowski-Korwin Antoni, sędzia Sądu Apelacyjnego Ks. Warszawskiego 511
Biratynski Korczak 525
Błędowska Anna, zob. Drzewiecka
Bnińska Maria, c. Włodzimierza, zob. Breza
Bniński Łukasz (1738-1818), poseł, sędzia poznański 186
Bniński Piotr, s. Ulisesa, sekretarz królewski 14
Bniński Roman (1826-1912) 112
Bobrowicz Jan Nepomucen 13
Bobrowski Michał, konsyliarz Trybunału Apelacyjnego Lwowskiego 474

- Bobrzyński Michał (1849-1935), historyk, polityk 56
- Bocheński Józef 203
- Bohusz 186
- Bohuszowa Feliksa 186
- Bojanowska Maria (1835-1885) z Brezów, ż. Bogusława 25, 210
- Bojanowski Bogusław (zm. 1901) 25, 115, 210
- Bołoz-Antoniewiczowa z Tomkowiczów Maria, ż. Jakuba 231, 260, 268
- Boniecki Adam (1842-1909), historyk, heraldyk 40, 58, 59, 63
- Borejko Ksawery 119
- Borejko Wacław 331
- Borejkwie 107
- Boreyko 203, 272
- Borkowscy, zob. Dunin-Borkowscy
- Borkowska 410
- Borkowski Adolf 410
- Borowski, kupiec? 56
- Boryszewski Edward 155, 260
- Boryszewski Edward, geometra 174, 231
- Borzęcka W. 184
- Boucicaut, rodzina 528
- Boullion Maria Karolina (1697-1740) z Sobieskich 66
- Bourget (Le Bourget) Paul (1852-1935), pisarz francuski 55, 102
- Boy-Żeleński Tadeusz, pisarz 37
- Branicki Adam 269
- Brańska Julia, zob. Potocka
- Brawko Jan 505
- Breisenowie, ród 8, 13
- Breza (Dorabialski) Krzysztof, s. Michaliny Brezy 38, 109
- Breza (Skrodzka) Irena (1912-1986), c. Józefa Brezy 99-101, 103
- Breza Achilles (1939-1963), s. Achillesa Michała 36, 66
- Breza Achilles Jan Nepomucen (1805-1839), s. Antoniego, powstaniec listopadowy, emigrant 23, 25-26, 63, 75, 71-73, 146, 180, 182, 191, 208, 209, 215, 216, 259, 271, 414
- Breza Achilles Jan Tytus (1845-1905), s. Hipolita 8, 9, 10, 17, 20, 21, 23, 24, 27, 29-35, 41, 43, 47, 49, 51-67, 69, 70, 72-79, 81, 83-88, 91-93, 97, 104, 106-108, 1-3, 8-13, 16, 31, 45, 46, 48, 51, 64, 66, 67, 70, 82, 86, 90-111, 113-116, 118, 119, 122, 124, 125, 127, 128, 130, 150-155, 161, 163-167, 171, 177, 180, 181, 223, 229, 230, 240, 242, 269, 303, 351, 354, 434, 438, 444, 449, 500, 503, 504, 511, 525, 534
- Breza Achilles Michał (1903-1965), s. Stanisława 36, 37, 138, 269
- Breza Adam (1850-1936), s. Włodzimierza, dziennikarz 7, 20, 53, 63, 68, 124, 144, 250, 269
- Breza Adam (zm. przed 1690), s. Mikołaja, kasztelan santocki 14, 15, 74, 12, 15
- Breza Aleksander, kanonik poznański, cysters 15
- Breza Alfons (1891-1934), s. Konstantego, powstaniec wielkopolski 102, 144
- Breza Andrzej (ur. i zm. 1939), s. Krzysztofa 101
- Breza Andrzej, s. Adama, kanonik poznański 15, 104
- Breza Anna (1771-1829) z Czarneckich, ż. Antoniego 22, 23, 25, 27, 39, 40, 42, 65, 75, 77, 88, 93, 108, 12, 36, 37, 47, 48, 50, 51, 58-62, 178, 180-185, 188, 190, 204, 209, 215, 298-300, 328, 459
- Breza Anna (1845-1912) z Ledóchowskich, ż. Urbana 30, 217, 234, 240, 245, 268, 269
- Breza Anna (1850-1930) z Czapskich (Hutten-Czapskich), ż. Konstantego 25, 100, 144, 210, 212, 217, 234, 251, 252, 269
- Breza Anna (1907-1992), c. Stanisława Mariana, kanoniczka warszawska 105
- Breza Anna Antonina (1856-1900), c. Hipolita, zakonnica sercanka 31, 53, 77, 86, 87, 115, 129, 130, 165, 213, 220, 224, 225, 229, 231, 238
- Breza Anna Joanna (1887-1894), c. Achillesa 32, 129, 130
- Breza Anna Konstancja (zm. przed 1688) z Weyherów 14
- Breza Anna Maria Katarzyna, c. Stanisława Hipolita, zob. Nicolle Anna
- Breza Anna z Kotowiczów, ż. Jana Krzysztofa 77
- Breza Anna, c. Józefa, zob. Stablewska
- Breza Antoni (1758-1818), s. Michała 13, 17, 21, 22, 23, 25, 27, 39-42, 49, 51, 63, 65, 68, 71, 75, 77, 85, 88, 92, 93, 8, 30, 36, 42-46, 49-61, 74, 164, 178-183, 185, 187-189, 276, 298-300, 429, 449, 450, 471
- Breza Antonina (1771-1845) z Radolińskich, ż. Stanisława 19, 178, 209, 210
- Breza Barbara (zm. 1661), c. Ernesta 14, 62, 17
- Breza Barbara z Schoeneichów, ż. Ernesta 14, 73-75, 14
- Breza Barbara, c. Onufrego, zob. Kubicka
- Breza Bronisław (1884-1945), s. Urbana 30, 44, 78, 67
- Breza Dorota (1843-1886), c. Hipolita, karmelitanka Maria Józefa 29, 31, 88, 154, 213, 220, 224, 225, 229-231, 238, 244, 254
- Breza Dorota, c. Antoniego, zob. Starczewska
- Breza Edward August (1847-1906), s. Fryderyka Augusta Leona 18, 74, 144, 247, 269
- Breza Edward Fryderyk (1891-1943), s. Fryderyka Augusta 20, 109
- Breza Ernest Albert (Wojciech), s. Ernesta 14
- Breza Ernest Michał, s. Krzysztofa 101
- Breza Ernest (zm. ok. 1611), s. Jana Krzysztofa 14, 61, 73, 75, 77, 13, 14

- Breza Eugeniusz (1802-1856), s. Stanisława, powstaniec listopadowy, literat 7, 19, 20, 76, 77, **143, 209, 271**
- Breza Eustachy (1831-1860), s. Eugeniusza 19
- Breza Ewa z Grudzińskich, ż. Adama, kasztelana santockiego 15
- Breza Ewa z Żórawskich, 1° v. Michał Breza, zob. Potocka
- Breza Ewa, c. Michała, zob. Wojnarowska
- Breza Felicja (1850-1930) z Pruszyńskich, ż. Achillesa 29, 32, 33, 43, 49, 60, 76, 77, 88, 106, 108, **66, 79, 82, 91, 109, 116, 126, 127, 166, 167, 220, 225, 234, 240, 242, 243, 259, 260, 262, 269, 354**
- Breza Franciszek, s. Adama, kasztelana santockiego 15
- Breza Franciszka, c. Onufrego, zob. Roguska
- Breza Franz (Austria) **250**
- Breza Fryderyk August (1808-1873), s. Stanisława Kajetana 19, 20, 24, **144**
- Breza Fryderyk August Leon (1859-1908), s. Fryderyka Augusta 20, 68, **250**
- Breza Gabriela, c. Eugeniusza, zob. Wrotnowska
- Breza Gustaw (1880-1945), s. Konstantego 99, 102, 103, **268**
- Breza Helena (1857-1947) z Sołtyków, ż. Henryka Gustawa **248, 249**
- Breza Helena (zm. 1939) z Cieszkowskich, ż. Gustawa 99, 100, 102
- Breza Helena Maria, c. Achillesa, zob. Rohland
- Breza Helena Stanisława, c. Stanisława, zob. Wierzbicka
- Breza Helena z Józwickiewiczów, ż. Onufrego 16
- Breza Henryk (1800-1843), s. Stanisława Kajetana 19, 20, 23-24, 104, **209**
- Breza Henryk Gustaw (1844-1900), s. Fryderyka Augusta 20, **144, 248, 249**
- Breza Henryka (1852-1880) z Lanckorońskich, 1. ż. Henryka Gustawa 20, 68, **249**
- Breza Hipolit Erazm (1806-1882), s. Antoniego 8, 23, 24, 27-29, 31, 45-47, 49, 51, 52, 54, 58, 64, 65, 68, 71, 72, 88, 92, 93, **8, 10, 33, 36, 79-82, 146-155, 158-165, 180, 182, 191, 208, 211, 212, 216, 220, 222-224, 226-228, 232, 233, 238, 311, 328, 331, 431, 438**
- Breza Honorata (1796-1805), c. Antoniego 74
- Breza Honorata (1816-1863) z Radziwińskich, ż. Hipolita 27-29, 45, 46, 51, 88, 92, 93, **80-85, 147, 149, 150, 152-154, 158, 223-225, 227, 414, 438, 440**
- Breza Irena z Przyborowskich, ż. Achillesa Michała, 2° v. Popowska 36
- Breza Jadwiga (1841-1870) z Wierzbinińskich, ż. Stanisława Tytusa 19, 20, **210**
- Breza Jadwiga Krystyna (1913-2003), c. Stanisława Hipolita, 1° v. Bohdan Jurczyński, 2° v. Stefan Garlicki 38, **138**
- Breza Jadwiga z Grabowskich (zm. 1870), ż. Stanisława 25, **210**
- Breza Jan Dominik (zm. 1738), s. Adama, kasztelana santockiego 15, 88, **22**
- Breza Jan Krzysztof (zm. przed 1578) 14, 77
- Breza Jan, s. Mikołaja 15
- Breza Jarema, s. Achillesa Michała 36
- Breza Joanna (1890-1973), c. Konstantego 102, **252**
- Breza Joanna (zm. przed 1780), c. Michała 17
- Breza Joanna Nepomucena (1802-1897), c. Antoniego 23, 65, 74, 75, 85, 93, **63-68, 148, 180, 183, 191-193, 208, 213, 215-217, 219-222, 224, 227, 228, 237, 328, 335**
- Breza Jolanta, c. Achillesa Michała 36
- Breza Józef (1723-1773), s. Jana Dominika, regent poznański **18, 22**
- Breza Józef (1795-1877), s. Antoniego, płk wojska pol. 9, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 50, 68, 91, 93, 101, **51, 74, 146, 148, 178, 180-182, 191, 208, 209, 212, 215-217, 224, 226**
- Breza Józef (1873-1963), s. Konstantego 9, 44, 99-105
- Breza Józef, s. Mikołaja 15
- Breza Julia (zm. 1876), c. Jana **144**
- Breza Julia, c. Stanisława Kajetana, zob. Wołowicz
- Breza Karolina Dorota Rozalia (1823-1877) z d. Stieneld, ż. Fryderyka Augusta 19, 20, **144, 210**
- Breza Katarzyna (1904-1974) z Turnów, ż. Tadeusza 37, 105
- Breza Katarzyna Jadwiga Konstancja z Denhoffów, ż. Wojciecha Konstantego 14
- Breza Katarzyna z Kierskich, ż. Jana Dominika 15
- Breza Katarzyna, c. Jana Dominika 15
- Breza Konrad (1884-1893), s. Urbana 30
- Breza Konstancja (1807-1874) z Mycielskich, ż. Józefa 24, 25, **74, 209, 210, 212, 268**
- Breza Konstancja Maria, c. Konstantego, zob. Szuldrzyńska
- Breza Konstanty (1766-1792), s. Onufrego, porucznik wojsk pol. 16
- Breza Konstanty Marcelli (1842-1906), s. Józefa 25, 55, 63, 100, **212, 234, 251, 252**
- Breza Krzysztof Andrzej, s. Krzysztofa Józefa 101, 103
- Breza Krzysztof Józef (1907-1948), s. Józefa 101-103
- Breza Krzysztof, s. Jana Krzysztofa 14
- Breza Laura (ur. 1876), c. Urbana, zam. Stecka **217**
- Breza Maciej (1760-1836), s. Michała 17, 20, 22, 23, 51, 71, 85, 87, 88, 93, **36-41, 54-56, 61, 178-180, 190-194, 196-207, 448, 449, 452-454, 456, 458, 460-462, 464, 465, 467, 468, 470**
- Breza Maksymilian Edward (1807-1890), s. Antoniego, oficer powstania listopadowego, emigrant 23, 24, 25, 26, 75, 93, 108, **75-77, 146, 180, 182, 208, 211, 216, 226, 227, 250, 521**

- Breza Maria (1877-1941) z Żółkiewskich, ż. Stanisława 34, 35, 37, 78, 88, 108, **116, 131, 135, 169, 170, 259, 270**
- Breza Maria (1882-1883), c. Achillesa 33
- Breza Maria (1885-1918) z Bnińskich, ż. Stanisława 102, **268**
- Breza Maria Dorota (1890-1959), c. Fryderyka Augusta Leona 20
- Breza Maria Helena (1904-1961), c. Stanisława Hipolita 36, 61, 108, **138**
- Breza Maria Leontyna (1841-1889), c. Hipolita 29, 31, 77, **88, 89, 154, 165, 213, 220, 225, 229, 231, 244, 249**
- Breza Maria z Korsaków, ż. Bronisława 44
- Breza Maria z Żabów (1866-1959), ż. Fryderyka Augusta Leona 20
- Breza Maria, c. Józefa, zob. Bojanowska
- Breza Maria, c. Konstantego, zob. Rostworowska
- Breza Matylda z Maybaumów, ż. Eugeniusza 19, **143, 271**
- Breza Michalina Helena (1908-1980), c. Stanisława Hipolita, ż. S. Dorabialskiego 38, 109, **138, 270**
- Breza Michalina, c. Hipolita, zob. Mogilnicka
- Breza Michał Samuel (1718-1771), s. Jana Dominika, stolnik lubaczowski 13, 15, 16, 17, 18, 49, 51, 60, 65, 67-71, 77, 86, 88, 91-93, **5, 8, 22-24, 26-28, 31, 195, 429**
- Breza Michał, s. Adama, kasztelana santockiego 15
- Breza Mikołaj (zm. 1746), s. Adama, kasztelana santockiego 15, 74
- Breza Mikołaj Tytus (zm. przed 1655), s. Ernesta 14, **14**
- Breza Mikołaj, oboźny ziem ruskich 74
- Breza Onufry (ok. 1719-1794), s. Jana Dominika, miecznik włodzimierski 15, 16, 68, 70, 74, 88, 91, **18-22, 24, 31, 179**
- Breza Potencjanna, c. Ernesta 14
- Breza Rafaela z Wilczyńskich, ż. Romana 30
- Breza Roman August (1850 – przed 1927), s. Hipolita 30, 35, 47, 76, **67, 92, 165, 213, 217, 223, 235, 269, 271**
- Breza Róża Zuzanna (1814-1881), c. Antoniego 23, **65, 70, 192, 220, 328**
- Breza Stanisław (zm. 1871), s. Włodzimierza 20
- Breza Stanisław Hipolit (1871-1938), s. Achillesa 8, 32, 34-37, 51, 64, 66, 67, 76-79, 84, 85, 88, 92, 93, 108, **17, 56, 131-134, 150, 166-170, 173, 178, 259, 260, 269, 270, 305, 358, 396, 419**
- Breza Stanisław Kajetan (1752-1847), s. Michała, minister Ks. Warszawskiego 9, 10, 17, 18, 19, 21, 23, 49, 62, 67, 68, 70, 71, 75, 78, 79, 88, 91, 93, 104, **11, 30, 31, 34-36, 178-181, 449**
- Breza Stanisław Karol (1879-1955), s. Henryka Gustawa 20, **17, 249**
- Breza Stanisław Marian (1874-1949), s. Konstantego, pułkownik 9, 102, 103, 105
- Breza Stanisław Tytus (1836-1902), s. Józefa 25, 63, **144, 210, 212, 217, 253**
- Breza Stanisław, s. Onufrego 23, 68, **18-20, 179**
- Breza Stefan, s. Romana 61
- Breza Stefania (1838-1841), c. Hipolita 29
- Breza Stefania, ż. Józefa, zob. Miączyńska
- Breza Tadeusz Jerzy (1905-1970), s. Stanisława Hipolita, pisarz 7, 9, 31, 35, 37, 53, 66, 67, 105, **2, 141**
- Breza Tekla Marianna (1804-1872), c. Antoniego 23, **65, 68, 69, 148, 152, 183, 192, 193, 216, 217, 220, 221, 328**
- Breza Teofil Wincenty (1808-1887), s. Antoniego, oficer powstania listopadowego, emigrant 23, 24, 25, 26, 27, 54, 65, 75, 92, 93, 108, **75-78, 89, 146, 148, 180, 208, 211-213, 216, 227, 250**
- Breza Teresa Konstancja (1812-1890), c. Antoniego 23, **66, 70, 192, 193, 217, 219, 228, 328, 335**
- Breza Teresa Konstancja (zm. ok. 1666) z Opalińskich, ż. Wojciecha Konstantego 14, 108
- Breza Teresa Magdalena, c. Wojciecha Konstantego 14
- Breza Teresa, c. Edwarda, zob. Janik
- Breza Teresa, c. Stanisława Hipolita, zob. Breza-Rau
- Breza Tytus (1801-1865), s. Stanisława Kajetana 19, 20, 108, **144, 209**
- Breza Urban Pius (1848-1900), s. Hipolita 10, 27, 30, 32, 35, 44, 52, 54, 64, 78, **67, 92, 93, 154, 155, 161, 171, 213, 223, 229, 230, 265, 269, 269**
- Breza Violanta z d. Thommée, ż. Achillesa Michała 36
- Breza Walenty (1737-1812), s. Jana Dominika **18, 22**
- Breza Wanda (1825-1913) z Wierzbńskich, ż. Włodzimierza 20
- Breza Wanda, c. Adama, zob. Iwanicka
- Breza Włodzimierz (1812-1876), s. Stanisława Kajetana, poseł na sejm pruski 20, 68, **10, 144, 234, 271**
- Breza Wojciech Konstanty (ok. 1625-1698), s. Mikołaja Tytusa, wojewoda poznański 14, 15, 61, 63, 74, 79, 104, 108, **11, 12, 15, 113**
- Breza Wojciech, s. Franciszka 15
- Breza Zofia (1850-1919) z Czapskich (Hutten-Czapskich), ż. Stanisława 25, 101, **116, 210, 212, 217, 253, 269**
- Breza Zofia (1903-1991) z Nyczów, ż. Tadeusza 37, 105
- Breza Zofia (zm. po 1663) z Żychlińskich, ż. Mikołaja Tytusa 14, **12, 15**
- Breza Zofia z Chamców, zob. Dziembowska
- Breza Zofia, c. Urbana, zob. Kundzicz-Daszkiewicz 92
- Breza-Rau Teresa, ż. Romana Rau 8, 9, 23, 38, 81, 85, 99, 108, 109, **138**

- Bréze, ród francuski 13
 Brodziński Kazimierz (1791-1835), poeta, prof. Uniwersytetu Warszawskiego 515
 Bromirska Aniela 65
 Brzozowski Antoni 152, 340
 Brzozowski Antoni z Radohoszczy, podsędek 12
 Budzyński Kazimierz, s. Wojciecha, marszałek pow. nowogradwołyńskiego 412
 Budzyński Marcelli, s. Wojciecha, chorąży nowogradwołyński 412
 Buńkowski Karol 203
 Burska Rozalia z Obodyńskich, ż. Kajetana 44
 Burski Kajetan, koniuszy Hieronima Sanguszki 44
 Burzyńska J. 262
 Bystry 203
- Callier Edward* 63
 Cancrine Lisel (Kankrin), krewna lub synowa Jegora Kankrina, ministra Rosji 219
 Ceceniowski S. 441
 Chajęcki Antoni 286
 Chałubiński Tytus (1820-1889), lekarz 94, 273
 Chamiec Gabriel (1863-1915) 101
 Chamiec Janina Jadwiga (1871-1940) z Kropiwnickich, ż. Gabriela 101
 Chamiec Zofia, c. Gabriela, 1° v. Krzysztof Breza, zob. Dziembowska
 Chamiec, ród Jaxa-Chamiec h. Gryf 104
 Chebda Katarzyna, c. Andrzeja, zob. Żórawska
 Chełmicki Zygmunt, książd 124
 Chiaudoir, Chaudoir?, prawnik 203, 308
 Chłapowska Józefa (1837-1894), c. Dezyderego, zakonnica sercanka 243
 Chłapowska Marianna, c. Mikołaja Tytusa Brezy, ż. Bogusława 14
 Chłapowska Rozalia, zob. Engeström
 Chłapowski Bogusław 14
 Chłapowski Dezydery (1788-1879), gen. w powstaniu listopadowym 25
 Chłopiński Ludwik? 209
 Chobrzyński J. 186
 Chodakowski Jan 70, 27
 Chodkiewicz Anna, c. Karola, zob. Pruszyńska
 Chodkiewicz Faustyna (zm. 1964) z Paszkowskich, ż. Karola (1873-1929) 270
 Chodkiewicz Irena (1900-1981), c. Karola (zm. 1895) 134
 Chodkiewicz Karol (1874-1929), s. Karola, właściciel Strzelczyniec 134
 Chodkiewiczowie, ród h. Kościesza 116
 Chodurski 340
 Chodźko Stanisława 268
 Chodźko Zenaida 260, 268
 Chojecka Ksawera (1843-1929) z Pruszyńskich, ż. Bolesława 30, 231, 268
 Chojecki Bolesław 268
 Chojecki K. 269
 Chojnacy 309
 Cholnyciska Z. 269
 Chomętowski J. 203
 Choynacki 340
 Choynacki Alojzy 235
 Chrościcki Antoni 491
 Chrościcki Fabian 491
 Chrościcki Zygmunt, s. Józefa 491
 Chrzanowski Ignacy 186
 Chwalczewski Piotr (zm. 1566), kasztelan biechowski, reformator gospodarczy 476
Chwalewik Edward 44, 64
 Chyliński J. 340
 Ciachnewicz? Dymitr 179
 Cichoński J. 441
 Cichoński Maksymilian 441
 Cichowscy 340
 Ciechalewska Helena (zm. po 1708) 25
 Cieszkowska Helena, zob. Breza
 Cieszkowska Janina, zob. Kozerska
Cieślak Franciszek 78
 Ciszewska Helena z Orłowskich, ż. Józefa 260
 Ciświcka Janina z Rohlandów 44
 Clause Franciszek, przedsiębiorca 77
 Courcelle A. 214
 Crusant K. 214
 Custine Astolphe (1790-1857), pisarz i podróżnik francuski 143
 Czacka Julia, c. Michała, zob. Stecka
 Czacki Feliks 260
 Czacki Tadeusz (1765-1813), historyk, organizator i wizytator szkół 74, 514
 Czajka? 238
 Czaplic Anna z Drzewieckich, ż. Celestyna 48, 186, 332
 Czaplic Celestyn (1723-1804), marszałek sejmu, łowczy koronny 9, 48, 49, 71, 96, 186, 451, 471
 Czaplic Julian, s. Adama, pełnomocnik Jabłonowskich 149, 235
 Czaplic Tekla, c. Celestyna, zob. Jabłonowska
 Czaplic Teresa, c. Celestyna, zob. Wojna
 Czaplic Wiktoria z Tomaszewskich, 1° v. Zwolska, łowczyna żytomierska 297
 Czapscy – Hutten-Czapscy, ród h. Leliwa 25, 101
 Czapaska (Hutten-Czapaska) Anna, c. Mariana, zob. Breza
 Czapaska (Hutten-Czapaska) Zofia, c. Mariana, zob. Breza
 Czapaska Justyna (1823-1856) z Rostworowskich, ż. Mariana 25
 Czapski (Hutten-Czapski) Marian (1816-1875) 25
 Czapski Kazimierz 210
 Czapski Stanisław (1847-1932), s. Mariana 25, 251

- Czarnecki, ród h. Prus III 39, 40, 50, 51, 71, 72, 74, 88, 93, 94, 107, **59, 106, 292, 293**
- Czarnecka Anastazja z Zaleskich, ż. Marcina 39
- Czarnecka Angela (Aniela) z Korzeniowskich, ż. Franciszka **34, 334**
- Czarnecka Anna, c. Marcina, zob. Leduchowska
- Czarnecka Anna, c. Nikodema, zob. Breza
- Czarnecka Antonina (1793-1833) z Krukowieckich, ż. Kajetana 42, 77, 88, 94, **183, 185, 215, 232, 325, 331, 333**
- Czarnecka Barbara z Wyszotrawczańskich, 1° v. Głogowska, ż. Antoniego 39
- Czarnecka Elżbieta, c. Nikodema, zob. Raczyńska
- Czarnecka Honorata, zob. Olszańska
- Czarnecka Izabella, c. Marcina, zob. Korzeniowska
- Czarnecka Izabella (zm. przed 1773) **290**
- Czarnecka Joanna z Kniehińskich, ż. Michała 40
- Czarnecka Józefa, c. Nikodema, zob. Przewłocka
- Czarnecka Krystyna, c. Michała, zob. Ostrowska
- Czarnecka Krystyna, zob. Teleżyńska
- Czarnecka Maria **231, 334**
- Czarnecka Marianna z Hulewiczów, ż. Marcina 39, 40, 94, **275, 281**
- Czarnecka N. **334**
- Czarnecka Rozalia z Hulewiczów, ż. Feliksa **279, 281**
- Czarnecka Tekla z Parniewskich **325, 326, 334**
- Czarnecka Teresa (zm. przed 1793) z Drzewieckich, ż. Nikodema 23, 40, 48, 94, **298, 347**
- Czarnecka Wiktoria (zm. 1894), c. Macieja **279**
- Czarnecki Antoni Józef (zm. 1717), s. Marcina, pułownik, sędzia ziemski braclawski 39
- Czarnecki Feliks (zm. ok. 1793), s. Michała, starosta dmitrowski, podstoli krzemieniecki 40, **278, 279, 281, 282, 290, 295, 298**
- Czarnecki Franciszek, s. Feliksa, marszałek ostrogski **278, 281, 298, 334, 450**
- Czarnecki Franciszek, s. Marcina, cześnik wołyński, starosta rudziński 39
- Czarnecki Franciszek, s. Michała 40
- Czarnecki Ignacy, s. Marcina 39
- Czarnecki Jan (zm. 1759), s. Marcina, starosta salnicki, cześnik i stolnik wołyński (1754) 39, **278, 279, 334**
- Czarnecki Jan (zm. 1773), kasztelan braclawski **279**
- Czarnecki Jan, łowczy rawski **281**
- Czarnecki Józef 40
- Czarnecki Kajetan (1789-1852), s. Nikodema 23, 40-42, 71, 77, 88, 94, 96, **60, 65, 146, 180, 183, 185, 190, 193, 208, 208, 215, 232-234, 278, 298-300, 303, 311, 325, 329, 331, 333**
- Czarnecki Karol, s. Marcina 39
- Czarnecki Kazimierz, s. Marcina 39
- Czarnecki Leopold, s. Feliksa **281, 309, 334**
- Czarnecki Ludwik, s. Feliksa, marszałek ostrogski **278, 281, 301, 309, 334**
- Czarnecki Marcin (Marcjan), s. Marcina, stolnik braclawski 39
- Czarnecki Marcin (zm. ok. 1715), stolnik braclawski 39, 40, 94, **275**
- Czarnecki Michał (zm. ok. 1865), s. Stanisława 42, **232, 311, 312, 315, 321, 322, 327, 328, 334**
- Czarnecki Michał, s. Marcina, stolnik wołyński (1740) 40, **278-282, 301, 311**
- Czarnecki Nikodem (1750-1794), s. Michała, starosta dańczowski 23, 40, 41, 48, 87, 88, 94, **49, 59, 185, 276-278, 282, 284-292, 294, 296-301, 311, 312, 320, 324, 332**
- Czarnecki Seweryn, s. Marcina 39
- Czarnecki Stanisław, s. Michała **278, 311**
- Czarnecki Wiktor, s. Michała **311**
- Czarnecki Zenon **334**
- Czarnecki Stefan, hetman polny 100
- Czarnecki Maciej, wiceregent grodzki łucki **284**
- Czartoryscy, ród h. Pogoń Lit. 33
- Czartoryska Dorota Barbara (1760-1844) z Jabłonowskich, ż. Józefa 48, **56, 179**
- Czartoryska Izabela, c. Augusta Aleksandra, zob. Lubomirska
- Czartoryska Maria (1833-1928) z Grocholskich, ż. Witolda, karmelitanka s. Maria Ksawera **260**
- Czartoryski Adam Jerzy (1770-1861) 26, 45, **402**
- Czartoryski Adam Kazimierz (1734-1823) **54, 511**
- Czartoryski August Aleksander (1697-1782), ks., wojewoda ruski **296**
- Czartoryski Józef, stolnik litewski 48
- Czaykowski Grzegorz, wiceregent grodzki latyczowski **54, 196**
- Czaykowski R., sowietnik **195, 347**
- Czechiński **273**
- Czeczel Helena, c. Ksawerego, zob. Pruszyńska
- Czeczel L. **340**
- Czczelowie, ród h. Jelita **127**
- Czemerys Franciszek **296**
- Czeppe Maria* 40
- Czermeń? J. **260**
- Czerniawski J. **410**
- Czerniewska Marianna, zob. Żórawska
- Czerwińska Maria, zob. Schafnagl **264**
- Czerwiński, dr **273**
- Czeszowski Melchior **313**
- Czetwertyński **410**
- Czetwertyński Stefan, ks., chorąży wołyński **478**
- Czorbą Idalia (1813-1861) z Sapiechów, ż. Konstantego **107**
- Czorbą Konstanty (1809-1849), płk wojsk ros. **107**
- Czorbowie, ród h. Pogoń Lit. 54
- Czosnowska Aniela, c. Jana Hilarego, zob. Radziwińska
- Czosnowska Laura, zob. Ledóchowska
- Czosnowska Maria **260**
- Czosnowski Izydor **260**

- Czudowska Eliza z Załęskich **65, 68**
 Czudowski Kazimierz **131**
- Darowscy – Werycha-Darowscy, ród h. Ślepowron **34**
 Darowska D. **269**
 Darowska Weryha Katarzyna, c. Adama, zob. Żółkiewska
 Darowski K. **270**
 Darowski Weryha Adam (1820-1884) **135**
 Daszkiewicz **235**
 Daszkiewicz Bazyli, ksiądz unicki **280**
 Daszkiewicz Jan **238**
 Daszkiewicz-Kundzicz, zob. Kundzicz-Daszkiewicz
Dąbkowski Przemysław **47, 73**
 Dąbrowska Angela, poetka? **524**
 Dąbrowska Krystyna **340**
 Dąbrowski **269**
 Dąbrowski Franciszek **260**
 Dąbrowski Jakub **508**
 Dąbrowski Jan Henryk (1755-1818), generał, twórca Legionów **421, 511**
 Dąbrowski Mieczysław **37**
 Dąbski **22**
 Dąbski **203, 470**
 Decynak? M., geometra **269**
 Dembiński Henryk (1791-1864), generał, powstaniec listopadowy, emigrant, inżynier **26, 214**
 Dembiński Teodor **260**
 Dembowski Jan **105**
 Denhoff Katarzyna Jadwiga Konstancja, zob. Breza
 Dłuska Józefa z Małkowskich **348**
 Dłuski Ignacy Jan, biskup hebroneński, sufragan kamieniecki w l. 1778-1795 **54**
 Dłużewska **337**
 Dobczyński P. **340**
 Dobiński, hr. **273**
 Dobiński J. **272, 273**
 Dobraczyński **340**
 Dobrowolski Adolf **235**
 Dobrowolski Feliks **55, 186**
 Dobrowolski T. **235**
 Dobrska Maria **260**
 Dobrski M. **260, 269**
 Dobrzyński Piotr, ekonom **321**
 Dobrzyński Władysław, geometra **389, 294**
 Doleccy **55**
 Dorabialski Krzysztof, s. Stefana, zob. Breza
 Dorabialski Stefan **38, 109**
 Doutreligne T. **260, 410**
 Dowgiałło D. **260**
 Dreux-Brézé Pierre, biskup Moulins (Francja) **12**
 Dropszy **235, 443**
 Drzewieccy, ród h. Nałęcz **49, 89, 94**
 Drzewiecka Anna z Błędowskich, ż. Felicjana **23, 40, 42**
 Drzewiecka Anna, c. Piotra, zob. Czaplic
 Drzewiecka Magdalena z Popielów, ż. Ksawerego **184, 209, 260**
 Drzewiecka Teresa, c. Felicjana, zob. Czarnecka
 Drzewiecki Felicjan (1722 - po 1793), podkomorzy krzemieniecki **23, 48, 49, 347**
 Drzewiecki Felicjan, s. Ksawerego? **209**
 Drzewiecki Jan, s. Ksawerego, porucznik **209, 347**
 Drzewiecki Józef (1772-1852), komisarz wojskowy, marszałek krzemieniecki **49, 61, 184, 185, 221, 231, 234, 311, 335, 347, 410**
 Drzewiecki Karol (1805-1879), s. Józefa, literat, powstaniec listopadowy **234 (seria: 4.6)**
 Drzewiecki Ksawery, s. Felicjana, szambelan Stanisława Augusta **9, 49, 61, 184, 186, 203, 279, 302**
 Drzewiecki Piotr (zm. 1765) **48**
 Drzewiecki Władysław, s. Ksawerego **234**
 Dudkiewicz Monika, zob. Potocka **194**
 Dudkiewicz Rozalia **273**
 Dumanowski Jarosław **8**
Dunin Karwicki Józef **54**
 Dunin-Borkowska Julia (1779-1846) z Lanckorońskich **454**
 Dunin-Borkowski A. **135**
 Dunin-Borkowski Jerzy Sewer (1856-1908), polityk, genealog **62, 11**
 Dutkiewicz Jan Józef (1818-1902), malarz **178**
 Dutkiewicz Monika, zob. Potocka
 Dworzaczek Włodzimierz **8, 13, 20, 26-27, 37, 55, 85, 102**
 Dydyńska Józefa **186, 451**
 Dydyńska Leontyna **218**
 Dymiński Bazyli, paroch dorżański **432**
Dymnicka-Wołoszyńska Hanna **55**
 Dytkowska Aniela z Mateckich **432**
 Dzegniowski **350**
 Działyński L. **179**
 Działott St. **268**
 Dzieduszycki Kajetan (1772-1842) **454, 470**
 Dziekań Wł., ksiądz **268**
 Dziekońska E. **260**
 Dziekoński Antoni, chorąży wojska pol. **471**
 Dziekowski **437**
 Dziembowska Zofia (1907-1981) z Chamców, 1° v. Krzysztof Breza, 2° v. Lech Dziembowski **101-103**
 Dziembowski Lech (1908-1988) **102, 103**
 Dziubecki Szymon, adm. dóbr Suszowa **488**
- Eichens E., miedziorytnik **178**
 Ellaszewicz **41**
 Ellaszewicz (Eliaszewicz) Balbina z Raczynskich **41, 233, 328**
 Engeström Rozalia (zm. po 1845) z Chłapowskich, ż. Wawrzyńca, kanclerza Szwecji **20, 526**

- Engeström Wawrzyniec (1751-1826), kanclerz Szwecji 20
- Engeström Wawrzyniec (1829-1910), s. Gustawa, wnuk Wawrzyńca 94, **12, 267, 273**
- Epifanowicz Nina 260
- Epsztajn Eugeniusz, adwokat 260
- Epsztajn Tadeusz 8, 28, 30, 34, 54, 64
- Estreicher Karol (1827-1907), bibliograf 52, 53, 85, **260**
- Estreicher Karol, s. Stanisława, bibliograf 85*
- Estreicher Stanisław, s. Karola, bibliograf 85*
- Eyszykowicz 203
- Falkowska Eugenia (zm. 1886) z Sosnowskich, ż. Zygmunta 235, **406, 410**
- Falkowski Zygmunt Oktawian 406, **410**
- Fałat Julian (1853-1929), malarz 92, **109, 125**
- Felińska Emilia (zm. 1805), c. Tomasza, zob. Potocka
- Felińska Tekla, zob. Majewska
- Feliński Alojzy (1771-1820), poeta, pisarz dramatyczny 46, **524**
- Fellenberg Filip Emanuel (1771-1844), pedagog, agronom 84, **502**
- Fidikowski A. 260
- Fieter? 214
- Finke – Finkenthal, rodzina 365
- Finke von Finkenthal Beniamin (1741-1817), prezydent Lublina 43
- Finke von Finkenthal Paulina, c. Beniamina, zob. Rohland
- Finowicki 235
- Fischer F. 260
- Fiszorowa Wirydianna (1762-1825) z Radolińskich, siostra Antoniny Brezy 9, 19, 71
- Flemming Jakub Henryk (1667-1728), minister Augusta II, koniuszy wielki litewski 34
- Floriański Teofil 203
- Flugel Wincenty 203
- Frankowski Konstanty 235
- Frasenter 214
- Fryderyk August Wettyn, ks. saski, ks. warszawski 18, 68, **144**
- Fudakowski 54
- Gaebel 238
- Gagarin Lidia, zob. Ożarowska
- Gagern de, zakonnica serekanka w Riedenburgu 243
- Garlicki Stefan 38
- Gawiński Mikołaj 203
- Gendebien 214
- Gerlache Hipolit (1778-1829), nauczyciel francuskiego w Gimnazjum i Liceum Wołyńskim w Krzemieńcu 186
- Gibierow Maciej 512
- Giergielewicz Jan 25*
- Gilles N., kompozytor 46
- Giżycki Barłomiej, gubernator wołyński 340
- Giżycki Wincenty 340
- Glassery, rządcą? 505
- Glinka Jan 65
- Gloger Zygmunt (1845-1910), historyk, archeolog, etnograf 54
- Głowiński Szymon, ksiądz unicki 319
- Gmiterek Henryk 16, 40*
- Godaczewska Zofia, zob. Janiszewska
- Godziemba Józef 340
- Goldobel Abram 168
- Goliowa Zofia, mieszkanka Owruca 412
- Gołuchowski Stefan 168
- Gomulicki Juliusz 46*
- Goralski Szymon, stolarz w Lachowcach 505
- Gorcak Bronisław (1854-1918), historyk, archiwista 47, 73, **120**
- Gorecki Antoni (1787-1861), major, powstaniec listopadowy, poeta 71, **446**
- Gorłow Jan 441
- Goździński Aleksander, przełożony kapituły i oficjał gnieźnieński 493
- Gostyński 186
- Górska Lucyna (1889-1964), pianistka, ż. Józefa Brezy 101
- Górska Paulina 218
- Górzyński Sławomir 64*
- Grabowska-Goetzendorf Antonina 210
- Grabowska-Goetzendorf Jadwiga, zob. Breza
- Grabowski Franciszek 441
- Grabowski M. 203
- Grek Konstancja z Olszewskich 430
- Grek Małgorzata, zob. Rogozina
- Grocholscy, ród h. Syrokomla, **119, 330, 402**
- Grocholska Maria, c. Henryka, zob. Czartoryska
- Grocholski Adolf (1797-1863), s. Jana Nepomucena, marszałek szlachty 203
- Grocholski Antoni (1767-1808), marszałek gubern. braławskiej 411
- Grocholski Jan, marszałek zastawski 412
- Grocholski Ludwik (1785-1869) 340
- Grocholski Mikołaj (1781-1864), gubernator podolski 402, **423**
- Grocholski N. (Jan Nepomucen?, zm. 1849), właściciel Tereszek 402, **411**
- Grocholski Piotr 186
- Grot Dzisiaj 20*
- Grotkowski Andrzej, urzędnik w hrabstwie tarnowskim 495
- Grudzińska Ewa, zob. Breza
- Grudziński A. 269
- Gruszecka Marianna (ur. 1856) z Rohlandów, ż. Aleksandra 362
- Gruszecki Grzegorz 401
- Gruszecki Władysław 368, **370**
- Gurski Jędrzej, adwokat 350

- Halperson Jan **441**
Hann Hahn? Jan **312**
Hann Elżbieta z Raszewskich **312**
Hann Marcelina, zob. Stecka
Hausner Niollany **202**
Heltman Wiktor (1796-1874), historyk, działacz polit. **107**
Helwald Ferdynand, sekretarz kapituły Orderu Św. Jana Jerozolimskiego w Rzymie **128**
Herszkowicz Jos **58**
Hirsz Włodzimierz, lekarz w Warszawie **107**
Hirtmayer **272**
Hlebowicz Joachim, s. Marcina **327**
Hołłówko J., franciszkanin w Międzyrzeczu **204**
Hordyński Samuel, dzierżawca w Werchach **87, 186, 276, 277, 313, 326**
Hugo Wiktor (1802-1885), pisarz francuski **133**
Hukiewicz? **410**
Hulewicz Anna, zob. Kozaczyńska
Hulewicz Dominik **291**
Hulewicz Feliks, cześnik łucki **41, 186, 291, 300**
Hulewicz Jędrzej **285**
Hulewicz Marianna, zob. Czarnecka
Hulewicz Onufry Jan, komornik nowogrodzki **285**
Hulewicz Rozalia, zob. Czarnecka
Humiecki F. **235**
- Ildzikowski Jan, fotograf w Warszawie **123**
Iglatowski St. **119**
Ignatiew A.P., gubernator kijowski w l. 1889-1897 **118**
Ihnatowicz M. **410**
Ilińscy, rodzina **360**
Ilińska Karolina z Kołyszaków, ż. Tadeusza **427**
Iliński **203**
Iliński Bogdan (1912-1983), s. Włodzimierza **367**
Iliński Henryk (1792-1871), hr. **412**
Iliński Włodzimierz (1885-1943) **367**
Iphorski, zob. Lenkiewicz
Isopy Adrien, właściciel Zakładu Medalierskiego **528**
Ittar, geometra **203**
Iwanicka Wanda (1908-1979) z Brezów **269**
Iwanow S. (1835) **441**
Iwanowska Gabriela, c. Antoniego, zob. Potocka
Iwanowska Karolina, zob. Sayn-Wittgenstein
Iwanowski Eustachy (1813-1903), historyk, ps. Heleniusz **260**
Iwanowski Stefan **340**
Izbicki Konstanty **340**
Izdebski Kazimierz **433**
- Jabłonowscy, ród h. Prus III 8, 9, 16, 17, 21, 22, 27, 46, 48-51, 59, 71, 75, 89, 93, 96, **34, 39, 56, 106, 146, 199, 202, 260, 469**
- Jabłonowska Anna z Sanguszków (1730-1765), ż. Antoniego Barnaby **48**
Jabłonowska Anna z Sapiechów (1728-1800), ż. Jana Kajetana **25**
Jabłonowska Dorota Barbara, c. Antoniego, zob. Czartoryska
Jabłonowska Jadwiga, c. Maksymiliana, zob. Lubomirska
Jabłonowska Karolina z Wojnów, ż. Ludwika **49**
Jabłonowska Ludgarda (1826-1904) z Tyszkiewiczów, ż. Władysława **49, 60, 66, 110, 261, 268**
Jabłonowska Maria **261**
Jabłonowska Marianna (1643-1687) z Kazanowskich, ż. hetmana Stanisława Jana **454**
Jabłonowska Marianna z Szeptyckich, ż. Macieja **455**
Jabłonowska Stefania, ks. **116**
Jabłonowska Tekla (1758-1820) z Czapliców, ż. Antoniego Barnaby **22, 48, 49, 75, 93, 96, 51, 178, 188, 189, 197, 449-452, 470, 471**
Jabłonowska Tekla, c. Antoniego Barnaby, zob. Potocka
Jabłonowska Teresa (1778-1863), c. Antoniego, kanoniczka **21, 48, 49, 60, 96, 189, 195-198, 452-458, 464, 465, 468, 470**
Jabłonowska Teresa (1793-1847) z Lubomirskich, ż. Maksymiliana **48, 472**
Jabłonowska W. **261**
Jabłonowski **189**
Jabłonowski Antoni (1793-1855), s. Stanisława Pawła, szambelan ros. **197, 269, 437, 455**
Jabłonowski Antoni Barnaba (1732-1799), s. Stanisława Wincentego, wojewoda poznański, kasztelan krakowski **9, 15-18, 21, 22, 48-50, 59, 60, 65, 69, 75, 93, 96, 5, 24-26, 30, 51, 53, 56, 58, 187, 197, 448, 451, 469**
Jabłonowski Dymitr Aleksander (1706-1788), s. Jana Aleksandra **48, 49**
Jabłonowski Feliks, ks. **116**
Jabłonowski Jan Kajetan (1699-1764), wojewoda braclawski **48, 25**
Jabłonowski Jan Stanisław (1669-1731), s. Stanisława, wojewoda ruski **22**
Jabłonowski Karol (1768-1841), s. Dymitra **189**
Jabłonowski Ludwik (1784-1864), s. Macieja, poseł austriacki w Neapolu **49, 96, 452, 455-457**
Jabłonowski Maciej (1757-1844), s. Dymitra, rotmistrz kawalerii narod. **21, 49, 96, 197, 455, 470**
Jabłonowski Maksymilian (1785-1846), s. Antoniego, ks. senator-wojewoda Królestwa Polskiego **20, 22, 28, 48, 49, 71, 96, 36, 37, 51, 52, 58, 149, 150, 184, 189, 195, 197, 199, 313, 433, 450-452, 468, 470, 472**
Jabłonowski Stanisław (1634-1702), hetman wielki koronny **22, 48, 66**

- Jabłonowski Stanisław (1799-1878), s. Stanisława Pawła 50, **197, 205, 209, 465, 470**
- Jabłonowski Stanisław Paweł (1762-1822), s. Antoniego, generał, senator-wojewoda Ks. Warszawskiego 18, 48, **189, 196, 451**
- Jabłonowski Stanisław Wincenty (1694-1754), wojewoda rawski 15, 16, 22, 48, **26**
- Jabłonowski Władysław (1826-1875), s. Maksymiliana 48, 49, 60, **235**
- Jabłońska Dorota, zob. Matecka
- Jabłoński Mikołaj, s. Wawrzyńca 432
- Jabłoński Wawrzyniec 432
- Jabłoński Wincenty, s. Wawrzyńca 432
- Jaksiński, teorbaniści (muzyk) 116
- Jakubowska A. 203
- Jakubowski Fortunat 203, 453
- Jan III Sobieski, król Polski 62, 66
- Janczewska E. 268
- Jandołowicz Marek (1713-1799), karmelita, konfederat barski 179
- Janik Teresa z Brezów 68, 109
- Janiszewscy 96
- Janiszewska Zofia z Godaczkowskich 479
- Janiszewski Cyprian, leśniczy w Niżniowie 465
- Janiszewski Wojciech 479
- Jankielewicz Hersz z Miropola 292, 348
- Jankowski Adolf 112, 152
- Jankowski Antoni, gen. w powstaniu listopadowym 24
- Jankowski Edward 340
- Jankowski L. 261
- Janowski J. 209
- Jaraczewski Tadeusz (1730-1795), starosta solecki 97
- Jaranowska Teofila, zob. Popiel
- Jarkowski Wojciech (ur. 1768), prof. matematyki w Gimnazjum i Liceum Wołyńskim w Krzemieńcu 302
- Jaroszyńska Franciszka 261
- Jaroszyński A. 261
- Jaroszyński Marian (1876-1944), poseł na Sejm RP I kadencji 138
- Jaroszyński O. 340
- Jasiennicki J. 350
- Jaskowski Antoni (1760-1828), prefekt Gimnazjum i Liceum Wołyńskiego w Krzemieńcu w l. 1805-1823 72
- Jastrzębski Teodor 455
- Jaszowscy 295
- Jaworski A., administrator w Żabiej Woli 373
- Jaworski Aleksander (1849-1924), lekarz, działacz kult. 107
- Jaworski Leon, burgrabia gostyński 283, 505
- Jaykowski Marcin, komornik graniczny łucki 289
- Jeleniewski, rządcy w Kustowcach 336
- Jelinkowski W., urzędnik Magistratu m. Pragi (Czechy) 260
- Jełowicka Walentyna, zob. Mogilnicka
- Jełowicka Zuzanna, zob. Tarnowska
- Jełowiecki A. 90
- Jełowiecki Bożeniec Michał, starosta bractowski 290
- Jełowiecki J. 340
- Jeńkowska Maria 272
- Jeńowska Janowska? Maria 138
- Jerlicz Roch (1740-1800), generał-major 498
- Jeruzalski (Jaruzelski) Stefan, podstoli podlaski w l. 1694-1701 489
- Jezierska Rozalia, marszałkowa łukowska 505
- Jezierski Franciszek 511
- Jezierski J. 179
- Jeziorski Miroslaw* 45
- Jodko Jan 119
- Jodko Jerzy 231
- Jodko-Narkiewicz Magdalena, zob. Mogilnicka
- Józef św. 517
- Jóźwikiewicz Antoni, cześnik mściłowski 15
- Jóźwikiewicz Helena, c. Antoniego, zob. Breza
- Juchimski J. 441
- Juguski J. 203
- Jukowski Józef, s. Wojciecha 296
- Jukowski Ludwik, podstoli przemyski 296
- Jukowski Wojciech, cześnik czernichowski 296
- Jurczyński Bohdan 38
- Jurkowska J. 231
- Juźwikiewicz Dyzma 21
- K. Kaniewski? E. 235
- Kaczkowski D. 341
- Kadłubiska Anna 441
- Kadłubiska Lucyna 231, 261, 441
- Kadłubiska T. 441
- Kadłubiski Feliks 52
- Kadłubiski Jakub 441
- Kadłubiski S. 204
- Kadłubiski X. 341
- Kahany Beresz 204
- Kajsiewicz Hieronim (1812-1873), ksiądz zmartwychwstaniec, polityk emigracyjny 107
- Kalchberg, baronowa 272
- Kalekreuth Richard, hr. 143
- Kalicki B. 261
- Kalinowski Stanisław (1888-1954), adwokat w Lublinie 104
- Kalkstein Antonina, zob. Plater
- Kalkstein Maria z Brezów, ż. Teodora 20
- Kalkstein Teodor (1852-1905) 20
- Kamieński A., nauczyciel? 231
- Kamieński Franciszek 410
- Kamieński J. 410
- Kamieński, burgrabia sandomierski 332
- Kamińska Felicja z Ustarbowski 235
- Kamiński Tomasz 332
- Kamiński, regent łucki 332

- Kaniewska J. **186**
 Kaniewski Wojciech **184, 186**
 Kankrin Jegor, minister finansów Rosji **23**
 Kankrin Lisel, zob. Cancrine
 Karczevska Julianna, zob. Starczewska
 Karnicka L. **268**
 Karnstaedt, właścicielka drukarni w Tarnowie **519**
 Karol XII, król Szwecji **83, 97, 490**
 Karpowicz **204**
 Karpowicz Michał (1744-1805), archidiakon smo-
 leński, prof. teologii Akademii Wileńskiej,
 kaznodzieja **510**
 Karwicki **235**
 Karwicki Krzysztof (1757-1813), generał lejtnant
 16
 Karwowski **341**
 Karwowski S. **410**
 Kassier **204**
 Kaszewska Aleksandra z Wysokiego, zob.
 Rzeczycka
 Kateczycki, skarbnik mozyrski **273**
 Kazanowska Marianna, c. Dominika, zob. Jabło-
 nowska
 Kieliszkievicz A. **186**
 Kieliszkievicz Dionizy **204**
 Kierska Katarzyna, zob. Breza
 Kijerński van der Noot Stanisław (1857-1939) **62**
 Kinga (1234-1292), ks., św. **519**
 Kirchner **235**
Kirchner Hanna **35**
 Kisiel **341**
 Kiszka Leon, prowincjał bazylianów **484**
 Kleimieński? Felicjan **184**
 Kleist L. **269**
 Klem Stefan **200**
 Klemensowscy h. Celejew **84**
 Klimensowski? L. **525**
 Kluczycki Franciszek (1812-1904), historyk, archi-
 wista **60, 62, 12**
Kłaczewski Witold **50**
 Kłopotowski Bolesław (1848-1903), biskup łucko-
 -żytomierski, metropolita mohylewski **119, 261**
 Knapen J. **268**
Knapieński Władysław **33**
 Kniehińscy **73, 106**
 Kniehińska Joanna, zob. Czarnecka
 Kniehińska Teresa, zob. Prejsz
 Knoll Eligiusz? **218**
 Knoll Ignacy **218**
 Knoll Ludwika **218**
 Kobylński K. **204**
 Kochanowska? **200**
 Kochanowski, marszałek pow. starokonstantynow-
 skiego **464**
 Kofler Mendel, Żyd z Bazalii **453**
 Kołakowska Stefania **270**
 Kołyszko Aniela, c. Józefa, cześnika żmudzkiego,
 zob. Mikoszevska
 Kołyszko Benedykt (1761-1833), s. Józefa, generał,
 powstaniec kościuszkowski i listopadowy **45, 50**
 Kołyszko Dorata (Dorota), c. Tomasza, zob. Mi-
 koszevska
 Kołyszko Justyn **235**
 Kołyszko Karolina, c. Benedykta, zob. Ilińska
 Kołyszko Tomasz (1760 - ok. 1844), s. Józefa, stol-
 nik lwowski **45, 95, 405**
 Kołyszko Władysław, s. Benedykta **409, 443**
 Komarnicki J. **184**
 Komornicki Jan **474**
 Komorowski Baltazar, hr. **309**
 Komorowski Zygmunt, hr. **105**
 Kondaszewski P. **442**
 Konopacki Szymon (1790-1884), pamiętnikarz,
 pisarz **92, 235, 524**
Konopczyński Władysław **62**
Korpata Józef **52**
 Korsak Maria, zob. Breza
 Korwin Regina **197**
 Korzeniowska Angela, zob. Czarnecka
 Korzeniowska Izabella z Czarneckich **39**
 Korzeniowski Józef (1797-1863), dramatopisarz
365
 Korzeniowski L.O. **23**
 Kosieradzki Ignacy, zob. Kozieradzki
 Kosiński Adam Amilkar (1814-1893), powieściopi-
 sarz i heraldyk **61, 11**
 Kosowski Karol **443**
 Kossacki A. **268**
 Kossakowska B. **341**
Kossak-Szczucka Zofia **33**
 Kossowski **441**
 Kossowski Antoni (1701-1771), podskarbi nadworny
 koronny **74**
 Kostrzyński Józef **281**
 Kostrzyński Stanisław **281**
 Koszucy, rodzina **348**
 Kościelski B. **204**
 Kotlańska Chaja, kupcowa w Ostrogu **313**
 Kotowicz Anna, zob. Breza
 Kotuowski? Ignacy **410**
 Kowalewski Jan, unita, nauczyciel teologii **204**
 Kowalewski Michał, paroch w Bazalii **453**
 Kowalnicki Metody Grzegorzewicz **175**
 Kowalnicki Timofiej Metodowicz **174**
Kowalow Władysław, proboszcz w Ostrogu **33**
 Kowalski Kacper, geometra **378, 379**
 Kowerska Zofia (1845-1929) z Przewłockich,
 ż. Stefana **35, 261**
 Kowerski Leopold **235**
 Kowerski Stanisław (1869-1940), s. Stefana **269**

- Kownacki Antoni **341**
 Kownacki J. **186**
 Kozaczyńska Anna z Hulewiczów **291**
 Kozaczyński Jan **291**
 Kozerscy **100**
 Kozerska Janina (zm. 1930) z Cieszkowskich, ż. Tadeusza **99**
 Kozerski Tadeusz (1863-1938), sędzia, działacz społ. i polit. **99, 100**
 Koziebrodzka Ignacja, zob. Krukowiecka
 Koziebrodzka Wiktoria ze Świejkowskich, 1° v. Kozuska, 2° i 3° v. Koziebrodzka **348**
 Koziebrodzki B. **348**
 Koziebrodzki Stanisław **348**
 Kozieradzki Ignacy **200, 455, 470**
 Kozłowski Szymon, biskup łucko-żytomierski **271**
 Koźmian Zofia, c. Jana Tomasza, zob. Przewłocka
 Kozuchowska Maria **261**
 Kozuchowski Albin, rządcą w dobrach niemirowskich **335**
 Krajewski J. **186, 341**
 Krajewski Jan, chorąży kawalerii narod. **450**
 Krajewski W. **341**
 Krasiccy **96**
 Krasicka A. **341**
 Krasicki Jan, kasztelan halicki **487**
 Krasicki Karol (zm. 1717), hr., kasztelan chełmski **487**
 Krasicki Konstantyn **186**
 Krasicki Leon Aleksander **186**
 Krasicki R. **341**
 Krasicki Roch, s. Aleksandra, kasztelana halickiego **487**
 Krasieńska Kamila (ur. 1860) z Rohlandów, ż. Józefa **364**
 Krasieński Leopold, hr., szambelan austriacki **204**
 Krasieński Wincenty (1782-1858), generał, senator **17**
 Krasieński Władysław (1883-1920), s. Józefa i Kamili z Rohlandów **364**
 Krasuski **204**
 Krasuski Józef **341**
 Kraszewski Józef Ignacy (1812-1887), pisarz, działacz polit. i społ. **52, 86, 93, 92, 115, 235**
 Kraushar Aleksander (1843-1931), historyk **62, 12**
Krawczyk Antoni 67
 Kretzmer Salomea, zob. Tworkiewicz
 Kreyczanowski Jan, ksiądz **341**
 Kropiwnicka Janina Jadwiga, zob. Chamiec
 Krukowieccy, ród h. Pomian **89**
 Krukowiecka Antonina, c. Michała, zob. Czarnecka
 Krukowiecka Genowefa, c. Michała, zob. Rakowska
 Krukowiecka Ignacja (zm. 1823) z Koziebrodzkich, ż. Michała, 1° v. Michał Onufry Szeptycki **42, 330, 336, 348**
 Krukowiecki Adam **348**
 Krukowiecki Michał (zm. 1815), szambelan Stanisława Augusta, podkomorzy **42, 330, 331, 348, 349**
 Krupiński **347**
 Krutyński Franciszek **454**
 Kruzer Mikołaj **309, 341**
 Krzemiński W. Stanisław?, ksiądz w Ostrogu **261**
 Krzynieccy **50, 96, 485**
 Krzyniecki Antoni, wojski stężycki **485, 486**
 Krzyniecki Józef **485, 486**
 Krzyniecki Mikołaj, skarbnik trembowelski **485, 486**
 Krzyński T. **202**
 Krzyżanowscy **119**
 Krzyżanowscy Józef i Antoni **449**
 Krzyżanowski Andrzej **309, 313**
 Kubicka Barbara z Brezów **16, 68, 19, 20**
 Kubicki **16**
 Kuczyńska Józefa, c. Feliksa **312**
 Kuczyński Aleksander, s. Feliksa **312**
Kuczyński Stefan K. 46
 Kulczyński Benedykt **296**
 Kulczyński Józef **296**
 Kułowicz Tomasz **350**
 Kunaszowska Tekla z Szeptyckich, ż. Norberta **42, 330, 336**
 Kunaszowska, c. Norberta i Tekli z Szeptyckich **333, 336**
 Kunaszowski Hieronim, s. Norberta **42, 330, 336**
 Kunaszowski Norbert **42, 350**
 Kundzicz-Daszkiewicz Roman, prawnik z Ołomuńca **92, 105**
 Kundzicz-Daszkiewicz Zofia (ur. 1877) z Brezów, ż. Romana **92, 217**
 Kunegunda, zob. Kinga **519**
 Kunicki A. **341**
 Kupniewski **204**
 Kurcewicz Paweł, kniaź **477**
 Kurdwanowska Marianna, zob. Ratomska
 Kuropatnicka Dorota, zob. Rzeczycka
 Kurowski Józef **451**
 Kurowski Józef, organista **470**
 Kurowski, lekarz **112**
 Kuryłowicz J., ksiądz prefekt **204**
 Kuźmicz Fiodor, pustelnik **99**
 Kwurt Nuchim, dzierżawca **167**
 La Seaza Aleksandra **525**
 Lachowski W. **261**
 Lambach Franciszek **443**
 Lanckorońska Henryka, zob. Breza
 Lanckorońska Julia, zob. Dunin-Borkowska
 Lanckorońska Ludwika (1783-1839) z Rzewuskich **207, 470**
 Langchler? E. **204**

- Lasota Maria **273**
 Laurent **112**
 Laurent Eugeniusz **218**
 Le Play Fryderyk (1806-1882), socjolog francuski **53, 98**
 Ledóchowscy, ród h. Szaława **63**
 Ledóchowska Anna, c. Leona, zob. Breza
 Ledóchowska Laura z Czosnowskich, ż. Leona **30**
 Ledóchowski Janusz **186**
 Ledóchowski Leon (1812-1850) **30**
 Ledóchowski Leon, s. Mieczysława **30**
 Ledóchowski Mieczysław (1844-1879), s. Leona **30**
 Leduchowska Anna z Czarneckich, stolnikowa mściławska **39, 94, 275**
 Lejba, cyrulik **321**
 Lekszycki **261**
 Lekszycki J. **410**
 Lenkiewicz Iphorski Antoni Izidor, major **410**
 Leon XIII (1810-1903), papież od 1878 r. **104, 122**
 Leszczyńscy, ród h. Wieniawa **84**
 Leszczyńska A. **269**
 Leszczyński Rafał, wojewoda bełski **477**
 Leszczyński Stefan, starosta kowelski **481**
 Lewicki **204**
 Lichurski A. **272**
 Ligęza Marianna z Rzeczyckich, 2° v. Rucka **480**
 Liniewscy **451**
 Liniewski Michał **477**
 Lipińska, ż. Feliksa **86, 274**
 Lipiński Feliks (ok. 1815-1869), kompozytor i skrzypek **86, 274**
 Lipiński Stanisław, major wojsk pol., powstaniec listopadowy? **86, 204**
 Lipkowska Aniela **235**
 Lipkowski Henryk **235**
 Lipkowski Leon **269**
Lipski Jacek **45**
 Lisiańska Naftuła Fajga **330, 348**
 Lisiański Naftuła Abram **330, 348**
 Lisicki Mateusz, pleban **12**
 Lisiecki G. **441**
 Lisiecki Maciej, urzędnik w Kowlu **307**
 Lisiecki Mateusz, pleban lewicki i kamiński **15**
 Lissowski Stanisław, sekretarz kantoru pocztowego w Radziwiłłowie **470**
 Lister T. **261**
 Liszt Franciszek (1811-1886), pianista, kompozytor **86, 94, 274**
 Lityński **204, 341**
 Luba Radzimińscy, zob. Radzimińscy
 Lubieniecki Mikołaj, skarbnik włodzimierski **290**
 Lubieński Zygmunt, ksiądz **218**
 Lubomirscy, ród h. Szreniawa **96**
 Lubomirska Agnieszka M., c. Antoniego, zob. Sapieżyna
 Lubomirska Dorota **218**
 Lubomirska Dorota ze Steckich, ż. Józefa **48**
 Lubomirska Izabela (zm. 1816) z Czartoryskich, ż. Stanisława, marszałka koronnego **474**
 Lubomirska Jadwiga (1819-1894) z Jabłonowskich, ż. Marcelgo **48, 60, 71, 96, 472, 473**
 Lubomirska Konstancja, c. Stanisława, zob. Rzewuska
 Lubomirska Ludwika **341**
 Lubomirska Maria (zm. 1841), c. Marcelgo **473**
 Lubomirska Teresa, c. Michała, zob. Jabłonowska
 Lubomirski Adam, ks. **116**
 Lubomirski Aleksander **24**
 Lubomirski Aleksander (1751-1804), s. Stanisława, gen. wojsk franc. **474**
 Lubomirski Aleksander Dominik (zm. 1720), VI ordynat ostrogski **474**
 Lubomirski Antoni, ks. **116**
 Lubomirski Henryk **341**
 Lubomirski Józef (1751-1817), s. Stanisława, kasztelan kijowski, gen. dywizji ukraińskiej **474, 498**
 Lubomirski Józef (1785-1866), senator Królestwa Polskiego **474**
 Lubomirski Józef, ks. **186**
 Lubomirski Konstanty **131**
 Lubomirski Ksawery (1747-1819), s. Stanisława, starosta sieciechowski, gen. wojsk ros. **474**
 Lubomirski Marcei (1792-1809), s. Michała, gen. wojsk koronnych **474**
 Lubomirski Marcei (1810-1865), s. Józefa, polityk emigracyjny **48, 71, 96, 65, 218, 472**
 Lubomirski Michał (1752-1809), s. Stanisława, gen. wojsk koronnych **292, 474**
 Lubomirski Stanisław (1704-1793), wojewoda bractawski, kijowski **24**
 Lubońska Kamila **473**
 Luders Maria, zob. Piontkońska
 Ludwik XVIII, król Francji **107**
 Luidyk Franciszek, lekarz w Równem **308**
 Łabisza W. **204**
 Łazarowicz **341**
 Łącki Wincenty **485**
 Łepkowski J. **204**
 Łepkowski Józef, archeolog, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego **52**
 Łochowski August **204**
 Łopaciński Hieronim **10, 35, 67, 195, 106**
Łopatecki Karol **23**
Łosiowa Maria **73**
 Łosiowie, ród h. Dąbrowa **78, 84, 238**
 Łoś Jan Stanisław (1890-1974), dyplomata, prof. KUL **78**
 Łubieńska Izabella **268**
 Łubieński Feliks (1758-1848), polityk, minister sprawiedliwości Ps. Warszawskiego **34**

- Ługanoliw? 261
 Łukasz św. 53, 95
 Łukaszewicz Teodor, adm. dóbr ks. Antoniego B. Jabłonowskiego 449
 Łuniewska J. 341
 Łyczkowski Ignacy 341
 Łyszkiewicz Helena, zob. Polkowska
- Madejski, ksiądz 268
 Majewska 367
 Majewska Tekla (1790-1823) z Felińskich, ż. Wiktora 433, 435
 Majewska Tekla, c. Wiktora i Tekli 435
 Majewski Justyn 341
 Majewski Wiktor, sekretarz gubernialny 433, 435, 437
 Majewski Zygmunt, geometra 376, 37, 383, 384, 386
 Małczewski A.Ł. 272
 Malecki Jan, ksiądz 261
 Malhomme Ludwik (1798 - przed 1881) 84, 502
 Malinowscy 95
 Malinowska Eufrozyna z Mikoszewskich, ż. Kajetana 45, 95, 399, 404, 408
 Malinowska Idalia 237
 Malinowska Waleria, zob. Pruszyńska
 Malinowski 443
 Malinowski A. 269
 Malinowski Eustachy 234
 Malinowski Kajetan, s. Stanisława Kostki 45, 404
 Malinowski Leon 119
 Malinowski Stanisław 234, 261
 Malinowski T. Tytus? 525
 Malinowski Tytus, s. Kajetana 234, 261
 Maliński Antoni (zm. 1824) 406, 420
 Małachowska Julia (1822-1879) z Potrykowskich, ż. Zygmunta, 1° v. Włodzimierz Radziwiński 46, 147, 234, 261
 Małachowski Cezary 261
 Małachowski E. 410
 Małachowski Jan, podkanclerzy w l. 1735-1746 i kanclerz wielki koronny w l. 1746-1762 507
 Małachowski Zygmunt 261
 Małkowska Józefa, zob. Dłuska 348
 Małkowski 350
 Małkowski W. 261
 Małyński 205, 341
 Maniecki Ludwik, chorąży czernichowski 489
 Mańkowska Barbara, c. Napoleona, zob. Turno
 Mańkowska Jadwiga 261
 Mańkowska Tekla 261
 Mańkowski Emeryk z Borówki 261
 Marcinkowski 341
 Maria Józefa karmelitanka, zob. Breza Dorota
 Maria Ksawera, karmelitanka, zob. Czartoryska Maria
 Maria Magdalena, zakonnica sercanka we Lwowie 243
 Markiewicz Seweryn 261
 Markowski Franciszek, podkomorzy 438
 Maszewski Wacław, proboszcz w Ostrogu 119, 261
 Maszkowski 205
 Matecka Aniela, c. Piotra, zob. Dytkowska 432
 Matecka Dorota z Jabłońskich, ż. Piotra 432
 Matecki Piotr 432
 Matejko Jan, malarz 65
Matlakowski Władysław 34
 Matuszewicz Wincenty 205
 Maybaum Matylda, c. Ludwika Radziwiłła, zob. Breza
 Mazianowski, ksiądz w Satybowie 290
 Mazzini Józef (1805-1872), włoski działacz niepodległościowy 26
 Mezer de Fr. 341
 Miaskowscy, ród h. Bończa 55, 84, 97
 Miaskowski Franciszek (1739-1816), kasztelan gnieźnieński 55
 Miaskowski Wojciech (1683-1763), wojewoda poznański 55, 97, 493
 Miączyńska Stefania (1890-1959) z Ordów, 1° v. Józef Breza, 2° v. Witold Miączyński 101
 Miączyński 341
 Miączyński Adam 341
 Miączyński Ksawery 341
 Miączyński Witold (1881-1936) 101
 Michalewski W. 271
 Michalski Felician 135
 Michalski Franciszek, starosta szembutyniecki 54
 Michalski Kazimierz, ekonom generalny dóbr Tere-sy Jabłonowskiej 201, 202
 Michałowska M. 341
 Michałowski 341
 Micowski Tadeusz 470
 Mieleszkiewicz Teodor, ksiądz 341
 Mielniczuk Michał 173
 Mielżyńska Anna, zob. Mycielska
 Mierzejewska Zofia z Witosławskich 503
 Mierzejowski Józef 348
 Mikoszewscy, ród h. Dąbrowa 25, 45, 47, 89, 93, 95, 152
 Mikoszeńska 409
 Mikoszeńska Aniela z Kołyszków, ż. Franciszka 45, 399, 400, 407-409, 443
 Mikoszeńska D. Dorota? 237
 Mikoszeńska Dorota (Dorota, ok. 1789 - po 1843) z Kołyszków, ż. Kajetana 45, 405, 407, 409
 Mikoszeńska Eufrozyna, c. Franciszka, zob. Malinowska
 Mikoszeńska Felicjanna, c. Franciszka, zob. Radziwińska
 Mikoszeńska Gertruda, c. Kajetana, zob. Waldenau

- Mikoszewska ze Skiporów, ż. Franciszka Ksawerego 45
- Mikoszewski Antoni (1777-1858), s. Franciszka 7, 9, 45, 71, 95, **89, 210, 231, 237, 261, 341, 399, 400, 403-405, 413, 416, 418, 419, 422, 425-427, 441, 444, 495**
- Mikoszewski Benedykt, s. Kajetana 45
- Mikoszewski F. **409**
- Mikoszewski Franciszek (zm. 1803), podkomorzy zasławski, szambelan Stanisława Augusta 45, 95, **399, 400, 402, 407, 417, 443**
- Mikoszewski Franciszek Ksawery, s. Franciszka, właściciel Ledóchówki 45, **399, 407, 409**
- Mikoszewski H. Henryk? **237**
- Mikoszewski Henryk **441**
- Mikoszewski Henryk, s. Franciszka Ksawerego 45, **152, 231, 234, 261**
- Mikoszewski Kajetan (1783 - ok. 1832), s. Franciszka, major wojska pol., powstaniec listopadowy 45, **399, 409**
- Mikoszewski Kajetan (zm. po 1860) **234**
- Mikoszewski Ksawery **441**
- Mikulski K. **341**
- Mikuszowski Antoni, zob. Mikoszewski
- Milewski Atanazy **186**
- Milewski Teodor **341**
- Miller J. **205**
- Minakowski Marek J.* 85
- Mink Rudolf, dzierżawca drukarni w Tarnowie **519**
- Misiński Jan **341**
- Mniszech **341**
- Mniszech Stanisław Jerzy (zm. 1806), s. Jana Karola **497**
- Mniszech Wandalin Józef (1670-1747), marszałek nadworny, kasztelan krakowski **34**
- Mochnacki Elias, komornik, adwokat lwowski **205, 452, 454, 470**
- Moczulski Jan Bernard, skarbnik mozyrski **290**
- Modrska Zenobia **218**
- Mogilniccy 94
- Mogilnicka Eliza, c. Bronisława, zob. Okęcka
- Mogilnicka Janina (1882-1964), c. Bronisława **254**
- Mogilnicka Magdalena (1848-1928) z Jodko-Narkiewiczów, ż. Bronisława **254**
- Mogilnicka Michalina Ernestyna z Brezów (1840-1894), ż. Jana 29, 30, 33, **89-91, 154, 164, 213, 216, 220, 225, 229, 231, 254**
- Mogilnicka Walentyna (1846-1899) z Jełowickich, ż. Wacława **254**
- Mogilnicki Bronisław (1844 - po 1882), s. Stanisława, właściciel Borowicy **254**
- Mogilnicki Jan (ok. 1840-1890), s. Stanisława 30, **89, 218, 254**
- Mogilnicki Jerzy (1827-1915), s. Piotra **116**
- Mogilnicki Kazimierz **112**
- Mogilnicki Stanisław* 33
- Mogilnicki Stanisław (ok. 1800 - ok. 1880) **235**
- Mogilnicki Stanisław (1864-1944) **116**
- Mogilnicki Stefan (1868 - po 1918), s. Jana i Michaliny z Brezów 30, 33, 66, **89-91, 112, 115, 116, 254, 261**
- Mogilnicki Teodor **116**
- Mogilnicki Witold, s. Stanisława **116, 235, 254**
- Mogilnicki Zygmunt **254**
- Mogiński? S. **273**
- Molska Marcjanna (Marianna) ze Skiporów 70, **29**
- Molski Michał **29**
- Molski T. **511**
- Moraczyński Dominik, s. Aleksandra, pułkownik **273**
- Mordwin Mikołaj **78**
- Mosiewicz A. **341**
- Moskard J. **215**
- Mossebaum S. **335**
- Moszyńska Maria **270**
- Moszyński **261, 350**
- Moszyński Franciszek Salezy **432**
- Moszyński Jerzy (1847-1924), s. Piotra, właściciel Łoniowa (kieleckie) **261**
- Moszyński Piotr? **235**
- Motranes Valentine **273**
- Mycielska Anna (1767-1840) z Mielżyńskich, ż. Stanisława 24
- Mycielska Józefa, kanoniczka **122**
- Mycielska Konstancja, c. Stanisława, zob. Breza
- Mycielski Michał (1796-1849), s. Stanisława **209**
- Mycielski Stanisław (1767-1813) 24
- Myło Anna, c. Edwarda, zob. Stablewska
- Nałkowska Zofia, pisarka 9, 36
- Napoleon Bonaparte I, cesarz Francji 18, **511**
- Napruszewski W. **179**
- Naramowski Adam 55
- Narutowicz Gabriel (1865-1922), prezydent Polski **133**
- Nawałka Maria **261**
- Nehrebecki **261**
- Neyman Roman **168**
- Neysz F. **410**
- Nicolle Anna Maria (1900-1968) z Brezów, ż. Filipa 37, 104, 105, 108, **138-140, 269, 270, 258**
- Nicolle Filip 37
- Nieczuja-Ziemięcki Teodor (1845-1916), dyrektor Muzeum Czartoryskich w Krakowie 37, 54, **267**
- Niedziałkowski Karol (1846-1911), biskup mohylewski i łucko-żytomierski **261**
- Niedźwiedzki K. **261**
- Niegolewski Andrzej, starosta pobiedzki 97, **493**
- Niemirowski **205**
- Niesiecki Kasper 13, 14

- Niewiadomski Eligiusz (1869-1923), malarz, zabójca G. Narutowicza **133**
- Niewmierzycka Ludwika **268**
- Niewmierzycka Maria, c. Ludwika, zob. Stecka
- Nisenbaum Józef **168**
- Noskowska Klara **261, 268**
- Noskowski **231**
- Nowakowska Klara **218**
- Nowicki Józef, geometra **380, 381, 392**
- Nowicki W. **261**
- Nowowiejska **184**
- Nowowiejski **179**
- Nurowski M. **441**
- Nycz Zofia, zob. Breza
- Nyko Józefa **268**
- Nyko Karol **235**
- Obodyńska Rozalia, zob. Burska
- Obodyński Michał **44**
- Oborska Konstancja **262**
- Ochota, zob. Peretiatkowicz
- Odyniec Antoni (1804-1885), wydawca, literat **524**
- Ogiński Michał Mikołaj (1849-1902) **262**
- Ohoycki J. **342**
- Okęcka Eliza (ok.1871-1934) z Mogilnickich, ż. Edmunda **254, 262, 268**
- Okęcki Edmund (1866-1919), s. Zdzisława **139, 262, 268, 269**
- Olgierdowicz Lubart Fedor **47**
- Olizar Gustaw (1798-1865), s. Filipa Nereusza, marszałek guberni kijowskiej **342**
- Olizar Onufry (zm. 1753), s. Józefa, stolnika kijowskiego **23**
- Olszańscy **288**
- Olszańska Honorata z Czarneckich **290**
- Olszański **410**
- Olszański J. **205**
- Olszewska Konstancja, zob. Rogozina
- Olszewski, stangret **116**
- Ołowski Krzysztof **103**
- Omczuk A. **441**
- Omiecińska Zofia (zm. ok. 1771) z Potockich **295**
- Omieciński **262**
- Omieciński Marcei Jerzy, horodniczy krzemieniec-ki, wojski wołyński **295, 332**
- Omtuniewicz? J. **342**
- Opaliński Andrzej **74**
- Opaliński J. **342**
- Oraczewski Ludwik (1831-1901), s. Edwarda **205, 342**
- Oraczewski Teofil **205**
- Orda Stefania, c. Hieronima, zob. Miączyńska
- Orda Zenon **342**
- Ordęga (Ordężanka) Maria **262, 268**
- Ordęga (Ordężanka) Maria Teresa (Bebe), c. Władysława **262**
- Ordęga (Ordężanka) Michalina (ur. ok. 1869), c. Władysława **262**
- Ordęga Antoni **262**
- Ordęga Antonina (Ninetta) (ok. 1875-1922), c. Władysława, graficzka **92, 137**
- Ordęga Władysław (1829-1896), s. Józefa, dyplomata francuski **105**
- Ordowie **104**
- Orłowscy, ród h. Lubicz **103**
- Orłowska Emilia (1829-1901), c. Eugeniusza Brezy, ż. Jana **19**
- Orłowska Helena, c. Jana, zob. Ciszewska
- Orłowski **262**
- Orłowski Jan **19**
- Orłowski, ksiądz kanonik **262**
- Orman-Michta Elżbieta* **40, 108**
- Orpiszewska Anna (ur. 1821) z Plater-Zyberków, ż. Ludwika **262**
- Orpiszewski Kazimierz (1855-1897), s. Ludwika **262**
- Orynt Wincenty, proboszcz w Kuniowie **262**
- Osiecińska Maria **262**
- Osiecińska Michalina **268**
- Osmulski Józef **295**
- Ossolińscy **10, 22, 97, 105**
- Ossuchowski Tadeusz **262**
- Ostade van A. **526**
- Ostrogscy, ród **22**
- Ostrogski Wasyl **120**
- Ostromięcka Elodia **262**
- Ostrowscy **59**
- Ostrowska Amelia, zob. Rohland
- Ostrowska Julianna, zob. Załęska
- Ostrowska Krystyna z Czarneckich, ż. Emeryka **40**
- Ostrowska Ludwika **262**
- Ostrowski **235**
- Ostrowski Emeryk, sędzia grodzki winnicki **40**
- Ostrowski Jan, stolnikiewicz wołyński **297**
- Ostrowski Juliusz **14**
- Ostrowski Michał, stolnikiewicz wołyński **297**
- Osuchowska Klara, c. Bogusława, zob. Rostwowska
- Ośmiałowska Zofia **262**
- Owidzki Joachim (zm. 1830), działacz polit. i społ. **107**
- Ożarowska Lidia z ks. Gagarinów **78**
- Paczóska J., **442**
- Padurra Tomasz (1801-1871), poeta, powstaniec **446**
- Pakacewski Izidor **235**
- Pakosz G. **184**
- Palikij Henryk* **40**
- Palikowski **437**
- Paprocki Bartosz, heraldyk **134**
- Parniewska Tekla, zob. Czarniecka

- Paul Maria 32, **252, 253**
 Paweł I, car Rosji **511**
 Pawiński Adolf (1840-1896), historyk, prof., dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie 59, **12**
 Pawłowska Anna, dr, starszy kustosz w Archiwum Państwowym w Lublinie 83
 Pawsza Michał, chorąży kijowski **281**
 Peplowski Piotr, podczaszy kijowski **483**
 Perakiewicz **342**
 Perekładowski Maciej (1752-1797), brygadier dywizji ukraińskiej konfederacji targowickiej **498**
 Perekładowski Wiktoryn **499**
 Peretiatkowicz Ochota Franciszek **271**
 Peretyatkowicz Florian **313**
 Peretyatkowicz Michał **281**
 Peretyatkowicze, sukcesorzy Michała **281**
 Perkowicz Witold **269**
Perkowska Urszula 52
 Pęski Leon, dr **262**
 Piasecki Jan **348**
 Piątkowska Maria, zob. Piontkowska
 Piekosiński Franciszek (1844-1906), historyk, dyrektor Archiwum Krajowego Aktów Grodzkich i Ziemskich w Krakowie 56, **12**
 Pierret A., wydawca w Paryżu **267**
 Pietkiewicz, proboszcz w Kuniowie **261**
 Piętka A. **262**
Pijaj Stanisław 47
 Pillati Ksawery (1843-1902), malarz, rysownik **94**
 Piłsudski Józef, Naczelnik Państwa **140**
 Pinińska Jadwiga **262**
 Piniński Artur **262**
 Piniński Kazimierz **262, 268**
 Piniński Leon (1857-1938), prawnik, historyk sztuki **262**
 Piontkowska (Piątkowska) Maria z Ludersów **262**
 Piotrawski **262**
 Piotrowska Z. **119**
 Piotrowski Antoni, skarbnik wendeński **287**
 Piotrowski E. **235**
 Piotrowski Eligiusz, prawnik, historyk **342**
 Piotrowski Wiktor (zm. 1917), architekt **119**
 Pisarzewski **197**
 Pius, paulin z Jasnej Góry **268**
 Piwarski Kazimierz 15
 Piwnicki Michał (1771-1841), biskup łucko-żytomierski **442**
 Plater **342**
 Plater Antonina (1885-1968) z Kalksteinów **269**
 Plater, starosta inflancki **505**
 Plater-Broel Ludwik **65**
 Plater-Zyberk Anna, c. Michała, zob. Orpiszewska
 Płochocki Józef, jezuita **517**
 Podgórski E., ksiądz z Łabuń **342**
 Podgórski Ludwik (1811-1895), lokaj 97, **504**
 Podherska K., podstarościna trembowelska **273**
 Podhorodeński **342**
 Podhorodeński Andrzej, dzierżawca części Siekierzyniec **167**
 Podhorska? Antonina **272**
 Podhorska Klementyna **119**
 Podhorska Michalina, zob. Żółkiewska
 Pogonowska O. **262**
 Pogonowski Jan **342**
 Pogonowski Michał **262**
 Polkowska Helena z Łyszkiewiczów **483**
 Poniatowska, ks. **205**
 Poniatowski Józef (1773-1813), wódz naczelny wojsk Ks. Warszawskiego 104, **111, 398**
 Ponińska Z. **262**
 Poniński Adam (1733-1798), podskarbi koronny **43**
 Poniński Antoni, ks. 21
 Popiel Magdalena, zob. Drzewiecka
 Popiel Narcyz, miecznik owrucki **286**
 Popiel Teofila z Jaranowskich, 1° v. Stanisław Baniecki **489**
 Popiel Wincenty Teofil (1825-1912), arcybiskup metropolita warszawski **123, 268**
 Popławski **197**
 Portrykowska Julia, 1° v. Radziwińska, zob. Małachowska
 Postupański Adam **478**
 Potiomkin Grzegorz (1739-1791), marszałek wojsk ros., ks. taurydzki **474**
 Potoccy Ignacy, Mania i Niunia, dzieci Wojciecha i Ewy, 1° v. Brezy **46, 437**
 Potoccy, ród h. Pilawa 62
 Potoccy, ród h. Szeliga 46, 74, 89, 93, 95
 Potocka Aleksandra **271**
 Potocka Emilia (zm. 1805) z Felińskich, ż. Ignacego **46, 435**
 Potocka Ewa z Żórawskich (1730-1794), ż. Wojciecha, 1° v. Michał Breza 16, 46, 69, 70-72, 88, 91, 93, **5, 19, 23, 24, 28-30, 54, 178, 181, 429, 431, 443**
 Potocka Gabriela (1862-1939) z Iwanowskich, ż. Adama **13**
 Potocka Helena (1874-1958) z Radziwiłłów, ż. Józefa **116**
 Potocka Julia (1785-1847) z Brańskich **436, 437**
 Potocka Monika z Dutkiewiczów, ż. Ignacego 46, 93, **179, 180, 184, 194, 234, 432, 437**
 Potocka Pelagia **262, 268**
 Potocka Tekla z Jabłonowskich, ż. Jerzego 48
 Potocka Zofia, zob. Omiecińska
 Potocki Albert (Wojciech) (1801-1848), s. Ignacego, pułkownik, literat 46, 48, 49, 95, 96, **431, 434**
 Potocki Antoni Prot (1761-1801), wojewoda kijowski, bankier, przemysłowiec **34, 348, 496**
 Potocki Bolesław (1806-1893), s. Szczęsnego 42, **235, 315, 328, 342**

- Potocki Edmund **237**
 Potocki Edward **28**
 Potocki Gerard **524**
 Potocki Ignacy (1775-1858), s. Wojciecha **27, 28, 46, 48, 49, 71, 93, 95, 33, 36, 146, 180, 194, 430-434, 436, 437**
 Potocki Jan (1761-1815), krajczyk koronny, literat, podróżnik **496**
 Potocki Jan, starośc owrucki **301**
 Potocki Jerzy, starosta tłumacki **48**
 Potocki Józef (1862-1922), właściciel Antonin **116, 119, 528**
 Potocki Józef (1895-1961), s. Józefa **528**
 Potocki Kazimierz, starośc owrucki **301**
 Potocki Ludwik, s. Walentego **436**
 Potocki Roman (1893-1971), s. Józefa **528**
 Potocki Seweryn, starośc owrucki **301**
 Potocki Stanisław (1776-1830), senator-wojewoda Królestwa Polskiego **512**
 Potocki Stanisław Szczęśny (1751-1805), gen. artylerii koronnej, marszałek konfederacji targowickiej **32, 498**
 Potocki W. **262**
 Potocki Walenty (1766 - po 1820), s. Jana, porucznik wojsk pol. **436**
 Potocki Wojciech (zm. 1825), podczaszy kruszewicki **17, 46, 70, 95, 5, 19, 29, 30, 34, 54, 56, 178, 429, 430, 436, 437**
 Potrykowski Mikołaj **349, 350**
 Powęcki Jakub **205**
 Prażmowski Ksawery **342**
 Prejsowie, zob. Prejszowie (Preyszowie), rodzina pochodzenia szwedzkiego
 Prejsz (Preysz) Michał (zm. ok. 1773), sędzia krzemieniecki, podstoli bractwowski **293, 500, 501**
 Prejsz (Preysz) Teresa z Kniehińskich (zm. 1781), ż. Michała **293, 501**
 Prevose A., członek francuskiej Unii Pokoju Społecznego **98**
 Pruszyńscy, ród h. Rawicz **30, 33, 47, 60, 81, 86, 91, 94, 127, 128**
 Pruszyńska Anna (1880-1962) z Chodkiewiczów, ż. Edwarda **9, 30, 33, 34, 44, 78, 127**
 Pruszyńska Anna, c. Piotra, zob. Sanguszko
 Pruszyńska Felicja, c. Mieczysława, zob. Breza
 Pruszyńska Helena (zm. 1891) z Czeczeliów, ż. Mieczysława (zm. 1871) **29, 166, 255**
 Pruszyńska Honorata z Radziwińskich, ż. Pawła **440, 443**
 Pruszyńska J. z Barażyńiec **255**
 Pruszyńska Ksawera, c. Mieczysława (zm. 1871), zob. Chojcka
 Pruszyńska Maria z Pustomyt **255**
 Pruszyńska Paulina, zob. Radziwińska
 Pruszyńska Teresa, zob. Terlecka
 Pruszyńska Waleria (Franciszka Waleria, 1880-1920), c. Bronisława (1847-1918) **166**
 Pruszyńska Waleria z Malinowskich, ż. Bronisława (1847-1918) **126**
 Pruszyński **205**
 Pruszyński Antoni **55, 179**
 Pruszyński Bronisław Marcei (1847-1918), s. Mieczysława (zm. 1871) **30, 33, 60, 126, 128, 166, 255**
 Pruszyński Czesław z Pustomyt **255**
 Pruszyński Edward (1846-1910), s. Mieczysława (zm. 1871) **30, 33, 35, 44, 116, 126, 127, 166, 234, 255**
 Pruszyński Jan Nepomucen (1854-1918), s. Mieczysława (zm. 1871) **30, 33, 126, 255**
 Pruszyński Juliusz **255**
 Pruszyński Ksawery (1907-1950), s. Edwarda, pisarz **43**
 Pruszyński M. Mieczysław? **218**
 Pruszyński Mieczysław (1801-1871), s. Erazma, marszałek szlachty, kurator szkół wołyńskich **29, 126, 166, 234, 255**
 Pruszyński Mieczysław (1910-2005), s. Edwarda, lotnik, pisarz **30, 33, 43**
 Pruszyński Mieczysław (zm. 1916), s. Bronisława **33, 255**
 Pruszyński Paweł **442**
 Przesmycki **262**
 Przesmycki Jan **342**
 Przewłoccy **42**
 Przewłocka Józefa z Czarneckich, ż. Konstantego **40, 41, 60, 185, 298, 299, 310, 325, 328, 335**
 Przewłocka Zofia (1818-1907) z Koźmianów, ż. Józefa **41**
 Przewłocka Zofia, c. Józefa, zob. Kowerska
 Przewłocki **315**
 Przewłocki Józef (1808-1861), s. Konstantego i Józefy z Czarneckich, powstaniec listopadowy **35, 41, 148, 221, 234, 310, 328, 335**
 Przewłocki Konstanty (1783-1837), rotmistrz, powstaniec listopadowy **41, 298, 299, 310, 335**
 Przewłocki Konstanty (1857-1930), s. Józefa **35, 41, 42, 262**
 Przewłocki Zenon (1805-1875), s. Konstantego **41, 148, 214, 221, 234, 310, 328, 335**
 Przeździeccy, właściciele m. Czarny Ostrów **505**
 Przeździecki, książdz **262**
 Przyborowska Irena, zob. Breza
 Przybyszewski Piotr **49**
 Przyłuski **342**
 Przyszychowski A. **342**
 Puchalski J. **205, 470**
 Puchalski Mikołaj **312, 342**
 Puchalski Piotr **312**
 Puchewicz A. **237**
 Pułaski Kazimierz **17, 64**

- Puszet du Puget Maria, baronowa **262**
Putoszyńska Marianna **483**
Puzyna Juliusz, adwokat w Żytomierzu **262**
Puzyna Roman **342**
Puzynowski M., książd **262**
- Raciborowski Adam **342**
Raczyńscy **42, 59**
Raczyńska Balbina, c. Józefa, zob. Ellaszewicz
Raczyńska Elżbieta (zm. przed 1852) z Czarnec-
kich, ż. Józefa **40, 41, 60, 180, 185, 298,**
299, 328
Raczyńska Felicja, ż. Adama **221, 233**
Raczyńska Katarzyna, c. Józefa, zob. Widawska
Raczyńska Katarzyna, c. Leona, zob. Radolińska
Raczyński **112**
Raczyński Adam (1800-1869), s. Józefa **9, 10, 13,**
40-43, 214, 221, 233, 328
Raczyński Edward, s. Adama **214, 233, 263**
Raczyński Józef **41, 298**
Raczyński Józef, s. Adama **221, 299**
Raczyński Ludwik (zm. 1866), s. Józefa **41, 42,**
148, 209, 214, 221, 233, 328
Radolińscy, ród h. Leszczyc **178**
Radolińska Antonina, c. Józefa, zob. Breza
Radolińska Józefa **143**
Radolińska Katarzyna (1744-1792) z Raczyńskich,
ż. Józefa **19, 179**
Radolińska X. **218**
Radoliński Józef (zm. 1781) **19**
Radolińscy – Luba Radziwińscy, ród h. Lubicz
46, 47, 61, 64, 67, 71, 77, 93, 94, 96, 97, 106,
106, 402
Radziwińska Aniela (1845-1929) z Czosnowskich,
ż. Zygmunta **47, 263, 268, 443**
Radziwińska Felicjanna (zm. po 1850) z Miko-
szewskich, ż. Godfryda **27, 45-47, 71, 96,**
180, 218, 231, 270, 399, 408, 438-440, 443-
446
Radziwińska Honorata, c. Filipa, zob. Pruszyńska
Radziwińska Honorata, c. Godfryda, zob. Breza
Radziwińska Julia z Potrykowskich, zob. Mała-
chowska
Radziwińska Julia, c. Zygmunta **47**
Radziwińska Maria (1863-1962), c. Zygmunta **47,**
263
Radziwińska P., ż. Jana **440**
Radziwińska Paulina z Pruszyńskich, ż. Filipa,
cześnika wołyńskiego **27, 438**
Radziwińska Róża (zm. przed 1847), c. Godfryda
47, 71, 107, 234, 438, 440, 443
Radziwińska Teodora, c. Zygmunta **47**
Radziwińska Zofia (1866-1942), c. Zygmunta **47,**
269
Radziwiński Feliks, s. Adama **147**
Radziwiński Filip, konfederat barski **27**
Radziwiński Godfryd (ok. 1780-1836), s. Filipa,
chorąży zasławski **27, 46, 96, 8, 206, 498,**
414, 438, 439, 444, 446
Radziwiński Jan, s. Filipa **27, 438, 440**
Radziwiński M. **184**
Radziwiński Stanisław (1875-1963), s. Zygmunta
47, 447
Radziwiński Waldemar **440**
Radziwiński Wincenty (zm. 1849), s. Filipa, pod-
komorzy zasławski **27, 46, 71, 96, 147, 234,**
237, 239, 440
Radziwiński Witold (1881-1917), s. Zygmunta **47,**
447
Radziwiński Włodzimierz (1813-1844), s. Godfry-
da **46, 147, 438-440, 443**
Radziwiński Włodzimierz (1871-1929), s. Zygmun-
ta **47, 269, 447**
Radziwiński Zygmunt (1843-1928), s. Włodzimie-
rza, archeolog, historyk **35, 46, 47, 54, 60, 72,**
73, 76, 33, 89, 93, 128, 147, 231, 234, 237, 263,
268, 269, 438, 443
Radziwiłł Helena, zob. Potocka
Radziwiłł Ludwik (1773-1830), ordynat klecki **19,**
271
Radziwiłł Maria, c. Karola, zob. Skórzewska
Radziwiłł Michał Gedeon (1778-1850), senator-
-wojewoda, wódz naczelny powstania listopa-
dowego **86, 271**
Radziwiłł Michał, ks. **263**
Rafael Santi (1483-1520), artysta włoski **526**
Rajdecki Wojciech, geometra **378, 382, 388**
Rakowska Fanny-Joanna, c. Erazma **42**
Rakowska Genowefa z Krukowieckich, ż. Erazma
42, 215, 221, 330, 333, 337
Rakowska Idalia, c. Erazma **42**
Rakowska Klementyna **443**
Rakowska Maria, zob. Rościszewska
Rakowski Albert, s. Erazma **42, 331, 337**
Rakowski Erazm, s. Marcina, marszałek pow. ka-
mienieckiego **42, 206, 337**
Rakowski Rafał **186**
Raszewska Elżbieta, zob. Hann
Raszowska Franciszka, pułkownikowa owrucka
294
Ratomska Marianna (zm. 1844) z Kurdwanow-
skich, ż. Justyna **337**
Ratomski Justyn (ok. 1770-1845) **337**
Rau Roman **38**
Reddig **179**
Rembieniński Rajmund (1775-1841), marszałek Sej-
mu Królestwa Polskiego **512**
Rembowski Aleksander Antoni (1847-1906), histo-
ryk **62, 11**
Reuter Marcjanna z Wagnerów **308**
Rieczkowska Halina **214**
Ročhasicz **342**

- Rodziewiczówna Maria (1863-1944), pisarka 64, **263**
- Rogawska Elżbieta, zob. Roguska
- Rogozina Konstancja z Olszewskich 430
- Rogozina Małgorzata z Greków 430
- Roguska Elżbieta z Rogawskich, ż. Mateusza 296
- Roguska Franciszka z Brezów, ż. Józefa 16, **19, 20**
- Roguski Józef 16
- Roguski M. 54
- Roguski Mateusz, skarbnik dobrzyński 296
- Rohland Amelia (1837-1910) z Ostrowskich, ż. Romana 43, **268**
- Rohland Franciszek (1779-1860), s. Pawła, gen. wojsk pol., powstaniec listopadowy 43-45, 79, 95, 107, **362, 368**
- Rohland Franciszka Amelia (ur. 1837), c. Franciszka, zam. Michałowska 43, **365**
- Rohland Helena Maria (1877-1954) z Brezów, ż. Pawła 8, 9, 32-36, 43, 44, 58, 65-67, 76-78, 81, 84, 95, 104-108, **1, 2, 116, 127, 130, 131, 134, 242, 259, 269, 351-361, 373**
- Rohland Jan (1853-1930), s. Michała 43, 44
- Rohland Janina, c. Jana, zob. Ciświcka
- Rohland Kamila, c. Romana, zob. Kasińska
- Rohland Konstancja, c. Franciszka, zob. Rzeszotarska
- Rohland Marianna (Maria), c. Romana, zob. Gruszecka
- Rohland Michał (1825-1855), s. Franciszka 43
- Rohland Paulina (1794-1854) z Finke von Finkenthalów, ż. Franciszka 43, 95, **363**
- Rohland Paweł (1820-1851), s. Franciszka 43, **370**
- Rohland Paweł (1873-1926), s. Romana 34, 36, 43, 44, 67, 78, 106, **116, 138, 168, 259, 351, 356, 373, 374**
- Rohland Roman (1821-1894), s. Franciszka 43, **362, 369-372**
- Rohlandowie, ród h. Pogoń (IV) 10, 43, 44, 51, 82, 89, 95, 106, 107, **360**
- Rokicki Teodor, student prawa Szkoły Głównej Warszawskiej 273
- Römer Alfred Izidor (1832-1897), malarz, heraldyk 65, 66, **263**
- Römerowie 106
- Romiszewski Zygmunt 235
- Rose Witold 424
- Rosen Jan (1854-1936), malarz, ilustrator 56, 92, **124**
- Rosińkiewicz Aniela, właścicielka pensji w Krzemieńcu, pocz. XIX w. 23, **68, 70, 183, 184, 215**
- Rosińkiewicz M. 184
- Roskuczyna T. 336
- Rosorowska Ewa 82
- Rostworowscy, ród h. Nałęcz 25
- Rostworowska Anna Maria (1902-1975), c. Antoniego Jana 256
- Rostworowska Justyna, c. Mikołaja, zob. Czapska
- Rostworowska Klara (1849-1902) z Osuchowskich, ż. Antoniego Ignacego 256
- Rostworowska Maria (1878-1926) z Brezów, ż. Antoniego Jana 35, 76, 92, 102, **144, 145, 251, 256**
- Rostworowska Maria Klara (1899-1996), c. Antoniego Jana, zakonnica 256
- Rostworowski Antoni Bogumił (1900-1938), s. Antoniego Jana 256
- Rostworowski Antoni Jan (1871-1934), s. Antoniego Ignacego, właściciel Milejowa 35, 76, 92, 102, **95, 144, 145, 256, 269**
- Rostworowski Konstanty* 3, 37, 42
- Rostworowski Stanisław Jan* 25, 35
- Roszkowski Wojciech* 35
- Rościszewska Maria z Rakowskich 331
- Rotharjusz? 206
- Rotharyusz Johan 263
- Rouppert, geometra 387
- Rousseau, inżynier 214
- Rowiński K. 263
- Rozenberg Andrzej, generał, zarządzający gubernią wołyńską i podolską 513
- Roże K. 263
- Różycki Henryk 235, 272
- Ruczyński Józef, podczasy 313
- Rudakowa Julia* 23
- Rudkowski 235
- Rudnicki 263, 350
- Rudnicki Bonifacy, sekretarz kancelarii marszałkowskiej w Kowlu 307, **342**
- Rudnicki Jan Duklan 206
- Rudnicki Szymon* 25
- Rudnicki, właściciel Czernej 308
- Rudzki H. 272
- Rudzki, rejent pow. dubieńskiego 206
- Rulikowski Wacław (1810-1892), ziemianin, heraldyk 54, 72, 73, **106**
- Rupniewski Bolesław 112, **263**
- Rupniewski Michał 263
- Rupniewski S. 206
- Rusiński Ignacy, s. Kazimierza 313
- Rusiński Kazimierz, burgrabia 313
- Ruski G., ekonom w Werchach 334, **338, 342**
- Russanowski Kajetan, stolnik bełski 449
- Russanowski Kazimierz 186
- Rybczyński Czesław 273
- Rybicki Jan, wiceregent łucki 290
- Rydel Lucjan (1870-1918), poeta, dramaturg 133
- Rylska Franciszka z Zywaltów 400
- Rzeczyccy, ród h. Janina, 50, 71, 89, 96, 97, **476**
- Rzeczycka Aleksandra z Kaszewskich, ż. Jana 479, **480, 484**
- Rzeczycka Dorota (zm. ok. 1715) z Kuropatnickich, ż. Stefana Piotra, stolnika wołyńskiego 482, **483, 486, 487**

- Rzeczycka Katarzyna, c. Jerzego, zob. Wolska
Rzeczycka Marianna, c. Jana, zob. Ligęza
Rzeczycki Andrzej (zm. 1608), podkomorzy lubelski 50
Rzeczycki Andrzej, s. Jerzego 50, **478**
Rzeczycki Hiacynt (Jacek), s. Stefana Piotra **482, 485**
Rzeczycki Jan, s. Jerzego 50, **478, 489**
Rzeczycki Jerzy (zm. 1649), starosta urzędowski, rotmistrz 50, 96, **477, 478, 485**
Rzeczycki Łazarz (zm. 1736), s. Stefana Piotra, chorąży żytomierski, sędzia grodzki łucki 50, **482, 483, 485, 487, 488**
Rzeczycki Marcelli, s. Stefana Piotra **482, 485, 487**
Rzeczycki Piotr, s. Jerzego, miecznik wołyński 50, **478, 479**
Rzeczycki Remigian, s. Stefana Piotra, skarbnik czernichowski 50, **482, 485, 487**
Rzeczycki Stefan Piotr (zm. przed 1716), s. Piotra, podczasy żytomierski, stolnik wołyński 50, **480-482, 484, 487**
Rzeczycki Wojciech, s. Stefana Piotra **482, 483, 487**
Rzeszotarska Konstancja (1827-1859) z Rohlandów **365**
Rzeszotarski M., adwokat 350
Rzeszowsy **289**
Rzewuska Konstancja (1761-1840) z Lubomirskich, ż. Seweryna **474**
Rzewuska Ludwika, zob. Lanckorońska
Rzewuski, hr. **342**
Rzewuski Wacław (1784-1831), s. Seweryna, podróżnik, orientalista 96, **444**
Rzeczycki J. **272**
Rzymowski **342**
Rzyszczeńska Eufemia (1877-1954), c. Michała **263**
- Sadowska Julia **268**
Sadowska Marianna, zob. Żórawska
Salome? W. **206**
Sałtykow Mikołaj (1736-1816), feldmarszałek ros., przewodniczący Rady Państwa **513**
Sanguszko Anna (zm. 1816) z Pruszyńskich, ż. Hieronima **495**
Sanguszko Eustachy (1768-1844), s. Hieronima, ks., generał **343, 412**
Sanguszko Hieronim (1743-1812), wojewoda wołyński, gen. wojsk ros. 97, **44, 402, 494, 495**
Sanguszko Karol (1779-1840), ks., s. Jana Modesta **206, 438**
Sanguszko Konstanty (1778-1808), ks., s. Jana Modesta **206**
Sanguszko Roman (1537-1571) **476**
Sanguszko Roman (1832-1917), s. Władysława, ordynat zasławski 32, 33, 94, **119, 264, 268**
Sanguszkowie, ród h. Pogoń 47, 60, 73, 77, **265, 399**
Sapieha Aleksander (1773-1812), s. Józefa **402**
Sapieha Anna, zob. Jabłonowska
Sapieha Idalia, zob. Czorba
Sapieha Jan Aleksander (1775-1825), s. Franciszka **200, 206**
Sapieha Kazimierz Nestor (1757-1798), gen. artylerii lit., marszałek Sejmu Czteroletniego **455, 456**
Sapieha Leon (1802-1878), s. Aleksandra **206**
Sapiehowie, ród h. Lis 54
Sapieżyna Agnieszka M. (1739-1780) z Lubomirskich, 1° v. Józef Lubomirski, 2° v. Aleksander M. Sapieha **54**
Sapieżyna Elżbieta, ks. **348**
Sasimowski A. **332**
Sasimowscy **289**
Saska M. **268**
Sawicki Antoni **499**
Sawiński A., książd **264**
Sayn-Wittgenstein Karolina (1819-1887) z Iwanowskich 86
Schafnagl Karol (1846-1890) 54, **105, 264**
Schafnagl Maria z Czerwińskich, ż. Karola **263, 264**
Scherer **206**
Schmidt Henryk, powstaniec styczniowy **264**
Schoeneich (Schoneich, Szenech), ród 59
Schoeneich Barbara, c. Franciszka, zob. Breza
Schoeneich Franciszek 73
Schoeneich Grzegorz 73
Scisławscy **106**
Scisławski Jan, zakonnik **264**
Seatan Edith, nauczycielka **116**
Sedlnicki Karol (1703-1761), podskarbi koronny **26**
Seliha z Ajarog, ps. literacki Achillesa Jana Tytusa Brezy 57, **99**
Sidorowicz **350**
Siedlacki **350**
Siedlicki A., właściciel Trystenia **343**
Siedluger? Franciszek **206**
Sienkiewicz Henryk (1846-1916), pisarz 56, **124, 251**
Sienkiewicz Witold 23
Sierociński Cyryl (zm. 1831), unicki biskup sufragan łucki **343**
Siestrzewitowscy **281**
Sievers, tajny radca ros. **513**
Širkatiė Jolanta 65
Skalkowski Adam 18, 19
Skarbek-Borowska Anna (1905-1995) z Szuldrzyńskich, ż. Stanisława **144**
Skarbek-Borowski Stanisław **144**
Skibicki Franciszek **235, 343**

- Skibicki M. **186**
 Skipor (imię?), zob. Mikoszeńska
 Skipor Franciszka, ż. Ignacego **184**
 Skipor Ignacy, szambelan **49, 53, 178**
 Skipor J. **186**
 Skipor Marcjanna, zob. Molska
 Skipor Marianna, c. Pawła **24**
 Skirmołowa Antonina **437**
 Skorupski Walenty **313, 343**
 Skórzewska Celina **210**
 Skórzewska Maria (1872-1944) z Radziwiłłów **272**
 Skrodzka Irena, c. Józefa Brezy i Władysławy, zob. Breza
 Skrodzka Władysława (1883-1979) **99**
 Skrodzki Ignacy **206**
 Skupieński Edward **206**
 Sleszynak **442**
 Sleszyński Eustachy, publicysta **264**
 Stawoszeńska **218**
 Stawoszeńska Eleonora **268**
 Stawoszeński Aleksander **70, 218, 235**
 Stawoszeński Bolesław, litograf **94**
 Stawoszeński Zygmunt **238**
 Sławski Jan, notariusz w Poznaniu **100**
 Smoleński **442**
 Smoleński A. **267**
 Snichowski **112**
 Sobański **119**
 Sobański Feliks (1833-1913), właściciel Guzowa **65, 68, 70, 235**
 Sobieska Karolina, zob. de Boullion
 Sobolewski J. **186**
 Sobolewski M. **264**
 Sokolnicki Stanisław **210**
 Sokołowski Adam, dzierżawca części Siekierzyńca **167**
 Sokołowski Piotr **49**
 Sokołowski Szczęśny **161**
 Sokołowski Zachary Aleksandrowicz, podpułkownik artylerii ros. **528**
 Sołtyk Aleksander **108, 163**
 Sołtyk Helena, c. Marcellego, zob. Breza
 Sołtyk Leon (zm. 1865), s. Józefa **107**
 Sołtyk Stanisław (ok. 1856-1900), s. Henryka, dyplomata austriacki **108, 105**
 Sołuniewicz **112**
 Sosnowscy z Nowomalina **45**
 Sosnowska Eugenia, c. Stanisława, zob. Falkowska
 Sosnowski Konstanty **152**
 Sosnowski Stanisław **410**
 Sosnowski Tomasz Oskar (1810-1886), rzeźbiarz **45, 406, 410, 427**
 Spendowska Maria **218**
 Stablewscy **63, 94, 106**
 Stablewska Anna (1835-1907) z Brezów, ż. Stefana **33, 106, 104, 210, 211, 224, 250, 269**
 Stablewska Anna (1854-1923) z d. Myło, ż. Karola Antoniego **37**
 Stablewska Anna (ur. 1861), c. Stefana **25, 33, 211, 354**
 Stablewska Anna, c. Karola **106**
 Stablewska Kazimiera **272**
 Stablewski Jerzy (ur. 1864), s. Stefana **211, 250**
 Stablewski Józef (1860-1879), s. Stefana **211**
 Stablewski Karol Antoni (1855-1941), s. Stefana **9, 25, 33, 34, 37, 106, 211, 250, 269**
 Stablewski Mieczysław (1866-1883), s. Stefana **9, 211**
 Stablewski Stefan (1829-1894), s. Karola **25, 211, 250**
 Stablewski Stefan Florian (1895-1985), s. Karola Antoniego **25, 101, 103, 106**
 Stablewski T. **272**
 Stadnicki **206, 470**
 Stadnicki C. Cezary?, hr. **116**
 Stadnicki, hr. **370**
 Staniewscy (Staniescy) A. i N. **410**
 Staniewski A. **442**
 Stanisław August Poniatowski, król Polski **21, 65, 43, 513**
 Stanisław Kostka św. **34**
 Staniszeńska Ewa **309**
 Staniszeński Feliks **343**
 Stankiewicz Jan **301**
 Starcewska Dorota (1802-1825) z Brezów, ż. Ignacego **23, 42, 93, 70, 180, 181, 183, 192, 215**
 Starcewska Julianna z Karczewskich **312**
 Starcewska T. **338**
 Starcewski Ignacy (1789 - po 1847), komornik kowelski **23, 42, 93, 70, 184, 309, 312, 338**
 Starcewski Józef **312**
 Starzeński Aleksander **343**
 Stawęcki K. **206**
 Stawinowski Gabriel **179**
 Steccy, ród h. Radwan **94**
 Stecka **218**
 Stecka Dorota, zob. Lubomirska
 Stecka Julia (ok. 1790-1827) z Czackich, ż. Ludwika **518**
 Stecka Marcelina z Hannów **312**
 Stecka Maria (zm. po 1913) z Niewmierzyckich, ż. Tadeusza Jerzego **116, 257**
 Stecka Teresa, pisarzówna **288**
 Stecki **264**
 Stecki Adolf **210**
 Stecki Jan Kazimierz (ok. 1740-1820), chorąży komorny, starosta owrucki **40, 290**
 Stecki Kazimierz (zm. 1748), kasztelan kijowski **40**
 Stecki Mar. Marcin? **343**
 Stecki Tadeusz Jerzy (1838-1888), historyk, etnograf, powstaniec styczniowy **257**

- Stefanyk Wasyl 47, 50, 97
Stempowski Jan 343
Stierneld Gustaw, saski minister spraw zagranicznych 19
Stonecki Józef, miecznik trembowelski 54
Strojnowska Joanna 218
Stroynowski Jan 442
Strzelecka Zuzanna, zob. Zakaszewska
Strzyński? 272
Studnicki S. 442
Suchocki J. 206
Suchorzewski Józef 22
Sudroyc Józef 410
Sulimierski Filip 14
Sulistrowska 206
Surzycki T. 343
Sygal Abramek 433
Sygetyński Tadeusz, kompozytor, założyciel zespołu „Mazowsze” 44
Szadurski Gabriel, geometra 531
Szaszowscy 20
Szczuka Maria 270
Szczuka Stanisław Antoni (ok. 1654-1710), podkanclerzy litewski 62
Szczygielski Wacław 27, 55
Szczygieł Ryszard 16
Szelestowski A. 505
Szemetyłło Bazyli, paroch w Korninie 430, 437
Szeptyccy, ród h. własnego 348
Szeptycka Emilia, ż. Marcina 336
Szeptycka J. 348
Szeptycka Marianna, zob. Jabłonowska
Szeptycka Tekla Zofia, c. Michała, zob. Kunaszowska
Szeptycki Atanazy (1686-1746), greckokatolicki arcybiskup kijowski 484
Szeptycki Marcin, s. Michała 42, 330, 336, 350
Szeptycki Michał Onufry 42
Szmigielski I. 505
Szmul Majorowicz z Dubna 292
Szołomereccy, spadkobiercy Mikołaja, kasztelana smoleńskiego 482, 483
Szostowicz Michał (1745-1791), literat 511
Szeperl Michał 349, 350
Sztafeberg Berkowicz Moszek 310
Szuch Maria 268
Szudkowski M. 443
Szujski Józef (1835-1883), historyk, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego 52, 94, 273
Szulc Gustaw 168
Szulim, Żyd z Ołyki 295
Szułdrzyńska Anna, zob. Skarbak-Borowska Anna
Szułdrzyńska Konstancja Maria (1877-1942) z Brezów, ż. Stanisława 102, 144
Szułdrzyński Stanisław 102
Szuman Henryk 268
Szumowski Paweł 294
Szwarcówna Wanda 106
Szymańska Teresa 206
Szymański J. 206
Szymański Stanisław Józefat 206, 343
Szykowski J. 343
Szyrma P. 343
Szyszkowski 325
Ścibor Anna 168
Śliwiński A., administrator dóbr Romana Sanguski 119, 264
Śliwiński Michał, stolnik wendeński 290
Śmietanowa Maria 269
Śniadecki Jędrzej (1768-1838), uczony, prof. Uniwersytetu Wileńskiego 7
Śnieżko Piotr 343
Świdziński Maciej, stolnik rudawski 348
Świejkowscy, rodzina 348
Świejkowski Andrzej 20, 273
Świejkowski Ignacy 273
Święcicki M. 343
Świętochowska 186
Świętosławski 343
Świrszczewska Małgorzata 432
Świrszczewski Jan 432
Tabęcka Maria, c. Konstantego, zob. Wrotnowska
Tabęcki Michał (1869-1923) 264, 268
Tarakanowska Maria 82
Tarnawski J. 409
Tarnawski Klemens, superior bazylianów w Węrchach 290
Tarnawska, hr. 443
Tarnawska Zuzanna (zm. 1831) z Jełowickich, ż. Fortunata Antoniego 290, 293
Tarnowski Fortunat Antoni (1746-1819) 293
Tarnowski Jan 264
Tarnowski Stanisław (1837-1917), prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego 52, 131, 264
Tchórznicki J., dr medycyny 264
Telerzyński 269
Teleżyńscy 20, 59, 295
Teleżyńska Krystyna z Czarneckich, 1° v. Ostrowska, ż. Andrzeja 288
Teleżyński Andrzej, starosta dołski 288
Teleżyński Feliks 288
Teleżyński Ignacy 288
Tepper Piotr (1713-1794), bankier 349
Terlecka Franciszka 283
Terlecka Marianna, c. Teresy, zob. Złotnicka
Terlecka Teresa z Pruszyńskich 283
Testory z Dubna 272
Teuffel Emma 264
Thommée Violanta, c. Wiktora, zob. Breza
Thommée Wiktor, gen. wojsk pol. 36

- Tieplitz (Toeplitz) **264**
 Tirnig? **210**
 Tkaczuk **308**
 Tłuchowski Fr. **264**
 Tokarski, przystaw **273**
Tokarz Wacław **26**
 Tomaszewska Wiktoria, zob. Czaplic
 Tomkowicz Henryk **264**
 Tomkowicz Henryk (1796-1891) **101**
 Tomkowicz Klementyna, ż. Henryka **264**
 Tomkowicz Maria, c. Henryka, zob. Bołoz-Antoniewiczowa
 Tomkowicz Stanisław (1850-1933), historyk sztuki, prof. **33, 66, 264, 268**
 Tomorowicz Kazimierz, geometra **377, 386**
 Torbow? **264**
 Tounouer, pułkownik **410**
 Traczewski, chorąży **437**
 Trippenhad, baron **264**
 Tucewicz Marianna **402**
 Tuczyński Kazimierz **264**
Tupalski Jacek **25**
 Turno Barbara (1870-1936) z Mańkowskich, ż. Stanisława **105**
 Turno Katarzyna, c. Stanisława, zob. Breza
 Turno Stanisław (1866-1943) **105**
 Turnowie h. własnego **105**
 Turczakowski Grzegorz, paroch w Krupcach **430**
 Tworkiewicz Antoni **295**
 Tworkiewicz Salomea z Kretczmerów, ż. Antoniego **295**
 Tymiński L. **410**
 Tymowski Józef **264**
 Tyszkiewicz **270**
 Tyszkiewicz Adela **268**
 Tyszkiewicz Ludgarda, c. Benedykta, zob. Jabłowska
 Tyszkiewicz Ignacy **290**
 Uchtomski, ks. **265**
Urbański Antoni **64-66, 95**
 Urbański Wojciech **265**
 Ustarbowska Felicja, zob. Kamińska
 Vincent, lekarz **265**

Wachowski Marian **20**
 Wackhauzen Leopold, kapitan **401, 410**
 Wagner Marcjanna, zob. Reuter
Wagner Marek **22**
 Wajnsztejnowa **265**
Walczak Wojciech **23**
 Walewski A. **343**
 Walewski H. **207**
 Walewski Karol **249**
 Walewski Kazimierz **265**
Walewski Władysław **14**
 Waldenau Gertruda z Mikoszewskich, baronowa **45**
 Walisz. Waliszewski? **112**
 Waliszewski **112, 265**
 Waliszewski Julian **265**
 Waliszewski, student prawa Szkoły Głównej Warszawskiej **107**
 Walnberg **235**
 Walter Ernestyna, zakonnica, siostrzenica we Lwowie **243**
 Wardeński Mikołaj, adwokat **265**
 Wardzyński Władysław **131, 135**
 Wasiatyński Jan Władysław, hr. **343**
 Wasylewski Tadeusz, literat **70**
 Wawrzecki Tomasz (1753-1816), poseł, naczelnik powstania, członek Rady Najwyższej Tymczasowej Ks. Warszawskiego **511**
 Wawrzyniak Piotr (1849-1910), ksiądz, działacz społ., poseł **59, 94, 265**
 Wążyński L. **265**
 Wąsowicz Dunin Gabriel, hr. **343**
 Wąsowicz, szambelan **407**
 Weisheit Karol **235**
 Wejmut Ludwik **433**
Wereszycka Helena **15**
 Werycha-Darowscy – Darowscy
 Wesołowska **235**
 Wesołowski J., lekarz **265**
 Weyher Anna Konstancja, c. Jakuba, zob. Breza
 Węgleński W. **214**
 Wiatr de Carton, rodzina hrabiowska **528**
 Widawska Katarzyna (zm. przed 1852) z Raczynskich **41, 184, 217, 309, 328**
 Widawski **41**
 Widawski Antoni **410**
 Widawski Ignacy **410**
 Wiercińska **207**
 Wierciński **433**
 Wierciński J. **207**
 Wierzbiccy, rodzina osiadła w pow. urzędowskim i na Wołyniu **96, 475**
Wierzbicka Elżbieta **36, 37, 43, 58, 61, 67, 106, 107**
 Wierzbicka Helena Stanisława (1910-1996) z Brezów, ż. Mariana **38, 44, 138, 361**
 Wierzbicka Jadwiga, ż. Stefana **481**
 Wierzbicki **269**
 Wierzbicki Marian (1916-2000), s. Pawła **38, 44, 361**
 Wierzbicki Paweł, s. Mariana **38**
 Wierzbicki Stefan, dzierżawca Werchów **478**
 Wierzeyski X. **207**
 Wierzińska Jadwiga, c. Andrzeja, zob. Breza Wanda, c. Andrzeja, zob. Breza
 Wietrzyński Feliks **268**
 Więckowicz Antoni, cześnik lidzki **285**
 Więckowicz Józef, s. Antoniego **285**
 Wikszeński St. **265**

- Wilczopolska Donata **184**
 Wilczopolska Paulina **184**
 Wilczopolski Józef **207, 343**
 Wilczyńska Rafaela, zob. Breza
 Wilczyńska Stefania **265**
 Williams Mery **265**
 Wilner Jakub, chorąży wojsk pol. **471**
 Wilowacz? **442**
 Wincenty á Paulo św. **53, 95**
 Winkler Dominik, pisarz skarbu koronnego **104**
 Winkler G. **207**
 Winnicka Józefa **207, 453**
 Winnicki **196**
 Winnicki Aleksander **207, 453**
 Wirska **410**
 Wisłocki Seweryn, dzierżawca dóbr kolbuszowskich **474**
 Wisznioska Katarzyna **279**
 Wiśniewski Stefan **265**
 Wiśniowieccy, ród h. Korybut **54**
 Michał Korybut Wiśniowiecki, król Polski **64**
 Wiśniowiecki Michał Serwacy (zm. 1744), wojewoda wileński, hetman wielki litewski **54, 97, 492**
 Witosławskie siostry Teresa, Zofia (zob. Mierzejewska), Zofia, Helena, Maria **503**
 Witowski Miłosław **265**
 Witwicka Maria **215**
 Wodecki, marszałek pow. nowogrodwołyńskiego **412**
 Wodzicki Michał, podkanclerzy koronny w l. 1746-1764 **507**
 Wojewódzki Gaspar, ekonom w Werchach **343**
 Wojna (Woyna) Franciszek (1750-1813), generał, członek Rady Nieustającej **49, 34**
 Wojna (Woyna) Karolina, c. Franciszka, zob. Jabłonowska
 Wojna (Woyna) Teresa z Czapliców, ż. Franciszka **49, 455**
 Wojnarowicz E. **265**
 Wojnarowscy (Woynarowscy) **17**
 Wojnarowska (Woynarowska) Ewa (zm. 1801) z Brezów, ż. Tomasza **17, 32, 180, 194, 431**
 Wojnarowska (Woynarowska) Tekla, c. Tomasza i Ewy z Brezów **17, 194**
 Wojnarowska (Woynarowska) Ewa, c. Tomasza i Ewy z Brezów **17, 88**
 Wojnarowski (Woynarowski) Antoni (1790-1868), s. Tomasza, płk wojsk pol. **17, 72, 77, 88, 33, 36, 178, 194, 209, 222, 265, 437**
 Wojnarowski (Woynarowski) Tomasz, kapitan wojsk koronnych **17, 32**
 Wojno, rodzina **107**
 Wolanowski S., technik mierniczy **393, 395**
 Wolański Ignacy, ekonom w Werchach **326, 343**
 Wolska Katarzyna z Rzeczyckich (zm. 1687), ż. Pawła, podstolego kijowskiego **50, 480**
 Wolska Zofia, c. Stanisława, brygidka w Łucku **442, 480**
 Wolski Paweł, podstoli kijowski **50, 480**
 Wolski Zygmunt, wydawca **265**
 Wołłowicz Aniela, starościna jezierzeka **58, 184**
 Wołłowicz Bronisław **265**
 Wołłowicz Eustachy (1784-1847) **19**
 Wołłowicz Julia (1799-1882) z Brezów, ż. Eustache-go **19, 209, 210**
 Wołodkiewicz Franciszek Ksawery **290**
 Wołodkowicz Helena **265**
 Woronicz Jan **271**
 Woronicz Wojciech, chorąży pow. nowogrodwołyńskiego **412**
 Woronieccy, ród h. Korybut **83, 84**
 Woroniecki Antoni, ks., dowódca w powstaniu listopadowym **19**
 Woroniecki Maksymilian (zm. 1797), ks. **16, 20, 21, 449**
 Woynarowski, adwokat **343**
 Woytkiewicz **442**
 Woytkiewicz Z. **207**
 Wrba Flora, hr. **272**
 Wroczyńska Eugenia **231**
 Wroczyńska Franciszka **231**
 Wroczyński Leonard **348, 350**
 Wroczyński Leopold **218**
 Wroczyński Michał **343**
 Wroczyński Tomasz **401, 410**
 Wroński **186, 207**
 Wrotnowscy, ród h. Prus III **94**
 Wrotnowska Gabriela (1827-1917) z Brezów, ż. Antoniego **19, 217, 258, 271**
 Wrotnowska Maria (1848-1908) z Tabęckich, ż. Lucjana **19, 258**
 Wrotnowski Antoni (zm. 1900), prawnik, publicysta **19, 105, 258**
 Wrotnowski Julian **258**
 Wrotnowski Lucjan (1847-1902), s. Antoniego, prawnik, działacz kult. **65, 66, 90, 105, 124, 125, 217, 234, 258**
 Wrotnowski Stanisław, s. Lucjana **19, 258**
 Wunkowski A., ksiądz **265**
 Wybicki Józef (1747-1822), pisarz, działacz niepodległościowy **18**
Wysocki Zygmunt **20, 25, 26**
 Wyleżyński Jan, marszałek pow. nowogrodwołyńskiego **412**
 Wyleżyński Józef (1770-1834), major wojsk pol., literat **444, 446**
 Wysocki Józef **432**
 Wysocki Józef (1809-1873), powstaniec, gen. wojsk pol. **26**
 Wyspiański Stanisław (1869-1907), dramaturg, malarz **66**
 Wyszomirski Mieczysław, geometra? **385**

- Wyszotrawczańska Barbara, zob. Czarnecka
 Wyszpiański, administrator dóbr K. Czarneckiego
321, 343
 Wyszyński Ludwik **265**
- Zabłocka Józefa **76**
Zacharewicz Zbigniew **43**
 Zacharzewski Edward **265**
 Zachorowska Józefa Antonina, zob. Zamoyska
 Zakaszewska Zuzanna ze Strzeleckich, właścicielka
 klucza maniewskiego (Sielec) **309, 343**
 Zakrzewski S. **179**
 Zaleska Anastazja, zob. Czarnecka
 Zaleski Antoni (1858-1895), literat **124**
 Zaleski Józef **343**
 Zaleski M. **207**
 Zaleski Walenty, miecznik lubaczowski **287**
 Zalewski Józef, dzierżawca części Siekierzyniec **167**
 Załęska Eliza, zob. Czudowska
 Załęska Julianna z Ostrowskich **288**
 Załęski Stefan, chorąży nowogrodzki **20**
 Załęski Walenty **288**
 Załęski Władysław **112, 438**
 Zamoyscy, ród h. Jelita **36, 58, 83, 84, 502**
 Zamoyska Konstancja z Czartoryskich, ż. Andrze-
 ja **18**
 Zamoyska Róża **84**
 Zamoyska Józefa Antonina z Zachorowskich (zm.
 1747), ordynatowa zamojska **516**
 Zamoyski Andrzej (1716-1792), kanclerz koron-
 ny **18**
 Zamoyski Marcin, IV ordynat, podskarbi wielki
 koronny, wojewoda lubelski **74**
 Zamoyski Stanisław Kostka (1775-1865), ordynat
 zamojski **84**
 Zamoyski Władysław (1803-1968), płk w powsta-
 niu listopadowym **24, 25, 84**
 Zanowski T. **265**
 Zarzecki Ignacy **343**
 Zasławski Ignacy **207**
 Zasławski Izydor (1622-1649), ks. **477**
 Zasławski Władysław (1618-1656), ks. **477**
 Zastyrzecki **442**
 Zawadzki J. **343**
 Zawisza Jan **455**
 Zdzychowska Teresa, żona Wojciecha, stolnika
 poznańskiego **490**
 Zernicki J. **269**
 Zieleniewski Franciszek, łowczy bractawski **70,**
24, 29
Zielińska Teresa **65**
Zieliński Józef **99**
- Zieliński, ksiądz **265**
 Ziemiecki Teodor, zob. Nieczuja-Ziemiecki
 Zimińska-Sygetyńska Mira, artystka, dyrektorka
 „Mazowsza” **44**
 Ziołocka **107**
 Złoczowski Mikołaj, ekonom w Bazalii **197, 207,**
453
 Złotnicka Marianna z Terleckich **283**
 Złotnicki Jakub **283**
 Znamirowski K. **235**
 Zwoliński Leon **265**
 Zwoliński Maksymilian **265**
 Zwolska Wiktoria, zob. Czaplic
 Zysko Wojciech, starszy kustosz w Archiwum Pań-
 stwowym w Lublinie **82**
 Zywałt Franciszka, zob. Ryłska
- Żeromski **207**
 Żeromski Jan, marszałek pow. nowogrodwołyńskie-
 go **313**
 Żółkiewska Katarzyna (ok. 1850-1879) z Darow-
 skich, ż. Antoniego Maurycego **34, 135, 269**
 Żółkiewscy, ród h. Lubicz **34, 91**
 Żółkiewska Maria, c. Antoniego Maurycego, zob.
 Breza
 Żółkiewska Michalina (1824-1908) z Podhorskich,
 ż. Kazimierza **116, 135, 269**
 Żółkiewski Antoni Maurycy (1850-1904), s. Kazi-
 mierza **34, 101, 135, 268, 269**
 Żółkiewski Kazimierz (1807-1886) **135**
 Żółkiewski S. **270**
 Żórawscy, ród h. Trzaska **16, 69, 70, 91, 5, 106**
 Żórawska Ewa, c. Franciszka, 1° v. Michał Breza,
 zob. Potocka
 Żórawska Katarzyna (1699 - przed 1758) z Cheb-
 dów (Hebdów), ż. Franciszka **16, 69, 23, 25**
 Żórawska Marianna z Czerniewskich, ż. Ludwi-
 ka **69**
 Żórawska Marianna z Sadowskich **29**
 Żórawski Antoni, s. Ludwika **69**
 Żórawski Dominik, s. Ludwika **69**
 Żórawski Franciszek (1695 - ok. 1753-1755), s. Lu-
 dwika, cześnik bielski **16, 49, 69, 23, 25**
 Żórawski Ludwik **69**
 Żórawski, p.u.s. **54**
 Żukiński? **442**
 Żukowski J. **207**
 Żukowski Z. **207**
 Żychlińska Zofia, c. Macieja, zob. Breza
 Żychliński Teodor (1836-1909), dziennikarz, gene-
 alog **13, 16, 17, 20, 63, 68, 12**
 Żyzewski Jan **343**

Indeks geograficzny

- Aix en Provence m., Francja 258
Alger m. 351
Andrejowicze, pow. nowogradwołyński 398, 401
Andrusiejów, pow. łucki 480
Angoulême m., Francja 26
Annopol m., pow. ostrogiński 17, 48, 30
Antibes m., Francja 357
Antoniny, pow. zasławski 37, 116
Antonów, pow. skwirski 272
Antonówka, pow. tłumacki 466
Austria 63, 113, 354
Awinion m., Francja 71
- Bad Hall k. Wiednia 33
Bad Ischl, Austria 60
Baden m., Niemcy 144
Bajrakówka, pow. braclawski, gub. podolska 42, 94, 234, 235, 315, 328, 334, 335
Barażyńce, pow. starokonstantynowski 255
Bawaria 31, 33, 57, 58, 90
Bayrakówka, zob. Bajrakówka
Bazalia m., pow. starokonstantynowski 21, 96, 195, 197, 198, 200, 202, 448, 452, 453, 455-464, 468, 470
Belgia 36, 37, 90, 77, 214
Berdyczów m. 58
Beregiele, pow. starokonstantynowski 33
Bereh, pow. dubieński 47, 242
Berezów, Wołyń (dobra ostrogiński) 22
Berlin 101, 102, 528
Berno 84
Besançon m., Francja 26
Białopole, pow. zasławski 399
Białystok 109
Bielawa, pow. warszawski 469
- Bilczyn, pow. ostrogiński 21, 37, 197, 200, 201, 469
Bilin, pow. kowelski (starostwo kowelskie) 476
Bliżyn, pow. konecki 65
Bobrowka, woj. braclawskie 496
Boby k. Kraśnika, pow. zamojski 27, 78
Boh rzeka 33
Bohuryń, pow. ostrogiński 334
Bohuszowce, Bohuszowce, Bułszowce m., pow. rohatyński 22, 436, 448, 454
Bojarka k. Kijowa 219
Borowica, pow. ostrogiński 254
Borowno, pow. łucki 487
Borówka, gub. podolska 261
Borsuki, pow. krzemieniecki 497
Borszczówka, pow. krzemieniecki 497
Brandenburgia 13, 14
Brazylia 90, 144
Brażyńce, pow. starokonstantynowski 33
Bruksela 26, 38, 108, 77
Budzyń, budzyński starostwo, pow. poznański 15, 74
Bułszowce, zob. Bohuszowce
Busk k. Złoczowa 528
Bychawa m., pow. lubelski 35, 370
Bychawka, gm. Piotrowice, pow. lubelski 43, 95, 368, 376-380, 388, 391, 392
- Capri 58
Cecyniówka, pow. starokonstantynowski, nast. rówieński 30, 166
Celejów, pow. puławski 37, 84
Ceradz, pow. poznański 24, 108, 75, 211
Charkowce, pow. krzemieniecki 16, 24
Chełm 99, 100
Chmielisko, pow. ostrogiński 92

- Chorostek, Korostek, pow. łucki, nast. ostrogski 16, 17, 22, 27, 28, 30, 31, 35, 46, 48, 49, 59, 64, 68-69, 71, 72, 74, 76, 92, **23, 24, 27-29, 31, 33, 146, 151, 152, 181, 429-431, 433**
- Cybalin, Śląsk 14
- Czarny Ostrów m., pow. płoskirowski **505**
- Czechy **421**
- Czerna, pow. nowogradwołyński **308**
- Czernielówka, pow. trembowelski **474**
- Czetwertynki, pow. łucki **40**
- Czołńska, pow. ostrogski **155**
- Czułczyce, pow. chełmski 100
- Dąbrowa, pow. kcyński, nast. gnieźnieński 15, 18, 70, **18, 22, 36**
- Dederkały, pow. krzemieniecki **70, 500, 501**
- Dermań, pow. dubieński **468**
- Diadkiewiczce, Diadkowicze, pow. łucki 40, 41, **59, 281, 283-285, 290, 292, 295**
- Dobryń, pow. ostrogski? **505**
- Dołhe, pow. tłumacki **469**
- Drezno 18, **34, 144, 247, 248, 268, 526**
- Drozdeń, pow. łucki **20, 21, 31**
- Dubienka m., woj. lubelskie 16, **491**
- Dubno m., Wołyń **272, 279, 472, 484, 532**
- Fedorówka, pow. zasławski **399**
- Florencja 58, **353**
- Francja 13, 26, 41, 57, 90, 95, 101, 107, **138, 269, 356, 357**
- Frankfurt nad Menem 26
- Galicja 20, 40, 41, 49, 57, 67, 68, 90, 96
- Gałęzów, pow. lubelski 35
- Garmaki, zob. Harmaki
- Gdańsk 37
- Gdynia 102
- Genewa 26, 57
- Genua **353**
- Gniezno 19
- Gnojnica, Gnoynica, pow. ostrogski 22, **53**
- Gnojniczki Małe, pow. zasławski **441**
- Gnojniczki, pow. zasławski **147**
- Goraj, pow. ostrogski (folwark w dobrach Siekierzyńce) 32, **151, 167, 174, 175**
- Goraj, pow. międzychódzki, Wielkopolska 14, 58, 73, **12, 14, 115**
- Grodno m. **498**
- Gumniska k. Tarnowa **495**
- Guzów, pow. łowicki **65, 68, 70**
- Hafa m. **98**
- Haga 56, **104**
- Halle 101
- Harmaki Stare i Nowe, pow. latyczowski **503**
- Heidelberg, gub. jekaterynosławska **70**
- Hlinniki, woj. wołyńskie 22, **23**
- Hofwyl k. Berna, Szwajcaria 84, **502**
- Horodnica, Wołyń 72
- Horodyszcze, pow. chełmski 103
- Horyń, dopływ Prypeci 54, **497**
- Hrywe, pow. kowelski **531**
- Hucisko, pow. ostrogski **156, 159**
- Hulsk, hulskie dobra, pow. nowogradwołyński **451, 471**
- Human, m. powiatowe **135**
- Huszlew, woj. lubelskie 83
- Iłiaszówka, pow. ostrogski 35
- Iskowce (Wąskowce w pow. krzemienieckim?) **116**
- Jabłonna, woj. lubelskie 107
- Jankowice k. Poznania 20, 68
- Janowiec, pow. gnieźnieński 19
- Jarocin m. **138, 139**
- Jaszczów, pow. lubelski **95**
- Jemiellino (Imielinko), pow. gnieźnieński 97, **493**
- Jemiellno, pow. gnieźnieński 97, **493**
- Jerozolima **528**
- Jezupol, pow. stanisławowski 96, **453, 454, 469**
- Jołtuszków Podlesny, pow. latyczowski, woj. podolskie 54
- Józefów, gub. lubelska 41
- Józwów, gub. lubelska **261**
- Juśkowce, pow. krzemieniecki 23, **49, 61**
- Juwkowce, pow. ostrogski 24, **146**
- Kaletyńce, gub. wołyńska **262, 264**
- Kalisz m. **517**
- Kamieniec Podolski **81**
- Kamień Koszyński m., Wołyń **480**
- Kamień, pow. łucki **487**
- Karanie, pow. żytomierski **499**
- Karlsbad, Czechy **302**
- Kaukaz 46, 96, **434**
- Kembło, Kębło, woj. lubelskie 35
- Kierzk, pow. warszawski **469**
- Kijowska gubernia 90
- Kijów **148, 167, 219**
- Kliszczów, gub. podolska **281**
- Kłopotyn m. (dobra ostrogskie) 22
- Kolbuszowa, kolbuszowskie dobra, woj. krakowskie **474**
- Komorów, pow. kcyński, nast. gnieźnieński 18, **18, 36**
- Korbielów, Wielkopolska 14
- Korcówka, pow. krzemieniecki **296**
- Kornin, pow. skwirski **437**
- Koronowo, pow. bydgoski 15
- Korostek, zob. Chorostek
- Korytne, pow. ostrogski **52**
- Korzec **58**

- Korżowska Słoboda (Słobódka), pow. humański 34, **135, 169**
 Kościański powiat 55
 Kotelańów, parafia **435**
 Kowel m., kowelskie starostwo, Wołyń 50, **242, 307**
 Kozłówka, pow. lubartowski 58
 Kórnik k. Poznania 13, 25, 103, 106
 Kraków 10, 31-34, 44, 50, 52-54, 57, 61, 66, 72, 74, 76, **3, 89, 93, 95, 98, 103, 110, 129, 131, 137, 242, 267, 268, 351, 528**
 Krasinów m., pow. starokonstantynowski 54, **206, 235**
 Krężnica Jara, pow. lubelski 38
 Krotoszyn m., Wielkopolska 36, **138**
 Kruki, pow. liwski **171, 491**
 Krupce, pow. ostrogski **430**
 Krupy m., pow. łucki 40, 41
 Krasnystaw m., woj. lubelskie 100
 Krzeczewice, Krzeczowice, pow. kowelski (starostwo kowelskie) 50, 96, **477, 479**
 Krzemieniec m. 21, 23, 24, 27, 52, 94, **23, 29, 42, 61, 63, 68, 70-72, 74, 79, 183, 186, 209, 215, 242, 263, 302, 347, 398, 464, 514**
 Krzeszowice k. Krakowa 62
 Krzewin, Krzywina, pow. ostrogski 21, 22, 48, 49, 60, **195, 268, 347, 473**
 Krzywina, zob. Krzewin
 Książnice, pow. mielecki 20
 Kuczmanówka, pow. krzemieniecki **402**
 Kudenowice, pow. nowogradwołyński **402**
 Kulszowski klucz, pow. nowogradwołyński **402**
 Kuniów, pow. ostrogski 21, 29, 49, 92, **48, 63, 79, 80, 138, 262**
 Kurchanówka, przysiółek, pow. zasławski **402**
 Kustowce, pow. nowogradwołyński 42, 94, **164, 306, 316-318, 329-331, 336, 345, 346, 348, 349**
 Kusznierówka **402**
 Kutki, pow. łucki 16, 70, **23, 25, 179**
 Kuźmińczyk, gub. podolska 54, **264**
 Lachowce m., pow. ostrogski **81, 266, 505**
 Lachów, pow. ostrogski **406**
 Lednagóra, pow. gnieźnieński 25, 55, 97, **493**
 Lednica, jezioro, pow. gnieźnieński 55, 97, **493**
 Ledóchówka, Leduchówka, pow. starokonstantynowski 45, **152, 399, 402**
 Lenna Góra, Lennagóra, zob. Lednagóra
 Lewice, pow. międzyrzecki 14, **12, 14, 15**
 Lipsk, Saksonia 20, **143**
 Litwa 26, 42
 Londyn 37, **267**
 Lourdes m., Francja **529**
 Lubelszczyzna, lubelska gubernia, województwo 8, 25, 33, 35, 41, 47, 58, 90
 Lublin 8-10, 35-37, 44, 60, 67, 78, 81-84, 90, 103, 104, 106, 108, 109, **127, 133, 138, 140, 141, 169, 362, 363, 374, 480, 511, 528, 530**
 Lwów 45-47, 62, **86, 115, 165, 198, 240, 241, 243, 267, 302, 329, 398, 448, 449, 467, 470, 513, 528**
 Łabuń m., pow. zasławski **349**
 Ładychów, pow. starokonstantynowski **505**
 Ładyżyn, pow. hajsyński, woj. braclawskie **496**
 Łęki, pow. oświęcimski **125, 258**
 Łonów, gub. radomska **261**
 Łuck m., Wołyń 10, 21, **167, 480**
 Machnów m., gub. kijowska **348**
 Machnówka m., pow. berdyczowski **496**
 Magdalenka k. Warszawy 103
 Maniewice, Maniewiczze, maniewickie dobra, gub. wołyńska **309**
 Marchia Brandenburska, zob. Brandenburgia
 Marianówka, pow. nowogradwołyński **401**
 Matwijowce, pow. krzemieniecki 30, **245**
 Medwedowskie dobra, pow. czechryński **452**
 Michałówka, pow. łucki 41, **285-287, 292**
 Michła, pow. zasławski **206**
 Mielec m. **266, 528**
 Mielnica m., pow. łucki **489**
 Międzyrzecz Korecki m., pow. rówieński 18, 24, 42, **314, 474**
 Międzyrzecz, woj. lubuskie 49
 Milejów, pow. lubelski 35, **95, 116, 242, 256**
 Miłostowa, pow. łucki **489**
 Miłowanie, pow. tłumacki **469**
 Mingrelia, region na Kaukazie, Gruzja 46
 Miropól k. Żytomierza 25, 101
 Mogilno m., Wielkopolska 59
 Möglin k. Berlina **502**
 Monachium **355**
 Moskwa **267**
 Moskwitynówka folwark, pow. zasławski **402, 423**
 Murzynowo, pow. międzyrzecki, woj. lubuskie 24, 26
 Naramowice k. Poznania 55
 Neapol 58, **353**
 Niemcy 13, 90, **354**
 Niemirów m., pow. braclawski 42
 Niepotrzebów, Wielkopolska 14
 Niepruszew, pow. poznański 33
 Niżniów m., pow. tłumacki 22, 49, 96, **198, 448, 449, 455, 465-469**
 Nowe Hucisko, pow. ostrogski **149, 150**
 Nowe Miasto nad Pilicą 102
 Nowogród Wołyński, Nowogradwołyński, m. **307, 412**
 Nowomalin, pow. ostrogski 45

- Obzyr, pow. łucki 50, 96, **288, 478, 479, 482, 487**
 Okniny, pow. ostrogski 52, **173, 454**
 Olchowski klucz, pow. dubieński 472
 Ołomuniec m., Czechy 92
 Omelany, pow. łucki 297
 Orzechowiec, pow. trembowelski 474
 Ostra Wieś 25
 Ostrogskie dobra, ogostrogski powiat 22, 54
 Ostrog m., Wołyń 21, 22, 32, 33, 36, 40, 49, 57, 60, 77, 86, 92, 108, **23, 118-121, 132, 133, 138, 139, 141, 169, 240, 242, 261, 265, 268, 269, 450**
 Ostryń, pow. tłumacki 465
 Oświęcim 20
 Owruć m., gub. wołyńska 412
- Padwa 351, 353
 Paryż 26, 31, 37, 57, 104, **88, 98, 122, 126, 258, 267**
 Perespa, pow. łucki 16, 20
 Perłowce, pow. halicki 354
 Petersburg 101, **260, 279**
 Piatyhory (Pięciogóry), Wołyń lub pow. tetyjowski, gub. kijowska 269
 Pików, pow. krzemieniecki 107
 Pilaje, pow. zasławski 402
 Pilawa, gub. podolska 281
 Piotrków, m. powiatowe 16
 Piotrowice, gmina, pow. lubelski 366
 Plachów, pow. machnowski 348
 Plisków m., pow. lipowiecki 404
 Płouszowice, pow. lubelski 36, 93, **168**
 Płużne m., płużański klucz, pow. ostrogski 22, 48, 49, 75, **112, 261, 451, 469**
 Pobiedziska, pobiedziskie starostwo, pow. gnieźnieński 55, 97, **493**
 Podleszany, pow. mielecki 20, 68, **240-242, 247-249**
 Podole 26, 27, 54, 64
 Police, pow. łucki 487
 Połonne m., pow. nowogradwołyński 419
 Pomorze 37
 Pompeje 57, 58
 Poznań 10, 31, 37, 50, 59, 61, 74, 100-102, 105, **13, 86-88, 103, 104, 143, 144, 267, 351, 511, 512**
 Poznańskie, Wielkie Księstwo Poznańskie, woj. poznańskie 20, 24, 26, 90
 Praga, Czechy 31, 53, 57, **86, 260**
 Prusy 20, 26, 44, 45, 63, 90, **75, 512**
 Przemyśl 268
 Pszczela Wola, pow. lubelski 37, 43
 Puławy 505
 Pustomyty, pow. włodzimierski 255
 Puszczykowo m., Wielkopolska 36, 44
 Puszczykówce, pow. śremski 36, **169**
- Racot, pow. kościański 49
 Radlin, pow. lubelski 475
 Radohoszcz Wielka, pow. ostrogski 450
 Radziwiłłów, pow. krzemieniecki 470
 Rapperswil, Szwajcaria 58
 Rassosin (Ratoszyn), pow. lubelski 475
 Ratno m., gub. wołyńska 341
 Riedenburg, Austria (obecnie Niemcy) 31, **220, 243**
 Riwiera Włoska 58
 Rochaczowski klucz, pow. nowogradwołyński 505
 Roersdorff, Śląsk 490
 Rosja, Cesarstwo Rosyjskie 7, 22, 23, 28, 34
 Równe m., Wołyń 10, 27-30, 35, 47, **139, 167, 267, 308, 332**
 Ruda Nabruska, pow. łucki 50, **482, 483, 487**
 Rudka, pow. łucki 16, 20
 Rzeczycza, pow. urzędowski, woj. lubelskie 50, 96
 Rześniówka, pow. starokonstantynowski 33
 Rzym 19, 30, 33, 37, 57, 58, **104, 128, 274, 351, 353, 354**
- Sabaudia 26
 Saksonia 20, 90
 San Remo m. 351
 Satyjów, pow. łucki 40, 41, **59, 288-292, 300**
 Semerynki, pow. starokonstantynowski 33
 Sewruki, gub. wołyńska 409, **426**
 Siewkierzynice, pow. krzemieniecki, nast. ostrogski 8, 21, 22, 24, 27-36, 41, 47-49, 54, 56, 61, 64-68, 71, 72, 76, 77, 81, 92, 93, 103, 105, 107, 18, **4, 37, 38, 51, 52, 58, 88, 107-109, 116, 130, 134, 146, 149-151, 155-164, 166, 167, 169, 172, 173, 176, 234, 239-242, 276, 299, 438, 504**
 Sielacice, pow. ostrogski 155
 Sielec, pow. włodzimierski 343
 Sierniki, woj. poznańskie 144
 Sierosław k. Poznania 101
 Siomaki, kilka miejscowości, może w pow. zasławskim 55
 Siwki, pow. ostrogski 35, 46
 Skalin, pow. kowelski (starostwo kowelskie) 476
 Skrodczyzna, pow. oszmiański 99
 Skryt Wielki, pow. ostrogski 451
 Skrzetusz, pow. wałecki 58, 63, **12, 113**
 Sławinek, Sławinek Kolonia k. Lublina 36, 93, **168**
 Sławuta m., gub. wołyńska 47, 60, 73, **44, 240, 241, 264, 453**
 Słucz rzeka 505
 Sokołowo, pow. poznański 15
 Stare Hucisko, pow. ostrogski 149-151
 Stary Sącz m. 519
 Starykonstantynów, Stary Konstantynów m., Wołyń 76, **126**
 Staw k. Chełma 8, 37, 44, 99-104
 Steblów, pow. kowelski (starostwo kowelskie) 476

- Stepań, woj. wołyńskie 101
 Stobychwa, Stobuchwa m., pow. łucki, nast. kowel-
 ski 40-43, 50, 94, 96, **59, 148, 278, 280, 282,**
288, 292, 309, 312, 319-323, 344, 477-480,
482
 Strasburg 18, **34**
 Styria 65
 Strzelczyńce, gub. podolska **134**
 Suraż, suraski klucz, pow. krzemieniecki 42, **331**
 Suszowa, pow. łucki **488**
 Syberia 25
 Szelwów, Wincentów, pow. zasławski **147, 438,**
441
 Szepetówka m., pow. zasławski **119**
 Szumbar, pow. krzemieniecki **267**
 Szwajcaria 26, 58, 90, **354**
 Szwecja 20, 83, 97
 Szybenna, pow. starokonstantynowski **293**
 Szymkowiec, pow. ostrogski **84, 89, 402, 438**
- Śląsk 13, 14, 59
 Śmiechów, pow. turecki **243**
 Śrem m., Wielkopolska **169**
 Świątkowo k. Janowca, pow. gnieźnieński, nast.
 żniński 18-20, 68, **143, 250, 271**
- Talki, gm. Hulska, pow. nowogradwołyński **471**
 Tarnopol m. 32, 34, **131**
 Tarnowskie hrabstwo, Galicja 97, **495**
 Tarnów m. **519**
 Tbilisi, Gruzja 46, **434**
 Tczew 100
 Teodorówka, pow. krzemieniecki **402**
 Teofilpol, pow. starokonstantynowski **197**
 Tereszk, pow. starokonstantynowski **402, 411**
 Tetylków, gub. wołyńska 10
 Tivoli m., Włochy **526**
 Triest 58, **353**
 Trosteń, zob. Drożdź
 Trusiłówka, pow. zasławski, nast. krzemieniecki
399, 402
 Trysteń, pow. łucki **343**
 Tuczyń 40
 Tułuz 26
 Turcja 24
 Tuszków, gm. Piotrowice, woj. lubelskie 43, 44,
381, 387
 Tyflis, zob. Tbilisi
 Tywrów m., gub. podolska **281**
- Ukraina 10, 15, 21, 28, 30, 39, 48, 51, 54, 58,
 64, 72
 Urbanówka, pow. ostrogski **155**
 Urzędów, urzędowskie starostwo, woj. lubelskie
475
- Warszawa m. 10, 18, 19, 23, 25, 27, 29-31, 34, 35,
 44, 45, 48, 52, 57, 59, 61, 67, 68, 74, 86, 100-
 102, **26, 43, 63, 65, 76-80, 88-90, 92-95, 102,**
107, 109, 122-124, 126, 131, 138, 139, 163, 165,
166, 222, 230, 236, 240, 242, 266, 267, 351,
356, 357, 367, 472, 505, 509, 514, 516, 528, 529
 Wańkowicz, pow. zasławski **442**
 Wąglewo, pow. gnieźnieński 97, **493**
 Wenecja 58, **353, 356**
 Werbodyńce, pow. starokonstantynowski 33
 Werchy, pow. łucki, nast. kowelski 40-42, 50, 94,
 96, **59, 148, 278, 282, 288, 290, 294, 295, 298,**
309, 310, 312, 313, 323-327, 338, 341, 343,
344, 477-487
 Wersal 26
 Wesoła, gub. jekaterynosławska 23, **70, 219**
 Wezuwiusz 58
 Wiedeń **36, 110, 165, 267, 353, 357**
 Wielkopolska 14, 15, 18, 19, 25, 26, 33, 34, 48,
 55, 58, 59, 67-71, 75, 101, 102, **354**
 Wieniawka, pow. chełmski 99
 Wierciszów, gm. Piotrowice, pow. lubelski 43, 95,
368-371, 375-380, 388-389, 391-393
 Wieremiejówka, gm. Krasylów, pow. starokonstan-
 tynowski **404**
 Wieś Kozacka, woj. braclawskie 69, **24**
 Więckowice, pow. poznański 24-26, 33, 58, 68,
 74, 101-103, **110, 145, 208, 226, 240, 525**
 Wilkołaz, pow. lubelski 36, 78, 84, **138, 169**
 Wilno **410, 510**
 Wincentów folwark, zob. Szelwów
 Wiszniowiec (Wiśniowiec?) **197**
 Wiśniowiec, Wiśniowiec Stary i Nowy, pow. krze-
 mieniecki 54, 97, **492, 497**
 Witowice, pow. sądecki 20, 68, **250**
 Włochy 23, 27, 33, 57, 90, 95, **114, 115, 351-354,**
356, 357
 Włodawa m., woj. lubelskie 83, 84
 Wola Gałęzowska, pow. lubelski 41
 Wolica Kierekieszyna, pow. starokonstantynow-
 ski 33
 Wolica, pow. starokonstantynowski 33
 Wołyń, gubernia i województwo wołyńskie 15,
 16, 19-21, 25, 26, 29, 32, 33, 35, 36, 41, 46-48,
 50, 51, 54, 57, 63-65, 72, 90, 96, 101, **104**
 Wörishofen, uzdrowisko w Bawarii 33, 58, **93,**
242, 268
 Wrocław 10, 22, 50, 59, 97, 105
 Wschowa m., Wielkopolska **493**
- Zadłuże, pow. ostrogski **52**
 Zakopane 34, 53, **104, 113**
 Zakrocym m., woj. mazowieckie **144**
 Zamość 84, 90, **295**
 Zarzycz, pow. łucki **482**
 Zasław m., gub. wołyńska 32, **149, 197, 438, 441**

- Zastawki, pow. starokonstantynowski **166**
Zawadyńce, pow. zasławski 46, **147, 438, 441**
Zawadzie, pow. sądecki 20, 68, **250**
Zawiszów 40
Zdołbunów m., pow. ostrogski 25, **242**
Złoczów, woj. ruskie **348**
Zurych 20
Zwierzyniec, pow. zamojski 36, 83, 84
- Żabia Wola, gm. Piotrowice, pow. lubelski 34-37,
43, 44, 64, 67, 76, 78, 81, 95, 108, **127, 242,**
358-361, 371-373, 375, 382-386, 394-397
Żuławy **402**
Żwańczyk, pow. uszycki **134**
Żytomierz m., gub. wołyńska 23, 30, 52, 76, 78,
79, 101, **80, 119, 262, 266, 267, 307, 308, 343,**
349

Objaśnienia do indeksów

Indeksy nie obejmują bibliografii i aneksów genealogicznych. Nie uwzględniono haseł Brezowie, Polska i Królestwo Polskie, Siekierzyńce w nazwie zespołu, nazw geograficznych w tytułach urzędów i miejsc wydania publikacji w przypisach. Czcionką zwykłą oddano numery stron, czcionka pogrubiona oznacza sygnaturę w inwentarzu.

Zastosowano następujące skróty: c. – córka, gub. – gubernia, hr. – hrabia, hrabina, k. – koło, ks. – książe, księżna, m. – miasto, s. – syn, woj. – województwo, ż. – żona. Znak zapytania oznacza niepewny odczyt źródła lub niepewną informację. Indeks geograficzny określa przynależność administracyjną w okresie, z którego pochodzą akta, sporadycznie współczesną. W nawiasie okrągłym podano obecne brzmienie nazwy lub przynależność do klucza dóbr.

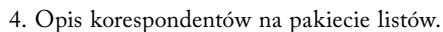
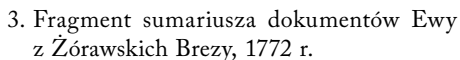
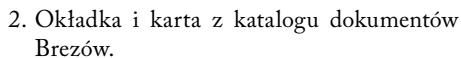
Ilustracje

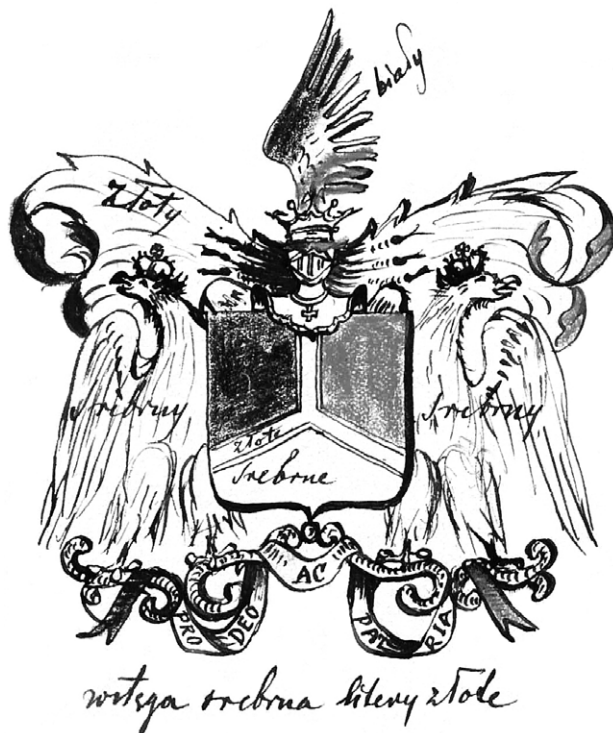
Ilustracje oznaczone skrótem ABS pochodzą z zespołu Archiwum Brezów z Siekierzyniec, pozostałe ze zbiorów prywatnych p. Teresy Brezy-Rau.

1. Portret Achillesa Brezy w żupanie i kontuszu Antoniego Brezy – portret pędzla Alfreda Römera (depozyt w zbiorach Muzeum Lubelskiego nr 37).
2. Okładka i karta z katalogu dokumentów Brezów, ABS, sygn. 1 (s. 1, 21, 201).
3. Fragment sumariusza dokumentów Ewy z Żórawskich Brezy, 1772 r., sygn. 5.
4. Opis korespondentów na pakiecie listów, ABS, sygn. 177.
5. Rysunek herbu Brezów, rys. A. Brezy, ABS, sygn. 10, s. 23.
6. Rysunek pieczęci herbowej Michała Brezy (1718-1771), ABS, sygn. 10, s. 56.
7. Stempel księgozbioru i archiwum Brezów w Siekierzynicach, ABS, sygn. 1.
8. Nagłówek z papieru listowego – Siekierzynice.
9. Pierwsza strona pracy Edwarda Brezy ze stemplem zbiorów Achillesa Brezy, ABS, sygn. 143.
10. Tablica genealogiczna Brezów, ABS, sygn. 9.
11. Drzewo genealogiczno-heraldyczne Pruszyńskich, ABS, sygn. 127.
12. Karta „osobowa” Adama Brezy, kasztelana santonckiego, ABS, sygn. 7.
13. Pocztówka „małego” dworku w Siekierzynicach, ok. 1905 r.
14. Dwór w Żabiej Woli, 2007 r., fot. E. Wierzbicka.
15. Plan zabudowań dworskich w Siekierzynicach, 1778 r., ABS, sygn. 72.
16. Widok Siekierzyniec – kolorowy rysunek Achillesa Brezy, ok. 1859 r., ABS, sygn. 108.
17. List Stanisława Brezy do brata Antoniego, Drezno, 8 sierpnia 1810 r., ABS, sygn. 178, s. 285-288.
18. List ks. Stanisława Jabłonowskiego do Antoniego Brezy, Annopol, 8 listopada 1799 r., s. 45, opis Achillesa Brezy, odcisk pieczęci Jabłonowskiego, ABS, sygn. 189, s. 45, 48.
19. Fragment listu Achillesa Brezy z rysunkami dotyczącymi urządzenia biblioteki w Siekierzynicach, 30 kwietnia 1901 r., ABS, sygn. 241, s. 127.
20. Książka kasowa Antoniego Brezy z l. 1796-1803, ABS, sygn. 57 – z 1802 r. s. 100-101, adnotacja o opłacie za chrzest córki Joanny s. 100.
21. Zawiadomienie Komisji Rządowej Wojny rządu powstańczego o nominacji Maksymiliana Brezy na stopień podporucznika z przeznaczeniem do 13 pułku piechoty liniowej, Warszawa, 27 lutego 1831 r., na s. 2 adnotacja o weryfikacji, ABS, sygn. 75, s. 6.
22. Rysunek popiersia Stanisława Brezy, ministra Księstwa Warszawskiego, ok. 1830 r., rys. Dutkiewicz, ABS, sygn. 178, s. 2.
23. Świadectwo maturalne Achillesa Brezy, 1864 r., ABS, sygn. 93.
24. Metryka urodzenia Anny Brezy, córki Stanisława, 1900 r., ABS, sygn. 139.
25. Żołnierze wojsk polskich, przed 1831 r., z serii rysunków Achillesa Brezy, ok. 1860 r., ABS, sygn. 111.
26. Achilles Breza, syn Hipolita, z narzeczoną Felicią Pruszyńską, 1870 r.
27. Hipolit Breza, syn Antoniego, 1878 r.
28. Stanisław Breza, syn Achillesa i Felicji, w czasie nauki w Tarnopolu, ok. 1880 r.
29. Fotografia Felicji, Achillesa i Heleny Brezów i Anny Stablewskiej z podróży do Włoch, Rzym, 1898 r., ABS, sygn. 354, s. 82.
30. Helena z Brezów i Paweł Rohlandowie, ok. 1901 r.
31. Bronisław Breza, syn Urbana, kwestionariusz paszportowy, APL, Starostwo Lubelskie 1918-1939, sygn. 510.
32. Dzieci Marii z Żółkiewskich i Stanisława Brezów, od lewej: Helena, Michalina, Teoduz, Maria, Achilles, Anna, ok. 1916 r.
33. Fragment wypłat dla jeńców z armii napoleońskiej, rkp. Antoniego Mikoszewskiego, ABS, sygn. 398, s. 20.
34. Tablica w kościele w Ostrogu, upamiętniająca jego odbudowę i wkład Achillesa Brezy, fot. E. Wierzbicka.

1. Portret Achillesa Brezy w żupanie i kontuszu Antoniego Brezy, pędzla Alfreda Römera.

5. Rysunek herbu Brezów, rys. A. Brezy.

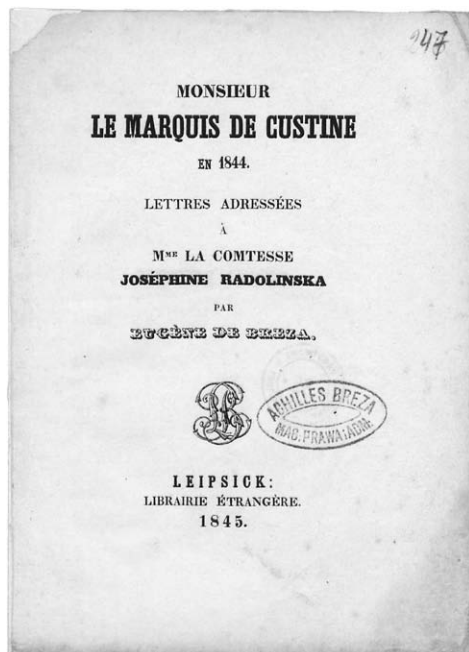
6. Rysunek pieczęci herbowej Michała Brezy (1718-1771).

7. Stempel księgozbioru i archiwum Brezów w Siekierzynkach.

8. Nagłówek z papieru listowego – Siekierzynce.

9. Pierwsza strona pracy Edwarda Brezy ze stemplem zbiorów Achillesa Brezy.

a domu Brosów szuka własnego użycia, więc podług dokumentów z archiwów: *Archiwum, listy i pisma, listy i pisma kł. Polskiego w Warszawie, zbierane w Schronium: Archiwum Brosów w Warszawie. 1885.*

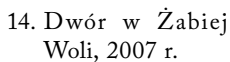
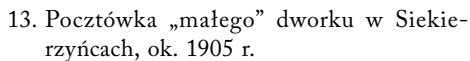
BREZA
Penist. trans.

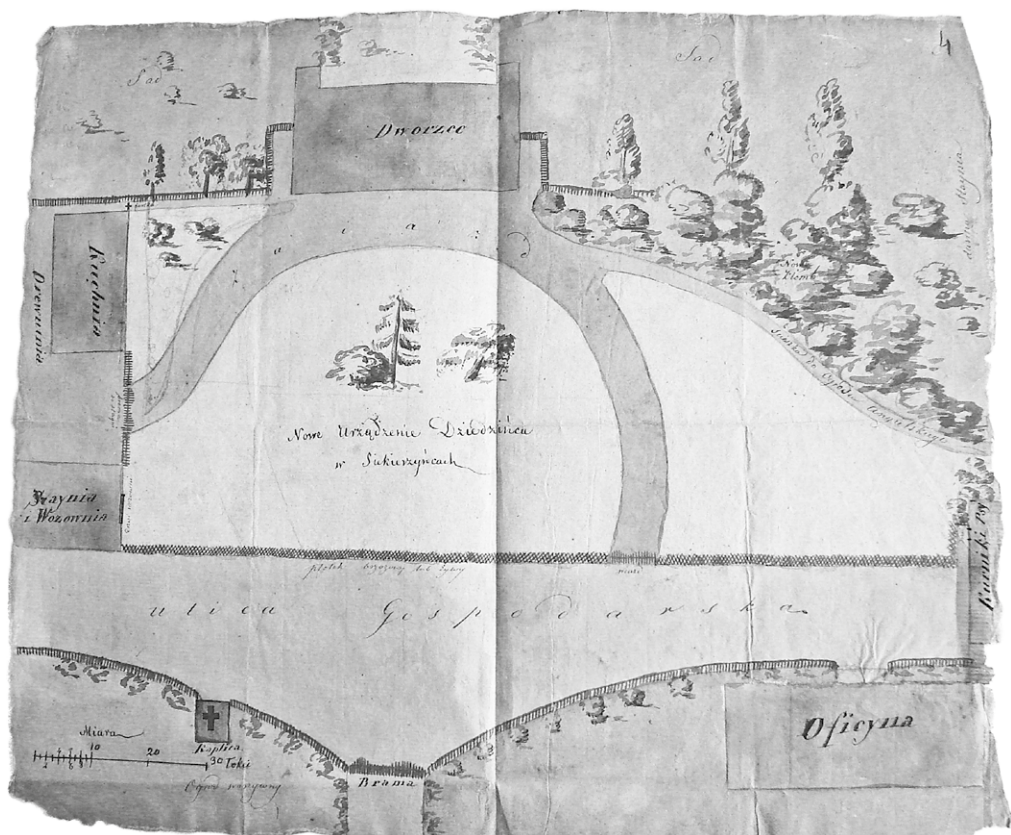
Ernest T. W.S.

Myxospora 2. *Cephalina* (examine bei Scholle d. Kuehne, Prisen)
Hed. *Coniochaeta* (Hed. & Rost. *Prasinorhynchina*.)

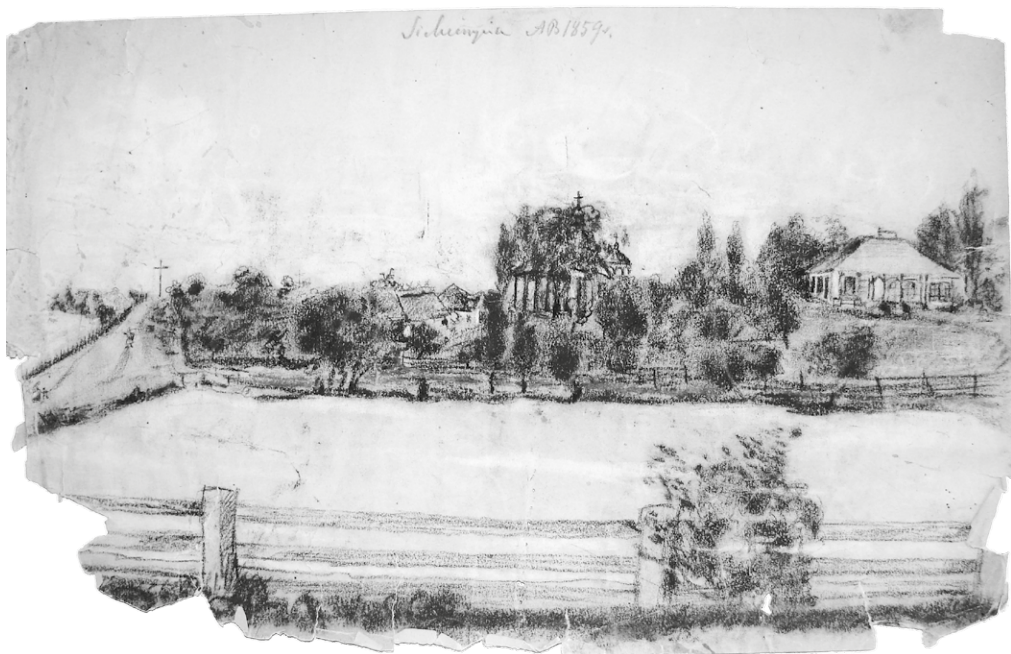
[illegible]

12. Karta „osobowa” Adama Brezy, kasztelana santockiego.

15. Plan zabudowań dworskich w Siekierzyncach, 1778 r.

16. Widok Siekierzyniec – kolorowy rysunek Achillesa Brezy, ok. 1859 r.

17. List Stanisława Brezy do brata Antoniego, Drezno, 8 sierpnia 1810 r.
18. List ks. Stanisława Jabłonowskiego do Antoniego Brezy, Annapol, 8 listopada 1799 r., s. 45, opis Achillesa Brezy, odcisk pieczęci Jabłonowskiego.

[illegible]

19. Fragment listu Achillesa Brezy z rysunkami dotyczącymi urządzenia biblioteki w Siekierzynie, 30 kwietnia 1901 r.

100 *Expens 1802*

Luty	Przebieżenie	3030	5
Ogrodnikowi		8	
W. Stawurcie		20	20
W. Rozawie		44	24
Karty wstążki sznurek białej		8	4
Napierze wstążki sznurek białej		5030	
do Medycyny dla pąk wstążki		61	
do młody		40	
do Kłosa Stawur wstążki		1	10
do Kłosa		2	
do Kłosa i Kłosa		320	
do Kłosa		283	
do Kłosa		60	
do Kłosa		26	27
do Kłosa		140	
do Kłosa		139	
do Kłosa		32	
do Kłosa		28	
do Kłosa		60	
do Kłosa		8	
do Kłosa		480	
do Kłosa		35	
do Kłosa		69	
do Kłosa		60	
do Kłosa		20	
do Kłosa		20	
do Kłosa		20	
do Kłosa		20	10
do Kłosa		7	
do Kłosa		120	
do Kłosa		20	
do Kłosa		20	
do Kłosa		34	
do Kłosa		20	
do Kłosa		30	
do Kłosa		80	10

20. Książka kasowa Antoniego Brezy z l. 1796-1803, m.in. adnotacja o opłacie za chrzest córki Joanny.

1831 *N. 102* 6

W Warszawie dnia 27. Lutego 1831 Roku 1831

DYREKCJA DRUGA.
WYDZIAŁ REZERW.
BUREAU OŚWIET.

Commissiona Rządowa Wojny.

Uwiedoma Pana Brezy, Maksymiliana
Antoniowego z Kłosa Janina Janina, iż mianowany jest
podporucznikiem z przeznaczeniem do pułku 13^{go}
piechoty liniowej.

na który to Stopień położył Patent w formie przepisany otrzyma.

MINISTER WOJNY
Generał piechoty *Wojniak*

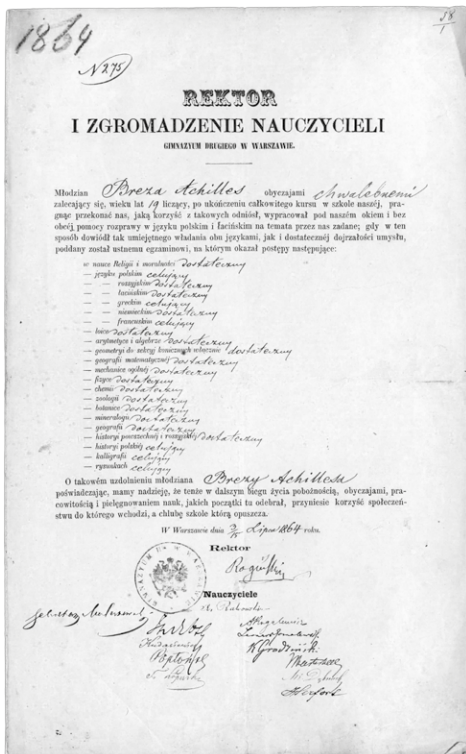
DIREKTOR GENERALNY,
Wojniak
Sekretarz Generalny
Wojniak

Szef Biura
Wojniak

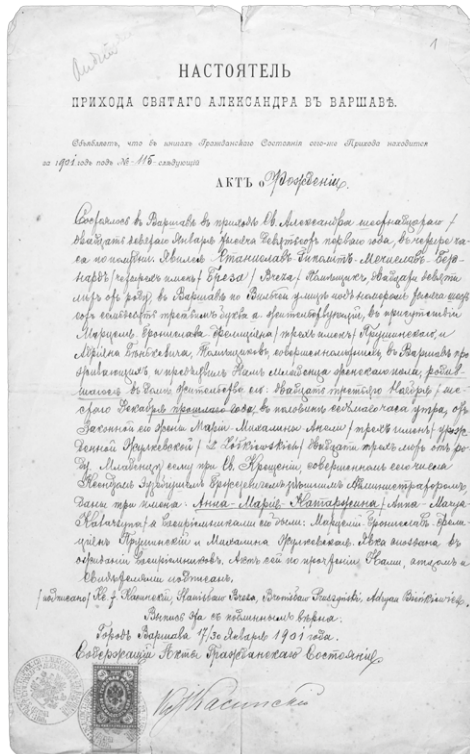
21. Zawiadomienie Komisji Rządowej Wojny rządu powstańczego o nominacji Maksymiliana Brezy na stopień podporucznika z przeznaczeniem do 13 pułku piechoty liniowej, Warszawa, 27 lutego 1831 r., na s. 2 adnotacja o weryfikacji.

22. Rysunek popiersia Stanisława Brezy, ministra Księstwa Warszawskiego, ok. 1830 r., rys. Dutkiewicz.

23. Świadectwo maturalne Achillesa Brezy, 1864 r.

24. Metryka urodzenia Anny Brezy, córki Stanisława, 1900 r.

25. Żołnierze wojsk polskich, przed 1831 r., z serii rysunków Achillesa Brezy, ok. 1860 r.

26. Achilles Breza, syn Hipolita, z narzeczoną Felicją Pruszyńską, 1870 r.

27. Hipolit Breza, syn Antoniego, 1878 r.

28. Stanisław Breza, syn Achillesa i Felicji, w czasie nauki w Tarnopolu, ok. 1880 r.

29. Fotografia Felicji, Achillesa i Heleny Brezów i Anny Stablewskiej z podróży do Włoch, Rzym, 1898 r.

30. Helena z Brezów i Paweł Rohlandowie, ok. 1901 r.

Załącznik № 4

Świadectwo kwalifikacyjne № 1166

ważne w ciągu lat 14.

imię: *Breza* *Bronisław* z *Urbana*
(nazwisko, imię i imię ojca)

Rysopis: № 9219, dokumentu osobistego
wydanego przez *Starostwo Lubelskie*
miejsce faktycznego zamieszkiwania
ostatnio w ciągu 6-ciu miesięcy
oczu: *niebieskie*
znaki szczególne: *nie ma*
Obecny dokładny adres: *Lublin, Kępczka 18.*

dzieci do lat 14 włącznie: _____
(imię, wiek i data)

Miejsce zapisania do ksiąg ludności
stałej, organizacji stanowej ewentual-
nie przyrzeczności: _____
imię: *Wojciech*
nazwisko: *Wojciechowski*
Miejsce zapisania do ksiąg ludności
stałej, organizacji stanowej ewentual-
nie przyrzeczności: _____
imię: *Bronisław*
nazwisko: *Breza*
dokumenty podróży niema _____
Uwagi: _____
(marka) (marka) (marka)

dnia *14 lutego* 1920 r. Urząd
KOMENDANT STACJI P.P.
płecze: *[podpis]*
(podpis)

31. Bronisław Breza, syn Urbana, kwestiona-
riusz paszportowy, APL, Starostwo Lu-
belskie 1918-1939.

32. Dzieci Marii z Żółkiewskich i Stanisława Brezów, od lewej: Helena, Michalina, Tadeusz,
Maria, Achilles, Anna, ok. 1916 r.

Junius 20

Nr 27 2. 3. Odbatun. Odbatun. W. Katarzyna.
D. Nr 41. Włodowicz odzima o 193. Anstropowicz ze cha
wykonaj przypięcia na podanym. - ze Janina Dostali. a reszta
wskazano

Wypłaty Jęńcom Włodowicz
D. Nr 41. do 18. Czerwca 1814.

1. Filip. Kowalski za 5 My. R. 1/2	1. Stefan Lendowski	+	1/2
2. Johan. Lubat	1/2	Adam. Mielke	+
3. Johan. Mikusiewicz	1/2	Adam. Mielke	+
4. Jozef. Kolko	1/2	Adam. Mielke	+
5. Johan. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
6. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
7. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
8. Johan. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
9. Johan. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
10. Simon. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
11. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
12. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
13. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
14. Johan. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
15. Emeryk. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
16. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
17. Otto. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
18. Johan. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
19. Paul. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
20. Walenty. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
21. Michł. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
22. Andrzej. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
23. Jozef. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+
24. Włodek. Kutyka	1/2	Adam. Mielke	+

33. Fragment wypłat dla jęńców z armii napoleońskiej, rkp. Antoniego Mikoszewskiego.

34. Tablica w kościele w Ostrogu, upamiętniająca jego odbudowę i wkład Achillesa Brezy.